Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

DANMARKS RIGES BREVE

UDGIVET AF

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB

4. RÆKKE 6. BIND

1396-1398

UDARBEJDET AF

AAGE ANDERSEN

DE TYSKE TEKSTER AF

HANS BLOSEN, DORTE LANGGUTH

OG

VIBEKE WINGE

C. A. REITZELS FORLAG

KØBENHAVN 1998

Danmarks Riges Breve 4:6

Bekostet af Carlsbergfondet og
Kulturministeriet

DANMARKS RIGES BREVE

UDGIVET AF

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB

4. RÆKKE 6. BIND

1396-1398

UDARBEJDET AF

AAGE ANDERSEN

DE TYSKE TEKSTER AF

HANS BLOSEN, DORTE LANGGUTH

OG

VIBEKE WINGE

C. A. REITZELS FORLAG

KØBENHAVN 1998

Tilsynsførende:

Esben Albrectsen, Ole Fenger, Karsten Friis-Jensen
og John Kousgård Sørensen

De tyske tekster ved Vibeke Winge, nrr. 496, 501-02 og 504-06
ved Hans Blosen og Dorte Langguth

Udgaven bygger på forarbejder
af Herluf Nielsen,
Øjvind Andreasen, C. A. Christensen, Knud Hannestad og Thelma Jexlev

Studentermedhjælp:
Stud. mag.'erne, nu cand. mag. Markus von Hedemann og
nu cand. jur. et mag. Finn Gredal Jensen

©Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 1998

Printed in Denmark, Design Sats, Nykøbing F.

ISBN 87-7876-096-8

INDHOLDSFORTEGNELSE

	side
Manuskript- og Bogfortegnelse	VII
Breve 1396-1398	1-513
Personnavneregister	517
Stednavneregister	552
Ordforklaringer	571

Brevene er oversat fra latin,
med mindre andet utrykkeligt bemærkes.

MANUSKRIPT- OG BOGFORTEGNELSE

Åkjærske reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Breve paa Aakjær 1611, trykt ÆA. II 113-66.

Ålborghus reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Breve paa Aalborghus (1573 og 1578), trykt ÆA. III 1-76.

Århus kapitels reg. = Kgl. Bibl., Ny kgl. Saml. Registratur over Breve i Århus Kapitels Arkiv (1555 og senere), trykt ÆA. V 271-317.

Århusbogen = E Donatione Variorum 53, 2°, Kgl. Bibl., Kbh.

Adels Aarb. se Danmarks Adels Aarbog.

Akershusregistret af 1622, utg. av G. Tank. Kria. 1916.

Alling kl. reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Alling Klosters Registratur (1580), trykt ÆA. II 167-94.

Anne Krabbes kopibog, Kgl. Bibl., Kbh., Gl. kgl. Saml. 844, 2°.

Antvorskov kl. reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Antvorskov Klosters Breve (1607), trykt ÆA. IV 57-274.

Arhnung, J. O., Roskilde Domkapitels Historie I. Tiden indtil 1416. Roskilde 1937.

B 29. Sv. RA. »Specification uppå dhee breef och documenta, som till Lunde dombkyrckio tillhöriga finnas« (før 1693) (= Skånebrevsfortegnelsen).

B 30. Sv. RA. »Extracter af åthskillige breef« (omkr. 1685). Udkast til B 29, Sv. RA.

Bartholin = Th. Bartholin, Collectanea, Kgl. Bibl. Kbh., E Donatione variorum 1,2°.

Bruun, H., Abraham Brodersen, Historisk Tidsskrift 11. rk. III, 1950, 48-136.

Børglum klosters registratur = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Børglum Klosters breve (1542), trykt ÆA. III 77-108.

Cartulaire des Comtes de Hainaut, de l'avènement de Guillaume II à la mort de Jacqueline de Bavière. Publié par Léopold Devillers. I-VI. Bruxelles 1881-96.

Clem. = Clementis papae V. Constitutiones. Udg. af E. Friedberg, Corpus Iuris Canonici II 1130-1200.

Danmarks Adels Aarbog Iff. Kbh. 1884ff.

Danmarks gamle Købstadlovgivning. I-V. Udg. af E. Kroman. Kbh. 1951-61.

Danmarks Kirker Iff. Udgivet af Nationalmuseet 1933ff.

DAS. = Danske adelige Sigiller fra XIII og XIV Aarhundrede ved Henry Petersen. Kbh. 1897.

Dipl. Dan. = Diplomatarium Danicum. 1. Række I-VII. 2. Række I-XII. 3. Række I-IX. 4. Række I-V. Kbh. 1938 ff.

Dipl. Svec. = Diplomatarium Svecanum I ff. Sthlm. 1829 ff.

DRB. = Danmarks Riges Breve udg. af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. 1.-4. række, I ff. Kbh. 1938 ff.

E 102 a = »Excerpta diplomatum. E 102 a. Biörners m.fl. Extracter« (omkr. 1685). Udkast til B 29, Sv. RA.

Eline Gøyes Jordebog = RA. Mourids Olsen Krognos' arkiv; trykt i Fru Eline Gøyes Jordebog med tilhørende Brevuddrag, udg. af A. Thiset. Kbh. 1892.

Erslev, Testamenter = Testamenter fra Danmarks Middelalder. Udg. af Kr. Erslev. Kbh. 1901.

Esrombogen = E donatione Variorum 140,4°, Kgl. Bibl., Kbh.

Extravag. comm. = Extravagantes decretales, quae a diversis Romanis pontificibus post sextum emanaverunt, udg. af E. Friedberg, Corpus Iuris Canonici II 1237-1312.

Extravag. Iohannis XXII = Extravagantes tum viginti d. Ioannis papae XXII. tum communes. Udg. af E. Friedberg, Corpus Iuris Canonici II 1201-36.

Friedberg = Corpus iuris canonici. Editio Lipsiensis secunda post Aemilii Ludouici

Richteri curas ad librorum manu scriptorum et editionis Romanae fidem recognouit et adnotatione critica instruxit Aemilius Friedberg. I-II. Leipzig 1879-81; fotografisk optryk Graz 1959.

Gammeldanske Diplomer. Gruppe A. Den middelalderlige overlevering. 1. rk. I-IV. 1364-1410. Duplikeret til brug for Ordbog over det ældre danske Sprog. 1959-61.

Grotefend, H., Taschenbuch der Zeitrechnung des deutschen Mittelalters und der Neuzeit, entworfen von ..... Zehnte erweiterte Auflage. Hannover 1960.

Hamsfort = Cornelius Hamsfort, Chronologia Rerum Danicarum Secunda. Afskrift i Uppsala Univ. Bibl. De la Gardies Donation 25-29, fotografi på Kgl. Bibl., Kbh., ms. phot. 67,2°, trykt SRD. 1 266-334.

Hanserec. = Die Recesse und andere Akten der Hansetage. I ff. Leipzig 1870 ff.

Hans. UB. = Hansisches Urkundenbuch. I ff. Halle 1876 ff.

Helander, S., Ordinarius Lincopensis c:a 1400 och dess liturgiska förebilder. Uppsala 1957. (Bibliotheca Theologiae Practicae 4).

Helms, H. J., Næstved St. Peders Kloster. Næstved 1940.

Horsens, Hans Pedersen, Catalogus pontificum ecclesie Arhusiensis, i afskrift af Stephanius i Kungliga Biblioteket i Stockholm (tidl. i Kalmar läroverks bibliotek).

Kalundborgske registratur (1476) = RA. De ældste Arkivregistraturer. Kalundborgske Registratur 1476, trykt ÆA. I 1-86.

Kalundborgske registratur (1551) = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Brevene paa Folen paa Kalundborg 1551, trykt ÆA. IV 1-81.

Kausche, D, Putbusser Regesten. Regesten und Urkunden zur Geschichte der Herren von Putbus und ihres Besitzes im Mittelalter, bearb. v. (Veröffentlichungen der landeskundlichen Forschungsstelle der Provinz Pommern. Abt. Geschichte. VII). Stettin 1940.

Kinch, J., Ribe Bys Historie og Beskrivelse indtil Reformationen. I. Ribe 1869.

Kult. Leks. = Kulturhistorisk leksikon for nordisk middelalder. I-XXII. Kbh. 1956-78.

Kämmereirechnungen der Stadt Hamburg. I-X. Hamburg 1869-1951.

Langebek = Langebeks Diplomatarium, RA.

Liber daticus Roskildensis. Roskilde Gavebog og Domkapitlets Anniversarieliste. Af Alfred Otto, S. J., Kbh. 1933.

Ljunggren, K.G., Ordet *nytiabol* och sydsvenskt fäbodväsen under medeltiden, Arkiv för Nordisk Filologi 58, Lund 1953, 140-152.

Lucoppidan = P. Lucoppidans kopibog, Ny kgl. Saml. 561,2°, Kgl. Bibl., Kbh.

Lundebogen = Sv. RA. Registrum ecclesie Lundensis (1494), fotostatkopi i DSL's arkiv.

Løgumbogen = Kgl. Bibl., Kbh. Ny kgl. Saml. 881,2° = ms. phot. 45,2°.

Maastrichts Lang Verdragboek, håndskrift i Maastricht byarkiv.

Mariager kl. reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Breve i Mariager Klosters Arkiv 1584 (-1602), trykt ÆA. V 643-761.

Maribo kl. reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Maribo Klosters Breve 1624, trykt ÆA. III 251-312.

Mekl. UB. = Meklenburgisches Urkundenbuch. I ff. Schwerin 1863 ff.

Molbech og Petersen = Udvalg af hidtil utrykte Danske Diplomer og Breve fra det XIV^{de}, XV^{de} og XVI^{de} Aarhundrede, udg. af C. Molbech og N. M. Petersen. Kbh. 1858.

Nederstadtbuch i Lübeck Stadtarchiv.

Niels og Otto Krags våbenbog i rigsarkivet.

Nielsen, Ingrid, Middelalderbyen Ribe. Viby 1985.

Næstved kloster registratur = Næstved Skt. Petri Klosters Registratur (Næstved Gavebog) 1528, Herlufsholm Bibliotek = Kgl. Bibl. ms. phot. 11,2°, trykt SRD. IV 335-406.

Odense St. Hans klosters registratur = RA. De ældste arkivregistraturer. Registratur over Breve i Odense St. Hans Klosters Arkiv (1558), trykt ÆA. V 603-42.

Odense St. Knuds klosters registratur = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Breve i Odense St. Knuds klosters arkiv. (1548 og senere), trykt ÆA. V 175-269.

Ottosen, Jørgen, Udtrykket 'gøre ordgran(t)' i de ældste dansksprogede diplomer, Danske

Studier 1962, Kbh. 1962, 85-100.

Pavelige kopibøger = Registra Lateranensia og Registra Vaticana, Vatikanarkivet.

Pavelige obligationsregistre = Obligationes et solutiones, Vatikanarkivet.

Pavelige supplikregistre = Registra supplicationum, Vatikanarkivet.

Rasmussen, Poul, Herreklostrenes Jordegods i det 16. Aarhundrede. 1. Hefte. Kbh. 1955.

Reg. Dan. = Regesta diplomatica historiæ Danicæ. 1. Kbh. 1847.

Reg. Dan.* = Regesta diplomatica historiæ Danicæ. Series 2. I. Kbh. 1889.

Registratur over brevene på Gl. Estrup i NLA og RA., trykt A. Thiset, Danske Adelige Brevkister, Kbh. 1897, 39-46.

Registratur over brevene på Vallø (1541) i RA, trykt A. Thiset, Danske Adelige Brevkister, Kbh. 1897, 126-165.

Registratur over breve på Vordingborg og Kalundborg (15. årh.) i RA., trykt ÆA. V 1-8.

Registratur over hr. Folmer Jakobsen Lunges breve i RA, trykt A. Thiset, Danske Adelige Brevkister, Kbh. 1897, 9-19.

Rep. = Repertorium diplomaticum regni Danici mediævalis. Fortegnelse over Danmarks Breve fra Middelalderen, udg. af Kr. Erslev. I-IV. Kbh. 1894-1912.

Rep. 2. rk. = Repertorium diplomaticum regni Danici mediævalis. Series secunda. Fortegnelse over Danmarks Breve fra Middelalderen. 2. Række, udg. v. W. Christensen. I-IX. Kbh. 1928-39.

Ribe kapitels reg. = RA. Ribe bisp og kapitel. Registratur over Ribe Kapitels Arkiv (1553 og senere), trykt ÆA. V 319-461.

Roskildegårds reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Breve paa Roskildegaard (c. 1570), trykt ÆA. III 313-74.

Schlesw.-Holst. Reg. u. Urk. = Schleswig-Holsteinische Regesten und Urkunden. VI-VII. Neumünster 1962-80.

Schrøder, Aug., Meddelelser om Faaborg fra ældre og nyere Tider. Faaborg 1866.

Schrötter, Fr. v., Wörterbuch der Müntzkunde. Berlin 1930.

Silkeborgske reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registratur over Brevene paa Silkeborg 1558, trykt ÆA. II 1-111.

Skånebrevsfortegnelsen, se B 29, B 30, E 102 a.

Skanderborgske reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Skanderborgske Registratur (1606), trykt ÆA. I 161-276.

Skyum-Nielsen, Niels, Et videnskabeligt falsum i debatten om Kalmarunionen, Scandia XXVI, Lund 1960, 1-40.

Sorø gavebog = Gl. kgl. Saml. 2485,4° = ms. phot. 75,4°, begge Kgl. Bibl. Kbh., trykt SRD. IV 463-531.

SRD. = Scriptores Rerum Danicarum, Ed. J. Langebek m.fl. I-IX. Kbh. 1772-1878.

SRS. = Scriptores rerum Suecicarum medii aevi. I-III. Upsala 1818-76.

Stralsunds Liber debitorum, håndskrift i Stralsund Stadtarchiv.

Stralsunds Liber memorialis, håndskrift i Stralsund Stadtarchiv, trykt Der Stralsunder Liber memorialis. Bearbeitet von Horst-Diether Schroeder. I-V. Schwerin 1964, Weimar 1969-82. (Veröffentlichungen des Stadtarchivs Stralsund V/1-5).

Sv. RA.s Perg. bref = Svenska Riks-Archivets Pergamentsbref från och med 1351, förtecknade med angifvande af innehållet. I-II 1351-1400. Sthlm. 1866-68.

Svenskt Diplomatarium från och med år 1401. Utg. af Riks-Archivet genom Carl Silfverstolpe. Supplement genom Karl Henrik Karlsson. I-IV. Sthlm. 1875-1903.

Sverges Traktater med Främmande Magter, utg. av O. S. Rydberg. II. Sthlm. 1883.

Terpager = P. Terpager, Ripæ Cimbricæ descriptio. Flensburgi 1736.

Urkundenbuch der Stadt Lüneburg, bearb. v. W.F. Volger. I-II. Hannover 1872-75. (Urkundenbuch des historischen Vereins für Niedersachsen Heft 8-9). III. Lüneburg 1877.

Verwijs, E., De oorlogen van hertog Albrecht van Beieren met Friezen in de laatste jaren XIV^de^ eeuw, naar onuitgegen beschieden. Utrecht 1869.

Verwijs, E. og J. Verdam, Middelnederlandsch Woordenboek. I-XI. 's-Gravenhagen 1885-1952.

Vestervig klosters registratur (1599) i RA. De ældste Arkivregistraturer, trykt ÆA. III 131-70.

VI = Liber Sextus Decretalium domini Bonifacii papæ VIII, udg. af E. Friedberg, Corpus Iuris Canonici II 929-1124.

Viborg St. Hans klosters registratur (1574) i RA. De ældste Arkivregistraturer, trykt ÆA. II 361-392.

Viborg Stifts reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Registraturer over Viborg Stifts Breve (1540'erne og 1574), trykt ÆA. II 201-360.

Vordingborske reg. = RA. De ældste Arkivregistraturer. Vordingborgske Registratur (1476), trykt ÆA. I 87-160.

X = Decretalium domini Gregorii Papæ IX, udg. af E. Friedberg, Corpus Iuris Canonici II 1-927.

Yngre kalundborgske registratur, se Kalundborgske registratur 1551.

ÆA. = De ældste danske Archivregistraturer. I-V. Kbh. 1854-1910.

1396-1398

1396. 3. januar. 1

Hans Podebusk, *væbner, bevidner, at afgifter på i alt 480 mark af en række bebyggelser på Rügen, herunder af kroerne i Putbus, Zirkow og Jabellitz, som han har haft i fælleskab med sin broder* hr. Predbjørn Podebusk, *nu er tilfaldet denne alene tillige med den gæld, der hviler på dette gods*[1]*).*

Original på nedertysk i Putbus, nu tabt.

1) endvidere lover Hans Podebusk i Stralsund 1396 24. februar, D. Kausche, Putbusser Regesten 155 nr. 562, at holde sin broder Predbjørn skadesløs for dennes andel af salg af gods i blandt andet landsbyen Lancken, som de har afhændet til Mathias Zoleweden, præst i Stralsund, for 825 mark stralsundsk.

[1396-1404][1]). 7. januar. Roskilde. 2

Biskop Peder af Roskilde takker Konrad v. Jungingen, højmester for den tyske orden, for frigivelsen af sit skib, der var blevet beslaglagt, og meddeler, at en af ham tilfangetaget købmand ligeledes vil blive frigivet.

Original i Königsbergarkivet (nu i Berlin).

Med følelse af oprigtig kærlighed i Herren tilforn og hilsen.

I skal vide, udmærkede herre, at vi da har forstået Eders brev, der for nylig er sendt os, hvorfor vi bringer Eder, gode udmærkede herre, overordentligt mange taksigelser, fordi I med henblik på vore bønner, der såre nylig er rettet til Eder, værdige herre, angående vort skib velvilligt har udvist og foranstaltet den forønskede virksomhed med hensyn til den påførte beslaglæggelse og det krav, fra hvilke det skulle kvitteres og frigøres, idet vi atter kærligt beder Eder, gode høje herre, om, at I, hvis der stadig på nogen som helst måde mangler noget med hensyn til vort nævnte skibs fri tilbagevenden, skal værdiges og vil stå bi med Eders råd og dåd af hensyn til vore bønner. Desuden skal I, gode høje herre, vide,

at den købmand, som er belagt med arrest af os, for hvem I har overrakt os så oprigtige bønner, har været og er ved god og frelsebringende helbredstilstand hos os, så at når vort skib bliver ført tilbage til os ved de skippere, nemlig Radike Rike, Tideman Erregang og Klaus Tengel, skal samme købmand, rask og uskadt, ved hjælp af Guds nåde kvitteres, idet han straks skal forlade os, fri og løsladt, sammen med fornævnte skippere. Thi det er vor vilje endeligt at være Eder, hæderfulde herre, til behag i dette og i alt andet, der uhindret skal ske. I, udmærkede herre, skal styrkes og leve lykkeligt og længe i Kristus. Skrevet i Roskilde dagen efter helligtrekongersdag under vort sekret.

Peder, af Guds nåde biskop af Roskilde, Eders supplikant.

1) brevet kan tidligst være udstedt 7. januar 1396, da Peder blev biskop i Roskilde i maj 1395, jf. DRB. IV 5 nr. 372. Det må senest være udstedt 1404, da Radike Rike 2. december dette år omtales som værende død, jf. Hanserec. V 152 nr. 222.

3 1396. Omkr. 13. januar[1]). Lübeck.

Rådmændene i Lübeck giver Henneke Klibbe anbefalingsbrev til rådmændene i Malmø, for at han kan opnå godset efter Peter Stamer, der er afgået ved døden sammesteds.

Indførelse i Lübecks Niederstadtbuch.

Det skal være vitterligt, at de herrer rådmænd har givet Henneke Klibbe deres anbefalingsbrev til rådmændene i Malmø, for at han kan forfølge og opnå godset, der er efterladt af Peter Stamer, som er afgået ved døden sammesteds, hvorfor Johan Oldenburg som kaution afgav løfte om at bevare og holde de herrer rådmænd fuldstændigt skadesløse i anledning af dette brev, hvorfor Johan Rose fra Herrenwyk og Nicolaus Mersch fra Schlutup og Lydeke Parkentin og Henrik Grelle, der var til stede ved bogen med sammenlagte hænder, lovede at holde fornævnte Johan Oldenburg fuldstændigt kvit og løst fra enhver påmindelse i medfør af fornævnte kaution.

1) indførelsen er den 2. på en side, der som overskrift har *I det Herrens år 1396 ottendedagen efter helligtrekonger.*

4 1396. 25. januar.

Kristine Konstantinsdatter, enke efter Lars Pedersen, skænker gården Harlösatorp til Bosjø kloster.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Gavebrev, udstedt af Kristine Konstantinsdatter, enke efter Lars Pedersen, væbner, til Bosjø kloster på en gård, som kaldes Harlösatorp, som hun skænkede, for at der i klosteret skulle fejres og afholdes en messe. Givet på apostlen sankt Povls omvendelsesdag 1396.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Gavebrev, udstedt af Kristine Konstantinsdatter, til Bosjø kloster angående godset Harlösatorp, som en præst skulle have for en årlig sungen messe. Givet 1396.

[Før 1396. 28. januar?][1]). 5

Mageskifte vedrørende en toft i Gimming.

Silkeborgske registratur (1558).

Fremdeles et mageskifte på en toft i Gimming til Essenbæk kloster. Datum findes ikke.

1) det omtalte mageskifte har muligvis forbindelse med det gods, der omtales i efterfølgende nr.

1396. 28. januar. 6

Dom mellem biskoppen af Århus og abbeden i Essenbæk kloster om gods i Gimming og Vestrup.

Silkeborgske registratur (1558).

Fremdeles en dom på latin mellem bispen i Århus og abbeden i Essenbæk kloster angående gods i Gimming og Vestrup. Givet 1396 ottendedagen efter den hellige jomfru Agnetes dag.

[Før 1396. 1. februar][1]). 7

Henneke Finke skøder tre gårde og seks øde steder i Vejlby sogn og en gård i Hannerup til Ove Åstredsen.

Ribe kapitels registratur (1553).

Fremdeles et skødebrev, at Henneke Finke har skødet Ove Åstredsen tre bebyggede gårde og seks øde steder i Vejlby sogn og en gård i Hannerup.

1) godset testamenteredes 1396 1. februar til Ribe kapitel, jf. nr. 9.

8 [Før 1396. 1. februar][1]).

Ove Åstredsen indløser sit pantsatte gods fra Ivar Lykke.

Ribe kapitels registratur (1553).

Fremdeles et brev, at fornævnte Ove Åstredsen havde indløst sit gods, der var pantsat til Ivar Lykke.

1) dette brev må være ældre end Ove Åstredsens testamente, jf. nr. 9.

9 1396. 1. februar.

Væbneren Ove Åstredsens testamente.

To vidisser af 1396 13. marts i rigsarkivet.

I Herrens navn amen. Jeg, Ove Åstredsen, væbner – skønt svag på legemet så dog ved min fulde fornuft – anordner mit testamente over mit gods på denne måde. For det første giver og testamenterer jeg til Vor Frue kirke i Ribe, hvor jeg vælger min grav hos min broder, min grå hest med bidsel, sadel og deres prydelser. Fremdeles til kapitlet i Ribe alt mit gods i Vejlby sogn, som jeg ved retmæssigt købs adkomst har erhvervet af en mand ved navn Finke, væbner, og sammen med dette en gård i det område, der kaldes Elnd, som jeg ligeledes har købt af en vis enke og hendes sønner Niels og Troels Tostesen, tilskødet mig på Brusk herredsting med alle dets tilliggender, til årtider for mig, min elskede hustru Margrete Jensdatter, mine sønner og mine brødre årligt samvittighedsfuldt at overholde i Ribe kirke alt efter omfanget af afgifterne af samme gods, dog således at hr. Peder Jensen, kannik i Ribe, så længe han lever, skal have dette gods og deraf lade afholde vore årtider, således som det ovenfor er udtrykt. Fremdeles til dominikanerne i Ribe en mark sølv. Fremdeles til sankt Clemens' kirke sammesteds en halv mark sølv og til kommendatoren for johanniterordenen lige så meget. Fremdeles til sankt Nikolaj kirke en skilling grot. Fremdeles til nonnerne sammesteds lige så meget. Fremdeles til enhver kirke i Ribe, som ikke er nævnt ovenfor, en skilling grot. Fremdeles til de fattige peblinge en mark sølv. Frem-

deles til klostret Nørre kloster i Ommersyssel fire mark sølv. Fremdeles til de tre Mariers kirke sammesteds to mark sølv. Fremdeles til kirken i Svenstrup, hvor jeg er født, to mark sølv. Fremdeles til sankt Andreas' kirke i Seem to mark sølv. Fremdeles til franciskanerne i Randers to mark sølv. Fremdeles til Vor Frue kirke sammesteds en mark sølv. Fremdeles til sankt Nikolaj kirke i Enslev sogn en mark sølv. Fremdeles til Essenbæk kloster to mark sølv. Fremdeles til hr. Niels Jensen, kannik i Ribe, min elskede skriftefader, to mark sølv. Fremdeles til franciskanerne i Horsens to mark sølv. Fremdeles til brødrene i sankt Hans' kloster sammesteds en mark sølv. Fremdeles til enhver af kirkerne sammesteds en skilling grot. Fremdeles giver jeg til franciskanerne i Ribe to mark sølv. Fremdeles til min vært hr. Peder Jensen tre floriner. Fremdeles til fru Marina Piksten tre floriner. Fremdeles til Detmar Tidemansen to mark sølv. Fremdeles til fru Elene, hans hustru, en mark sølv. Fremdeles til samme Detmars datter Taleke en mark sølv. Fremdeles giver og testamenterer jeg til Jens Turesen, min svend, et halvt stykke brunt klæde og sammen med dette fire mark sølv, som en Vendelbo har lovet ham i hænde, men hvis de er betalt, skal han ikke desto mindre have dem. Fremdeles til en mand ved navn Svend min sorte stridshest tillige med sadel og bidsel. Fremdeles til en mand ved navn Mogens, min svend, en brun hest. Fremdeles til en mand ved navn Stor, min svend, betaler jeg 20 mark lybsk. Fremdeles betaler jeg Niels Jakobsen lige så meget. Fremdeles til en mand ved navn Hjort betaler jeg lige så meget. Fremdeles betaler jeg Niels Heggedal lige så meget. Fremdeles betaler jeg Svend Glinder 10 mark lybsk. Fremdeles betaler jeg Niels Mørk lige så meget, men hvis disse to dør, da pålægger jeg mine arvinger samvittighedsfuldt at holde deres begravelse. Til dette testamentes eksekutorer vælger jeg de gode mænd, nemlig Jon Nielsen, Ove Thomsen, en mand ved navn Heggedal og Ove Pedersen, væbnere, idet jeg betroer dem at udføre dette testamente tro og med dets fulde virkning, således som de måtte ønske at stå til svar for den højeste dommer ved den strenge prøve. Til vidnesbyrd herom og til sikrere forvaring har jeg ladet mit segl hænge under dette testamente tillige med segl tilhørende den ærværdige fader og herre, hr. Eskil, ved Guds forsyn biskop af Ribe, og andre herrer og troværdige mænd, nemlig Lave Madsen, Niels Jensen, Peder Jensen, kannikker i Ribe, Jens Assersen, samme hr. biskops kapellan, Detmar Tidemansen, borgmester i Ribe, og Lave Nielsen, væbner. Givet og forhandlet i det Herrens år 1396 dagen før den berømmelige jomfru Marias renselsesdag.

10 [Efter 1396. 1. februar][1]).

Ove Åstredsens arvinger stadfæster dispositionerne vedrørende to gårde i Vejlby.

Ribe kapitels registratur (1553).

Fremdeles fornævnte Ove Åstredsens arvingers samtykke og stadfæstelse på to gårde i Vejlby sogn.

1) dette forhold må være yngre end Ove Åstredsens testamentes udstedelsestidspunkt, jf. nr. 9.

11 1396. 1. februar.

Niels Nielsen, ridder, overlader alt sin hustru Toves mødrene arvegods i Jylland til væbneren Anders Uffesen af Bjørnholm.

Afskrift på det kgl. bibliotek.

Niels Nielsen, ridder, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg i kraft af dette brev til nærværende brevviser den velbyrdige mand Anders Uffesen af Bjørnholm, væbner, fuldstændigt har afstået alt det gods, der ifølge arveretten var tilfaldet min elskede ægtefælle Tove, hans datter, overalt i Jylland efter hendes elskede moders død, salig ihukommelse, med alt dets tilliggende, frit at råde over i hans levetid uden at skulle gøre nogen noget regnskab derfor, på denne betingelse, at samme gods, når samme Anders Uffesen er afgået ved døden, uden nogens indsigelse frit og fuldt ud skal vende tilbage til mine eller min elskede ægtefælle fornævnte Toves eller mine arvingers hænder, dog stedse under forbehold af nævnte Toves eller hans arvingers ret, hvortil de måtte have ret efter denne Anders' død. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de ærværdige fædre i Kristus og herrer, de herrer Peder, af Guds nåde biskop af Roskilde kirke, Bo, biskop af Århus kirke, hr. Anders Uffesen af Torup, ridder, og Stig Andersen, væbner, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1396 dagen før den berømmelige hellige jomfru Maries renselsesdag.

12 1396. 2. februar.

Biskop Peder af Roskilde og kapitlet sammesteds kundgør, at dronning Margrete har skænket og skødet gården Saltø med tilliggender til bispebordet i Ros-

kilde til afholdelse af gudstjeneste ved Trinitatis alter i domkirken og af en årtid for hende og hendes slægt.

Original på dansk i rigsarkivet.

Vi Peder, med Guds nåde biskop i Roskilde, og hele kapitlet samme-steds hilser alle, der ser eller hører dette brev, evindeligt med vor Herre.

Vi kundgør for alle, at den ærværdige fyrstinde, fru Margrete, af Guds nåde Sveriges og Norges dronning og ret arving til og fyrstinde af Danmarks rige, har givet og skænket, skødet og afhændet gården Saltø bort fra sig og sine arvinger og efterkommere til bispebordet i Roskilde til evig besiddelse med bygning, ager, eng, fiskevand, græsgang, skov, vådt og tørt og alle gårdens tilliggender, intet undtaget, hvad det end er, på det vilkår, at biskoppen i Roskilde skal lade det efterfølgende blive gjort: For det første at det alter, som nu er bygget i Roskildekirkens kor ved siden af vor broders grav, straks skal indvies til faderen, sønnen og den helligånd; og foran samme alter skal der holdes en sungen messe for faderen, sønnen og den helligånd hver dag indtil dommedag straks efter sakristanmessen[1]). Og medens denne messe bliver sunget, skal der brænde et lys, og hver dag efter samme messe skal der synges en lovprisning til vor frue, som hedder Ave Maria fuld af nåde, Herren være med dig o.s.v.[2]). Dette følgende skal gøres ved fornævnte dronning Margretes faders, hendes forfædres og hendes egen årtid én gang om året, dagen efter trinitatis søndag. Og den dag skal biskoppen i Roskilde give de kannikker, der den dag deltager i sjælemessen og aftenen forinden i vigilierne en lødig mark at fordele mellem dem, således som det er sædvane ved samme kirke. Og biskoppen i Roskilde skal den dag forpleje kannikkerne så godt han kan, med mad og øl. Og peblingene skal gives fri den dag, og de skal have en tønde øl, 100 brød samt mad dertil, og samme aften skal de foran Vor Frue alter i Roskilde domkirke synge den samme lovprisning til Vor Frue, der hedder: Ave Maria fuld af nåde o.s.v.[2]). Vi biskop Peder og kapitlet i Roskilde forpligter med dette brev os og vore efterkommere til at overholde alle de foranskrevne artikler bestandigt, fast, og ubrydeligt samt at fuldbyrde dem til evig tid i alle henseender, som står skrevet ovenfor. Til bekræftelse på alle de foranskrevne artikler har vi fornævnte biskop Peder og kapitlet i Roskilde ladet vore segl hænge under dette brev, som er givet år 1396 efter vor Herres fødsel på kyndelmisse dag.

1) jf. Arhnung, Roskilde Domkap. Hist. 79 flg. – 2) jf. DRB. IV 5 nr. 57 note 1.

13 1396. [Omkr. 2. februar].

Biskop Peder af Roskilde og kapitlet sammesteds kvitterer for 130 lødige mark til den af dronning Margrete indstiftede messe.

Kalundborgske registratur (1476).

Fremdeles et kvitteringsbrev på 130 lødige mark af fornævnte biskop Peder og kapitlet i Roskilde til den fornævnte messe[1]) sammesteds. Givet som ovenfor[1]).

1) jf. forrige nr. De to breve er registreret umiddelbart efter hinanden.

14 1396. 2. februar.

Hr. Otto Beienfleth, ridder, kvitterer hr. Bernhard van dem Rode, rådmand i Stralsund, for 500 mark lybsk, som denne har udredet på dronning Margretes vegne.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Jeg, hr. Otto Beienfleth, ridder, erkender og bevidner åbent med dette brev, at jeg af den hæderlige mand, hr. Bernhard van dem Rode, rådmand i Stralsund, har modtaget og oppebåret 500 mark lybsk, som han har udredet til mig i Stralsunds mønt på den høje fyrstinde, fru Margrete, dronning[1]) af Danmarks vegne. For disse forskrevne 500 lybske mark lader jeg sammen med mine arvinger den fornævnte fyrstinde og hr. Bernhard på hendes og hendes arvingers vegne være kvit, fri og løst og har til vidnesbyrd derom med vidende hængt mit segl under dette brev, der er givet og skrevet år 1396 efter Guds fødsel på vor kære frues dag til kyndelmisse.

1) forlægget har *koninghen.*

15 1396. 3. februar. Århus.

Peder Gylling, ærkedegn i Århus, Stig Andersen og hans hustru Elene, Henrik Pedersen og hans hustru Katerine og Anna, døtre af afdøde Markvard Wusteni, sælger den gård i Silenz i Gingst sogn på Rügen, som de havde arvet efter den afdøde og hans søn Otto, til biskop Peder af Roskilde.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Det skal være vitterligt for alle dem, der ser dette brev eller hører det læse, at vi Peder Gylling, ærkedegn i Århus, Stig Andersen, Elene, hans hustru, Henrik Pedersen, Katerine, hans hustru, og Anna, der var døtre af Markvard Wusteni, hvis sjæl er hos Gud, åbent erkender og bevidner, at vi til den ærværdige fader med Gud, biskop Peder af Roskilde, og hans arvinger rettelig og redelig har solgt gården i Silenz i landet Rügen og i sognet Gingst med alle dens tilliggender, benævnt eller ubenævnt, således fri som den er tilfaldet os fri for retskrav som arv fra Markvard Wusteni og Otto, hans søn, Gud være ham nådig, for en sum penge, som helt er betalt til os med tak, før dette nærværende brev blev skrevet. Fornævnte gård og gods skal vi fornævnte Peder Gylling, ærkedegn, Stig Andersen og Henrik Pedersen over for den forskrevne ærværdige fader, biskop Peder, frigøre og hjemle for alle retskrav undtagen så meget, som Johan Golvitze har derpå, som hans breve viser, hvilket den samme biskop Peder skal udrede. Vi, fornævnte Peder Gylling, Stig Andersen og Henrik Pedersen, lover med samlet hånd i troskab og med vore retmæssige arvinger den ærværdige fader, biskop Peder og hans rette arvinger og alle dem, der har dette brev i deres varetægt på biskop Peders vegne, at overholde alle disse forskrevne ting stadigt og fast. Til yderligere sikkerhed og vidnesbyrd har vi, fornævnte Peder Gylling, ærkedegn, Stig Andersen og Henrik Pedersen med vidende ladet vore segl hænge under dette brev, der er givet og skrevet i Århus i huset hos hr. Niels Pedersen, kannik i Århus, år 1396 efter Guds fødsel på den hellige martyr sankt Blasius' dag.

1396. 3. februar. Århus domkirke. 16

Peder Gylling, ærkedegn i Århus, Stig Andersen og hans hustru Elene, Henrik Pedersen og hans hustru Katerine og Anna, døtre af afdøde Markvard Wusteni, erklærer, at de har bemyndiget biskop Peder af Roskilde til at overtage gården i Silenz fra Johan Golvitze, som de havde arvet efter den afdøde, og opfordrer ham til at gøre regnskab.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Det skal være vitterligt for alle dem, der ser eller hører dette brev læse, at vi Peder Gylling, ærkedegn i Århus, Stig Andersen, Elene, hans

hustru, Henrik Pedersen, Katerine, hans hustru, og Anna, der var døtre af Markvard Wusteni, hvis sjæl er hos Gud, at vi til den ærværdige fader med Gud, biskop Peder af Roskilde, og dem, der på hans vegne har dette brev i deres varetægt, har givet og giver fuldmagt til med dette nærværende brev på samme måde som vi at overtage gården i Silenz fra Johan Golvitze og alle de ting og breve, som Markvard Wusteni har overdraget ham, og som er tilfaldet os som retmæssig arv. Herom beder vi Jer, kære ven Johan, at I til fornævnte biskop Peder af Roskilde eller hans visse bude straks overdrager gården i Silenz og alt, hvad I har fået fra Markvard Wusteni i hans levetid og nu har på vores vegne, og at I aflægger regnskab for ham eller hans bude, og når I har gjort det, så lader vi sammen med vore arvinger Jer sammen med Jeres arvinger være kvit, frie og løst fra alle yderligere krav med dette nærværende brev. Til yderligere vidnesbyrd om disse forskrevne ting har vi fornævnte Peder Gylling, Stig Andersen og Henrik Pedersen med vidende ladet vore segl hænge under dette brev, der er givet og skrevet i Århus i domkirken år 1396 efter Guds fødsel på den hellige martyr sankt Blasius' dag.

17 1396. Omkr. 5. februar[1]). Lübeck.

Johan Blome og Taleke, hans hustru, skylder i fællig Kristian Eekhoff, Otto Hoveschen og Konrad Vinken 249 mark at betale således, at 51 mark skal tilbagebetales førstkommende mikkelsdag[2]), når købmændene kommer tilbage fra Skåne, *og derefter 66 mark de tre følgende mikkelsdage.*

Indførelse i Lübecks Niederstadtbuch.

1) indførelsen er den 4. på en side, der som overskrift har *I det Herrens år 1396 jomfruen Agathes dag.* – 2) 29. september.

18 1396. 7. februar.

Bytingsvidne, at Povl Svendsen, forstander for de fattige i Lund, skøder en grund til Jens Karlsen.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Vidnesbyrd udstedt af Gøde Bentsen, foged i byen Lund, Jens Hennekesen, borgmester, med adskillige andre fornemme mænds sam-

tykke, at Povl Svendsen, forstander for de fattige i Lund, skødede eller solgte Jens Karlsen, sin medborger, en grund eller gård i Lund, der ligger lige ved den bygning eller det stræde, der kaldes Rækken, mod syd (i byen). Givet mandagen efter den hellige jomfru Marias renselsesdag 1396.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Vidnesbyrd af borgmestre og råd i Malmø, givet 1396, angående Povl Svendsens skødebrev, givet Jens Karlsen, på en grund til en bod, beliggende ved en gård i Lund, kaldet Rækken, mod syd i byen.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Vidnesbyrd af borgmestre og råd i Malmø, givet 1396, angående et skødebrev af Povl Svendsen, de syges forstander, givet Jens Karlsen, på en gård ved et stræde, der kaldes Rækken, beliggende mod syd i byen Lund.

1396. 26. februar. Toftnäs. 19

Nils Knutsson pantsætter Kornarp i Halland samt forskelligt gods i Sverige til Arvid Stensen for 100 mark penge, for hvilke denne havde løskøbt ham af det fængsel, han var kommet i under krigen.

Original på dansk i rigsarkivet.

Jeg Nils Knutsson hilser alle, der hører eller ser dette brev, evindeligt med Gud.

Det skal være vitterligt for alle, at jeg med dette mit nærværende åbne brev og bevis erkender at skylde den gode mand Arvid Stensen 100 mark penge for et vitterligt fængsel, som jeg var faldet i under ret krig, fra hvilket fængsel fornævnte Arvid Stensen har frigjort mig for 100 mark penge, for hvilke penge jeg til fornævnte Arvid Stensen pantsætter mit gods i Kornarp i Gunnarp sogn i Halland med alt tilliggende i ager og eng, fiskevande og oldenskove, 'sætre'[1]) nær by og fjernt, i vådt og tørt, intet undtaget. Og en gård i Skåpanäs i Mårdaklevs sogn i Kind med alt tilliggende i ager og eng, fiskevande og oldenskove, 'sætre'[1]) nær by og fjernt, i vådt og tørt, intet undtaget. Og en gård i Håkentorp i Åsenhöga sogn i

Östbo med alt tilliggende i ager og eng, fiskevande og oldenskove, 'sætre'[1]) nær by og fjernt, i vådt og tørt, intet undtaget, på den betingelse at betale de fornævnte 100 mark til næstkommende sankt Olufs dag – en okse for tre mark, en ko for tolv øre, en tønde smør for fire mark, rede penge med sådan mønt, som er gangbar i riget, når det skal indløses. Skulle det ske, at dette fornævnte gods ikke bliver indløst på den fornævnte dag, og indløses det efter dagen for Olufsmesse, eller når det indløses, da skal den fornævnte Arvid Stensen oppebære landgilden det næste år derefter af det fornævnte gods, efter at de 100 mark penge er udredet. Fremdeles skulle det gå således, at det oftenævnte gods på nogen måde med rette skulle blive ham fravundet, da forpligter jeg mig og mine arvinger til at udlægge ham og hans arvinger gods til gengæld, som han er tilfreds med, efter gode mænds udsagn, indtil de fornævnte penge er betalt ham. Til yderligere vidnesbyrd og fuldkomment bevis og bekræftelse udbeder jeg mig de gode mænds segl, nemlig Magnus Gunnessons, Eskil Magnussons, Erland Bossons og dertil mit eget. Skrevet i Toftnäs i det Herrens år 1396 lørdagen efter apostlen Matthias' dag.

1) teksten har *nitiabolum*, der også i dele af Småland og Västergötland betegner mindre brug på overdrevet, der ikke er permanent beboet, og hvis afkast tilfalder besidderen, se herom K. G. Ljunggren i Arkiv för Nordisk Filologi 58 samt Kult. Leks. V sp. 60.

20 [1396]. 26. februar.

Lübeck meddeler de preussiske stæder som svar på deres brev, at det af sørøverne tagne gods er ankommet til Wismar og andre steder i Mecklenburg, at de har skrevet til dronning Margrete om Algot Magnussons lejde til fetaljebrødrene, og at dronningen har meddelt dem, at hun har overdraget Danmarks rige til kong Erik 7. af Pommern, der er blevet hyldet.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Skal gives til de anbefalelsesværdige og gode mænd, borgmestre og rådmænd i de preussiske stæder, vore oprigtigt elskede venner. Hilsen oprigtigt i kærlighed og venskabelighed forudskikket tilforn. Ærlige, kære venner.

Eders brev sendt til os med dette nærværende bud har vi vel forstået. Og da I skriver, at vi har ladet Eder sige, at vi på den tid, da vi sendte Eder vort brev, endnu ikke havde fået noget svar fra stæderne ved Zuidersøen,

så vid, at vi endnu intet fast svar har fået fra dem, men for nylig i fasten, da kom der breve fra dem til os, da de beklagede sig over, at de på grund af uheldige omstændigheder, nemlig is på vandet og uvejr, endnu ikke kunne komme sammen. Dog forventede de at komme sammen uden udsættelse den første gang, de kunne tilvejebringe det for uvejret, og uden tøven at lade os sige, hvad de der var blevet enige om, og det vil vi meddele jer, så snart vi kan. Fremdeles hvad I skriver om den skade, som sørøverne har gjort, det har vi desværre også visselig erfaret. Derom skal I vide, at en del af godset er kommet til Wismar og ellers ad mange veje til Mecklenburgs land. Derfor har vi sendt vore breve og bude både til kongen og til dem fra Wismar og har haft stor møje dermed. Således vil kongen ordne det i sit land, at hvad han kan få fat i af det fra dem, som han har magt over, det vil han holde dem, der har ret til det, til gode, ligesom de fra Wismar også vil gøre ved det over for dem, der kommer til staden, hvad vi dog frygter ikke vil være meget. Fremdeles har vi erfaret, at en sørøver ved navn Knebrech er kommet til Eckernförde og har bragt meget af godset dertil og også en del til Henneke Limbæks område. Hermed har vi gjort os megen møje og gør det endnu alle dage og vil videre stræbe efter det bedste til gode for købmanden. Fremdeles så har vore høvedsmænd skrevet til os fra Stockholm, at fetaljebrødrene er kommet til Sverige med meget gods og har fået lejde af Algot Magnusson og af adskillige andre i Sverige, hvorfor vi sendte vore breve og bude til dronningen for at bede hende om, at hun ville gå ind for, at godset blev sammen til købmandens behov, og at fetaljebrødrene ikke længere har frit lejde der, og det skulle være således, som freden er aftalt, hvorpå hun har sendt os sit venlige svar tilbage og mener at indrette det således, at hun ikke skal fortjene nogen utak fra stæderne. Og så er her et rygte, som vi erfarer, nemlig at fetaljebrødrene i foråret med vilje ikke vil rømme havet. Derfor synes det os at være nyttigt, at I og vi bliver ved forsvaret og ikke formindsker det. Vid også, at dronningen har skrevet til os i sit brev, at hun har overdraget kongeriget Danmark til kongen af Norge, nemlig hertugen af Stolps søn, og hendes mandskab i Danmark har alle sammen hyldet ham, og den samme konge og dronningen har sendt deres bud til os, nemlig biskoppen af Odense, der mundtligt har overbragt os budskab, nemlig at vi skulle lade sige til ham, hvis vi begærede noget forsvar fra ham til skibsfarten, og hvornår de skulle være rede, og hvor stærk, og hvor vi skulle finde dem. Dertil har vi igen ladet dem vide, at vi endnu på dette tidspunkt ikke kunne lade dem vide noget sikkert

derom, og at vi, så snart vi ved noget sikkert fra stæderne, vil lade dem det vide. Det har vi gjort, fordi vi ikke kendte Eders vilje i den sag, derfor skal I lade os vide, hvad Eders vilje er i den sag, hvis vi skal kræve dem til forsvaret og hvor stærkt. Herren bevare Eder. Skrevet under vort segl lørdagen før Reminiscere.

21 1396. 2. marts. Viborg.

Kong Erik 7. af Pommern tildømmer Peder Andersen Munk Hesselgård.

Original i rigsarkivet.

Erik, af Guds nåde de Danskes, Norskes, Venders og Goters konge, der har ret til Sveriges rige, og hertug over Pommeranerne, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Eftersom det i nærværelse af den ærværdige fader hr. Jakob, biskop af Viborg, hr. Kristian Vendelbo, Jens Nielsen og flere andre troværdige mænd, der førte forsædet på vort retterting, er bragt i erfaring, lovligt godtgjort og ved slutdom afgjort, at gods i Hessel i Gislum herred, nemlig Hesselgård tillige med tre landbosteder sammesteds, i sandhed og med rette tilhører Peder Andersen, kaldet Munk, tildømmer vi med dette brev af den grund ham nævnte gods, indtil det på lovlig vis fravindes ham med sandere ret og bevismateriale. Givet i Viborg i det Herrens år 1396 på torsdagen nærmest før Oculi søndag under vort rettertingssegl med Jens Brims som vidne.

22 [1396?][1]). 4. marts. Marienburg.

Den tyske ordens højmester anmoder adelen i Riga stift, stæderne Riga og Reval samt adelen i Virland og Harrien om ikke af fæste lid til rygterne om, at forskellige magter, herunder vor herre kongen af Sverige *og* vor frue dronningen af Danmark, *er fjendtligtsindede mod ordenen.*

Afskrift på tysk i Königsbergarkivet (nu Berlin).

1) med kongen af Sverige må der tænkes på Erik. Denne titel kan han næppe have ført inden hyldningen på Mora sten 23. juli 1396, jf. nr. 145, men den tyske ordens kopibog har øverst på siden årstallet (13)96.

1396. 5. marts. Assens. 23

Hr. Niels Ivarsen, hr. Wulf Pogwisch den yngre, riddere, og Henneke Limbæk, væbner, kvitterer den afdøde kong Håkon 6. af Norge og hans arvinger for et krav på 4000 lødige mark, som de havde arvet efter deres forældre.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Vi hr. Niels Ivarsen, hr. Wulf Pogwisch den yngre, riddere, og Henneke Limbæk, væbner, erkender og bevidner åbent med dette nærværende brev, at vi og vore arvinger med vilje og med ja løser den ædle herre, kong Håkon af Norge og Sverige, hvem Gud være nådig, kvit og fri fra gammel rykning og gæld, der er tilkommet os som retmæssig arv fra vore forældre i det åbne brev, der lyder på fire tusinde lødige mark hovedstol og på store renter dertil; dette forskrevne brevs hovedstol og renter, rykning og gæld lader vi forskrevne hr. Niels Ivarsen, hr. Wulf og Henneke for os og for vore arvinger og for alle, der på vore vegne i det forskrevne brev havde modtaget det løfte, den ædle konge Håkon og hans arvinger med hans medlovere være kvit, frie og udløst. Men skulle det ske, at vi ellers havde eller fandt nogle breve i vor varetægt, som kong Håkon eller kong Magnus, hans fader, havde udstedt, de skulle aldrig hverken blive den ædle konge Håkon eller hans arvinger til skade eller til hindring. Til vidnesbyrd om alle disse forskrevne punkter har vi forskrevne hr. Niels Ivarsen, hr. Wulf og Henneke Limbæk med vilje hængt vore segl under dette brev sammen med seglene fra vore venner, de hæderlige folk og riddere, hr. Benedikt von Ahlefeld, hr. Klaus Rønnow, der ellers hed Kerle, hr. Wulf Pogwisch den ældre, hr. Klaus von Ahlefeld og hr. Henrik von Ahlefeld, som her har været til stede, og for hvem dette er vitterligt. Skrevet og givet i Assens år 1396 efter Guds fødsel på søndagen i fasten, hvor man synger Oculi mei.

1396. 6.-11. marts. 24

Vidne om, at Intrup og Resengård tilhører hr. Niels Bugge.

Viborg stifts registratur (1540'erne).

Fremdeles et vidne, som præster har udgivet, at hr. Niels Bugge havde Intrup og Resengård med alle tilliggender, som han havde købt for

fuld værdi. Givet 1396 .....[1]) næst efter den søndag, på hvilken der synges Oculi.

1) læsion i forlægget, muligvis har ugedagen været anført her.

25 [13]96. 6.-11. marts.

Tingsvidne om, at Mads Olufsen førte uret klage angående hr. Niels Bugges arvegods.

Viborg stifts registratur (1540'erne), beskadiget.

..... vidne, at den klage, som Mads Olufsen gjorde
..... i Viborg, var gjort med urette og var
..... Intrup hr. Niels Bugges rette arvegods.
[Givet 13]96[1]) næst[2]) efter den søndag, på hvilken der synges Oculi mei.

1) om året, jf. nr. 24. – 2) her synes registraturen at mgl. angivelse af ugedag.

26 1396. 7. marts. Rostock.

Biskop Rudolf af Schwerin godkender, at Winold Baggele, borgmester i Rostock, Mathias v. Borken, borger sammesteds, og adskillige andre agter at oprette et kartheuserkloster i Marienehe, i den formening, at brødrene af denne orden kan imødegå den sidste tids ulykker, hvoriblandt nævnes, at kong Albrecht af Sverige, hans søn hertug Erik og greverne Günther af Lindau og Albrecht af Holsten faldt i fangenskab hos den mægtige frue Margrete, datter af den afdøde berømmelige kong Valdemar af Danmark, og i hænderne på vore fjender.

Original i Rostock.

27 1396. 10. marts. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger biskoppen af Tuy og provsten og ærkedegnen ved kirken i Slesvig at overdrage Markvard Brasche, evig vikar ved Vor Frue kirke i Lübeck, sognekirken i Rensefeld, hvortil biskoppen af Lübeck har overdragelsesretten, selv om Markvard i forvejen også besidder et evigt vikardømme i Hamburg.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin ærværdige broder biskoppen af Tuy og til sine elskede sønner provsten og ærkedegnen ved kirken i Slesvig hilsen og apostolisk velsignelse.

Det liv, den vandel i ærbarhed og gode sæder og den retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke vor elskede søn Markvard Brasche, evig vikar ved Vor Frue kirke i Lübeck, anbefales til os ved troværdige mænds vidnesbyrd, bevæger os til at vise ham en nådig gavmildhed. I sin tid har vi jo nådigt ved provision overdraget nævnte Markvard et kirkeligt beneficium med eller uden sjælesorg, som er eller bliver ledigt, hvortil vor ærværdige broder biskoppen af Lübeck og vore elskede sønner provsten, dekanen og kapitlet ved kirken i Lübeck i fællesskab eller hver for sig har overdragelses-, provisions-, præsentations- eller al anden rådighedsret, og som følge heraf blev der forelagt os en ansøgning på nævnte Markvards vegne, at samme Markvard, da fordum sognekirken i Rensefeld, Lübeck stift, som afdøde Nicolaus Hogenskild, sognepræst ved denne kirke, besad, mens han levede, ved denne Nicolaus' død, ... blev ledig, i kraft af denne overdragelse, skønt der ikke var affattet et apostolisk brev om denne overdragelses nådesbevisning, inden det lovformelige tidspunkt havde godtaget nævnte sognekirke, der således var ledig, og hvortil blot samme biskop havde overdragelsesretten, og at han tvivlede om, at denne godtagelse af visse grunde kunne bevare sin gyldighed, og da vi erfarede, at fornævnte kirke vidstes at være ledig som fornævnt, har vi nådigt ved provision tilstået fornævnte Markvard nævnte sognekirke ....., nemlig den 12. maj i vort fjerde pontifikatsår, idet vi den gang særligt reserverede denne kirke for vor overdragelse og rådighed ..... Men da fornævnte Markvard, således som en ansøgning, der er forelagt os på nævnte Markvards vegne, indeholdt, ikke har ladet et apostolisk brev om denne tilståelses nådesbevisning ekspedere eller i det mindste overgive i den hellige romerske kirkes kancelli inden et bestemt tidspunkt, således som han skulle ifølge en forordning, der er udstedt af os herom, og da denne tilståelses nådesbevisning angående nævnte sognekirke ..... som følge heraf ikke kan få sin virkning ....., og da vi ønsker at vise samme Markvard ..... en særlig nåde, pålægger vi Eder, gode mænd, ved apostolisk brev, at I ..... sørger for med vor myndighed at overdrage og anvise samme Markvard fornævnte sognekirke ..... med alle rettigheder og tilbehør ..... Givet ved S. Pietro i Rom den 10. marts i vort syvende (pontifikats)år.

28 1396. 10. marts.

Tingsvidne om, at tre gårde i Vestrup med rette tilhører Essenbæk kloster.

Silkeborgske registratur (1558).

Fremdeles et tingsvidne angående tre gårde i Vestrup, at de med rette tilhører Essenbæk kloster. Givet 1396 fredag efter Oculi søndag.

29 1396. 13. marts.

Biskop Eskil af Ribe og rådmænd og borgere sammesteds vidimerer Ove Åstredsens testamente af 1396 1. februar.

Original i rigsarkivet.

Eskil, af Guds og det apostoliske sædes nåde biskop af Ribe, rådmænd og de øvrige borgere sammesteds til alle, der ser dette brev, hilsen med alles frelser.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at vi (har set) et brev, velbevaret og forseglet, uskrabet, ustunget og ubeskadiget i enhver henseende, indeholdende den velbyrdige mand – god ihukommelse – væbneren Ove Åstredsens testamente ord for ord, hvis ordlyd følger og lyder sådan: I Herrens navn amen. Jeg Ove Åstredsen, væbner (*o.s.v.* = *nr. 9*). Til vidnesbyrd om alt dette og til fastere sikkerhed har vi ladet vore sekreter hænge under dette brev. Givet i det Herrens år 1396 dagen efter paven og bekenderen sankt Gregorius' dag.

30 1396. 13. marts.

Biskop Eskil af Ribe, Detmar Tidemansen, borgmester sammesteds, og Lave Nielsen, væbner, vidimerer Ove Åstredsens testamente af 1396 1. februar.

Original i rigsarkivet.

Eskil, af Guds og det apostoliske sædes nåde biskop af Ribe, Detmar Tidemansen, borgmester i staden Ribe, og Lave Nielsen, væbner, indbygger i samme stad, til alle, der ser dette brev, hilsen med alles frelser.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at vi (har set) et brev, velbevaret og beseglet, uskrabet, ustunget og ubeskadiget i enhver henseende, indeholdende den velbyrdige mand – god ihukommelse – væbneren Ove

Åstredsens testamente, hvis ordlyd ord for ord følger og lyder således: I Herrens navn amen. Jeg Ove Åstredsen, væbner (*o.s.v.* = *nr. 9*). Til vidnesbyrd om alt dette og til fastere sikkerhed har vi ladet vore segl hænge under dette brev. Givet i det Herrens år 1396 dagen efter paven og bekenderen sankt Gregorius' dag.

1396. 18. marts. Kalvslund herredsting. 31

Tingsvidne af Kalvslund herredsting om, at Egbert Stæding, borger i Ribe, har skødet alt sit gods i herredet til kapitlet i Ribe.

Original i rigsarkivet.

Bønder samt bryder og alle andre indbyggere i Kalvslund herred til alle, der får dette brev at se eller hører det læse, hilsen evindelig med Gud.

Alle, såvel nulevende som fremtidige, skal vide, at i det Herrens år 1396 lørdagen efter Lætare søndag fremstod den gode mand Egbert Stæding, borger i Ribe, på vort ting og til de hæderværdige mænd, kapitlet i Ribe, fuldt ud og på enhver måde efter landets love skødede alt sit gods overalt i vort herred med alle dets rettigheder og tilliggender, intet undtaget, hvilket gods Markvard Konradsen, fordum borgmester i Ribe og fader til fornævnte Egberts hustru, besad og ejede i vort fornævnte herred, idet hr. Niels Jensen, kannik i Ribe, på nævnte kapitels vegne modtog skødningen, og fuldstændig afhændede det fra sig og sine rette arvinger, idet han erkendte at have modtaget fuld og fyldestgørende betaling for ofte nævnte gods, og idet han forpligtede sig og sine rette arvinger til at hjemle fornævnte kapitel fornævnte gods med dets tilliggender som overfor nævnt og til at fri det for retmæssigt krav fra hvem som helst. Dette har vi set og hørt og erklærer det over for alle med sandfærdige ord. Givet og forhandlet år, dag og sted som ovenfor. Til klart vidnesbyrd herom er vort herreds segl tillige med segl tilhørende de gode mænd Lave Nielsen, væbner, og fornævnte Egbert Stæding hængt under dette brev.

1396. 19. marts. Prag. 32

Wenceslav, romersk konge og konge af Böhmen, udnævner kong Sigismund af Ungarn til sin generalvikar i det tyske rige og tildeler ham en lang række

bemyndigelser herunder retsplejebeføjelser, som kan udøves såvel her i rigerne Schwaben, Ungarn, Böhmen, Danmark, Sverige, Norge og andre riger, der overalt indbefattes under det hellige romerske kejserdømme og desuden i hele Tysklands og Burgunds provinsfogedier i øvre og nedre Schwaben, som i landene på den anden side bjergene: Italien, Toscana og Piémont såvel som andetsteds.

Original i Berlin.

33 1396. 21. marts.

Gertrud, enke efter hr. Erik Barnumsen, ridder, testamenterer og skøder abbed Niels og Sorø kloster tre gårde i Svinninge og overfører sin ret til godset til abbeden og klostret mod at blive delagtig i ordenens gode gerninger og få bolig hos dem.

Afskrift på det kgl. bibliotek.

Gertrud, enke efter hr. Erik Barnumsen, ridder, salig ihukommelse, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Jeg ønsker, at det skal være klart for alle, at jeg med modent og velovervejet sindelag, idet jeg ønsker at overvåge min sjæls frelse, til de ærværdige og fromme mænd hr. Niels, abbed, og hans menige konvent og den hellige jomfru Marias kloster i Sorø med dette brev har givet, ved testamente skænket, skødet og lovligt hjemlet mit gods og mine besiddelser i Svinninge i Tuse herred, nemlig en gård, i hvilken nu Jens Pedersen bor, som giver seks pund korn som årlig afgift, en gård sammesteds, i hvilken nu Klement bor, som hvert år giver fire pund korn som afgift, og en gård sammesteds, i hvilken sidst Peder Jensen boede, som gav ét pund som afgift, med agre, enge, græsgange, skove, fiskevande og alle dets tilliggender inden og uden for hegn, i højt og lavt, intet undtaget, til bod for min sjæl, for mine forfædres, min elskede ægtemand omtalte hr. Eriks og mine sønners sjæle, af hvilken grund jeg fornævnte Gertrud evindeligt overfører al min og mine arvingers ret, som vi har i fornævnte gods, fra mig og mine arvinger til disse herrer abbed og menige konvent i Sorø, såvel fordi de nådigt regnede mig som åndelig søster, som fordi de gjorde mig delagtig i alle de gode gerninger, som den guddommelige mildhed vil værdiges at lade udføre af deres orden, og fordi de velvilligt forsynede mig med en passende bolig blandt dem, da også med den tilføjelse, at hvis ovennævnte gods på nogen måde efter og på grund af

min hjemling – delvis eller helt – bliver fravundet samme herrer i Sorø af nogen ved fædrelandets love, forpligter og binder jeg og mine arvinger i sandhed os fra da af til godtgørelse i jævngodt gods til erstatning for samme herrer fra Sorø. Desuden skænker jeg, når jeg måtte afgå ved døden på Guds bud, alt mit løsøre, kaldet bohave[1]), til oftnævnte herrer i Sorø og i kraft af dette brev alt, hvad de efter min død kan finde i deres kloster med undtagelse af breve, rede penge, guld- og sølvkostbarheder og mine egne klæder. Til vidnesbyrd om alt det fornævnte er mit segl tillige med segl tilhørende de velbyrdige og gode mænd hr. Jakob Bille, ridder, Jens Gyrstinge, Jens Jonsen og Bent Bille, væbnere, hængt under dette brev. Givet 1396 på abbeden sankt Benedikts dag.

1) dansk ord i den latinske tekst.

1396. 21. marts. Hellum herredsting. 34

Tingsvidne af Hellum herredsting om, at hr. Anders Uffesen til Bjørnholm fremlagde et tingsvidne og beviste, at hr. Palle Jensen, fordum marsk, og hans søster fru Marina var Torben Pallesens rette arvinger.

Dansk oversættelse i Anne Krabbes kopibog.

Vi efterskrevne Jakob Kirt, Peder Mortensen, Niels Knudsen, Hans Kruse, Hans Nielsen, Hans Skytte, Hans Pedersen, der kaldes Svagestikke, og Niels Grubbe, væbnere, ønsker alle, der ser dette brev, evindelig salighed i Herren.

Alle skal vide, at vi var til stede på Hellum herredsting år 1396 efter Guds fødsel tirsdagen[1]) inden palmesøndag og så og hørte, at nærværende brevviser, ærlig og velbyrdig mand, hr. Anders Uffesen til Bjørnholm, var til stede og fremlagde et fuldstændigt og nøjagtigt tingsvidne, og beviste tydeligt med det samme tingsvidne, at hr. Palle Jensen, ridder, fordum kongelig majestæts marsk, og hans søster fru Marina, enke efter hr. Uffe Stigsen, ridder – salig ihukommelse – var Torben Pallesens rette og sande arvinger – og ikke nogen som helst anden. Vi har heller ikke nogensinde hørt, at fornævnte Torben Pallesen på noget tidspunkt har afhændet eller pantsat eller på nogensomhelst anden måde skilt sig af med sit gods, som er en gård i Raffuertrup. Til yderligere vidnesbyrd har vi hængt segl herunder. Givet år, dag og sted som foran skrevet.

1) forlægget har *denn 3. dag*, der er en oversættelse af *feria tercia*, hvilket er tirsdag. Tirsdag var tingdag på Hellum herredsting, jf. DRB. IV 5 nr. 302 og Rep. nr. 7072.

35 1396. 24. marts.

Magistrater og råd i staden Deventer udsteder statutter for de købmænd, der rejser til København og Dragør.

Afskrift på nedertysk i Deventer.

Vi magistrater og råd i staden Deventer skriver frelse og bekendelse af sandheden til alle folk. Fordi et vidnesbyrd fra folk om forgangne ting er svagt og forgængeligt, så er det nødvendigt, at der udfærdiges et skrift, der fastholder sandhedens gang. Derfor skal det være åbenbart for alle folk, at vi forskrevne magistrater og råd begærer, at enhver af vore borgere drager ud efter sine omstændigheder, og da vi gerne ser, at der hersker evig samdrægtighed blandt vore borgere, så har vi med samtykke og vilje fra vore borgeres side, dem der drager med deres købmandsvarer til København eller til Dragør, fastsat alle sådanne statutter, der herefter står skrevet, (og) som fremover skal overholdes blandt dem som en god sædvane.

<1-10> .....

Givet i vor Herres år 1396 på vor kære frues bebudelsesaften.

36 1396. 25. marts.

Hr. Jens Rud den ældre erkender at have tilbagegivet dronning Margrete borgen Jungshoved og i stedet at have fået Stegeborg og Møn i forlening.

Vidisse 26. april 1396 i rigsarkivet.

Jeg Jens Rud den ældre, ridder, erkender med dette mit åbne brev, at jeg til min frue, dronning Margrete, har overdraget og opladt borgen Jungshoved med dens tilliggender tillige med alle breve og al den ret, som jeg havde dertil enten som lån eller i kraft af pant, eller hvad det ellers er. Og jeg erkender, at hun har fyldestgjort mig derfor, således at jeg er tilfreds. Og jeg erkender med dette mit åbne brev, at hvis min fornævnte frue, dronningen, eller hendes søn kong Oluf har udstedt noget brev på det fornævnte Jungshoved eller dets tilliggende enten til pant eller som lån eller på hvad måde det end er, så erklærer jeg med dette mit åbne brev de fornævnte breve døde, ugyldige og ganske magtesløse, hvor de end kan findes, og hvor de så end kan findes, så skal de ikke komme hende, fornævnte kong Oluf og deres arvinger eller efterkommere til

nogen skade eller hindring mere. Fremdeles erkender jeg også med dette mit åbne brev, at jeg på tro og love har modtaget Stegeborg og Møn på efterfølgende vilkår. For det første skal det være min fornævnte frue, dronningens, og min herre, kong Eriks, hendes frændes, åbne borg efter deres behov, og jeg skal yde dem tjeneste deraf af al min magt; og når der er forløbet fem fulde år fra dagen i dag, så skal den fornævnte borg Stegeborg og øen Møn vende tilbage til begges hånd eller til den af dem, der først kræver det, uden længere forhaling og uden al svig eller også til deres efterkommere, hvis de begge dør forinden. Skulle det ske, at jeg dør, inden disse fem år er forløbet, så skal den fornævnte borg Stegeborg og Møn straks frit og upåklaget vende tilbage til min fornævnte frue, dronningens, eller til min fornævnte herre, kong Eriks, eller til deres efterkommeres hånd, til den af dem, der først kræver det, uden enhver udflugt. Men hvis jeg lever i disse fornævnte fem år, så vil jeg leve således sammen med dem, der bygger og bor deromkring i landet, fattige såvel som rige, og dem, der søger derhen, således som jeg vil stå til svar over for Gud og over for min fornævnte herre og frue. Hvad dette land med rette skal betale i afgift i disse fem år, skal jeg – hvis jeg lever – have halvdelen af, og halvdelen skal min fornævnte herre og frue have. Men dør jeg herforinden, skal det altsammen i alle henseender straks frit komme i deres hænder, således som ovenfor står skrevet. Jeg fornævnte Jens Rud den ældre, ridder, og hr. Mikkel Rud og hr. Jens Rud den yngre, riddere og brødre, og vore arvinger lover med samlede hænder fornævnte vor frue, dronningen, og vor fornævnte herre, kong Erik, samt deres efterkommere bestandigt og fast at overholde alle disse ovenfor skrevne artikler uden enhver argelist eller udflugt. Til yderligere forsikring om alle disse foranskrevne punkter har vi fornævnte med vort jaord og vor vilje ladet vore segl hænge under dette brev. Og vi fornævnte har bedt den ærlige fader, hr. Peder, biskop i Roskilde, og Peder Walkendorp, Lars Jensen og Klaus Grubendal, væbnere, om til vidnesbyrd at lade deres segl blive hængt under dette brev, der er givet og skrevet år 1396 efter vor Herres fødsel på vor frues bebudelsesdag.

(13)96. 27. marts. Marienburg. 37

Højmesteren for den tyske orden udtrykker sin glæde over Eriks valg til konge af Danmark og beder ham tage ordenen og dens lande under sin beskyttelse.

Afskrift på tysk i Königsbergarkivet (nu i Berlin).

Redelig anbefaling og villig tjeneste med alt velbehag tilforn. Allerhøjeste fyrste og stormægtige nådige herre.

Eders stormægtigheds brev, sendt til os med dette Eders bud, har vi modtaget og vel fornemmet på sømmelig vis; heri skriver Eders højhed, hvorledes rigets mænd i Danmark har hyldet Eder og taget Eder til deres herre og konge, og I begærer i det samme Eders brev af os, at vi vil være Eders rige gunstige og behjælpelige og stræbe efter dets bedste. Nådige herre. Vi begærer, at Eders højhed skal vide, at vi er meget glade derover og med glæde har hørt og erfaret det, og vi håber sandelig på, at det skal være til nytte for os og vore lande, til trøst og gavn, og der hvor vi, nådige herre, kan være Eder og Eders rige til tjeneste, fortjene Eders tak og velbehag med alle vore, der vil vi stadigt tilbyde os og vise os efter al vor evne. Og vi beder Eders højhed som vor særlige herre om, at I vil behage at tage os, vores orden og land under Eders nådige beskyttelse og beskærme os og det, hvorfor vi gerne, med alle vore, vil bede til Gud, vor Herre, for evig velfærd, sundhed, et lykkeligt langt liv og forøgelse af Eders riger. Og byd nådige herre over os som over Eders særlige udvalgte. Givet på vor borg Marienburg mandag efter palmesøndag år 96.

38 (13)96. 27. marts. Marienburg.

Højmesteren for den tyske orden udtrykker over for dronning Margrete sin glæde over Eriks valg til konge af Danmark og lover, at hverken han eller ordensmesteren i Livland vil tilføje hendes rige nogen skade.

Afskrift på tysk i Königsbergarkivet (nu i Berlin).

Ydmyge anbefaling o.s.v. Allerhøjeste fyrstinde og nådige frue.

Eders stormægtighed har skrevet til os, hvorledes mænd og indvånere i Danmarks rige har hyldet og aflagt ed til den allerhøjeste herre, hr. Erik, vor nådige herre, og i samdrægtighed har taget ham som deres herre og konge over Danmarks rige. Nådige frue. Vi under sandelig vor nådige herre æren og værdigheden og glæder os højligen derover, og især nu, da vi erkender, at det er gjort og sket med Eders vilje, gunst og samtykke, beder vi ydmygt om, at Eders stormægtighed vil anbefale os og vores orden og lande til vor nådige herre, kongen, og vi beder ham om, at han behager at tage os under sin beskyttelse og beskærme os, ligesom Eders højhed altid har gjort og endnu gør, som vi aldeles håber på fra

Eders Højhed. Og nådige frue, da I skriver til os i det samme Eders brev, at vi ordnede det således med mesteren i Livland, som vi før har skrevet til Eder, begærer vi, at Eders stormægtighed skal vide, at vi og også mesteren fra Livland med Guds hjælp vil ordne det og skikke det således, at vi håber, at hverken Eders rige eller Eders (undersåtter) på nogen måde skal lide skade fra os eller fra vore, og vi beder Eders højværdighed med lutter flid om, at I, nådige frue, vil behage at tage os og vores orden og lande under Eders beskyttelse, hvilket vi for Eders højheds skyld sammen med alle vore gerne vil gøre os fortjent til efter vor bedste formåen. Givet i Marienburg som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 37.

1396. 28. marts. Hjørring. 39

Kong Erik 7. af Pommern stadfæster og tildømmer hr. Ugod af Bratskovs arvinger den af dem påståede rettighed til en ålegård i Torslev dyb.

Afskrift på det kgl. bibliotek.

Erik, af Guds nåde de Danskes, Norskes, Venders og Goters konge, der har ret til de Svenskes rige, og hertug over Pommeranerne, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Eftersom der i nærværelse af den høje fyrste hr. Erik, fordum af Guds nåde Danmarks konge, vor forgænger, salig ihukommelse, er afsagt slutdom[1]), og det med ed af troværdige mænd med sandfærdige ord er erklæret[2]), at en ålegård, med sit eget navn kaldet 'aalgaard'[3]), mod øst i Torslev dyb fra gammel tid og med rette hører til gården Bratskov, og det med ed er stadfæstet af samme troværdige mænd, at ingen anden har nogen magt eller rettighed mellem Holmsø å og fornævnte ålegård undtagen hr. Ugod af Bratskov og hans arvinger. De foran omtalte gode mænd erklærede desuden med deres ed, at ingen i nogen som helst stilling i fremtiden skal have lejlighed til med nogle fornævnte hr. Ugod eller hans arvinger på nogen måde skadelige bygninger at hindre deres fri og rette strøg, med sit eget navn 'strock'[3]), til fornævnte ålegård. De stadfæstede, også med deres ed, at ingen i fremtiden ligeledes skal driste sig til at indrette nogle ålegårde på samme vands bund mod syd dybere end en dybde af fire alen, hvilken frihed samme vor forgænger jo under stadfæstelse tildømte fornævnte hr. Ugod og hans arvinger, at besidde

med rette evindeligt. Derfor stadfæster, godkender og tildømmer vi ligeledes oftnævnte hr. Ugods arvinger fornævnte frihed med alle betingelser, at besidde med rette evindeligt, idet vi samtidigt forbyder, at nogen, hvilken stilling eller stand han end indtager, i fremtiden skal driste sig til at påføre fornævnte hr. Ugods arvinger nogen uret, fortrædigelse eller tynge med bygninger eller andre forhindringer. Givet i Hjørring i det Herrens år 1396 tirsdag efter palmesøndag med Jens Svendsen Brims som vidne.

1) jf. DRB. II 7 nr. 386. – 2) jf. DRB. II 6 nr. 69. Optagelsen af de afgørende passager herfra har sprængt den normale formular i dombrevet, jf. til sammenligning nr. 21. – 3) dansk ord i den latinske tekst.

40 1396. 28. marts. Stralsund.

Hans Podebusk *sælger 24 mark afgift i Tribberatz, som hans fader indløste fra Lydeke van Bremen, til Nicolaus Horst, præst i Vilmnitz, og dennes broder Otto, væbner, for 240 mark stralsundsk, beseglet af* min broder, hr. Predbjørn Podebusk, ridder.

Original på nedertysk i Putbus, nu tabt.

41 1396. Efter 2. april. Reftele.

Abjörn Jonsson pantsætter alt sit gods i Bränne til ridderen hr. Abraham Brodersen for 100 mark svensk.

Original på svensk i det svenske rigsarkiv.

Jeg Abjörn Jonsson hilser alle de mænd, der hører eller ser dette brev, evindelig med Gud.

Det skal være vitterligt for alle mænd, nemlig de nuværende og dem, der endnu kommer herefter, at jeg erkender med mit åbne og nærværende brev at have pantsat til den hæderlige herre, hr. Abraham Brodersen, ridder, alt mit gods i Bränne i Villstads sogn i Västbo, såsom er i ager og i eng, i vådt og tørt, intet undtaget, som hører til fornævnte gods, for 100 mark gode svenske penge. Var det således, at handlen med det fornævnte gods skulle blive besværliggjort eller hindret, da forpligter jeg mig og mine arvinger til at erlægge fornævnte herre hr. Abraham Brodersen og hans arvinger så godt gods på så god en plads, at de da er til-

fredse dermed. Til yderligere sikkerhed og vished er det da skødet og ført til skaft[1]) for de samme fornævnte 100 mark penge på Västbo ting, og de gode mænd holdt på skaftet[1]), hvilke er Abjörn Jonsson, Tord Jönsson, Nils Knutsson, Peter Gudmundsson, Helge i Bråddebo, Peter Bondesson, Peter Lang, Bjørn i Näs, Peter i Mo, Ønder i Nennesmo, Sven i Bredaryd, Nils Beiare. Fremdeles beder jeg til vidnesbyrd om de hæderlige mænds segl, som er hr. Asser, præst i Villstad, Tord Jönsson, Bjärulf, herredsfoged i Vestbo, sammen med mit eget. Skrevet i Reftele nærmeste ting efter påske i det Herrens år 1396.

1) jf. DRB. IV 4 nr. 79 note 1.

(13)96. [Efter 2. april - før 21. maj][1]). 42

Henselm v. Liebenwald skylder Johan Pagentze 7 1/2 mark stralsundsk for en pram, som ikke må føres til Skåne, før der er stillet sikkerhed.

Indførelse i Stralsunds liber debitorum.

Henselm v. Liebenwald skylder Johan Pagentze, tømrer, 7 1/2 mark stralsundske penge for en pram, som Johan Pagentze har solgt til Henselm, og samme pram, som Henselm har sat i pant til Johan Pagentze, skal betales førstkommende sankt Mikkels dag[2]), og samme pram må ikke føres til Skåne, førend der er stillet Johan Pagentze sikkerhed med hensyn til ovennævnte 7 1/2 mark.

1) indført mellem påskedag og pinsedag på den side, der som overskrift har *År 96.* – 2) 29. september.

1396. 3. april. Hald herredsting. 43

Lars, abbed i Essenbæk kloster, Mogens, præst i Mygind, og seks verdslige erklærer, at de på Hald herredsting har vidimeret Elav Jensens brev af 1366 8. april.

Original i rigsarkivet.

Lars, abbed i Essenbæk kloster, Mogens, præst i Mygind, Jens Spyel, Peder Holk, Palle Jensen, Kristian Jensen, Tord Torkilsen og Jon Pedersen til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

I skal vide, at vi i det Herrens år 1396 påskemandag på vort ting i Hald herred nøje har besigtiget og hørt et brev, uskrabet, med ubrudte segl og på enhver måde ubeskadiget, i sandhed indeholdende denne ordlyd ord til andet, som her fremgår: Elav Jensen til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud (*o.s.v.* = *DRB. III 7 nr. 374*). Hvad vi har set og hørt, det erklærer vi i sandhed overalt. Til vidnesbyrd herom er vore segl hængt under dette brev. Givet år, dag og sted som ovenfor nævnt.

44 [Før 1396. 14. april][1]).

Adkomstbreve på Benedikt v. Ahlefelds gods på Lolland.

1. Vordingborgske registratur (1476).

Fremdeles 36 breve, bundet sammen i to knipper, som alle lyder på hr. Benedikt v. Ahlefelds gods i Lolland, som han havde købt og fået i pant i tilknytning til Grimstrup af forskellige mænd, og de tre hovedbreve er bundet sammen i ét knippe. Fremdeles hertil tre breve om gods hr. Benedikt købte af Dalum kloster, som ligger på Fyn, og dette gods ligger på Lolland.

2. Registratur over breve på Vordingborg og Kalundborg (15. årh.).

Fremdeles 36 breve, bundet i to knipper, som alle lyder på fornævnte hr. Benedikts gods, som han har købt i Danmark af forskellige gode mænd og af [Dalum][2]) kloster, og de tre hovedbreve er bundet sammen i ét knippe.

3. Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Fremdeles nogle gamle små pantebreve og købsbreve, som er gjort for Benedikt v. Ahlefeld i Nebbelunde, Kuttorp, Gunnestrup og andetsteds, som ikke er nævnt ved navn.

1) jf. efterfølgende nr. – 2) bladets kant er afstødt. Om udfyldelsen jf. ovf.

45 1396. 14. april. Assens.

Hr. Benedikt v. Ahlefeld skøder Grimstrup og Hagenskov til dronning Margrete.

1. Kalundborgske registratur (1476).

Fremdeles et tingsvidne, at hr. Benedikt v. Ahlefeld skødede dronning Margrete Grimstrup og Hagenskov sammen med sit gods på Lolland og Fyn. Givet 1396[1]) fredag næst efter Quasimodogeniti søndag.

2. Vordingborgske registratur (1476).

Fremdeles at hr. Benedikt v. Ahlefeld, ridder, solgte og skødede dronning Margrete al den ret, han eller nogen af hans børn havde til Grimstrup på Lolland med alt dets retmæssige tilliggende og til Hagenskov på Fyn med alt dets tilliggende samt alt andet gods, som han havde på Lolland og Fyn og endvidere alt andet gods, han havde i kongeriget Danmark, med alt dets retmæssige tilliggende, intet undtaget, og med de beviser og breve, han havde på fornævnte gods; med undtagelse af det gods, som han havde i Bønstrup i Jylland, hvilket[2]) han tidligere solgte og skødede i kong Valdemars nærværelse. Givet i Assens fredag efter Quasimodogeniti søndag i det Herrens år 1396.

3. Registratur over breve på Vordingborg og Kalundborg (15. årh.).

Fremdeles, at hr. Benedikt v. Ahlefeld, ridder, sælger og skøder dronning Margrete al den ret, som han eller hans børn har i Grimstrup på Lolland med alt dets rette tilliggende og i Hagenskov på Fyn med alt dets tilliggende, og alt det andet gods, som han har på Lolland, på Fyn og i Danmarks kongerige, intet undtaget, med alle beviser og breve, som han har derpå, undtagen Bønstrup i Jylland. Givet i Assens fredag næst efter søndag Quasimodogeniti i det Herrens år 1396.

4. Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Fremdeles skødebrev og hovedbrev på Grimstrup gård på Lolland, Hagenskov på Fyn og på mere af hr. Benedikt v. Ahlefelds gods i Danmark tillige med flere andre breve, som lyder på samme gods, hvor det end må befinde sig.

1) Kalundborgske registratur har fejlagtigt 1390, jf. ndf. – 2) sætningen fra *hvilket* indtil *nærværelse* er overstreget i reg.

[Omkr. 1396. 14. april][1]). 46

Benedikt v. Ahlefeld sælger dronning Margrete alt Johan Ahlefelds gods og andet gods på Lolland.

Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Fremdeles skødebrev, at Benedikt v. Ahlefeld Johansen sammen med flere holstenere har solgt dronning Margrete alt det gods, som tilhørte Johan Ahlefeld og hans arvinger, og alt deres øvrige gods og deres arvelige rettigheder på Lolland.

1) jf. nr. 45.

47 [Omkr. 1396. 14. april][1]).

Benedikt, søn af Johan Benediktsen, sælger alt sit gods i Danmark til dronning Margrete.

Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Fremdeles et skødebrev, at hr.[2]) Benedikt, søn af hr. Johan Benediktsen af Krønge, har solgt dronning Margrete alt sit gods, hvor det end måtte findes overalt i Danmark, tillige med nogle flere arvingers breve angående fornævnte gods.

1) jf. nr. 45. – 2) Benedikt v. Ahlefeld Johansen var ikke ridder.

48 1396. 20. april. Kalundborg.

Gese Olufsdatter, enke efter Engelbert, som begge havde fået gården Kelstrup på livstid af dronning Margrete, oplader mod vederlag atter gården til dronningen og forpligter sig til at overgive hende den, når hun måtte forlange det.

Vidisse 1396 26. april i rigsarkivet.

Gese Olufsdatter, enke efter Engelbert, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Jeg gør vitterligt for alle, nulevende og fremtidige, at da det forholder sig således, at min frue dronning Margrete til min fornævnte ægtefælle Engelbert – salig ihukommelse – og mig i sin tid med sit brev havde overladt sin gård Kelstrup i Ods herred med alle dens tilliggender, så længe vi begge lever, erkender jeg derfor med dette brev, at min nævnte frue dronningen, fordi jeg så længe havde skullet have nævnte gård med dens tilliggender, havde gjort mig fyldest og ydet mig et fyldestgørende vederlag, således at jeg efter mine slægtninges og venners råd erklærer mig til-

freds og gengiver og virkeligt igen oplader samme min frue dronning Margrete nævnte gård Kelstrup med alle dens tilliggender, således som jeg hidtil havde haft den af hendes nåde og gavmildhed, efter samme personers råd og med god vilje tillige med de desangående udstedte breve og dokumenter, idet jeg forpligter mig og mine arvinger til, at når som helst min nævnte frue dronningen igen kræver fornævnte gård Kelstrup med dens tilliggender og ønsker at få den tilbage, da skal jeg eller mine arvinger straks uden vanskelighed og hindring overgive hende den med undtagelse af mit husgeråd og mit rørlige gods, kaldet 'boskab'[1]), således at denne min frue dronningen skal kunne gøre med samme sin gård Kelstrup og dens tilliggender, hvad som helst hun finder for godt, uden på nogen måde at være hindret af mig og af mine arvinger. Men hvis min fornævnte frue dronningen dør, før hun ville tilbagekræve og tilbagetage nævnte gård og gods fra mig eller fra mine arvinger, da forpligter jeg mig og mine arvinger til straks efter nævnte fru dronningens død uden yderligere forhaling, hindring og indsigelse ufortøvet og frit at overgive det, og når abbeden i Sorø, priorinden og det menige konvent i Vor Frue kloster i Roskilde kræver det, skal vi uden al svig overgive det tillige med bryder, gårdsæder, landboer, bygninger, såvel på selve gården som på fornævnte gods, og med alle forbedringer, med sæd, afgift og alle betingelser, således som de da forefindes, med undtagelse af mit husgeråd og mit rørlige gods, kaldet 'boskab'[1]). Til bevis og fastere sikkerhed for alt dette og på, at alt det ovenanførte uigenkaldeligt og fast skal overholdes og forblive ved magt uden al svig, har jeg Gese tillige med mine svigersønner Henrik Då og Trued Hase, væbnere, ladet vore segl hænge under dette brev. Til vidnesbyrd om alt det fornævnte er segl tilhørende de gode mænd, tillige med vore, som vi med god vilje har hængt under, nemlig herrerne Oluf Pant, dekan i Roskilde, Peder Fleming, ridder, Herman Fleming, Georg Jork og Markvard Wusteni, væbnere, samt Brand og Jens Dondeman, borgmestre i Kalundborg, hængt under dette brev. Givet i Kalundborg i det Herrens år 1396 torsdagen før martyren sankt Georgs dag.

1) dansk ord i den latinske tekst.

(13)96. 21. april. Marienburg. 49

Reces af de preussiske stæders dag i Marienburg.

Afskrifter på nedertysk i Thorn og Danzig.

I det Herrens år o.s.v. 96 fredagen før sankt Georgs dag[1]) forsamledes i Marienburg de preussiske stæder og gennemdrøftede nedenfor anførte.

<1-2> .....[2])

<3> Fremdeles har vi talt om kongens og dronningens hjælp, at det ikke synes nødvendigt, at de kommer til hjælp på havet, men at man formaner dem, at de holder det, som det er aftalt, at de ikke understøtter fetaljebrødrene i deres land. Det er pålagt dem fra Danzig at skrive til dem fra Lübeck og også om de penge, som de fra Rostock og fra Wismar skal give, og også at skrive til høvedsmanden fra Stockholm, hvad de skal gøre med hensyn til de penge, som dronningen skal give. Og så skal hver stad sende sine breve til høvedsmanden på Stockholm for at give ham befaling over de folk, der ikke passer ham, så at han kan sende dem hjem igen, og om at han ikke tillader nogen at holde svende[3]), medmindre det passer høvedsmanden, og overholde det, som de fra Lübeck overholder det.

<4-5> .....[4])

<6> Fremdeles så har vor herre aftalt med stæderne at præge en stor mønt. Det skal enhver indbringe for sit råd til næste møde. Og enhver skal tale med sit råd om en foged i Skåne og også om en anden høvedsmand på Stockholm, hvem der udsender ham, og at man afslutter det inden næste møde og om at bygge boder i Skåne.

<7-8> .....[5])

1) 23. april. – 2) de udeladte artikler vedrører udrustningen af fredeskibene. – 3) forlægget har *knechte*. – 4) de udeladte artikler vedrører forsyningen af Stockholm og hver enkelt af stædernes forhold til englændernes rettigheder. – 5) de udeladte artikler vedrører fastlæggelse af indholdet af næste møde.

50 1396. 25. april. Putbus.

Hans Podebusk, *væbner, pantsætter med samtykke af sin moder Gisla 194 mark afgift og sin andel af stenhuset Putbus med alle tilliggender, herunder to gårde, som han gav sin moder som livgeding, til sin broder hr.* Predbjørn Podebusk *samt brødrene Nicolaus og Otto Horst for 1940 mark stralsundsk. Brevet er beseglet af* Gisla, min moder, og min fætter[1]) hr. Henning Podebusk.

Vidisse 1425 på nedertysk i Putbus, nu tabt.

1) skal opfattes som slægtning i vid betydning.

1396. 26. april. Sjællands landsting. 51

Jens Gyrstinge, landstingsdommer på Sjælland, og tre gejstlige og tre verdslige vidimerer på Sjællands landsting Jens Ruds brev af 1396 25. marts og Gese Olufsdatters brev af 1396 20. april og kundgør samtidig ugyldiggørelsen af tre ældre breve af dronning Margrete.

Original i rigsarkivet.

Jens Gyrstinge, landstingsdommer på Sjælland, broder Lars, abbed i Ringsted, Peder Lykke, ærkedegn i Roskilde, Niels Bille, kannik i Roskilde, Herlug Nielsen af Englerup, Bent Bille af Brorup, væbnere, og Jens Nielsen, borgmester i Ringsted, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

I skal vide, at vi i det Herrens år 1396 dagen efter evangelisten sankt Markus' dag på Sjællands landsting har set og hørt nogle åbne breve med velbevarede segl. Ordlyden af det ene af disse, som var ubeskadiget i enhver henseende, var nemlig følgende. Jeg, Jens Rud, ridder, den ældre (*o.s.v. = nr. 36*). Men efter at have påhørt ovenfor anførte brev, som fornævnt, har vi set et brev af den ophøjede fyrste og frue dronning Margrete, datter af Valdemar, af Guds nåde fordum de Danskes konge, angående pantsætningen til samme hr. Jens Rud af ovennævnte borg Jungshoved, korsvis gennemskåret midt igennem, fra hvilket brev så i vor nærværelse omtalte fru dronningens segl tillige med andre bevidnende segl blev fjernet til tegn på samme brevs tilintetgørelse. Men indholdet af det andet brev, som var ubeskadiget i enhver henseende, nemlig med segl uden skæringer eller rasurer, var som følger. Gese Olufsdatter, enke efter Engelbert, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud (*o.s.v. = nr. 48*). Herefter har vi på samme landsting set og hørt læse to breve, til vidnesbyrd på førstepladsen beseglede af oftnævnte fru dronningen og desuden af andre troværdige mænd, gennemskårne korsvis midt igennem. Det første brev indholdt, mens det var i kraft, hvorledes oftnævnte fyrste og frue dronningen havde overladt og overdraget fornævnte gård Kelstrup med alle dens tilliggender til fornævnte Engelbert og fru Gese, så længe de begge levede, i fællesskab og hver for sig. Men kraften i det andet brev var, hvorledes omtalte fyrste havde overgivet sit gods i Lestrup i pant til fornævnte Engelbert for 100 mark lybsk, fra hvilke breve i nærværelse af os alle seglene blev tydeligt afrevet til bevis og tegn på samme breves ødelæggelse og tilintetgørelse. Til vidnesbyrd om alt det fornævnte har vi ladet vore segl hænge under dette brev. Givet år, dag og sted, som ovenfor.

52 1396. 27. april. Roskilde.

Biskop Peder af Roskilde henlægger Snoldelev kirke til sakristanens bord i Roskilde.

Original i den arnamagnæanske samling.

Peder, af Guds nåde biskop af Roskilde, til alle, der ser dette brev, evindelig hilsen med Gud.

Eftersom indtægterne for sakristanen ved vor fornævnte kirke, som må udholde mange byrder og besværligheder nat og dag såvel ved at visitere koret som ved at bevogte og passe på kirkens relikvier, hellige kar, klædninger og øvrige klenodier, således som det er gammel sædvane, er så ringe og ubetydelige, at sakristanen ikke agtværdigt, som det sømmede sig, bekvemt kan opretholde sin rang, og indkomsterne eller lønnen ikke på værdig måde svarer til hans anstrengelser og bekymringer, har vi, for at kirken, som er Guds hus, for hvilket helligheden sømmer sig, derfor kan bevogtes på mere hæderbringende måde, og for at man i det mindste i nogen grad kan understøtte nævnte sakristans bord og indtægter, efter råd fra og med billigelse af vort elskede kapitel i Roskilde til evig tid ladet kirken i Snoldelev tillige med alle dens afgifter henlægge under samme sakristanbord i Roskilde og til sakristandømmet sammesteds, dog med forbehold af bispens ret, hvad angår cathedraticum[1]) og subsidium[2]) til deres rette tid. Til vidnesbyrd om denne henlæggelse er vort segl tillige med vort nævnte kapitels segl hængt under dette brev. Givet i Roskilde i det Herrens år 1396 torsdagen nærmest efter evangelisten sankt Markus' dag i vort kapitelhus i Roskilde.

1) jf. DRB. III 2 nr. 132 note 6. – 2) jf. DRB. III 2 nr. 132 note 5.

53 1396. 28. april. Vallø.

Jens Falk af Vallø oplader Egebjerg og Lestrup i Ods herred til dronning Margrete.

Afskrift på dansk i Esrombogen.

Jens Falk af Vallø, væbner, hilser alle, der hører eller ser dette brev, evindelig med vor Herre.

Jeg kundgør for alle med dette mit åbne brev, at jeg til den højbårne

fyrstinde, min nådige frue dronning Margrete, har opladt Egebjerg og Lestrup i Ods herred med alle tilliggender til dette gods, vådt og tørt, intet undtaget, hvilket Jakob Absalonsen fik af Sigvard Sigvardsen, og jeg siden fik det af Jens Absalonsen, med alle de breve og rettigheder, som de før mig havde til det fornævnte gods, og som jeg siden har fået af dem, at forvalte til min fornævnte fru dronnings nytte og efter hendes vilje – eller hvem hun vil indrømme det. Jeg erkender, at min fornævnte fru dronning har fyldestgjort mig for fornævnte gods, breve og rettigheder, så at jeg er fuldt ud tilfreds dermed. Derfor oplader jeg til min fornævnte fru dronning og til hvem, hun vil indrømme det fornævnte gods, Egebjerg og Lestrup, og overdrager hende det fornævnte gods med alle tilliggender og med alle breve og rettigheder i alle henseender, der er sagt ovenfor, så at jeg og mine arvinger ikke mere skal have noget krav på eller nogen ret til det fornævnte gods. Til bekræftelse på alle disse foranskrevne punkter har jeg med velovervejet og god vilje ladet mit segl hænge under dette brev. Og jeg har bedt hr. Johan Moltke, ridder, Henneke Moltke af Torbenfeld, Eskil Pedersen, Evert Moltke af Hegnede, Henneke Olufsen, Jens Gyrstinge og Ove Steg, væbnere, om til vidnesbyrd at lade deres segl hænge under dette brev. Givet på Vallø i det Herrens år 1396 fredagen inden apostlene sankt Filips og sankt Jakobs dag.

1396. 1. maj. 54

Niels Friis, væbner, erklærer ikke at have ejendomsret til det gods i Håstrup sogn, som hans moder besidder på livstid.

Afskrift i rigsarkivet.

Niels Friis, væbner, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg erkender, at jeg ingen rettighed eller nogen ejendomsret har til gods i Håstrup sogn, hvilket gods min elskede moder nu har i sin besiddelse, så længe hun lever. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de gode mænd, nemlig hr. Ivar, præst, Kristian Friis og Uffe Wimestorp hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1396 på apostlene sankt Filips og sankt Jakobs dag.

55 1396. 3. maj. Abrahamstrup.

Herman Fleming tilbagegiver til dronning Margrete Abrahamstrup og Horns herred, som han sammen med sin hustru Ingerd havde i pant, men nu er blevet fyldestgjort for.

Original på dansk i rigsarkivet.

Jeg Herman Fleming, væbner, kundgør for alle med dette mit åbne brev, at sådan som jeg og min hustru Ingerd havde Abrahamstrup og Horns herred, erkender jeg, at min frue, dronning Margrete, har fyldestgjort mig og hende for den fornævnte gård Abrahamstrup og alt dens tilliggende samt for det nævnte herred, Horns herred, og for al den ret og de breve, som jeg og min fornævnte hustru Ingerd har og havde dertil, således at hun og jeg, vi begge, er tilfredsstillede efter vor vilje. Derfor har vi med vor gode vilje igen overdraget fornævnte min frue, dronning Margrete, fornævnte gård Abrahamstrup og dens tilliggende samt Horns herred med alle rettigheder og breve, som vi har og havde dertil og derpå, hvad det end kunne være, frit og upåtalt i hendes værge, at besætte og råde over frit og uhindret efter hendes, hendes arvingers og efterkommeres vilje uden hindring fra os eller vore arvinger. Skulle der herefter findes flere breve end dem, vi nu igen har overladt hende, som kunne komme os eller vore arvinger til gode, lydende på Abrahamstrup, dets tilliggende eller Horns herred, og som kunne være til skade eller hindring for min fornævnte frue, dronning Margrete, eller hendes arvinger eller efterkommere, så skal de breve ingen gyldighed have, og jeg erklærer dem døde og magtesløse med dette brev. Og jeg erkender, at jeg eller min hustru Ingerd eller vore arvinger ikke længer har nogen ret til fornævnte gård Abrahamstrup eller dens tilliggende eller fornævnte Horns herred i nogen henseende, eftersom vor fornævnte frue, dronning Margrete, har erlagt os så meget derfor, at vi er tilfredse og er skyldige at takke hende derfor. Til bekræftelse af alle de foranskrevne punkter har jeg Herman Fleming med min gode vilje ladet mit segl hænge under dette brev, og jeg har bedt den ærlige fader biskop Peder, biskop i Roskilde, abbed Niels, der er abbed i Sorø, hr. Oluf Pant, dekan i Roskilde, hr. Detbern, provst i Odense, Hemming Jensen, Stig Porse, Jon Lille og Henneke Godow om til vidnesbyrd at lade deres segl hænge under dette brev, der er givet på Abrahamstrup år 1396 efter vor Herres fødsel på den dag, da det hellige kors blev fundet.

1396. 3. maj. 56

Dronning Margrete pantsætter Esmendorp *i Skuldelev sogn til biskop Peder af Roskilde for 130 mark sølv.*

Original i rigsarkivet.

Vi Margrete, af Guds nåde datter af Valdemar, de Danskes konge, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at vi erkender, at vi og vore arvinger og efterfølgere som ret gæld skylder og i sandhed står i gæld til nærværende brevviser den ærværdige fader i Kristus og herre hr. Peder, af Guds nåde biskop af Roskilde, og hans efterfølgere med hensyn til 130 mark sølv, hver mark sølv at regne til 45 skilling lybsk i god og gængs mønt, for hvilke vi med dette brev pantsætter ham vort gods, nemlig *Esmendorp* i Skuldelev sogn i Horns herred, frit at råde over efter sit tarv, på denne betingelse, at fornævnte hr. biskop Peder og hans efterfølgere skal have fri myndighed til at indsætte og afsætte undergivne på samme gods, og vi giver samme hr. biskop Peder og hans efterfølgere de afkastninger, indtægter og afgifter, der i mellemtiden fremkommer af samme gods, til forbedring og opbygning af samme gods og dets kirke, indtil samme gods fuldt ud indløses fra fornævnte hr. biskop Peder eller hans efterfølgere af os eller vore arvinger eller efterfølgere for fornævnte sum penge. Til vidnesbyrd herom er vort segl tillige med segl tilhørende de ærværdige fædre de herrer Niels, abbed i Sorø, og Lars, abbed i Ringsted, og de hæderværdige mænd hr. Oluf Pant, dekan i Roskilde, Herman Fleming og Hemming Jensen, væbnere, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1396 på dagen for opdagelsen af det hellige kors.

1396. 4. maj. Slet herredsting. 57

Tingsvidne af Slet herredsting om, at Peder Andersen Munk har fået vidnesbyrd om, at gården Povtrup, der var pantsat til ham af Anders Glob, ligger i Næsborg sogn.

Original i rigsarkivet.

Troels Jensen, provst i Himmersyssel, Tyge Torbensen, Jens Juresen, Povl Bosen, Bo Thomsen, Jens Nielsen, Kristian Nielsen, brødre, Jens Povlsen, Gunne Ivarsen og Jakob Ivarsen, brødre, til alle, som ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Vi gør vitterligt for alle, nulevende og fremtidige, at i det Herrens år 1396 nærmeste Slet herredsting efter apostlene Filips og Jakobs dag[1]) fremstod den gode og hæderlige mand Peder Andersen, kaldet Munk, personligt i nærværelse af os og flere andre troværdige mænd, som dengang søgte tinget, og skaffede sig i sandhed sammesteds et fuldt vidnesbyrd af de ældste i Slet herred om, at en gård, der kaldes Povtrup, som af Anders Glob i sandhed var pantsat til fornævnte Peder Andersen tillige med alle sine tilliggender, nemlig agre, enge, tørt og vådt, intet undtaget, fuldt ud var beliggende i Næsborg sogn. Hvad vi har set og hørt, det erklærer vi under vor sanddruhed med dette brev. Til vidnesbyrd herom har vi ladet vore segl hænge under dette brev. Givet ovennævnte år, dag og sted.

1) 1. maj; torsdag var tingdag på Slet herredsting, jf. DRB. IV 4 nr. 630 og nedenfor nr. 312.

58 1396. 6. maj.

Tingsvidne om, at Lave Urne har fået vidnesbyrd om, at hr. Ture Knudsens gods i Brusk herred aldrig var blevet solgt, skødet eller pantsat af denne.

Original i rigsarkivet.

Jens Thomsen, høvedsmand på borgen Kolding, Jens Thomsen kaldet Friis, foged, Jens af Tavlov, Niels af Ullerup, sognepræster, Niels Tennik, Lille Peder Porse, Lave Rutze, Ivar Skeel og Ivar Ivarsen, væbnere, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

I skal vide, at vi var til stede, hørte og så, at den velbyrdige mand Lave Urne af de nedenfor anførte troværdige mænd, nemlig Herman Ivarsen, Peder Porse, Esger Bryning, væbnere, samt Niels Pedersen Trygge, Peder Skov, Peder Gammelsen, Torkil Finkenoge og Torsten Kid, bønder, klart fik et fuldt og fyldestgørende tingsvidne angående alt hr. Ture Knudsens gods i Brusk herred med erklæring om, at nævnte gods aldrig af fornævnte hr. Ture Knudsen eller af hans arvinger på Brusk herredsting var blevet afhændet eller på nogen måde solgt eller skødet mundtligt og pantsat ved tingsvidne eller med åbent brev. Det erklærer vi med dette brev over for alle, hvem det angår eller vil angå i fremtiden. Givet under vore segls vidnesbyrd i det Herrens år 1396 lørdagen før vor herre Jesu Kristi himmelfartsdag.

1396. 7. maj. 59

Kong Erik 7. af Pommern tildømmer Berlins børn en gård i Malle.

Original i rigsarkivet.

Erik, af Guds nåde de Danskes, Norskes, Venders og Goters konge, der har ret til Sveriges rige, og hertug over Pommeranerne, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Eftersom det i nærværelse af den ærværdige fader og herre, hr. Svend, biskop af Børglum, og herrerne Ove, provst på Mors, Kristian Vendelbo, ridder, Jens Nielsen af Aunsbjerg, Peder Nielsen af Ågård, Jens Eskilsen, Tage Nielsen, Peder Nielsen, Henning Skarpenberg, Anders Nielsen og flere andre troværdige mænd, som nu fører forsædet på vort retterting i Nykøbing Mors, på gyldig vis er bragt i erfaring, at en gård i Malle, i hvilken en Palle Nielsen boede, lovligt tilhører Berlins drenge, der er børn, tildømmer vi samme drengebørn nævnte gård tillige med dens tilliggender, indtil den med sandere ret og bevismateriale på lovlig vis fravindes dem, idet vi fast forbyder, at nogen på nogen som helst måde befatter sig med nævnte gård eller dens tilliggender imod sammes vilje. Givet i det Herrens år 1396 søndagen næst før Kristi himmelfartsdag under vort rettertings segl med Jens Brims som vidne.

1396. 11. maj. 60

Tingsvidne om, at noget gods havde tjent til Holbækgård.

Ufuldstændig afskrift i rigsarkivet.

Anders Pallesen af Tvede, Torben Pedersen, Peder Holk, Erik Pedersen, Kristian Jensen, Palle Jensen, Tord Torkilsen, Jon Nielsen, Jens Jensen, kaldet Førbas, og Svend Skovby, væbnere, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Vi vil, at det skal være klart for alle med dette brev, at ..... fremstod for os og flere andre troværdige mænd i det Herrens år 1396 på selve dagen for Herrens himmelfart ....., at noget nedenfor anført gods ..... Torkilsen, en gård sammesteds, i hvilken Niels ..... bor, en gård, i hvilken Niels Simonsen bor, fremdeles ..... Jon Davidsen, tillige med biskopsgaven, kaldet 'byspgyaf'[1]), i Rougsø og fjerdedelen ..... syssel, kaldet ..... efter en Rane Jonsens død, som fordum beboede gården Holbækgård, og deref-

ter i præsten hr. Bondes, ridderen hr. Povl Mogensens, hans søn Jens Povlsens, kannikken hr. Jens Sommers, Peder Sehesteds og Jakob Bords tid, som beboede nævnte gård Holbækgård, havde gjort tjeneste og hørt til og var underkastet ovennævnte beboere af nævnte gård Holbækgård med hensyn til indtægter, beder og tjenesteydelser. Dette har vi set og hørt gå for sig i vor nærværelse, hvilket vi med sandfærdige ord klart erklærer over for alle med dette brev og ved at hænge vore segl under. Givet fornævnte år, sted og dag.

1) dansk ord i den latinske tekst; jf. DRB. I 4 nr. 98 note 3.

61 1396. 13. maj.

Bjørn Svendsen af Andrarum mageskifter forskelligt gods i Harjagers herred til Lunde kapitel mod kapitlets rettighed i Västerslöv i Kviinge sogn i Göinge herred.

Afskrift i Lundebogen.

Jeg Bjørn Svendsen af Andrarum hilser alle, der ser dette brev eller hører det læse, evindeligt med vor Herre.

Det skal være vitterligt for alle, nulevende og fremtidige, at jeg på venskabelig vis har mageskiftet mit gods i Virke, nemlig en gård, i hvilken Karl bor, der giver tre pund korn i landgilde, en anden gård i samme by, i hvilken Oluf bor, der giver ét pund korn i landgilde, to landbosteder i Lilla Harrie, der giver én skilling grot, et øde landbosted i Benstorp i Harjagers herred med ager og eng, græsgang, vådt og tørt, alt hvad der hører til det fornævnte gods, intet undtaget, med Lunde kapitel for en rettighed, som Lunde kapitel havde i Västerslöv i Kviinge sogn i Göinge herred. Og jeg forpligter mig og mine arvinger til at hjemle, skøde, fri og fritage samme gods med alt, hvad der ligger dertil, som før sagt, for tiltale fra hvem som helst. Til vidnesbyrd herom er mit segl hængt under dette brev sammen med segl tilhørende de gode mænd Jakob Absalonsen, Åge Nielsen, Henrik Jensen og Peder Jensen. Givet i det Herrens år 1396 lørdagen næst efter Kristi himmelfartsdag.

62 (13)96. 14. maj. Marienburg.

Reces af de preussiske stæders dag i Marienburg.

Afskrifter på nedertysk i Thorn og Danzig.

I det Herrens år o.s.v. 96 søndagen næst før pinsedag forsamledes de preussiske stæder i Marienburg og gennemdrøftede nedenfor skrevne artikler.

<1-5> .....[1])

<6> Fremdeles de fra Elbing skal have en foged i Skåne. Han skal drage med til mødet i Lübeck og til Danmark med høvedsmanden.

<6> Fremdeles skal de fra Elbing sende en foged til Skåne i 3 år. Han skal drage med til mødet i Lübeck og til Danmark med høvedsmanden.

<7> .....[2])

<8> Fremdeles om at holde mødet i Lübeck på sankt Hans dag[3]) vedrørende mecklenburgernes skade; og fremdeles at holde mødet med dronningen i København på Jakobs dag[4]) vedrørende skaden fra Danmark; det er stædernes beslutning, at man holder mødet på begge tidspunkter. Og budene skal være høvedsmanden fra Stockholm og ham, der bliver foged i Skåne.

1) de udeladte artikler vedrører stormesterens mønt, englænderne, flamlænderne, fredeskibene og Thorns høvedsmand i Stockholm. – 2) den udeladte artikel vedrører fredeskibene. – 3) 24. juni. – 4) 25. juli.

[1396]. 18. maj. Stockholm. 63

Herman v. d. Halle meddeler de preussiske stæder, at hans forråd i Stockholm er sluppet op, samt at fetaljebrødrene er draget på togt mod russerne, og beder om at blive afløst som høvedsmand. Endvidere har han forhandlet med dronning Margretes udsendinge om de penge, han skulle have modtaget på stædernes vegne.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Villig tjeneste og alt hvad jeg formår af godt. Ærlige herrer og kære særlige venner.

Eders værdighed vil vi lade vide, at vi ikke har mere malt og mel til borgens behov. Ej heller har vi nogen rug eller salt eller nogen tørfisk. Ligeledes er vores flæsk spist op. Og I ved vel, at jeg har skrevet til Eder, hvormed man kan holde borgen en uge. Og vi er ikke hjulpet med en lille smule, thi folkene vil ikke undvære det. Derfor gør vel og betænk os med

dette forskrevne gods til denne sommer og også til vinteren, thi vi kan på ingen måde undvære det. Og gør vel og lad os vide, hvorledes vi skal forholde os med fetaljebrødrene, som har påført købmanden skade før freden, om vi skal give dem lejde her, som vi har givet mange af dem lejde eller ej, lad os vide det. Og fetaljebrødrene, som havde lejde her vinteren over, de er draget ud her med otte "karaszen"[1]) og med skyttebåde, vel hundrede af dem, og de vil til det nordlige farvand mod russerne. Og de har otte høvedsmænd med sig. De samme har lovet os i troskab og på ære, at de ikke vil skade vore herrer fra Livland, ej heller stæderne eller købmanden. Og derpå har vi ladet dem drage af sted, thi vi kunne ikke holde dem med nogen ret, siden de havde lejde her. Og ligeledes beder jeg Eders Hæderlighed om for min evige tjenestes skyld, at I hjælper mig til, at jeg kommer væk herfra, thi I ved vel, at I har lovet mig, at jeg kun skulle ligge her et år, og på det løfte er jeg skiltes fra Eder. Derfor så tænk på at sende en anden høvedsmand hertil, thi jeg vil ikke ligge her længere end det år, hvortil jeg har Eders gunst og Eders tilladelse. Fremdeles beder vi Eder om, at I skriver til os, hvordan vi skal forholde os med de folk, som blev fordrevet hertil i kongens krige på grund af forræderi. De samme drager ud og ind her, som de vil, og hr. Sten Bengtsson mener, at de godt kan komme ud og ind her, fordi det er aftalt således i freden. Derfor frygter vi, at både I og vi på Eders vegne kunne komme i stor skade. Derfor gør vel og skriv til os, hvorledes vi skal forholde os med de samme og undlad det endelig ikke. Fremdeles skal I vide, at med hensyn til pengene, som vi nu til påske skulle modtage fra dronningen på Eders vegne, derom har jeg skrevet og rykket både til dronningen og til dem, som før har været medlovere. Derpå har dronningen sendt hr. Sten Bengtsson og ærkedegnen fra Lund og hendes kapellan og Niels Finsen hertil. Med dem har vi forhandlet. Dertil mener de vel, at de vil betale os med kobber og med jern eller med lybske penge, og det er vi endnu ikke blevet enige om, men når det er bragt til afslutning, så vil jeg gerne lade Eder det vide. Og på denne samme betalingstermin så har jeg her købt så meget malt lige så billigt, som I kunne sende det hertil. Derfor har jeg nu så meget, jeg behøver til mit år er omme, og når I da sender en anden høvedsmand hertil, skal I give ham så meget fetalje med, at han kan forsyne borgen dermed. Og gør vel og send os nu med de første skibe otte læster rug tre læster salt, træbrikker[2]) og spæk. Disse ting kan vi ikke undvære. Og vid, at vi har opdelt[3]) borgen således, at de fra Lübeck har det øverste hus og vi forborgen, og det havde vi lavet således, at hvis det var

passende for stæderne, så skulle det forblive sådan et år, og vi havde også skrevet disse sager til sendebudene på det møde, der var i Helsingborg. Nu var de fra Lübeck her og samtykkede i det, og som vi har erfaret, så har Eders sendebude trukket det tilbage. Derfor gør vel og skriv os et svar derpå, hvordan I vil vi skal forholde os. Fremdeles angående høvedsmanden, som de fra Stralsund har sendt hertil og har ladet komme og skrevet i stedet for deres befuldmægtigede høvedsmand i deres brev, hvordan vi også skulle ordne det, lad os det vide, vi beder derom. Gør vel og skriv til mig, hvordan jeg skulle holde flere folk eller flere brødspisere på kost end de andre gør på den anden side. Og når de sender en anden høvedsmand hertil, så lad det ordne så vidt, som det synes Eder godt, så at ingen bliver holdt på kost imod hans vilje, og lover I ham det ene, så lov ham også det andet, så kan han ordne det efter Eders vilje, så hvis nogen ikke behager ham, så kan han sige: drag hjem. Og gør vel og send os 1/2 tønde sejlgarn og gør vel og skriv breve til mig, thi jeg har ikke fået nogen breve længe. Og jeg har sendt Peter Honasen over for at udføre mit ærinde hos Eder. Hvis I vil spørge ham om noget, vil han sikkert nok berette en del om, hvordan det her er gået os. Lev vel i Herren. Givet på borgen Stockholm torsdag før pinsedag[1]).

1) et krigsfartøj, jf. Mekl. UB. XXIII sagreg., jf. endvidere 15. og 16. årh.s *kafuas, kaweser, kauasser* med henvisning til finsk karvas, Kult. Leks. II sp. 472, 474. – 2) forlægget har *blokschottelen.* – 3) forlægget har *entsotten* for *entsettet.* – 4) brevet mangler årsangivelse, men må dateres til 1396, da stæderne imødekom Herman v. d. Halles ønske om afløsning ved at udnævne Albrecht Russe til høvedsmand 1396 15. juni, jf. nr. 79.

1396. 19. maj. S. Pietro i Rom. 64

Pave Bonifacius 9. reserverer et kirkeligt beneficium med eller uden sjælesorg, hvortil biskoppen af Roskilde og provsten, dekanen og de enkelte kannikker og præster har overdragelsesretten, for Peder Bosen, præst i Roskilde stift.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin elskede søn Peder Bosen, præst i Roskilde stift, hilsen og apostolisk velsignelse.

Dit liv, Din vandel i ærbarhed og gode sæder og Din retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke Du anbefales til os ved troværdige mænds vidnesbyrd, bevæger os til at vise Dig en nådig gavmildhed. Idet vi derfor i betragtning af Dine fornævnte fortjenester

ønsker at vise Dig en særlig nåde, reserverer vi til apostolisk overdragelse til Dig et kirkeligt beneficium med eller uden sjælesorg, hvis afkastninger, afgifter og indkomster i overensstemmelse med indtægtsangivelsen[1]) ikke overstiger en årlig værdi af 25 mark sølv, hvis det er med sjælesorg, men 18, hvis det er uden, hvortil vor ærværdige broder biskoppen af Roskilde og vore elskede sønner provsten, dekanen og de enkelte kannikker og præster ved kirken i Roskilde i fællesskab eller hver for sig har overdragelses-, provisions-, præsentations- eller al anden rådighedsret, selv om det er et kanonikat og en større præbende ved en af kollegiatkirkerne i staden og stiftet Roskilde, i hvilken der vides at være større og mindre præbender, hvis et sådant (beneficium) for tiden er ledigt, eller når det bliver ledigt, og Du eller Din dertil lovformeligt indsatte befuldmægtigede inden en måneds forløb, efter at Du eller samme befuldmægtigede har fået kendskab til dets ledighed, beslutter at godtage det, at overdrage til Dig med alle rettigheder og tilbehør efter denne godkendelse. Vi forbyder strengt samme biskop, provst, dekan, kannikker og præster at driste sig til også i tiden før samme godtagelse på nogen måde at træffe bestemmelse om dette beneficium, undtagen efter at have bragt i sikker erfaring, at Du eller fornævnte befuldmægtigede ikke har villet godtage det. Og vi erklærer det fra nu af ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag, uanset alle herimod stridende bestemmelser og sædvaner i den kirke, i hvilken dette beneficium muligvis måtte være, især dem, hvorved siges at være fastsat, at ingen kan opnå en større præbende sammesteds, medmindre han gradvis og ved valg stiger fra en mindre præbende til en større, selv om de er bekræftede ved ed, apostolisk stadfæstelse eller hvilken som helst anden bekræftelse, eller (uanset) om nogen med hensyn til provisioner, de skal have på dette kirkelige beneficium, har fået særligt eller angående kirkelige beneficier i de egne har fået et almindeligt brev af det apostoliske sæde eller dets legater, selv om man derved er skredet til forbud, reservation og afgørelse eller er gået frem på en hvilken som helst måde. Det er nemlig vor vilje, at Du med hensyn til opnåelse af dette beneficium skal foretrækkes for alle disse undtagen for dem, der med vor myndighed har ventebrev på disse beneficier, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre beneficier; (vor reservering gælder endvidere), uanset om samme biskop, provst, dekan, kannikker og præster eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af

fornævnte sæde, at de ikke skal være pligtige til anerkendelse eller provision af nogen, og at de ikke skal kunne tvinges dertil, og at dette eller andre kirkelige beneficier, hvortil de i fællesskab eller særskilt har ret til overdragelse, provision, præsentation eller al anden rådighed af enhver art, ikke skal kunne tildeles nogen ved provision ved apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, tydeligt og ord til andet omtaler denne bevilling; fremdeles uanset hvilken som helst anden begunstigelse fra nævnte sæde, almindelig eller særlig, hvilken ordlyd den så har, hvorved, når den ikke er tydelig omtalt eller i fuld udstrækning optaget i dette brev, virkningen af denne nådesbevisning på nogen som helst måde kan hindres eller blot opsættes, og hvorom og om hvis fulde ordlyd der i vort brev skal finde særlig omtale sted; (vor reservering gælder også), hvis Du ikke har været til stede for at aflægge den sædvanlige ed på at ville overholde bestemmelser og sædvaner i den kirke, i hvilken dette beneficium muligvis måtte være, når blot Du i Din fraværelse lader en egnet befuldmægtiget aflægge den, og når Du kommer til denne kirke, gør det i egen person. Intet menneske må bryde dette vort reservations-, forbuds-, bestemmelses- og viljesbrev eller i dumdristig forvovenhed gå imod det. Hvis nogen drister sig til at forsøge herpå, skal han vide, at han derved vil pådrage sig Gud den almægtiges og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' vrede. Givet ved S. Pietro i Rom den 19. maj i vort syvende (pontifikats)år.

1) jf. DRB. III 2 nr. 18 note 4.

1396. 19. maj. S. Pietro i Rom. 65

Pave Bonifacius 9. pålægger biskopperne af Perugia og Århus og abbeden i Æbelholt kloster at indføre Peder Bosen i et kirkeligt beneficium, hvortil biskoppen af Roskilde, provsten, dekanen og de enkelte kannikker og præster har overdragelsesretten.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vore ærværdige brødre biskopperne af Perugia og Århus og til vor elskede søn abbeden i sankt Vilhelms kloster Æbelholt, Roskilde stift, hilsen og apostolisk velsignelse.

Det liv, den vandel i ærbarhed og gode sæder og den retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke vor elskede søn Peder Bosen, præst i Roskilde stift, anbefales til os ved troværdige mænds

o.s.v.[1]). Derfor pålægger vi Eder, gode sønner, ved apostolisk brev, at I alle tre eller to eller blot en af Eder personlig eller ved en eller flere andre med vor myndighed efter fornævnte godtagelse skal sørge for at overdrage og anvise samme Peder dette beneficium med alle rettigheder og tilbehør, der af os som ovenfor omtalt er reserveret ham, hvis et sådant, da vi foretog reservationen, var ledigt eller fra da af blev ledigt, eller når det måtte blive ledigt. I skal med samme myndighed fremdeles indføre denne Peder eller nævnte befuldmægtigede for ham i faktisk besiddelse af fornævnte beneficium og dets omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen og sørge for, at denne Peder eller nævnte befuldmægtigede for ham tilstedes til dette beneficium efter gældende sædvane, og at der fuldt ud svares ham af samtlige afkastninger, afgifter, indkomster, rettigheder og oppebørsler af dette beneficium, uanset alt det ovenfor anførte, eller (uanset) om samme biskop, provst, dekan, kannikker og præster eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af fornævnte sæde, at de ikke skal kunne rammes af interdikt, suspension eller bandlysning ved et apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, udtrykkeligt og ord til andet omtaler denne bevilling, idet I med vor myndighed skal tugte dem, der sætter sig op herimod, under udelukkelse af appel. Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 64.

66 1396. 25. maj. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. anerkender Hemming Jensen, munk i Sorø kloster, som sin kapellan og optager ham i kapellanernes fællesskab.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin elskede søn Hemming Jensen, præst, munk i Sorø kloster af cistercienserordenen i Roskilde stift, vor kapellan, hilsen og apostolisk velsignelse.

Strålende ved dyder og fortjenester, således som Du ved rosende rygtes vidnesbyrd anbefales, har Du i vore og det apostoliske sædes øjne fortjent den nåde, at vi omfatter Din person med faderlig velvilje og med glæde ophøjer Dig med særlig hæder og nådesbevisning. For at Du derfor virkelig kan høste fordel af, hvad vort kærlige sind indgiver os, anerkender vi Dig nådigt som vor og nævnte sædes kapellan ved vort bord og i vor

husstand og optager Dig velvilligt i vore og dette sædes kapellaners fællesskab med de hædersbevisninger, fordele og eksimeringer, der plejer at blive tillagt de andre af vore og nævnte sædes kapellaner ved vort bord, uanset alle apostoliske bestemmelser og forordninger, der strider herimod, i den tanke, at Du herved kan få fuld del i den apostoliske nådes værn. Måtte Du da således lægge Dig efter stedse mere fuldkomment at stræbe efter dyderne, at vi med god grund må blive opfordret til at vise Dig nåde i endnu større fylde. Intet menneske må bryde dette vort anerkendelses- og optagelsesbrev eller i dumdristig forvovenhed gå imod det. Hvis nogen drister sig til at forsøge herpå, skal han vide, at han derved vil pådrage sig Gud den almægtiges og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' vrede. Givet ved S. Pietro i Rom den 25. maj i vort syvende pontifikatsår.

1396. 27. maj. Putbus. 67

Predbjørn og Hans Podebusk grundlægger på ny kirken på Vilm med samtykke af moderen Gisla og flere slægtninge.

Afskrift på højtysk i Stralsund.

Iden hellige treenigheds navn. Vi Predbjørn, ridder, og Hans, væbner, brødre, ved navn Podebusk, til alle troende kristne folk, der ser eller hører dette brev læse, helse med Ham, der ikke vil lade nogen blive glemt. Efter mangefold forandring i tiden bliver den menneskelige natur forandret og forværret, derfor er vi efter vore forældres lov vant til, at vi i henhold til vor fædrenearv, med fyldestgørende skriftligt vidnesbyrd, med vidner og med segl således bekræfter og befæster de ting, der sker med os og for os ordentligt og på passende måde, så at de aldrig på noget tidspunkt forsvinder fra, afskæres fra eller går til grunde i menneskenes fælles erindring. Derfor skal de hæderværdige nulevende såvel som de ædle fremtidige folk vide, at de hæderlige virksomme folk, nemlig hr. Didrik Gherst, hr. Albrecht Reberg, hr. Jakob Hertholm, præster, og Rigvald Wackholt, lægmand, fremstod for os og har med god agtelse som et helt trofast ønske fremført for os, at de med al flid gerne ville leve et liv afsondret fra denne bedrøvelige, jammerlige verden, og de har inderligt af hjertet bedt os om, at vi af kærlighed til den velsignede Gud ville give dem et sted på vor ejendom, hvilket var borte fra menneskene, hvor de ubekymret om verdens dom og uden bekymring om verdslige ting og

timelig ære kunne leve i et gejstligt villigt ensomt liv som eneboere, hvor de ville og kunne tjene Gud med flid og vende deres liv til et enkelt liv i vor kære Herres tjeneste. Derfor tager vi den store evige løn i betragtning, som den kære Gud i overmål vil give dem, der styrker dyrkelsen af Ham i denne tid, og har lagt os disse hæderlige folks bøn og begæring på sinde, og har forhandlet med vor kære moder, med Gisla og med vor kære fætter[1]), med hr. Henning Podebusk, og er blevet helt enige og kommet overens, efter den hellige ånds og de guddommeliges læres anvisning, at vi til disse fornævnte fire hæderlige personer og dem, som de vil tage og drage til sig, der er dem behagelige og venligt stemt og passende efter et tåleligt og ydmygt liv og til deres efterkommere, der udmærker sig ved store gerninger, (overdrager)[2]) de øde kapeller og kirkegården, der er uindviet (og) som ligger på den øde holm, der er helt omflydt af det salte hav, (og) som hedder Vilm, til evige tider frit og ubelastet at have, at besidde og beholde i den velsignede Guds og hans strålende moder og rene jomfru Marias navn og til deres ære. Ydermere fra kirkegården mod syd giver vi dem et område, som de skal hakke og rydde 15 roder langt og 15 roder bredt, det[3]) er 625 roder, i morgen: 300 giver 2 morgen 25 roder, 1 rodes længde på 16 fod, hvor de skal og kan opbygge deres bolig og rum, og de skal tjene den barmhjertige Gud der og tilbede Ham for os med al inderlighed og bede om, at Han er os nådig og barmhjertig, at vi og vore arvinger tilbringer vort liv i gudsfrygt og kærlighed til Gud og i ret og ære og regelmæssigt beder for vor fader, for hr. Henning Podebusk, der har været drost over Danmarks rige, og som afgik ved døden i det ønske, at virksomme folk skulle leve et ensomt liv på Vilm for vore brødre (og) søstre, for alle af vor slægt, der er afgået ved døden, mænd, kvinder og jomfruer og herefter for vor moder og for os, når vi afgår ved døden, og for Sofie, hr. Predbjørns hustru, og for Arine, Hans' hustru, at Gud indskriver os alle i bogen over de udvalgte og salige. Når ydermere disse 4 personer og de, som de drager til sig, som forskrevet står, er afgået ved døden, skal de, der så vil bo på Vilm, bede os derom, og vi skal unde dem det og anvise, at det skal forblive til Guds tjeneste til evig tid for Gud og gøre det efter vor og vore arvingers vilje og påbud i et sådant liv, der ovenfor står skrevet. Skulle det ske, at disse hæderlige personer, som bor der, til Guds velbehag samler[4]) deres venner eller gode folks almisser og stiftede vikardømmer og evige almisser, som man skulle læse messe for på Vilm, så vil vi, fornævnte hr. Predbjørn og Hans og vore arvinger forbeholde os patronatsretten, og skal ikke præ-

sentere vikardømmerne og almisserne til andre personer end dem, der bor på Vilm, i et sådant liv, der her ovenfor står skrevet, for at de aldrig glemmer vore navne, der er forskrevet, i salig ihukommelse og til salige hr. Amelungs vikardømme, det vil vi og vore arvinger lade læse messe for, hvor det er bedst og mest passende for os. Ydermere hvad der bliver givet til kapellet, der hører til Guds tjeneste, eller hvad beboerne yder til kapellets behov, det skal blive derved for os og vore arvinger og for de arvinger, som forskrevet (står), til evige tider. Ydermere erkender jeg, hr. Henning Podebusk, ridder, fornævnt, i samme den hellige treenigheds navn, at holmen Vilm, hvor det øde kapel ligger, og hvor disse forskrevne 4 hæderlige personer påtager sig besiddelsen og opholdet efter Guds anvisning og efter råd og samtykke fra mine fornævnte fætre[1]), hvem Vilm tilhører, ligger i sognet Vilmnitz i det kirkelige område, hvorover jeg har patronatsretten, og har også tænkt på den ufattelige løn, som Herren og skaberen vil give dem, der hjælper til der, at hans tjeneste bliver styrket og forøget, så giver jeg og mine arvinger med god velovervejet vilje, efter den almægtige Guds anvisning, efter råd og samtykke fra mine fornævnte kære fætre[1]), hr. Predbjørn og hr. Hans, brødre, ved navn Podebusk, og min kære moder Gisla, for at også den barmhjertige Gud må styrke mig i sin tjeneste og beskytte og bevare mig og give mig det evige liv efter dette, at disse 4 hæderlige personer, der således først påtog sig det fattige og ensomme liv at bygge til Guds tjeneste på Vilm for dem, som de drager til sig til det fattige liv, som forskrevet, og deres efterkommere, så at de ikke bliver forsømt i deres svaghed og i deres sidste levedage, fordi der er langt over havet og over land til kirken og de til alle tider, nat og dag, i deres nød ikke kan sende noget bud efter præsten på grund af uvejr og vind og til at føre det hellige sakramente over havet med fare, dag og nat, at de i mellemtiden kan gøre skriftemål og have stadigt i stor ærbarhed og i god forvaring det hellige Kristi legemes sakramente og den sidste olie til deres behov og til deres bude, der bor med dem og har deres grav der, så at de desto bekvemmere og inderligere, desto flittigere og desto sikrere med inderlighed kan tjene Gud. Skulle det ske, at nogle mennesker der, fiskere eller andre folk, kom fra havet til Vilm, (og) som var eller blev syge, dem skal disse beboere, der bor der, som forskrevet står, give husly og mad og vederkvæge af deres armod og skal berede dem og høre dem gøre skrifte og give dem den hellige nadver og den sidste olie, at han ikke afgår ved døden som en hedning. Afgår han ved døden, så skal de begrave ham der. Kan han til Guds ære afstå noget, så skal de

have det til vin og voks og til gudstjenesten, og disse 4 hæderlige personer, som de drager til sig, og deres efterkommere skal helt og aldeles være adskilt og løst fra alle forpligtelser i alt fra præsterne og sognepræsterne, herrer over sognet Vilmnitz og skal ikke yde dem nogen afgift eller tjenesteydelse, til evige tider, og præsterne skal være uden bekymring om dem med hensyn til al åndelig vejledning og skal ikke have nogen bekymring om dem, om de bliver forsømt, og disse forskrevne personer, de skal have vilje og samtykke fra den hæderlige mand, hr. Nicolaus Horst og min tro kapellan, som jeg har præsenteret, og som nu med skriftligt samtykke er sognepræst i Vilmnitz. Ydermere skal disse beboere på Vilm med det således indrettede liv, der står skrevet ovenfor, optage min fader hr. Henning Podebusk, min moder fru Eufemia, min hustru fru Elisabeth, mine børn, mine brødre, mine søstre og alle mine beslægtede[3]), som jeg har mistet, mænds og kvinders navn i deres bøn og mig og min hustru, som jeg nu har, fru Kristine og min søster, fru Gisla, når vi afgår ved døden i alle måder med deres samlede viden, som forskrevet står, om vor kære fætre[1]), forældre, til evige tider, og vi fru Gisla, hr. Henning, hr. Predbjørn, riddere, og Hans, væbner, ved navn Podebusk, beder sammen med alle vore arvinger i al ydmyghed vor kære nådige herre og vor gejstlige fader i Gud, biskop af Roskilde, at han for den velsignede Guds kærligheds skyld, for vore tjenesters skyld og vor bøn, giver her samtykke til og opfylder vor begæring og vor vilje og bekræfter dette brev og indvier kapellerne og kirkegården til den velsignede Guds ære og giver da aflad og sin nåde dertil og tager lønnen fra Gud og Vilmbeboernes inderlige bøn. At alle disse ting forbliver stadigt, fast og ubrudt til evige tider og alle punkter hver for sig bliver overholdt, så har vi fru Gisla, hr. Henning, hr. Predbjørn og Hans, erkendere og udstedere af dette brev på vore, vore arvtageres og efterkommeres vegne med fuld viden og ivrig kærlighed ladet vore segl hænge under dette brev. Herved har været til stede vore tro kapellaner og vore tro mænd hr. Ghotemer, sognepræst i Lancken, hr. Nicolaus Kummerow i Zudar, hr. Nicolaus Horst, sognepræst i Vilmnitz, hr. Kristian Sellentin, vikar sammesteds, hr. Johan Biscopius i Streu, præster, Bertold Wusseke, Klaus van Dollen og Fikke Slaweke, væbnere. Dette brev er skrevet og givet år 1396 dagen før den hellige treenigheds dag.

1) forstået som slægtning i vid betydning. – 2) dette eller et lignende verbum synes at mangle i forlægget. – 3) det følgende regnestykke har ikke kunnet forklares. – 4) tilføjet af afskriveren. – 5) forlægget har *besaweden*, hvorefter afskriveren tilføjer *verwandten*.

1396. 29. maj. 68

Bytingsvidne om, at Peder Nielsen, borger i Lund, sælger en gård samme-steds til Svend Brodersen.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Vidnesbyrd udstedt af nævnte foged[1]) med samtykke af borgmester og rådmænd omhandlende, at Mogens Degn på Peder Nielsen, borger i Lunds vegne skødede eller solgte en gård i Lund i Lille Vor Frue sogn på Bredgade lige inden for den søndre byport til den gode mand Svend Brodersen, deres medborger. Givet mandagen inden Kristi legemsfest 1396.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Vidnesbyrd, udstedt af samme fornemme mænd[2]) angående Mogens Hamundsen Degns til Peder Nielsen givne skødebrev[3]) på en gård, der ligger inden for porten på Søndergade, hvilken blev købt af en borger fra Trelleborg. Givet 1396.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Nogle mænds vidne, skrevet 1396, omhandlende Mogens Hamundsen Degns skødebrev til Peder Nielsen[3]) på en gård, der ligger i Søndergade lige inden for porten, og som han havde købt af en borger i Trelleborg.

1) indførelsen følger umiddelbart efter 1396 7. februar, jf. nr. 18. – 2) indførelsen følger umiddelbart efter 1397 16. april, jf. nr. 304. – 3) registrator synes at have misforstået sagforholdet, jf. 1389 4. juli, DRB. IV 4 nr. 53.

1396. 2. juni. 69

Niels Cluger, kannik, der er forfremmet til abbed i Sorø, lover at betale halvdelen af det første års frugter til det apostoliske kammer og kollegium.

Optegnelse i de pavelige obligationsregistre.

Iden fjerde indiktion den 2. juni i hr. pave Bonifacius 9. syvende pontifikatsår lovede den ærværdige mand hr. Niels Cluger, kannik ved kirken i Zeitz, i eget navn og som hovedperson kammeret og kollegiet halv-

delen af det første års frugter af klostret i Sorø af cistercienserordenen, Roskilde stift, hvortil fornævnte Niels er forfremmet, og dette klosters værdi siges at være 80 kammerfloriner i guld og dette fra tidspunktet, da han kom i besiddelse af det, og fremefter, og desuden lovede han at fremføre fyldestgørende pålæg om godkendelse af denne forpligtelse i løbet af de næstkommende 12 måneder. I modsat fald o.s.v.[1]). Han aflagde ed o.s.v.[1]).

1) jf. DRB III 6 nr. 92 note 4.

70 1396. 3. juni. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger biskoppen af Acqui og provsten og ærkedegnen ved kirken i Slesvig at indføre Markvard Brasche i et kanonikat ved kirken i Lübeck og i et andet ved kirken i Schwerin.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vor ærværdige broder biskoppen af Acqui og vore elskede sønner provsten og ærkedegnen ved kirken i Slesvig hilsen o.s.v. ..... Givet som ovenfor[2]).

1) hermed henvises til hovedbrevet, der ligesom følgebrevet følger de sædvanlige formler for provisionsbreve. – 2) Givet som ovenfor = givet ved S. Pietro i Rom den 3. juni i vort syvende (pontifikats)år.

71 1396. 6. juni. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. reserverer en dignitet, et personat eller et officium med eller uden sjælesorg ved kirken i Lund for Peder Isaksen, sognepræst i Önnestad.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius o.s.v. til sin elskede søn Peder Isaksen, sognepræst ved kirken i Önnestad, Lunds stift, hilsen o.s.v.

Dit liv, Din vandel (– – –)[1]) overdragelse til Dig en dignitet eller et personat eller et officium ved kirken i Lund med eller uden sjælesorg, selv om man plejer at antages til den eller det ved valg, når blot denne dignitet ikke er den største efter den biskoppelige i samme kirke, hvis en sådan

eller et sådant for tiden er ledig, eller når den bliver ledig, og Du eller Din dertil lovformeligt indsatte befuldmægtigede inden en måneds forløb, efter at Du eller samme befuldmægtigede har fået kendskab til dens ledighed, beslutter at godtage den, at overdrage til Dig med alle rettigheder og tilbehør efter denne godkendelse. Vi forbyder strengt vor ærværdige broder ærkebiskoppen og vore elskede sønner kapitlet i Lund og den eller dem, under hvem overdragelsen, provisionen, præsentationen af, valget til eller al anden rådighed over digniteterne eller personaterne eller officierne ved samme kirke i fællesskab eller hver for sig hører, at driste sig til også i tiden før denne godtagelse på nogen måde at træffe bestemmelse om denne dignitet, dette personat eller officium, undtagen efter at have bragt i sikker erfaring, at Du eller fornævnte befuldmægtigede ikke har villet godtage den eller det. Og vi erklærer det fra nu af ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag, uanset alle herimod stridende bestemmelser og sædvaner i denne kirke, selv om de er bekræftede ved ed, apostolisk stadfæstelse eller hvilken som helst anden bekræftelse, eller (uanset) om nogen med hensyn til provisioner, de skal have på digniteter, personater eller officier ved nævnte kirke har fået særligt eller angående kirkelige beneficier i de egne har fået et almindeligt brev af det apostoliske sæde eller dets legater, selv om man derved er skredet til forbud, reservation og afgørelse eller er gået frem på en hvilken som helst måde. Det er nemlig vor vilje, at Du med hensyn til opnåelse af denne dignitet, dette personat eller officium skal foretrækkes for alle disse undtagen for dem, der med vor myndighed har ventebrev på disse digniteter eller personater eller officier i nævnte kirke, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre digniteter eller personater eller officier eller beneficier; (vor reservering gælder endvidere), uanset om samme ærkebiskop og kapitel eller hvilke som helst andre (– – –)[1]), og at disse digniteter, personater eller officier ved nævnte kirke eller andre kirkelige beneficier, hvortil de i fællesskab eller særskilt har ret til overdragelse, provision, præsentation, valg eller al anden rådighed (– – –)[1]) sædvaner i denne kirke, når blot (– – –)[1]) i egen person, eller (uanset) at Du besidder et kanonikat og en præbende ved kirken i Roskilde og sognekirken i Önnestad, Lunds stift, og at vi i sin tid ved et andet brev fra os nådigt har befalet, at der ved provision skulle gives Dig, som Du forsikrer, et kirkeligt beneficium uden sjælesorg[2]), selv om det skulle være et kanonikat og

en præbende ved kirken i Lund, som er eller bliver ledigt, hvortil fornævnte ærkebiskop har overdragelses-, provisons-, præsentations- eller al anden rådighedsret. Men det er vor vilje, at Du, så snart Du i kraft af dette brev ukæret har opnået en dignitet eller et personat eller et officium med sjælesorg, fuldt ud skal afstå fornævnte sognekirke, som Du som fornævnt besidder, og som vi erklærer for ledig fra da af. Intet menneske (– – –)[1]). Givet ved S. Pietro i Rom den 6. juni i vort syvende pontifikatsår.

1) for de forkortede formler se nr. 64. – 2) jf. DRB. IV 5 nr. 268.

72 1396. 6. juni. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger biskopperne af Acqui og Växjö og officialen i Roskilde at indføre Peder Isaksen i en dignitet, et personat eller et officium med eller uden sjælesorg ved kirken i Lund.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vore ærværdige brødre biskopperne af Acqui og Växjö og vor elskede søn officialen i Roskilde hilsen o.s.v.

Det liv, den vandel (– – –)[2]) vor elskede søn Peder Isaksen, sognepræst ved kirken i Önnestad, Lunds stift, anbefales til os ved troværdige mænds o.s.v.[1]). Derfor pålægger vi Eder, (– – –)[2]) anvise samme Peder denne dignitet eller dette personat eller officium med alle rettigheder og tilbehør, der af os som ovenfor omtalt er reserveret ham, hvis en sådan eller et sådant, da vi foretog reservationen, var ledigt i nævnte kirke i Lund eller fra da af blev ledigt, eller når det måtte blive ledigt. I skal fremdeles indføre denne Peder eller nævnte befuldmægtigede i hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte dignitet eller personat eller officium og deres omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen og sørge for, at denne Peder eller nævnte befuldmægtigede for ham tilstedes til denne dignitet eller dette personat eller officium efter gældende sædvane, og at der fuldt ud (– – –)[2]) oppebørsler af denne dignitet eller dette personat eller officium, uanset alt det ovenanførte, eller (uanset) om samme ærkebiskop og kapitel eller hvilke som helst (– – –)[2]). Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 71. – 2) for de forkortede formler se nr. 65.

1396. 7. juni. Plön. 73

Grev Klaus af Holsten, Gerhard, hertug af Slesvig, *og Albrecht, grever af Holsten, sælger deres domsmyndighed i en række landsbyer tilhørende domkapitlet i Lübeck til domkapitlet for 800 mark.*

Original på nedertysk i Slesvig.

1396. 8. juni. 74

Jens Bentsen af Karise pantsætter alt sit gods i Gammelby til sine døtre Lucie og Katerine for 24 mark sølv.

Original i den arnamagnæanske samling.

Jens Bentsen af Karise, væbner, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg erkender, at jeg i sandhed står i skyld og gæld til de to piger, mine elskede døtre Lucie og Katerine, nærværende brevvisere, for 24 mark sølv i gode og gangbare hvide penninge, som fuldt ud skal betales til nærmeste sankt Morten bisps dag[1]), for hvilke jeg til disse, Lucie og Katerine, med dette brev pantsætter alt mit gods i Gammelby i Fakse herred, nemlig 27 ørtug skyldjord tillige med alle dets tilliggender, nemlig agre, enge, skove, græsgange, afkastninger og afgifter, intet undtaget, på den betingelse, at disse føromtalte piger årligt skal oppebære afkastninger og afgifter af fornævnte gods, indtil det på lovlig vis indløses fra dem eller fra deres arvinger af mig eller mine arvinger, uden at det på nogen måde skal fradrages i gældens hovedstol. Ligeledes forpligter jeg mig og mine arvinger med dette brev til at tilstå og hjemle fornævnte piger og deres arvinger fornævnte gods og til at frigøre det for påkrav fra hvem som helst. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de agtværdige og velbyrdige mænd Evert Grubbe af Alslev, Ove Steg og Jens Falster af Bjælkerup, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1396 dagen før de hellige martyrer Primus' og Felicianus' dag.

1) 11. november.

75 1396. 12. juni. Hanerau.

Grev Klaus af Holsten, Gerhard, hertug af Slesvig, *og Albrecht, grever af Holsten, overgiver et grundstykke i Itzehoe til Arnold Lowen, borger samme-steds.*

Original på nedertysk i Breitenburg.

76 1396. 14. juni.

Jens Skram pantsætter sit gods i Roager til Kristian Frellesen for to pund ster-ling.

Original i rigsarkivet.

Jens Skram til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud. Alle skal vide, at jeg erkender, at jeg i sandhed står i skyld og gæld til nærværende brevviser Kristian Frellesen, væbner, for to pund sterling i god og gangbar mønt, for hvilke penge jeg med dette brev til ham pantsætter mit gods i Roager og fast stiller det i pant, på hvilket gods en Peder Bondesen nu bor, tillige med alle dets tilliggender, nemlig skove, agre, græsgange, enge, jorder, moser, tørt og vådt, intet undtaget, indtil fornævnte gods på lovlig vis indløses af mig eller mine arvinger for for-nævnte sum. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de gode mænd hr. Peder Lind, præst, og Lave Degn hængt under dette brev. Givet i det Kristi år 1396 dagen før de hellige martyrer Vitus' og Modestus' dag.

77 (13)96. 15. juni. Marienburg.

Reces af de preussiske stæders dag i Marienburg.

Afskrifter på nedertysk i Thorn og Danzig.

I det Herrens år 96 på selve Vitus' og Modestus' dag forhandlede råd-mændene i de preussiske stæder i Marienburg det nedenfor nævnte.
<1-5> .....[1])

<6> Fremdeles skal vore sendebude holde mødet i København ved-rørende den skade, der er sket os i Danmark, og stiller dronningen nogen til regnskab, der har gjort skaden, at man anklager ham og tager

hans ret, hvis han er uden lejde, kunne man dømme nogen enten ved bevis eller ved hans egen tilståelse, at man efterforsker det, så vidt man kan.

<7> Også at huske på at kræve brevene på de 5000 nobler fra biskoppen af Lund, som han skulle betale på tre dage, de første 1000 nobler på Mortens dag[2]) i det Herrens år 94 og 2000 nobler på Mortens dag[2]) i det Herrens år 95 og 2000 nobler på Mortens dag[2]) i det Herrens år 96, så er de 5000 mark lybsk betalt.

<8> .....[3])

<9> Fremdeles så skal sendebudene forelægge for dronningen volden og stridighederne, når et skib forulykker, så bemægtiger fogederne sig godset, og når folkene kommer eller deres bude, der kræver godset med stædernes breve, så giver de dem igen, hvad de vil, og må give dem kvitteringer på alt gods, eller de må give afkald på godset med de andre, som det er sket os på Bornholm i sidst forgangne vinter. Fremdeles så skal vore sendebude sammen med hansestæderne rejse klage over den uret, som vederfares vore i Skåne i told og i andre ting ud over vore privilegier.

<10> Fremdeles så har stæderne aftalt et brev til dem fra Stockholm, der skal gives hr. Albrecht Russe med den ordlyd, som herefter følger. Efter hilsenen. Hæderlige kære venner (*o.s.v.* = *nr. 79*).

<11-12> .....[4])

1) de udeladte artikler omhandler den forestående hansedag i Lübeck, englænderne, Lüneburg og Stockholm. – 2) 11. november. – 3) vedrører forhandling om et pengebeløb. – 4) vedrører omkostninger, hvorfor der skal aflægges regnskaber på det følgende møde.

(13)96. 15. juni. Marienburg. 78

De preussiske stæders afregning af pundtolden.

Afskrifter på nedertysk i Thorn og Danzig.

Thorn-afskriften:

<1> .....[1])

<2> Udgifter igen om pundtolden. Fremdeles til høvedsmanden

Danzig-afskriften:

Afregning af pundtold gjort i Marienburg på Vitus' og Modestus' dag år 96.

<1-3> .....[1])

på Stockholm til udredning 40 mark og 10 mark dertil for budskabet til Lübeck og København ..... Fremdeles til hr. Everhard Segefrid 18 mark for hans bod i Skåne.

<3> .....[2])

<4> De fra Thorn har 163 1/2 mark pundtold. Så har de givet ud til Stockholm 105 mark og til Albrecht Russe 50 mark til hans udstyr, Lübeck og Stockholm og Everhard Segefrid, fogeden i Skåne, 18 1/4 mark.

<5> .....[2])

1) opregner pundtolden fra forskellige stæder. – 2) vedrører rejseudgifter for forskellige personer.

79 [1396. Omkr. 15. juni][1]).

De preussiske stæder meddeler Stockholm, at man har udnævnt Albrecht Russe, rådmand i Thorn, til høvedsmand i stedet for Herman v. d. Halle.

Afskrift på nedertysk i Thorn.

Efter hilsenen. Hæderlige kære venner.

Da vi for et år siden indtog Stockholm stad og befæstning med de andre stæder efter bestemmelserne i aftalen mellem Eders herre kongen og dronningen, og vi på den tid sendte hr. Herman van der Halle, vor høvedsmand, dertil, som I da med hr. Jordan Pleskow, høvedsmand i Lübeck, aflagde hyldning og ed til i medfør af pant, som det var fastsat i aftalen, med sådanne betingelser, at hvis det var, at den ene af høvedsmændene eller begge inden for de tre år drog bort eller afgik ved døden, eller at stæderne sendte andre høvedsmænd derhen i deres sted, at I over for dem ville udføre den samme hyldning og holde troskab med de samme eder, så sender vi på dette tidspunkt hr. Albrecht Russe, rådmand i Thorn, til Eder i fornævnte hr. Hermans sted som vor befuldmægtigede høvedsmand, ligesom hr. Herman har været det, og beder Eder om at modtage ham som en høvedsmand på vore vegne og også holde til ham

i huldskab og troskab, som I før har gjort mod hr. Herman med den ed, som I tidligere har svoret til hr. Herman.

1) brevet mangler datering, men er optaget i recessen af 1396 15. juni, jf. nr. 77.

[1396. Omkr. 15. juni][1]). 80

De preussiske stæder meddeler Herman v. d. Halle, at de har udnævnt Albrecht Russe, rådmand i Thorn, til hans efterfølger som høvedsmand i Stockholm.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Vid, hr. Herman, at vi, som I har bedt om, har set på Eders begæring om ikke at blive længere end et år i Stockholm, derfor sender vi i Eders sted som høvedsmand hr. Albrecht Russe, rådmand i Thorn, og beder Eder om, at I overdrager ham stad og befæstning, som I har været befuldmægtiget over, i hans værge, og dertil henviser alt folk til ham som deres rette høvedsmand, og om at de sværger en sådan ed til ham, som de tidligere har gjort til Eder, og at rådet og hele samfundet lover ham huldskab og troskab, som de har svoret Eder huldskab, med de samme eder. Og når hr. Albrecht kommer, og det, der er forskrevet, er sket og fuldendt, så skal I først være kvit og fri og ikke før. Fremdeles skulle der være nogen af alle folkene, der ikke var medgørlige, at I så uden tøven skriver det til staden, der har sendt dem ud, så at de i tide kan sørge for at sende andre derhen i deres sted. Fremdeles da I har skrevet til os, at den største del af pengene er betalt af dronningen, og også at I har købt fetalje, så meget som I behøver, så længe som I bliver der, så har vi sendt et skib med fetalje af sted, og det ville for længst have været der, hvis det havde haft vejr og vind med sig. Derfor beder vi Eder om, at I lader den samme fetalje lægge til hr. Albrechts andel og også overdrager ham de omtalte penge, som I har modtaget.

1) dette brev må være samtidigt med brevet til Stockholm, jf. nr. 79.

1396. 18. juni. Skara. 81

Mikkel Nielsen giver sin fædrenegård og andet gods i Kvärrestads sogn i Ingelstads herred i Skåne samt noget gods i Västergötland som morgengaver til sin hustru Sestrid Nielsdatter.

Original på svensk i det svenske rigsarkiv.

Det skal være vitterligt for alle, der hører eller ser dette brev, såvel fremtidige som nulevende, at jeg Mikkel Nielsen erkender med dette mit åbne brev, at jeg med god vilje og fuldkommen kærlighed som morgengaver til min elskede hustru Sestrid Nielsdatter på den rette morgengavedag har givet min rette fædrene gård i Kvärrestad sammen med to gårde derved, den ene vest for og den anden øst for og en mølle i samme sogn i Ingelstads herred i Skåne, samt al min ejendom i Stenstorp i Rakkaby sogn og tre øde tofter i Sträte i Strö sogn på Kålland i Västergötland, tillige med alle tilliggender til dette gods, nemlig hus og jord, ager og eng, skove og fiskevande, møller og møllesteder, tofter og toftsteder, nær og fjernt derfra, inden for hegnet og uden for, vådt og tørt, intet undtaget, som fra gammel tid har ligget til dette gods og stadig hører dertil. Skulle det ske, at hun mistede noget af dette gods med rette eller efter loven, så at jeg ikke formåede, at hendes hjemmel derpå holdt – hvilket Gud forbyde – da forpligter jeg mig til sammen med mine arvinger på min sandhed og gode tro samt uden nogen svig at erstatte hende det fornævnte gods med lige så godt gods med lige så stor afkastning. Til sikkerhed for og yderligere bekræftelse af disse morgengaver hænger jeg med min vilje og mit vidende mit segl herunder, og til vidnesbyrd beder jeg de ærlige og velbyrdige mænd, nemlig hr. Niels Svarteskåning, ridder, og Niels Jensen om sammen med mit eget at hænge deres segl under dette brev. Givet i Skara i det Herrens år 1396 dagen efter abbeden sankt Botulfs dag til sikkerhed for det foranstående.

82 1396. 21. juni.

Gunne Esbernsen oplader Stånum til Niels Jensen af Clausholm.

Eline Gøyes jordebog (1552).

Fremdeles et brev, at Gunne Esbernsen oplader og overdrager Niels Jensen af Clausholm Stånum gård og Stånum by i Kristrup sogn i Hald herred med alt det pant og den rettighed, han har dertil. Givet onsdag før sankt Johannes døbers dag 1396.

[1396][1]). 24. juni. Goldingen. 83

Ordensmesteren i Livland meddeler højmesteren for den tyske orden, at han har hørt fra Sverige, at sørøverne er på havet med 1000 mand, og at dronning Margrete vil forstærke dem med andre 1000 mand, og at de vil bygge en borg på Ertholmene. Endvidere skal de allerede have taget 14 skibe.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Vor villige lydighed skrevet med ydmyg hilsen tilforn. Allerærværdigste kære herre og mester.

Vid, at der til os her i Goldingen kom tidender fra Sverige, som gode særlige venner sandfærdigt har skrevet til os om, at der allerede er tusind væbnede sørøvere på havet, og dronningen af Danmark snarest vil sende tusind bevæbnede derud, hvormed hun vil støtte dem, og de har træ og alle slags redskaber med og vil opføre et hus på en fast holm, der hedder Ertholmene, og som er beliggende ved Bornholm, på to miles afstand, således som det er meddelt. Og vi er advaret mod dronningen på grund af alle hendes planer, som hun omgås med, og hvormed hun mener at skade vores orden og bringe ubehageligheder. Fremdeles så har de samme sørøvere taget 14 skibe, af dem er fire fra Eders stad Reval, de andre er fra Preussen og fra Lübeck, og ligger mellem Sverige og dette land og gør skade fra dag til dag og stadig mere og mere. Kære nådige herre mester. Synes I, vise herre, at det er nyttigt og tilrådeligt, hvis I underrettede dronningen med Eders breve og kundgjorde for hende, at en sådan skade er sket os, og det på en sådan måde, som det synes Eders værdighed allernyttigst og bekvemmest, der kan I, vise herre, give i opdrag, hvad der bør gøres eller ikke bør gøres derved. Det er også blevet os bekendt, at sørøverne tænker at søge til Neva. Synes det Eder godt, så kan I lade Eders stæder, Eders borgere advare dem, der plejer at sejle i Neva, at enhver kan tage vare på, hvor han sejler, så han forbliver uskadt. Skrevet i Goldingen på sankt Johannes døbers dag.

Ordensmesteren i Livland.

1) i Herman v. d. Halles brev af [1396] 18. maj, jf. nr. 63, omtales, at fetaljebrødrene er draget ud mod russerne. Antagelig er det disse efterretninger, som ordensmesteren gengiver i sit brev, hvorfor det må dateres til 1396.

84 1396. 28. juni. Roskilde byting.

Borgmestre, rådmænd og borgere i Roskilde bevidner, at Gyncelin Gyncekesen af Falkendal skøder en gård og en bod i sankt Olufs sogn i Roskilde til Jakob Pedersen, borger sammesteds.

Original i den arnamagnæanske samling.

Borgmestre, rådmænd og de øvrige borgere i Roskilde til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at i det Herrens år 1396 onsdagen efter sankt Hansdag fremstod i denne særlige anledning den velbyrdige mand Gyncelin Gyncekesen af Falkendal, som er en af arvingerne efter Jens Bentsen af Karise, på vort byting og til Jakob Pedersen, vor medborger, til evig og retmæssig ejendom skødede en gård i Roskilde i sankt Olufs kirkes sogn, som er beliggende ved torvet på sydsiden af torvet, hvilken gård en Bent Unger nu bebor, og en bod, som er beliggende på vestsiden af et område, der kaldes 'loghærum'[1]) i samme gård. Denne gård og bod var tidligere af fornævnte Jens Bentsen af Karise blevet solgt til samme Jakob Pedersen tillige med grundstykker, stenhus og andre huse og alle andre tilliggender til fornævnte gård og bod, intet undtaget[2]). Til vidnesbyrd herom er vort stads segl hængt under dette brev. Givet ovennævnte år og dag.

1) jf. DRB. IV 5 nr. 414 note 1. – 2) jf. DRB. IV 5 nr. 414.

85 1396. 28. juni.

Kristine Konstantinsdatter skænker tre gårde i Skåne til Bosjø kloster.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Kristine Konstantinsdatters gavebrev givet Bosjø kloster på efterfølgende gods, nemlig en gård i Emislöv, en i Öllsjö og en i Naffentorp. Givet dagen inden apostlene sankt Petrus' og sankt Paulus' dag 1396.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Gavebrev, udstedt af Kristine Konstantinsdatter, Lars Pedersens enke, til gengæld for sine to søstres indgivelse i Bosjø kloster angående efterfølgende gods og gårde, nemlig en gård i Emislöv i Göinge herred,

en gård i Öllsjö i Gärds herred, en i Naffentorp i Oxie herred, hvilket videre kan ses af brevet, skrevet år 1396.

1396. 28. juni. 86

Kristine Konstantinsdatter skænker seks gårde i Ö. Göinge, Oxie og Gärds herreder til Bosjø kloster.

Skånebrevsfortegnelsen.

Fremdeles fornævnte[1]) Kristines gave til Bosjø kloster på efterfølgende gårde, nemlig en i Naffentorp, to i Västra Skrävlinge, en i Hjärsås og to i Ormatofta. Givet dagen inden apostlene sankt Petrus' og sankt Paulus' dag 1396.

1) jf. forrige nr.

1396. 29. juni. 87

Peder Larsen Rårise pantsætter Rårise til Jens Eskilsen Falk af Vallø for syv mark sølv.

Original i Sjællands LA.

Peder Larsen, kaldet Rårise, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

I skal vide, at jeg erkender, at jeg i sandhed står i skyld og gæld til den velbyrdige mand Jens Eskilsen, kaldet Falk, af Vallø, nærværende brevviser, for syv mark sølv i hvide penge, for hvilken pengesum som fornævnt jeg med dette brev til samme Jens Falk pantsætter alt mit gods, nemlig Rårise med alle dets tilliggender, vådt og tørt, rørligt og urørligt, med hvilke navne det end betegnes, intet undtaget, på ingen måde at indløse af mig eller mine arvinger fra denne Jens Falk i hans levedage, på det aftalte vilkår, at fornævnte Jens Falk hvert år skal oppebære afkastninger og afgifter af nævnte gods, uden at det på nogen måde skal afregnes i gældens hovedstol, indtil fornævnte gods på selve sankt Hans dag lovformeligt indløses fra fornævnte Jens Falks arvinger. Desuden forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle, frigøre og fuldstændigt fri ham eller hans arvinger dette gods for krav fra hvem som helst, hvis oftnævnte gods på nogen måde fravindes denne eller hans arvinger på grund af mangel

ved min hjemling. Til vidnesbyrd herom er mit segl sammen med segl tilhørende de gode mænd, nemlig Bo Falk, Ove Steg og Oluf Lunge hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1396 på selve apostlene Petrus' og Paulus' dag.

88 1396. 30. juni. Reftele.

Olof Svensson Tompte sælger sit gods i Brytiastadha til hr. Abraham Brodersen, ridder, for 60 mark svensk.

Original i rigsarkivet.

Jeg Olof Svensson, som kaldes Tompte, hilser alle, der hører eller ser dette brev, evindelig med Gud.

Jeg kundgør med dette nærværende åbne brev, at jeg lovligt med ja og med god vilje til den ærlige og velbårne mand hr. Abraham Brodersen, ridder, har solgt mit gods i Brytiastadha, som ligger i Bredaryds sogn i Västbo, med alt tilliggende i vådt og tørt, nær by og fjernt derfra, uden og inden for hegn, intet undtaget, hvad det ellers kunne være, for 60 mark svensk fra mig og mine arvinger til ham og hans arvinger til evindelig ejendom. Og jeg erkender at have oppebåret fornævnte penge af fornævnte hr. Abraham, således at jeg takker ham for god betaling, og jeg lader ham og hans arvinger være kvit og fri derfor. Skulle det fremdeles ske, at fornævnte gods med nogen ret for min skyld blev fravundet fornævnte hr. Abraham eller hans arvinger, da forpligter jeg mig og mine arvinger til gengæld at udlægge ham og hans arvinger lige så godt gods efter gode mænds afgørelse. Og til yderligere sikkerhed og vidnesbyrd herom udbeder jeg mig de forstandige mænds segl under dette brev sammen med mit, hvilke er Arvid Håkonssons og Tord Jönssons. Givet i Reftele i det Herrens år 1396 dagen efter apostlene Petrus' og Paulus' dag.

89 1396. 3. juli. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. udnævner Lave Stigsen til biskop af Viborg.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin elskede søn Lave Stigsen, udvalgt biskop af Viborg, hilsen og apostolisk velsignelse.

Medens vi ifølge hyrdegerningens embedspligt på apostolisk vis udstrækker vore overvejelser til alle jordens kirker, bekymrer os den uligе vigtigere omsorg for de kirker, som er berøvet deres hyrder, og som vi ser til stor ugunst ligge under for ledighedens skader, i den grad, at mænd, der i overensstemmelse med vort hjertes indstilling er egnede, ved vor fremsynede hjælp skal sættes i spidsen for dem som hyrder, under hvis styre disse kirker trofast skal ledes i åndelige og timelige anliggender. Da vi jo i sin tid reserverede provisionerne af alle domkirker og klostre, der da var ledige ved det apostoliske sæde og i fremtiden ville blive ledige ved dette, for vor rådighed og afgørelse, erklærede vi det fra da af ugyldigt og magtesløst, om nogen med nogen som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag. Men da kirken i Viborg af sankt Augustins orden senere blev berøvet sin hyrdes styre, fordi vor ærværdige broder Jakob, da biskop af Viborg, gennem vor elskede søn Regnvald Gerlaksen, kannik ved samme kirke, denne Jakobs befuldmægtigede, som har fyldestgørende og særlig befaling hertil fra ham, af visse fornuftige grunde af egen drift ved fornævnte sæde gav afkald på styret af denne kirke i Viborg, som han da forestod, i hænderne på vor elskede søn Cosmatus, kardinalpresbyter med titel af Sta. Croce in Gerusalemme, og samme kardinal på grund af vor særlige befaling, der mundtligt var givet ham herom, tillod dette afkald ved samme sæde, og idet vi, for at denne kirke ikke skal blive udsat for en lang ledigheds ubehageligheder, med faderlig og omsorgsfuld iver har vor tanke indstillet på en hurtig og lykkelig provision af nævnte kirke, som ingen uden os denne gang har kunnet eller kan træffe bestemmelse om, eftersom ovennævnte reservation og bestemmelse er til hinder herfor, har vi efter den omhyggelige overvejelse, som vi har haft med vore brødre[1]) om at indsætte en nyttig og ligeledes frugtbringende person i spidsen for samme kirke, til slut rettet vor tanke mod Dig, kannik ved samme kirke, og som udtrykkeligt er optaget i fornævnte orden, og af præstegrad, bemærkelsesværdig ved nidkær fromhed, udmærket ved boglig viden, prydet af Dit liv og Din vandel i ærbarhed, vis i åndelige anliggender og omsigtsfuld i timelige, samt som vi har erfaret ved troværdige mænds vidnesbyrd, udmærket med mangfoldige andre fortjenstfulde dyder. Efter at vi med tilbørlig eftertanke har overvejet alt dette, overdrager vi med apostolisk myndighed efter nævnte brødres[1]) råd Dig, der på grund af Dine nævnte fortjenester er godkendt af os og fornævnte brødre[1]), fornævnte kirke ved provision og sætter Dig i spidsen

for den som biskop og hyrde, idet vi helt og fuldt betror Dig omsorgen for og styret af denne kirke i åndelige og timelige anliggender, og idet vi med ham, som udøver nådesbevisninger og uddeler belønninger[2]), har tillid til, at fornævnte kirke – når Guds nåde står Dig bi – vil blive ledet ad gunstig vej under Dit lykkebringende styre og opnå en helsebringede tilvækst i samme åndelige og timelige ting. Men det er vor vilje, at så snart Du har fået dette brev udfærdiget, skal Du begive Dig til fornævnte kirke og personligt residere i samme. Idet Du altså med redebon hengivenhed tager det åg på Dig, der er lagt på Dine skuldre af Gud, skal Du omsorgsfuldt, trofast og klogt beflitte Dig på at tage vare på den fornævnte omsorg og ledelse og belære Herrens hjord, der er betroet Dig i den, om ordets gerning og lære, således at denne kirke ved Din omsigtsfulde flid og lykkebringende iver vedvarende kan opnå de lovede fordele og fryde sig over sit lykkelige held, og at Du derved i overmål kan gøre Dig fortjent til at opnå Guds og nævnte sædes og vor velsignelse og nåde. Givet ved S. Pietro i Rom den 3. juli i vort syvende (pontifikats)år.

1) d.v.s. kardinalerne. – 2) jf. Jakob 4, 6, 1. Pet. 5, 5.

90 1396. 3. juli. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger kapitlet i Viborg at vise biskop Lave Stigsen lydighed og ærbødighed.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vore elskede sønner kapitlet ved kirken i Viborg af sankt Augustins orden hilsen o.s.v.

Medens vi ifølge hyrdegerningens embedspligt o.s.v.[1]). Derfor pålægger vi Eder, gode sønner, ved apostolisk brev, at I ydmygt retter Eder efter samme udvalgte biskop som fader og hyrde for Eders sjæle, viser ham skyldig og hengiven lydighed og ærbødighed, og ydmygt modtager hans frelsebringende påmindelser og pålæg og sørger for virkningsfuldt at opfylde dem. I modsat fald vil vi stadfæste den dom, som samme biskop på gyldig vis fælder mod de genstridige, og med Guds hjælp lade den ubrydeligt overholde, indtil passende oprejsning har fundet sted. Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 89.

1396. 3. juli. S. Pietro i Rom. 91

Pave Bonifacius 9. pålægger gejstligheden i Viborg stad og stift at vise biskop Lave Stigsen lydighed og ærbødighed.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vore elskede sønner gejstligheden i Viborg stad og stift hilsen o.s.v.

Medens vi ifølge hyrdegerningens embedspligt o.s.v.[1]). Derfor pålægger vi Eder, gode sønner ved apostolisk brev, at I ydmygt retter Eder efter samme udvalgte biskop som fader og hyrde for Eders sjæle (– – –)[2]). Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 89. – 2) for de forkortede formler se nr. 90.

1396. 3. juli. S. Pietro i Rom. 92

Pave Bonifacius 9. pålægger menigheden i Viborg stad og stift at vise biskop Lave Stigsen lydighed og ærbødighed.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vore elskede sønner, menigheden i Viborg stad og stift, hilsen o.s.v.

Medens vi ifølge hyrdegerningens embedspligt o.s.v.[1]). Derfor beder, påminder og opfordrer vi Eder alle indtrængende til og pålægger Eder ved apostolisk brev hengivent at modtage samme udvalgte biskop som Eders fader og sjælehyrde, vise ham skyldig hæder og ydmygt rette Eder efter hans frelsebringende formaninger og pålæg, således at han kan glæde sig over i Eder at have fundet hengivne sønner og I følgelig i ham en velvillig fader. Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 89.

1396. 3. juli. S. Pietro i Rom. 93

Pave Bonifacius 9. pålægger ærkebiskoppen af Lund at yde biskop Lave Stigsen af Viborg støtte og vise ham gunst ved hans overtagelse af embedet.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vor ærværdige broder ærkebiskoppen af Lund hilsen o.s.v.

Det fremmer Din frelse og Dit ry, hvis Du med blikket vendt imod Guds nåde, viser gejstlige personer og især dem, der er udstyret med biskoppelig værdighed, en hensigtsmæssig beskyttelse og gunstig nåde. Da nu Din gunst vil være såre nyttig, for at samme udvalgte biskop på gavnlig vis kan have held med sig under den ham betroede omsorg for fornævnte kirke i Viborg, beder og opfordrer vi Dig, broder, og giver Dig ved apostolisk brev pålæg om, at Du af ærbødighed for os og det apostoliske sæde vil antage Dig samme udvalgte biskop og den kirke, som er lydbispedømme og er betroet ham, og omfatte ham således med Din gunstige nåde og beskyttelse, når det gælder at øge og bevare samme kirkes rettigheder, så denne udvalgte biskop ved Din nådige bistand kan vise sig endnu mere nyttig i forvaltningen af den kirke, der er betroet ham, og Du derved ydermere i rigt mål kan gøre Dig fortjent til Guds miskundhed og vor og samme sædes velvilje. Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 89.

94 1396. 4. juli.

Tingsvidne om, at Kalris i 70 år har ligget til Tvilum kloster.

Silkeborgske registratur (1558).

Fremdeles et tingsvidne på latin om, at Kalris har ligget til Tvilum kloster i 70 år. Givet 1396 tirsdag næst før bekenderen sankt Kjelds dag[1]).

1) 11. juli.

95 1396. 6. juli.

Jens Nielsen, præst og forstander for sankt Dionysius' kapel i kirken i Lund, sælger en badstue i trinitatis sogn sammesteds til hr. Jens Jakobsen, kannik og official i Lund.

Afskrift i Lundebogen.

Jens Nielsen, præst og sjælesørger ved sankt Dionysius' kapel ved kirken i Lund, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Jeg vil, at det skal stå fast for alle, nulevende og fremtidige, at jeg erkender, at jeg til den ærværdige mand hr. Jens Jakobsen, kannik og offi-

cial i Lund, for en fastsat sum penge har solgt, afhændet og frit med evig besiddelsesret ihændegivet ham noget gods tilhørende mig, nemlig en badstue, kaldet 'barnestwe'[1]), i trinitatis sogn i Lund i den vestre del, med bygninger og grundstykke og alle dens øvrige tilliggender, intet undtaget, hvilken badstue jeg i sin tid med retmæssig købs adkomst erhvervede af den gode mand Gynter Lybbertsen, bymand i Malmø, tillige med det om dette gods affattede åbne brev med alle dets vilkår og artikler[2]). Jeg forpligter mig og mine arvinger til at skøde, hjemle og fri fornævnte hr. Jakob og hans arvinger omtalte gods frit fra krav fra hvem som helst. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de ærværdige mænd, nemlig herrerne Svend Sakstorp, dekan, Jens Falster, kantor ved kirken i Lund, Henneke Ågesen og Gynter Lybbertsen, rådmænd i Malmø, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1396 ottendedagen efter apostlene sankt Peders og sankt Povls dag[3]).

1) dansk ord i den latinske tekst, men rimeligvis forskrevet. – 2) jf. DRB. IV 5 nr. 381. – 3) 29. juni.

1396. 6. juli. Stockholm. 96

Herman v. d. Halle meddeler de preussiske stæder, at dronning Margrete kommer til Uppsala den 22. juli, og ønsker, at en af høvedsmændene på Stockholm skal være til stede. Endvidere har dronningen betalt de skyldige penge.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Villig tjeneste og alt, hvad jeg formår af godt. Ærlige herre, kære særlige venner.

Vid, at dronningen vil komme til Uppsala på sankt Maria Magdalenes dag[1]), og dertil kommer også rigets råd for at vælge kongen. Og således har dronningen skrevet til os, at hvis vi havde noget ærinde, så så hun gerne, at en af os var hos hende, og hun advarer os mod fetaljebrødrene, der er i det nordre farvand, at vi passer på, at de ikke franarrer os Stockholm, eller at købmanden lider nogen skade fra dem. Og hr. Sten Bengtsson har sendt os bud med anmodning om lejde og mente, at han havde ærinde til os på dronningens vegne med alle sine følgesvende. Så har vi ladet ham vide, at han skal drage hertil angående freden, og at han, når han vil komme, lader os det vide en dag i forvejen. Og vi vil, om Gud vil, vis-

selig tage vare på vore, som vi har på Eders vegne. Og hvad I skriver til mig i Eders breve, det vil jeg gerne rette mig efter. Og pengene på dronningens vegne de er betalt fuldt ud. Og som I skriver til mig, at jeg skal overdrage dem, så vid, at jeg ikke godt kan komme med pengene før til den tid, da årsfristen er omme. Og send hr. Albrecht penge, at han ikke behøver gøre nogen skade i den anledning. Og jeg takker Eder for brevene, som I nu først har sendt mig, om at jeg kunne give dem deres afsked, der måtte være ubekvemme for mig. Og var de kommet før, så behøvede man ikke have opbrugt så mange penge, og jeg har nu vel 54 færre i mit brød, end jeg har haft af løse folk gennem dette år, som jeg ikke havde holdt, hvis jeg havde haft magt dertil. Og var det sket, at jeg kunne have givet fire eller fem afsked, så havde jeg fået min vilje med de andre, og så havde jeg ikke gjort så store anstrengelser med breve for at komme herfra, fordi mine store udgifter vakte ærgrelse, som I sikkert nok skal erfare. Og jeg har endnu i dag på denne dag flere folk, end hr. Jordan har på de andre stæders vegne. Og hr. Albrecht han kan holde ti, som er kendte her i landet. Fremdeles, som jeg vel tidligere har skrevet til Eder, hvordan vi har delt borgen, således at de fra Lübeck har haft det højre hus i besiddelse i dette år og vi forborgen, og vi havde skrevet til sendebudene på mødet, at vi ville ordne det, efter hvad deres vilje var i denne sag. Nu har jeg vel erfaret, at det sikkert har været de fra Lübecks vilje, at vi ordner det således, og vore sendebude skal have det med tilbage. Og derom har jeg endnu ikke fået nogen breve, og jeg har dog skrevet mere end ét derom. Nu har de fra Lübeck skrevet breve hertil og ligeledes de fra Stralsund, at deres også i det år skal drage til forborgen og vi op på borgen. Herom kan I berette for hr. Albrecht Russe, hvordan han skal ordne det, når han kommer hertil, så at han kan tage sig i vare i den sag. Fremdeles beder jeg Eders ærlighed om, at I gør vel og sender hr. Albrecht Russe herover med de første skibe, da jeg indretter mine sager derefter, så vil jeg drage hjem og takke Gud og Eder for, at I under mig, at jeg med Eders vilje kommer herfra, og beder jer med flid om, at I ikke tøver hermed og desto snarere sender hr. Albrecht hertil. Givet på Stockholms slot ottendedagen efter sankt Petrus' og sankt Paulus' dag[2]) i det Herrens år 1396.

Af mig Herman van der Halle.

1) 22. juli. – 2) 29. juni.

1396. 6. juli. 97

Optegnelse om udgift for staden Zutphen til en sendefærd til dronningen af Danmark.

Regnskabsnotits på nedertysk i Zutphen.

Torsdagen efter Mortens overførelse[1]) givet Jan Blide, Bertold ter Molen til deres rejser østpå til dronningen af Danmark 100 nye gylden, udgør 150 pund. Givet til de samme, da de kom igen, 175 nye gylden, udgør 262 pund 10 skilling. Givet til de samme den tredje gang 225 nye gylden, udgør 337 pund 10 skilling.

1) 4. juli.

1396. 8. juli. Randers. 98

Kong Erik 7. af Pommern forbyder, at nogen befatter sig med engene Kare Holme, som tilhører ridderen hr. Kristian Vendelbo.

Original i rigsarkivet.

Erik, af Guds nåde de Danskes, Norskes, Venders og Goters konge, der har ret til Sveriges rige, og hertug over Pommeranerne, til alle, der ser dette brev, hilsen i nåde.

I skal vide, at i det Herrens år 1396 lørdagen næst efter ottendedagen efter apostlene Petrus' og Paulus' dag har den velbyrdige ridder hr. Kristian Vendelbo i nærværelse af de velbyrdige mænd og herrer, herrerne den ærværdige fader og herre Bo, biskop af Århus, Kristian Kås, ridder, Anders Uffesen, Jens Nielsen, justitiar i Nørrejylland, Anders Uffesen, Jakob Troelsen, Erik Jensen, Svend Udsen, der fører forsædet på vort retterting i Randers, ladet otte[1]) nedenfor anførte mænd fremføre, nemlig Peder Tuesen i Rougsø, Peder Rodsen, Peder Esbernsen, Peder Tordsen, Peder Nielsen, Mogens Jensen, Niels Hjort, Jens Madsen, Niels Mogensen og Niels Jensen, hvilke foran anførte mænd har aflagt ed på og enstemmigt bekræftet, at de har hørt, at nogle enge, som kaldes Kare Holme, lovligt tilhører hr. Kristian Vendelbo med arveret, af hvilken grund vi fast forbyder, at nogen på nogen som helst måde befatter sig med nævnte enge Kare Holme imod nævnte hr. Kristian Vendelbos vilje. Givet i Randers i det Herrens år 1396, dag og sted som ovenfor, med Jens Brims som vidne.

1) teksten har *octo*, men der opregnes rent faktisk 10.

99 [1396]. 9. juli[1]). Kalmar.

Borgmestre og rådmænd i Kalmar meddeler højmesteren for den tyske orden, at de efter opfordring af deres borgere i forening med fogeden hr. Anders Jakobsen har angrebet sørøverne og forfulgt dem til Gotland. På tilbagevejen mødte de de preussiske fredeskibe, som angreb og ødelagde deres skibe og tog borgerne til fange.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Kært venskab og hilsen tilforn.

Vi begærer, at I skal vide, at der til os i Kalmar kom købmænd og også vore egne borgere og klagede over, hvordan de var blevet overfaldet og udplyndret på havet. Det havde Sychekow Slaghel og deres hjælpere gjort. Derover blev vi enige med hr. Anders Jakobsen, vor foged, om, at vi ville skride ind mod det, og vi kunne ikke gøre mindre dertil, sådan som freden er affattet. Da fulgte fornævnte hr. Anders med vore borgere, af dem var 80 bevæbnet, og søgte efter sørøverne og trængte dem op på land på Gotland. Derover blev vore venner meget krænkede. Dog så kom sørøverne igen fra land og sejlede til Rusland. Da vore borgere forstod, at de ikke havde nyt om dem, så sejlede de igen til Kalmar. Da de kom til Hoburgen, da lå Eders fredeskibe foran dem. Da sejlede vore borgere til Eders venner i håbet om kærlighed, venskab og ære, fordi de ikke stræbte efter andet med dem end kærligheden og det gode, og vi heller ikke stræber efter andet. I mellemtiden har Eders venner grebet vore borgere og fanget dem uden deres skyld og har brændt deres skibe. Derfor så beder vi Eders ærbarhed om, at I vil lade sige til Eders høvedsmænd, at de skal løse vore borgere kvit og fri, fordi de har været ude på havet for retten, æren og fredens skyld og ikke af andre grunde. Derfor lader de dem have gavn deraf og ikke bøde. Vis Eder herved, som I bedst kan, da vi alle vegne vil yde gengæld og gøre os fortjent, som vi kan og formår, og vi beder om et venligt svar fra Eder. Lev vel i Kristus. Skrevet i Kalmar søndagen før den hellige jomfru Margretes dag[2]) under vort segl.

Borgmestre og rådmænd i staden Kalmar.

1) angående årstallet, jf. nr. 116. – 2) falder i Nordtyskland på den 13. juli.

100 [1396]. 9. juli[1]). Kalmar.

Anders Jakobsen, høvedsmand på Kalmar, og Bjørn Olufsen, høvedsmand på Borgholm, meddeler højmesteren for den tyske orden, at de efter dronning

Margretes opfordring sammen med borgerne har angrebet sørøverne ved Gotland, men uden at få hjælp fra Visby. På tilbagevejen blev borgerne angrebet af de preussiske fredeskibe og taget til fange, og dem ønsker man løsladt.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Venlig hilsen skrevet tilforn.

Vi begærer, at Eders ærlige herskab skal vide, at der kom en klage til os i Kalmar fra købmænd og fra borgere over, at de var blevet overfaldet og udplyndret på havet. Derover rådslog vi med borgerne i Kalmar, at vi ville bekæmpe det og opsøge sørøverne. Da fulgte 80 bevæbnede borgere fra Kalmar med os. Da vi kom ud på havet, fik vi at vide, at fjenderne var på Gotland. Så sejlede vi til Visby og bad om hjælp fra staden og sagde, at hvis det var således, at fjenderne var på Gotland eller på borgen, så ville vi hjælpe dem med at belejre borgen, så længe vi fik breve eller hjælp fra vores frue dronningen, så at de folk, der havde mistet deres (gods), tilkom så meget, som det var retfærdigt. Da kunne vi ingen hjælp få. Derfor sejlede vi derfra og trængte fjenderne til Gotland, og vore venner blev meget fornærmede derover. Og fjenderne kom igen før os på deres skibe og sejlede fra Gotland til Rusland. Og da vi ikke kunne få nys om fjenderne, så ville vi igen sejle til Kalmar. Da var Eders fredeskib foran os ved Hoburgen. Da sejlede Hans Nilsson og borgerne fra Kalmar til dem i håb om ære og venskab. Der blev de grebet og fanget, og deres skibe har de brændt. Derfor beder vi Eders højbårne herskab om, at I beretter til Eders høvedsmænd, som I har på havet, at de skal løslade vore borgere, thi de var ude med rette, i ære og for fredens skyld. Derfor lad dem ikke undgælde for det og hjælp dem til, at de bliver fri, det vil vi altid gerne gøre os fortjent til. Vis Eder her sådan, thi vi sætter vor lid til Eders bistand. Fremdeles skal I vide, at vi gerne ville være blevet enige med Eders folk, og de ville ikke skade os, og alle budene, som vi sender til dem, dem beholdt de fanget hos sig. Vi håber også, at I vil sidde i ære og i venskab med vores frue, og vi ville altid være kommet ud til hansekøbmandens bedste, som min frue havde befalet os. Derfor begærer vi et velvilligt svar fra Eders råd. Hermed forbliv ved godt helbred i Gud. Skrevet på borgen Kalmar sjette søndag efter trinitatis under mit segl[2]).

Vi Anders Jakobsen, høvedsmand på Kalmar,
og Bjørn Olufsen, høvedsmand på Borgholm.

1) angående datering jf. nr. 116. – 2) forlægget har herefter *reconcluso*, der ikke har kunnet forklares.

101 1396. 10. juli. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. udnævner Peder Larsen til biskop af Børglum.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius o.s.v. til sin elskede søn Peder Larsen, udvalgt biskop af Børglum, hilsen o.s.v.

Medens vi ifølge hyrdegerningens embedspligt (– – –)[1]) Men da kirken i Børglum af præmonstratenserordenen senere blev berøvet sin hyrdes styre, fordi vor ærværdige broder Svend, da biskop af Børglum, gennem vor elskede søn Erik Jensen, sognepræst, kaldet sjælesørger, ved kirken i Gylling, Århus stift, denne Svends befuldmægtigede, som har fyldestgørende og særlig befaling hertil fra ham, ved fornævnte sæde af egen drift gav afkald på styret af denne kirke i Børglum, som han da forestod, i hænderne på vor elskede søn Angelus, kardinalpræst med titel af S. Lorenzo in Damaso, og samme kardinal (– – –)[1]) lykkelig provision af nævnte kirke Børglum, som ingen uden os denne gang har kunnet (– – –)[1]) tanke mod Dig, kannik i Århus, af præstegrad, udmærket ved boglig viden (– – –)[1]), der på grund af Dine nævnte fortjenester er godkendt af os og fornævnte brødre[2]), fornævnte kirke i Børglum ved provision (– – –)[1]) udfærdiget, skal Du begive Dig til fornævnte kirke i Børglum og personligt (– – –)[1]). Givet ved S. Pietro i Rom den 10. juli i vort syvende (pontifikats)år.

1) for de forkortede formler se nr. 89. – 2) d.v.s. kardinalerne.

102 1396. 10. juli. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger kapitlet i Børglum at vise biskop Peder Larsen lydighed og ærbødighed.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vore elskede sønner kapitlet ved kirken i Børglum af præmonstratenserordenen hilsen o.s.v.

Medens vi ifølge hyrdegerningens embedspligt o.s.v.[1]). Derfor pålægger vi Eder, gode sønner, (– – –)[2]). Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 101. – 2) for de forkortede formler se nr. 90.

1396. 10. juli. S. Pietro i Rom. 103

Pave Bonifacius 9. pålægger gejstligheden i Børglum stift at vise biskop Peder Larsen lydighed og ærbødighed.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vore elskede sønner gejstligheden i Børglum stad og stift hilsen o.s.v.

Medens vi ifølge hyrdegerningens embedspligt o.s.v.[1]). Derfor pålægger vi Eder, gode sønner, (– – –)[2]). Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 101. – 2) for de forkortede formler se nr. 91.

1396. 10. juli. S. Pietro i Rom. 104

Pave Bonifacius 9. pålægger menigheden i Børglum stift at vise biskop Peder Larsen lydighed og ærbødighed.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vor elskede sønner menigheden i Børglum stad og stift hilsen o.s.v.

Medens vi ifølge hyrdegerningens embedspligt o.s.v.[1]). Derfor beder, påminder og opfordrer vi Eder alle (– – –)[2]). Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 101. – 2) for de forkortede formler se nr. 92.

1396. 10. juli. S. Pietro i Rom. 105

Pave Bonifacius 9. pålægger ærkebiskoppen af Lund at yde biskop Peder Larsen af Børglum støtte og vise ham gunst ved hans overtagelse af embedet.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vor ærværdige broder ærkebiskoppen af Lund hilsen o.s.v.

Det fremmer Din frelse og Dit ry, hvis Du med blikket o.s.v.[2]). Da nu Din gunst vil være såre nyttig, for at samme udvalgte biskop på gavnlig vis kan have held med sig under den ham betroede omsorg for fornævnte kirke i Børglum, beder og opfordrer vi (– – –)[2]). Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 101. – 2) for de forkortede formler se nr. 93.

106 1396. 12.-13. juli.

Optegnelse om udgift til Ywain van Stratens, Willem van Messems og Jan van Boeyegheems ophold i Brügge til forhandling om breve, der skal sendes til kongen af Sverige og stæderne Wismar og Rostock.

Regnskabsnotits på nedertysk i Bruxelles.

Ywain van Straten, Willem van Messem og Jan van Boeyegheem på den 12. dag i juli i Brügge til forhandlinger med stæderne om at få råd og vejledning i, hvordan man skulle skrive og opsætte (breve) til kongen af Sverige og stæderne Wismar og Rostock, hver 2 dage 7 pund 4 skilling parisisk.

107 1396. [Omkr. 12. juli][1]).

Optegnelse om udgift for staden Ypern til Baudouin de Medoms ophold i Brügge angående udstedelsen af breve til kongen af Sverige og til dronning Margrete.

Afskrift af regnskabsnotits på nedertysk i Bruxelles.

Bauduoin de Medom 4 dage i Brügge for udstedelsen af breve til kongen af Sverige og til dronningen af Danmark 12 pund.

1) Baudouin de Medoms ophold må have sammenhæng med det møde, der omtales i foregående nr.

108 1396. 13. juli. S. Pietro i Rom.

Den pavelige kammermester ærkebiskop Conradus af Nicosia kvitterer biskop Eskil af Ribe for indbetaling af hans servispenge.

Original i rigsarkivet.

Conradus, af Guds miskundhed ærkebiskop af Nicosia, den herre pavens kammermester, til alle og enhver, der får dette brev at se, hilsen med Gud.

Vi gør med dette brev vitterligt for Eder alle, at den ærværdige fader i Kristus hr. Eskil, biskop af Ribe, ved den udmærkede doktor i verdslig ret hr. Petrus af Pisa, sagfører for konsistorium[1]), dags dato virkeligt med umiddelbar virkning har ladet indbetale 60 kammerfloriner i guld til os som fuldstændig betaling af sit servitium commune[2]), som han på grund

af sin fornævnte kirke under trussel om bestemte straffe og domme virkningsfuldt skyldte det apostoliske kammer, og 17 lignende floriner, syv skilling, to penning i romersk mønt som fuldstændig betaling af de fire sædvanlige servitia minuta[3]), der skyldes til og som han skyldte til nævnte vor herre pavens husstand og tjenerskab, idet fornævnte apostoliske kammers klerke modtog beløbet på egne og de andre i nævnte vor herre pavens husstands og tjenerskabs vegne. Vi kvitterer, løser og frigør ligeledes med dette brev nævnte hr. biskop Eskil og hans arvinger og efterfølgere og hans nævnte kirke for det således givne og indbetalte beløb, og vi løser og erklærer ham med dette brev for løst fra den bandlysningsdom, som han pådrog sig på grund af udsættelsen med betalingen af disse nævnte servitium commune og de fire servitia minuta, der ikke var sket til den fastsatte termin, og fra den anklage for mened og de andre straffe og domme, som han af denne grund har pådraget sig, og vi giver ham barmhjertigt dispensation for den irregularitet, som han har pådraget sig på grund heraf ved at befatte sig med gudstjenester, dog ikke, hvis det sker under foragt for nøglemagten[4]). Til vidnesbyrd herom har vi befalet at lade dette brev udfærdige og bestyrke ved at hænge vort kammermesterembedes segl under. Givet ved S. Pietro i Rom i det Herrens år 1396 i den 4. indiktion den 13. juli i den højhellige fader i Kristus og vor herre hr. Bonifacius 9.s, ved Guds forsyn paves syvende pontifikatsår.

1) pavens råd, bestående af kardinalerne. – 2) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 3) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 3. – 4) jf. DRB. II 1 nr. 474 note 2.

1396. 13. juli. S. Pietro i Rom. 109

Kardinalkollegiets kammermester Henricus, kardinalpresbyter af Sta. Anastasia, kvitterer biskop Eskil af Ribe for indbetaling af hans servispenge.

Afskrift i de pavelige obligationsregistre.

Henricus, af Guds miskundhed kardinalpresbyter af Sta. Anastasia, kammermester for det hellige kollegium af såre ærværdige fædre i Kristus de herrer kardinaler i den hellige romerske kirke, til alle og hver enkelt, der får dette brev at se, hilsen med Gud.

Vi gør vitterligt for Eder alle, at den ærværdige fader hr. Eskil, af Guds nåde biskop af Ribe, ved den udmærkede doktor Petrus af Pisa, sagfører for konsistorium[1]), virkeligt og virkningsfuldt har ladet indbetale til os 60

kammerfloriner i guld som fuld betaling af sit servitium commune[2]), og at han som et helt servitium minutum[3]) har ladet indbetale 4 lignende floriner 14 skilling tre penning og en hyid. Vi kvitterer o.s.v.[4]) og løser ham o.s.v.[4]), og vi giver ham o.s.v.[3]). Til vidnesbyrd herom har vi befalet at lade dette brev udfærdige og bestyrke ved at hænge vort kardinalembedes segl under. Givet som ovenfor[4]) den 13. juli i det syvende pontifikatsår.

1) pavens råd, bestående af kardinalerne. – 2) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 3) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 3. – 4) jf. nr. 108.

110 1396. 13. juli.

Optegnelse om fordeling mellem kardinalerne af biskop Eskil af Ribes indbetaling af hans servispenge.

Notits i de pavelige obligationsregistre.

Den 13. juli i den 4. indiktion i hr. pave Bonifacius 9.s syvende år år 1396 betalte den ærværdige fader hr. biskop Eskil af Ribe som hele sit servitium commune[1]) 60 kammerfloriner i guld og som et helt mindre servitium o.s.v.[2]) 4 lignende floriner 14 skilling og tre penning og en obol i romersk mønt, d.v.s. 64 floriner 14 skilling og 3 1/2 penning. Han blev forfremmet i hr. pave Urban 6.s 12. år[3]). 16 kardinaler, nemlig: (*herefter følger kardinalnavnene, der er udeladt her*). Kollegiets klerk tager 32 skilling og 1 1/2 penning. Der bliver 63 floriner 32 skilling og 2 penning tilbage. Enhver (kardinal) tager 3 floriner 48 skilling og 10 1/2 penning. Kammeret tager de dødes andele, der beløber sig til 39 floriner 38 skilling og 9 penning. Der var 9 døde og vor herre, der dengang var kardinal.

1) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 2) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 3. – 3) omkr. 1389 10. juni, jf. DRB. IV 4 nr. 45.

111 1396. 15. juli.

Ærkebiskop Jakob af Lund bevidner Kristine Konstantinsdatters gave til Bosjø kloster.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Ærkebiskop Jakobs vidnebrev angående fornævnte Kristines gave[1]). Givet lørdagen efter sankt Knud konges dag 1396.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Ærkebiskop Jakob bevidner med sit brev, at Kristine, Lars Pedersens enke af Vissmarlöv, har skænket Bosjø kloster dette nedenfor anførte gods og disse gårde, som er én i Naffentorp, to gårde i Skrävlinge, én gård i Hjärsås i Göinge herred, to gårde i Ormatofta i Gärds herred, én gård i Emislöv i Göinge herred, én gård i Öllsjö i Gärds herred, én gård i Naffentorp i Oxie herred.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Ærkebiskop Jakobs vidnesbyrd, givet 1396, som indeholder Kristine Larsdatter (!) af Vissmarlövs udstedte gavebrev på efterfølgende gods og gårde, som skænkedes til klosterbordet, nemlig først en gård Naffentorp, to i Skrävlinge, én i Hjärsås i Göinge herred og to gårde i Ormatofta i Gärds herred, fremdeles en gård i Emislöv i Göinge herred, én gård i Öllsjö i Gärds herred og én gård i Naffentorp i Oxie herred o.s.v. Endvidere et brev af samme dato og indhold.

1) jf. nrr. 85-86.

1396. 17. juli. Roskilde. 112

Niels Bille, biskoppen af Roskildes official, bevidner, at Jakob Jensen Hofman, gejstlig i Roskilde stift, erkender, at hans stedfader Peder Mogensen, borger i Roskilde, har fyldestgjort ham for hans fædrene gods og hans afdøde broders gods og kvitterer ham for alle forpligtelser.

Original i rigsarkivet.

Niels Bille, hr. biskoppen af Roskildes official, til alle, hvem det vedkommer eller vil kunne vedkomme i fremtiden på nogen som helst måde, evig hilsen med Gud.

Alle skal vide, at i det Herrens år 1396 den 17. juli gav Jakob Jensen, også kaldet Hofman, gejstlig i Roskilde stift, møde for os i Roskilde på dommersædet særligt på grund heraf og erkendte offentligt og tilstod åbenbart, at den agtværdige mand Peder Mogensen, borger i Roskilde, hans elskede stedfader, i overensstemmelse med hans vilje og samtykke fuldstændigt og fuldt ud har gjort ham fyldest for alt hans fædrene gods, såvel rørligt som urørligt, hvor det end er beliggende, som han som ret værge havde at drage omsorg for sammen med hans elskede moder, og

ligeledes for alt det gods, som .....[1]) han beholdt hos sig med lignende adkomst efter hans elskede broder Peder Jensen kaldet Hofmans død, salig ihukommelse, og desuden ligeledes for alle andre gældsposter, forpligtelser og aftaler, med hvilke navne de end betegnes, og som indtil denne dag er aftalt mellem dem, hvorfor nævnte Jakob Jensen fritog nævnte Peder Mogensen og hans arvinger for ethvert yderligere krav på grund af nævnte gods, gældsposter, forpligtelser og aftaler og offentligt erklærede ham kvit og fuldstændigt fri på egne og sine arvingers vegne i nærværelse af de agtværdige herrer og mænd, nemlig de herrer Henrik Jensen, ridder, kannik i Roskilde, Jens Mogensen, kannik i Lund, Jens Andersen, kannik i Roskilde, og flere andre troværdige mænd, der særligt var tilkaldt og udbedt i denne anledning til vidnesbyrd. Til vidnesbyrd herom er vort segl hængt under dette brev. Givet ovennævnte år, dag og sted o.s.v.

1) hul i perg.

113 (13)96. 17. juli. [Marienburg].

Reces af de preussiske stæders dag i Marienburg.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

<1> For det første er der fastsat et svar at skrive til dronningen angående mødet, der skal holdes i København på Marias fødselsdag[1]) med den ordlyd, der herefter står skrevet. Efter hilsenen (*o.s.v. = nr. 114*).

<2> Fremdeles er der aftalt et brev til sendebudene, hr. Albrecht Russe og hr. Nicolaus Wulf, med den ordlyd, der herefter står skrevet. Efter hilsenen (*o.s.v. = nr. 115*).

<3-6> .....[2])

1) 8. september. – 2) de udeladte artikler vedrører breve, der skal afsendes til Lübeck, Stralsund, Bremen, Rostock og Wismar, samt salg af klæde.

114 [1396][1]). 18. juli. Marienburg.

De preussiske stæders rådssendemænd svarer dronning Margrete, at de har modtaget hendes brev, at de har tilsendt hendes udsendinge, der kom til Preussen før pinse, en fortegnelse over købmændenes tab, bl.a. i Skåne, og at de har

pålagt deres udsendinge, der opholder sig i Lübeck, at blive der eller i Skåne for senere at deltage i forhandlingerne i København 8. september.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Efter hilsenen. Eders breve sendt til os har vi modtaget, som sig hør og bør, og vel fornemmet. Nemlig om det møde, der blev aftalt til at skulle holdes i København på Jakobs dag[2]) af Eders nåde og sendebudene fra stæderne i Helsingborg, som I ikke vil holde på den aftalte dag, fordi det hverken er meddelt ved bud eller skrevet til Eder, hvem I skulle indbyde dertil. Så vid, Eders nåde, at vi ved Eders bude, som I havde hos vores herre i Preussen før pinse, har sendt Eder vore skader på skrift, og hvem der havde påført os dem, det nærmeste vi kunne, og Eders nåde ved også vel, at mødet ikke alene blev fastsat på grund af skaden, men også på grund af mange slags stridigheder og besværligheder, som købmanden i Skåne og andre steder har lidt og endnu lider, for at man også skulle fjerne og gøre en ende på dem. Og vi erfarer også, at I vil holde et møde i Sverige på Maria Magdalenes dag[3]), så vi fornemmer, at I mener, at hvis vi vil fastsætte et andet møde, så lægger vi det om efteråret på Marias fødselsdag[4]) eller på Mikkelsdag[5]) og vil lade Eder det vide. Så vil vi lade Eder, kære frue, vide, at vi har sendt vore sendebude ud til Lübeck før sankt Hans[6]) for at holde et møde der og har videre befalet dem at drage over til København for at holde det forskrevne møde med Eder. Nu da mødet ikke finder sted, så har vi tilskrevet de samme vore sendebude, at de skal afvente det i Lübeck eller i Skåne og skal holde det fornævnte møde med Eder på Marias fødselsdag[1]) i København. Og vi beder Eders nåde om at indkalde dem dertil, som vi har skrevet til Eder, og Eders nåde kender også godt dem, der har forvoldt os skaden. Og hvad I har skrevet til os om pengene, som Eders nåde skulle betale til Stralsund på Johannes døbers dag[6]), den betaling venter vi på, og vi har vore bude liggende der, som tager sig af betalingen, og vi beder Eders nåde sørge for, at det bliver ordnet sådan, som det er aftalt. Skrevet dagen efter Aleksius bekenderens dag.

Rådsudsendingene fra de preussiske stæder forsamlet i Marienburg på dagen for nærværende brev.

1) brevet er optaget i foregående nr. og må derfor dateres 1396. – 2) 25. juli. – 3) 22. juli. – 4) 8. september. – 5) 29. september. – 6) 24. juni.

115 [1396][1]). 18. juli.

De preussiske stæders rådssendemænd meddeler deres udsendinge i Lübeck hr. Albrecht Russe og hr. Nicolaus Wulf, at de har modtaget brev fra dronning Margrete, og at de derfor bør vente til 8. september for at deltage i forhandlingerne i København.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Efter hilsenen. Hr. Albrecht og hr. Nicolaus.
Vid, at der er kommet breve til os fra dronningen dagen efter Margrete dag[2]), og efter indholdet i brevet og dets mening, så synes det os nyttigt, at man endelig holder det møde med hende, og vi har ladet hende vide, at I skal afvente forhandlingerne på Marias fødselsdag[3]). Og vi beder Eder om, at I ikke mishages og ikke forhaler noget og stræber efter det bedste.

1) brevet er optaget i nr. 113 og må derfor dateres til 1396. – 2) 13. juli. – 3) 8. september.

116 (13)96. 19. juli. Trappensee.

Højmesteren for den tyske orden meddeler Kalmar og høvedsmændene på Kalmar og Borgholm som svar på deres breve af 9. juli, at han intet har hørt om sagen, men lover at undersøge den og gøre eventuel uret god igen.

Afskrift på tysk i Königsbergarkivet (nu i Berlin).

Ærlige, kære særlige venner.
Eders brev sendt til os med dette Eders bud har vi vel fornemmet. Og vi gør Eder bekendt med, at vi her ikke tidligere har hørt eller erfaret om historien, og ej heller er endnu nogen af vore, som I skriver om, kommet hjem. Og vi håber, at de ikke har været så hensynsløse. Men hvis Gud, vor Herre, igen sender dem til vort land, vil vi gerne hos dem erfare og høre, hvordan det var bevendt med samme skade, og har de gjort nogen uret, hvad vi dog ikke håber, vil vi handle således, at I kan erkende, at det gør os ondt. Givet på Trappensee onsdagen før Maria Magdalenes dag i det Herrens år o.s.v. 96.

1396. 25. juli. Ås. 117

Gunnar Gylta erkender at have modtaget det gods i Halland i sit værn, som tilhørte fru Ingeborg, enke efter Peder Prika.

Original på dansk i rigsarkivet.

Jeg Gunnar Gylta hilser alle, der hører eller ser dette brev, evindelig med Gud.

Det skal være vitterligt for alle, såvel fremtidige som nulevende, at jeg med dette mit åbne brev erkender, at det gods, som jeg har af fru Ingeborg, som Peder Prika – hvis sjæl Gud have – tidligere var gift med, hvilket er Lahall og så meget gods, som hun har i Halland, intet undtaget, det gods har jeg modtaget fra hende, for at det fremdeles skal forblive i værn og fred; og det er ikke pantsat mig eller givet mig for penge, men således, at når hun vil have godset igen, så skal det igen overdrages hende i venskab og uden hindring fra mig, mine arvinger eller efterkommere. Til større bekræftelse af dette brev hænger jeg mit segl under, og til vidnesbyrd beder jeg de hæderlige mænd, hr. Svend, abbed i Ås kloster, Mogens Gylta og Jens Gylta om at hænge deres segl under dette brev. Skrevet i Ås i det Herrens år 1396 på apostlen sankt Jakobs dag under de fornævntes segl til vidnesbyrd om det fornævnte.

1396. 26. juli. S. Pietro i Rom. 118

Pave Bonifacius 9. overdrager Ebbe Jensen et kanonikat ved kirken i Slesvig og giver ham ventebrev på en præbende sammesteds.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin elskede søn Ebbe Jensen, kannik i Slesvig, hilsen og apostolisk velsignelse.

Dit liv, Din vandel i ærbarhed og gode sæder og Din retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke Du anbefales til os ved troværdige mænds vidnesbyrd, bevæger os til at vise Dig en nådig gavmildhed. Idet vi derfor under hensyntagen til Dine fornævnte fortjenester ønsker at vise Dig en særlig nåde, overdrager vi Dig med apostolisk myndighed et kanonikat ved kirken i Slesvig med fuld kanonisk ret og giver Dig det ved provision. Hvis en præbende for tiden er ledig i nævnte kirke, eller når den bliver ledig, og Du eller Din dertil lovformeligt ind-

satte befuldmægtigede inden en måneds forløb, efter at Du eller samme befuldmægtigede har fået kendskab til dens ledighed, beslutter at godtage den, reserverer vi den til apostolisk overdragelse til Dig efter denne godtagelse, at overdrage til Dig med al ret og tilbehør. Vi forbyder strengt vor ærværdige broder, biskoppen, og vore elskede sønner, kapitlet i Slesvig, og den eller dem, under hvem overdragelsen, provisionen, præsentationen af eller al anden rådighed over præbenderne ved nævnte kirke i fællesskab eller hver for sig hører, at driste sig til også i tiden før denne godtagelse på nogen måde at træffe bestemmelse om denne præbende, undtagen efter at have bragt i sikker erfaring, at Du eller fornævnte befuldmægtigede ikke har villet godtage den. Og vi erklærer det fra nu af ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag, uanset bestemmelsen om et vist antal kannikker og alle andre herimod stridende bestemmelser og sædvaner i denne kirke, selv om de er bekræftede ved ed, apostolisk stadfæstelse eller hvilken som helst anden bekræftelse, eller (uanset) om nogen med apostolisk eller hvilken som helst anden myndighed er anerkendte som kannikker i samme kirke eller arbejder på at få anerkendelse, eller med hensyn til provisioner, de skal have på kanonikater og præbender ved denne kirke, har fået særligt eller angående kirkelige beneficier i de egne har fået et almindeligt brev af det apostoliske sæde eller dets legater, selv om man derved er skredet til forbud, reservation og afgørelse eller er gået frem på en hvilken som helst måde. Det er nemlig vor vilje, at Du med hensyn til opnåelse af denne præbende skal foretrækkes for alle disse undtagen for dem, der med vor myndighed har fået anerkendelse i denne kirke eller har ventebrev på præbender sammesteds, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre præbender og beneficier; (vor overdragelse gælder endvidere), uanset om samme biskop og kapitel eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af nævnte sæde, at de ikke skal være pligtige til anerkendelse eller provision af nogen, og at de ikke skal kunne tvinges dertil, og at kanonikater og præbender ved denne kirke eller andre kirkelige beneficier, hvortil de i fællesskab eller særskilt har ret til overdragelse, provision, præsentation eller al anden rådighed af enhver art, ikke skal kunne tildeles nogen ved provision ved apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, tydeligt og ord til andet omtaler denne bevilling; fremdeles uanset hvilken som helst anden begunstigelse fra nævnte sæde, almindelig eller særlig, hvilken ordlyd

den så har, hvorved, når den ikke er tydelig omtalt eller i fuld udstrækning optaget i dette brev, virkningen af denne nådesbevisning på nogen som helst måde kan hindres eller blot opsættes, og hvorom og om hvis fulde ordlyd der i vort brev skal finde særlig omtale sted; (vor overdragelse gælder også), hvis Du ikke har været til stede for at aflægge den sædvanlige ed på at ville overholde denne kirkes bestemmelser og sædvaner, når blot Du i Din fraværelse lader en egnet befuldmægtiget aflægge den, og når Du kommer til denne kirke, gør det i egen person, eller (uanset), at Du vides at besidde sognekirken i Ål, Ribe stift, og et kanonikat og en præbende ved kirken i Ribe. Intet menneske må bryde dette vort overdragelses-, provisions-, reservations-, forbuds-, bestemmelses- og viljesbrev eller i dumdristig forvovenhed gå imod det. Hvis nogen drister sig til at forsøge herpå, skal han vide, at han derved vil pådrage sig Gud den almægtiges og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' vrede. Givet ved S. Pietro i Rom den 26. juli i vort syvende (pontifikats)år.

1396. 26. juli. S. Pietro i Rom. 119

Pave Bonifacius 9. pålægger biskopperne af Acqui og Børglum og abbeden i Løgum kloster at indføre Ebbe Jensen i et kanonikat ved kirken i Slesvig.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde o.s.v.[1]) til vore ærværdige brødre biskopperne af Acqui og Børglum og til vor elskede søn abbeden i Løgum kloster, Ribe stift, hilsen og apostolisk velsignelse.

Det liv, den vandel i ærbarhed og gode sæder og den retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke vor elskede søn Ebbe Jensen, o.s.v.[1]). Derfor pålægger vi Eder, gode sønner, ved apostolisk brev, at I alle tre eller to eller blot en af Eder personlig eller ved en eller flere andre med vor myndighed fra nu af skal skaffe samme Ebbe eller hans befuldmægtigede i hans navn anerkendelse som kannik og broder i samme kirke, efter at I har anvist ham sæde i koret og plads i kapitlet i denne kirke med fuld ret, som nævnt, og at I efter fornævnte godtagelse med samme myndighed sørger for at overdrage og anvise samme Ebbe den præbende med alle rettigheder og tilbehør, der af os som ovenfor omtalt er reserveret ham, hvis en sådan, da vi foretog reservationen, var ledig eller fra da af blev ledig, eller når den måtte blive ledig. I skal fremdeles

indføre ham eller nævnte befuldmægtigede i hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte præbende og dens omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen og sørge for, at der fuldt ud svares ham af samtlige afkastninger, afgifter, indkomster, rettigheder og oppebørsler af dette kanonikat og denne præbende, uanset alt det ovenfor anførte, eller (uanset) om samme biskop og kapitel eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af fornævnte sæde, at de ikke skal kunne rammes af interdikt, suspension eller bandlysning ved et apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, udtrykkeligt og ord til andet omtaler denne bevilling, idet I med vor myndighed skal tugte dem, der sætter sig op herimod, under udelukkelse af appel. Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 118.

120 1396. 26. juli. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger biskoppen af Ribe at reservere Peder Jakobsen, gejstlig i Slesvig stift, et kirkeligt beneficium med eller uden sjælesorg, hvortil bispen, provsten, ærkedegnen, kantoren og kapitlet har overdragelsesretten.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin ærværdige broder bispen af Ribe hilsen og apostolisk velsignelse.

Vi anser det for sømmeligt og passende, at det apostoliske sæde viser sig nådigt over for dem, hvem deres egne dyders fortjenester rosværdigt anbefaler dertil. Idet vi derfor ønsker at omfatte vor elskede søn Peder Jakobsen, præst i Slesvig stift, som er mangfoldigt anbefalet til os for sit liv, sin vandel i ærbarhed og gode sæder og sin retskaffenheds øvrige fortjenester og dyder, med en nådig gunst i betragtning heraf, pålægger vi Dig, broder, ved apostolisk brev, at Du, hvis Du efter omhyggeligt at have prøvet ham finder, at nævnte Peder læser godt, analyserer godt og synger godt og taler latin på passende måde og i øvrigt er egnet til at opnå et beneficium med sjælesorg, eller selv om denne Peder ikke skulle synge godt, når blot han sværger i Dine hænder på Guds hellige evangelier, at han inden et år, at regne fra denne prøvelses tidspunkt, lærer at synge godt, (et beneficium) med eller uden sjælesorg, og hvis Du muligvis finder, at det ikke forholder sig således, og nævnte Peder ikke synger godt

og ikke har svoret som fornævnt, når blot Du efter omhyggeligt at have prøvet ham i øvrigt finder ham egnet til at opnå et beneficium uden sjælesorg – hvorom vi bebyrder Din samvittighed – da blot med vor myndighed for Din overdragelse reserverer et kirkeligt beneficium, hvis afkastninger, afgifter og indkomster i overensstemmelse med indtægtsangivelsen[1]) ikke overstiger en årlig værdi af 25 mark sølv, hvis det er med sjælesorg, men ikke overstiger 18, hvis det er uden, hvortil vor ærværdige broder biskoppen af Slesvig og vore elskede sønner provsten, ærkedegnen, kantoren og kapitlet ved kirken i Slesvig i fællesskab eller hver for sig har overdragelses-, provisions-, præsentations- eller al anden rådighedsret, selv om det skulle være et kanonikat og en præbende ved domkirken, hvis et sådant (beneficium) for tiden er ledigt, eller når det bliver ledigt, og nævnte Peder selv eller ved sin dertil lovformeligt indsatte befuldmægtigede inden en måneds forløb, efter at han eller samme befuldmægtigede har fået kendskab til dets ledighed, beslutter at godtage det, at overdrage samme Peder efter denne godtagelse med alle dets rettigheder og tilbehør. Du skal strengt forbyde samme biskop, provst, ærkedegn, kantor og kapitel at driste sig til også i tiden før samme godtagelse på nogen måde at træffe bestemmelse om dette beneficium, undtagen efter at have bragt i sikker erfaring, at fornævnte Peder eller hans befuldmægtigede ikke har villet godtage det, og skal lige så vel efter fornævnte godtagelse med fornævnte myndighed overdrage og anvise samme Peder dette beneficium, som Du reserverer, hvis det som ovenfor nævnt er ledigt, eller når det bliver ledigt, med alle deres rettigheder og tilbehør. Du skal personligt eller ved en eller flere andre indføre samme Peder eller hans befuldmægtigede i hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte beneficium og dets omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen og sørge for, at der fuldt ud svares ham af samtlige afkastninger, afgifter, indkomster, rettigheder og oppebørsler af dette beneficium, idet Du med vor myndighed tugter dem, der sætter sig op herimod, under udelukkelse af appel, uanset alle herimod stridende bestemmelser og sædvaner ved denne kirke i Slesvig eller en anden kirke, i hvilken dette beneficium muligvis måtte være, selv om de er bekræftede ved ed, apostolisk stadfæstelse eller en hvilken som helst anden bekræftelse, eller uanset om nogen med hensyn til provisioner, de skal have på dette kirkelige beneficium, har fået særligt eller angående kirkelige beneficier i de egne har fået almindeligt brev af nævnte sæde eller dets legater, selv om man derved er skredet til forbud, reservation og

afgørelse eller er gået frem på nogen som helst anden måde. Det er nemlig vor vilje, at fornævnte Peder med hensyn til opnåelse af dette beneficium skal foretrækkes for alle disse undtagen for dem, der med vor myndighed har ventebrev på disse beneficier, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre beneficier; (Din reservation skal endvidere gælde), uanset om samme biskop, provst, ærkedegn, kantor, kapitel eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af samme sæde, at de ikke skal være pligtige til anerkendelse eller provision af nogen, og at de ikke skal kunne tvinges dertil eller rammes af interdikt, suspension eller bandlysning, og at dette eller andre kirkelige beneficier, hvortil de i fællesskab eller særskilt har ret til overdragelse, provision, præsentation eller al anden rådighed af enhver art, ikke skal kunne tildeles nogen ved provison ved apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, tydeligt og ord til andet omtaler denne bevilling; fremdeles uanset hvilken som helst anden begunstigelse fra nævnte sæde, almindelig eller særlig, hvilken ordlyd den så har, hvorved, når den ikke er tydelig omtalt eller i fuld udstrækning optaget i dette brev, virkningen af dette på nogen som helst måde kan hindres eller blot opsættes, og hvorom og om hvis fulde ordlyd der i vort brev skal finde særlig omtale sted; (Din reservation skal også gælde), hvis fornævnte Peder ikke har været til stede for at aflægge den sædvanlige ed på at ville overholde denne kirke i Slesvigs eller en anden kirkes bestemmelser og sædvaner, i hvilken dette beneficium muligvis måtte være, når blot han i sin fraværelse lader en egnet befuldmægtiget aflægge den, og når han kommer til denne kirke, gør det i egen person. Thi hvis man finder nævnte Peder egnet hertil som fornævnt, erklærer vi det fra nu af ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag, ganske som om vi på dette brevs udstedelsesdag havde ladet dette beneficium reservere til fornævnte Peder, hvis et sådant da var ledigt, eller når det blev ledigt, og samme Peder som ovenfor omtalt ville godtage det, ved en truffen afgørelse særligt havde ladet det reservere til apostolisk overdragelse til fornævnte Peder efter fornævnte godtagelse. Givet ved S. Pietro i Rom den 26. juli i vort syvende (pontifikats)år.

1) jf. DRB. III 2 nr. 18 note 4.

(13)96. 26. juli. 121

Danzig giver Konrad Blumendal anbefalingsbrev til dronning Margrete angående skibbrudent og beslaglagt gods.

Registratur i Danzig.

Konrad Blumendal får anbefalingsbrev til Danmarks dronning angående gods, der er skibbrudent og beslaglagt af Jens Nielsen, dronningens foged i Brøns. Johan Buk stillede sikkerhed. Forhandlet (13)96 dagen efter apostlen Jakobs dag.

1396. 27. juli. 122

Hr. Lave, udvalgt biskop af Viborg, lover at betale servispenge.

Optegnelse i de pavelige obligationsregistre.

A (kammerets eksemplar):

Fornævnte år, pontifikat, sted og indiktion torsdag den 27. juli for og i nærværelse af som ovenfor[1]) lovede den ærværdige fader hr. Lave, udvalgt til biskop af Viborg i kirkeprovinsen Lund i Sverige, personligt kammer og kollegium som sit servitium commune[2]) 40 kammerfloriner i guld og de fem sædvanlige servitier[3]) og mere eller mindre ifølge oplysninger, der skal tilsendes fra landene, det hele at betale til den førstkommende hellige jomfru Marias himmelfartsdag, når det næstfølgende år fra da af er forløbet. I modsat fald o.s.v. Og han aflagde ed o.s.v.[4]).

B (kardinalkollegiets eksemplar):

Iden fjerde indiktion torsdag den 27. juli, pontifikat som ovenfor lovede den ærværdige fader hr. Lave, udvalgt til biskop af Viborg i kirkeprovinsen Lund i Skotland[5]), personligt kammer og kollegium som sit servitium commune[2]) 40 kammerfloriner i guld og de fem sædvanlige servitier[3]) og mere eller mindre ifølge oplysninger, der skal tilsendes fra landene, det hele at betale til den førstkommende hellige jomfru Marias himmelfartsdag, når det næstfølgende år fra da af er forløbet. I modsat fald o.s.v. Han aflagde ed[4]).

1) er ikke identificeret. – 2) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 3) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 3. – 4) jf. DRB. III 6 nr. 92 note 4. – 5) fejlagtig sammenblanding af navnene på kirkeprovinserne.

123 1396. 28. juli.

Hr. Peder udvalgt biskop af Børglum, lover at betale servispenge.

Optegnelse i de pavelige obligationsregistre.

A (kammerets eksemplar):

Fornævnte år, pontifikat, sted og indiktion fredag den 28. juli for og i nærværelse af fornævnte[1]) lovede den ærværdige fader hr. Peder, udvalgt til biskop af Børglum, personligt kammer og kollegium som sit servitium commune[2]) 33 kammerfloriner i guld og de fem sædvanlige servitier[3]) og mere eller mindre ifølge oplysninger, der skal tilsendes fra landene, det hele at betale til den førstkommende sankt Marias himmelfartsdag, når det næstfølgende år fra da er forløbet. I modsat fald o.s.v. Og han aflagde ed o.s.v.[4]).

B (kardinalkollegiets eksemplar):

Fredag den 28. juli lovede den ærværdige fader hr. Peder, udvalgt til biskop af Børglum, personligt kammer og kollegium som sit servitium commune[2]) 33 kammerfloriner i guld og trediedelen af en anden lignende florin og de fem sædvanlige servitier[3]) og mere og mindre, alt eftersom der kommer oplysninger herom fra landene, det hele at betale til den førstkommende hellige jomfru Marias himmelfartsdag, når det næstfølgende år fra da af er forløbet. I modsat fald o.s.v. Han aflagde ed o.s.v.[4]).

1) er ikke identificeret. – 2)jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 3) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 3. – 4) jf. DRB. III 6 nr. 92 note 4.

124 1396. Før 29. juli.

Tingsvidne om, at Nørregård i Aptrup er Peder Munks rette arvegods.

Silkeborgske registratur (1558).

Fremdeles et tingsvidne om, at Nørregård i Aptrup har en halv otting jord på Sall mark, samt at det er hr. Peder Munks rette gods. Givet 1396 på den sidste tingdag før kong Olavs dag.

(13)96. 1. august. Uppsala. 125

Dronning Margrete meddeler borgmestre og rådmænd i Danzig, at Anders Jakobsen, Hans Nilsson og andre riddere og væbnere samt borgerne i Kalmar angreb fetaljebrødrene under Gotland. Der mødte de fredeskibe, der angreb Hans Nilsson og borgerne og tog dem til fange; disse ønskes nu løsladt.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Margrete, af Guds nåde datter af Valdemar Danekonge. Venlig hilsen tilforn sendt i Gud.

I skal vide, kære særlige venner, at for det bedste og for fredens skyld, så var både riddere og væbnere og borgere fra Kalmar, nemlig hr. Anders Jakobsen og Hans Nilsson og andre riddere og væbnere og borgere, der var deres følge, sejlet ud på havet for at holde udkig efter fetaljebrødrene, der længe havde været på havet. Og da de kom under Gotland, da fik de at vide, at der var skibe under land, som man kalder fredeskibe. De blev glade derover, og de sejlede til dem i ret ære og troskab, fordi de ikke var vidende om andet end kærlighed og det gode, og de vidste ikke andet, end at de var sikre på liv og gods. Og Hans Nilsson sejlede til dem med sine følgesvende og med borgerne fra Kalmar med god tro og i troskab og vidste ikke andet, end at den ene skulle være den anden behjælpelig mod fetaljebrødrene. Og da de kom til dem i sådan god tro, som forskrevet står, da angreb de dem og tog dem ind til sig og beholdt dem hos sig og brændte deres skibe og ville ingen bude lade komme, så man kunne vide, om de var levende eller døde. Derfor beder vi Eder, kære herrer, ved al tro, således som vi højest kan bede og formane Eder, fordi vor slægtning kong Erik og hans rige og vi med Eder og dem ikke vidste om andet end kærlighed og venskab, og fordi at de drog til dem i sådan god tro, som forskrevet står, om at I skriver til dem, som er på fredeskibene, at de slipper de forskrevne fri og giver dem deres (gods) igen, og om at der kunne ske dem og deres venner lige for ulige med hensyn til den skade og de overgreb, der er sket dem trods venskab og god tro, som forskrevet står. Gør her i alle disse forskrevne punkter på alle måder, som vi vel tiltror Eders retskaffenhed, og skriv til os med dette bud, hvad Eders vilje er i alle disse forskrevne punkter. Og vid også, at vi frygter meget, om de således er eller bliver myrdet eller dræbt, eller at de ikke får deres (gods) tilbage, og at deres venner, som lever derefter, at de ikke tager det ilde op og finder sig i det. Dermed befaler vi Eder Gud. Skrevet

i Uppsala 96 tirsdagen efter den hellige konge og martyr Olavs dag[1]) under vort sekret.

1) 29. juli.

126 [1396]. 2. august. Uppsala.

Dronning Margrete anmoder Konrad v. Jungingen om at udvirke, at Anders Jakobsen, Hans Nilsson og nogle kalmarborgere, der holdes fangne af fredeskibene ved Gotland, frigives.

Afskrift i rigsarkivet.

Margrete, af Guds nåde datter af Valdemar Danekonge, til den ædle og såre ærværdige herre, hr. Konrad v. Jungingen, højmester for den tyske orden i Preussen, hilsen og fremgang i lykke.

Vi yder Eders ædle oprigtighed vore taksigelser for de mangfoldige goder og forskelligartede velgerninger, der så ofte er vist os. Kære ven og ærværdige herre, må det ikke være skjult for Eders oprigtighed, at de gode riddere og stridsmænd, hr. Anders Jakobsen og Hans Nilsson og flere andre tapre mænd med deres følge, og sammen med dem tillige indbyggere fra Kalmar, af hensyn til fredens gode og særlig for at forfølge fetaljebrødrene, der længe havde ligget på havet, for nylig var draget ud på havet, og det kom til kundskab for dem, da de kom under Gotland, at der dér under landet lå skibe, almindeligt kaldet fredeskibe, hvorover de blev glade, og da de vidste, at det for dem indebar intet andet end godt, lagde nævnte Hans Nilsson og disse indbyggere fra Kalmar hen til de nævnte skibe, kaldet fredeskibe, af hensyn til sand ære og i ægte tillid, idet de mente at være tilstrækkeligt sikre over for dem, såvel med hensyn til liv som til gods, og idet de havde til hensigt at yde dem og af dem til gengæld modtage råd og hjælp imod fetaljebrødrene. Da nævnte Hans Nilsson og indbyggerne fra Kalmar var kommet til de nævnte skibe i denne tro, som fornævnt, så optog de, der var i de nævnte skibe, dem på deres skibe, som fornævnt kaldet fredeskibe, og tilbageholdt dem hos sig, idet de desuden brændte skibene tilhørende nævnte Hans Nilsson og indbyggerne fra Kalmar og ikke ville indlade nogle bude til dem, gennem hvilke det kunne blive klart, om de var levende eller døde. Af den grund anmoder vi, så indtrængende vi kan, om Eders oprigtige kærlighed med al den tillid, vi nærer til den, at I, eftersom den berømmelige

fyrste, hr. Erik, vor slægtning og selv konge, og vi, da vi ikke kender og ikke har kendt til andet end godt og venskab over for dem og Eders stæder, og eftersom nævnte Hans og indbyggerne som fornævnt lagde til de nævnte skibe i en sådan tillid og ære, vil træffe bestemmelse om og anordne det således med Eders byer i Preussen, at de for deres vedkommende skulle skrive til dem, der er i de nævnte skibe, kaldet fredeskibe, at de skal erklære nævnte Hans Nilsson med følge og de nævnte indbyggere fra Kalmar for løst, og give dem deres gods tilbage, og at der skal ske dem og deres venner retfærdighed uden bøde for den så store uret og det hovmod, der er påført dem, der var i god tro og venskab, som ovenfor nævnt. Elskede beskytter, hvad der måtte være Eders vilje eller råd med hensyn til det fornævnte, skulle I ville tilskrive os med dette bud, idet I handler i disse ting, eftersom vi nærer særlig tillid til Eders oprigtighed, thi vi frygter meget for, hvis de er eller bliver dræbte, eller hvis deres gods ikke gives tilbage, at deres overlevende venner ikke vil anse det for noget gode, og vi har rettet vore breve til borgerne i Preussen, og på samme måde til dem i Lübeck og Stralsund. Vi beder indtrængende Eders oprigtige kærlighed om, at I på gunstig måde ville give agt på og virksomt arbejde for, hvad der måtte være det bedste med hensyn til det fornævnte, eftersom vi håber på og har megen tiltro til Eders oprigtighed. Den højeste bevare Eder, oprigtigt elskede herre, lykkeligt og længe. Skrevet i staden Uppsala dagen efter sankt Peder i lænker under vort segl.

1396. 7. august. 127

Testamente af Albrecht Grote i Lübeck.

Original i Lübeck.

I Guds navn amen. Jeg Albrecht Grote, sund på sjæl, legeme, sanser og ved min fornufts fulde brug, opretter, såfremt døden skulle komme mig i forkøbet, mit testamente således: ..... Fremdeles har jeg tre gyldne stykker, med deres eget navn 'gyldne stykker'[1]), som skal skænkes til tre fattige kirker i Norge og Danmark ..... Jeg vælger Johan Holtkamp, Johan Rehorst, Johan van Northem, Johan Grote, Werner Grote og Regner Grote til eksekutorer. Jeg vil overholde det foranskrevne som godkendt og gyldigt, indtil jeg vitterligt med levende røst vil gøre indsigelse over for dem. Givet i det Herrens år 1396 mandag før den hellige Laurentius'

dag. Vidner er de herrer Henrik Meteler og Johan Krispin, rådmænd i Lübeck.

1) tyske ord i den latinske tekst.

128 1396. 9. august.

En række medlemmer af slægten Lunge doterer det kapel, som de med samtykke af biskop Niels af Roskilde tidligere havde indstiftet ved domkirken sammesteds til et evigt vikarkømme.

Afskrift i rigsarkivet.

I faderens og sønnens og den helligånds navn, amen. Folmer Jakobsen og Anders Jakobsen, kaldet Lunge, riddere, Niels Jakobsen Lunge, kannik i Roskilde, og Ove Jakobsen Lunge, fire kødelige brødre, Anders Olufsen, Jens Olufsen, Niels Olufsen og Oluf Olufsen, kaldet Lunge, væbnere, fire kødelige brødre, Jakob Olufsen og Peder Olufsen, kaldet Lunge, kødelige brødre og sønner af Oluf Lunge af Skjoldenæs, salig ihukommelse, Sofie og Regitse, søstre og døtre af hr. Jakob Olufsen, ridder, salig ihukommelse, til alle, der ser dette brev, evig hilsen med Gud.

Vi vil, at det skal være klart for alle, nulevende og fremtidige, at vi alle ovennævnte og hver enkelt af os vil dotere og doterer et kapel, som vi med samtykke af og efter hr. Niels, tidligere biskop af Roskilde og hans kapitels vilje sammesteds for nylig har indstiftet til et evigt vikardømme ved kirken i Roskilde til pris og ære for den almægtige Gud, den berømmelige jomfru Maria, Jesu Kristi moder, apostelen sankt Andreas og sankt Johannes døberen og desuden til bod og frelse for vore forældres og forfædres sjæle, vore sjæle og vore efterkommeres sjæle, med vort arvegods og gods, der i øvrigt er erhvervet ved retmæssig adkomst, hvilket gods var overladt før arveskiftet efter hr. Jakob Olufsen, ridders død og i øvrigt med slægtningenes samtykke endrægtigt henlagt til at indstifte et evigt vikardømme ved kirken i Roskilde på denne måde. Først overgiver nemlig jeg ovenanførte Folmer for min person og som værge for mine brødre Ove Lunge og Oluf Lunge, der nu er død, og ligeledes som værge for sønnerne af Oluf Lunge af Skjoldenæs, salig ihukommelse, min ovenanførte broder, nedenfor anførte gods til samme vikardømme, nemlig i Store-Salby en gård, som omfatter et halvt bol, på hvilken Mogens Grimmersen bor, og som giver 3 1/2 pund korn i afgift, fremdeles sammesteds

en gård, som omfatter en fjerding jord, på hvilken nu Jakob Jensen bor, og som giver en øre korn i afgift, fremdeles i Lille-Salby en gård, der omfatter et halvt bol jord, på hvilken Knud bor, og som giver 3 1/2 pund korn i afgift, og en anden gård sammesteds, som omfatter en øre jord, på hvilken Anders Underlund bor, og som giver en øre korn i afgift, fremdeles i Nyrup, i Kirke-Sonnerup sogn, en gård, på hvilken nu Jakob bor, og som giver to pund korn i afgift. Desuden skænker jeg fornævnte Folmer som levende til samme vikardømme efter min død en gård tilhørende mig i Lille-Skensved, som omfatter 11 ørtug jord, på hvilken nu Henning Pedersen bor, og som årligt giver 3 1/2 pund korn i afgift, og den gård skal jeg have på livstid og deraf give vort kapels vikar et halvt pund korn årligt. Desuden overgiver jeg ovenanførte Anders Jakobsen Lunge på mine og mine søstres vegne, for hvilke jeg tidligere var værge, nemlig Sofie og Regitse, følgende gods til samme vort vikardømme, nemlig en gård i Jenslev i Volborg herred, på hvilken Mogens Skytte bor, og som giver to pund korn i afgift, og en gård i Magleby i Stevns herred, på hvilken blot Thomas Jakobsen bor, og som giver fire pund korn i afgift. Desuden overgiver jeg Niels Jakobsen Lunge, ovennævnte kannik i Roskilde, for min person til samme vort vikardømme en gård i Magleby i Stevns herred, hvortil der ligger en fjerding jord, på hvilken en Peder bor, og som giver to pund korn deraf, og en halv gård sammesteds, hvortil der ligger en otting jord, som nu er øde, hvoraf samme Peder giver et pund korn årligt. Men jeg ovenanførte Anders Lunge overgiver for min person til samme vort vikardømme en gård i Løserup på Tuse Næs, på hvilken Henrik bor, og som giver tre pund korn i afgift. Desuden overgiver jeg ovenanførte Jens Olufsen Lunge for min person til samme vort vikardømme en gård i Herstedvester, på hvilken Abraham bor, og som giver tre pund korn i afgift. Fremdeles overgiver jeg ovenanførte Niels Lunge for min person til samme vikardømme en gård i Buddinge, på hvilken Niels Jensen bor, og som giver tre pund korn i afgift. Fremdeles overgiver jeg ovenanførte Oluf Olufsen Lunge for min person til samme vort evige vikardømme en gård i Kelstrup i Løve herred, på hvilken Jakob Provst bor, og som årligt giver tre pund korn i afgift. Alle vi ovenanførte overlader, overdrager, skøder og overgiver under gaves ret og navn efter velovervejet og modent råd og enstemmigt samtykke af os alle vort omtalte kapel og evige vikardømme alt dette gods med alle dets rettigheder, agre, enge, græsgange, skove, fiskevande og alle dets andre tilliggender, med hvilket navn de end betegnes, at besidde med rette til evig tid, idet

vi forpligter os og vore arvinger til at hjemle, fri og frigøre alt det ovenanførte gods med dets tilliggender i overensstemmelse med landets love for den nuværende og den til enhver tid værende vikar ved vort nævnte kapel fra krav fra hvem som helst i overensstemmelse med landets love og til på vor tro at yde en hvilken som helst af vore vikarer skadesløsholdelse og fuldstændig erstatning i samme udstrækning, som fornævnte gods helt eller delvist på lovformelig vis bliver fravundet, hvis det eller nogen del af det måtte blive fravundet, i jorder, afgifter og andre lige så gode besiddelser inden et halvt år efter denne fravindelse, idet hver enkelt ting skal henføres til hver enkelt ting på følgende måde og efter følgende artikler. Først nemlig, at så ofte nævnte vikardømme måtte være ledigt, da skal præsentationsretten til samme inden seks uger fra ledighedstidspunktet dog forblive hos den ældste mand af vor slægt, der da er til stede i landet. Fremdeles at nævnte til enhver tid værende vikar årligt skal afholde en årtid for vore forældre og vor slægt i koret i Roskilde med vigilier og messe for de afdøde dagen efter alle sjæles dag[1]) for to skilling grot. Fremdeles at denne vikar hvert år på (Marias) renselsesdag[2]) skal deponere en mark sølv i mønt, der da er god og gængs, til forbedring af kapellet og dets klæder og udbygning på et sikkert sted i kapitlet eller hos sakristanen, til hvilket sted kapitlet kan beholde én nøgle og vikaren en anden. Desuden skal nævnte vikar personlig eller ved en anden hver fredag synge eller lade en messe synge for det hellige kors og messer på alle søndage og høje festdage, på hvilke der på landet almindeligvis ofredes, straks efter den messe, der blev sunget i sankt Laurentius' kapel eller efter den hellige opløftelse i samme. Men på andre dage skal han læse eller lade læse messer på den nu fornævnte time. Når desuden vort fornævnte kapel og vikardømmes gods med Guds vilje måtte forøges gennem tillæg og from gave, da skal gudstjenesten, der skal holdes i dette kapel, efter råd af den, der har præsentationen, på det tidspunkt fornuftigt forøges i overensstemmelse med hr. biskoppen og hans kapitel i Roskildes vilje og bestemmelse. Men for at alt det fornævnte fast og ubrydeligt skal overholdes til evindelige tider, har vi ladet vore segl hænge under dette brev. Givet i det Herrens år 1396 dagen før den berømmelige martyr sankt Laurentius' dag.

1) 2. november. – 2) 2. februar.

1396. 11. august. S. Pietro i Rom. 129

Kardinalkollegiets kammermester Henricus, kardinalpresbyter af Sta. Anastasia, kvitterer biskop Tetze af Odense for betaling af en del af hans servispenge og giver ham et års udsættelse med resten.

Afskrift i de pavelige obligationsregistre.

Henricus, af Guds miskundhed kardinalpresbyter af Sta. Anastasia, kammermester for det hellige kollegium af de såre ærværdige fædre i Kristus de herrer kardinaler i den hellige romerske kirke, til alle og hver enkelt, der får dette brev at se, hilsen med Gud.

Vi gør vitterligt for Eder alle, at den ærværdige fader hr. Tetze, af Guds nåde biskop af Odense, dags dato ved Henricus Wrostath, prokurator ved den romerske kurie, virkeligt og virkningsfuldt har ladet indbetale 24 kammerfloriner i guld 32 skilling 2 penning i romersk mønt til os som en del af sit servitium commune[1]), og at han ligeledes som en del af sit ene servitium minutum[2]) har ladet indbetale 2 lignende floriner 7 skilling og 1 penning. Vi kvitterer og frigør ligeledes med dette brev nævnte ærværdige fader hr. Tetze, biskop af Odense, og hans arvinger og efterfølgere og hans nævnte kirke for det således givne, således indbetalte beløb (og) løser og anser ham med dette brev for løst fra den bandlysningsdom, som han pådrog sig på grund af udsættelsen med betalingen af nævnte servitium og det ene servitium minutum, der ikke var sket til den fastsatte termin, og fra den anklage for mened og andre straffe og domme, og vi giver ham barmhjertigt dispensation for den irregularitet, som han har pådraget sig på grund heraf ved at befatte sig med gudstjenester, dog ikke, hvis det sker under foragt for nøglemagten[3]). Men efter at have forstået vægten af de tynger, som på nævnte ærværdige faders, hr. biskop Tetzes vegne blev klarlagt for os og som sandsynligvis gør ham ude af stand til at betale det, som han virkningsfuldt stadig skylder nævnte kollegiums kammer og husstand og tjenerskab som rest af nævnte servitium commune og det ene servitium minutum, udskyder vi med nævnte kollegiums myndighed, der er overladt os i denne sag, fristen for at foretage betalingen af resten af nævnte servitium commune og det ene servitium minutum fra førstkommende hellige jomfru Marias himmelfartsdag[4]) til det derefter førstkommende år, og vi fastsætter den på ny for samme, dog således, at han, hvis han til den termin, der på ny er fastsat for ham, svigter med denne betaling, da er hjemfalden til de straffe og domme, som han tidligere var bundet af, og vi erklærer med dette brev,

at han bindes og falder tilbage ved selve handlingen. Til vidnesbyrd herom har vi befalet at lade dette brev udfærdige og bestyrke ved at hænge vort kardinalembedes segl under. Givet ved S. Pietro i Rom i det Herrens år 1396 i den 4. indiktion den 11. august i det syvende pontifikatsår.

1) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 2) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 3. – 3) jf. DRB. II 1 nr. 474 note 2. – 4) 15. august.

130 1396. 11. august.

Optegnelse om fordeling mellem kardinalerne af biskop Tetze af Odenses indbetaling af en del af hans servispenge.

Notits i de pavelige obigationsregistre.

Den 11. august betalte den ærværdige fader Tetze, biskop af Odense i Danmark 24 kammerfloriner i guld 32 skilling og 2 penning som en del af sit servitium commune[1]) o.s.v. og 2 lignende floriner 7 skilling og 1 penning i romersk mønt som en del af et servitium minutum[2]) o.s.v. Ialt 26 floriner 39 skilling og 3 penning. Han blev forfremmet i hr. pave Urban 6. s 11. år[3]). 12 kardinaler, nemlig (*herefter følger navnene, der er udeladt her*). Kollegiets klerk tager 13 skilling og 5 penning. Der bliver 26 floriner, 25 skilling og 10 penning tilbage. Hver tager to floriner og to skilling. Kammeret tager de seks dødes og vor herres lodder, der beløber sig til 14 floriner og 14 skilling.

1) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 2) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 3. – 3) omkr. 1388 4. august, jf. DRB. IV 3 nr. 422.

131 1396. 13. august.

Fru Marina Kristians skænker gården Gullevskov til Tvilum kloster.

Silkeborgske registratur (1558).

Fremdeles et gavebrev på latin, at fru Marina Kristians har givet en gård, som kaldes Gullevskov, til Tvilum kloster for sin begravelsesplads. Givet 1396 på den hellige martyr Hippolytus' dag.

1396. [Efter] 15. august. Lübeck. 132

Reces af hansedagen i Lübeck.

Afskrifter på latin og nedertysk i hanserecesserne.

I det Herrens år 1396 på selve dagen for vor frues himmelfart forsamledes de herrer rådsudsendinge, der skulle forsamles på selve dagen for den hellige Johannes døberens fødsel, nylig forgangen, fra nedenfor anførte stæder i Lübeck til forhandlinger, nemlig fra Hamburg Johan Hoyers og Markvard Screye, fra Preussen fra Thorn Albrecht Russe, fra Elbing Nicolaus Wulf, fra Stralsund Wulf Wulflam, fra Greifswald Bernhard Wangelin, fra Stettin hr. Kristian Dorneborch, notar sammesteds, og rådmændene i Lübeck stad, og gennemdrøftede disse nedenfor anførte sager.

<1> For det første blev der sendt breve til dronningen og til kongen af Danmark med ordlyd, som herefter står skrevet, og det var svar på de breve, som de havde sendt hertil. Efter hilsenen. Højbårne strålende fyrstinde (*o.s.v. = nr. 133*).

<2> .....[1])

<3> Fremdeles har de aftalt at holde et andet møde med dronningen af Danmark på næstfølgende sankt Margretes dag[2]), at stædernes sendebude alligevel drog tilbage fra Preussen til deres stæder for at tale med dem om det, som de skulle lade dem fra Lübeck vide som svar, for at de derfra kunne lade dronningen tilkomme et endeligt svar.

<4-6> .....[3])

1) den udeladte artikel vedrører den kommende hansedag den følgende pinsedag. – 2) i Nordtyskland fejres Margrete dag 13. juli. – 3) de udeladte artikler vedrører englænderne og hertugen af Geldern.

[1396. Omkr. 15. august][1]). 133

Udsendinge fra en række hansestæder meddeler dronning Margrete som svar på hendes brev, at man er venligt stemt over for hende og kong Erik 7. af Pommern, som man håber vil opretholde deres friheder og privilegier, og foreslår forhandlinger førstkommende 13. juli i stedet for 8. eller 29. september.

Afskrift på nedertysk i hanserecesserne.

Efter hilsenen. Højbårne strålende fyrstinde.

Eders breve, sendt til os, har vi modtaget på rette vis og vel fornem-

met. Og da I skriver og begærer af os, at vi skulle være gunstige og venlige mod den høje fyrste, Eders slægtning, kong Erik og hans riger, begærer vi, at Eders herlighed skal vide, at vi er villige og beredte til al venskab og velbehag over for Eder og ham og hans riger og til at udføre Eders og hans vilje, som vi med redelighed kan gøre. Og vi beder Eders herlighed tjenstvilligt, at I hos den samme herre konge stræber efter stædernes bedste, ligesom vi håber, at I gerne udvirker, at han er gunstig og gavnlig for købmanden, der søger hans rige, så han stadig kan nyde alle friheder og privilegier frit og stadigt som i sine forfædres tider, hvorfor vi gerne vil være beredte til videre velbehag for Eder og ham. Thi der har været nogle købmænd hos os, som plejer at søge Oslo og andre egne i Eders rige, og har åbenbaret for os, hvordan de bliver forhindret i deres privilegier og friheder, som kong Håkon og kong Magnus, salig ihukommelse, har beseglet for hansestæderne, således at de ikke kan bruge privilegierne, som de plejer. Derfor beder vi venligst om, at I indretter det således, at købmanden ikke bliver hindret i sine privilegier og ikke bliver besværet mod aftalen. Derved beviser I os venlig vilje. Fremdeles om det møde, som skulle have været på sidst forgangne sankt Jakobs dag[2]), at vi derpå intet svar lod komme og ikke sendte nogen dertil, det kom sig af megen krig og ufred, der almindeligvis har været i landene, hvorfor den ene ikke godt kan komme til den anden, som rådet fra Lübeck vel tidligere har skrevet til Eder. Og således mener I, at I vil holde den på vor frues fødselsdag[3]) eller til næstfølgende mikkelsdag[4]). Da begærer vi, at Eders herlighed skal vide, at fordi det efter denne tid så hurtigt er høstdag, og vi ikke har dem her, som vi gerne ville have til det samme møde, og også fordi tiden er for kort til at indkalde dem, som skulle være der, så kan vi ikke holde mødet på det forskrevne tidspunkt. Derfor beder vi Eder venligt om, at I ikke tager det unådigt op, således at det forhindrer os i en fornuftig sag. Men hvis det behagede Eders herlighed, så ville vi gerne holde et møde med Eder på næstfølgende sankt Margretes dag[5]), så at dog en del af de her tilstedeværende stæder er draget tilbage til deres råd. Men vi vil dog efter påske tidligt lade Eder tilkomme et endeligt svar derpå. Fremdeles har vi erfaret, at Svend Sture, Eders mand og tjener, ligger på havet med sine og har påført købmanden stor skade og tænker at skade ham endnu mere, end han gør og har gjort overalt i Eders område. Derfor beder vi Eder venligt at gå ind for, at den slags ikke mere sker, for at ingen videre strid skal være nødvendig. Og vi begærer af Eder i alle disse sager, at I lader rådet i Lübeck tilkomme et svar o.s.v.

1) brevet er optaget i 1396 15. august, nr. 132. – 2) 25. juli. – 3) 8. september. – 4) 29. september. – 5) i Nordtyskland fejres Margrete dag 13. juli.

[1396][1]). 19. august. 134

Høvedsmændene for de preussiske fredeskibe afgiver indberetning om deres virksomhed til de preussiske stæder og omtaler herunder episoden ved Gotland, og at de har hørt i Gollwitz, at dronning Margrete har klaget over uretfærdig behandling af sine mænd.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Efter hilsenen. Ærlige vise herre.

Eders ærlighed gør vi bekendt med, at da vi sammen kom på havet på sankt Hans aften[2]) til Vrůernorde på Hela, kom fredeskibene til os fra Lübeck, og høvedsmanden er en borger og ikke en rådmand og hedder Henrik Gildehus. Og ellers er ingen fredeskibe kommet til os fra nogen egne eller stæder. Så blev vi enige om at sejle til Gotland, det skete, efter at vi fra mange havde hørt, at der var sket megen skade. Da vi kom under Hoburgen, der fandt vi så to skibe vel bemandet med sørøvere og vel udrustet og erobrede dem med våbenmagt. Da blev vi enige om mere opsyn, og vi sejlede til Visby foran staden for der at erfare grunden, og hvilke folk det var. Da vi så kom til staden Visby, kom folk fra Preussen og fra Holland og fra Dortmund og klagede til os, at de havde lidt skade, og at deres gods var taget fra dem. Og da vi erfarede fra dem og fra mange andre ærlige folk, at deres sag var uhæderlig og slet, så blev vi efter klage og efter deres bekendelse og efter deres synlige gerning enige om, at vi ville holde rettergang over dem, da de var fundet. Idet vi da holdt rettergang, så bekendte nogle af dem, at de havde taget to skibe. Da havde de kastet tyve mand over bord fra de to skibe og ikke ladet nogen komme fra det med livet. Det var en stor nødvendighed, at den onde rede blev ødelagt, thi den kunne have bragt mere skade, hvis den ikke var ødelagt. Og fremdeles, hvad vi fandt af skibe under land, som var piratskibe og også taget fra fjenderne og fra Svend Sture, dem brændte vi alle sammen. Og yderligere hvad vi fandt af sørøvere på havet, som også blev overvundet med rette, dem har vi også holdt rettergang over. Derfra sejlede vi rundt om landet Bornholm og om Møn og til Dornbusch og foran Warnow og foran Gollwitz for at erfare, hvordan det stod til der, og om vi kunne finde nogen sørøvere der, (og det) på en sådan måde, at vi på

grund af vinden kom ind i Gollwitz. Da erfarede vi der, at dronningen havde skrevet breve om os, at vi med urette havde kastet hendes folk over bord. Da besluttede vi at drage til Lübeck og lod vore sendebude der forstå, hvordan sagerne var sket, og således som her forskrevet står, at de desto bedre vidste at retfærdiggøre sig, når de kom til mødet med dronningen, og også at rette sig efter, hvordan det er sket i Lübeck. Det har vore sendebude også skrevet til Eder, som vi også har bedt dem om. Fremdeles så har vi været i Øresund under den skånske side helt til Simrishamn, uden at vi der har erfaret noget ondt. Og vi havde også gerne sendt Eder breve før den tid, da vi nemlig var bekymrede for, at de ikke skulle komme Eder i hænde, som vi gerne havde set det, thi vi kunne ikke have nogen sikre bude, som vi turde stole på. Om disse forskrevne sager, om det er sket med dronningens vilje eller samtykke, om det er sket eller sker fra hendes land og fra hendes høvedsmænd og fogeder, det ved vi ikke. Og hvordan disse sager videre står, det kan vi ikke skrive til Eder nu. Det vil vi, hvis Gud vil, selv udrede for Eder, hvis Gud med sin kærlighed hjælper os hjem. Skrevet på lørdagen efter vor frues himmelfartsdag[3]).

Høvedsmænd på fredeskibene fra Preussen, Eders alles tjenere.

1) angående datering jf. nrr. 125-126 og 136. – 2) 23. juni. – 3) 15. august.

135 [1396][1]). 19. august. Ved Bornholm.

Høvedsmændene Johan Mekelveld og Vilhelm v. Oringen meddeler borgmestre og rådmænd i Danzig, at de har erobret to sørøverskibe ved Gotland og henrettet flere af besætningsmedlemmerne, hvorefter de har forelagt sagen for rådet i Lübeck og de preussiske udsendinge, der rådede dem til ikke at sejle gennem Øresund. I stedet tog de til Dragør og derfra til Bornholm.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Efter hilsenen. Kære herrer.

Eders ærlighed lader vi vide, at da vi først var sejlet ud fra Gotland, mødte der os to skibe fulde af bevæbnede folk og med våbenmagt. Dem overvandt vi og ville ikke hastigt holde rettergang over dem, men vi tog dem med os til Visby. Der kom der klage til os fra vel fem slags folk, hvorledes de forskrevne folk havde berøvet dem deres gods, og vi erfarede også på den tid, at de havde kastet 20 mand over bord. Flere af røverne har vi henrettet efter den klage, der er kommet over dem, og har brændt

deres skibe og andre skibe med, der har skadet købmanden. Derefter besluttede vi at sejle til Gollwitz og bringe disse sager for rådet i Lübeck og for sendebudene fra Preussen, som var i Lübeck, for at de kunne vide at retfærdiggøre disse sager, hvor de kom hen. Fremdeles så blev vi enige med rådet fra Lübeck og med sendebudene fra Preussen om ikke at sejle gennem Øresund og sejlede til Dragør for at erfare alle tidninger. Og derfra er vi sejlet her til Bornholm. Hvad vi herefter udfører, det skal I vel få at vide, når vi, hvis Gud vil, kommer til Eder, og også alle andre sager klarere, end vi kan skrive det. Hermed far vel. Skrevet ved Bornholm lørdagen efter vor frues himmelfartsdag[2]) af mig, Johan Mekelveld og Vilhelm van Oringen.

1) brevet må være samtidigt med forrige nr. – 2) 15. august.

(13)96. 19. august. Marienburg. 136

Højmesteren for den tyske orden erklærer over for dronning Margrete, at han intet har kendt til fredeskibenes angreb på Anders Jakobsen og Hans Nilsson samt borgerne fra Kalmar, men at han har opfordret sine stæder til at tage sig af sagen, og beder hende som hidtil om at tage ordenen under sin beskyttelse.

Afskrift på nedertysk i Königsbergarkivet (nu i Berlin).

Ydmyg anbefaling og villig tjeneste o.s.v. Allerhøjeste fyrstinde og stormægtige, nådige frue.

Eders brev, nylig sendt os, har vi modtaget på rette vis og vel fornemmet, her har Eders højhed skrevet til os, hvordan hr. Anders Jakobsen og Hans Nilsson med nogle borgere fra Kalmar og med deres selskab er blevet angrebet under Gotlands land af dem, som var i fredeskibene for at holde havet fredeligt, og fanget, deres skibe er blevet brændt, og de fornævnte, hr. Anders og hans (folk) bliver endnu holdt i fangenskab. Nådige frue. Vi har slet intet vidst om, hvordan sagen er sket og på hvilken måde. Og at nogen har forset og forglemt sig, det gør os sandelig og oprigtigt ondt. Så vid, nådige frue, at sagen ikke alene vedrører vore stæder, men også andre stæder, som Eders højhed vel erkender. Og så snart vi fik Eders brev derom, så sendte vi straks besked til vore stæder og bad dem med fuldt alvor om at lægge sig sagen på sinde og gøre, hvad de kunne udtænke af godt med råd og med hjælp efter alle Eders ønsker, at de kunne vise sig med al flid og straks skrive til vore uden nogen tøven, at

hvad de ville gøre godt i den sag, Eder til velbehag, det skulle de gøre. Det samme har vi også skrevet til vore uden nogen tøven med al flid. Og nådige frue, hvormed vi kunne være den allerhøjeste fyrste, vor nådige herre, hr. Erik, konge af Danmark, Eder og Eders rige til tjeneste, det vil vi til al tid gerne gøre efter al vor formåen. Og vi beder, nådige frue, Eders stormægtighed med lutter flid om, at I behager at tage os og vor orden under Eders beskyttelse, som I hidtil nådigt har gjort, hvilket vi vel har mærket i mangen god gerning, som I har gjort vore og vores orden meget og ofte, hvorfor vi aldrig vil kunne takke Eder fuldt ud, og derfor så vil vi flittigt bede til Gud, vor Herre, for Eders sundhed og velfærd sammen med vor orden. Givet på vor borg Marienburg lørdagen efter vor frues himmelfartsdag[1]) år 96.

1) 15. august.

137 1396. 20. august. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger abbeden i Ringsted kloster at reservere det kanonikat og den præbende samt kantordømmet ved kirken i Århus, der blev ledige ved Peders udnævnelse til biskop af Børglum, for Jens Lyng, kannik i Århus.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius o.s.v. til sin elskede søn abbeden i Ringsted kloster, Roskilde stift, hilsen o.s.v.

Vi anser det (– – –)[1]) dertil. Da man derfor kan håbe på, at det kanonikat og den præbende og kantordømmet ved kirken i Århus, som vor elskede søn Peder, udvalgt biskop af Børglum, besad på det tidspunkt, da vi lod ham forfremme til kirken i Børglum, der da savnede en hyrde, således som han stadig besidder dem, bliver ledige ved denne forfremmelse og den indvielsens nådegave, der skal meddeles samme, og da vi ønsker at omfatte vor elskede søn Jens Lyng, kannik ved nævnte kirke i Århus, som er præst, og som er mangfoldigt (- – -)[1]) pålægger vi Dig, gode søn, ved apostolisk brev, at Du, hvis Du efter omhyggeligt at have prøvet ham finder nævnte Jens egnet hertil, – hvorom vi bebyrder Din samvittighed – med vor myndighed reserverer fornævnte kanonikat og præbende og kantordømme – dette kantordømme er jo et simpelt officium[2]) uden sjælesorg, og alle deres afkastninger, afgifter og indkomster overstiger i overensstemmelse med den almindelige indtægtsangivelse[3]), som det forsik-

res, ikke en årlig værdi af 30 gulddukater – når de som fornævnt eller i øvrigt på enhver måde undtagen ved denne udvalgte biskops død måtte blive ledige, for Din rådighed, at overdrage samme Jens med fuld kanonisk ret og alle deres rettigheder og tilbehør. Du skal strengt forbyde vor ærværdige broder og vore elskede sønner kapitlet i Århus og den eller dem, under hvem overdragelsen, provisionen, præsentationen eller al anden rådighed over dette kanonikat og denne præbende og dette kantordømme i fællesskab eller hver for sig hører, at driste sig til på nogen måde at træffe bestemmelse om nævnte kanonikat og præbende og kantordømme i modstrid med denne reservation, og skal lige så vel med fornævnte myndighed overdrage og anvise samme Jens fornævnte kanonikat og præbende og kantordømme med nævnte fulde ret og alle deres rettigheder og tilbehør, når de som fornævnt måtte blive ledige, selv om de ved en handling som fornævnt eller i øvrigt på enhver måde eller fra en hvilken som helst anden person eller ved opnåelse af et andet kirkeligt beneficium er blevet overdraget med apostolisk myndighed eller er ledige ved, at en eller anden af egen drift frivilligt har givet afkald på dem i hænderne på den, der ved den romerske kurie har fuldmagt dertil, eller uden for den ligeledes i nærværelse af en offentlig notar og vidner, og samme, der har denne fuldmagt ved samme sæde eller uden for kurien, har givet sin tilladelse, selv om de har været ledige så lang tid, at deres overdragelse ifølge Laterankonciliets bestemmelser[4]) på lovformelig vis er hjemfaldet til fornævnte sæde, og nævnte kanonikat og præbende og kantordømme særligt er reserveret for apostolisk rådighed, og den person, ved hvis handling de sidst er blevet ledige, har været nævnte sædes kapellan, nuntius eller official i øvrigt eller apostolisk auditør eller kollektor eller underkollektor af afkastninger og indkomster, der skyldes det apostoliske kammer, eller abbreviator[5]) af apostoliske breve eller scriptor[6]) af samme eller vor pønitentiars breve eller i tjeneste ved samme sæde eller hos en eller anden af vore ærværdige brødre, den hellige romerske kirkes kardinaler, eller har været tilhænger af Robertus, – fordømmelig ihukommelse – fordum kardinalpresbyter af basilika SS. XII Apostoli, dengang modpave, som i forbryderisk forvovenhed kaldte sig Clemens 7., eller af andre, der er fordømt ved apostoliske processer, når blot der ikke på tidspunktet for dette brevs givelse særligt er søgt ret for nogen angående samme kanonikat og præbende og kantordømme. Du skal personligt eller ved en eller flere andre med samme myndighed indføre samme Jens eller hans befuldmægtigede i hans navn i faktisk besid-

delse af fornævnte kanonikat og præbende og kantordømme og deres omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen, idet enhver uretmæssig besidder er fjernet derfra, og skaffe denne Jens eller nævnte befuldmægtigede for ham anerkendelse som kannik og broder med adkomst til præbenden i nævnte kirke i Århus, efter at I har anvist ham sæde i koret og plads i kapitlet i denne kirke med fuld kanonisk ret, og at han tilstedes fornævnte kantordømme efter gældende sædvane, og sørge for, at der fuldt ud svares ham af samtlige afkastninger, afgifter, indkomster, rettigheder og oppebørsler af dette kanonikat og denne præbende og dette kantordømme, idet Du med vor myndighed tugter dem, der sætter sig op herimod, under udelukkelse af appel, uanset alle herimod stridende bestemmelser og sædvaner ved denne kirke i Århus, selv om de er bekræftede ved ed, apostolisk stadfæstelse eller en hvilken som helst anden bekræftelse eller (uanset), om nogen med apostolisk eller hvilken som helst anden myndighed er anerkendte som kannikker i samme kirke i Århus eller arbejder på at få anerkendelse, eller med hensyn til provisioner, de skal have på kanonikater og præbender og digniteter, personater eller officier ved denne kirke i Århus, har fået særligt (- - -)[1]). Det er nemlig vor vilje, at fornævnte Jens med hensyn til opnåelse af nævnte kanonikat og præbende og kantordømme skal foretrækkes for alle disse, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre kanonikater og præbender eller digniteter eller personater eller officier; (Din overdragelse skal endvidere gælde), uanset om nævnte biskop og kapitel eller hvilke som helst (- - -)[1]), og at kanonikater og præbender og digniteter, personater eller officier ved denne kirke i Århus eller andre kirkelige (- - -)[1]) særlig omtale sted; (Din overdragelse skal også gælde), hvis nævnte Jens ikke har været til stede for at aflægge den sædvanlige ed på at ville overholde denne kirke i Århus' bestemmelser og sædvaner, når blot han i sin fraværelse lader en egnet befuldmægtiget aflægge den, og når han kommer til denne kirke, gør det i egen person, eller (uanset) at denne Jens, som det forsikres, vides at besidde et kanonikat ved nævnte kirke, der i sin tid med stiftsbiskoppelig myndighed er overdraget ham. Men det er vor vilje, at nævnte Jens, så snart han i kraft af dette brev ukæret har opnået fornævnte kanonikat og præbende og kantordømme, fuldt ud skal afstå nævnte kanonikat, som han som fornævnt besidder, og som vi fra nu af erklærer for ledigt. Og hvis man desuden finder nævnte Jens egnet (- - -)[1]) udstedelsesdag ved en truffen afgørelse særligt havde ladet fornævnte kano-

nikat og præbende og kantordømme reservere til apostolisk overdragelse til samme Jens, der var fundet egnet hertil, når de som fornævnt måtte være ledige. Givet ved S. Pietro i Rom den 20. august i vort syvende (pontifikats)år.

1) for de forkortede formler se nr. 120. – 2) hermed angives, at officiet ikke var forbundet med rang. – 3) jf. DRB. III 2 nr. 18 note 4. – 4) jf. DRB. II 1 nr. 406 note 1. – 5) betegnelse for de pavelige embedsmænd, der opsatte koncepterne til pavebrevene. – 6) betegnelse for de pavelige embedsmænd, der renskrev pavebrevene.

1396. 30. august. Stralsund. 138

Hr. Henning Podebusk kvitterer dronning Margrete og Bernhard van dem Rode, rådmand i Stralsund, for 100 mark lybsk.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Jeg hr. Henning Podebusk erkender og bevidner åbent i dette nærværende skrift, at min nådige frue, dronningen[1]) af Danmark, gav mig hundrede lybske mark til hjælp til mine omkostninger, dem har den ærlige mand, hr. Bernhard van dem Rode, en rådmand i Stralsund, udredet til mig helt og holdent. Derfor kvitterer jeg min frue og den fornævnte ærlige mand, Bernhard van dem Rode, for de 100 lybske mark og takker hende for hendes gave. Til vitterlighed og et vidnesbyrd har jeg hængt mit segl på dette brev, der er givet og skrevet i Stralsund år efter Guds fødsel 1396 på den anden dag efter sankt Johannes' halshuggelsesdag.

1) forlægget har *de konyghe.*

1396. 4. september. 139

Jakob Pedersen, kaldet Dyre, giver hr. Mikkel Rud af Skjoldenæs fuldmagt til at indløse en gård i Valsømagle i Haraldsted sogn, Ringsted herred, og til at beholde den uindløst i 12 år.

Original på dansk i rigsarkivet.

Jeg Jakob Pedersen, der kaldes Dyre, sender alle, der ser dette brev eller hører det læse, hilsen med vor Herre.

Jeg kundgør for alle, såvel nulevende som fremtidige, at jeg erkender,

at jeg med dette brev har givet nærværende brevviser, den velbyrdige mand hr. Mikkel Rud af Skjoldenæs, ridder, fuldmagt til frit at indløse en gård, der ligger i Valsømagle i Haraldsted sogn i Ringsted herred, i hvilken gård Bo Madsen bor, og hvortil der ligger seks ørtug skyldjord, på det vilkår, som i forvejen er aftalt, at jeg eller mine arvinger ikke skal indløse den fornævnte gård fra hr. Mikkel Rud eller hans arvinger i de 12 førstkommende år, efter at han får den fornævnte gård i sit værn. Til vidnesbyrd herom er mit segl hængt under dette brev sammen med segl tilhørende de gode mænd Oluf Friis i Ørslev og Mukke, væbner. Givet i det Herrens år 1396 mandagen næst før den hellige jomfru Marias fødselsdag.

140 1396. 7. september.

Ærkebiskop Jakob af Lund med flere biskopper udsteder indulgensbrev til sankt Jørgens kirke i Lund.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Ærkebiskop Jakob af Lund udsteder i flere andre biskoppers nærværelse, nemlig Johannes, biskop af Laodicea, og Johannes, biskop af Christopolis, indulgens til dem, der besøger sankt Jørgens kirke. Givet dagen inden jomfru Marias fødselsdag 1396.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Benådningsbrev, udstedt af ærkebiskop Jakob af Lund og biskopperne Johannes af Laodicea og Johannes af Christopolis, til dem, der besøger sankt Jørgens kirke. Givet 1396.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Benådningsbrev, af ærkebiskop Jakob af Lund og biskopperne Johannes af Laodicea og Johannes af Christopolis, givet dem, der besøger sankt Jørgens kirke. Givet 1396.

141 [1396][1]). 9. september.

Herman v. d. Halle meddeler de preussiske stæder, at dronning Margrete har været i Uppsala og ladet hertugen af Stolps søn Erik vælge til konge, at han

ikke har holdt møde med dronningen, skønt hun to gange har sendt bud, og at fetaljebrødrene søger til Gotland.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Efter hilsenen. Ærlige herrer.
Eders ærlighed skal vide, at dronningen har været her i Uppsala og har valgt hertugen af Stolps søn til konge, og der har rigets råd og svenskerne været med og har givet samtykke dertil og har hyldet og aflagt ed. Og på samme tid er 36 blevet slået til riddere. Vid, at dronningen var kommet herop to miles vej og sendte sin kappelan med breve her til os og lod os bede om, at vi ville komme til hende. Da vi ikke kom, da sendte hun endnu en ridder og bad om, at vi ville komme til hende, hun ville sende os Sten Bengtsson som anfører, eller hvem vi ville have. Og jeg havde en svend liggende i Uppsala, ham bad hun om, at han endelig ville ordne det således, at jeg kom til hende alene. Jeg kom dog ikke til hende og har undladt det for det bedstes skyld. Fremdeles vid, at hun endnu er her i Sverige i staden Västerås ..... Fremdeles vid, at fetaljebrødrene straks drager til den unge konge på Gotland. Og vid, at jeg har skrevet til hver stad, hvem der vil blive her af hendes (folk), at hun kan rette sig derefter og sende andre folk hertil, og de, som bliver her, de har behov for mange penge. Givet lørdag efter Marias fødselsdag[2]).

Herman van der Halle.

1) året må være 1396, jf. nrr. 96 og 125. – 2) 8. september.

1396. 13. september. Roskilde byting. 142

Tingsvidne af Roskilde byting om, at Jakob Gyncekesen af Falkendal, arving efter hr. Jens Bentsen af Karise, skøder en gård i Roskilde sankt Olufs sogn til Jakob Pedersen, borger sammesteds.

Original i den arnamagnæanske samling.

Peder Troelsen, foged, Thomas Klausen, præst, Oluf Troelsen, Jakob Jensen, Jens Bonde, Jens Holbæk og Lars Bondesen, borgere i Roskilde, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at vi i det Herrens år 1396 onsdagen næst efter den hellige jomfru Marias fødselsdag var til stede på Roskilde byting og hørte, at den velbyrdige mand Jakob Gyncekesen af Falkendal, en af arvingerne efter hr. Jens Bentsen af Karise, til vor med-

borger Jakob Pedersen skødede en gård i Roskilde, som er beliggende i Sankt Olufs kirkes sogn ved torvet på sydsiden af torvet, hvilken gård Bent Unger nu bebor, og en bod der er beliggende på vestsiden af et område, der kaldes loghærum[1]), i samme gård, til evig og retmæssig ejendom. Denne gård og bod var tidligere af fornævnte Jens Bentsen af Karise blevet solgt til samme Jakob Pedersen tillige med grundstykker, stenhus og andre huse og alle andre tilliggender til denne gård og denne bod, intet undtaget[2]). Til vidnesbyrd herom er vore segl hængt under dette brev. Givet ovennævnte år og dag.

1) jf. DRB. IV 5 nr. 414 note 1. – 2) jf. nr. 84.

143 1396. 14. september.

Kong Erik 7. af Pommern vidimerer et tingsvidne af Vendsyssel sysselting af 1343 29. januar.

Original i rigsarkivet.

Erik, af Guds nåde de Danskes, Norskes, Venders og Goters konge, der har ret til Sveriges rige, og hertug over Pommeranerne.

Vi vil, at det skal stå fast for alle, at vi har set og hørt nedenfor anførte brev med vedhængende vokssegl, uskrabet, ustungent og ubeskadiget i enhver henseende, indeholdende ord til andet følgende ordlyd. Oluf, provst ved Børglumkirken, (*o.s.v. = DRB. III 1 nr. 297*). Til vidnesbyrd om denne vidisse har vi ladet vort rettertingssegl hænge under dette brev. Givet i det Herrens år 1396 på dagen for det hellige kors' ophøjelse med Jens Svendsen Brims som vidne.

144 1396. 15. september. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger biskopperne af Acqui og Viborg og provsten ved kirken i Lübeck at overdrage Ebbe Jensen, kannik i Ribe, sognekirken i Brøns.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius o.s.v. til de ærværdige brødre biskopperne af Acqui og Viborg og vor elskede søn provsten ved kirken i Lübeck hilsen o.s.v. Det liv, den vandel i ærbarhed og gode sæder og den retskaffenheds

øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke vor elskede søn Ebbe Jensen, kannik i Ribe, anbefales til os ved troværdige mænds vidnesbyrd, bevæger os til at vise ham en nådig gavmildhed. Da derfor, som vi har erfaret, sognekirken i Brøns, Ribe stift, som afdøde Jens Nielsen, denne kirkes sognepræst, besad, mens han levede, er blevet ledig ved denne Jens' død, han, som afgik ved døden uden for den romerske kurie, og for tiden er ledig, og da vi ønsker at vise samme Ebbe en særlig nåde i betragtning af hans fornævnte fortjenester, pålægger vi Eder, gode mænd, ved apostolisk brev, at I alle tre eller to eller blot en af Eder personlig eller ved en eller flere andre med vor myndighed skal sørge for med alle rettigheder og tilbehør at overdrage og anvise samme Ebbe fornævnte sognekirke, hvis afkastninger, afgifter og indkomster, som denne Ebbe forsikrer, ikke overstiger en årlig værdi af 12 mark lødigt sølv ifølge den almindelige indtægtsangivelse[1]), hvad enten den er ledig på fornævnte eller en hvilken som helst anden måde eller fra en hvilken som helst anden person eller ved, at en eller anden af egen drift frivilligt har givet afkald på den i hænderne på den, der ved det apostoliske sæde har magt dertil, eller uden fornævnte kurie i nærværelse af en offentlig notar og vidner, og samme, der har denne magt ved samme, har givet sin tilladelse, eller ved vor forgænger – salig ihukommelse – pave Johannes 22.s bestemmelse, som begynder: Forbandelsesværdig[2]), selv om den har været ledig så lang tid, at dens overdragelse ifølge Laterankonciliets bestemmelser[3]) på lovformelig vis er hjemfaldet til fornævnte sæde, eller denne kirke særligt er reserveret for apostolisk rådighed, og der om den mellem nogle svæver en uafgjort strid ved nævnte kurie eller uden for den, hvis stilling det er vor vilje, skal anses for udtrykt med dette brev, og den person, ved hvis gerning denne kirke sidst er blevet ledig, har været samme sædes kapellan, nuntius eller official i øvrigt eller kollektor eller underkollektor af afkastninger og indkomster, der skyldes det apostoliske kammer, eller i tjeneste ved nævnte sæde eller hos en eller anden af vore ærværdige brødre, den hellige romerske kirkes kardinaler, når blot der på tidspunktet for dette brevs givelse ikke særligt er søgt ret for nogen angående samme kirke. I skal indføre ham eller hans befuldmægtigede i hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte kirke og dens omtalte ret og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen, idet enhver uretmæssig besidder er fjernet derfra, og sørge for, at det fuldt ud svares ham af samtlige afkastninger, afgifter, indkomster, rettigheder og oppebørsler af denne kirke, idet I med vor myndighed skal tugte dem, der sætter sig op heri-

mod, under udelukkelse af appel, uanset såvel vor forgænger – salig ihukommelse – pave Bonifacius 8.s[4]) som alle andre apostoliske bestemmelser, som strider herimod, eller (uanset) om nogen med hensyn til provisioner, de skal have på dette kirkelige beneficium, har fået særligt eller angående kirkelige beneficier i de egne har fået et almindeligt brev af det apostoliske sæde (– – –)[5]). Det er nemlig vor vilje, at samme Ebbe med hensyn til opnåelse af nævnte kirke skal foretrækkes for alle disse, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre beneficier; (Eders overdragelse skal endvidere gælde), uanset om vor ærværdige broder biskoppen af Ribe eller hvilke som helst andre (– – –)[5]), og at dette eller andre kirkelige beneficier, (– – –)[5]) virkningen af nærværende nådesbevisning på nogen som helst måde (– – –)[5]) omtale sted, eller (uanset) at samme Ebbe, som han forsikrer, vides at besidde et kanonikat og en præbende ved kirken i Ribe og desuden sognekirken i Ål, nævnte stift, – alle deres afkastninger, afgifter og indkomster overstiger ikke en årlig værdi af otte mark lødigt sølv ifølge fornævnte indtægtsangivelse[1]) – og at vi for nylig nådigt ved provision har ladet ham give et kanonikat med ventebrev på en præbende ved kirken i Slesvig[6]). Men det er vor vilje, at samme Ebbe, så snart han i kraft af dette brev ukæret har opnået samme kirke i Brøns, fuldt ud skal afstå nævnte kirke i Ål, som han som fornævnt besidder, og som vi fra da af erklærer er ledig. Og desuden erklærer vi det fra nu af ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag. Givet ved S. Pietro i Rom den 15. september i vort syvende (pontifikats)år.

1) jf. DRB. III 2 nr. 18 note 4. – 2) c. un. extravag. Ioh.XXII de praebendis et dignitatibus 3 (Friedberg II 1207), jf.DRB. II 10 nr. 161 note 1. – 3) jf. DRB. II 1 nr. 406 note 1. – 4) c. 6 in VI[to] de rescriptis I 3 (Friedberg II 939). – 5) for de forkortede formler se nr. 118. – 6) nr. 118.

145 1396. 20. september. Borgen Nyköping.

Kong Erik 7. af Pommerns, dronning Margretes og Sveriges riges råders og mænds overenskomst, der foruden bestemmelser om interne svenske forhold også indeholder bestemmelser om bl.a. rettigheder for indbyggerne i de tre riger, der har mistet gods i den sidste fejde, og om Sveriges mænds deltagelse i møde med mænd fra Danmark og Norge, når kongen eller dronningen ønsker et sådant.

Original på dansk i rigsarkivet.

Det skal være vitterligt for alle, såvel fremtidige som nulevende, der hører eller ser dette brev, at vi Henrik af Guds nåde ærkebiskop i Uppsala, Knut i Linköping, Torsten i Skara, Tord i Strängnäs, Nils i Västerås, Bjørn i Åbo og Hemming i Växjö af samme nåde biskopper, Karl af Tofta, Sten Bengtsson, Eringisl Nilsson, Sten Boson, Amund Jonsson, Ture Bengtsson, Arvid Bengtsson, Karl Magnusson, Tord Bonde, Ivar Nilsson, Algot Magnusson, Amund Hat, Erik Erlandsson og Erland Knutsson, riddere, Anders i Uppsala og Brynjulf i Skara, domprovster, Karl Karlsson og Jöns Andersson, væbnere, vor herre kong Eriks og rigets rådgivere i Sverige, erkender med dette vort åbne brev, at alle vi fornævnte og Sveriges riges mænd endrægtigt med god vilje og i kærlighed er blevet enige med vor herre kong Erik og vor frue dronning Margrete om alle de artikler og punkter, som herefter står skrevet, og de var blevet enige og kommet overens derom, både førend fornævnte vor herre Erik blev vor herre og konge, og efter at vi med rette hyldede ham, aflagde ed og rettelig antog ham til vor rette herre og konge over Sverige på Mora sten nemlig den søndag næst efter sidste sankt Maria Magdalene dag[1]). Først .....[2]). Hvis fremdeles rigens mænd fra Sverige, Norge eller Danmark har mistet gods i den fejde og krig, der har været mellem rigerne, skal hver igen komme i besiddelse af sit (gods) og herefter nyde det med rette. Fremdeles skal et antal fra Sveriges rige, når vor herre kong Erik eller dronning Margrete vil og pålægger os det, og på det sted, han eller hun vil, med fuldmagt møde rigens mænd fra Danmark og Norge og med dem vorde og blive enige på fornævnte vor herres kong Eriks og hele Sveriges riges vegne efter fornævnte vor herres og frues råd og vilje, fordi vi alle fra disse tre riger har en herre og konge, nemlig vor fornævnte herre kong Erik, og vi vil og skal da blive enige om og da gøre dem og igen tage sådan sikkerhed af dem, således at både fornævnte vor herre og frue og vi alle af disse tre riger er forsikrede om alle punkter efter fornævnte vor herres og frues råd og vilje, som er sagt foran, og vi skulle således tage vare på for alle tre riger, at intet af disse tre riger nogensinde skal påføre det andet krig eller strides med det andet[2]) ..... Fremdeles er fornævnte vor herre kong Erik og vi fornævnte og rigets mænd i Sverige således endrægtigt blevet enige med vor frue dronning Margrete – både før vi antog ham til vor herre og konge, som før sagt, og efter at han var blevet vor konge, som før er nævnt – i alle måder og i alle punkter, som herefter følger. Først at fornævnte vor frue dronning Margrete skal have og

beholde det efterfølgende uhindret i sine levedage med al kongelig ret og med alt det, der tilhører kronen, nemlig hendes morgengave[3]), hele Östergötland og dertil fæstningen Rumlaborg og Jönköping og alle de len, der ligger til Rumlaborg, og hele Västergötland, Kind, Mark, Dal, Värmland og Mo herred samt alt det, der hører til kongedømmet i Skara bispedømme, og i Östergötland, nemlig borge, fæstninger, købstæder og landområder, og hvad det end er eller benævnes, og Västerås borg og stad med Nordbo herred og Dalarna samt kobber- og jernbjerget med al kongelig ret. Det skal hun besidde og beholde på alle måder, som forskrevet står. Fremdeles skal hr. Abraham Brodersen beholde Värend og Finnveden, hr. Svarteskåning Mark, Klaus Doget, Johan Skytte og Båd de herreder, som de har, og de skal beholde disse fornævnte lande og herreder i pant og forlening så længe og på den måde, som vor frue dronningens breve, som de har derpå, viser. Fremdeles om kong Albrechts beskatning har vor frue dronningen ingen afgørelse behandlet eller givet, da hun ikke ved, hvad hun erholder for hans beskatning, da hun ikke har afstået eller overgivet det til nogen i levende live; thi lever hun, vil hun med Guds hjælp selv være mægtig derover. Vil Gud, at hun dør forinden, da skal det holdes, som brevene, der er udstedt derpå, lyder derom. Fremdeles om de ti tusinde lødige mark, som vor frue dronningen fik brev på[4]) af rigets råd i Sverige, da hun kom til Söderköping: Disse ti tusinde lødige mark og yderligere i ti tusinde lødige mark må hun af det – som står skrevet foran, at hun skal beholde i Sveriges rige i gods og penninge – betale, give og pantsætte til kirker og klostre samt hendes venner og tjenere, hvem hun vil, så meget som forskrevet står, og det skal blive urokkeligt og holdes, uanset hvad hun gør derved, både i hendes levedage og efter hendes død. Fremdeles om Påbonäs med alt det gods, som ligger dertil, og med alt det fornævnte, som vor frue dronningen købte og indløste og dertil fik af hr. Fikke van Vitzen[5]), da hun indløste og købte det forskrevne, hvor det end ligger, og gården Rönö og alt det, som hun indløste og købte dertil og fik af hr. Karl af Tofta, hvor det end ligger – dette fornævnte må hun give, betale eller gøre med, som hun synes og vil; uanset hvad hun gør ved dette forskrevne, skal det blive urokkeligt både i hendes levedage og efter hendes død, da hun lovligt har købt det og fået det for egne penninge med lovlig ret. Fremdeles skal alle disse forskrevne punkter og artikler forblive urokkelige, faste og ubrydelige uden nogen hindring og uden svig eller udflugt enten med kanonisk eller romersk ret. Og til yderligere sikkerhed for alle disse forskrevne

punkter og artikler har alle vi fornævnte med vor fornævnte herre og frue med god vilje og i kærlighed ladet vore segl hænge under dette brev tillige med segl tilhørende flere af rigets mænd i Sverige, nemlig hr. Magnus Håkonsson, hr. Nils Magnusson, hr. Nils Gädda, hr. Erik Nilsson, hr. Magnus Sture, hr. Gøtstav Mattsson, hr. Heine Snakenborg, hr. Fikke van Vitzen, hr. Torkil Haraldsson, hr. Magnus Trottesson, hr. Nils Boson, hr. Knut Uddeson, hr. Ulf Bengtsson, hr. Erik Ummereise, hr. Lars Ulfsson, hr. Klaus Plate, hr. Jöns Magnusson, hr. Nils Olofsson, hr. Gregers Bengtsson, hr. Tord Petersson, hr. Kristian Nilsson, hr. Nils Eringislsson, hr. Karl Båt, hr. Klaus Fleming og hr. Thomas van Vitzen, riddere, Filip Karlsson, Sten Lalesson, Jöns Eskilsson, Karl Jakobsson, Anders Mathiasson, Jon Petersson, Karl Bengtsson, Sommer, Arvid Stensen, Håkon Törnesson, Ingemund Jonsson, Nils Eriksson, Olof Haraldsson, Nils Arvidsson, Knut Nilsson, Nils Götstavsson, Knut Bengtsson, Mathias Andersson, Finkenoge, Jon Abjörnsson, Anders Birgersson, Magnus Jonsson, Karl Eriksson, Nils Dyning, Martin Karlsson, Lars Birgersson, Lars Svensson, Klaus Abildgård, Nils Jönsson, Sven Piik, Lars i Brink, Peter Ulfsson, Esbjörn Blapanna og Arvid Bengtsson, væbnere. Desuden erkender vi Erik, af Guds nåde Sveriges, Danmarks, Norges, de Venders og Goters konge og hertug i Pommern, at vi er blevet enige om disse forskrevne punkter med vor kære frue og moder, fornævnte dronning Margrete, og med fornævnte vort råd og rigets mænd i Sverige, og vi fuldbyrder og stadfæster alle disse forskrevne artikler, og de skal forblive urokkelige, faste og ubrydelige i alle måder, som foran står skrevet. Og til yderligere sikkerhed for alle disse foranskrevne punkter har vi ladet vort segl hænge under dette brev tillige med segl tilhørende vor kære frue og moder, dronning Margrete, og fornævnte vore og Sveriges riges råd og mænd. Desuden har vi Margrete, af Guds nåde datter af kong Valdemar Danekonge, til vidnesbyrd ladet vort segl hænge under dette brev, da vi har været nærværende og overværet, at alle disse forskrevne punkter og artikler med Guds hjælp således er blevet forhandlet til enighed mellem fornævnte vor frænde kong Erik og hans fornævnte Sveriges råd og riges mænd og os i alle henseender, som foran står skrevet. Givet på borgen Nyköping i Sverige år 1396 på den hellige apostel og evangelist Matthæus' aften.

1) 22. juli. – 2) det følgende drejer sig om interne svenske anliggender og kong Eriks og dronning Margretes forhold hertil. – 3) jf. DRB. II 9 nr. 51 note 3 og III 2 nr. 152 note 1. – 4) DRB. IV 4 nr. 102. – 5) jf. DRB. IV 4 nr. 354.

146 1396. 22. september. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. eftergiver alle, der besøger sankt Clemens kirke i Stokkemarke og rækker en hjælpende hånd til dens bevarelse, syv år og syv gange fyrre dage af den dem pålagte kirkebod.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til alle troende kristne, der får dette brev at se, hilsen og apostolisk velsignelse.

Skønt han, hvis gave det er, at hans troende på værdig og priselig måde kan tjene ham, af sin rige kærlighed, som overgår de bedendes fortjenester og ønsker, giver dem, der tjener ham på en god måde, langt mere til gengæld, end de kan fortjene, indbyder vi dog ikke desto mindre så at sige med lokkende belønninger, nemlig aflad og syndsforladelse – i ønsket om at gøre menigheden velbehagelig for Gud og til tilhænger af gode gerninger – disse troende til at være ham til behag, for at de derved kan gøres mere egnede til den guddommelige nåde. Da vi ønsker, at sognekirken sankt Clemens i Stokkemarke, Odense stift, kan opnå passende hædersbevisninger og ligeledes bevares, og for at Kristi troende for fromhedens skyld desto hellere skal strømme til samme og desto mere redebont række en hjælpende hånd til dens bevarelse, jo mere de sammesteds som følge heraf i større fylde ser sig vederkvæget ved den himmelske nådegave, eftergiver vi barmhjertigt, i tillid til Gud den almægtiges barmhjertighed og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' myndighed, alle, der viser oprigtig anger og bekender deres synder, og som hvert år på den nævnte sankt Clemens' dag[1]) fromt besøger samme kirke og rækker en hjælpende hånd til dens bevarelse som fornævnt, syv år og lige så mange gange 40 dage af den dem pålagte kirkebod. Men det er vor vilje, at dette brev ikke skal have nogen styrke eller betydning, hvis i øvrigt en anden benådning er tilstået af os til dem, der besøger nævnte kirke eller rækker en hjælpende hånd til dens bygningsfond eller til dens bevarelse eller i øvrigt udreder fromme almisser sammesteds, og som skal vare til evig tid eller for en bestemt, endnu ikke forløbet tid. Givet ved S. Pietro i Rom den 22. september i vort syvende (pontifikats)år.

1) 23. november.

1396. 22. september. S. Pietro i Rom. 147

Pave Bonifacius 9. stadfæster dronning Margretes gaver til kirker, klostre og de fattige.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til fremtidig erindring om sagen.

Vi bifalder gerne de troendes fromme ønsker og yder dem apostolisk gunst, så vidt vi kan med Gud. En ansøgning, der jo for nylig er forelagt os på vor elskede datter i Kristus den velbyrdige kvinde Margretes vegne, datter af – berømmelig ihukommelse – kong Valdemar af Danmark, indeholdt, at denne, optændt af from hengivenhed, har skænket, udredt og henlagt noget gods, såvel fædrenegods som det, der ligeledes er erhvervet ved hendes flid, fra de lande og besiddelser i rigerne Sverige, Danmark og Norge, som hun da besad, af hvilket hun fromt har skænket, udredt og henlagt noget til bestemte kirker, klostre og andre fromme stiftelser, og fordelt og overgivet andet af dette gods til Kristi fattige og ligeledes til sine undergivne, således som det syntes at være til gavn for hende og hendes sjæls frelse, hvorfor man ydmygt på denne Margretes vegne har bønfaldet os om, at vi af apostolisk velvilje ville værdiges at tilføje den apostoliske bestyrkende befæstelse til fornævnte gave, udredning, henlæggelse, fordeling og overgivelse. Idet vi derfor bøjer os for disse bønner, stadfæster vi med apostolisk myndighed med dette brev fornævnte gave, udredning, henlæggelse, fordeling og overgivelse og bestyrker dem med dette brevs værn. Intet menneske må bryde dette vor stadfæstelses- og bestyrkelsesbrev eller i dumdristig forvovenhed gå imod det. Hvis nogen drister sig til at forsøge herpå, skal han vide, at han derved vil pådrage sig Gud den almægtiges og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' vrede. Givet ved S. Pietro i Rom den 22. september i vort syvende (pontifikats)år.

(13)96. 22. september. 148

Danzig giver Nicolaus Prusse og Mathias Lot anbefalingsbrev til Ystad angående gods, efterladt af den afdøde Johan Lot.

Registratur i Danzig.

Nicolaus Prusse og Mathias Lot får anbefalingsbrev til Ystad angående det gods, der er efterladt af Johan Lot, der døde sammesteds. Thomas Bruggenreder og Heine v. Wampen stillede sikkerhed. Forhandlet (13)96 dagen efter apostlen sankt Matthæus' dag.

149 1396. 23. september og 1440. Horsens.

Niels Ivarsens breve på Gudumlund og Gudumholm erklæres for ugyldige på kongens retterting, og godset tildømmes fru Ide, enke efter Lars Glob.

1. Viborg stifts registratur (1540'erne).

Fremdeles hr. Niels Krabbe, ridders vidnesbyrd, at hr. Niels Ivarsen, ridders breve, som han havde på Gudumlund, blev dømt magtesløse til evig tid. Givet 1396 lørdag næst før mikkelsdag.

2. Viborg stifts registratur (1574).

Erklæring og vidnesbyrd af ridderen hr. Niels Krabbe, at det er ham vitterligt, at da ridderen hr. Niels Ivarsen og den velbyrdige fru Ide, Lars Globs enke, var i rette i Horsens for kong Erik af Pommern angående gods i Gudumlund og Gudumholm i Fleskum herred, da blev fornævnte hr. Niels Ivarsens breve dømt døde og magtesløse, og fornævnte gods tildømt fornævnte fru Ide. År 1440[1]).

1) rettertingsdommen, hvis årstal er bevaret i den ældste registratur, er antagelig blevet vidimeret af Niels Krabbe i 1440. Lars Glob nævnes sidste gang 1395 17. juni, jf. DRB. IV 5 nrr. 384 og 385.

150 1396. [23.-28. september][1]). Horsens.

Kong Erik 7. af Pommern tildømmer bønderne tre fjerdedele af Boring, mens den sidste fjerdedel var blevet tilskødet kong Valdemar sammen med Peder Broks øvrige gods.

Kalundborgske registratur (1476).

Kong Eriks dombrev givet på retterting i Horsens, der lyder, at Boring, Boringholm og fang for de tre deles vedkommende blev

tildømt bønderne til ejendom, mens den fjerde del tidligere var blevet skødet til kong Valdemar sammen med Peder Broks øvrige gods. Givet 1396.

1) i 1396 vides kong Erik 7. af Pommern at have afsagt domme i Horsens i dagene fra 23. til 28. september, jf. nrr. 149, 151 og 154.

1396. 25. september. Horsens. 151

Kong Erik 7. af Pommern tildømmer Niels Jensen en gård i Kalhave og en i Vestlang.

Eline Gøyes jordebog (1552).

Et rigens brev, der lyder, at kong Erik tildømte Niels Jensen en gård i Kalhave og en gård i Vestlang. Givet i Horsens mandagen næst efter sankt Matthæus apostels og evangelists dag 1396.

1396. 27. september. Nyköping. 152

Kong Erik 7. af Pommern bevilger med samtykke af dronning Margrete og rigets råd i Sverige frelse og frihed for Sven Djäkens og hans hustrus gods, så længe han er embedsmand og tjener hos hr. Karl Ulfsson af Tofta.

Original på svensk i det svenske rigsarkiv.

(13)96. 27. september. Stockholm. 153

Herman v. d. Halle meddeler de preussiske stæder, at dronning Margrete ikke forlader Sverige før mortensdag, og beder atter om at blive afløst som høvedsmand på Stockholm, da han er blevet syg.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Efter hilsenen. Ærlige herrer og særlige venner.

Eders ærlighed skal vide, at jeg har erfaret, at dronningen ikke vil drage herud af landet før sankt Mortens dag, og hr. Albrecht, han er endnu ikke kommet hertil. Og vid, at jeg er ramt af sygdom, og jeg mærker vel, at jeg ikke kan være Eder til nytte her, og jeg betror ikke nogen, hvad I har betroet mig, at jeg synes, at I er vel forvaret dermed ..... Givet i

Stockholm på de hellige Cosmas' og Damianus' dag i det Herrens år 96.
Af mig Herman van der Halle.

154 1396. 28. september. Horsens.

Kong Erik 7. af Pommern giver låsebrev til sig selv på gården Rådved.

Original i rigsarkivet.

Erik, af Guds nåde de Danskes, Norskes, Sveers, Venders og Goters konge og hertug over Pommeranerne, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Eftersom det i nærværelse af den ærværdige fader og herre, hr. Bo, af Guds nåde biskop af Århus, og herrerne Kristian Vendelbo, Jens Nielsen af Aunsbjerg, Anders Uffesen, Jakob Troelsen, Erik Jensen, Svend Udsen, Niels Andersen og flere andre troværdige mænd, der nu fører forsædet på vort retterting i Horsens, ud fra vidnesbyrd af otte troværdige mænd, som specielt er udmeldt til dette, på gyldig vis er bragt i erfaring og ved slutdom afgjort, at en gård, kaldet Rådved, tillige med alle dens tilliggender, der af de rette ejere af nævnte gård var blevet skødet til vor såre kære fader hr. Valdemar, salig ihukommelse, tidligere de Danskes konge, lovligt tilhører os, tildømmer vi med dette brev os selv fornævnte gård tillige med alle dens tilliggender, idet vi sætter evig tielse på denne sag, og idet vi forbyder, at nogen på nogen måde må befatte sig med nævnte gods mod vor vilje. Givet i Horsens i det Herrens år 1396 dagen før den hellige Michaels dag under vort rettertingssegl med Jens Svendsen Brims som vidne.

155 (13)96. 5. oktober. Roggenhausen.

Højmesteren for den tyske orden meddeler dronning Margrete, at fredeskibenes høvedsmænd har forelagt angrebet på kalmarborgerne på det sidste møde i Lübeck, hvorfra der er afsendt bude med breve til hende, og beder i øvrigt om udsættelse af sagen til forhandlingerne i Lübeck førstkommende pinse.

Afskrift på tysk i Königsbergarkivet (nu i Berlin).

Ydmyg anbefaling og villig tjeneste med al behagelighed tilforn.
Allerhøjeste fyrstinde og stormægtige nådige frue.

Eders breve, sendt til os ved den ærlige hr. Sven, kannik i Linköping, og Tideke, rådmand i Kalmar, Eders bude, har vi på rette vis modtaget og vel fornemmet. Deri skriver Eders stormægtighed blandt andre ord beskyldninger mod vore folk, der havde lagt deres skib på havet for at fredeliggøre havet efter aftale med og råd fra hansestæderne, og hvordan Eders folk, både borgere fra Kalmar og høvedsmænd, der havde ligget på havet til bedste for hansekøbmanden, var sejlet i ret troskab og ære til vore, der uden deres skyld og uretmæssigt skulle have kastet dem over bord, og I håber, at det ikke var vor vilje, ej heller var os kært o.s.v. Stormægtige frue. Eders nåde behager at vide, at hvis vore har gjort noget, som de ikke kunne forsvare med ret eller med ære, ville det gøre os ondt og skulle gøre os ondt af hele vort hjerte, og vi håber, at Eders nåde vel skal vise retfærdighed, når I hører undskyldningen fra vores eller fra dem, som det vedrører. Thi de ældste stæder i vort land, som vi havde indstævnet for os angående den sag, har meddelt os, hvordan de havde sendt deres sendebude til det sidste møde, som hansestæderne havde holdt i Lübeck. Til det samme møde var høvedsmændene fra fredeskibene, både fra Lübeck og vore, kommet og havde udførligt underrettet hansestæderne om sagerne fra ende til anden, hvordan de var sket. Derfor så havde hansestæderne sendt bude og breve til Eders højhed og skrevet, hvordan de har retfærdiggjort sagen, som vore har sagt os. Om budene og brevene har været hos Eders nåde, og med hvilket svar og resultat de er skiltes fra Eder, det har vore endnu ikke erfaret. Nådige frue. Ville Eders stormægtighed ikke lade sig nøje med hansestædernes undskyldning og meddelelse, hvis Eders højhed vel erkender, at sagen ikke alene vedrører vore, men de tyske hansestæder, så beder vi Eders højbårenhed med ydmyg bøn om, at I så sammen med dem, som vil påtage sig sagen på deres venners vegne, vil udsætte den til næste møde, som stæderne har fastsat at holde næstfølgende pinse i Lübeck, så håber vi, at der skal findes så klogt råd derimod, at vore enten med gunst, venskab eller med rette skal frigøre sig fra anklager og retfærdiggøre sig. Nådige frue. Hvordan nu alle ting er sket, ved Gud, det gør os af hjertet ondt, og hvormed vi kan være Eders nåde og Eders rige til tjeneste, dertil vil vi altid være beredte efter vor formåen, og vi beder om, at I tager os og vor orden under Eders nådige beskyttelse, hvorfor, nådige frue, vi tillige med vor orden gerne vil bede for Eder til Gud, vor Herre. Givet på vor borg Roggenhausen torsdagen før sankt Dionysius' dag[1]) år 96.

1) 9. oktober.

156 1396. 6. oktober.

Gertrud, enke efter ridderen hr. Erik Barnumsen af Skarresholm, pantsætter sit gods i Allindemagle til Bent Bille for 60 mark sølv.

Original i rigsarkivet.

Gertrud, enke efter hr. Erik Barnumsen af Skarresholm, fordum ridder, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg erkender i sandhed at stå i gæld til den velbyrdige mand, nærværende brevviser, Bent Bille, min elskede svoger[1]), for 60 mark lødigt sølv på grund af udgifter (til) klæder og andre fornødenheder, som er udlagt af denne Bent Bille vel at mærke ved hans bryllup med min elskede datterdatter Ingrid Torbensdatter, ved hvilket jeg har lovet at sørge for dem begge. For disse 60 mark lødigt sølv pantsætter jeg med dette brev til ham mit gods i Allindemagle i Ringsted herred, nemlig en brydegård, som Jakob Jensen bebor, fremdeles en anden gård, som Jens Svab bebor, fremdeles en tredje gård, som Oluf Krog bebor, fremdeles en fjerde gård, nu øde, som Jakob Ingridsen før beboede, med nævnte gårdes gårdsæder, bebyggede eller øde, og med alle dets tilliggender, nemlig agre, enge, skove, græsgange, abildgårde og fiskevande, slet intet undtaget, med hvilket navn de end betegnes, hvilket gods fuldt ud skal indløses på første Ringsted herredsting efter den hellige jomfrus himmelfartsdag[2]) om ti år; de betingelser er aftalt imellem os, at når det måtte lykkes mig eller mine arvinger at indløse nævnte gods fra denne Bent Bille eller hans arvinger, så skal jeg eller mine arvinger tydeligt meddele det på nævnte herreds ting før den påske, der går nærmest forud for indløsningsterminen. Ydermere skal nævnte Bent have fuldmagt til frit at oppebære afkastninger, afgifter og andre oppebørsler fra fornævnte gods, og hvis han oppebærer noget ud over gældens hovedstol, giver, overdrager og overgiver jeg ham det af ren og skær gavmildhed. Ydermere skal fornævnte Bent i det år, i hvilket nævnte gods som ovenfor nævnt indløses, fuldt ud oppebære afgifterne af nævnte gods, indtil den umiddelbart på indløsningsterminen følgende mortensdag. Fremdeles forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle og fri fornævnte Bent Bille og hans arvinger nævnte gods under hele pantsætningstiden, som landets love kræver det, fra krav fra hvilke som helst. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de ærværdige fædre i Kristus, nemlig Niels Klementsen, abbed i Sorø, og Lars, abbed i Ringsted, og den gode mand Jens Gyrstinge af Ås, landstingsdommer på

Sjælland, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1396 fredagen efter mikkelsdag.

1) teksten har *gener*, jf. 1398 23. august, nrr. 621-622, der har *suagherus*. – 2) 15. august.

1396. Omkr. 9. oktober[1]). Lübeck. 157

Johan v. Hameln erkender at skylde Johan v. Seven, kannik i Slesvig, 212 mark lybsk.

Indførelse i Lübecks Niederstadtbuch.

Det skal være vitterligt, at Johan v. Hameln, der var til stede ved denne bog, har erkendt, at han skylder Johan v. Seven, kannik ved kirken i Slesvig, 212 mark lybske penge, venskabeligt at betale førstkommende sankt Michaels dag.

1) indførelsen er den 4. på en side, der som overskrift har *I det Herrens år 1396 Dionysius' dag.*

[1396 – 1439][1]). 10. oktober. 158

Erik af Guds nåde rigerne Danmarks, Sveriges, Norges, de Venders og Goters konge, hertug over Pommeranerne *indskærper borgerne i Jönköping at udrede den årlige skat til Hans Bagge på kongens vegne.*

Original på svensk i Vadstena.

1) brevet er uden år. Kong Erik 7. af Pommerns titel tillader kun at henføre brevet til tiden mellem hans valg til svensk konge 1396 og hans afsættelse 1439.

1396. 13. oktober. Örebro. 159

Biskop Tord af Strängnäs meddeler alle landboer under kirkelige myndigheder i sit stift, at kong Erik 7. af Pommern og dronning Margrete for nylig i Nyköping har aftalt med rigets råd i Sverige, at der skal holdes retterting i Södermanland efter mortensdag, og udskriver underhold af dem til kirkens repræsentanter.

Original på svensk i det svensk rigsarkiv.

160 1396. 19. oktober.

Ide Pedersdatter af Gladsax kvitterer Bjørn Pedersen Skytte for hans virksomhed som foged på hendes gods i Skåne.

Original i rigsarkivet.

Ide Pedersdatter af Gladsax til alle, der ser eller hører dette brev, hilsen evindelig.

Jeg vil, at det med dette brev skal stå fast for alle såvel nulevende som fremtidige, at jeg erkender, at jeg af den gode mand Bjørn Pedersen, kaldet Skytte, nærværende brevviser, har hørt, fået og i sandhed modtaget fuld og rigtig regnskabsaflæggelse og overhovedet efter mit ønske fyldestgørende regnskab over alle indtægter og udgifter i mit navn af mit gods overalt i Skåne fra den første dag, samme Bjørn Pedersen vides at have virket som foged over samme gods, indtil den dag i dag, så at jeg med dette brev erklærer mig fuldkommen tilfreds hermed. Af den grund tilstår jeg fornævnte Bjørn og hans arvinger kvit og fri at være, hvad mig og mine arvinger angår, for al yderligere fremtidig regnskabsaflæggelse eller regnskab af enhver art angående fornævnte indtægter og udgifter over for mig eller mine arvinger eller nogen som helst anden i mit navn og erklærer dem med dette brev ganske undskyldte og fritagne. Til fastere sikkerhed for denne kvittering er mit segl tillige med segl tilhørende den ærværdige fader og herre i Kristus hr. Jakob, af Guds nåde ærkebiskop af Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, samt de velbyrdige mænd, nemlig Henneke Olufsen, Henrik Jensen og Peder Falk, væbnere, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1396 dagen efter evangelisten sankt Lukas' dag.

161 1396. 23. oktober. Malmø byting.

Tingsvidne af Malmø byting om, at Peder Bosen har solgt et grundstykke i den vestlige del af byen til Bent Unge.

Original i den arnamagnæanske samling.

Svend Kul, vicefoged i Malmø, Åge Uffesen, borgmester, Jakob Andersen, Konstantin, Thomas Pedersen, rådmænd, Jens Bugge og Tule Andersen, bymænd sammesteds, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Til evig erindring om sagen vil vi, at det skal stå fast for alle, og erklærer offentligt, at i det Herrens år 1396 mandagen før de hellige apostle Simons og Judas' dag fremstod Peder Bosen på vort byting i nærværelse af os og flere troværdige mænd og til den gode mand Bent Unge, vor medbymand, nærværende brevviser, solgte, afhændede, skødede i skødet og til evig og retmæssig besiddelse ihændegav sin jord eller sit grundstykke, der ligger mod nord ved adelgaden i den vestlige del af byen Malmø, og som ligger op til den vestlige del af Mogens Madsens jord i den gård, i hvilken denne Peder personligt bor, og som fuldt ud omfatter 17 alen i længden fra nævnte gade imod nord, men otte alen minus en kvart alen i bredden, at måle fra øst til vest, med fri indgang og udgang gennem porten i samme gård tillige med alle andre tilliggender til samme grundstykke, idet han forpligtede sig og sine arvinger til at hjemle, frigøre og fri fornævnte Bent Unge og hans arvinger omtalte grundstykke tillige med dets tilliggender, som fornævnt, for krav fra hvem som helst. Til vidnesbyrd herom er vore segl hængt under dette brev. Givet ovennævnte år og dag.

1396. 27. oktober. 162

Kong Erik 7. af Pommern tildømmer biskoppen af Ribe og kirken sammesteds en broderlod af arvegodset efter afdøde Lars Valdemarsen og hans søster fru Ingeborgs forældre.

Afskrifter i rigsarkivet og på det kgl. bibliotek.

Erik, af Guds nåde de Danskes, Norskes, Sveers, Venders og Goters konge og hertug af Pommern.

Vi gør vitterligt for alle, nulevende og fremtidige, at da det ved en anden lejlighed over for de berømmelige og hæderlige mænd hr. Kristian Vendelbo, ridder, Jens Nielsen, landstingsdommer[1]), Jens Thomsen, Hartvig Limbæk, Kristian Frellesen, Ivar Thomsen og andre velbyrdige mænd, som da førte forsædet på vort retterting i Varde, ud fra åbne breve og dokumenter fyldestgørende er bragt i erfaring og ved slutdom afgjort, at hvis det med sandsynlighed vil kunne godtgøres, at der ikke har fundet skifte sted mellem den afdøde Lars Valdemarsen og hans søster fru Ingeborg – god ihukommelse – efter at deres forældre var døde, med hensyn til deres arvegods, da skyldes der hr. biskoppen af

Ribe og hans kirke en broderlod og †sumba†[2]) af alt det gods i Ho og Oksby, som nævnte fru Ingeborg har solgt og skødet til Jon Jakobsen. Men hvis det nævnte gods ved det imellem dem stedfundne skifte med hensyn til deres arvegods ved skiftet var tilfaldet fornævnte Lars Valdemarsen som hans part, da skal det helt og fuldt og med fuld ret tilhøre fornævnte hr. biskoppen af Ribe og hans kirke. Men hvis fornævnte gods særskilt var tilfaldet nævnte fru Ingeborg som hendes part, efter at skiftet imellem dem havde fundet sted, da skal det til evig besiddelse tilhøre fornævnte Jon Jakobsen. Derfor befaler vi strengt under trussel om vor nådes fortabelse, at ingen på nogen som helst måde må forurette eller krænke fornævnte hr. biskoppen og hans kirke med hensyn til fornævnte gods mod denne slutdom, der således er afsagt på vort ting. Til vidnesbyrd herom er vort rettertingssegl hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1396 dagen før apostlene Simons og Judas' dag med Jens Svendsen Brims som vidne.

1) gengiver tekstens *legifer.* – 2) forskrevet ord, der ikke kan rettes med sikkerhed.

163 1396. 28. oktober. Kolding.

Hr. Henrik v. Ahlefeld, ridder, kvitterer på egne og sin broder hr. Klaus v. Ahlefelds vegne dronning Margrete for 200 mark.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Jeg, hr. Henrik von Ahlefeld, ridder, erkender åbent med dette brev, at jeg på min broders, hr. Klaus von Ahlefelds vegne og på mine egne vegne på Simon og Judas' dag har oppebåret 200 mark fra min nådige frue og høje fyrstinde, fru Margrete, datter af kong Valdemar af Danmark, som hun skulle have givet min bror, hr. Klaus, og mig nu til næstfølgende sankt Mortens dag[1]), og jeg, hr. Henrik og mine arvinger og hr. Klaus von Ahlefeld og hans arvinger løser vor forskrevne nådige frue kvit og fri for de 200 mark og takker hende for god betaling. Dette bevidner jeg, fornævnte hr. Henrik, med mit segl, som jeg med vilje har hængt på dette brev, der er givet i Kolding efter Guds fødsel år 1396 på apostlene Simons og Judas' dag.

1) 11. november.

1396. 31. oktober. Århus. 164

Hardbo og Barke, borgere i Århus, erklærer, at Valborg Lasses på sit dødsleje skødede sin gård i Århus til kapitlet sammesteds.

Afskrift i Århusbogen.

Hardbo og Barke, borgere i Århus, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at vi i det Herrens år 1396 dagen før allehelgensdag var til stede, så og hørte, at den hæderlige og fromme frue Valborg Lasses, liggende på sit yderste, gav og skødede til de hæderværdige mænd de herrer kannikker i kapitlet i Århus sin gård i Århus med evig besiddelsesret, på det vilkår, at de hvert år fromt skal holde sammes årtid med vigilier og messer efter kirkens sædvanlige skik. Til at sørge for, at dette finder sted, valgte og indsatte hun som sin særlige eksekutor den hæderværdige mand hr. Niels Pedersen, kannik sammesteds, og bad ham især, så længe han levede, herved at drage omsorg for hendes sjæl, således som han med eller mod sin vilje slutteligt skal stå til svar derfor over for den højeste Gud på den yderste og frygteligste dommens dag, på hvilken alle mennesker skal genopstå legemligt og aflægge regnskab for deres egne gerninger, på hvilken dag også himmel og jord skal rystes. Dette erklærer vi med sandfærdige ord. Til vidnesbyrd herom er vore segl hængt under dette brev. Givet i Århus ovennævnte år, dag og sted.

1396. 31. oktober. Lund. 165

Tue Galen af Näsbyholm, ridder, sælger halvdelen af Jens Uffesens stenhusgård i Malmø, som han arvede efter sin afdøde datter Ingefred, til hr. Folkvin, provst i Lund, på den betingelse, at fru Marina Jensdatter skal oppebære afgiften af denne halvdel.

Original i rigsarkivet.

Tue Galen af Näsbyholm, ridder, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Jeg vil, at det med dette brev skal stå fast for alle, nulevende og fremtidige, at jeg til den hæderværdige herre hr. Folkvin, provst i Lund, har solgt, afhændet og til evig og fredelig besiddelse frit overgivet halvdelen

af en gård i Malmø, som ligger på nordsiden af den lange gade, og som på folkesproget kaldes stenhusgård, tidligere tilhørende ridderen Jens Uffesen, halvdelen af hvilken gård tilfaldt mig med arveret, efter at min elskede datter Ingefred, der var enke efter en Jens Absalonsen, tidligere høvedsmand på borgene Skanør og Falsterbo, var afgået ved døden, idet den betingelse er aftalt i forvejen, at fru Marina Jensdatter, enke efter hr. Niels Hak til Hyby, ridder, årligt skal oppebære afgiften af halvdelen af nævnte gård, så længe hun lever, således som det fuldstændigt indeholdes i det åbne brev[1]) fra denne Jens Absalonsen, som er givet til fornævnte fru Marina, af hvilken grund jeg erkender, at jeg af fornævnte hr. Folkvin, provst i Lund, fuldt ud har oppebåret fuld og fyldestgørende betaling for halvdelen af nævnte gård, således at jeg erklærer mig fuldt ud tilfreds. Ydermere forpligter jeg mig og mine arvinger på tro og love til at skøde, hjemle og fri omtalte hr. provst Folkvin eller hans arvinger halvdelen af nævnte gård for og fra krav fra hvem som helst, således som landets love kræver. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl, tilhørende de hæderværdige mænd herrerne Jens Povlsen, ærkedegn i Lund, Jens Falster, kantor sammesteds, Jens Due, høvedsmand på borgen Helsingborg, Bent Piik, væbnere, Jens Hennekesen, Troels Pedersen og Niels Pedersen i Brede gade, borgmestre i Lund, hængt under dette brev. Givet i Lund i det Herrens år 1396 dagen før allehelgensdag.

1) kendes ikke.

166 1396. 1. november. Lund.

Ærkebiskop Jakob af Lund bevidner, at hr. Tue Galen af Näsbyholm, ridder, har skødet halvdelen af Jens Uffesens stenhusgård i Malmø til hr. Folkvin, provst i Lund.

Original i rigsarkivet.

Jakob, af Guds nåde ærkebiskop af Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Vi vil, at det skal stå fast for alle, nulevende og fremtidige, at i det Herrens år 1396 allehelgensdag fremstod den velbyrdige mand hr. Tue Galen til Näsbyholm, ridder, personligt i nærværelse af os i det store kammer på vor Lundegård, i nærværelse af nedenfor anførte, nemlig den ærværdige herre Johannes, af Guds nåde biskop i Christopolis, og herrerne Jens

Jakobsen, vor official, Hartvig Lang og Lars Ågesen, vore kannikker i Lund, prioren i Dalby hr. Knud, Konrad Iserenvord, væbner, og desuden flere andre troværdige mænd, og til den hæderværdige mand hr. Folkvin, provst ved vor kirke i Lund, skødede, afhændede og som evig og retmæssig besiddelse ihændegav ham halvdelen af en gård i Malmø, som på folkesproget kaldes 'hr. Jens Uffesens stenhusgård', og som en Mathias Skap for tiden bebor, tillige med alt, hvad der hører til halvdelen af fornævnte gård, intet undtaget, halvdelen af hvilken gård han erhvervede med arveret på lovlig måde, efter at hans elskede datter Ingefred, enke efter Jens Absalonsen, var afgået ved døden, idet han erkendte, at han af samme hr. provst havde oppebåret fuld betaling for samme. Desuden forpligtede samme hr. Tue Galen, ridder, sig til at hjemle og fri fornævnte hr. Folkvin halvdelen af fornævnte gård for krav og tiltale fra hvem som helst. Hvad vi har set og hørt, det bevidner vi med sandfærdige ord. Til vidnesbyrd herom er vort sekret hængt under dette brev. Givet ovennævnte år, dag og sted.

1396. 3. november. Lund. 167

Ærkebiskop Jakob af Lund erklærer, at hr. Lars Andersen, kannik i Lund, har skødet en gård i Kabbarp til kapitlet i Lund.

Afskrift i Lundebogen.

Jakob, af Guds nåde ærkebiskop af Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Vi bringer det med dette brev til alles kundskab, hvem det angår eller vil kunne angå, at i det Herrens år 1396 fredagen næst efter allehelgensdag fremstod for os og andre troværdige mænd i vort kammer i Lund den gode mand hr. Lars Andersen, kannik i Lund, og skødede en ham tilhørende gård i Kabbarp i Tottarps sogn i Bara herred, som han ved køb havde erhvervet af en Kristine Konstantinsdatter, på hvilken Niels Asmundsen bor, og som giver tre pund korn i afgift og har tre skilling grot og en øre korn i virning, til vort elskede kapitel i Lund i hr. dekanens Svend Sakstorps skød, idet han på fornævnte kapitels vegne modtog skødningen, og afhændede og overgav den frit i samme dekan Svends hænder at besidde med evig ret til afholdelse af hans årtid en gang om

året i koret i Lund, idet han forbeholdt sig rådigheden over og brugsretten af samme gård for livstid. Af den grund forpligtede han sig og sine arvinger til at hjemle, frigøre og fri samme kapitel fornævnte gård med alle dens tilliggender, vådt og tørt, rørligt og urørligt, intet undtaget, med hvilke navne de end betegnes, fra krav fra hvem som helst. Han forordnede, at afgiften fra denne gård på dagen for hans årtid skulle fordeles på følgende måde, nemlig at de kannikker, som deltog i vigilierne og messen på dagen for hans årtid, skal have en tredjedel, bygningsfonden og vikarerne den anden tredjedel til ligelig deling, men den resterende tredjedel skal ligeligt uddeles til de fattige peblinge og andre tiggere samt til afholdelse af messerne nede i kirken på dagen for hans årtid, og af disse tre dele skal der i fællesskab fradrages en øre til klokkeren i tårnet. Til vidnesbyrd herom er vort sekret hængt under dette brev.

168 1396. 3. november. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger sin kapellan magister Johannes de Borsnicz, apostolisk auditør, at overdrage Konrad Snabel, kannik i Slesvig, et kanonikat og en præbende ved sankt Maria ad Gradus i Mainz, hvorom der har været ført en række processer.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius o.s.v. til sin elskede søn magister Johannes de Borsnicz, vor kapellan og apostolisk auditør, hilsen o.s.v.

Det liv, den vandel i ærbarhed og gode sæder og den retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke vor elskede søn Konrad Snabel, kannik i Slesvig, anbefales til os ved troværdige mænds vidnesbyrd, bevæger os til at vise Dig en nådig gavmildhed. I sin tid forklarede jo vor elskede søn Wigandus Andemfelde, sognepræst ved sognekirken sankt Heymerinnus i Mainz over for vor forgænger pave Urban 6. – salig ihukommelse -, at der i sin tid opstod anledning til strid mellem fornævnte Wigandus på den ene side og desuden fornævnte Konrad og vor elskede søn Theodericus de Lapide, som udgiver sig for gejstlig i Mainz stift, om det kanonikat og den præbende ved kirken sankt Maria ad Gradus i Mainz, som da var ledige ved afdøde Henricus de Wesebadens død, kannik ved denne sankt Mariakirke, han, der var afgået ved døden uden for den romerske kurie, og som Wigandus havde forsikret,

således som han forsikrede, han havde godkendt inden det lovformelige tidspunkt i kraft af et apostolisk brev, der nådigt var tilstået ham, således som han kunne det ifølge dets ordlyd, og at de skyldtes ham, og at nævnte Theodericus og Konrad mod retfærdigheden havde modsat og modsatte sig denne godkendelse og havde bevirket og bevirkede, at han ikke fik nævnte kanonikat og præbende ved provision, og at samme Theodericus havde bemægtiget sig og utilbørligt havde besiddet og besad samme kanonikat og præbende, og at denne Theodericus og denne Konrad havde forhindret og forhindrede og havde bevirket og bevirkede, at denne godkendelse ikke fik sin tilbørlige virkning, men fornævnte Theodericus og Konrad, nemlig enhver af dem, havde forsikret, således som de forsikrede, at samme kanonikat og præbende med rette tilkom dem, og at fornævnte forgænger på indtrængende opfordring af fornævnte Wigandus havde overdraget afdøde Ricardus, udvalgt biskop af Trani, dengang det apostoliske sædes kapellan og apostolisk auditør, at høre denne sag og bringe den til en tilbørlig afslutning, uanset at denne sag efter sin natur ikke på lovformelig vis var hjemfaldet til nævnte kurie og ikke skulle behandles og afsluttes ved den, og med fuldmagt til at stævne fornævnte Theodericus og Konrad uden for samme kurie og til deres lande, så ofte det var nødvendigt, og at samme udvalgte biskop, dengang auditør, på indtrængende opfordring af nævnte Wigandus, der gav møde for ham på dommersædet, havde erklæret og befalet, at fornævnte Theodericus og Konrad skulle stævnes til deres lande, for at de til en da udtrykt bestemt passende peremptorisk termin kunne give møde for ham, idet de i denne sag ville skride frem lige til slutdom inklusive, således som det stemte med fornuften, og at det, førend denne stævning var overgivet til udførelse, forsikredes af nogle, at der ikke tilkom nogen af samme Wigandus, Theodericus og Konrad ret angående fornævnte kanonikat og præbende eller til dem. Fornævnte forgænger ønskede og tilstod da, nemlig 11. april i sit 11. pontifikatsår, at det ved hans brev skulle pålægges samme udvalgte biskop, dengang auditør, som befaling, at han, hvis det ved udfaldet af denne proces stod ham klart, at der ikke tilkom nogen af fornævnte Wigandus, Theodericus og Konrad ret angående fornævnte kanonikat og præbende eller til dem, med apostolisk myndighed med fuld kanonisk ret og al ret og tilbehør skulle overdrage og ligeledes anvise samme kanonikat og præbende til den af fornævnte Wigandus, Theodericus og Konrad, som han efter omhyggeligt at have prøvet ham måtte finde egnet og fyldestgørende til at besidde samme kanonikat og

præbende, hvad enten de måtte være ledige som fornævnt eller på enhver anden måde, når blot der nævnte dag, nemlig 11. april, ikke særligt var søgt ret for nogen angående dem, således som det fuldstændigt indeholdes i vort herom affattede brev, da nævnte forgænger var afgået ved døden, førend apostolisk brev kunne affattes om denne bevilling. Men senere forklarede samme Wigandus personligt os i det stille angående nævnte forgængers vilje og bevilling, at han fordum i den sag, der var rejst af ham mod nævnte Theodericus og Konrad angående samme kanonikat og præbende, som da som fornævnt var ledige og som denne Wigandus havde godkendt, og som fornævnte Theodericus og Konrad, nemlig enhver af dem, forsikrede tilkom dem med rette, og som samme Theodericus bemægtigede sig og besad som fornævnt, og som længe var behandlet i fornævnte palads for forskellige apostoliske auditører sammesteds ifølge apostoliske fuldmagter, havde hjembragt en slutdom for sig og mod nævnte Theodericus og Konrad, ved hvilken Wigandus blandt andet ved provision havde fået dette kanonikat og denne præbende, og samme kanonikat og præbende var tildømt ham, og der var pålagt fornævnte Konrad og Theodoricus evig tielse angående dem, fra hvilken der på denne Konrads og denne Theodericus' vegne var appelleret til fornævnte sæde, og at vi havde overdraget vor elskede søn magister Ricardus Yong, vor kapellan og apostolisk auditør, at høre denne appelsag og bringe den til en tilbørlig afslutning, og efter at samme Ricardus, auditør, dernæst var skredet til forskellige handlinger i denne sag mellem disse parter, og afdøde Heilmannus Ruberi, gejstlig, der forsikrede, at det vedkom ham, og at nævnte kanonikat og præbende tilkom ham, på vor befaling havde fået tilladelse til at forfølge og forsvare denne sag til fordel for denne hans interesse gennem samme Ricardus, auditør, var samme Ricardus Yong, auditør, skredet frem i denne sag og havde udstedt en interlokutorisk dom[1]), ved hvilken han blandt andet forkyndte, at fornævnte appel, der på denne Konrads vegne som fornævnt var indgivet fra samme dom, ikke var og er nogen indgiven (appel) og faktisk uden nogen ret, og derefter én slutdom, ved hvilken han stadfæstede fornævnte første dom, og en anden, ved hvilken han havde tildømt fornævnte Wigandus nævnte kanonikat og præbende og havde pålagt fornævnte Heilmannus evig tielse angående dem, og da der på fornævnte Konrads og Theodericus' vegne blot var blevet appelleret til samme sæde fra disse domme af denne Ricardus Yong, auditør, havde vi overdraget Andreas, biskop af Llandaff, salig ihukommelse, dengang vor

kapellan og apostolisk auditør, at høre disse sidste appelsager og bringe dem til en tilbørlig afslutning, og denne, der skred frem i disse sager, havde ved sin slutdom stadfæstet fornævnte interlokutoriske dom[1]) ved sin interlokutoriske og ved sin fornævnte slutdom, ved hvilken fornævnte Ricardus Yong, auditør, som fornævnt havde stadfæstet nævnte første dom, og da fornævnte Wigandus derefter havde opnået vort brev til bestemte dommere angående eksekveringen af disse domme og i kraft af dette brev og disse domme havde opnået faktisk besiddelse af nævnte kanonikat og præbende, havde vi af grunde, der under bestemte ligeledes da udtrykkeligt omtalte betingelser og regler blev forebragt os på nævnte Konrads vegne, overdraget samme biskop, da auditør, at han skulle føre samme Konrad tilbage til sin forrige stilling, for så vidt som det angik at appellere på ny fra fornævnte første dom, og efter at denne biskop, da auditør, dernæst i kraft af dette sidste hverv havde ført samme Konrad tilbage til sin forrige stilling med hensyn til at appellere fra nævnte første dom, og denne Konrad på ny havde appelleret til fornævnte sæde fra samme første dom, havde vi overdraget samme biskop, da auditør, at høre denne sidste appelsag og bringe den til en tilbørlig afslutning, og man sagde, at han i denne sidste appelsag mellem samme Wigandus og Konrad var skredet til nogle handlinger, dog uden afslutning, og at samme Heilmannus, der fordum, som det forsikredes, i nogle lande havde været kollektor af afkastninger og indkomster der skyldtes det apostoliske sæde, efter nævnte dom, der som fornævnt var fældet af fornævnte Ricardus Yong, auditør, mod fornævnte Heilmannus, og efter at den var overgået til en afgjort sag, da der ikke svævede nogen appel, af egen drift og frit havde givet afkald på al ret, hvis der på nogen måde tilkom ham nogen angående nævnte kanonikat og præbende eller til dem eller kunne tilkomme ham nogen, i nærværelse af en bestemt offentlig notar og visse vidner, og vi havde anerkendt og godkendt dette afkald, pålagde vi samme biskop, da auditør, ved et andet brev fra os, at han, hvis det ved udfaldet af denne proces stod ham klart, at der ikke tilkom nogen af nævnte Wigandus og Konrad ret angående samme kanonikat og præbende eller til dem, med vor myndighed skulle overdrage og anvise samme Wigandus samme kanonikat og præbende, hvad enten de var ledige i overensstemmelse med fornævnte eller i øvrigt på enhver anden måde eller fra en hvilken som helst anden person, således som det fuldstændigt indeholdes i dette brev. Men senere, således som en ansøgning, der for nylig er forebragt os på nævnte Konrads vegne, indeholdt, over-

drog vi Dig af visse grunde at høre denne sag og bringe den til en tilbørlig afslutning, og Du siges at være skredet til nogle handlinger i denne sag mellem samme Konrad og Wigandus, dog uden afslutning. Men da, således som samme ansøgning tilføjede, det stadig forsikres af nogle, at der ikke tilkommer nogen af nævnte Konrad og Wigandus ret angående nævnte kanonikat og præbende eller til dem, og da vi anser denne sags stilling for udtrykt med dette brev, og da vi under hensyntagen til hans fornævnte fortjenester ønsker at vise nævnte Konrad er særlig nåde, han, der ligeledes, som han forsikrer, inden det lovformelige tidspunkt godkendte samme kanonikat og præbende, der da som fornævnt var ledige ved nævnte Henricus' død, i kraft af et apostolisk brev, der nådigt var tilstået ham, således som han troede han kunne ifølge dets ordlyd, og lod dem give til sig ved provision, pålægger vi Dig, gode søn, ved apostolisk brev, at Du, hvis det ved udfaldet af denne proces står Dig klart, at ingen af nævnte Konrad og Wigandus har ret angående fornævnte kanonikat og præbende eller til dem, med vor myndighed skal sørge for med fuld kanonisk ret og med al ret og tilbehør at overdrage og anvise samme Konrad samme kanonikat og præbende, hvis afkastninger, afgifter og indkomster, som denne Konrad forsikrer, ikke overstiger en årlig værdi af tyve mark lødigt sølv ifølge den almindelig indtægtsangivelse[2]), hvad enten de er ledige ved nævnte Henricus' død eller i øvrigt på enhver måde eller fra en hvilken som helst anden person eller ved, at en eller anden af egen drift frivilligt har givet afkald på dem ved fornævnte sæde eller uden for fornævnte kurie i hænderne på en eller anden, der har fuldmagt dertil, eller ligeledes i nærværelse af en offentlig notar og vidner, selv om de har været ledige så lang tid, at deres overdragelse ifølge Laterankonciliets bestemmelser[3]) på lovformelig vis er hjemfaldet til fornævnte sæde, eller dette kanonikat og denne præbende særligt er reserveret for apostolisk rådighed, og den person, ved hvis handling de sidst er blevet ledige, har været fornævnte sædes nuntius eller kollektor eller underkollektor af afkastninger og indkomster, der skyldes det apostoliske kammer, eller i tjeneste ved samme sæde eller hos en eller anden af vore ærværdige brødre, den hellige romerske kirkes kardinaler, eller har været tilhænger af Robertus, – fordømmelig ihukommelse – fordum kardinalpresbyter af basilika SS. XII Apostoli, dengang modpave, som i forbryderisk forvovenhed kaldte sig Clemens 7., eller af andre, der er fordømt ved apostoliske processer, når blot denne (Konrad) ikke har trængt sig ind i nævnte kanonikat og præbende, og der ikke på tidspunktet for

dette brevs givelse særligt er søgt ret for nogen angående dem. Du skal personlig eller ved en eller flere andre indføre samme Konrad eller hans befuldmægtigede i hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte kanonikat og præbende og deres omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen, idet enhver uretmæssig besidder er fjernet derfra, og skaffe denne Konrad eller nævnte befuldmægtigede for ham anerkendelse som kannik og broder til denne præbende i nævnte kirke, efter at I har anvist ham sæde i koret og plads i kapitlet med fuld ret som nævnt og sørge for, at der fuldt ud svares ham af samtlige afkastninger, afgifter, indkomster, rettigheder og oppebørsler af dette kanonikat og denne præbende, idet Du med vor myndighed skal tugte dem, der sætter sig herimod, under udelukkelse af appel, uanset alle herimod stridende bestemmelser og sædvaner i denne kirke, selv om de er (– – –)[1]). Det er nemlig vor vilje, at fornævnte Konrad med hensyn til opnåelse af nævnte kanonikat og præbende skal foretrækkes for alle disse, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre kanonikater og præbender og beneficier; (Din overdragelse skal endvidere gælde), uanset om vor ærværdige broder ærkebiskoppen af Mainz og vore elskede sønner kapitlet ved nævnte kirke eller hvilke som helst andre (– – –)[1]) tvinges dertil eller rammes af interdikt, suspension eller bandlysning, og at kanonikater og præbender (– – –)[1]) særlig omtale sted; (Din overdragelse skal også gælde), hvis nævnte Konrad ikke har været til stede for at aflægge den sædvanlige ed på at ville overholde denne kirkes bestemmelser og sædvaner, når blot han i sin fraværelse lader en egnet befuldmægtiget aflægge den, og når han kommer til denne kirke, gør det i egen person, eller (uanset) at samme Konrad, som han forsikrer, besidder et kanonikat og en præbende i Slesvig og provstiet i Barvid syssel, der på kanonisk vis er annekteret til samme kanonikat og præbende i Slesvig, – alle disses frugter, indtægter og indkomster overstiger ligeledes ikke en årlig værdi af tyve mark sølv ifølge fornævnte indtægtsangivelse[2]) – og vi for nylig ved et andet af vore breve nådigt har befalet ved provision at lade ham give et kirkeligt beneficium med eller uden sjælesorg, hvortil vore elskede sønner provst, dekan, kantor og kapitel ved sankt Maria kirker i Erfurt, Slesvig[3]) og Mainz stift, i fællesskab eller hver for sig har overdragelses-, provisons-, præsentations- eller al anden rådighedsret, som er eller bliver ledigt. Men det er vor vilje, at så snart fornævnte Konrad i kraft at dette brev ukæret har opnået fornævnte kanonikat og præbende ved sankt Maria kirke, skal fornævnte

brev, ved hvilket han godkendte dem og lod sig dem give ved provision som fornævnt, og de processer, der er holdt på grundlag af samme, og alt, hvad der er fulgt derefter, være kasseret og ugyldigt og uden nogen styrke eller betydning. Og desuden erklærer vi det fra nu af ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag. Givet ved S. Pietro i Rom den 3. november i vort syvende (pontifikats)år.

1) jf. DRB. II 10 nr. 355 note 2. – 2) jf. DRB. III 2 nr. 18 note 4. – 3) jf. DRB. II 1 nr. 406 note 1. – 4) for de forkortede formler se nr. 118. – 5) ved kirken i Slesvig fandtes intet dekanembede, jf. DRB III 2 nr. 265 note 2.

169 1396. 6. november. Varde.

Kong Erik 7. af Pommern tildømmer Ribe kapitel alt det gods i Vejlby, som Ove Åstredsen havde testamenteret det, men som Hartvig Limbæk havde beholdt.

Original i rigsarkivet.

Erik, af Guds nåde rigerne Danmarks, Norges, Sveriges, de Venders og Goters konge og hertug over Pommeranerne, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Eftersom det i nærværelse af den ærværdige fader og herre, hr. Eskil, af Guds nåde biskop af Ribe, og herrerne Kristian Vendelbo, ridder, Jens Nielsen af Aunsbjerg, Jon Jakobsen, Ivar Thomsen, Kristian Frellesen og flere andre troværdige mænd, der nu fører forsædet på vort retterting i Varde, ved fyldestgørende sikkerhed i åbne breve på gyldig vis er bragt i erfaring, lovligt godtgjort og ved slutdom afgjort, at alt det gods i Vejlby sogn, som en Ove Åstredsen med retmæssig købs adkomst erhvervede af en Finke, lovformeligt tilhører kapitlet i Ribe i medfør af en testamentarisk bestemmelse af denne Ove Åstredsen for nævnte kapitel[1]), uanset at Hartvig Limbæk for en tid havde holdt dette gods beslaglagt, tildømmer vi samme kapitel i Ribe nævnte gods med hver enkelt af dets tilliggender til frit at besidde, idet vi fast forbyder, at nogen på nogen som helst måde befatter sig med nævnte gods eller dets tilliggender imod dette kapitels samtykke og vilje. Givet i Varde i det Herrens år 1396 mandagen før sankt Mortens dag under vort rettertingssegl med Jens Svendsen Brims som vidne.

1) jf. nr. 9.

1396. 9. november. S. Pietro i Rom. 170

Pave Bonifacius 9. pålægger abbeden i Ryd kloster at overdrage Thomas Jensen, der ønskede at bytte med Jens Ovesen, dennes kanonikat og præbende ved kirken Slesvig.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius o.s.v. til sin elskede søn abbeden i Ryd kloster, Slesvig stift, hilsen o.s.v.

Vi anser det o.s.v.[1]). En ansøgning, der jo fornylig blev forelagt os på vor elskede søn Thomas Jensens vegne, sognepræst ved kirken i Grumtoft, Slesvig stift, indeholdt, at denne, der fordum sad inde med et evigt vikardømme ved Esgrus kirke i nævnte stift, og vor elskede søn Jens Ovesen, der på det tidspunkt sad inde med et kanonikat og en præbende ved kirken i Slesvig, af gode og gyldige grunde har ønsket at bytte disse embeder, og for denne ombytnings skyld har de frit uden for den romerske kurie opladt disse embeder til vor ærværdige broder biskop Johan af Slesvigs hånd, og samme biskop har, efter at disse embedsafkald var godtaget af ham med stiftsbiskoppelig myndighed uden for nævnte kurie, med samme myndighed overdraget fornævnte Thomas fornævnte kanonikat og præbende og fornævnte Jens fornævnte vikardømme, der var ledige ved disse embedsafkald, og ligeledes givet ham dem ved provision, og fornævnte Thomas har ukæret opnået samme kanonikat og præbende i kraft af den overdragelse og provision, der er foretaget af dem til ham som fornævnt, således som han har og besidder dem ukæret og i fred og ro. Men da nævnte Thomas, således som samme ansøgning tilføjede, tvivler om, at denne overdragelse og provision, der er foretaget til ham af dem som fornævnt, står ved magt, fordi fornævnte kanonikat og præbende årligt er mere værd, hvad angår afkastninger, afgifter og indkomster, end fornævnte vikardømme, hvad angår det samme, og af visse andre grunde, og dette kanonikat og denne præbende, som vi har erfaret, stadig vides at være ledige som fornævnt, og da vi ønsker at omfatte nævnte Thomas, der, som han forsikrer, er født af riddermæssig slægt på begge forældres side, og som mangfoldigt er anbefalet til os for sin velbyrdige fødsel, sit liv, sin vandel (– – –)[1]) pålægger vi Dig, gode søn, ved apostolisk brev, at Du, hvis Du efter omhyggeligt at have prøvet ham finder samme Thomas egnet til at opnå nævnte kanonikat og præbende, – hvorom vi bebyrder Din samvittighed – med vor myndighed med fuld kanonisk ret og al ret og tilbehør skal overdrage og anvise samme Thomas for-

nævnte kanonikat og præbende, hvis afkastninger, afgifter og indkomster, som denne Thomas forsikrer, ikke overstiger en årlig værdi af tolv mark sølv ifølge den almindelige indtægtsangivelse[2]), hvad enten de er ledige som fornævnt eller i øvrigt på enhver måde eller fra en hvilken som helst anden person eller ved opnåelse af et andet kirkeligt beneficium, der er overdraget med apostolisk eller enhver anden myndighed, eller i øvrigt ved, at en eller anden af egen drift frivilligt har givet afkald på dem ved nævnte kurie eller uden for den, ligeledes i nærværelse af en offentlig notar og vidner, selv om de har været ledige så lang tid, at deres overdragelse ifølge Laterankonciliets bestemmelser[3]) på lovformelig vis er hjemfaldet til fornævnte sæde, eller dette kanonikat og denne præbende særligt er reserveret for apostolisk rådighed, og der angående dem svæver eller er en uafgjort strid mellem nogen ved nævnte kurie eller uden for den, hvis stilling det er vor vilje skal anses for udtrykt med dette brev, og den, fra hvis person de sidst er blevet ledige, har været fornævnte sædes kapellan, nuntius eller official i øvrigt eller kollektor eller underkollektor af afkastninger og indkomster, der skyldes det apostoliske kammer, eller i tjeneste ved nævnte sæde eller hos en eller anden af vore ærværdige brødre, den hellige romerske kirkes kardinaler, eller har været tilhænger af Robertus – fordømmelig ihukommelse – fordum kardinalpresbyter af basilika SS. XII Apostoli, dengang modpave, som i forbryderisk forvovenhed kaldte sig Clemens 7., eller af andre, der er fordømt ved apostoliske processer, når blot denne ikke har trængt sig ind i nævnte kanonikat og præbende, og der ikke på tidspunktet for dette brevs givelse særligt er søgt ret for nogen angående dem. Du skal personligt eller ved en eller flere andre indføre samme Thomas eller hans befuldmægtigede i hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte kanonikat og præbende og deres omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen, idet enhver uretmæssig besidder er fjernet derfra, og skaffe denne Thomas eller nævnte befuldmægtigede for ham anerkendelse som kannik og broder med adkomst til denne præbende i nævnte kirke i Slesvig, efter at I har anvist ham sæde i koret og plads i kapitlet med fuld kanonisk ret og sørge for, (– – –)[1]) oppebørsler af dette kanonikat og denne præbende, idet Du med vor myndighed tugter dem, der sætter sig op herimod, under udelukkelse af appel, uanset såvel vor forgænger – salig ihukommelse – pave Bonifacius 8.s[4]) som alle andre apostoliske bestemmelser og desuden alle herimod stridende bestemmelser og sædvaner ved denne kirke i Slesvig, selv om de er bekræftede ved ed, apo-

stolisk stadfæstelse eller en hvilken som helst anden bekræftelse, eller uanset om nogen med apostolisk eller hvilken som helst anden myndighed er anerkendt som kannikker i samme kirke eller arbejder på at få anerkendelse eller med hensyn til provisioner, de skal have på kanonikater og præbender ved nævnte kirke i Slesvig har fået særligt (– – –)[1]). Det er nemlig vor vilje, at fornævnte Thomas med hensyn til opnåelse af nævnte kanonikat og præbende skal foretrækkes for alle disse, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre kanonikater og præbender og beneficier; (Din overdragelse skal endvidere gælde), uanset om den for tiden værende biskop af Slesvig og vore elskede sønner kapitlet ved nævnte kirke eller hvilke som helst andre (– – –)[1]), og at kanonikater og præbender ved fornævnte kirke i Slesvig eller andre kirkelige (– – –)[1]) særlig omtale sted; (Din overdragelse skal også gælde), hvis nævnte Thomas ikke har (– – –)[1]) overholde denne kirke i Slesvigs bestemmelser og sædvaner, når blot han i sin fraværelse lader en egnet befuldmægtiget aflægge den, og når han kommer til denne kirke, gør det i egen person, eller (uanset) at denne Thomas vides at besidde fornævnte sognekirke, hvis afkastninger, afgifter og indkomster ikke overstiger en årlig værdi af 10 mark sølv ifølge fornævnte indtægtsangivelse[2]). Thi hvis man finder fornævnte Thomas egnet (– – –)[1]) brevs udstedelsesdag havde befalet, at nævnte kanonikat og præbende ved en truffen afgørelse ved provision skulle gives samme Thomas, der var fundet egnet hertil. Givet ved S. Pietro i Rom den 9. november i vort ottende (pontifikats)år.

1) for de forkortede formler se nr. 120. – 2) jf. DRB. III 2 nr. 18 note 4. – 3) jf. DRB. II 1 nr. 406 note 1. – 4) jf. nr. 144 note 4.

1396. 10. november. Borgen Åhus. 171

Ærkebiskop Jakob af Lund og fem væbnere vidimerer Leek Ofradssons brev af 1371 1. juni.

Original i rigsarkivet.

Jakob, af Guds nåde ærkebiskop af Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, Jens Due, Trued Hase, Konrad Iserenvord, Henrik Gerhardsen og Niels Svendsen af Ellinge, væbnere, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Vi vil, at det skal stå fast for alle, nulevende og fremtidige, at vi har set,

hørt og gennemlæst et åbent brev af en hr. Leek Ofradsson, ridder, indeholdende ord til andet følgende ordlyd: Alle mænd, der hører eller ser dette brev, hilser jeg Leek Ofradsson, ridder (*o.s.v. = Dipl. Svec. X nr. 58. jf. DRB. III 9 nr. 50*). Hvad vi har set, hørt og gennemlæst, erklærer vi med sandfærdige ord. Givet på borgen Åhus i det Herrens år 1396 dagen før mortensdag under vore segl, der til vidnesbyrd er hængt under dette brev.

172 1396. 11. november.

Povl Svendsen, forstander for de fattige i Lund, sælger en bod sammesteds til Jens Karlsen.

Skånebrevsfortegnelsen.

Skøde- eller salgsbrev udstedt af Povl Svendsen, de fattiges forstander, med samtykke af klostersamfundet til Jens Karlsen på en bod, der ligger mod syd i byen lige ved siden af en gård eller bygning, der kaldes Rækken. Givet på biskoppen sankt Mortens dag 1396.

173 [1396]. 11. november. Klinteholm.

Hertug Erik af Mecklenburg meddeler borgmestre og rådmænd i Danzig, at han til gavn for hansekøbmændene har angrebet Svend Sture for at gøre ende på sørøveriet, men for nylig har hørt, at dronningen har holdt forsamling og har til hensigt at styrke Svend med 400 bevæbnede, *hvorfor han beder dem om hjælp, for at sørøveriet ikke skal øges igen.*

Original på nedertysk i Danzig.

174 1396. 14. november. Skast herredsting.

Tingsvidne af Skast herredsting om, at væbneren Karl Thomsen har pantsat alt sit gods i Guldager til Gerlav Tun.

Original i rigsarkivet.

Niels Lund og Esger Jensen, præster, Niels Maltesen, Bonde Svir, Jens Thomsen og Jens Næse, væbnere, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle skal vide, at i det Herrens år 1396 første tirsdag efter sankt Mortens dag fremstod i vor nærværelse på Skast herredsting gode mænd og bevidnede, at en vis Karl Thomsen, væbner, i sandhed havde pantsat alt sit gods i Guldager til en Gerlav Tun, væbner, for 10 mark sølv under hans beseglede brev. Til vidnesbyrd herom har vi ladet vore segl hænge under dette brev.

1396. 20. november. Båg herredsting. 175

Tingsvidne af Båg herredsting om, at Jens Stigsen og Bernike Skinkel har fået et sognevidnesbyrd på, at gods i Emtekær hørte til gården Iversnæs.

Original i rigsarkivet.

Lars Hvidsen, foged i Båg herred, Lars Lunow, Henneke Maap, Lars Jensen, Ivar Finsen, Erik Andersen, væbnere, Peder Ebbesen og Fin Pedersen, bønder, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Vi gør vitterligt for alle, nulevende og fremtidige, at vi i det Herrens år 1396 mandagen før pave Clemens' dag var til stede på Båg herredsting og i lige måde hørte, at de gode mænd, nemlig Jens Stigsen og Bernike Skinkel, fremstod for os og mange andre troværdige mænd og skaffede sig et fuldstændigt og fyldestgørende sognevidnesbyrd ved de gode mænd, nemlig Lave Olufsen af Hjorte, Niels Jensen sammesteds, Anders Pebling, Niels Edder, Jens Pedersen af Stubberup, Jens Degnsen, Mads Brun, Peder Viur og Niels Jensen, angående noget gods i landsbyen Emtekær, Tanderup sogn, Båg herred. De erklærede enstemmigt på denne måde, at fornævnte gods i landsbyen Emtekær fra gammel tid af med al ret hørte til gården Iversnæs, hvilket gods ridderen hr. Anders Stygge – god ihukommelse – havde besiddet med fri rådighed, ligesom Lyder Krummedige frit havde besiddet det i sin levetid, og også Klaus Krummedige havde på lignende måde i sandhed besiddet og bebygget det, og de havde hverken erfaret eller hørt, at fornævnte gods på rettertinget eller andetsteds med nogen ret eller lov var blevet skødet eller afhændet fra fornævnte gård, med den tilføjelse, at fornævnte Bernike Skinkel befalede Peder Ingvarsen og andre, som med urette havde samme gods i deres besiddelse, at skaffe sig et andet sognevidne. Fremdeles forlangte fornævnte Jens Stigsen og Bernike et tingsvidne angående dette sognevidne og skaffede sig det på samme ting ved lovfaste mænd, nemlig

Unker Jensen af Ørsted, Peder Madsen af Egerup, Niels Nordby, Henrik Holte, Niels Jensen af Blangstrup, Peder Larsen af Brynfeld, Anders Povlsen og Niels Pedersen af Nørregård, der erklærede som de ovennævnte i sognevidnet og i sandhed fulgte samme i den rette ordlyd, at de hverken havde hørt eller, som de ydermere sagde, havde erfaret det, hvilket de lovligt og rigtigt bevidnede. Til sikrere forvaring har vi ladet vore segl hænge under dette brev. Givet ovennævnte år, dag og sted.

176 1396. 20. november. Rostock.

Borgmestre og rådmænd i Rostock sælger 80 mark årlig afgift til hr. Konrad Unrowe for 1000 mark, der er udredt til dem til stadens tarv, nemlig til vor krig mod rigerne Danmark, Norge, og Sverige for udløsningen af vor herre Albrecht, Sveriges konge, og Erik, hans søn, og de øvrige fanger af fangenskabet.

Vidisse 1441 22. oktober i Schwerin.

177 1396. 2. december.

Notits i staden Deventers regnskaber om udbetaling til Albrecht, byens udsending, som advarede dens borgere, der havde været i Skåne.

Regnskabsnotits på nedertysk i Deventer.

Fremdeles på samme dag til Albrecht, vor stads udsending, tilkendt for rejsen, at han var draget til Hamburg og til Lübeck og til Bremen og videre over land, for at han kunne advare vore borgere, der havde været i Skåne, før deres hjemrejse, det blev 7 gylden.

178 1396. 4. december.

Godskalk Klausen vil fri Jakob Mund en gård i Lille-Musse i fire år.

Eline Gøyes jordebog (1552).

Fremdeles et brev, at Godskalk Klausen vil fri Jakob Mund den gård, som han nu bor i, i Lille-Musse med alt tilliggende i fire år fra førstkommende sankt Mortens dag. Givet sankt Barbaras dag 1396.

1396. 9. december. Lödöse. 179

Dronning Margrete oplader Sigge Larsson al sin ret til noget gods i Göteve i Vilska herred som vederlag for hans hidtidige og fremtidige tro tjeneste.

Afskrift på svensk i Stockholm.

1396. 10. december. Stralsund. 180

Henning Podebusk og Predbjørn Podebusk, riddere, indstifter et evigt vikardømme i Gingst af gården Lipsitz, som den afdøde Henning Podebusk, Danmarks riges drost, havde købt af Predbjørn v. d. Lancken.

Original i rigsarkivet.

I Guds navn amen. Henning Podebusk, søn af hr. Henning Podebusk den ældre, ridder, og Predbjørn Podebusk, søn af hr. Henning Podebusk, ridder, salig ihukommelse, Danmarks riges drost, riddere, til alle troende kristne, der får dette brev at besigtige, se og høre det læst, hilsen med menneskeslægtens frelser.

For at fromme og offentlige handlinger ikke på nogen måde skal fordunkles ved de ondskabsfuldes trætte eller i glemselens tåge, har de nidkære vise bestemt, at de skal foreviges ved brevets og vidners erindring. Derfor giver vi gavmildt af vor rene fri vilje og med modent råd og samtykke af vore venner og arvinger og overgiver klart for Guds skyld gården, kaldet Lipsitz, i Patzig sogn på landet Rügen, Roskilde stift, til forøgelse af gudsdyrkelsen, til bod for alle vore forfædres sjæle og til vor egen frelse, til i vort og alle vore arvingers og efterfølgeres navn at oprette og bekræfte et evigt vikardømme og til evindeligt at holde gudstjeneste i kirken i Gingst, til den anbefalelsesværdige mand, hr. Nicolaus Pantellitzen, præst i ovennævnte stift og hans evindeligt efterkommende efterfølgere, tillige med al ejendomsret og alle tilliggender, alle afgifter og oppebørsler, nemlig agre, dyrkede og udyrkede, enge, græsgange, høslæt, skove, lunde, træ, træhugst, krat, buskads, tørveskær og tørv, møller og deres grunde, hede, jagt, fuglefangst, veje og uvejsomt land, vande og deres afløb, damme og fiskevande, ligeledes med al arv og tilliggende hytter og al nytte, brug og afkastning lige så frit, således som Henning Podebusk, fornævnte drost, med retmæssigt købs adkomst købte og besad samme gård med tilliggender fra afdøde Predbjørn, kaldet v.d. Lancken, vasal,

ligeledes med al gejstlig, straffe- og romerret, højere og lavere, over hals og hånd, som er nu og vil kunne forekomme på samme gård og på dens tilliggender, at have, sidde inde med og besidde til evige tider i fremtiden, idet vi giver afkald på alle de rettigheder, som vi hidtil har haft og vides at have i nævnte gård, dens tilliggender og tilbehør, idet vi aldeles ikke forbeholder os og vore arvinger, der følger efter fra slægtled til slægtled, nogen ret med hensyn til nævnte gods, dog således at jeg Henning Podebusk og mine arvinger én gang og Predbjørn Podebusk og hans arvinger skiftevis og afvekslende en af os efter den anden forbeholder os patronatsretten og retten til at præsentere angående nævnte vikardømme. Desuden skal nævnte vikardømme, når det bliver ledigt, overgives til en hertil egnet præst eller en gejstlig, der ønsker at holde sig til de hellige grader. For at altså ikke nogen som helst i dumdristig forvovenhed skal kunne gå imod og til evige tider hindre denne vor og vore arvingers eller venners frelsebringende indstiftelse og anordning, har vi ladet dette herom affattede brev urokkeligt bestyrke ved at hænge vore segl under. Vidner hertil er de anbefalelsesværdige mænd, de herrer Nicolaus Kummerow, sognepræst ved kirken i Zudar og baccalaureus i kanonisk ret, Nicolaus Horst, sognepræst ved kirken i Vilmnitz, og Johan de Soltis, baccalaureus i kanonisk ret, præster, hvis segl sammen med vore segl er hængt under dette brev. Givet i Stralsund år 1396 efter Herrens menneskevorden søndagen før den berømmelige jomfru Lucias dag.

181 1396. 13. december. Lödöse.

Abraham Brodersen, ridder, overlader dronning Margrete gods i Askims herred på livstid.

Original på dansk i rigsarkivet.

Jeg Abraham Brodersen, ridder, erkender med dette .....[1]) brev ....., (at jeg) med ja ..... vilje ..... min nådige frue dronning Margrete ..... ligger i Askims herred ..... i Fässberg en gård, en gård i Eg..... en gård i ..... i Mölndal, en gård i Vämmedal i Ku..... en gård i ..... og dette gods' tilliggende og alt det gods, som jeg ..... hvad det end ..... med al ret og rettighed, som jeg har haft eller har dertil, intet undtaget, alt dette fornævnte frit og frelst at besidde og beholde i den tid, Gud vil, at min fornævnte fru dronning lever, og når Gud vil, at hun dør, da skal dette for-

nævnte gods komme tilbage til min og mine arvingers hånd, dog således, at har hun eller kongedømmet da eller nu nogen rettighed til eller i dette fornævnte gods, da skal de være og blive ukrænket deri. Til yderligere sikkerhed for alle disse foranførte bestemmelser har jeg ladet mit segl hænge under dette brev, og jeg har bedt de velbyrdige mænd hr. Mikkel Rud og Valdemar Bydelsbak, riddere, til vidnesbyrd lade deres segl hænge under dette brev. Givet i Lödöse i det Herrens år 1396 på jomfruen sankt Lucies dag.

1) øverste halvdel af originalen er stærkt medtaget af garvesyre.

1396. 13. december. 182

Erik Erlandsson, ridder, kvitterer Absalon Kjeldsen for 40 lødige mark.

Original på dansk i rigsarkivet, beskadiget.

Det skal være vitterligt for alle, der hører eller ser dette brev, at jeg Erik Erlandsson, ridder, med dette mit åbne brev erkender offentligt i min kære frue, dronning Margretes nærværelse og i nærværelse af de velbyrdige mænd, hr. Mikkel Rud, Niels Jensen, Abraham Brodersen og Valdemar Bydelsbak, riddere, at jeg på mine egne og mine arvingers vegne lader den velbyrdige mand Absalon Kjeldsen og hans arvinger være fuldstændig kvit og fri uden noget svig for 40 lødige mark. Og for al den skade, som jeg led i min herre marsk Eriks tjeneste, og for alle sager indtil denne dag, hvad de end kan have været, hvad enten det har været gæld eller skade enten på marsk Eriks vegne eller på fornævnte Absalons vegne, lader jeg på mine egne og mine arvingers vegne den oftnævnte Absalon og hans arvinger være aldeles kvit og fri uden nogen svig. Jeg oftnævnte Erik erklærer oftnævnte Absalons åbne brev, der lyder på disse fornævnte 40 mark .....[1]), for dødt. Til sand bekræftelse på og yderlig sikkerhed for dette kvitteringsbrev har jeg oftnævnte Erik ladet mit segl hænge under dette brev. Jeg beder min kære frue, dronning Margrete, og disse fornævnte velbyrdige mænd, som står skrevet ovenfor, om at lade deres segl blive hængt under dette brev til vidnesbyrd. [Givet] .....[1]) i det Herrens år 1396 på selve jomfruen sankt Lucies dag.

1) lakuner som følge af beskadigelsen af originalen.

183 1396. 26. december. Varberg.

Svend Sture, væbner, oplader godset Landbotorp med mølle i Håcksvik sogn til hr. Abraham Brodersen, ridder, for et lån på 100 mark svensk.

Original på dansk i det svenske rigsarkiv.

Jeg Svend Sture, væbner, hilser alle de mænd, der hører eller ser dette brev, kærligt med Gud.

Det skal være vitterligt for alle gode mænd, at jeg har taget til låns og aldeles oppebåret 100 rede mark svensk i gæv og gængs mønt, som jeg var vel tilfreds med, af den velbårne mand hr. Abraham Brodersen, ridder, for hvilke penge jeg oplader og som ret ejendom overantvorder fornævnte hr. Abraham eller hans arvinger frem for mig og mine arvinger al den ret og de krav, som jeg har på det gods og den mølle og alt, hvad der ligger til det gods, vådt eller tørt, nært eller fjernt, intet undtaget, som kaldes Landbotorp i Håcksvik sogn i Kind, hvilket gods og hvilken mølle med ret og skel er pantsat til mig af den velbårne mand hr. Mathias Götstavsson, ridder, med hans åbne brev, som er vitterligt for mange dannemænd, hvilket brev siger, at i det år fornævnte gods skal indløses, da skal det indløses på mikkelsdag og ingen anden dag i året. Fremdeles forpligter jeg mig og mine arvinger til at overantvorde og trofast at ihændegive fornævnte hr. Abraham eller hans arvinger fornævnte hr. Mathias' åbne brev derpå, hvormed fornævnte gods er pantsat til mig. Forholder det sig og således, at brevet ikke findes, da skal jeg eller mine fornævnte arvinger gøre hr. Abraham eller hans arvinger så ordgrant[1]), at hverken han eller de skal lide skade derved. Til vidnesbyrd herom og til yderligere sikkerhed hænger jeg mit segl under dette brev og gode mænds segl til vidnesbyrd, nemlig Arvid Stensen, væbner og Eskil Magnusson, væbner. Dette blev skrevet på Varberg år 1396 efter Guds fødsel sankt Stefans dag.

1) jf. DRB. II 8 nr. 249 note 2.

184 1396. 28. december. Wolgast.

Hertug Barnim 6. af Pommern forlener brødrene Nicolaus og Otto Horst med gods i Tribkevitz samt stadfæster deres frihed for godset i Siggermow.

Original på nedertysk i Greifswald.

Vi Barnim, af Guds nåde hertug af Stettin og fyrste af Rügen, erkender åbent til vidnesbyrd med dette nærværende brev, at vi i overværelse af vort råd, nemlig Suhm, vor foged, og Raven Barnekow, har tillagt de gode folk, hr. Nicolaus, præst, og Otto, væbner, brødre med navnet Horst, og deres retmæssige arvinger deres gods i Tribkevitz i Trent sogn, som det nu ligger og altid har ligget fra gammel tid, i alle sine ender og skel, med alle rettigheder og friheder, som deres forfædre før har bestemt det, og de derefter med den højeste og den laveste at dømme på hånd og på hals, med afgifter og med udmøntede penninge, med ejendom og med al nytte og udbytte, der nu kommer deraf og vil være i kommende tider, uden nogen tynger eller (krav om) indlager fra vore fogeder eller vore embedsmænd, at nedarve fra slægt til slægt og bekræfte alle deres breve, som de har derpå, for dem for fremtiden, efter anmodning fra den ædle mand, hr. Henning Podebusk, og også på grund af deres forfædres tjenester, som de har ydet vore forfædre, og med vor magt bekræfter vi også deres frihed i deres gods i Siggermow i Bergen sogn, som de allerførst fik den fra dem fra Putbus. Til yderligere erkendelse af og vidnesbyrd om sandheden i alle disse forskrevne ting, så har vi Barnim med vidende ladet vort segl hænge på dette brev. Vidne på disse ting er de ærlige mænd, fornævnte hr. Henning Podebusk, hr. Folmer Jakobsen, ridder, hr. Frederik Moltke, sognepræst i Garz, Klaus van Nemeren og mange andre ærlige folk, der er rosværdige. Skrevet i Wolgast i det Herrens år 1397[1]) på de hellige børns dag i julen.

1) i Nordtyskland begynder året 25. december.

1396. 31. december. Marienburg. 185

Reces af de preussiske stæders dag i Marienburg.

Afskrifter på latin og tysk i hanserecesserne.

I det Herrens år o.s.v. 97[1]) aftenen for Herrens omskærelse forsamledes de preussiske stæder i Marienburg og gennemdrøftede dette.

<1-6> .....[2])

<7> Fremdeles skal man sende dronningen af Danmark et brev (som svar på) hendes brev, som hun havde sendt stæderne o.s.v. at skrive med sådan ordlyd. Efter hilsenen (*o.s.v.* = *nr. 186*).

<8> Fremdeles blev der skrevet til dem fra Lübeck med følgende ordlyd. Ærlige kære venner (*o.s.v. = nr. 187*).

<9-11> .....[3])

1) året begynder juledag i Preussen. – 2) de udeladte artikler vedrører lokale handelsforhold og Stockholm. – 3) de udeladte artikler vedrører fredeskibene og pundtolden.

186 [1396. Omkr. 31. december][1]).

De preussiske stæder meddeler dronning Margrete som svar på hendes indbydelse til forhandlinger i Kalmar 17. juni, at de ikke kan tage imod den, før de har forhandlet med de øvrige hansestæder, ligesom de heller ikke ensidigt kan ændre tidspunktet for hansestædernes indbyrdes forhandlinger.

Afskrifter på nedertysk i Thorn og Danzig.

Efter hilsenen. Allerhøjeste stormægtige nådige frue.

Eders breve, sendt til os ved Eders nærværende bud, har vi modtaget på rette vis og vel fornemmet, i hvilke Eders nåde skriver til os om mødet, som den allerhøjeste fyrste og herre, kong Erik og Eders nåde med Eders riges råd har bestemt at holde i Kalmar til næstfølgende trinitatis[2]), og I skriver til os, at vi og de andre stæder, hvem dette også angår, skulle sende vore rådssendebude til samme møde på grund af den hændelse, som er sket på havet denne sommer. Derpå, allernådigste frue, skal det behage Eders nåde at vide, som vi også før har skrevet til Eder, at sagen om fredeliggørelsen af havet, og hvad der angår den, ikke alene er vores sag, men også de tyske hansestæders, efter hvilken aftale vi og de fra Lübeck og de fra Stralsund i denne sommer har lagt fredeskibene på havet, således at Eders nåde vel kan erkende, at vi ikke har magt til alene at holde møde derom. Men eftersom Eders nåde skriver, at I har skrevet meget om denne sag til dem fra Lübeck, så vil vi ligeledes til dem og de andre stæder også ufortøvet skrive om alle sager, som Eders nåde tilskriver os, og vi gør så meget dertil, som vi formår. Og hvis de kan føje det, og vi med dem, at sende bude til mødet i Kalmar, vil vi gerne skrive det til Eders nåde, så snart vi kan. Og endvidere, som vi har skrevet til Eders nåde, vil stæderne holde et møde til næstfølgende pinse, som er planlagt ved enighed mellem hansestæderne, det møde kan vi ikke alene aflyse, og vi beder Eders nåde om ikke at tage os det ilde op og ville forhale alle ting og sager, som Eders nåde således længe har gjort indtil pinse, så

håber vi at ordne sagen således med de andre stæder, at vore i disse sager skal drage fra Eders nåde enten med gunst og venskab eller med ret og med ære. Fremdeles har vi tilskrevet Eders nåde og bedt om at underrette den ærværdige herre og fader, ærkebiskoppen af Lund, så at han behandler os, som han har lovet os og oven for Eders stormægtighed er blevet enig med vore sendebude om, hvorpå Eders nåde ikke igen har skrevet til os. Derfor, nådige frue, beder vi Eders nåde om igen at pålægge ham at behandle os, som forskrevet står, så at vi ikke mere har brug for at klage til Eders nåde.

1) da brevet er optaget i referaterne fra de preussiske stæders forhandlinger i Marienburg 1396 31. december, jf. nr. 185, må det være udstedt omkring dette tidspunkt. – 2) 17. juni 1397.

[1396. Omkr. 31. december][1]). 187

De preussiske stæder sender Lübeck kopier af dronning Margretes brev og deres svar herpå og beder dem sende oplysning om, hvad de har svaret dronningen, og hvorledes man videre skal forholde sig i denne sag.

Afskrifter på nedertysk i Thorn og Danzig.

Ærlige kære venner.

Vid, at vi på denne tid har modtaget dronningen af Danmarks breve og også dem fra Kalmar, hvoraf vi sender Eder, vore kære, kopier indlagt i dette brev. Derpå har vi skrevet vort svar til hende, som denne indlagte kopi også indeholder. Og som hun har skrevet, har hun også skrevet meget om sagen til Eder. Hvad I derpå har skrevet tilbage, det beder vi Eder, vise herrer, om at skrive til os igen og også, hvad I finder tilrådeligt med hensyn til, hvordan man skal gå videre i denne sag, og hvordan man bedst kommer ud af den. Og også, hvordan I synes, det er godt at holde møde i Kalmar, hvordan man bedst kan forsvare det. Og som I vel ved, har I, de fra Stralsund og vi haft vore fredeskibe på havet denne sommer, og vi beder Eder om, at I vil tale og skrive Eders råd og opfattelse tilbage om, hvordan man skal forholde sig videre i dette år med sejladsen, hvad man vil gøre ved fredeliggørelsen af havet, og hvad det er bedst at gøre, thi vi vil lade vore fredeskibe, som vi har haft på havet dette år, blive liggende som advarsel, indtil vi ved, hvordan man vil eller ikke vil forholde sig.

1) da brevet er optaget i referaterne fra de preussiske stæders forhandlinger i Marienburg 1396 31. december, jf. nr. 185, må det være udstedt omkring dette tidspunkt.

188 1396.

Testamente af Niels Tagesen Degn.

Notits af Hamsfort.

I det Herrens år 1396 testamenterer Niels Tagesen, kaldet Degn, en velbyrdig mand på Fyn af Sodorp noget gods til dominikanerne i Odense. Vidner til denne handling er Rigvald Jensen, Jakob Vitne, Mogens Aspersen, berømmelige mænd, borgere i Odense.

189 1396.

Brevudtog af Hamsfort, hvori nævnes Jens Andersen, foged i Skåne.

Notitser af Hamsfort.

a:

I det Herrens år 1396 ..... På den tid var Jens Andersen foged i Skåne, og hans segl var en kronet jomfru, bedækket med dun og fjer[1]).

b:

Jens Andersen, foged i Skåne. 1396[1]).

1) I *b* er teksten desuden udstyret med en rå skitse af seglet, der viser en ørn, således som den førtes af Dueslægten, jf. f.eks. DAS. 1092. Ørnekroppen er imidlertid skåret på en sådan måde, at den har kunnet give anledning til Hamsforts fejlagtige opfattelse af seglbilledet, således som den kommer til udtryk i *a*.

190 [Omkr. 1396][1]).

Erik Hågensen og hans hustru Marina Pedersdatter skøder deres gods i Nørre-Højrup og al deres rettighed i Morud til Henning Berg, høvedsmand over Ore birk.

Referat på dansk i dom af 28. juli 1477.

Et pergamentbrev, skrevet på latin og beseglet med to hængende segl, hvilket lyder, at Erik Hågensen og hans hustru Marina Pedersdatter anerkender, at de til velbyrdig mand Henning Berg, høvedsmand over

Ore birk, har solgt og skødet alt deres gods i Nørre-Højrup i Skam herred med alle dets tilliggender samt al deres rettighed og ejendom i Engeldrup og Morud, hvilket var tilfaldet dem ved retmæssig arv, for 300 mark lybske penge i sølvmønt, og disse var fuldstændigt og ganske betalt til dem til deres tilfredshed. For disse 300 mark lader de derfor fornævnte Henning Berg være kvit og fri på den betingelse, at nævnte Henning Berg skal indløse det fornævnte gods for 150 mark lybske penge, når det passer ham, idet dette gods var pantsat til Borkvard Skinkel for den fornævnte sum. Hvis deres arvinger eller frænder vil indløse det fornævnte gods fra nævnte Henning eller hans arvinger for 300 mark i sølvpenge, således som skrevet ovenfor, og desuden for 150 lybske mark af hr. Borkvard Skinkel, ridder, så skal det fornævnte gods indløses og betales inden nærmestfølgende mikkelsdag. Skulle det ske, at fornævnte gods ikke bliver indløst af dem, der står nævnt ovenfor, så skal det nævnte gods tilhøre fornævnte Henning Berg og hans arvinger til evig besiddelse i kraft af retmæssigt skøde.

1) angående dateringen, jf. efterfølgende nr. Henning Berg var død 1397 12. november.

1396. Fyns landsting. 191

Tingsvidne af Fyns landsting om, at Erik Hågensen og hans hustru har skødet deres gods i Nørre-Højrup og al deres rettighed i Store- og Lille-Morud til Henning Berg.

1. Referat i dom 28. juli 1477.

Herimod fremlagde fornævnte hr. prior et gammelt brev på latin udstedt af Fyns landsting og beseglet med ni hængende segl, hvilket lyder, at Erik Hågensen mødte frem på Fyns landsting tre på hinanden følgende ting og lovbød der på lovlig vis uden indsigelse alt sit gods i Nørre-Højrup og en gård, der kaldes Morud gård, som var tilfaldet ham sammen med hans hustru Marina, Peder Hvids datter. Og derpå skødede han det fornævnte gods med alle dets tilliggender til fornævnte Henning Berg til evig besiddelse, og dette foregik på det nævnte landsting. Dette skøde stadfæstede Erik Hågensens hustru og oppebar ti lybske mark af fornævnte Henning ud over hovedsummen som "guldgave"[1]). Derefter lovbød Henning Berg det samme gods på tre på hinanden følgende ting og beholdt det siden ved lovhævd i tre år, uden at nogen kærede det.

2. Antvorskov klosters registratur (1607).

Erik Hågensen skødede og afhændede til Henning Berg alt det gods, han havde i Nørre-Højrup tillige med en gård, som kaldes Morud gård. År 1396.

1) betydningen ikke kendt.

192 1396.

Niels Jakobsen Lunge, kannik i Roskilde, skænker sit gods i Ravnstrup til Næstved sankt Peders kloster.

Næstved klosters registratur (1528).

Niels Jakobsen Lunge, kannik i Roskilde, gav, overgav og skødede os sit gods i Ravnstrup i Nørre-Kirkeby sogn, nemlig tre gårde, som hver giver 3 1/2 pund korn, med det vilkår, at brødrene hver dag skal holde en messe foran sankt Birgittas alter og holde prædiken på hendes festdag og holde hans årtid dagen efter. 1396.

193 1396. Falsters landsting.

Niels Jakobsen Lunge, kannik i Roskilde, skøder på Falsters landsting gods i Ravnstrup til Næstved sankt Peders kloster.

Næstved klosters registratur (1528).

Foran anførte Niels skødede os omtalte gods[1]) på Falsters landsting. Brevet på denne gave optages her. 1396.

1) jf. forrige nr.

194 1396.

Bernhard Møller sælger sin gård i Næstved til Peder Jakobsen.

Næstved klosters registratur (1528).

Bernhard solgte Peder fornævnte gård[1]). 1396.

1) jf. DRB. IV 5 nr. 302.

1396. 195

Jakob Uffesen skænker sit gods i Sørup og andet gods til Næstved sankt Peders kloster.

Næstved klosters registratur (1528).

Jakob Uffesen, væbner, gav, overgav og skødede klosteret alt sit gods i Sørup, Ravnsbjerg, Toksværd og Nørre-Tvede og al den ret, som han har i Paddeborg og Paddeborgs fang, tillige med alt sit rørlige og urørlige gods til bod for sin og sine slægtninges sjæle. 1396.

1396. 196

Jakob Uffesen skøder på landstinget gods i Sørup og andet gods til Næstved sankt Peders kloster.

Næstved klosters registratur (1528).

Samme[1]) Jakob skødede klostret alt det foran angivne gods på landstinget. År som ovenfor[1]).

1) jf. forrige nr.

1396. 197

Hr. Niels Klementsen, abbed i Sorø, indløser en gård i Malmø fra Anders Mortensen.

Referat i Sorø gavebog (omkr. 1440).

Hr. Niels Klementsen, abbed, indløste den[1]) derfor fra nævnte Anders Mortensen ved hr. Jakob Birgersen af Ås' hånd for 88 mark sølv og modtog hans kvittering herfor. I det Herrens år 1396.

1) jf. DRB. IV 5 nrr. 453 og 467.

1396. 198

Aftale om gods tilhørende Århus domkirke mellem biskop Bo af Århus og Thomas Wusteni.

Referat af Hans Pedersen Horsens.

Aftale mellem Bo og Thomas Wusteni, indgået år 1396, angående noget kapitelgods[1]), og han kaldes ifølge dette brev Århuskirkens øverste præst.

1) herefter følger rimeligvis Hans Pedersen Horsens kommentar, der meddeler, at dette viser, at Bo er blevet ophøjet til den biskoppelige værdighed før dette år, jf. DRB. IV 5 nr. 372.

199 1396[1]).

Nicolaus og Timme Grelle lover at holde rådmændene i Stralsund skadesløse for deres brev angående arvegodset efter Nicolaus Warnow, der var død i Trelleborg.

Indførelse i Stralsunds liber memorialis.

Nicolaus og Timme, farbrødre, kaldet Grelle, lovede at holde de herrer rådmænd i Stralsund sikrede og skadesløse angående alt det arvegods, der var efterladt i Trelleborg ved Nicolaus Warnows død, han, som var afgået ved døden sammesteds, og hans broder Radike Warnow skal inddrive det med stadens anbefalingsbrev, der var givet herom, således at ingen gentagen påmindelse skal opstå angående det gods.

1) indførelsen er den 2. på siden, der som overskrift har *År 96.*

200 1396. Århus.

Kong Erik 7. af Pommern tildømmer Katerine Svends gården Storring.

Kalundborgske registratur (1476).

Kong Eriks dombrev givet på retterting i Århus, hvormed Katerine Svends blev tildømt en gård i Framlev herred, som kaldes Storring, med alt dens tilliggende. Givet 1396.

201 1396.

Absalon Kjeldsen og Katerine Eriksdatter kvitterer dronning Margrete for det gods, hun fik efter marsk Eriks død.

Kalundborgske registratur (1476).

Ligeledes et brev, at hr.[1]) Absalon Kjeldsen og Katerine Eriksdatter lader dronning Margrete kvit og fri for alt det gods, som hun fik efter marsk Eriks død; og de erklærer alle de breve døde og magtesløse, som fornævnte marsk Erik havde af kronen enten som pant eller ejendom. Givet 1396.

Ligeledes[2]) Absalon Kjeldsens og fru Katerine, hans hustrus kvittering.

1) fejlagtigt; Absalon Kjeldsen var ikke ridder. – 2) på en indhæftet seddel fra 1429.

[1396][1]). 202

Absalon Kjeldsens brev på Sølvesborg.

Kalundborgske registratur (1476)[2]).

Fremdeles Absalon Kjeldsens brev, der lyder på Sølvesborg.

1) angående datering, jf. følgende nr. – 2) jf. nr. 201 note 2.

1396. 203

Absalon Kjeldsens genbrev på Sølvesborg.

Kalundborgske registratur (1476)[1]).

Ligeledes et brev om, hvorledes Absalon Kjeldsen havde Sølvesborg i pant for 2000 lødige mark.

Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Ligeledes Absalon Kjeldsens og hans hustrus genbrev på Sølvesborgs pant. Givet 1396.

1) jf. nr. 201 note 2.

1396. 204

Fru Margrete Klausdatter, enke efter hr. Konrad Moltke d. y., oplader sin rettighed i Rørby til dronning Margrete.

Kalundborgske registratur (1476).

Fremdeles at fru Margrete Klausdatter, den unge hr. Konrad Moltkes enke, oplader dronning Margrete al den rettighed, som hun havde i Rørby i Ars herred og meget andet gods, således som det står skrevet i to medfølgende breve, og på hvad måde hendes mand havde det i pant, samt summen hvorfor det stod i pant. Givet i det Herrens år 1396.

Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Fremdeles brev på gods i Rørby, i Ellede og Svenstrup i Ars herred.

205 1396. Abrahamstrup.

Herman Fleming og hans hustru Ingerd oplader Abrahamstrup og Horns herred til kronen.

Vordingborgske registratur (1476).

Brev om, at Herman Fleming og hans hustru Ingerd oplader og afhænder til dronning Margrete og kronen Abrahamstrup i Horns herred med alt dens tilliggende og fornævnte Horns herred med al den rettighed, de har dertil, og erklærer alle de breve døde, som kunne være riget til skade vedrørende fornævnte Abrahamstrup og herred. Givet på Abrahamstrup år 1396.

206 1396.

Esbern Pedersen af Ravnstrup og hans hustru Margrete Jakobsdatter oplader to brydegårde i Næsby til dronning Margrete.

Vordingborgske registratur (1476).

Brev om, at Esbern Pedersen af Ravnstrup og hans hustru Margrete Jakobsdatter oplader dronning Margrete al deres rettighed i to brydegårde i Næsby i Tybjerg herred med seks øre skyldjord. Givet 1396.

207 1396.

Esbern Pedersen af Ravnstrup og hans hustru Margrete Jakobsdatter oplader gods i Bårse, Hammer og Ramsø herreder til dronning Margrete og kronen.

Vordingborgske registratur (1476).

Brev om, at Esbern Pedersen af Ravnstrup og hans hustru Margrete Jakobsdatter oplader og skøder dronning Margrete og kronen til evig besiddelse efterskrevne gods, som er en gård med et halvt bol jord i Rønnebæk; en gård med to øre skyldjord i Stenkelstrup; en ødegård med fire ørtug skyldjord i Borup; en gård med én ørtug skyldjord i Rønnebæk-Sibberup; en gård med ti ørtug skyldjord i Nørre-Tvede og en vandmølle sammesteds; en gård med fire ørtug skyldjord i Stårby; og en gård, som kaldes Skovhuse, i Bårse herred, med alt det fornævnte gods' tilliggende. Givet o.s.v. 1396.

Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Fremdeles skødebreve og pantebreve på gods i Rønnebæk, Stenkelstrup, Borup, Rønnebæk-Sibberup, Nørre-Tvede og en vandmølle sammesteds og Skovhuse med mere gods på Sjælland i Næsby[1]).

1) jf. foregående nr.

1396. 208

Hemming Jensen af Kyndby sælger alt sit gods i Horns herred til dronning Margrete og kronen.

Vordingborgske registratur (1476).

Brev om, at Hemming Jensen af Kyndby sælger, afhænder og skøder dronning Margrete til evig besiddelse for kronen alt sit gods i Horns herred, som han på lovlig vis havde købt af hr. Peder Grubbe, nemlig først et halvt bol og en otting jord i Vejleby, fremdeles seks øre jord i Landerslev, som Henrik Wardenberg havde i pant af ham for seks mark sølv, fremdeles et bol jord i Orebjerg, et halvt bol og en fjerding jord i Over-Dråby, et bol jord i Dalby, med alt det fornævnte gods' tilliggende. Givet år 1396.

Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Fremdeles skødebrev på gods i Vejleby og på gods i Over-Dråby.

209 1396.

Mageskifte mellem Mogens Munk og Absalon Pedersen om gods i Skåne.

Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Fremdeles et mageskiftebrev mellem Mogens Munk og Absalon Pedersen angående gods i Skåne på hr. Jakob Mus' børns vegne. Givet 1396.

210 1396.

Fader Takelsen sælger sit gods i Slöinge sogn til hr. Abraham Brodersen.

Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Fremdeles et brev, at Fader Takelsen har solgt hr. Abraham Brodersen alt sit gods Boarp i Slöinge sogn i Sønderhalland sammen med alt sit andet gods. År 1396.

211 1396.

Hr. Anland, præst i Bergen, pantsætter to gårde til hr. Abraham Brodersen.

Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Fremdeles hr. Anland, præst i Bergens brev, at han har pantsat hr. Abraham Brodersen en gård, som hedder Småris og en gård, som hedder Brusås, for 160 svenske mark. År 1396.

212 1396.

Kong Erik 7. af Pommerns brev på gods i Ålstrup, Ørting og Serridslev.

Åkjærske registratur (1591).

Et kong Eriks brev på pergament på gods i Ålstrup, Ørting og Serridslev. År 1396.

Åkjærske registratur (1611).

Et kong Eriks pergamentbrev på gods i Ålstrup, Ørting og Serridslev. 1357.

1396. 213

Jakob Skinkel pantsætter to gårde i Halling og en i Over-Randlev til Henrik Bønstrup.

Åkjærske registratur (1591).

Et pergamentbrev på tre gårde, to i Halling og en i Over-Randlev, som Jakob Skinkel har pantsat til Henrik Bønstrup for 60 mark i hvider. År 1396.

1396. 214

Kong Erik 7. af Pommerns vidisse om fire gårde i Horsens.

Viborg stifts registratur (1574).

Kong Erik af Pommerns vidisse på fire forskellige gårde i Horsens. 1396.

1396. 215

Jens Nielsen af Låstrup skøder en gård i Torup til Niels Nielsen.

Viborg sankt Hans klosters registratur (1574).

Jens Nielsen af Låstrups skøde til Niels Nielsen i Torup på en gård i Torup. 1396.

1396. 216

Tingsvidne på en gård i Randrup.

Ålborghus' registratur (1573).

Et tingsvidne på en gård i Randrup i Skibsted sogn. Givet 1396.

1396. 217

Skødebrev på en gård i Sønder Saltum.

Børglum klosters registratur (1542).

Skødebrev på en gård i Sønder Saltum. 1396.

218 1396.

Oluf Olufsens skøde på Hvidbjergmølle og Møllegård.

Verstervig klosters registratur (1599).

Oluf Olufsens skøde på Hvidbjergmølle og en gård, som kaldes Møllegård. 1396.

219 1396.

Peder Høgs skøde på samme.

Vestervig klosters registratur (1599).

Endnu et skøde, udstedt at Peder Høg på Møllegård og Hvidbjergmølle. 1396.

220 1396.

Henning Jensen skøder noget arvegods til Jens Due.

Maribo klosters registratur (1624).

Henning Jensens skøde til Jens Due på en arv. 1396.

221 1396.

Niels Olufsen skøder gods i Ønorpe[1]) til Jens Tilesen.

Maribo klosters registratur (1624).

Niels Olufsens skødebrev til Jens Tilesen på gods i Ønorpe[1]) i Nørreherred på Falster. 1396.

1) rimeligvis fejl for Øverup.

222 1396.

Brev om gods i Serridslev.

Angående teksten, jf. DRB. III 2 nr. 311.

1396. 223

Hr. Anders Jakobsen skøder på kronens vegne Saltø til biskop Peder af Roskilde.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Et skødebrev på latin, hvormed hr. Anders Jakobsen på dronning Margretes vegne til biskop Peder af Roskilde skøder Saltø, Karrebæk og noget gods i Flinterup. 1396.

1396. 224

Hr. Niels Birger, præst i Eggeslevmagle, skøder en gård i Skælskør til biskop Peder af Roskilde.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570)

Hr. Niels Birger, præst i Eggeslevmagles skøde til biskop Peder af Roskilde på en gård i Skælskør. 1396.

1396. 225

Mikkel Olufsen i Køge giver hr. Mads Olufsen, kannik i Roskilde, fuldmagt til at indløse en gård i Køge.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570)

Et brev, som Mikkel Olufsen i Køge gav hr. Mads Olufsen, kannik i Roskilde, om fuldmagt til at indløse en gård i Køge for fire mark sølv. 1396. På latin.

1396. 226

Herluf Jensen pantsætter sin gård i Ørsted til Jakob Urne.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Herluf Jensen pantsætter Jakob Urne sin gård i Ørsted. Givet 1396. På latin.

227 1396.

Henrik Jensen, kannik i Roskilde, skøder sit gods i Hågendrup til biskop Peder af Roskilde.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Henrik Jensen af Ledøje, kannik i Roskilde, har skødet biskop Peder sit gods i Hågendrup ved Ludserød. 1396. På latin.

228 1396.

Niels Åstredsen pantsætter sit gods i Remkolde til sin hustru Kristine Madsdatter.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Niels Åstredsens brev på hans gods i Remkolde, som han har pantsat sin hustru Kristine Madsdatter for 30 mark sølv for hendes morgengave. År 1396. På latin.

229 1396.

Henning Ottenhusen af Hejninge pantsætter sin gård i Hejninge til Ludvig.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Henning Ottenhusen af Hejninge pantsatte Ludvig sin gård i Hejninge for 10 mark sølv. År 1396. Herpå findes to ligelydende breve, som er bundet sammen.

230 1396.

Niels Olufsen giver Jens Troelsen fuldmagt over sit gods i Øverup.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Niels Olufsen, væbner, gav Jens Troelsen fuldmagt over alt sit gods i Øverup, som er 18 ørtug jord, at han kunne gøre og undlade at gøre med det, som om han selv gjorde det. 1396.

1396. 231

Landsdommeren Jens Gyrstinge har Antvorskov klosters gods i Ørslevvester afgiftsfrit.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Jens Gyrstinge, landsdommer, erkender, at han har klostrets gods i Ørslevvester i sin og sin hustrus levetid uden nogen som helst afgift. 1396.

1396. 232

Folmer Skinkel skøder et byggested i Engeldrup til Peder Dokke.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Folmer Skinkel skødede til Peder Dokke af Rostrup et byggested i Engeldrup i Oreby mark i Skam herred for fem mark. 1396.

1396. 233

Brødrene Markus, Valter og Peder Fæt pantsætter jord i Gundslevmagle til Niels Reberg.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Markus, Valter og Peder Fæt, brødre, pantsatte Niels Reberg otte ørtug jord i Gundslevmagle. 1396.

1396. 234

Hemming Tuesen pantsætter en gård i Slagelse til Peder Smed.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Hemming Tuesen pantsatte Peder Smed en gård der sammesteds[1]). 1396.

1) d.v.s. i Slagelse i Bredegade.

235 1396.

Niels Hansen i Sigerslev og Peder af Stenkelstrup sælger deres gård i Slagelse til Klement N., borger i Slagelse.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Niels Hansen i Sigerslev og Peder af Stenkelstrup solgte Klement N., borger i Slagelse, deres gård, som lå mellem Henneke Ringelbergs og Niels Remsniders gård sammesteds. 1396.

236 1396.

Sølve Nielsen lejer en gård i Herslev af helligåndshuset i Slagelse.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Sølve Nielsens brev, hvorved han erkender at have en gård i Herslev i Løve herred til leje af forstanderen for helligåndshuset i Slagelse. År 1396.

237 1396.

Niels Reberg pantsætter sit gods i Øverup til Peder Bosen.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Niels Rebergs ubeseglede pantebrev, hvori han har pantsat sit gods i Øverup til Peder Bosen. 1396.

238 1396.

Tingsvidne om, at hr. Mads oplader Mads Nielsen sin ret eller del i Hastrup.

1. Mariager klosters registratur (1584).

Tingsvidne om, at hr. Mads i Nørre-Vinge oplod Mads Nielsen sin ret i Hastrup. 1396.

2. Mariager klosters registratur (1602).

Tingsvidne om, at hr. Mads i Nørre-Vinge oplod Mads Nielsen sin del i Hastrup. 1396.

1396. 239

Hans Kruse og hans brødre stadfæster, at gods i Hastrup blev givet deres søster som medgift.

Mariager klosters registratur (1584).

Hans Kruse og hans brødres stadfæstelse på gods i Hastrup, som var givet deres søster som medgift. 1396.

1396. 240

Tingsvidne om, at Ebbe Henriksen havde ret til gods i Kondrup.

Mariager klosters registratur (1584).

Tingsvidne om, at Ebbe Henriksen havde ret til godset i Kondrup i Borup sogn, og at der ikke var nogen, der havde bedre bevis derpå. 1396.

1396. 241

En gård i Vissing tildømmes Knud Jensen.

Mariager klosters registratur (1584).

Et rigets dombrev på en gård i Vissing, der er tildømt en ved navn Knud Jensen. År 1396.

1396. 242

Niels Friis skænker en gård til helligåndshuset i Fåborg.

Efter tryk i Schrøder, Meddelelser om Faaborg.

Niels Friis' brev, givet 1396, på en gård, givet til den helligånds kloster.

13<96>?[1]). 243

Jens Due oplader Jens Lykke gården Brøndum tillige med det brev derpå, som han havde fået af Anders Glob.

Original på dansk i rigsarkivet.

Det skal være vitterligt for alle, såvel nulevende som fremtidige, at jeg Jens Due oplader det brev med al den ret, som var tilstået mig af Anders Glob til den gård, der hedder Brøndum, med alle tilliggender. Derfor oplader jeg samme gods til nærværende brevfører, Jens Lykke, sammen med alle tilliggender, sådan som det er overgået til mig med hans åbne brev. Givet år 1371[1]) under mit segl.

1) brevet har *m°. ccc° lx° xi°* med plads til 1 a 2 bogstaver mellem *lx°* og *xi°*, om datering jf. Dipl. Dan. indledning.

244 [Omkr. 1396?][1]). Vadstena.

Vadstena kloster ansøger pave Bonifacius 9. om, at kong Erik 7. af Pommerns søster efter dronning Margretes ønske må få dispensation til at indtræde i klostret, skønt hun kun er seks år.

Afskrift i det svenske rigsarkiv.

Til den højhellige fader i Kristus o.s.v.

Højhellige fader. Da vi, efter at vor orden i sin tid er blevet til, som følge af Guds storslåede nåde ikke ved vore fortjenester, men ved visse menneskers indstilling synes at have ufortjente begunstigelser, således som vi nøje har overvejet det ud fra dette, at vi hyppigt betænker personer af begge køn, som uopfordret tilbyder sig til os til vor klausur .....[2]). Men nu har den såre høje fyrstinde og vor såre kære frue, fru Margrete, Sveriges og Norges dronning og ret arving til riget Danmark, til hensigt at knytte en berømmelig og velbyrdig, ligeledes nærstående slægtning af sig til søsterkonventet af vor orden, hvem vi ligeledes med al villighed gerne og helt enkelt ville modtage, hvis ikke vor ordensbestemmelse klart lagde sig hindrende i vejen, da den ikke tillader nogen, der er yngre end 18 år, at blive indført i vor ovennævnte klausur, og denne er for øjeblikket blot seks år gammel, hvorfor – højhellige fader – vi såre fromt anråber Eder indtrængende – milde fader – med vor ydmygste bønner og opfordringer, som vi ved og kan, om at hvad der er umulig, ja endog utænkeligt for os, dette kan blive meget let og gennemførligt gennem en from dispensations velgerning ved Eders højhellige og fuldstændige myndigheds fremragende mellemkomst ikke blot på grund af den menneskelige fordel, som muligvis i vore tider om end på enhver måde kunne fremkomme derved, men også på grund af den overvældende forøgelse af

gudsdyrkelsen og gunstige trøst for hele vort forladte rige, tilmed da den omtalte jomfrus broder på mødrene side[3]), hvis han forlænger sin levetid ud over vor ovennævnte fru dronnings dage, faktisk endrægtigt er antaget og valgt til vor konge, og skal af den grund, idet Guds nåde støtter ham, sandsynligvis regere. Vi har ligeledes forstået, at vor fornævnte frue vil rette sit brev til Eder, hellige fader, angående denne samme sag, hvorfor I af Eders magtfuldkommenhed skal værdiges at se i nåde til hendes og vore anmodninger ved i barmhjertighed at bevilge os fornævnte nådesbevisning og give hende og os et nådigt svar. Den højeste bevare Eder, højhellige fader, uskadt og lykkelig i sin nåde gennem den daglige tidernes fremadskriden og lede Eder i Eders handlen. Givet i vort kloster Vadstena o.s.v.

1) denne og den efterfølgende ansøgning må være udstedt omkr. 1396, da det i nærværende brev omtales, at Erik er antaget og valgt til vor, dvs. Sveriges riges konge, hvilket skete i Skara 1396 omkr. 11. juni. Den i det følgende nr. nævnte skriftefader Magnus udelukker ikke denne antagelse, jf. indledningen til nærværende nr. i Dipl. Dan. – 2) eftersætningen synes at mangle og har ikke kunnet rekonstrueres. – 3) således gengives *frater couterinus*. I en marginalnotitis fra omkr. 1450 i håndskriftet identificeres den seksårige pige overraskende med Ingeborg Gerhardsdatter, hertug Gerhard 6. af Sønderjyllands datter, som var abbedisse i Vadstena 1447-52 og 1457-65.

[Omkr. 1396?][1]) 245

Vadstena kloster anmoder en ukendt højtstående gejstlig om at tage sig af den ansøgning hos paven, klostret har indgivet om dispensation til at optage den seksårige søster til Erik 7. af Pommern.

Afskrift i det svenske rigsarkiv.

Med vor oprigtigt såre ydmyge anbefaling i Herren tilforn.
Højærværdige fader. Eftersom den stormægtige og berømmelige fyrstinde vor såre kære frue, fru Margrete, Sveriges og Norges dronning og ret arving til riget Danmark, har til hensigt at knytte en velbyrdig pige, hendes slægtning og avlet af kongelig æt, til vor orden, hvilken pige dog nu befinder sig i sin spæde alder og som seksårig ikke kan tilstedes af os til vor klausur uden pavelig dispensation, hvor gerne vi end ville optage hende, i medfør af en bestemmelse i vor regel, som åbent forbyder den, der er yngre end 18 år, at indtræde i vor orden. Derfor kommer vi tillidsfuldt til Eder, højærværdige fader, hvem vi fuldt ud nærer tillid til i alt godt, idet vi indtrængende anråber Eder med vore ydmygste opfordringer om, at I nådigt ifølge anmodning fra vor elskede fader, broder

Magnus, vort klosters ordensskriftefader, vil befatte Eder med dispensationen for omtalte piges uegnethed, således at vi virkningsfuldt kan opnå den afslutning angående det, som vi af hjertet ønsker, og således opfylde vor nådige fru dronnings ønske i denne henseende i overensstemmelse med hendes vilje. Den højeste stedse bevare Eder, højærværdige fader, uskadt og lykkelig i sin nåde.

1) jf. forrige nr.

246 [1396 - 1406][1]).

Peder Flemings pantebrev på Avedøre.

Registratur over brevene på Vallø (1541).

Fremdeles findes der i samme æske pantebreve på Avedøre udstedt af Peder, der kaldes Fleming.

1) Peder Fleming nævnes første gang 1396 20. april, nr. 48, og sidste gang 1406 5. oktober, Rep. nr. 4851.

247 [1396 - 1408][1]).

Dronning Margrete bortforlener Grimstrup.

Maribo klosters registratur (1624).

Dronning Margretes forleningsbrev til nogle gode mænd angående Grimstrup.

1) dronning Margrete erhvervede Grimstrup 1396 14. april, nr. 45, og skænkede det 1408 til opførelse af et kloster, jf. ÆA. III 259 A 51 og 267 A 167.

248 [Omkr. 1396 - 1408][1]).

Jens Grubbe af Smerup pantsætter sit gods i Smerup og Store-Torøje til hr. Jens Andersen af Gammel Estrup.

Registratur over brevene på Vallø (1541).

Et brev, at Jens Grubbe af Smerup pantsætte alt sit gods i Smerup og Store-Torøje til hr. Jens Andersen af Gammel Estrup.

1) hr. Jens Andersen (Brok af Estrup) døde 1408 22. maj, Liber daticus Rosk. 98. Jens Grubbe nævnes 1371 29. september, DRB. III 9 nr. 81, jf. desuden nr. 250.

[1396 - 1426][1]). 249

Hr. Algot Magnusson overdrager en gård til Torkil Brahe.

Registratur i rigsarkivet.

Et brev, som Algot Magnusson, ridder, gav Torkil Brahe på en gård.

1) Torkil Brahe nævnes første gang 1395 17. juni, jf. DRB. IV 5 nr. 384, levede endnu 1447, men var død 1456, Rep. nr. 7716 og Rep. 2. rk. nr. 626. Algot Magnusson var rimeligvis endnu kun væbner [1396] 26. februar, nr. 20, men ridder 1396 20. september, nr. 145, død 1426 7. marts, SRS. I 146.

[1396 - 1439][1]). 250

Kong Erik 7. af Pommerns brev om Smerup og Store-Torøje.

Registratur over brevene på Vallø (1541).

Kong Eriks brev på Smerup, og Store-Torøje sammen med et landstingsbrev derpå.

1) det registrerede udaterede brev af Erik 7. af Pommern kan ikke dateres nærmere end hans kongetid 1396 – 1439.

[1396 - 1439][1]). 251

Kong Erik 7. af Pommerns dom på alt det gods i Fraugde, der tilhører Odense sankt Knuds kloster.

Odense St. Knuds klosters registratur (1548).

Fremdeles kong Eriks dombrev på alt det gods, som klosteret har i Fraugde.

1) umiddelbart foran kong Eriks brev anføres to andre breve i registraturen, som vedrører gods i Fraugde: *Fremdeles skødebrev af en enke, enke efter Peder Davidsen, på noget gods, som klostret har i Fraugde,* og *Fremdeles et skøde af Hans Bang, som var byfoged i Odense, på en gård i Fraugde.* Det kan ikke afgøres med sikkerhed, om disse tabte breve er udstedte før 1396, eller om de tilhører samme periode som dombrevet.

[1396 - 1439][1]). 252

Kong Erik 7. af Pommerns stadfæstelsesbrev på en gård i Volsted.

Registratur over brevene på Gl. Estrup.

Kong Eriks stadfæstelse på en gård i Volsted.

1) angående dateringen, jf. nr. 250.

253 [1396 - 1439][1]).

Herman Rød pantsætter 2 1/2 toft i Ribe til Ribe domkapitel.

Ribe kapitels registratur (1553).

Herman Røds pantebrev på en toft i Bodemandegade og på en anden toft nord og vest for sankt Peders kirke samt halvdelen af en toft, der ligger mellem Herman Røds gård og den.

1) angående dateringen, jf. nr. 250.

254 [1396 - 1439][1]).

Kong Erik 7. af Pommerns dombrev på de ovennævnte tofter.

Ribe kapitels registratur (1553).

Fremdeles kong Eriks dombrev på de forannævnte tofter o.s.v.

1) angående dateringen, jf. nr. 250.

255 [1396 - 1439][1]).

Kong Erik 7. af Pommerns stadfæstelse på et mageskifte om præstegården i Fjellerup.

Registratur i Fyns landsarkiv.

Om præstegården i Fjellerup findes der et pergamentsbrev, der lyder, at præstegården i gammel tid er blevet mageskiftet for en anden gård, der blev udlagt som præstegård. Og det samme mageskifte er blevet stadfæstet af kong Erik, der tidligere var konge i Danmark, og af rigets råd, således at denne gård skulle være præstegård.

1) angående dateringen, jf. nr. 250.

[1396 - 1439][1]). 256

Kong Erik af Pommerns låsebrev på Kielstrup.

Udtog i herredagsdombog.

Et gammelt lovhævdsbrev, der lyder på Kielstrup og Kielstrup fang, Ophøj og Nederkarls o.s.v. Derefter et låsebrev udstedt i den højbårne fyrste kong Erik af Pommerns tid, og som lyder på Kielstrup og Kielstrup fang, der ligger i Ove sogn i Hindsted herred, hvilket Jens Povlsen havde fulgt til lås, sammen med flere andre breve derpå, der blev fremlagt i retten.

1) angående dateringen, jf. nr. 250.

[1396 - 1439][1]). 257

Kong Erik af Pommerns dombrev på en gård i Torp eller Karby.

Referat i herredagsdombog.

Et dombrev udstedt af kong Erik på en bondegård i fornævnte by[2]) o.s.v., dog ikke omtalte samme brev, at det var nogen af de to gårde fornævnte Mogens Kås havde i værge.

1) angående dateringen, jf. nr. 250. – 2) striden drejer sig om to gårde, hvoraf den ene ligger i Torp og den anden i Karby; hvilken af dem, dombrevet gælder, er ikke klart.

[1396 - 1439?][1]) 258

Kong Erik stadfæster et mageskifte med Øm kloster.

Skanderborgske registratur (1606).

Kong Eriks stadfæstelse på et mageskifte med Øm kloster på Haraldsted og Bjergby for Fuldbro mølle, Vosgårde og en halv otting jord på Tåning mark tillige med nogle flere breve, bundet derved, og som lyder på samme gods. Desuden om fiskeri i Mossø og andre nærliggende søer.

1) det kan ikke fastslås med sikkerhed, om det tabte brev er udstedt af kong Erik 7. af Pommern, jf. Poul Rasmussen, Herreklostrenes jordegods, 1. Hefte p. 56. Muligvis kan der også være tale om kong Erik 4. Plovpenning. Jf. endvidere DRB. III 1 nr. 124.

259 (13)97. 3. januar. Marienburg.

Højmesteren for den tyske orden meddeler dronning Margrete, at hans stæder vil svare hende angående indbydelsen til at deltage i forhandlingerne i Kalmar 17. juni, og at han ikke kan give sikkert løfte om deltagelse med to udsendinge, og foreslår udsættelse af forhandlingerne.

Afskrift på tysk i Königsbergarkivet (nu i Berlin).

Skyldig ærbødighed og tjenstvillighed med alt velbehag tilforn. Allerhøjeste fyrstinde, stormægtige nådige frue.

Eders brev, nylig sendt til os af dette Eders bud, har vi modtaget på behørig vis og forstået vel, hvori Eders værdige stormægtighed skriver til os om den sag, der desværre er sket i denne sommer, og som af vort ganske hjerte gør os ondt, og ikke alene den, men alt det, der nogensinde er sket eller kunne ske mod Eders højhed og Eders. Nådige frue. I skriver også til os om det møde, som den allerhøjeste fyrste og herre, hr. Erik, konge af Danmark o.s.v., vor nådige herre, sammen med Eders riges råd har bestemt at holde i Kalmar på næstfølgende trinitatis søndag[1]), idet I begærer, at vi skulle sende nogle fra vore stæder til det samme fastsatte møde. Nådige frue. I, Eders nåde, erkendte det vel og tydeligt, at vore stæder og vore er de allerringeste af de almindelige stæder, som hører til den tyske Hansa, og sagen vedrører ikke dem alene, men dem alle i fællesskab. Dog så har vi påbudt dem og bestemt befalet dem, at de skal gå ind i sagen og gøre alt, hvad der er muligt, så at Eders nåde vel kan erkende deres gode vilje og deres mening i deres breve. Eders stormægtighed skriver endvidere til os om også at sende to af vore udsendinge til det foromtalte møde, men vid, nådige frue, at grev Albrecht von Schwarzburg, kommendator i Danzig, nu er udenlands i vort ærinde, og at vi ikke ved, på hvilket tidspunkt han sikkert kan være hjemme. Og så er vor storskaffer beredt til nu at drage af sted på embeds vegne, og vi ved heller ikke, på hvilket tidspunkt han igen kan komme tilbage, og vi kan på dette tidspunkt ikke skrive noget med sikkerhed til Eders nåde, men, nådige frue, kan sagerne ordnes og tilstedes på Eders nådes og Eders vegne inden næste pinse, som det jo er aftalt af stæderne i fællesskab, og som vore stæder har forelagt os det at forhandle disse og andre sager, som det er overvejet og billiget, derom beder vi indtrængende Eders nåde. Hvordan det så bliver ordnet på rette måde, og hvad vi skal gøre dertil med vore, ikke alene i disse sager, men i alle andre over for Eder, Eders rige og vor nådige herre kongen tjenstvilligt og til al behag, det vil vi altid gerne gøre

efter vor formåen. Og vi anbefaler os og vor orden til Eders beskyttelse. Givet på Marienburg på onsdagen før helligtrekongers dag[2]) i det Herrens år o.s.v. 97.

1) 17. juni. – 2) 6. januar.

1397. 6. januar. 260

Oluf Tygesen Lunge af Atterup, væbner, pantsætter sin brydegård i Store-Torøje til hr. Folmer Jakobsen Lunge af Højstrup, ridder, for ti mark sølv.

Original i rigsarkivet.

Oluf Tygesen, kaldet Lunge, af Atterup, væbner, til alle der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Jeg vil med ordlyden af dette brev gøre klart for alle nulevende og fremtidige, at jeg erkender i sandhed at stå i gæld til nærværende brevviser, den velbyrdige mand, hr. Folmer Jakobsen Lunge af Højstrup, ridder, og at være ham ti mark sølv skyldig at betale fuldt ud til den hellige biskop Nicolaus dag[1]) i lovlige og gangbare hvide penninge, idet hver hvid regnes for fire lybske. Men for disse penge pantsætter jeg ham med dette brev min brydegård i Store-Torøje i Stevns herred, som en Svend Lille bor på, og som årligt giver en øre korn i afgift, med alle den nævnte gårds tilliggender hver især, nemlig agre, enge, græsgange, skove, vådt og tørt, intet undtaget, på det vilkår, at fornævnte hr. Folmer eller hans arvinger skal oppebære frugten og indtægten af nævnte gård såvel i indløsningsåret som de andre år uden formindskelse af gældens hovedstol. Desuden forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle, frigøre og fri nævnte hr. Folmer og hans arvinger nævnte gods med dets tilliggender i overensstemmelse med landets love for krav fra hvem som helst, indtil det på lovlig vis bliver indløst til den nævnte dag. Til vidnesbyrd herom er mit segl hængt under dette brev sammen med segl tilhørende de velbyrdige mænd, nemlig hr. Jens Rud, hr. Otto Jensen, riddere, Absalon Mogensen, Jens Olufsen af Gundestrup og Tyge Basse, væbnere. Givet i det Herrens år 1397 på selve helligtrekongersdag.

1) 6. december.

261 1397. 7. januar. Skara.

Heine Snakenborg, ridder, erkender til dronning Margrete at have solgt gården Vädersholm med sted og bygning og al dens tilliggende og Kärr, Aspanäs, Skomakarebol, Säby, hele Hökerum, Fotvats mølle, Os mølle og ålefiskeriet i samme møllestrøm, en gård i Mastunga, hele Ekeslunda, en gård i Tomta, en stor gård i Ving, der hedder Övrabo, og en lille gård i Ving, samt alt det gods, som Heine Snakenborg havde ejet i Ving og Ving sogn, og erklærer sig tilfreds med det herfor oppebårne. Heine Snakenborg erkender herunder bl.a., at de 300 lødige mark, som her Niels Svarteskåning lovede ham på fornævnte dronnings vegne, er betalt. Blandt vidnerne nævnes hr. Niels Svarteskåning, *ridder, og* Klaus Doget, *væbner.*

Afskrift på svensk i det svenske rigsarkiv.

262 1397. 8. januar. Magdeburg.

Henrik, provst, og hele kapitlet ved kirken i Magdeburg opgør alt, hvad der er indkommet i jubelafladens løbetid i de fire kirker i og uden for staden Magdeburg, til 2632 Schockgroschen og 8 grot Meissenmønt, fremdeles af lovligt forhindrede personer i stæderne Slesvig, Rostock, Stralsund og andetsteds *2525 mark lybsk.*

Afskrift i Magdeburg.

263 1397. 11. januar.

Kristine Olufsdatter stadfæster, at hendes søster, fru Marina, gav gården Gullevskov til Tvilum kloster.

Silkeborgske registratur (1558).

Et brev på latin, at Kristine Olufsdatter har samtykket i og stadfæstet den sjælegave, som hendes søster fru Marina gav til Tvilum kloster, nemlig en gård, som kaldes Gullevskov. Givet 1397 på den første tingdag[1]) i Houlbjerg efter helligtrekonger.

1) torsdag var tingdag i Houlbjerg herred, jf. DRB. III 7 nr. 364 note 1. Næste tingdag bliver derfor 11. januar.

[1397]. 15. januar. 264

Rådmændene i Lübeck meddeler borgmestre og rådmænd i de preussiske stæder, at dronning Margrete har indbudt dem til forhandlinger i Kalmar 17. juni, sender en kopi af deres svar og venter at blive underrettet om det preussiske svar på en lignende indbydelse.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Kærlig og venlig hilsen oprigtigt forudskikket. Kære særlige venner. Vi begærer, at I skal vide, at fru dronningen af Danmark har sendt os et brev, hvori hun blandt andre ord berørte den hændelse, der nu i sommer skete på havet mellem Eders og vore, og skrev til os om et møde, som den høje fyrste, kong Erik af Danmark, og hans råd havde fastsat til at holde i Kalmar på trinitatis søndag[1]) for at tale om denne fornævnte sag og om andre sager. Vi erfarer endvidere ud af det samme brev, at hun har skrevet til Eder om disse sager. Og hun begærede af os, at vi skulle indkalde andre stæder og bringe dem med os til det samme møde. Derpå har vi tilskrevet hende et svar, som kopien, der er indlagt her, indeholder. Vi beder Eder venligt om, at I ved dette nærværende brev lader os Eders mening vide i disse sager, og hvilket svar I har ladet hende tilkomme derpå. Bevis os Eders velvilje derved. Skrevet mandagen efter ottendedagen efter helligtrekongers dag under vort sekret[2]).

Rådmændene i Lübeck stad.

1) 17. juni. – 2) brevet mangler årsangivelse, men da det drejer sig om samme forhandlinger som i nr. 259, er året 1397.

[1397. Omkr. 15. januar]. 265

Lübeck meddeler dronning Margrete som svar på hendes brev, at man ikke kan acceptere indbydelsen til forhandlinger i Kalmar på egen hånd, og erindrer om, at man ikke har fået svar på stædernes indbydelse til forhandlinger den 13. juli.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Efter hilsenen. Højbårne berømmelige fyrstinde.

Eders breve, sendt os med denne Eders nærværende skriver, som vi modtog onsdag før de hellige tre kongers dag[1]), har vi vel forstået. Og I skriver om mødet, som den høje fyrste, Eders slægtning, hr. kong Erik og

hans råd har villet holde i Kalmar på næstfølgende trinitatis søndag[2]) og har begæret af os, at vi ville sende vore dertil. Dertil begærer vi, at Eders herlighed skal vide, at vi ikke kender de almindelige stæders vilje dertil, men det tilkommer ikke os at give samtykke til at fastsætte tiden for mødet. Men som I vel ved, har stæderne skrevet til Eder, at de påtænkte at holde et møde med Eder på næstfølgende sankt Margretes dag[3]), hvorpå vi endnu ikke har fået noget svar, og hver dag venter vi et svar. Derfor, så snart som vi har et svar derpå, så vil vi meddele det til Eder, så hurtigt vi kan. Men at holde møde i Kalmar synes os, hansestæderne, at være ubelejligt, da vi ikke godt kan sende vore dertil. Idet vi venligt beder Eder om, at I ikke tager det for uvilje og vil aftale et mere gunstigt sted på denne side af Øresund, hvor vi da gerne til den tid, som stæderne beslutter, vil sende o.s.v.[4])

1) 6. januar. – 2) 17. juni. – 3) falder i Nordtyskland på 13. juli. – 4) angående datering jf. forrige nr.

266 1397. 17. januar. Skara.

Lars Ulfsson, ridder, skænker sin gård i Ampna ved Ampnaholm til Varnhem kloster.

Original på dansk i rigsarkivet.

Jeg Lars Ulfsson, ridder, gør vitterligt for alle mænd, såvel for dem, som skal komme, som for dem, der er nu, at jeg, sund og helbredt og rask, med Guds trøst for Guds og Vor Frues skyld og for min faders, mine forældres og min sjæls skyld med dette mit åbne brev giver og overdrager fra mig og mine arvinger til Varnhem kloster i Västergötland at beholde til evindelig ejendom den gård, som jeg ejer i Ampna, som ligger ved Ampnaholm, med al rettighed, som jeg har dertil, og med agre, enge, fiskevande, græsgang, skov og hele den fornævnte gårds tilliggende, vådt og tørt, intet undtaget, hvad det end hedder eller er, uden ethvert tilbagekald, indsigelse eller svig at tage herimod på noget tidspunkt, med nogen ret, kirkelig eller verdslig, eller nogen anden. Og jeg beder herredsfogeden i det samme herred, som den fornævnte gård ligger i, om, at han, eftersom loven er, overlader og skænker den fornævnte gård til abbeden og menige konvent i det fornævnte kloster på samme klosters vegne til evindelig ejendom fra mig og mine arvinger og på alle

måder, som foran står skrevet. Til yderligere sikkerhed for, at alle disse foranskrevne stykker skulle blive stadige, faste og ubrydelige evindeligt i alle måder, som foran står skrevet, da har jeg med god vilje ladet mit segl hænge under dette brev. Og jeg har bedt den ærværdige fader hr. Torsten, biskop af Skara, hr. Brynjulf, domprovst, og hr. Karl, dekan på det samme sted, hr. Niels Svarteskåning, hr. Gøtstav Magnusson og hr. Valdemar Bydelsbak, riddere, Nicolaus van Skarsow og Klaus Doget, væbnere, om at lade deres segl hænge under dette brev til vidnesbyrd. Givet i Skara i det Herrens år 1397 onsdagen næst efter ottendedagen efter helligtrekongersdag.

1397. 18. januar. 267

Niels Pedersen Gris sælger alt sit gods i Over-Dråby til dronning Margrete.

Original i rigsarkivet.

Niels Pedersen, kaldet Gris, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Jeg gør vitterligt for alle nulevende og fremtidige, at jeg af hele min vilje og efter moden overvejelse til den berømmelige fyrstinde og frue, fru Margrete, af Guds nåde dronning af Sverige og Norge og ret arving til Danmarks rige, har solgt, skødet og i virkeligheden overdraget til evig og retmæssig besiddelse alt mit gods i Over-Dråby i Horns herred, nemlig 18 ørtug skyldjord, som jeg under retmæssig form og på lovlig vis har erhvervet fra en Margrete, enke efter Anders Jakobsen, og hendes sønner Jakob, Bent, Hans og Erik Andersen, brødre, således som det udtrykkeligt står i de åbne breve[1]), som er givet og affattet herom, tillige med alle dette gods' tilliggender, nemlig agre, enge, huse, skove, græsgange, intet undtaget, med hvilket navn de end kan betegnes, for en bestemt og kontant pris, hvilken pris jeg tilstår fuldt ud at have oppebåret på retmæssig og lovlig vis, så at jeg er tilfreds, idet jeg til samme fru dronningen tillige med det samme gods oplader de åbne breve[1]), som er givet mig vedrørende samme gods, og overdrager dem til hende med al ret. På grund heraf forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle og fri nævnte fru dronningen og den eller dem, til hvem hun selv overlader eller overdrager dette gods, alt foranskrevne gods for og fra krav fra hvem som helst i overensstemmelse med landets love og til at holde nævnte fru dronnin-

gen og de andre, hvem hun som ovenfor omtalt overlader dette gods, skadesløse for alle tab i det omfang, dette gods på lovlig vis fravindes dem ad rettens vej. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl, der tilhører den ærværdige fader hr. Peder, af Guds nåde biskop af Roskilde, og de velbyrdige mænd herrerne Barnum Eriksen, Peder Basse, Peder Finkenoge og Erik Bydelsbak, riddere, Jens Gyrstinge og Anders Gris, min broder, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1397 på den hellige jomfru Priscas dag.

1) 1393 19. februar og 13. april, jf. DRB. IV 5 nrr. 13 og 24.

268 1397. 19. januar.

Godskalk, dekan, kannikker og kapitel ved kirken i Bremen forpligter sig til at holde kapitlerne ved sankt Willehad og sankt Ansgar kirker sammesteds samt præsteskabet ved Vor Frue og sankt Martins kirker skadesløse, fordi disse har tilsluttet sig førstnævntes appel til paven fra visse forudgåede skridt, der er foretaget og udført af Konrad Weylant, ærkedegn, som det siges, ved kirken i Slesvig, efter henstilling af Markvard Hoveman, om og angående et kanonikat og en præbende i vor kirke i Bremen, og som indbefattede straffe og bandlysnings-, suspensions- og interdiktdomme, og fra alle tynger, som man kan pådrage sig fra dem.

Original i Bremen.

269 1397. 20. januar.

Fikke Siker, væbner, kvitterer Henrik Altena, væbner, som værge for Eggert Altenas børn for den lod, der tilkom hans børn som mødrenearv efter hans afdøde hustru Katerine.

Original i rigsarkivet.

Fikke Siker, væbner, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Det skal være klart for nulevendes så vel som for fremtidiges erindring, at jeg erkender, at jeg og mine arvinger ved dette brevs indhold af den velbyrdige og hæderlige mand Henrik Altena, væbner, fuldt ud og i enhver henseende til min tilfredshed har modtaget fuld, passende og værdig del og skifte til mine børns brug af så vel rørligt som urørligt gods,

som på retmæssig vis tilkommer mine nævnte børn som deres mødrene arv efter min elskede hustru, deres moder Katerines død på en Eggert Altenas børns vegne, for hvem Henrik selv for nærværende fører formynderskabet. Desuden erkender og erklærer jeg ved udstedelsen af dette brev yderligere, at af det foromtalte skifte hørte en gård i landsbyen Lunde i Lunde herred, i hvilken en Jens Ågesen for tiden bor, og en øde gårdsædetoft, der med egen betegnelse kaldes 'landbostawen'[1]), i Stige Have i samme herred fuldt ud og på enhver måde tillige med alle deres tilliggender til Eggert Altenas foromtalte børns ejendom og brug. Og på lignende måde erklærer jeg de samme børn af Eggert Altena og deres formynder, så vel den nuværende som den til enhver tid værende, for kvit og i enhver henseende fritaget med hensyn til alt gods, alle ting, alt løsøre og for alle sager af hvilken art eller slags de end må være, som kan vedrøre mine nævnte børn med hensyn til deres mødrene arv, idet jeg i enhver henseende giver afkald på alle indsigelser, forhindringer og påskud, som på nogen som helst måde kan rejses på ny, idet jeg takker dem for den passende og fuldstændige betaling, som i det foregående er blevet ydet mig på mine nævnte børns vegne. Givet under mit segl tillige med segl, der tilhører de hæderværdige mænd Filip Hunger og Uffe Wimestorp, der er hængt under dette brev i det Herrens år 1397 på lørdagen næst efter ottendedagen efter helligtrekonger.

1) dansk ord i den latinske tekst.

[1397. Før 25. januar]. 270

Henneke Limbæk beder borgmestre og rådmænd i Lübeck om at meddele ham, om de preussiske stæder vil erstatte de ham påførte skader.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Efter hilsenen. Vid, kære venner, da jeg for nylig klagede til Eder vedrørende de preussiske herrer, og I sagde, at I ville sende dem Eders brev og stille dem til regnskab for, at de gjorde lige for ulige mod mig og godtgjorde mig min skade, som de har gjort mig med urette, så beder jeg Eder om, at I lader mig vide, hvad de vil eller ikke vil gøre derved. Vil de heller ikke, så vid, at jeg vil hævde min ære mod dem og søge erstatning for min skade, hvor jeg kan. Skrevet o.s.v.[1])

1) angående dateringen jf. efterfølgende nr.

271 [1397]. Efter 25. januar.

Lübeck sender de preussiske stæder en afskrift af Henneke Limbæks brev og beder dem foreslå, hvad der skal svares.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Efter hilsenen. Særlige kære venner.

I skal vide, at i forgangne tider og også nu har Henneke Limbæk (sendt) sit brev til os, hvori han beskylder Eder for den uret, der er sket ham fra Eders, og beder os om, at vi vil lægge Eder på sinde, at der sker ham lige for ulige, som I også kan finde i udskriften af hans brev, der er lagt ind heri. Hvorfor vi beder Eder, kære, at I vil lade os vide Eders vilje, hvad vi skal skrive tilbage til ham. Vær befalet i Gud. Skrevet <.....> efter Paulus' dag[1]) under vort sekret.

1) da sagen optages til drøftelse under forhandlingerne i Marienburg 1397 21. marts, jf. nr. 292, og brevet i håndskriftet er placeret umiddelbart efter nrr. 264, 265 og 272, må nærværende brev også være udstedt i 1397. Angivelsen af dagen mangler i brevet. Paulus' dag falder på den 25. januar.

272 [1397]. 28. januar.

Lübeck besvarer de preussiske stæders brev om forhandlingerne i Kalmar med dronning Margrete og om fredeskibene i den kommende sommer og sender på ny en afskrift af deres svar til dronningen.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Efter hilsenen. Særdeles kære venner.

Eders brev[1]) sendt til os med udskrifterne af de breve, der er sendt til Eder fra den højbårne fyrstinde, fru dronningen af Danmark, og Eders svar til hende igen skrevet derpå, har vi vel forstået. Og I skriver, at hun og hendes slægtning, kong Erik, har aftalt et møde med stæderne, der skal holdes i Kalmar på næstfølgende trinitatis søndag[2]) vedrørende den tildragelse, der er sket på havet i den nærmest forgangne sommer; derom skal I vide, at hun også havde skrevet til os om den samme sag, idet hun begærede af os ligesom af Eder, at vi skulle sende vore til det foromtalte møde. Derpå skriver vi igen et svar til hende, hvilket svar vi har skrevet og sendt Eder med vore bude. Og ud over det finder I også i dette nærværende brev en udskrift af dette samme vort svar. Og I begærer yderligere at vide af os vort råd og vor mening om, hvordan I skal for-

holde Eder i denne kommende sommer med sejladsen og fredeliggørelsen af havet, og (at) I også af den grund vil lade Eders fredeskibe ligge til advarsel så længe, at I kan vide, hvordan I skal forholde Eder; dertil skal I vide, at vi vil tale derom med de stæder, der ligger ved os, og hvad stædernes vilje er i den sag, og hvad de er blevet enige om, det vil vi gerne skrive tilbage til Eder, når vi først får lejlighed dertil. Skrevet søndagen efter Paulus' dag[3]).

1) nr. 186. – 2) 17. juni. – 3) brevet mangler årstalsangivelse, men da det drejer sig om samme forhandlinger som i nr. 259, er året 1397. Paulus' dag falder på den 25. januar.

1397. 1. februar. 273

Hamund Pedersen, væbner, sælger sin gård i Føllenslev til Jens Assersen Brims, væbner.

Original i rigsarkivet.

Hamund Pedersen, væbner, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

I skal vide, at jeg til den velbyrdige mand, nærværende brevviser Jens Assersen, kaldet Brims, væbner, ved dette brev har solgt, skødet og overdraget til evig besiddelse mit gods, der ligger i Føllenslev i Skippinge herred, nemlig min gård, i hvilken en ved navn Tommorp bor, tillige med alle nævnte gods' tilliggender, agre, enge, skove, græsgange, fiskevande, vådt og tørt, med hvilken betegnelse det end kan opregnes, intet undtaget idet jeg erkender, at jeg for fornævnte gods har modtaget fuld og fyldestgørende betaling, således at jeg er tilfreds, hvorfor jeg forpligter mig og mine arvinger til at hjemle og fri nævnte Jens Assersen kaldet Brims og hans rette arvinger at det nævnte gods tillige med alle dets tilliggender for og fra krav fra hvem som helst, således som landets love kræver. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl, tilhørende de velbyrdige (mænd) hr. Peder Basse, hr. Peder Finkenoge og Anders Jensen af Særslev, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1397 på dagen før den hellige jomfrus renselsesfest.

1397. 2. februar. 274

Hr. Johan v. Thienen, drost i Sønderjylland, og seks riddere og væbnere bevidner, at Hartvig Breyde og hans hustru Anna på Ny herredsting har skø-

det alt, hvad hun har arvet efter sin fader, søster og broder, samt mulig arv efter hendes moder til hendes broder Erik Krummedige.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Det skal være vitterligt for alle dem, der ser dette brev eller hører det læse, at jeg, hr. Johan von Thienen, drost i Sønderjylland, erkender og bevidner med dem, der har overværet det, nemlig hr. Klaus Kerle, Krummekop, Eler Spliet, Markvard Tabbendorp, Hartvig Sture, Peder Maltesen, vi erkender og bevidner, at Hartvig Breyde og hans hustru Anna, som er Eriks søster, har været på Ny herredsting og har tilskødet Erik Krummedige inden for de fire tingstokke alle de rettigheder og alt det, hun har arvet efter sin fader, søster og broder og endnu skal arve efter sin moder, hvis hun overlever hende, det, Eriks fader havde, og Erik nu har, det være sig, at hun overlevede Erik, og han ikke efterlod sig retmæssige arvinger, så var hun uindskrænket i sin ret. Alle disse forskrevne punkter har vi overværet, at de fornævnte Hartvig og Anna har opladet med vidne og med ja. Til sikkert vidnesbyrd om alle disse forskrevne punkter så har vi med vilje hængt vort segl under dette brev. Givet efter Guds fødsel år 1397 på vor frues dag til kyndelmisse.

275 1397. 2. februar.

Katerine, abbedisse, og hele konventet i Gudhem kloster kvitterer Jens Falk af Vallø, væbner, hans forældre Eskil Falk og fru Kristine samt hans farfader Bo Falk og dennes forældre for alt det gods på Sjælland og Møn, navnlig Kagstrup og Østermark, som de har haft i varetægt for klostret, samt for alt, hvad de har oppebåret deraf.

Original på svensk i det svenske rigsarkiv.

Vi Katerine, abbedisse, og hele konventet i Gudhem kloster i Västergötland erkender med dette vort åbne brev, at for alt det, som Jens Falk af Vallø, væbner, og hans fader Eskil Falk og hans moder fru Kristine og hans farfader hr. Bo Falk og hans forældre, hvem de end måtte have været, og alle andre på deres vegne har haft i varetægt, alt det gods, som tidligere tilhørte og nu tilhører vort fornævnte Gudhem kloster, og som ligger på Sjælland i Roskilde bispedømme, det vil sige Kagstrup med alt dets tilliggende, og alt andet gods, som tidligere tilhørte og nu til-

hører vort fornævnte kloster, hvor det end ligger på fornævnte land Sjælland, intet undtaget, rørligt og urørligt, hvad det end hedder eller er, og alt det gods, som tidligere tilhørte og nu tilhører vort fornævnte kloster, og som ligger på Møn, det vil sige Østermark med alt dette fornævnte godses tilliggende, det vil sige agre, enge, græsgange, skove, fiskevande, møller, møllesteder og alt andet, vådt og tørt, som på nogen måde og med nogen ret tidligere tilhørte og nu tilhører fornævnte gods, og alt det gods, som vort fornævnte kloster tidligere har ejet og nu ejer på fornævnte land Sjælland og på Møn, hvad det end hedder eller er, for alt dette fornævnte, intet undtaget, og for alt det, som disse fornævnte har oppebåret af dette fornævnte gods, og som de har givet sig af med på nogen måde, hvad det end hedder eller er indtil denne dag, erklærer vi fornævnte abbedisse og konvent med råd og vilje af vore foresatte[1]), som står skrevet nedenfor, og af vore venner, som vi burde rådspørge, fornævnte Jens Falk og hans fornævnte forældre og alle dem, som har givet sig af med det på noget tidspunkt på deres vegne, på hvilken måde de end har været det, og alle disse fornævntes arvinger for kvit, løst og helt fritaget, således at fornævnte Jens Falk, hans forældre, arvinger og alle andre, som her er ovennævnt, aldrig skulle få eller lide nogen skade, skyld eller tiltale af nogen derfor enten ved kirkeretten eller ved verdslig ret, fordi der således er fyldestgjort os og vort kloster for dette fornævnte efter vor vilje, så at vi er fuldstændig tilfreds dermed, og vi erklærer alle disse fornævnte og deres arvinger for kvit, løst og fuldstændigt fritaget for alle disse stykker, som er gjort eller sket i eller på eller med dette fornævnte gods indtil denne dag. Til yderligere sikkerhed for, at alle disse fornævnte stykker skulle forblive stadige, faste og ubrydelige på alle måder, som ovenfor står skrevet, lader vi fornævnte abbedisse og konvent, og vi Tideman og Harald, abbeder i Alvastra og Varnhem, som nu er dette fornævnte Gudhem klosters foresatte[1]), vore segl med god vilje hænge under dette brev, og vi har bedt vor nådige fru dronning Margrete, hr. Torsten, biskop af Skara, hr. Brynjulf, domprovst, hr. Karl, dekan, og hr. Håkon, ærkedegn sammesteds, hr. Niels Svarteskåning, hr. Heine Snakenborg, hr. Gøtstav Magnusson, hr. Karl Båt, riddere, lade deres segl hænge under dette brev til vidnesbyrd. Givet i det Herrens år 1397 på selve den hellige jomfru Marias renselsesdag.

1) gengiver tekstens *fornen*.

276 1397. 3. februar.

Hr. Klaus Kerle Rønnow erklærer sammen med seks væbnere, at Johan v. Thienen på Ny herredsting har skødet Erik Krummedige alt sit gods i dette herred med undtagelse af gården i Brunsbøl.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Det skal være vitterligt for alle dem, der ser dette brev eller hører det læse, at jeg, hr. Klaus Rønnow, der hedder Kerle, erkender med alle dem, som var til stede der, nemlig Krummekop, Eler Spliet, Markvard Tabbendorp, Hartvig Sture, Peder Maltesen, Gregers Vind, at vi erkender og bevidner, at Johan von Thienen har været på Ny herredsting og har tilskødet Erik Krummedige inden for de fire tingstokke alle de rettigheder og forpligtelser, som han havde i Vippetorp i gården i Grisgård og tre øre penge i Tolslev og en øre i Skovby og gården i Tolgård og alt det, han havde i Ny herred, undtagen gården i Brunsbøl, med alle rettigheder og med alle friheder, som hr. Johan altid havde haft. Ved alle disse forskrevne punkter der har vi været til stede og overværet (dem). Til større vidnesbyrd så har vi fornævnte med vilje hængt vore segl under dette brev, der er givet efter Guds fødsel år 1397 på den hellige biskop sankt Blasius' dag.

277 1397. 10. februar.

Hertug Gerhard 6. af Slesvig stadfæster Haderslev stadsret og giver borgerne ret til at lade deres kvæg græsse på Erlev mark, Vandling mark og Marstrup mark.

Afskrift på nedertysk i rigsarkivet.

Vi Gerhard, af Guds nåde hertug af Slesvig, greve af Holsten, Stormarn og af Schauenburg, erkender og bevidner åbent med dette brev, at vi har set vore kære borgere i Haderslevs frihed og vedtægt, som vore forfædre, hertugerne af Slesvig, har givet dem, og den samme frihed og vedtægt bekræfter vi fremover med dette nærværende brev, således at de fremover skal bruge dem, som de således længe har gjort. Fremdeles for tro tjeneste og særligt venskabs skyld så har vi forundt og givet magt til de samme vore kære borgere fra Haderslev, at de kan drive deres dyr og kvæg på græsgangene i Erlev mark, Vandling mark og Marstrup mark.

Til yderligere vidnesbyrd derpå har vi ladet vort segl hænge under dette brev, der er givet efter Guds fødsel år 1397 på den hellige jomfru sankt Scolasticas dag.

1397. 14. februar. Kalundborg. 278

Barnum Eriksen af Skarresholm, ridder, pantsætter sit gods i Reerslev til væbneren Herman Fleming for 23 mark sølv.

Vidisse 1414 24. februar i rigsarkivet.

Barnum Eriksen af Skarresholm, ridder, til alle, der ser dette brev hilsen evindelig med Gud.

Jeg gør vitterligt for alle, nulevende og fremtidige, at jeg erkender at skylde den gode mand Herman Fleming, væbner, nærværende brevviser, 23 mark sølv i gode hvide penge, lovlige og gangbare, sådanne som den ene købmand vil kunne betale den anden med, og ingen som helst anden værdi og i sandhed at være forpligtet til selv eller ved mine arvinger fuldt ud at betale ham eller hans arvinger dem den sidste tingdag på Ars herredsting inden biskoppen sankt Mortens dag[1]), for hvilke 23 mark sølv jeg med dette brev på lovlig vis pantsætter ham mit gods i Reerslev i Løve herred, hvor for tiden bor Jon Pedersen, som giver tre pund korn, Jakob Jonsen, som giver to pund, Jens Jonsen, som giver to pund, Mikkel Jonsen, som giver tre pund, Asser som giver et pund, og Asser Brandsen, som giver et pund korn, altsammen i årlig afgift, med det samme gods' samtlige tilliggender, hver især, nemlig agre, enge, skove, græsgange og fiskevande, vådt og tørt, dyrket og udyrket med hvilket navn det end benævnes, slet intet undtaget, på den betingelse, som er aftalt mellem os, at samme Herman Fleming og hans arvinger skal have foromtalte gods til sin rådighed i form af pant med ret til at indsætte og afsætte undergivne og frit råde over det efter sin vilje og til sin nytte, fremdeles skal han årligt oppebære frugter, indtægter og de enkelte afkasninger af samme gods såvel i betalings- eller indløsningsåret ligesom de andre foregående år og modtage dem sammen med de fornævnte 23 mark sølv, uden at det på nogen måde afregnes i gældens hovedstol, indtil nævnte gods på lovlig vis bliver indløst for de omtalte penge af mig eller mine arvinger fra foromtalte Herman eller hans arvinger. Fremdeles forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle og frigøre foromtalte Herman og hans arvinger

nævnte gods med alle dets tilliggender i overensstemmelse med landets love mod krav og tiltale fra hvem som helst, indtil det bliver indløst efter forskrifterne og på lovlig vis. Til vidnesbyrd herom er mit segl hængt under dette brev sammen med segl tilhørende de gode mænd, nemlig Georg Jork, Kristian Holk, Peder Brand og Jens Dondeman. Givet i Kalundborg i det Herrens år 1397 på den glorværdige martyr sankt Valentins dag.

1) 11. november.

279 1397. 14. februar.

Troels Nielsen, kantor i Ribe, afgør ved dom, hvad der hører til Skanderup kirkes bygningsfond, og hvad der hører til sognepræstens bord.

Transsumpt 1484 12. april.

Det skal være vitterligt for alle efterkommere og nulevende, at Troels Nielsen, kantor i Ribe, i det Herrens år 1397 på martyren Valentins dag afsagde slutdom mellem sankt Nikolaj kirke sammesteds og hr. Peder Brun, sognepræst sammesteds, efter at egnede vidner på begge sider var afhørt, at den jord, som følger her, hører til kirkens bygningsfond med fuld ret. Først al jord overalt på Skanderup mark, med hvilket navn den end benævnes, med undtagelse af en eng, kaldet stufeng[1]), som hører til præstens bord sammesteds, fremdeles at en anden jord, som følger, hører til præstens bord sammesteds med fuld ret, med hvilket navn den end benævnes, og hvor den end ligger. Først tre otting jord på Dollerup mark og én otting på Gunnar Lilles vegne o.s.v., fremdeles én stufager[2]) ved Bohøgh, på hvilken der sås én ørtug rug, idet alle tofter sammesteds er indbefattet. Fremdeles, Tule Mørk én toft i Tammesbøl og to små tofter øst for præstens gård i Nagbøl ligeledes til præstens bord tillige med mange andre ejendomme, der hører til præstens bord sammesteds.

1) i den latinske tekst *stughengh*, jf. DRB. II 2 nr. 388 note 2. – 2) i den latinske tekst *stuffager*, jf. note 1.

280 1397. 15. februar. Borgen Axevall.

Harald Lake erkender af hr. Niels Svarteskåning, ridder, *på* dronning Margretes vegne, *at have oppebåret fuld betaling for sin gård i Lanna, en*

gård i Birgerstorp og et møllested sammesteds i Ås sogn i Ås herred, hvilket gods han har solgt til fornævnte dronning Margrete.

Original på svensk i rigsarkivet.

1397. 17. februar. Borgen Axevall. 281

Dronning Margrete, af Guds nåde datter af Valdemar Danekonge, *der har givet Gudhem kloster hele Hökerum, Fotvats mølle, Os mølle, og ålefiskeriet i samme møllestrøm, Vädersholm gård og sted, Kärr, Aspanäs, Skomakarebol, Säby, en gård i Mastunga, hele Ekeslunda, en gård i Tomta, en stor gård i Ving, der hedder Övrabo, og en lille gård i Ving og alt det gods, som Heine Snakenborg havde ejet i Ving og Ving sogn, erklærer, at abbedissen og konventet sammesteds har indvilget i at overlade hende godset for livstid for 10 mark svensk årligt til afholdelse af den tidligere aftalte daglige messe.*

Original på dansk i det svenske rigsarkiv.

1397. 18. februar. Skara. 282

Biskop Torsten af Skara og kapitlet sammesteds fritager på dronning Margretes forbøn hr. Niels Svarteskåning, ridder, og Mikkel Nilsson, væbner, for alle krav angående de skader, de i krigstiden har påført dem, kirken og dens klerke.

Original på svensk i det svenske rigsarkiv.

1397. 5. marts. 283

Abbed Jens af Bækkeskov mageskifter med Peder Nielsen af Kälkestad, så at denne får tre gårde i Kälkestad.

Original på dansk i Lunds landsarkiv.

Jeg abbed Jens, af Guds nåde abbed i Bækkeskov, og hele konventet sammesteds hilser alle, der hører eller ser dette brev, evindelig med Gud.

Det skal være vitterligt for alle, såvel fremtidige som nulevende, at vi har mageskiftet gods med den hæderlige og ærlige mand, Peder Nielsen af Kälkestad, og givet ham andet gods til gengæld, nemlig tre gårde i Käl-

kestad med alt tilliggende af ager, eng og fiskevand, vådt og tørt, intet undtaget, til evig besiddelse uden tiltale fra nogen som helst på sådant vilkår, at hvis han efter landets love eller ifølge kirkeretten mister noget af det nævnte gods, så forpligter vi os og vore efterkommere til at give ham andet og lige så godt gods igen og til at genoprette al skade. Til vidnesbyrd herom er vort segl hængt under dette brev sammen med vort konvents segl. Givet i det Herrens år 1397 mandag i fasten.

284 1397. 7. marts. Linköping.

Peter Thomasson og ridderen Ivar Nilsson, lagmand i Östergötland, dømmer på Åkerbo herredsting hr. Peder Ågesen *til at tilbagegive Hemming et stykke flandersk klæde og 12 øre penge, som han har røvet fra denne, samt at bøde 40 mark for ranet.*

Original på svensk i det svenske rigsarkiv.

285 1397. 12. marts. Helsingborg.

Kong Erik indrømmer og giver hr. Abraham Brodersen kronens rettigheder i hr. Peder Sigvidsen Ribbings gods, der døde som rigets fjende, på samme måde som kong Oluf allerede havde gjort det, eftersom brevene herpå var brændt ved Ås klosters brand.

Original på dansk i rigsarkivet.

Vi Erik, af Guds nåde Danmarks, Sveriges og Norges, de Venders og Goters konge og hertug i Pommern, erkender med dette vort åbne brev, at eftersom at vi har hørt, at vor frænde, kong Oluf, hvis sjæl Gud have, tidligere havde tilstået og givet den hæderlige mand hr. Abraham Brodersen, ridder, alt det gods, som hr. Peder Sigvidsen Ribbing, ridder, der døde som Danmarks riges fjende, ejede i Danmark og i Kind, med så megen ret, som han og kronen havde i det fornævnte og desuden i Tågarp og i Skällåkra i Nørre Halland, og da det er berettet for os, at de breve, han havde fået af ham derpå, brændte inde i Ås kloster, da det brændte, så har vi på grund af den trofaste tjeneste, som han har ydet vor fornævnte frænde og vor kære frue og moder, dronning Margrete, samt os, og som han fremdeles trofast vil gøre, tilstået og givet fornævnte hr.

Abraham al rettighed, som vi og kronen har og ejer i dette foromtalte gods. Vi forbyder, at nogen hindrer fornævnte hr. Abraham heri, indtil der kommer en eller anden, der med rette kan godtgøre, at han har større ret dertil end vi og kronen. Til større bekræftelse af alt det foranskrevne har vi og vor fornævnte kære frue og moder, dronning Margrete, ladet vore segl hænge under dette brev, der er givet og skrevet i Helsingborg i det Herrens år 1397 den første mandag i fasten.

1397. 13. marts. Lübeck. 286

Johan, provst i Lübeck, forkynder som udpeget pavelig voldgiftsdommer det store band over Walter, Markvard Oms søn, lægmand i Odense stift, *for alle gejstlige i* Lübeck, Odense og Slesvig stifter *på henstiling af Degenhard, toldopkræver i Lübeck og befuldmægtiget for klostret i Zarrentin, på dettes vegne.*

Afskrift i Slesvig.

1397. 18. marts. 287

Anker Knudsen sælger alt sit gods i Åtte til Henneke Limbæk.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Det skal være vitterligt for alle dem, der ser dette brev eller hører det læse, at jeg Anker Knudsen med velberåd hu har solgt alt mit gods, som jeg havde i landsbyen Åtte i Føvling sogn, der er beliggende i Malt herred, til den ærlige mand Henneke Limbæk. Dette gods har jeg, Anker Knudsen, tilskødet og opladt Henneke Limbæk på det fornævnte Malt herredsting med alle friheder og rettigheder, som jeg og mine forfædre altid har haft det i vort værge, uden retlige forpligtelser, med alt tilbehør med møller og møllestrømme, med skove, med buskadser, med agre, øde og bebygget, med enge, med græsgang, med vand og med vandløb, som de er beliggende overalt inden for hans skel. Fremdeles erkender jeg Anker Knudsen, at jeg har oppebåret for det forskrevne gods den fulde sum til fuld tilfredshed og takker Henneke Limbæk for god betaling. Fremdeles skal jeg Anker Knudsen og mine arvinger fri Henneke Limbæk og hans arvinger det forskrevne gods fra alle dem, der med rette gør

krav på det. Til vidnesbyrd har jeg, forskrevne Anker Knudsen, med vilje hængt mit segl under dette brev. Her til stede har været de ærlige folk, hr. Klaus von Ahlefeld, hr. Henrik von Ahlefeld, riddere, Markvard Tinhuus, Henrik Rasp og Otto Skerf, hvem dette er vitterligt, og som til vidnesbyrd også har hængt deres segl under dette brev, der er givet og skrevet år 1397 efter Guds fødsel den anden søndag i fasten.

288 1397. 19. marts[1]). Båg herredsting.

Tingsvidne af Båg herredsting om, at væbneren Henrik Walsrode Altena har fået vidnesbyrd om, at noget gods i Flemløse, kaldet Lales jord, var tilskødet ham, og at han havde besiddet det ukæret i fem år.

Original i rigsarkivet.

Lars Hvidsen, foged i Båg herred, Henrik, sognepræst i Flemløse, Lars Lunow, Unker Jensen af Ørsted, Lars Jensen af Egerup, Niels Andersen, borgmester i Assens, Jakob Stigsen, Anders Povlsen og Peder Madsen til alle og enhver, der ser eller hører dette brev, oprigtig kærlighed i Herren.

Vi gør vitterligt for alle, nulevende så vel som fremtidige, at vi i det Herrens år 1397 var til stede som tinghørere på Båg herredsting på tingdagen næst efter den søndag, på hvilken der synges Reminiscere, og sammesteds fuldt ud omhyggeligt har set og ligeledes hørt, at den hæderlige svend Henrik Walsrode, kaldet Altena, fremstod for os og flere andre troværdige, som besøgte nævnte ting, og anmodede om fuldstændigt tingsvidne og opnåede dette helt og fuldt inden for samme tings fire grænser på lovlig vis og fremlagde det vedrørende noget gods i sognet og landsbyen Flemløse, som kaldes Lales jord[2]), tillige med samme gods' tilliggender, der var solgt til nævnte Henrik og skødet til hans evige besiddelse, ved at de velegnede mænd Niels Svendsen af Gammelbo, Niels Brodersen af Lundager, Jens Pedersen af Sandager, Niels Jakobsen af Hjærup, Niels Andersen af Lille-Vistorp, Peder Gunnarsen af Voldtofte, Morten Jensen af Strærup og Henrik Sture sammesteds erklærede samstemmigt på denne måde, at nævnte Henrik fredeligt havde haft nævnte gods i sin frie besiddelse uden krav fra nogen som helst i de fem år, der nu var forløbet, og at ingen med nogen ret havde dristet sig til at fratage oftnævnte Henrik nævnte gods. Dette har vi set og hørt, og vi erklærer det i sandhedens navn offentligt med dette brev. Til større vidnesbyrd om

alt og ethvert af dette er vore segl hængt under dette brev. Givet år, dag (og) sted som ovenfor.

1) mandag var tingdag på Båg herredsting, jf. f. eks. 1389 5. april, DRB. IV 4 nr. 20, 1396 20. november, nr. 175, og 1425 30 april, Rep. nr. 6188. – 2) dansk ord i den latinske tekst.

1397. 19. marts. Helsingborg. 289

Peder Nielsen af Husøn og hans søster fru Ingeborg, repræsenteret ved hendes ægtemand hr. Bertold van Osten, skifter deres fædrene og mødrene gods samt arven efter deres broder Hans, således at Peder får alt gods øst for Øresund og Ingeborg alt gods vest for Øresund.

Original på dansk i rigsarkivet.

Jeg Peder Nielsen af Husøn, væbner, søn af hr. Niels Ågesen af Karsholm, jeg Bertold van Osten, ridder, fornævnte hr. Niels Ågesens datter Ingeborgs ægtemand, og jeg fornævnte Ingeborg, hr. Niels Ågesens datter og søster til Hans og Peder Nielsen, vi foranskrevne erkender med dette vort åbne brev, at vi efter vore samfrænders og venners råd har skiftet fornævnte Peder Nielsens og Ingeborgs fædrene og mødrene gods og alt, hvad der tilfaldt os som arv efter vor broder Hans Nielsen, på lovlig vis ved et retmæssigt søskendeskifte på følgende måde: Således at jeg fornævnte Peder Nielsen som min part skal beholde til evig ejendom og have alt det gods, rørligt og urørligt, øst for Øresund, der tilfaldt os som arv efter vor fornævnte fader og moder samt broder, hvad det end kaldes eller er, og forvalte det efter min vilje og gøre dermed, hvad jeg synes bedst. Og jeg fornævnte Ingeborg skal som min del i søskendeskiftet beholde til evig ejendom og have alt det gods, som står skrevet herefter, og forvalte det efter min vilje og gøre dermed, hvad jeg lyster. Først hovedgården Annisse, hvortil der ligger to bol jord, og to bol jord, som hører til landsbyen sammesteds, og hvoraf der gives to læster korn i landgilde årligt; og den mølle, der hedder Annisse mølle; fremdeles gods i Valby, nemlig fire bol jord, hvoraf der betales fire læster korn i årlig landgilde; fremdeles en gård i Højbjerg, hvortil der ligger en øre skyldjord, hvoraf der betales en øre korn; fremdeles et halvt bol jord i Gørløse, der betaler tre pund korn; fremdeles tre fjerding jord i Ølstykke, som betaler fire pund korn; fremdeles en mølle, der hedder Kratmøllen og betaler ti pund mel; fremdeles tre bol jord minus halvanden øre skyld i Evetofte på Halsnæs, som nu betaler to læster korn; fremdeles en gård med to gård-

sæder i Hågendrup, der nu betaler fem pund korn; fremdeles al den rettighed, som i anledning af den føromtalte arv tilfaldt os i Greve i Tune herred og i Nørre-Hvalsø i Volborg herred – med alle de enkelte gårdes og godsets tilliggender, hvilke de end er, vådt og tørt, intet undtaget, samt dette fornævnte og alt andet gods og rettighed, der tilfaldt os som arv efter vor fornævnte fader og moder samt broder vest for Øresund, rørligt og urørligt, hvad det end kaldes eller er. Og hermed lader vi – den ene den anden – kvit og fri for al yderligere tiltale og krav i anledning af dette skifte, således at dette skifte skal forblive bestandigt, fast og uigenkaldeligt på begge sider og hver beholde sin part og anvende den efter sin vilje og gøre dermed, hvad han bedst synes, således som foran står skrevet. Og vi fornævnte Peder Nielsen af Husøn, væbner, Bertold van Osten, ridder, på min hustrus vegne, og jeg Ingeborg, alle vi tre tilsammen og hver for sig er tilfredse hermed og fuldbyrder dette fornævnte skifte i alle henseender, som står skrevet ovenfor. Til yderligere bekræftelse på, at alle disse foranskrevne punkter således er sket og foretaget med vor og vore samfrænders og venners frie vilje og velovervejede råd, lader vi vore segl blive hængt under dette brev. Og jeg Stig Pedersen, fornævnte fru Ingeborgs moders søstersøn, vi Tue Galen, Stig Ågesen og Anders Pep, riddere, fornævnte Peder Nielsens og Ingeborgs frænder, erkender, at vi har været til stede, og at dette søskendeskifte er således sket og foretaget efter vor vilje og efter flere frænders råd i alle henseender, således som står skrevet foran, og til større sikkerhed og sandhed lader vi med vor vilje og vort vidende vore segl blive hængt under dette brev. Alle vi foranskrevne har bedt de ærlige fædre, ærkebiskop Jakob i Lund, biskop Peder i Roskilde, hr. Jens Andersen, hr. Abraham Brodersen, riddere, Niels Brok og Esger Lavesen om til vidnesbyrd at hænge deres segl under dette brev. Givet i Helsingborg i det Herrens år 1397 mandagen efter søndagen Reminiscere.

290 [Omkr. 1397. 19. marts?][1]).

Brev, udstedt af Peder Nielsen af Husøn.

Registratur i rigsarkivet.

Fremdeles Peder Nielsens brev af Husøn.

1) Peder Nielsen (Galen) nævnes til Husøn 1397 19. marts, nr. 289, – 1400, jf. Rep. nr. 4403.

1397. 21. marts. Køge. 291

Kong Erik 7. af Pommerns låsebrev til sig selv på gods i Hårslev og Forlev.

Original i rigsarkivet.

Erik, af Guds nåde rigerne Danmarks, Norges og Sveriges, de Venders og Goters konge og hertug over Pommeranerne, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

I skal vide, at i det Herrens år 1397 fremstod den ærværdige fader og herre i Kristus hr. Peder, af Guds nåde biskop af Roskilde, på vore vegne og i vort navn og hr. Anders Jakobsen, vor høvedsmand i Kalmar, på egne vegne på onsdagen nærmest før den søndag, på hvilken der synges Oculi mei, i nærværelse af de velbyrdige og gode mænd, nemlig herrerne Henrik Jensen, Peder Basse, Peder Finkenoge, riddere, Jens Gyrstinge, landstingsdommer på Sjælland, Anders Pedersen af Svanholm, Peder Nielsen af Vollerup, Hemming Jensen og flere andre troværdige mænd, som nu fører forsædet på vort retterting i Køge, og fremlagde nogle åbne breve, der vedrørte gods i Hårslev i Flakkebjerg herred og gods i Forlev i Slagelse herred. Efter at disse breve var blevet undersøgt, gennemlæst og omhyggeligt prøvet af de fornævnte justitiarer, blev det på gyldig vis bragt i erfaring, lovligt godtgjort og ved slutdom afgjort, at alt gods i Hårslev og Forlev, som hr. Jakob Jensen, ridder, tidligere ejede, lovligt tilhører os, vore arvinger og efterkommere. Derfor tildømmer vi os selv nævnte gods, tillige med alt og ethvert af dets tilliggender og tilhørigheder, intet undtaget, at besidde frit til evig tid, idet vi sætter evig tielse på denne sag og udtrykkeligt forbyder, at nogen på nogen måde må befatte sig med nævnte gods mod vor, vore arvingers eller vore efterfølgeres vilje. Til vidnesbyrd og forsikring herom er vort rettertingssegl tillige med de ovenfor skrevne justitiarers segl hængt under dette brev. Forhandlet og givet sted og dag som ovenfor med Jens Svendsen Brims som vidne.

(13)97. 21. marts. Marienburg. 292

Reces af de preussiske stæders dag i Marienburg.

Afskrifter på latin og nedertysk i Thorn og Danzig.

Thorn-afskriften:

I det Herrens år o.s.v. 97 onsdagen før Oculi mei o.s.v. forsamledes de herrer rådmænd fra de

Danzig-afskriften:

I året 97 på den hellige Benedikts dag gennemdrøftede de preussiske stæder nedenfor anførte.

preussiske stæder i Marienburg og gennemdrøftede nedenfor nævnte.

<1-14> .....[1])

<15> Fremdeles har Henneke von Limbæk i sit brev klaget til dem fra Lübeck over vore herrer, at de har gjort ham skade, og han vil holdes skadesløs af landet. Det skal man forelægge vor herre højmesteren, at han svarer på det.

<16-21> .....[1])

<1-14> .....[1])

<15> Fremdeles om Henneke Limbæks sag vil vor herre skrive sine breve til dronningen af Danmark og bede om, at hun vil pålægge den samme Henneke, at han ikke gør dem fra Preussen skade, og endvidere at han vil give sine folk deres voks og deres øvrige gods tilbage, som han med urette har taget fra dem.

<16-21> .....[1])

1) de udeladte artikler vedrører foruden en række rent lokale sager fredeskibene, den kommende hansedag i Lübeck, forholdet til England samt Stockholm.

293 1397. 22. marts. Åsum herredsting.

Tingsvidne af Åsum herredsting om, at Gerhard Andersen Ryning har fået vidnesbyrd om, at hr. Niels Ryning, ridder, aldrig har afhændet eller pantsat eller forbrudt Rønninge Søgård og Rønninge fang, og at han døde på sin gård og begravedes i Rønninge kirke.

Vidisse 1414 1. maj i rigsarkivet.

Jens Tyrne, foged i Åsum herred, Niels Nielsen af Fraugde-Kærby, ridder, Otto Strangesen, Uffe Wimestorp, Lars Urne, Filip Hunger, Godskalk Brokenhus, Niels Jensen, kaldet Brun, Jens Madsen, Anders Lind, væbnere, og Knud Andersen, borger i Odense, til alle, der ser dette brev, evindelig hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at vi i det Herrens år 1397 torsdag efter søndagen Reminiscere var til stede på Åsum herredsting og så og i lige måde hørte, at den gode og ærlige mand Gerhard Andersen, kaldet Ryning, personligt fremstod for os og adskillige troværdige mænd på samme ting og opnåede et fuldt og fyldestgørende vidne af gode mænd; og på samme ting godtgjorde og beviste han ved gode og velegnede

mænd, nemlig Jens Pedersen i Flødstrup, Niels Løg i Kappendrup, Niels Esbernsen i Fraugde, Lars Nielsen i Allerup, Jakob Lang i Neder-Holluf, Niels Jakobsen i Fraugdegård, Niels Madsen i Davinde og Åstred i Flødstrup, at noget gods, nemlig Rønninge Søgård og Rønninge fang kaldet, med dets tilliggender aldrig var blevet afhændet af hr. Niels Ryning, ridder, eller af hans arvinger, og at det heller ikke var pantsat eller skødet til nogen og ikke på nogen måde i kongens besiddelse eller forbrudt til kronen[1]). Og samme hr. Niels Ryning var afgået ved døden i sin egen gård, nemlig Rønninge Søgård, og blev begravet i Rønninge kirke, som det bevistes ved gamle mænds vidnesbyrd. Hvilket i med dette brev under vore segl erklærer at have hørt. Givet ovennævnte år, dag og sted.

1) forlægget har *corone confracta.*

[Efter 1397. 22. marts][1]). 294

Gerhard Ryning erklærer alle tingsvidner angående Rønninge Søgård, Rønninge fang og Rønninge holm for magtesløse.

Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Fremdeles et brev af Gerhard Ryning, i hvilket han erklærer alle tingsvidnebreve for magtesløse, som var taget om Rønninge Søgård, Rønninge fang og Rønninge holm, og erkender ingen lod at have deri.

1) jf. nr. 293.

1397. 24. marts[1]). Skånes landsting. 295

Tingsvidne af Skånes landsting, om at Bent Vestesen for henved 15 år siden havde skødet Laxmand alt sit gods.

Original på dansk i rigsarkivet.

Vi Jens Andersen, landsdommer i Skåne, Tue Galen, ridder, Mathias Larsen og Esbern Knudsen, væbnere, Klement, Gøde Bentsen og Peder Larsen, indbyggere i Lund, erkender over for alle, der hører eller ser dette brev, at år 1397 efter Guds fødsel nærmeste tingdag før vor frue dag i fasten var vi til stede på Skånes landsting og hørte, at hele landstinget vidnede om, at Bent Vestesen skødede Laxmand alt sit gods, hvor det end er beliggende, her på Skånes landsting nu for 15 år siden. Det bevid-

ner vi med dette brev, som vore segl er hængt under. Det er givet ovennævnte år, dag og sted.

1) lørdag var tingdag på Skånes landsting både i 14. og 15 årh., jf. f. eks. 1350 21. august, DRB. III 3 nr. 314, og 1443 30 november, Rep. nr. 7383. Nærmeste tingdag før vor frue dag i fasten, der er 25. marts, bliver derfor 24. marts.

296 1397. 24. marts. Lunds byting.

Bytingsvidne om, at Niels Gudmundsen har skødet en gård i Lund til Mikkel Ingemarsen Degn, notar ved Lundegård.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Nævnte foged[1])med andre fornemme mænds udstedte vidnesbyrd angående Niels Gudmundsens, bymand i Ystads, skøde- eller salgsbrev til Mikkel Ingemarsen Degn, notar ved Lundegård, på en gård, der ligger i Lille den hellige Vor Frue sogn i Lund. Givet den 24. marts 1397.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Nogle fornemme mænds bevis eller vidnesbyrd givet 1397 angående Niels Gudmundsens skødebrev, givet Mikkel Ingemarsen på en gård, der ligger i Lille Vor Frue kirkesogn i Lund mellem Peder Guldsmeds og Gerver Suders gårde.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Nogle fornemme mænds bevis eller vidnesbyrd, givet 1397, angående Niels Gudmundsens skødebrev, givet Mikkel Ingemarsen på en gård i Lille den hellige Frue kirkesogn imellem Peder Guldsmeds og Gerver Suders gårde.

1) indførelsen følger umiddelbart efter 1397 16. april, jf. nr. 304.

297 1397. 25. marts.

Biskop Peder af Roskilde giver hr. Niels Ivarsen kvittering for Gjorslev len samt for hans andel i biskoppens mellemværende med Jens Absalonsen.

Original på dansk i rigsarkivet.

Vi Peder, med Guds nåde biskop i Roskilde, kundgør for alle, at nærværende brevfører, den gode og velbyrdige mand hr. Niels Ivarsen, ridder, har fyldestgjort os for vort len Gjorslev fra den første dag, han fik det af os, og indtil denne dag, således at vi er tilfreds. Derfor lader vi den samme hr. Niels Ivarsen og hans arvinger være kvit og fri over for os og vore efterkommere for det foromtalte len, og for alle andre sager og beskyldninger, der indtil denne dag har været mellem Jens Absalonsen og os, for så meget som den foromtalte hr. Niels Ivarsens andel er deri. Til vidnesbyrd herom er vort segl hængt under dette brev, som er givet 1397 år efter vor Herres fødsel den søndag i fasten, da man synger Oculi mei.

[1397 - 1408][1]). Omkr. 25. marts. 298

En ukendt skøder alt sit gods i Toksværd til hr. Anders Olufsen Lunge af Næsby, ridder.

Beskadiget original i rigsarkivet.

.....[2]) til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg til ..... hr. Anders Olufsen Lunge af Næsby, ridder, har skødet og i sin helhed til hans hånd har overgivet alt mit gods ..... i Toksværd, Bårse herred, nemlig tre gårde, af hvilke ..... (bebor) den ene, Jens Bosen den anden, Margrete, enke efter Klement ..... den tredie, med alt dets tilliggende, rørligt og urørligt, tørt og vådt, intet undtaget ..... (og jeg har) fuldt ud (oppebåret) fyldestgørende pris for fornævnte gods. (Desuden forpligter) jeg mig og mine arvinger til at hjemle, fri og i overensstemmelse med landets love frigøre fornævnte hr. Anders Olufsen ..... (fornævnte gods med) alle (dets tilliggender), intet undtaget. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende ..... af Kragerup, ridder, Jens Gyrstinge, Jens ..... Jens Jensen, kaldet Ulf, hængt under dette brev. Givet ..... den hellige jomfrus bebudelse.

1) Anders Olufsen Lunge nævnes senest som væbner 1396 9. august, nr. 128, og første gang som ridder 1397 6. juli, nr. 342, og døde 1408, Danmarks Kirker III. Københavns Amt 2083 nr. 4 – 2) den midterste trediedel af skriftfladen er bortskåret.

299 1397. 30. marts. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. bemyndiger ærkebiskop Henrik af Uppsala til at ophæve de bandlysningsdomme, som Ingemund Igerleir, provst i Uppsala, har fældet mod Arnold Stuke og Nicolaus Milies fra Schwerin og Ratzeburg stifter, høvedsmænd for fetaljebrødrene, der under krigen mellem dronning Margrete og kong Albrecht af Sverige tog biskop Tord af Strängnäs til fange, medens han var på vej til forhandlinger med dronningen.

Original i det svenske rigsarkiv.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin ærværdige broder Henrik, ærkebiskop af Uppsala, hilsen og apostolisk velsignelse.

Som dine fortjenester kræver det, viser vi den person, der er os og det apostoliske sæde hengiven, vor faderlige velvilje og tilstår dig gerne det, hvorved der kan drages omsorg for sjælenes frelse, og du derved kan vise dig nådig imod andre. I den ansøgning, du nylig har forelagt os, meddeles det, at i sin tid, da der på anstiftelse af menneskeslægtens fjende rasede krige i Sveriges rige mellem vor højtelskede søn i Kristus Albrecht, Sveriges berømmelige konge, på den ene side, og vor højtelskede datter i Kristus Margrete, Danmarks berømmelige dronning, på den anden side, blev vor ærværdige broder Tord, biskop af Strängnäs, din lydbiskop, da han var på vej til et danehof, som nævnte dronning agtede at afholde med såvel gejstlige som verdslige personer fra nævnte rige, opsnappet på havet tillige med sin kapellan og præst og andre af sine undergivne af Arnold Stuke og Nicolaus Milies, lægmænd i Schwerin og Ratzeburg stifter, dengang høvedsmænd for nogle krigsfolk, som i nævnte konges tjeneste førte krig i hine egne, en sammenslutning, som kaldtes fetaljebrødrene, og overgivet i de velbyrdige mænd Johan den yngre, hertug af Mecklenburg, og Albrecht v. Peckatel, junker fra nævnte Schwerin stifts hænder på slottet i Stockholm i Uppsala stift, som stod under nævnte konges befaling, og styre, dog uden nævnte konges vidende eller befaling hvor han i 1 1/2 år af dem blev holdt tilbage under bevogtning af fornævnte hertug og Albrecht, og at da du dengang var langt borte, Ingemund Igerleir, forhen provst i Uppsala kirke og dengang din stedfortræder i åndelige sager, havde erklæret, at enkelte, der dengang havde afbrændt og udplyndret kirker, klostre og andre hellige steder i hine egne og havde røvet kirkens gods, og nogle, der hjalp disse, havde pådraget sig de bandlysningsdomme, der såvel af mennesker som af loven var rettet mod dem, som begik sådanne handlinger, og havde befalet og sør-

get for, at de offentligt blev erklæret for bandlyste, og havde lagt fornævnte slot og by Stockholm i Uppsala stift under kirkens interdikt, fordi de, der for frem med sådan brand, plyndren og rov, blev optaget der eller i øvrigt opholdt sig der, og at nogle præster og klerke såvel verdensgejstlige som regelbundne fra samme slot og by, hvoraf nogle på grund af ovenstående var ramt af sådan bandlysningsdom, såvel på slottet og i byen som andetsteds offentligt og mod bedre vidende, idet de anstillede sig enfoldige og ukyndige i retten, dog ikke i foragt for nøglemagten, havde højtideligholdt eller rettere profaneret gudstjenstlige handlinger eller dog taget del i dem og ikke desto mindre havde ladet hertugen og Albrecht og Arnold og Nicolaus samt dem, der havde stukket ild på, plyndret og røvet, og deres hjælpere få adgang til sådan gudstjeneste og betjent dem med kirkens sakramenter og havde ladet nogle af de således belastede, der var afgået ved døden, få en kirkelig begravelse. Da nu, således som samme din ansøgning tilføjede, fornævnte biskop tillige med hans ovennævnte kapellan og undergivne på din foranstaltning af fornævnte Johan og Albrecht og andre, der som ovenfor nævnt holdt dem fangne, er blevet løsladt og genindsat i deres tidligere frihed, og da alle de ovennævnte har beklaget og stadig beklager det passerede, har du ydmygt ansøgt os om, at vi med apostolisk velvilje ville værdiges heri at se på disses sjælefrelse og deres tilstand, hertugens og Albrechts og Arnolds og Nicolaus' og deres hjælperes samt klerkenes og præsternes og andres, som er skyldige med hensyn til ovenstående. Da vi tilstræber alles frelse og ønsker at hædre din person, bøjer vi os for sådanne bønner og tilstår dig, vor broder, med dette brev fuldmagt til med vor myndighed ifølge kirkens sædvanlige regler at frikende hertugen og Albrecht og Nicolaus og Arnold og deres hjælpere samt fornævnte klerke og præster og alle andre, af hvad stand, grad, orden eller stilling de end er, som uanset på hvilken måde har været skyldige med hensyn til ovennævnte eller har ydet hjælp, råd eller bistand heri, hvis de ydmygt ansøger herom, fra de bandlysnings-, suspensions- og interdiktdomme og andre domme og straffe, som de på grund af det ovennævnte vides at have pådraget sig, idet du pålægger hver enkelt af dem en i forhold til brøden frelsebringende kirkebod og hvad andet, som bør pålægges, når blot de, der har været skyld i tilfangetagelsen og fængslingen af nævnte biskop og i ovennævnte ildspåsættelser, plyndringer og rov, yder biskoppen og andre, hvem det angår, hvis de undlader dette, passende erstatning, og til at ophæve det interdikt, hvormed fornævnte slot og by, som ovenfor anført,

og deres kirker har været belagt, og til ikke desto mindre med fornævnte myndighed at dispensere dem blandt fornævnte klerke og præster, som således belastede, dog ikke i foragt for nøglemagten, som det anføres, på det under sådant kirkeligt interdikt liggende sted og andetsteds i nærværelse af nævnte hertug, Albrecht og Arnold og Nicolaus samt af de fornævnte brandstiftere, hærgningsmænd og røvere og deres hjælpere har højtideligholdt sådanne gudstjenstlige handlinger eller rettere profaneret dem og i øvrigt taget del i samme eller har betjent dem eller nogle af dem med kirkens sakramenter og har givet dem af dem, der var afgået ved døden, en kirkelig begravelse, som det anføres, for den af dem derved pådragne irregularitet, efter at de naturligvis først alle har været suspenderet fra udøvelsen af deres kirkelige funktioner for det tidsrum, du finder passende, og fuldmagt til med fornævnte myndighed at rense for enhver uskikkethedens og vanryets plet eller brændemærke, som de i anledning af ovennævnte har pådraget sig. Givet ved S. Pietro i Rom den 30. marts i vort ottende pontifikatsår.

300 1397. 3. april. Næstved.

Kong Erik 7. af Pommern tildømmer Niels Jakobsen en gård i Skuderløse, der er pantsat til denne.

Original i rigsarkivet.

Erik, af Guds nåde de Danskes, Norskes, Svenskes, de Venders og Goters konge og hertug over Pommeranerne, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Eftersom det i overværelse af den ærværdige fader og herre, hr. Peder, af Guds nåde biskop af Roskilde, Peder Basse, Peder Finkenoge, riddere, Anders Pedersen af Svanholm, Ove Steg, Jens Gyrstinge, landstingsdommer på Sjælland, og flere andre troværdige mænd, der nu fører forsædet på vort retterting i Næstved, på gyldig vis er bragt i erfaring, lovligt godtgjort og ved slutdom fastslået, at en gård i Skuderløse, Ringsted herred, i hvilken Jakob Foged bor, med pants adkomst og for en vurdering i guld lovligt tilhører nærværende brevviser Niels Jakobsen, tildømmer vi samme Niels nævnte gård med alle dens tilliggender til frit at nyde, indtil den på lovlig vis i overensstemmelse med landets love indløses fra ham eller hans arvinger for nævnte vurdering i guld, og forbyder, at nogen i mellemtiden på nogen måde befatter sig med nævnte gård eller dens til-

liggender imod samme Niels' vilje. Givet i Næstved i det Herrens år 1397 tirsdagen efter søndagen Lætare under vort rettertingssegl med Jens Svendsen Brims som vidne.

[1397. Efter 11. april][1]). 301

Optegnelse af staden Kampen om, at fire mænd er idømt bøder for at have forladt flåden i København.

Indførelse på nedertysk i Kampen.

Fremdeles Evert Huysman, Pieter Myle, Herman Quadeherte og Arnold van Doenen: disse forlod flåden i København, højere end Schilders og Wighard og høvedsmændenes bøde, og den bøde er 400 franske skjoldgylden[2]).

1) en forudgående notits er ifølge Hanserec. dateret *1397 onsdag efter Iudica*, der dette år faldt den 8. april. – 2) teksten har *schilde*, skjold, jf. DRB. III 2 nr. 286 note 3, og Schrötter, Wörterbuch der Münzkunde, reg.

1397. 12. april. 302

Niels Gudmundsen sælger en gård i Lund til Mikkel Ingemarsen Degn, ærkebiskoppens notar ved Lundegård.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Skøde- eller salgsbrev udstedt af Niels Gudmundsen til den gode mand Mikkel Ingemarsen, kaldet Degn, notar ved Lundegård, på en gård, der ligger i Lille Vor Frue sogn i Lund. Givet torsdag før palmesøndag 1397.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Ovennævnte Niels Gudmundsens, borger i Ystads, skødebrev givet fornævnte Mikkel Ingemarsen, kaldet Degn, vedrørende en gård, der ligger i Lille Vor Frue kirkesogn i Lund mellem Peder Guldsmeds og Gerver Suders gårde. Givet 1397.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Ovennævnte Niels Gudmundsens, borger i Ystads, skødebrev af samme dato og indhold.

303 1397. 15. april[1]). Lübeck.

Henrik Pladeslager, borger i Horsens, erkender at skylde Gobelinus Schoneke knap 100 mark.

Indførelse i Lübecks Niederstadtbuch.

Det skal være vitterligt, at Henrik Pladeslager, borger i Horsens i Jylland, der er til stede ved denne bog, har erkendt, at han skylder Gobelinus Schoneke 100 mark penge fratrukket 13 skilling, venskabeligt at betale førstkommende sankt Hans dag.

1) indførelsen er den første på en side, der som overskrift har *I det Herrens år 1397 palmesøndag.*

304 1397. 16. april.

Tingsvidne om, at Oluf Borg og Niels Vinter, borgere i Lund, har solgt en gård sammesteds til Povl Åstredsen.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Vidnesbyrd udstedt af Jon Andersen, foged i Lund, med samtykke af borgmestre og råd i Lund om, at Oluf Borg og Niels Vinter, borgere i Lund, solgte deres gård i sankt Botulfs sogn, beliggende mellem den yngre Johan Prytzes gård og Lunde domkirkes gård til Povl Åstredsen, skomager[1]). Givet mandagen efter palmesøndag 1397.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Fornemme mænds brev, givet 1394(!)[2]), der indeholder et skødebrev af Oluf Borg og Niels Vinter, givet til Povl Åstredsen, skrædder, på en gård, der ligger i sankt Botulfs sogn imellem Johan Prytzes og domkirkens gårde i Lund. Givet 1394(!)[2]).

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Fornemme mænds bevis eller vidnesbyrd, givet 1394(!)[2]), der indeholder et skødebrev af Oluf Borg og Niels Vinter, givet til Povl Åstredsen, skrædder, på en gård, der ligger i sankt Botulfs sogn og imellem Johan Prytzes og domkirkens gårde. Givet 1394(!)[2]).

1) udkastene til Skånebrevsfortegnelsen har skrædder. Hvad der er det korrekte, kan ikke afgøres. – 2) brevet må rimeligvis, som angivet i Skånebrevsfortegnelsen, være udstedt 1397.

1397. 16. – 20. april[1]). Lunds byting. 305

Bytingsvidne om, at Oluf Troelsen, præst i Stehag, skøder en gård i Lund til Jens Karlsen.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Vidnesbyrd udstedt af fornævnte foged[2]) med samtykke af flere andre fornemme mænd om, at præsten i Stehag, hr. Oluf Troelsen, skødede eller bortsolgte en gård, der ligger lige ved siden af en gård, der kaldes Rækken, i den sydlige del af Lund, til Jens Karlsen. Givet (.....)[1]) dagen efter martyrerne sankt Tiburtius' og sankt Valerianus' dag 1397.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Borgmestre og råd i Lunds vidnesbyrd, givet 1397, angående et skødebrev, udstedt af præsten Oluf Troelsen i Stehag til Jens Karlsen, på en gård, der ligger i Lund ved en by[3]), kaldet Rækken, som ligger mod syd i staden.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Borgmestre og råd i Lunds vidnesbyrd, givet 1397, angående et skødebrev, givet af Oluf Troelsen, præst i Stehag, til Jens Karlsen på en gård, der ligger i Lund ved en by[3]), der kaldes Rækken, som ligger mod syd i staden. Givet som ovenfor.

1) Tiburtius' og Valerianus' dag, 14. april, faldt i 1397 på en lørdag. Brevet kan derfor tidligst være udstedt mandag efter, d.v.s. 16. april, medens fredagen den 20. april er den senest mulige ugedag, da lørdagen næppe har været betegnet *feria septima.* – 2) indførelsen følger umiddelbart efter 1397 24. marts, jf. nr. 296, der er indført umiddelbart efter 1397 16. april, jf. nr. 304. – 3) svarer til bygning i nrr. 18 og 172.

(13)97. [Efter] 29. april. Marienburg. 306

Reces af de preussiske stæders dag i Marienburg.

Afskrifter på latin og nedertysk i Thorn og Danzig.

Thorn-afskriften:

I det Herrens år o.s.v. 97 på søndagen Quasi modo geniti[1]) forsamledes stæderne Thorn, Elbing

Danzig-afskriften:

År 97 på Filip og Jakobs dag[2]).

(og) Danzig i Marienburg og gennemdrøftede nedenfor nævnte.

<1-3> .....[3])

<4> Fremdeles de penge, som dronningen af Danmark udreder for skaden på det skibbrudne gods, der er krævet af sendebudene i dette land på stædernes omkostning og tæring, og som skal betale godset i mark efter dets værdi, som den blev påstået af dem, der havde lidt skade i Zwijn fra de engelske; dette har de fra Thorn og Danzig henvist til deres råd.

<5-17> .....[4])

<20-21> .....[5])

<1-3> .....[3])

<6-7, 11-14, 16-17> ....[4])

<18> Fremdeles vedrørende et svar, der skal skrives til kong Erik, er det stædernes mening, at enhver stad til dem fra Thorn skal skrive sin mening om, hvordan brevet skal lyde, som man skal sende ham, og de fra Thorn skal skrive ham et svar.

<19-20> .....[5])

<22> .....[5])

<23> Ligeledes skal enhver stad med sit råd tale om omkostningerne, som stæderne havde vedrørende Lubbert van der Bekes gods, om de skal have noget tilbage[6]).

1) jf. DRB. II 7 nr. 147 note 1. – 2) 1. maj. – 3) de udeladte artikler vedrører Stockholm og den kommende hansedag i Lübeck. – 4) de udeladte artikler vedrører pundtold, lokale handelsforhold, forholdet til højmesteren samt Stockholm. – 5) de udeladte artikler vedrører lokale handelsforhold. – 6) om forliset, jf. DRB. IV 3 nr. 378; om sagens videre forløb, jf. DRB. IV 5 nrr. 50, 158, 257.

1397. 1. maj. 307

Evert Moltke af Veksø, væbner, sælger sin gård i Roskilde sankt Povls sogn til Jens Nielsen den yngre, borger i Roskilde.

Original i den arnamagnæanske samling.

Evert Moltke af Veksø, væbner, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg erkender, at jeg til den gode mand Jens Nielsen den yngre, borger i Roskilde, på lovlig vis og til evig og retmæssig besiddelse har solgt min gård i Roskilde, som er beliggende i sankt Povls sogn på den nordlige side af Kongens og Algade, og som med arveret er tilfaldet mig, efter at min elskede fader hr. Evert Moltke, ridder, salig ihukommelse, var død, tillige med grund, huse og alle dens tilliggender, intet undtaget. Min fornævnte fader havde på lovlig måde for fuld pris erhvervet ejendomsretten til og den evige besiddelse af denne gård fra Niels Bjørnsen og Trued Bjørnsen, forhen borgere i Roskilde, således som det klart fremgår af åbne breve[1]) fra den høje fyrste og herre hr. Valdemar, af Guds nåde forhen konge af Danmark, og af breve[1]) fra de fornævnte Niels Bjørnsen og Trued Bjørnsen, der var affattet herom. Jeg erkender, at jeg i enhver henseende har oppebåret fuld betaling for fornævnte gård af nævnte Jens Nielsen i overensstemmelse med mit ønske. Ydermere forpligter jeg mig og mine arvinger til at skøde fornævnte Jens Nielsen selv eller hans arvinger fornævnte gård tillige med alle dens tilliggender på den førstkommende onsdag næst efter ottendedagen efter den førstkommende sankt Hans[2]) på byen Roskildes ting til evig og retmæssig besiddelse og endvidere til frit at overdrage ovenfor nævnte Jens Nielsen eller hans arvinger de fornævnte breve[1]) fra fornævnte hr. kong Valdemar og brevene[1]) fra fornævnte Niels Bjørnsen og Trued Bjørnsen tillige med alle de rettigheder, som på nogen som helst måde tilkommer mig og min ovenfor skrevne fader i foromtalte gård. Ydermere forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle og frigøre fornævnte Jens Nielsen eller hans arvinger omtalte gård fra krav fra hvem som helst og endvidere til at holde Jens selv og hans arvinger skadesløse, dersom fornævnte gård på grund af mangel ved min eller mine arvingers hjemling på nogen som helst måde fravindes oftnævnte Jens eller hans arvinger ad rettens vej, dog med forbehold af brevene[1]) fra den høje fyrste, fornævnte konge af Danmark og brevene[1]) fra de fornævnte Niels Bjørnsen og Trued Bjørnsen for fornævnte

Jens Nielsen eller hans arvinger eller nogen som helst anden besidder, som på lovlig vis har haft fornævnte gård af Jens Nielsen selv eller hans arvinger, til gavn for selve de fornævnte og til forsvar for mig selv og mine arvinger for at bekræfte den afhændelse af ovennævnte gård, som jeg har foretaget og skal lade foretage i fremtiden, dersom det skulle være nødvendigt. Til vidnesbyrd om alt dette er mit segl tillige med segl, der tilhører de gode mænd hr. Jens Mogensen, kannik i Lund, og Peder Mortensen af Viby, væbner, (hængt under dette brev). Givet i det Herrens år 1397 på apostlene Filips og Jakobs dag.

1) kendes ikke. – 2) d.v.s. 4. juli.

308 1397. 3. maj.

Broder Mads, abbed i Næstved sankt Peders kloster, kvitterer Henneke Olufsen af Søholm for seks nobler, som denne skyldte ham på klostrets vegne.

Original i rigsarkivet.

Vi broder Mads, abbed i sankt Peders kloster i Næstved, gør vitterligt for nulevende og fremtidige, at vi har oppebåret seks nobler af den velbyrdige mand Henneke Olufsen af Søholm for den gæld, som han stod i til os på vort klosters vegne, hvorfor vi erklærer ham og hans arvinger kvit og fri med hensyn til os og vore efterfølgere. Til vidnesbyrd herom er vort segl hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1397 på dagen, da det hellige kors blev fundet.

309 1397. 5. maj. Slangerup.

Kong Erik 7. af Pommern tildømmer sig selv gods i Vejleby og Orebjerg.

Vidisse 1414 1. maj i rigsarkivet.

Erik, af Guds nåde de Danskes, Norskes, Svenskes og Goters konge og hertug over Pommeranerne, til alle, der ser dette brev hilsen med Gud.

Eftersom det for den ærværdige fader og herre, hr. Peder, af Guds nåde biskop af Roskilde, Peder Finkenoge, ridder, Anders Pedersen af Svanholm, Hemming Jensen, Peder Nielsen af Vollerup og adskillige flere velbyrdige og troværdige mænd, der nu fører forsædet på vort retterting i

Slangerup, på gyldig vis ud fra de åbne breve og den rette hjemmelsmands mundtlige forklaring, som lovligt er tilstillet os, er bragt i erfaring og lovligt godtgjort og ved slutdom fastslået, at noget gods i Vejleby i Horns herred, nemlig et bol jord sammen med et halvt bol jord, en otting jord og et bol jord i Orebjerg, på lovlig vis tilhører os, så tildømmer vi med dette brev os selv nævnte gods med alle dets tilliggender, intet undtaget, at besidde frit, indtil det på lovlig vis fravindes os med sandere ret og bevismateriale, idet vi fast med dette brev påbyder, at ingen, hvilken stilling eller stand han end indtager, i mellemtiden på nogen måde befatter sig med nævnte gods mod vor vilje. Givet i Slangerup i det Herrens år 1397 dagen før Lille sankt Hans dag under vort rettertingssegl med Jens Svendsen Brims som vidne.

1397. 5. maj. Lübeck. 310

Everhard, biskop af Lübeck, stadfæster oprettelsen af et vikardømme indstiftet af Burchard von Hildesheim, Andreas Holste, Henrik Bonehorst og Bernhard Braunschweig, borgere i Lübeck, befuldmægtigede eller forstandere, på folkemålet kaldet oldermænd[1]), for sammenslutningen af lybske købmænd, der besøger landet Skåne i kongeriget Danmark, såvel i egne som i hele forangivne sammenslutnings navne *ved sankt Marie kirke i Lübeck og fastsætter vilkårene for patronatsrettighederne.*

Afskrift i Slesvig.

1) gengiver det nedertyske ord *olderlude* i den latinske tekst.

1397. 8. maj. Lund. 311

Ærkebiskop Jakob af Lund overdrager efter præsentation af fru Kristine, enke efter ridderen hr. Jakob Mus, præsten hr. Peder Jensen Danmark det alter i Malmøs sognekirke, som er indstiftet af den afdøde.

Original i det svenske rigsarkiv.

Jakob, af Guds miskundhed ærkebiskop af Lund, Sveriges primas, til vor elskede søn hr. Peder Jensen, præst, kaldet Danmark, hilsen og kærlighed med Gud.

Din retskaffenheds fortjenester, for hvilke du med rette anbefales over

for os, tilskynder og leder os til at omfatte din person med særlig nåde. Af hensyn til dine fortjenester overdrager vi dig da det alter, som den velbyrdige mand hr. Jakob Mus, ridder – from ihukommelse – har oprettet og udstyret i Malmø bys sognekirke, og som for tiden står ledigt, efter præsentation af fru Kristine, fordum samme hr. Jakobs hustru, med alle dets rettigheder og tilliggender og indsætter dig hermed ved vor ring ved samme. Til vidnesbyrd om denne overdragelse og indsættelse har vi ladet vort sekret hænge under dette brev. Givet i Lund i det Herrens år 1397 tirsdagen efter Lille sankt Hans dag.

312 1397. 10. maj. Slet herredsting.

Tingsvidne af Slet herredsting om, at fru Lene, enke efter Anders Glob, overdrager Peder Andersen Munk på ridderen hr. Kristian Vendelbos vegne Brøndum og Brøndum fang for 300 mark lybsk.

Original i rigsarkivet.

Broder Niels, abbed i Vitskøl, Troels Jensen, provst, Niels Jensen af Alsbjerg, Tyge Torbensen, Oluf Kåd, Jens Juresen, Gunne Ivarsen, Jakob Ivarsen, Niels Gris, Povl Bosen, Jens Povlsen og Bo Thomsen til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at vi i det Herrens år 1397 var til stede på Slet herredsting på torsdagen[1]) næst efter festen, da det hellige kors blev fundet, så og hørte, at den velbyrdige frue, fru Lene, enke efter Anders Glob, i nærværelse af os og flere andre troværdige mænd, som dengang søgte tinget, fremstod i egen person og erkendte, at hun med dette brev i enhver henseende overlod og overdrog til nærværende brevviser Peder Andersen kaldet Munk på ridder hr. Kristian Vendelbos vegne sit gods Brøndum og Brøndum fang tillige med alle dets tilliggender, nemlig agre, enge, græsgange, fiskevande, vådt og tørt, rørligt og urørligt, intet undtaget i nogen henseende, som fra gammel tid hørte til nævnte gods, og de vidnebreve, som var affattet om det samme gods, tillige med al arv, som overalt i Nørrejylland var tilfaldet hende med arveret efter Anders Globs død – salig ihukommelse – tillige med alle rettigheder og alle betingelser, således som det klart fremgår af fru Lenes egne breve, frit at nyde til sin egen eller sine arvingers gavn, indtil de på lovlig vis indløses fra hr. Kristian Vendelbo, ridder, eller hans arvinger af Anders Globs arvinger, idet hun erkendte, at hun til sin egen nytte fuldt

ud havde modtaget og oppebåret for 300 mark lybsk, nemlig i gode og gængse sølvpenge til gengæld for nævnte gods, breve og arv af hr. Kristian Vendelbo, ridder, selv. At vi har set og hørt dette, erklærer vi med dette brev enstemmigt i sandhedens navn for dem, som det medkommer. Til vidnesbyrd herom har vi ladet vore segl hænge under dette brev. Givet år, dag og sted som ovenfor o.s.v.

1) torsdag var tingdag på Slet herredsting, jf. nr. 57.

1397. 16. maj. Ribe 313

Jens Helt, ærkedegn, Troels Nielsen, kantor, og hele kapitlet i Ribe udlejer med samtykke af skolemesteren hr. Niels Søbo et grundstykke i Skolegade til brødrene Peder og Jon Pedersen for livstid.

Afskrift hos Terpager.

Jens Helt, ærkedegn, Troels Nielsen, kantor, og hele kapitlet i Ribe til alle, hvem det angår eller på nogen måde i fremtiden vil angå, hilsen evindelig med Gud.

I skal vide, at vi med billigelse og samtykke af den ærværdige fader i Kristus og vor herre hr. Eskil, biskop af Ribe, og med tilslutning og samtykke af den hæderlige mand hr. Niels Søbo, for tiden vor skolemester, har afstået og med dette brev afstår til de gode mænd herrerne Peder Pedersen og Jon Pedersen, brødre, så længe de begge lever eller den ene af dem, et grundstykke i Skolegade øst for sankt Mikkels kirke, som har sin længde fra fornævnte gade indtil det grundstykke, som Margrete Tygeskone har, og sin bredde imod nord fra et snævert stræde indtil rådmændenes jorder imod syd, som fornævnte hr. kantoren har, hvilket grundstykke hr. Kjeld, præst, – god ihukommelse – har testamenteret Ribe skole med de derpå opførte bygninger, for en årlig afgift, nemlig en mark lybsk, som til de sædvanlige terminer skal betales til den til enhver tid værende skolemester i Ribe, med den tilføjelse, at de derpå opførte bygninger og de som fremtidig måtte blive opførte sammesteds af dem eller en af dem, efter begges død skal følge med grundstykket og tilhøre fornævnte skolemestre i Ribe. Til bevis og sikkerhed herfor er vor fornævnte ærværdige fader og herre hr. Eskils, biskop af Ribes, segl og vore segl tillige med nævnte hr. Niels Søbos, fornævnte skolemesters, segl hængt under dette brev. Givet i Ribe i det Herrens år 1397 onsdagen efter 3. søndag efter påske, da der som indgangsbøn synges Jubilate.

314 1397. 17. maj.

Detmar Tidemansen, borger og rådmand i Ribe, slutter forlig med abbed Svend i Løgum kloster om to grundstykker i Ribe.

Afskrift i Løgumbogen.

Detmar Tidemansen, borger og rådmand i Ribe, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

I skal vide, at i det Herrens år 1397 den 17. maj efter en mellem mig på den ene side og hr. Svend, abbed i Løgum kloster, på den anden side afholdt forhandling kom det til et sådant forlig, at nævnte Løgum kloster på fredelig vis til evig besiddelse skal have sit grundstykke bag Sudergade ved åen, 40 alen i bredden og 60 alen i længden og stødende op til min besiddelse på to sider, uanset min eller mine arvingers indsigelse. Også et sted til en bod, 13 alen i længden fra nord til syd og 6 alen i bredden, ved hjørnet, hvor to gader løber sammen, nemlig Sudergade og Bechagade[1]) i Ribe, således at samme hjørne rummer en bod, af lignende længde og bredde, overlader jeg til samme kloster til fredeligt at besidde til evig tid. Den ovennævnte jord, som jeg hidtil har haft af ovennævnte kloster, har fornævnte abbed venligt tilstået mig som lån for livstid, hvorfor også mine arvinger efter min død på ingen måde må befatte sig med ovenstående. Bygningerne, som efter min død måtte forefindes på nævnte jord, skænker jeg fra nu af frivilligt til brødrene i nævnte kloster til bedste for min sjæl, for at de bestandigt kan gå i forbøn for mig hos Gud. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med seglene tilhørende de gode mænd nemlig Kristian Frellesen, væbner, Harre Jakobsen, kaldet Friis, og Broder Rigsen, borgere i Ribe, hængt under dette brev. Givet som ovenfor.

1) Kinch, Ribe Bys Historie, s. 523 lader med urette navnet være forvansket for måske Bagergade. Ingrid Nielsen, Middelalderbyen Ribe s. 171, identificerer ud fra bodens placering på hjørnet af Sudergade og Bechagade sidstnævnte med den sydlige del af Sortebrødregade.

315 1397. 20. maj. Oldesloe.

Gerhard, af Guds nåde hertug af Slesvig, *greve af Holsten, Stormarn og Schauenburg, billiger sammen med eksekutorerne af Jakob Krumbekes testamente, at det kloster, der ifølge dennes bestemmelser skulle oprettes i Ahrensbök som præmonstratensernonnekloster, ændres til at være et kartheusermunkekloster.*

Original i rigsarkivet.

1397. Omkr. 20. maj[1]). Lübeck. 316

Werner Hoop erkender at skylde Gudmund Birgersen Degn 600 mark lybsk. Denne erkender, at indførelsen må slettes, når Werner Hoop fremlægger kvitteringsbrev, hvilket sker i forbindelse med et andet brev fra Malmø.

Indførelse i Lübecks Niederstadtbuch.

Det skal være vitterligt, at Werner Hoop, der er til stede ved denne bog, har erkendt, at han skylder Gudmund Degn 600 mark lybske penge, venskabeligt at betale førstkommende påskedag. Fornævnte Gudmund, der er til stede ved denne (bog) har erkendt, at det er med hans vilje, at denne indførelse slettes, når fornævnte Werner bringer og har et kvitteringsbrev, beseglet med hans segl. Hans segls omskrift: Gudmund Birgersens segl.

Denne indførelse er slettet i kraft af to åbne breve, der er læst og overgivet for rådet: det ene af nævnte Gudmund Degn, også kaldet Birgersen, under hans rette vedhængte segl, det andet af rådet i byen Malmø i Danmarks rige, hvilke er kvitteringsbreve for fornævnte penge, og fordi Ludolf Dartzow, nævnte Gudmunds svend, der er til stede ved bogen, har erkendt, at der fuldt ud er gjort ham fyldest af Werner med hensyn til de fornævnte penge i hans nævnte herres navn. Den allerede nævnte indførelse er slettet på rådets befaling[2]).

1) indførelsen er den 7. på en side, der som overskrift har *I det Herrens år 1397 Cantate.* – 2) hele sidste afsnit er tilføjet senere med anden hånd.

1397. 22. maj. S. Pietro i Rom. 317

Kardinalkollegiets kammermester Henricus, kardinalpresbyter af Sta. Anastasia, kvitterer ærkebiskop Jakob af Lund for betaling af en del af hans servispenge og giver ham udsættelse til juledag med resten.

Afskrift i de pavelige obligationsregistre.

Henricus, af Guds miskundhed kardinalpresbyter af Sta. Anastasia, kammermester for det hellige kollegium af de såre ærværdige fædre i Kristus de herrer kardinaler i den hellige romerske kirke, til alle og hver enkelt, der får dette brev at se, hilsen med Gud.

Vi gør vitterligt for Eder alle, at den ærværdige fader hr. Jakob, af Guds nåde ærkebiskop af Lund, virkeligt og virkningsfuldt har ladet indbetale

83 kammerfloriner i guld, 16 skilling 8 penning i romersk mønt til os som en del af sit servitium commune[1]), og at han ligeledes som en del af sit ene servitium minutum[2]) har ladet indbetale 6 lignende floriner 33 skilling og 3 penning i nævnte mønt. Vi kvitterer og frigør ligeledes med dette brev nævnte ærværdige fader hr. Jakob, ærkebiskop af Lund og hans arvinger og efterfølgere og hans nævnte kirke for det således givne, således indbetalte beløb (og) løser og anser ham med dette brev for løst fra den bandlysningsdom, som han pådrog sig på grund af udsættelsen med betalingen af nævnte servitium og det ene servitium minutum, der ikke var sket til den fastsatte termin, og fra den anklage for mened og andre straffe og domme, og vi giver ham barmhjertigt dispensation for den irregularitet, som han har pådraget sig på grund heraf ved at befatte sig med gudstjenester, dog ikke, hvis det sker under foragt for nøglemagten[3]). Men efter at have forstået vægten af de tynger, som på nævnte ærværdige faders, hr. ærkebiskop Jakobs, vegne blev klarlagt for os, og som sandsynligvis gør ham ude af stand til at betale det, som han virkningsfuldt stadig skylder nævnte kollegiums kammer og husstand og tjenerskab som rest af nævnte servitium commune og det ene servitium minutum, udskyder vi med nævnte kollegiums myndighed, der er overladt os i denne sag, fristen for at foretage betalingen af resten af nævnte servitium commune og det ene servitium minutum til førstkommende vor Herre Jesu Kristi fødselsdag, og vi fastsætter den på ny for samme, dog således, at han, hvis han til den termin, der på ny er fastsat for ham, svigter med denne betaling, da er hjemfalden til de straffe og domme, som han tidligere var bundet af, og vi erklærer med dette brev, at han bindes og falder tilbage ved selve handlingen. Til vidnesbyrd herom har vi befalet at lade dette brev udfærdige og bestyrke ved at hænge vort kardinalembedes segl under. Givet ved S. Pietro i Rom i det Herrens år 1397 i den 5. indiktion den 22. maj i det ottende pontifikatsår.

1) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 2) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 3. – 3) jf. DRB. II 1 nr. 474 note 2.

318 1397. 22. maj.

Optegnelse om fordeling mellem kardinalerne af ærkebiskop Jakob af Lunds indbetaling af en del af hans servispenge.

Notitis i de pavelige obligationsregistre.

Den 22. maj betalte hr. Jakob, ærkebiskop af Lund, 83 floriner 16 skilling 8 penning som sit servitium commune[1]) og 6 floriner 33 skilling 3 penning som minutum[2]). Ialt 90 floriner. Han blev forfremmet i hr. Bonifacius tredie år[3]). Der var 15 kardinaler ved hans forfremmelse, nemlig (*herefter følger kardinalnavnene, der udelades her*). Kollegiets klerk tager 45 skilling. Der bliver 89 floriner og 5 skilling tilbage. Hver tager 5 floriner 47 skilling. Kammeret tager de fem dødes lodder, der ialt beløber sig til 29 floriner 35 skilling.

1) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 2) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 3. – 3) før 1392 13. juli, jf. DRB. IV 4 nrr. 585-586.

1397. 26. maj. Sakskøbing. 319

Rigens kansler tildømmer Absalon Mogensen gods i Lille-Reersø.

Eline Gøyes jordebog (1552).

Fremdeles en dom af rigens kansler, at han tildømmer Absalon Mogensen alt det gods i Lille-Reersø, som tidligere tilhørte Arine Knudsdatter. Givet i Sakskøbing dagen efter sankt Urbans dag 1397.

[1397. Omkr. 27. maj][1]). 320

De preussiske stæder spørger Lübeck, om forhandlingerne den 10. juni ikke kan udsættes, men tilføjer, at de, hvis dronning Margrete eller hendes udsendinge agter at deltage, alligevel også vil komme.

Afskrifter på nedertysk i Thorn og Danzig.

Efter hilsenen. Vise herrer og kære venner.

Vi har tidligere tilskrevet Eder, at vi ville komme til møde i Lübeck i Eders stad næstfølgende pinse[2]) og det for at erfare, om vi kunne pege på svære, store hændelser i mange sager, som vi må tåle, så beder vi for vor tjenestes skyld og sender vort ridende bud til Eder, for at I skal gøre vel og behage at skrive tilbage til os ved det samme bud, om mødet ikke kunne udsættes, thi denne forskrevne sag, som vi nu gør os umage for at lægge frem, er for os meget kilden. Skulle det ske, at dronningen eller hendes med sikkerhed ville komme til det forskrevne møde, så vil vi, selv om det var med stor ulempe, også rette os efter det og komme. Og skul-

le det ske, at dronningen eller hendes ikke kom til mødet, og andre stæder alene kom dertil, at I så vil fritage os for mødet; det ville ikke sømme sig for os at forglemme os mod Eder, og hvis I venligt med et svar ville træffe en afgørelse og forstå os venligt, så ville vi være evigt taknemmelige.

1) indlednings- og slutformlerne er udeladt i afskriften, men da brevet er optaget i referaterne fra de preussiske stæders forhandlinger i Elbing 1397 27. maj, jf. Hanserec. IV 383 nr. 399, må det være udstedt omkring dette tidspunkt. – 2) pinsedag falder 1397 på 10. juni.

321 1397. 30. maj.

Svend Ødensen, sognepræst i Lyngby, pantsætter et grundstykke, der var pantsat til hans fader Øden Bager af Jens Friis, til Jens Larsen, kannik i København.

Original i rigsarkivet.

Svend Ødensen, sjælesørger ved Lyngby kirke, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Jeg vil, at det skal være klart for nulevende og fremtidige, at jeg i sandhed står i skyld til den hæderværdige herre Jens Larsen, kannik i København, nærværende brevviser, for tre mark lødigt sølv, for hvilke jeg .....[1]) overdrager samme hr. Jens Larsen et grundstykke, der er tilfaldet min fader Øden Bager gennem Jens Friis som pant, og som ligger umiddelbart øst for min nævnte faders grundstykke, med al ret og de betingelser, der angår mig vedrørende nævnte grundstykke, således som det indeholdes i det åbne brev[2]), der er givet og affattet for min nævnte fader af samme Jens Friis angående dette grundstykke. Til vidnesbyrd herom er mit segl sammen med segl tilhørende de hæderværdige mænd, nemlig hr. Peder .....[1]), rådmand i København, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1397 dagen før Kristi himmelfartsdag.

1) teksttab som følge af beskadigelse. – 2) kendes ikke.

322 1397. 1. juni. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. reserverer et kirkeligt beneficium med eller uden sjælesorg, hvortil biskopperne af Lübeck og Roskilde samt kapitlets medlemmer og præsterne i Roskilde har overdragelsesretten, for Gotfred Pribitz, præst i Roskilde stift.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin elskede søn Gotfred Pribitz, præst i Roskilde stift, hilsen og apostolisk velsignelse.

Dit liv, Din vandel i ærbarhed og gode sæder og Din retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke Du anbefales til os ved troværdige mænds vidnesbyrd, bevæger os til at vise Dig nådig gavmildhed. Idet vi derfor under hensyntagen til dine fornævnte fortjenester, ønsker at vise Dig en særlig nåde, reserverer vi til apostolisk overdragelse til Dig et kirkeligt beneficium med eller uden sjælesorg, hvis afkastninger, afgifter og indkomster ifølge indtægtsangivelsen[1]) ikke overstiger en årlig værdi af 25 mark sølv, hvis det er forbundet med sjælesorg, men 18, hvis det er uden, hvortil vore ærværdige brødre biskopperne af Lübeck og Roskilde og vore elskede sønner provsten, dekanen, skatmesteren, skolemesteren, klokkeren, kantoren og kapitlet og de enkelte kannikker og præster ved kirken i Roskilde i fællesskab eller hver for sig har overdragelses-, provisions-, præsentations- eller al anden rådighedsret, når blot det ikke er et kanonikat og en præbende ved domkirken, hvis et sådant (beneficium) for tiden er ledigt, eller når det bliver ledigt, og Du eller Din dertil lovformeligt indsatte befuldmægtigede inden en måneds forløb, efter at Du eller samme befuldmægtigede har fået kendskab til dets ledighed, beslutter at godtage det, at overdrage Dig med alle rettigheder og tilbehør efter denne godkendelse. Vi forbyder strengt samme biskopper, provster, dekaner, skatmestre, skolemestre, klokkere, kantorer, kapitler, kannikker og præster at driste sig til også i tiden før denne godtagelse, på nogen måde at tage bestemmelse om dette beneficium, undtagen efter at have bragt i sikker erfaring, at Du eller fornævnte befuldmægtigede ikke har villet godtage det. Og vi erklærer det fra nu af ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag, uanset om nogen af det apostoliske sæde eller dets legater har fået særskilt brev på, at de skal have provision på dette kirkelige beneficium, eller almindeligt brev om provision på andre kirkelige beneficier i de egne, selv om man derved er skredet til forbud, reservation og afgørelse eller er gået frem på en hvilken som helst måde. Det er nemlig vor vilje, at Du med hensyn til opnåelse af dette beneficium skal foretrækkes for alle disse undtagen for dem, der med vor myndighed har ventebrev på disse beneficier, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre beneficier; (vor reservering gælder endvide-

re), uanset om fornævnte biskopper, provster, dekaner, skatmestre, skolemestre, klokkere, kantorer, kapitler, kannikker og præster eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af samme sæde, at de ikke skal være pligtige til anerkendelse eller provision af nogen, og at de ikke skal kunne tvinges dertil, og at dette eller andre kirkelige beneficier, hvortil de i fællesskab eller særskilt har ret til overdragelse, provision, præsentation eller al anden rådighed af enhver art, ikke skal kunne tildeles nogen ved provision ved apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, tydeligt og ord til andet omtaler denne bevilling; fremdeles uanset hvilken som helst anden begunstigelse fra nævnte sæde, almindelig eller særlig, hvilken ordlyd den så har, hvorved, når den ikke er tydelig omtalt eller i fuld udstrækning optaget i dette brev, virkningen af denne nådesbevisning på nogen som helst måde kan hindres eller blot opsættes, ikke tydelig omtales eller i fuld udstrækning optages i dette brev, og hvorom og om hvis fulde ordlyd der i vort brev skal finde særlig omtale sted. Intet menneske må bryde dette vort reservations-, forbuds-, bestemmelses- og viljesbrev eller i dumdristig forvovenhed gå imod det. Hvis nogen drister sig til at forsøge herpå, skal han vide, at han derved vil pådrage sig Gud den almægtiges og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' vrede. Givet ved S. Pietro i Rom den 1. juni i vort ottende (pontifikats)år.

1) jf. DRB. III 2 nr. 18 note 4.

323 1397. 1. juni. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger provsterne ved kirkerne i Schwerin og Ratzeburg og dekanen ved kirken i Breslau at indføre Gotfred Pribitz i et kirkeligt beneficium, hvortil biskopperne af Lübeck og Roskilde samt kapitlets medlemmer og præsterne sammesteds har overdragelsesretten.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vore elskede sønner, provsterne ved kirkerne i Schwerin og Ratzeburg og dekanen ved Helligkorskirken i Breslau, hilsen o.s.v.

Det liv, den vandel i ærbarhed og gode sæder og den retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke vor elskede søn Gotfred Pribitz, præst i Roskilde stift, anbefales til os ved troværdige mænds

o.s.v.[1]). Derfor pålægger vi Eder, gode mænd, ved apostolisk brev, at I alle tre eller to eller blot en af Eder personlig eller ved én eller flere andre med vor myndighed efter denne godtagelse skal sørge for at overdrage og anvise samme Gotfred dette beneficium med alle rettigheder, der af os som ovenfor omtalt er reserveret ham, hvis et sådant, da vi foretog reservationen, var ledigt eller fra da af blev ledigt, eller når det måtte blive ledigt. I skal fremdeles indføre ham eller hans befuldmægtige i hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte beneficium og dets omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen og sørge for, at der fuldt ud svares ham af samtlige afkastninger, afgifter, indkomster, rettigheder og oppebørsler af dette beneficium, uanset alt det ovenfor anførte, eller (uanset) om nævnte biskopper, provster, dekaner, skatmestre, skolemestre, klokkere, kantorer, kapitler, kannikker og præster eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af fornævnte sæde, at de ikke skal kunne rammes af interdikt, suspension eller bandlysning ved et apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, udtrykkeligt og ord til andet omtaler denne bevilling, idet I med vor myndighed skal tugte dem, der sætter sig op herimod, under udelukkelse af appel. Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 322.

1397. 9. juni. Opensten. 324

Jon Godebonde pantsætter alt det gods, som hans hustru Ragnhild havde arvet efter sin broder Magnus Grød, til ridderen hr. Abraham Brodersen for 100 mark svensk.

Original på svensk i det svenske rigsarkiv.

Jeg Jon Godebonde hilser alle de mænd, der hører eller ser dette brev, og jeg erkender med dette åbne brev, at jeg har pantsat til den ærlige mand og velbyrdige herre Abraham, ridder, alt det gods, som min hustru Ragnhild arvede efter sin broder Magnus Grød, for 100 svenske mark, hvilket er en fjerding i Erikstorp og alt det, der ligger dertil, og endvidere et halvt gods i Gisslarp og et halvt gods i Önåsen og et halvt gods i Lilla Bodin, derefter det pantegods, som den fornævnte Magnus havde pantsat, som er Uddarp og Grävingsås og Hussered og Gullbrandsbo og siden det gods, som den fornævnte Magnus havde købt, (og) som ligger ved Erikstorp, som er Abborrhult og Bredstorp og Svart-

sjö og Sobbarydæ. Jeg Jon giver denne fornævnte herre Abraham fuldmagt til at indløse det fornævnte pantegods til sig med al ret, som jeg og min hustru havde dertil, og med hensyn til det fornævnte købegods oplader jeg Jon det til den fornævnte herre Abraham med al min ret, som jeg og min hustru havde dertil. Derefter oplader jeg Jon til den fornævnte herre Abraham for de fornævnte hundrede mark alt det jordegods, som tilhører mig og min hustru, som vi har ret til, hvor man end finder det. Til vidnesbyrd og yderligere sikkerhed og vished beder jeg Jon om de hæderlige mænds segl, som er Jöns Bengtsson, herredsfoged i Kind, og Tuve Bengtsson og Ingjald Lang. Givet i Opensten i det Herrens år 1397 på selve lørdagen, dagen før pinse.

325 1397. 10. - 16. juni[1]). Lüneburg.

Grev Erik af Hoya, to riddere, tre væbnere samt tre borgmestre i Braunschweig, repræsenterende hertugerne Bernhard og Henrik af Braunschweig-Lüneburg, og borgmestre og rådmænd i Lübeck og Hamburg, repræsenterende Lüneburg, mægler forlig mellem disse to parter. Som medlovere[2]) for overholdelse af aftalen skal hertugerne bl.a. stille hr. Gerhard, hertug af Slesvig, *medens Lübeck og Hamburg er Lüneburgs medlovere.*

Afskrift på nedertysk i Lüneburg.

1) brevet er dateret i pinseugen, der er ugen efter pinsedag, der i 1397 falder på 10. juni. – 2) bestemmelserne om medloverne gentages i et udkast til en fredstraktat mellem de to parter, trykt UB. der Stadt Lüneburg III 371 nr. 1421.

326 1397. 11. juni. Ålborg.

Niels Mobæk, præst, Jens Vendelbo og Peder Andersen Munk samt borgmestre og rådmænd i Ålborg m.fl. bevidner, at fru Lene, enke efter Anders Glob, har overdraget ridderen hr. Kristian Vendelbo Brøndum og Brøndum fang.

Original i rigsarkivet.

Niels Mobæk, præst, Jens Vendelbo, Peder Andersen kaldet Munk, Jon Viffertsen, Jens Hvid, Tord Skrædder, borgmestre i Ålborg, Wineke v. Herke, Henneke Lange, Jon Nielsen, rådmænd sammesteds, Vagn Jakobsen, Niels Gris og Jens Rank til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at vi i det Herrens år 1397 var til stede i byen Ålborg på mandagen efter pinse og så og hørte, at den velbyrdige frue fru Lene, enke efter Anders Glob, i nærværelse af os og flere andre troværdige, som stod rundt omkring på samme sted, erkendte, at hun til nærværende brevviser, den velbyrdige ridder hr. Kristian Vendelbo, ved dette brev overdrog og i enhver henseende overgav sit gods, nemlig Brøndum og Brøndum fang tillige med alle dets tilliggender, intet undtaget, og de vidnebreve, der var affattet angående samme, tillige med al den arv, der overalt i Nørrejylland, med arveret tilfaldt hende efter Anders Globs død, salig ihukommelse, tillige med alle rettigheder og betingelser, således som det klart fremgår af fru Lenes egne breve, idet hun erkendte, at hun helt ud efter sit ønske havde modtaget og oppebåret fuld og tilfredsstillende betaling for nævnte gods, breve og arv af ridderen hr. Kristian Vendelbo, selv. At vi har set og hørt dette, erklærer vi med dette brev enstemmigt i sandhedens navn for dem, som det vedkommer. Til vidnesbyrd herom har vi ladet vore segl hænge under dette brev. Givet år og dag som ovenfor.

1397. 12. juni. 327

Mathias Håkonsson, bymand i Jönköping, sælger alt sit gods i Rommunås i Malmbäck sogn til ridderen hr. Abraham Brodersen for 20 mark penge.

Original på svensk i rigsarkivet.

Jeg Mathias Håkonsson, bymand i Jönköping, hilser alle mænd, der hører eller ser dette brev, kærligt med vor Herre.

Jeg erkender med dette mit nærværende åbne brev lovligt at have solgt den ærlige mand og velbyrdige herre Abraham Brodersen, ridder, alt mit gods i Rommunås, som hedder Torp, i Malmbäck sogn for 20 mark penge tillige med al dets tilliggende i ager og eng, fiskeri, møllested og skove, nær og fjern, intet undtaget, som fra arilds tid har ligget dertil, og disse ovenanførte penge erkender jeg at have oppebåret, således at jeg er veltilfreds. Da afstår jeg på mine og mine arvingers vegne hr. Abraham og hans arvinger fornævnte gods til evindelig ejendom. Til vidnesbyrd og fastere sikkerhed herfor beder jeg om, at segl tilhørende de gode mænd, nemlig hr. Filip, vor sjælesørger, Peter Kellesson og Henneke Fredriks-

son, borgere sammesteds, må blive hængt under dette brev, da jeg ikke har mit eget. Givet i det Herrens år 1397 på selve den hellige biskop og martyr Eskils dag.

328 1397. 15. juni. Osterhof.

Hertuginde Elisabeth af Mecklenburg vælger sin fætter hertug Gerhard 6. af Slesvig til formynder.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Vi Elisabeth, af Guds nåde hertuginde af Mecklenburg, datter af grev Klaus, salig ihukommelse, der forhen var greve af Holsten, Stormarn og af Schauenburg, erkender og bevidner åbent med dette brev, at vi har valgt den høje fyrste og herre Gerhard, hertug af Slesvig, greve af Holsten, af Stormarn og af Schauenburg, vor kære fætter, med god vilje, uden tvang og med velberåd hu og vælger ham i kraft af dette brev til vor formynder, således at han skal beskytte og beskærme os selv og vores borge, stæder, land og folk og alt vort gods, hvor vi har det, troligen, som vi stoler på hans kærlighed al den stund, at den almægtige Guds nåde lader os leve i denne verden. Til vidnesbyrd herom har vi ladet vort segl hænge under dette brev, der er givet på Osterhof år 1397 efter Guds fødsel på fredagen i pinseugen. Vidner til disse forskrevne punkter, der her har været til stede, er de ærlige herrer og præster, nemlig hr. Henrik van dem See, domprovst i Slesvig, hr. Johan Hogenskild, hr. Markvard Hoveman, hr. Henrik Knakerugge og hr. Engelbert Lowe.

329 1397. 15. juni. Rostock.

Staden Rostocks udgifter i krigen med dronning Margrete.

Notits i Rostock.

Det skal være vitterligt, at staden Rostock er kommet i stor armod på grund af de store og tunge udgifter og omkostninger til fjendtlige felttog med skibe og krigere med henblik på den krig, som staden Rostock havde imod den stormægtige fyrste fru Margrete, dronning af

Norge, og imod de tre riger, nemlig Danmark, Sverige og Norge, og til de overordentlig mange forhandlinger, der blev opretholdt i de nævnte riger og andre steder på grund af løskøbelsen af vor berømmelige herre kong Albrecht, konge af Sverige, hans søn Erik og mange våbenbrødre, der blev taget til fange sammen med disse af nævnte dronning Margrete, og er belastet af overordentlig store gældsposter. Derfor syntes det os nyttigt til stedsevarende erindring herom hos vore efterfølgere, at disse eksempler i fremtiden skulle påminde dem om, at de gældsposter, der fremkommer i medfør af denne krig, skulle antegnes i denne bog, der er påbegyndt i det Herrens år 1397 fredagen efter pinse.

1397. 17. juni. 330

Hertug Gerhard 6. af Slesvigs genbrev til nr. 328.

Original på nedertysk i Slesvig.

Vi Gerhard, af Guds nåde hertug af Slesvig, greve af Holsten og af Stormarn og af Schauenburg, erkender og bevidner åbent med dette brev, at vi på grund af den særlig tro medfødte kærlighed, som vi nærer for den højbårne fyrstinde og frue, fru Elisabeth, hertuginde af Mecklenburg, datter af vor kære fætter[1]), grev Klaus, forhen greve af Holsten, af Stormarn og af Schauenburg, salig ihukommelse, er blevet formynder for vor fornævnte kære slægtning, således at vi skal og vil beskytte og beskærme hende og hendes borge, stæder, lande og folk og alt hendes gods, der er hendes livgeding, hvor hun måtte have det, i troskab lige som os selv, al den stund at hun ikke tager nogen herre til ægte. Skulle det ske, at hun tog en herre til ægte, således som forskrevet er, så skal og vil vi dog alligevel beskytte og beskærme hende og alt hendes livgedings gods, som forskrevet er, nemlig hendes borge, stæder og land og folk i troskab, lig os selv, al den stund at hun lever i denne verden. Til vidnesbyrd derom har vi ladet vort segl hænge under dette brev, der er givet på Gottorp år 1397 efter Guds fødsel på søndagen for den hellige trefoldighed. Vidner til alle disse forskrevne punkter, der her er til stede, er de ærlige folk og præster, nemlig hr. Henrik van dem See, domprovst i Slesvig, hr. Johan Hogenskild, hr. Markvard Hoveman, hr. Henrik Knakerugge og hr. Engelbert Lowe.

1) her brugt i vid betydning. Grev Klaus var farbroder til hertug Gerhard.

331 1397. 17. juni. Stralsund.

Predbjørn Podebusk, *ridder, og* Hans Podebusk, *væbner, brødre, erkender på egne og deres frænkes, jomfru Zyslawe Podebusks, vegne at have oppebåret 500 mark stralsundsk for den store skov ved Putbus.*

Original[1]) på nedertysk i Putbus.

1) nu tabt.

332 1397. 23. juni.

Kjeld Kjeldsen sælger alt det gods i Nørrejylland, som han arvede efter Knud Hågensen, til Peder Andersen Munk.

Original i rigsarkivet.

Kjeld Kjeldsen til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud. Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg erkender til nærværende brevviser Peder Andersen kaldet Munk med dette brev at have solgt og med evig ret overdraget alt Knud Hågensens gods i hele Nørrejylland, som fuldt ud var blevet overdraget mig i kraft af åbne breve fra Hågen Knudsen[1]), og som senere efter fornævnte Hågens død på lovlig måde var tilfaldet mig efter arveretten, tillige med alle dets tilliggender, intet undtaget, nemlig agre, enge, skove, græsgange og fiskevande. Ydermere erkender jeg, at jeg af fornævnte Peder fuldt ud har oppebåret fuld og passende betaling til mit gavn for fornævnte gods, og jeg forpligter med dette brev udtrykkeligt mig selv og mine arvinger til at hjemle og fri ham og hans arvinger foromtalte gods for krav fra hvem som helst. Til vidnesbyrd herom har vi ladet vort segl tillige med segl, der tilhører de gode mænd hr. Troels Jensen, provst, Lars, præst i Bislev, Jens Povlsen og Bo Thomsen, hænge under dette brev. Givet i det Herrens år 1397 på dagen før den hellige Johannes døberen.

1) DRB. IV 3 nr. 436.

333 1397. 23. juni. Kalmar.

Ærkebiskopperne Jakob af Lund og Henrik af Uppsala samt en række danske og svenske biskopper eftergiver alle, der i from hensigt søger Vor Frue kirke i Århus, 40 dage af den dem pålagte kirkebod, hvilket stadfæstes af biskop Bo af Århus.

Afskrift hos Bartholin.

Jakob, af Guds nåde ærkebiskop af Lund, Sveriges primas og det apostoliske sædes legat, Henrik, af samme nåde ærkebiskop af Uppsala, Peder af Roskilde, Knut af Linköping, Tetze af Odense, Torsten af Skara, Eskil af Ribe, Tord af Strängnäs, Nils af Västerås, Peder af Børglum, Hemming af Växjö, Lave af Viborg og broder Jens af Orkneyøerne, af samme nåde kirkernes biskopper i rigerne Danmark, Sverige og Norge, til alle troende kristne, der får kundskab om dette brev, hilsen med alles frelser o.s.v.

Idet vi ønsker, at Vor Frue kirke i Århus besøges under passende hædersbevisninger og ved de troendes rigelige gaver barmhjertigt understøttes i dens nød, idet dens egne midler ikke slår til hertil, eftergiver vi barmhjertigt med Gud alle, der føler sand anger og har skriftet, og som for pilgrimsfærds, andagts eller bøns skyld ydmygt besøger nævnte kirke, og som ved en rundgang på dens kirkegård beder for de troendes sjæle der og i kirken, ...[1]) og som på årets og samme kirkes festdage tager del i gudstjenesten sammesteds, og som følger Herrens legeme eller den hellige olie, når den føres til og fra de syge, og som i levende live eller ved deres død fromt overdrager nævnte kirke kalk, klædning eller en eller anden prydelse, som tjener til en forøgelse af gudstjenesten, eller på en hvilken som helst anden måde rækker en hjælpende hånd til forbedring af samme kirkes bygningsfond, og som ved tilbedelsen af Kristi fem sår knælende fromt fremsiger fem Fader Vor og lige så mange Ave Maria, og som ved den sene klokkeringning, når der på den romerske kirkes vis ringes til Ave Maria, tre gange fremsiger samme englens hilsen, og som fromt anråber Gud om Danmarks, Sveriges og Norges rigers lykkelige og fredelige bestående og for sammes konge hr. Erik og fru dronning Margrete og vore kirkers Gud velbehagelige styrelse og for deres frelse, som opnår dette brev, lige så ofte de fromt opfylder ovenstående eller noget af ovenstående, så ofte eftergiver vi, hver enkelt af os, ham eller dem i tillid til Gud den almægtiges miskundhed og sankt Peters og sankt Paulus' myndighed 40 dage af den dem pålagte kirkebod, såvidt vi kan med Gud, når blot stiftsbiskoppens bifald og samtykke hertil foreligger. Og vi Bo, af Guds nåde biskop af Århus, stadfæster med dettebrev med almindelig myndighed, såvidt vi kan det med Gud og med rette, ovennævnte benådninger fra vore ovennævnte ærværdige brødre for førnævnte Vor Frue kirke i Århus i vort stift, idet vi med ovennævnte myndighed til ovenstående benådninger yderligere føjer benådningen på de 40 dages frita-

gelse for kirkebod. Til vidnesbyrd herom er vore segl hængt under dette brev. Givet på vort hof, afholdt i Kalmar, i det Herrens år 1397 aftenen før sankt Hans dag.

1) lakune i forlægget på 8-10 bogstaver.

334 13<9>7[1]). 25. juni. Slagelse byting.

Tingsvidne af Slagelse byting om, at Jakob Godere, borger sammesteds, har skødet sin gård i Bredegade til Sigvard Mogensen, borger sammesteds.

Afskrift i Langebeks Diplomatarium.

Niels Bosen, foged i Slagelse, Henze Finke, Esger, borgmestre sammesteds, Eler Hennekesen, Peder Parow, Bent Benk, Klement Pedersen og Jakob Povlsen, rådmænd sammesteds, til alle, der ser dette brev, evindelig hilsen med Gud.

Vi vil, at det med dette brevs ordlyd skal stå klart for nulevende og fremtidige, at vi i det Herrens år 13<9>7 mandagen næst efter Kristi legems dag var til stede, så og fuldt ud hørte ligeledes i nærværelse af adskillige andre sandfærdige og troværdige mænd på vort byting i Slagelse på et lovformeligt og passende tidspunkt for tinget, at den gode mand Jakob, kaldet Godere, vor medborger, var til stede og offentligt skødede nærværende brevviser Sigvard Mogensen, kaldet Sentere, ligeledes vor elskede medborger, sin gård, i hvilken han bor, og som ligger i gaden Bredegade lige over for Helligåndskirkegården hos os på nordsiden af gaden, med grundstykke, bygninger og alle andre tilliggender til denne gård, intet undtaget, med samtykke af sine børn og frit oplod den til hans og hans arvingers hånd, at besidde virkeligt med rette evindeligt, idet han erkender, at han fuldt og helt har oppebåret fuld betaling for samme af denne Sigvard, således som han lovede, at han fuldstændigt skulle blive tilfreds, idet han desuden forpligter sig til at hjemle fornævnte Sigvard denne gård i sin helhed uden mangel og fri ham fra enhvers påkrav, hvilket vi erklærer klart, således som vi har set og hørt. Givet under vore segl ovennævnte år, dag og sted til vidnesbyrd om det fornævnte.

1) det i afskriften overleverede år 1317 er utvivlsomt fejlagtigt. Henze Finke, borgmester i Slagelse, levede endnu 1398 29. september, jf. nr. 647, mens hans enke, Elisabeth, første gang nævnes 1399 19. november, jf. Rep. nr. 4288.

(13)97. 26. juni. Haag. 335

Hertug Albrecht af Bayern, greve af Holland, overdrager Stefan Janssen fogediet på Staverns fed i Skåne.

Afskrift på nedertysk i Haag.

Albrecht o.s.v. kundgør for alle folk, at vi med dette brev har overdraget og overdrager Stefan Janssen vort fogedi på Skåneland på vort fed fra Stavern at varetage og bevare til vor ære og nytte, som en foged er skyldig at gøre, og giver ham fuldmagt til at bedrive og varetage alle rettigheder og sager på vore vegne, som det har været sædvanligt og almindeligt og endnu er mellem og over alle dem, som det tilkommer at være på det forskrevne fed, hvis de hører til det sikre fed og vil være der. Og deraf skal han have sådan nytte og fordel, som hører dertil, og som andre fogeder har på andre fed. Og vi byder og befaler alle dem, der hører til på det forskrevne fed, om de vil være deri, som forskrevet er, at de skal være fornævnte Stefan underdanig, lydhøre og lydige i alle sager og rettigheder, som han som foged skal tage vare på. Og skulle der være nogen, der gjorde noget derimod, det vil vi o.s.v. Det skal vare hele forskrevne Stefans liv. Til vitterlighed o.s.v. Givet i Haag 26. dag i juni år 97.

1397. 29. juni. Plön. 336

Gerhard af Guds nåde hertug af Slesvig *vidimerer grev Adolf 7. af Holstens gavebrev til Ahrensbök kloster af 1390. 10. januar* (*trykt Schlesw.-Holst. Reg. u. Urk. VI 603 nr. 858*). Og til vidnesbyrd om, at vi har set dette, er vort segl hængt under vort brev med vor fulde viden. Givet på vor borg Plön i det Herrens år 1397 på apostlene sankt Petrus' og sankt Paulus' dag i nærværelse af de hæderlige mænd herrerne Johan Hogenskild, kannik i Slesvig, Niels Bekker og Eggert Itzehude, vore skrivere og notarer, og de strenge og faste mænd, herrerne Wulf Marskalk også kaldet Biter, Skakke Rantzau, riddere, og Grove Reventlow og Detlev Rixtorp, væbnere, vore kære råder og tjenere, som vidner til ovenstående.

Afskrift i Slesvig.

337 (13)97. 2. juli. Danzig.

Reces af de preussiske stæders dag i Danzig.

Afskrifter på nedertysk i Thorn og Danzig.

I det Herrens år 97 på den hellige jomfru Marias besøgelsesdag, og det var selve Processus' og Martianus' dag, forsamledes Preussens stæder i Danzig og gennemdrøftede nedenfor anførte.

<1-3> ....[1])

<4> Fremdeles vedrørende den tildragelse på havet sidste år, hvor de fra fredeskibene har holdt rettergang over dem fra Kalmar, er det aftalt, at man forelægger den for hansestæderne på mødet i Lübeck; og vid om dem, at hvis de i denne sag vil blive ved landets stæder, og hvis de vil gøre det, at man da uden tøven skriver til dronningen derom for at afslutte sagen med hende, så snart man kan.

<5-7> .....[1])

1) de udeladte artikler vedrører Rostock og Wismar, England, pundtold, Stockholm samt Antwerpen.

338 1397. 3. juli.

Ærkebiskop Jakob af Lunds og ni andre biskoppers indulgensbrev til dem, der besøger Bosjø kloster.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Ærkebiskop Jakobs indulgensbrev til dem, der besøger Bosjø kloster, udstedt med samtykke af ni andre biskopper. Givet dagen efter martyrerne sankt Processus' og sankt Martinianus' dag 1397.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Indulgensbrev udstedt af ærkebiskop Jakob og ni andre biskopper til dem, som med messer og vigilier fejrede Bosjø kloster. Givet 1397.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Ærkebiskop Jakobs tillige med ni andre biskoppers indulgensbrev, givet dem, som dyrkede og fejrede Bosjø klosters gudstjeneste med messer og vigilier. Givet 1397.

[1397. Før 6. juli][1]). Viborg. 339

Ivar Lykke, ridder, beder hr. Peder Finkenoge, ridder, om at overgive Henneke Olufsen det åbne brev, som denne har givet ham på Magleby og andet gods i Flakkebjerg herred for 400 mark, da han har gjort fyldest for pengene.

Vidisser af 1400 5. og 22. december i rigsarkivet.

Venskabelig hilsen med Gud tilforn.

Jeg beder Eder, hr. Peder Finkenoge, ridder, at I tilbagegiver Henneke Olufsen, eller hvem han sender Eder med dette mit åbne brev, hans åbne brev, som han har givet mig på sit gods i Magleby og sit andet gods i Flakkebjerg herred for 400 mark. Han har med mit samtykke gjort fyldest for de 400 mark, så at jeg er tilfreds. Skrevet i Viborg under mit segl, der er påtrykt bagsiden.

Ivar Lykke, ridder.

1) Henneke Olufsen nævnes første gang som ridder 1397 6. juli, nr. 342, og ændrer samtidig fornavnet til Johan. Peder Finkenoge nævnes første gang som ridder 1397 18. januar, nr. 267.

1397. 6. juli. Kalmar. 340

Ærkebiskop Jakob af Lund og syv biskopper giver Dreslette kirke et afladsbrev.

Notits af Hamsfort.

I det Herrens år 1397. Der holdes rigsmøde i Kalmar eller danehof, (dette ord findes således i afladsbrevet), ved kroningen af kong Erik af Pommern midt om sommeren. Blandt andre stormænd fra Danmark og Sverige deltog Jakob, ærkebiskop af Lund, biskopperne Peder af Roskilde, Tetze af Odense, Eskil af Ribe, Bo Possus[1]) af Århus, Peder af Børglum, Lave af Viborg og Jens af Orkneyøerne. Disse bevilger den 6. juli Dreslette kirke et afladsbrev.

1) rimeligvis fejlagtig oplysning, der ikke har kunnet rettes.

(13)97. 6. juli. 341

Dronning Margrete beklager over for hansestæderne, at hun intet yderligere har hørt om de forhandlinger, der skulle afholdes 13. juli, ligesom hendes brev fra Lödöse om forholdsregler mod sørøverne heller ikke er besvaret.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Efter hilsenen.

I skal vide, kære særlige venner, som det vel er Eder bekendt, at I og flere af de andre stæder tidligere har skrevet hertil om at afholde et møde på sankt Margretes dag[1]), og vi havde vel også tænkt, at I til pinsen, som nu har været, skulle have skrevet noget hertil om de sager, som I tilskrev os nu i vinter, men derom er der siden hverken til os eller nogen, der er bosiddende i disse riger, kommet brev eller bud. Vi sendte Eder også nylig et brev fra Lödöse, om I og flere af stæderne ville påtage sig at bringe sørøverne bort fra havet med magt, og det ved Gud vel, at hvad vi taler med dem om og tilskriver Eder og flere af stæderne, det gjorde vi for det bedste. Hvad Eders vilje er i alle disse forskrevne sager, og om I og de andre stæder påtænker at holde et møde i Danmark i dette efterår, skriv det tilbage til os med dette bud. Fremdeles lover vor slægtning og vi Eder vel dette, at hvis I alle vegne passer på og tænker på og stræber efter det bedste for dette rige på alle måder og med Guds hjælp og hans venners, så kan han desto mere gengælde Eder og Eders o.s.v. Skrevet år 97 på ottendedagen efter de hellige apostle Petrus' og Paulus' dag[2]) under vort segl.

1) falder i Nordtyskland på den 13. juli. – 2) 29. juni.

342 1397. 6. juli.

Hr. Absalon Pedersen, hr. Mogens Munk og Niels Svendsen skøder og afhænder nogle arvelodder i Skullerup og andetsteds til hr. Johan Olufsen af Søholm mod andet gods.

Original på dansk i rigsarkivet.

Vi Absalon Pedersen, Mogens Munk, riddere, og Niels Svendsen, væbner, sender alle, der ser eller hører dette brev, hilsen med Gud.

Vi kundgør for alle med dette vort åbne brev, at vi til nærværende brevfører, hr. Johan Olufsen af Søholm, ridder, skøder og afhænder til evig ejendom al den arv og rettighed i Skullerup, i Lodderup og i Kisserup i et bol, der hedder Saksebol, som tilfaldt og ved arv tilkom mig, fornævnte Absalon Pedersen, efter min mormor fru Ingeborg Saksesdatter af Skullerups død og os fornævnte Mogens Munk og Niels Svendsen sammen med vore hustruer efter fornævnte fru Ingeborgs død. Og vi erken-

der i stedet derfor at have fået gods andetsteds af nævnte hr. Johan, så at vi er tilfredse. Og vi forpligter os og vore arvinger til at fri og frigøre fornævnte hr. Johan og hans arvinger al ret og arv, som er tilfaldet os i det nævnte gods, hvilket er en femtedel af alt det nævnte gods med alt tilliggende af ager, eng, græsgange, fiskevand, skove, vådt og tørt, intet undtaget, for krav fra hvem som helst, sådan som landets love foreskriver. Til vidnesbyrd herom er vore segl hængt under dette brev sammen med de velbyrdige mænd, hr. Anders Olufsen af Næsbys, ridders, og Jens Grubbe af Ordrups segl. Givet i det Herrens år 1397 ottendedagen efter apostlene Petrus' og Paulus' dag.

1397. 12. juli[1]). Danzig. 343

Konrad v. Jungingen, højmester for den tyske orden, stadfæster alle rettigheder, nåder og friheder, som fra gammel tid er givet og tildelt for kommende tider af den allerhøjeste fyrste, kongen af Danmark, som de beviseligt og åbent kan dokumentere er sket med rette og redeligt, *for ridderne og væbnerne i Harrien og Wirland til gengæld for deres tro tjeneste.*

Original på nedertysk i Dorpat.

1) brevet er dateret Margrete aften, og Margrete dag falder i Nordtyskland på den 13. juli.

1397. 13. juli. Kalmar. 344

67 danske, svenske og norske rigsråder erkender, at de på alle tre rigers vegne har fuldbyrdet kong Eriks kroning i Kalmar den 17. juni; de erklærer kong Erik troskab og lover at forholde sig med hensyn til de dem betroede slotte og len, således som han og dronning Margrete har fastsat vilkårene.

Original på dansk i rigsarkivet.

Vi Jakob og Henrik, med Guds nåde ærkebiskopper i Lund og Uppsala, Peder af Roskilde, Knut af Linköping, Tetze af Odense, Tord af Strängnäs, Bo af Århus i Jylland, Torsten af Skara, Nils af Vesterås i Sverige, Peder af Børglum, Hemming af Växjö og Jens af Orkneyøerne, af samme nåde biskopper, Arnold, provst i Oslo, Anders, domprovst i Upp-

sala, Oluf Pant, dekan i Roskilde, Brynjulf, domprovst i Skara, og mester Peder Lykke, ærkedegn i Roskilde, Karl af Tofta, Jens Andersen, Sten Bengtsson, Eringisl Nilsson, Jens Rud, Ture Bengtsson, Mikkel Rud, Arvid Bengtsson, Folmer Jakobsen, Niels Ivarsen, Algot Magnusson, Anders Jakobsen, Jens Due, Magnus Håkonsson, Predbjørn Podebusk, Johan Skarpenberg, Peder Basse, Otto Jensen, Filip Karlsson, Johan Olufsen, Bjørn Olufsen, Hans Podebusk, Karl Karlsson, Jon Jakobsen, Peder Nielsen af Ågård, Nils Eringislsson, Jens Nielsen af Aunsbjerg, Jakob Absalonsen, Stig Ågesen, Svarteskåning, Abraham Brodersen, Absalon Pedersen, Mogens Munk, Bernike Skinkel, Ogmund Bolt, Gaute Eriksøn, Jon Martinssøn, Jon Darre, Alf Haraldssøn, Endrid Erlandssøn, Gudbrand Ellingssøn, Håkon Top, Gjord Gjordssøn, Sigurd Bolt, Thorald Sigurdssøn og Jon Henrikssøn, riddere, Absalon Kjeldsen, Karl Karlsson, Godskalk Bengtsson og Aslak Bjørnssøn, væbnere, vor herre kong Eriks og hans tre kongerigers, Danmarks, Sveriges og Norges rådgivere og mænd, tillige med flere andre biskopper, prælater, riddere og væbnere, som bygger og bor i disse tre kongeriger, Danmark, Sverige og Norge, erkender åbenlyst med dette vort åbne brev over for alle nulevende og fremtidige, at eftersom vor kæreste herre, kong Erik, har været i alle disse tre forskrevne kongeriger, Danmark, Sverige og Norge, og tidligere i hvert især af dem med Guds nåde er blevet modtaget og med kærlighed, god vilje og samtykke fra alle disse tre rigers indbyggere, både biskopper, prælater og andre gejstlige, ridderskabet og det menige folk er taget til vor og alle disse tre kongerigers rette herre og konge, og eftersom det således er sket i Guds navn, som foran skrevet står, så har alle vi fornævnte tillige med flere af disse rigers mænd efter råd og med god vilje og samtykke fra alle de nævnte tre kongerigers indbyggere, både biskopper, prælater og andre gejstlige, ridderskabet og det menige folk og på alle disse tre rigers vegne nu her i Kalmar næstforledne trinitatis søndag[1]) været til stede og fuldbyrdet fornævnte vor herre, kong Eriks kroning, da han af Guds nåde blev kronet i faderens, sønnens og den helligånds navn til at være og med Guds hjælp at forblive kronet konge over alle disse tre kongeriger, Danmark, Sverige og Norge, med al den værdighed og rettighed, som fra gammel tid har tilkommet og tilkommer en kronet konge, både i gejstlig og verdslig henseende, nu medens Gud og vi og alle i disse fornævnte riger har gjort sådan og samtykket deri i alle henseender, som foran står skrevet, og således til Guds hæder har antaget og modtaget vor fornævnte herre, kong Erik, til at være og forblive vor rette herre

og kronede konge over disse tre kongeriger, Danmark, Sverige og Norge. Derfor vil vi alle i disse tre riger over for fornævnte vor herre gøre alt det med troskab og kærlighed, som vi bør gøre over for vor rette herre og kronede konge, og han bør gøre over for os, hvad han bør gøre. Og med hensyn til slotte, befæstninger, lande og len og alle andre forhold, hvad de end kaldes eller kan være, som fornævnte vor herre, kong Erik, og hans moders moster, vor nådige frue, dronning Margrete, har betroet os og herefter vil betro os, vil vi og alle i disse fornævnte riger både i deres livstid og efter deres død handle, således som de har betroet os og også herefter vil betro os, og således som vi vil stå til ansvar for og være bekendte over for både Gud og mennesker. Gud lønne fremdeles vor kære frue, dronning Margrete, for alt godt. Hun har handlet over for og omgåedes med os i disse tre kongeriger og har stået i spidsen for disse fornævnte riger, således at alle vi, der bygger og bor i disse fornævnte riger, ingen beskyldninger retter mod hende, men ønsker at Gud må give hende himmerige, til gengæld for som hun har omgåedes og behandlet os, og vi takker hende gerne for alt godt og (vil) at alle disse foran skrevne punkter og artikler med Guds hjælp skal blive urokkelige og faste i Guds navn, således som skrevet ovenfor. Til større sikkerhed for alle disse foranskrevne punkter og artikler har alle vi fornævnte med vor vilje og vort vidende ladet vore segl hænge under dette brev, som er givet og skrevet i Kalmar år 1397 efter vor Herres fødsel fredag efter kongen og martyren sankt Knuds dag.

1) 17. juni.

1397. 13. eller 20. juli[1]). Kalmar. 345

Unionstraktaten mellem Danmark, Sverige og Norge, udstedt af to ærkebiskopper, to biskopper, en provst og 12 riddere.

Original på dansk i rigsarkivet.

Det skal være vitterligt for alle, der hører eller ser dette brev, såvel nulevende som fremtidige, at alle disse tre riger Danmark, Sverige og Norge med virkelig endrægtighed og enighed, med kærlighed og god vilje fra rigerne hver især, med højbårne fyrstinde vor nådige frue, dronning Margretes råd, indvilligelse og samtykke samt med alle tre rigers gode vilje og fuldstændige samtykke af biskopper og (andre) gejstlige,

riddere og væbnere og rigets fuldstændige og menige almue i hvert rige for sig har taget, valgt og modtaget vor højbårne og værdige fyrste, vor nådige herre kong Erik, til en ret herre og konge over alle disse tre riger, og sidenhen nu næstforledne trinitatis søndag[2]) i faderens, sønnens og den helligånds navn kronet ham her i Kalmar med alle rigets gode mænds samtykke og råd, både gejstliges og lægmænds, og satte ham i kongelig stol over disse tre kongeriger med den værdighed, som både i gejstlig og verdslig henseende tilkommer en retmæssig kronet konge, til at besidde og være over disse tre kongeriger Danmark, Sverige og Norge; og så blev der her på det fornævnte tidspunkt og sted afholdt, forhandlet og afsluttet en bestandig og ubrydelig enighed, fred og forening med fornævnte vor herre kong Eriks og fornævnte vor frue dronning Margretes råd og samtykke og med virkelig enighed og samtykke fra alle rigets rådgivere og mænd i alle tre kongeriger og godkendt på følgende måde: For det første skal disse tre riger nu have denne konge, som er kong Erik, i hans levetid, og sidenhen skal disse tre riger til evig tid have én konge, og ikke flere, over alle tre riger, således at rigerne aldrig mere adskilles, om Gud det vil. Sidenhen når denne konge er død, skal der over alle tre riger vælges og tages én konge, og ikke flere, og herefter skal det ene rige ikke tage eller vælge en konge, uden at det sker med alle tre rigers behørige indvilgende og enighed. Hvis Gud giver denne konge en søn eller dem, der kommer efter ham, en søn eller flere, da skal én – og ikke flere – vælges og tages til konge over alle tre riger, mens de andre brødre bliver forlenede og betænkte med andet herredømme i rigerne. Og hvis han får døtre, skal man forholde sig med dem, således som loven viser. Og altid en af kongesønnerne – hvis Gud vil, at der findes nogen – skal disse tre riger vælge, og han skal vedblive at være konge, og der skal ikke være flere, således som tidligere sagt. Skulle det ske, at kongen dør barnløs – hvilket Gud forbyde – da skal rigets rådgivere og mænd efter deres bedste samvittighed vælge og tage en anden, hvem Gud giver dem nåde til, og den de mener, det vil være rigtigst og forstandigst over for Gud og nyttigst for rigerne; og det skal ske med alle tre rigers virkelige enighed, således at ingen sætter sig herimod eller drager andet ind end det, der foran står skrevet. Alle tre kongeriger skal blive og være i enighed og kærlighed, således at det ene ikke skal drage sig bort fra det andet på grund af nogen splid eller adskillelse, men hvad der sker det ene, enten ved krig eller ved udenlandske mænds angreb, det skal gælde dem alle tre, og hvert af dem skal med al troskab og af al magt være det andet

behjælpeligt, dog således at hvert rige forbliver ved sin lov og ret, og kongen skal forholde sig, som han bør. Fremdeles skal kongen i Danmark styre og råde med sit rige over borg og fæstning, over lov og dom, således som der er lov og ret, og kongen har ret til og bør gøre, og ligeledes i Sverige og i Norge, efter deres lov og ret, og hvad kongen der har ret til og bør gøre; og ingen lov eller ret skal føres ud af den ene rige og ind i det andet, når den ikke tidligere har været lov og ret der, men kongen og hvert rige skal forblive ved sin egen lov og ret, således som det før er sagt, og hvert bør forblive. Skulle det ske, at et af disse riger – hvilket det end kan være – påføres krig eller kommer ud for våbenmagt, da skal de andre to riger med magt og al troskab, når kongen eller hans embedsmænd på hans vegne pålægger dem, komme det rige til hjælp og forsvar, hvor de bliver tilsagt, enten til lands eller til vands; og hvert rige skal komme og være det andet rige til hjælp, som sig bør uden nogen svig, dog således at hvor et rige eller begge to kommer det ene til hjælp, da skal man i det rige forsyne dem med spise, kost og foder gennem rigets embedsmænd, der skal sørge for deres trang og ernæring og ordne det sådan, at landet og almuen ikke lider skade; men angående deres tjeneste, løn, den skade, de lider, eller om de kommer i fængsel eller hvad andet, der kan angå dem, da skal kongen stå til ansvar for dem, og de skal ikke plage eller påklage rigets embedsmænd eller almuen desangående. Når rigerne eller et af dem bliver påført krig af en udenlandsk hær, da skal ingen gribe til kneb og forsvare sig med, at han ikke er pligtig til nogen tjeneste udover sin egen landegrænse; dette punkt er vi alle gået ind på og har samtykket i, at en af os skal hjælpe og følge den anden ind i det rige, hvor det er nødvendigt, eftersom alle tre riger nu er og skal forblive under én konge og herre og skal blive enige som ét rige. Hermed skal al fejde og splid, som indtil nu i lang tid har været rigerne imellem, være fjernet og aldrig mere fremmes eller fremdrages, og det ene rige skal aldrig mere bekrige det andet og ikke fremdrage noget, der kan afstedkomme krig eller uenighed, men alle skal de forblive som ét rige under én konge, som tidligere sagt. Hver mand, høj og lav, skal forblive ved lov og ret og lade sig stille tilfreds efter loven og retten og ikke med dødelig fejde eller anden uret eller ved hovmod undertrykke nogen anden eller forurette den, der formår mindre, men alle skal frygte Gud og vor herre kongen, og alle skal rette sig efter hans bud, sådan som det bør sig, og efter de embedsmænd, som han indsætter til på sine vegne at holde dom over dem, der forbryder sig herimod. Bliver nogen i noget rige fredløs, uden

fred eller landflygtig i et andet rige for sit retsbrud, så skal han være fredløs i det ene rige lige så vel som i det andet, og ingen skal beskytte ham eller forsvare ham, men der hvor han bliver tiltalt og påkæret, skal man lade ham dømme for, hvad han har forbrudt, og sådan som retten foreskriver. Hvis der på samme måde bliver begyndt eller aftalt forhandlinger eller sager med fremmede herrer eller stæder eller deres sendebud til vor herre kongen, i hvilket rige han da end befinder sig, så har han og hans råd, de som da er til stede hos ham, dog altid nogle fra hvert rige, myndighed til, at han og de, der på disse tre rigers vegne kan handle og afgøre, hvad der er gudelig, forstandigst og nyttigst og til vor herre kongens og disse tre rigers gavn. Fremdeles skal man gøre og holde disse foranskrevne punkter og artikler, således som tidligere skrevet, og således forklare og udlægge dem, at det bliver Gud til hæder og vor herre kongen og rigerne til gavn, gode og fred, og således at hver lader sig stille tilfreds med lov og ret. Skulle det ske, at der var nogen, der ville handle herimod, så skal alle folk i disse riger hjælpe vor herre kongen og de embedsmænd, som han indsætter til med god tro og af al magt at styre og at dømme derover, således som det er rigtigt og tilbørligt. Fremdeles skal vor frue, dronning Margrete, styre og besidde, råde over og beholde uhindret, efter sin vilje med al kongelig ret uden undtagelse, så længe hun lever, alt det, som hendes fader og hendes søn indrømmede og gav hende, mens de var i live og i deres testamente, og yderligere hendes morgengave i Sverige og hvad andet, som Sveriges riges mænd er kommet overens med hende om og indvilliget i, at hun skal beholde, og fremdeles hendes morgengave i Norge og det, som hendes herre, kong Håkon, og hendes søn, kong Oluf, der har indrømmet og givet hende, både i deres livstid og i deres testamente, og hun må lade gøre et muligt testamente efter sig, og det skal overholdes, dog således at landene og slottene kommer frit og upåtalt til kongen, når hun dør, med undtagelse af de penge og det gods, som hun muligvis bortskænker ved sit testamente, som før nævnt, af dette foromtalte, som både er indrømmet og givet hende, det skal forblive bestandigt og sikkert og overholdes, og hvad hun allerede tidligere har overdraget eller givet eller betalt bort eller forlenet i disse tre kongeriger til Guds hæder og til hendes venner og tjenere, det skal også forblive bestandigt og sikkert, således som det er gjort, og kongen og rigets mænd i disse tre kongeriger skal hjælpe hende til at besidde og beholde dette foranskrevne og beskærme og værge det for hende og i god tro beskytte det for hende i hendes livstid, hvis det

er nødvendigt, uden nogen som helst svig. Hvis nogen vil forurette hende i anledning af disse foranskrevne punkter eller på nogen måde gør hende imod, skade hende eller hindre hende heri, så vil vi i god tro og af al magt være hende behjælpelige med at skaffe hende ret over dem, der gør det; og vi under hende, at hun må tage Gud til hjælp og dem, der vil hjælpe hende med at stå der imod og at værge sig uden dadel. Til yderligere sikkerhed for, at disse foranskrevne punkter skal forblive bestandige, sikre og ubrydelige til evig tid med Guds hjælp og i alle henseender og i alle artikler, således som forskrevet står, og at breve skal udstedes på pergament to fra hvert rige, nemlig Danmark, Sverige og Norge, der i alle henseender lyder som foranskrevet og i alle artikler er overensstemmende hermed, og de skal besegles med vor herre kongens, vor frue dronningens segl og segl tilhørende rigets råd og mænd og købstæderne i hvert af disse tre riger, Danmark, Sverige og Norge, og at alle disse stykker er således forhandlede og endt, og at de i alle måder således skal fuldbyrdes og udføres og forblive, som foran står skrevet, da har vi Jakob og Henrik, af Guds nåde ærkebiskopper i Lund og Uppsala, Peder og Knut, af samme nåde biskopper i Roskilde og Linköping, Karl af Tofta, Jens Andersen, Sten Bengtsson, Jens Rud, Ture Bengtsson, Folmer Jakobsen, Eringisl, Peder Nielsen af Ågård og Algot Magnusson, riddere, Arnold, provst i Oslo, Ogmund Bolt, Alf Haraldssøn, og Gaute Erikssøn, riddere, med vor gode vilje ladet vore segl blive hængt under dette brev[3]). Skrevet i Kalmar i det Herrens år 1397 på jomfruen sankt Margretes dag.

1) da brevet er udstedt i Kalmar, der på dette tidspunkt lå i Linköping stift, hvor Margretedag fejredes 13. juli, jf. Helander, Ordinarius Lincopensis 377, kan man ikke se bort fra muligheden af, at skriveren har fulgt sædvanen på stedet. Men da skriveren meget vel kan have tilhørt det kongelige kancelli, og Margretedag i det øvrige Skandinavien fejredes 20. juli, jf. Grotefend, Taschenbuch 77, kan denne dato heller ikke udelukkes. – 2) 17. juni. – 3) O.S. Rydberg bestemte 1882 i Sverges Traktater II seglene som følger: Øverste række: 1. Ærkebiskop Jakobs sekret. 2: Ærkebiskop Henriks sekret. 3: Biskop Peders sekret (Lodehat). 4: Biskop Knuts sekret. 5: Karl Ulfsson af Tofta sigil. 6: Sten Bengtsson sigil. 7: Ture Bengtssons sigil. Anden række: 1. Algot Magnussons sigil. 2: Peder Nielsens sigil. 3: Eringisl Nilssons sigil. Niels Skyum-Nielsen har i 1960 med rette korrigeret dette, Scandia XXVI. Bl.a. ud fra seglenes bevaringstilstand så tidligt som 1882 rejste han tvivl om identifikationen af nr. 4, der også kunne være biskop Bo af Århus' sekret, nr. 7, der også kunne være Jens Andersen Broks segl. I anden række kunne segl nr. 2 også have været Folmer Jakobsen Lunges, Jens Ruds, Ogmund Bolts, Alf Haraldssøns eller Gaute Erikssøns. Niels Skyum-Nielsen konkluderer, at der er mulighed for, at en nordmand kan have beseglet unionsbrevet.

346 1397. 16. juli. Deventer.

Notits i staden Deventers regnskaber om udbetaling til Johan van Limburg, der var rejst til Haag med Deventer bys brev angående gods indskibet til Skåne.

Regnskabsnotits på nedertysk i Deventer.

Fremdeles om mandagen efter den hellige sankt Margretes dag[1]) til Johan van Limburg, der var draget til Haag til hertugen af Holland med vor stads breve, nemlig vedrørende de sager, at vore borgeres gods, nemlig deres klæde, som de havde indskibet for at føre det til Skåne, at hollænderne fratager dem det, hvorom man skulle holde møde, hvor han lå en tid og ventede på svar, tre gylden.

1) falder i Holland på den 13. juli.

347 1397. 22. juli. Vilmnitz.

Nicolaus Horst, præst i Vilmnitz, eksimerer kapellet på Vilm. Blandt vidnerne nævnes Johan Heyden, hr. biskoppen af Roskildes official på Rügen.

Original[1]) i Putbus.

1) nu tabt.

348 1397. 23. juli. Malmø byting.

Tingsvidne af Malmø byting om, at Lars Bjørnsen har solgt et grundstykke i den vestlige del af Malmø til Bent Unge.

Original i den arnamagnæanske samling.

Hans Walraven, foged i byen Malmø, Jens Esbernsen af Fosie, væbner, Åge Uffesen, borgmester i Malmø, Henneke Ågesen, Oluf Øndersen, Konstantin Jakobsen og Thomas Pedersen, rådmænd sammesteds, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Til evig erindring om sagen vil vi, at det skal stå fast for alle, og erklærer offentligt, at i det Herrens år 1397 mandagen efter den hellige Marie Magdalenes dag fremstod den gode mand Lars Bjørnsen, vor medbymand, på bytinget i Malmø i nærværelse af os og flere troværdige mænd

og til den gode mand Bent Unge, nærværende brevviser, solgte, afhændede, skødede i skødet og til evig og retsmæssig besiddelse ihændegav sit gods, nemlig en jord eller et grundstykke i den vestlige del af byen Malmø, der ligger mod nord ved adelgaden, i hvilken Peder Bosen bor, og som omfatter, ved således at måle mod nord, 29 1/2 alen i længden fra et hus, der kaldes gadehus[1]), i samme gård, som nævnte Bent Unge tidligere havde købt af samme Peder Bosen, men 10 alen foruden 1/4 i bredden, og det var tidligere på samme ting offentligt blevet skødet til fornævnte Lars af foromtalte Peder Bosen på grund af den arv, som tilkom ham efter hans moders død, og som på folkesproget kaldes møderne[1]). Han skødede det tillige med alle og ethvert af dette grundstykkes jordområder og alle dets tilliggender, nemlig med fri indgang og udgang gennem porten og indgang til samme gård så vel til havet som adelgaden, idet han erkendte, at han for foranskrevne gods havde modtaget fuld betaling, således at han i enhver henseende erklærede sig tilfreds. Derfor forpligtede han sig selv og sine arvinger til at hjemle, frigøre og fri omtalte Bent og hans arvinger foranskrevne grundstykke tillige med dets tilliggender som fornævnt for krav fra hvem som helst. Til vidnesbyrd herom er vore segl hængt under dette brev. Givet ovennævnte år og dag.

1) dansk ord i den latinske tekst.

1397. 23. juli. Stralsund. 349

Gerhard og Michael Papenhagen, brødre, og Jakob Braunschweig, borgere i Stralsund, præsenterer som patronatsejere hr. Henrik Bolt, præst i Schwerin stift, for biskoppen af Roskilde med bøn om kanonisk indsættelse til et ledigt vikardømme.

Original i Greifswald.

Gerhard og Michael, brødre, kaldet Papenhagen, og Jakob Braunschweig, borgere i Stralsund, til den ærværdige fader i Kristus og herre den herre biskop over kirken i Roskilde, vor velvillige herre og velynder, passende ærbødighed og redebon vilje til tjeneste.

Vi præsenterer med dette brev den gode mand hr. Henrik Bolt, præst i Schwerin stift, for Eder, fader, til det vikardømme, der er ledigt ved Johan Kowelyns frivillige afkald, sidste besidder af samme, hvis indtægter findes

og er grundlagt på øen kaldet Lieschow under landet Rügen i Eders Roskilde stift, og den patronatsret tilhører os ifølge retten, og vi bønfalder kærligt sammen med og for ham om, at I, fader, skal værdiges at drage omsorg for ham med adgang til alteret, med kanonisk indsættelse i nævnte vikardømme og med andet nødvendigt, der hører til og skal ske gennem Eder. Forhandlet i Stralsund under vore segl, der til vidnesbyrd er vedhængt dette brev i det Herrens år 1397 dagen efter sankt Maria Magdalenes dag.

350 1397. 29. juli.

Tyge Jensen Vispe af Tessebølle, væbner, skøder en gård i Hyllie til kapitlet i Lund mod afholdelse af en årtid i koret for ham og hans hustru Cecilie.

Afskrift i Lundebogen.

Tyge Jensen, kaldet Vispe, af Tessebølle, væbner, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Jeg ønsker, at det med dette brev skal bringes til alles kundskab, hvem det angår eller vil kunne angå, at jeg har skødet og overdraget min gård i Hyllie, hvorpå Bent bor, som giver tre mark penge i landgilde, med alle nævnte gårds tilliggender, nemlig agre, enge, vådt og tørt, alt hvorledes det end benævnes, til det ærværdige kapitel i Lund til årlig afholdelse af en årtid for mig og min elskede hustru Cecilie i koret i Lund, og med dette brev overført den legemlige besiddelse og ejendomsretten til samme gård til samme kapitel, hvilken gård jeg efter min elskede Cecilies død har erhvervet efter arveretten. Ydermere forordner jeg, at samme gårds landgilde skal fordeles på følgende måde, nemlig at kannikkerne, som deltager i vigilierne og messen for mig og min hustru, skal have en tredjedel, vikarerne og bygningsfonden den anden tredjedel til lige deling, men den resterende tredjedel skal ligeligt gives til de fattige peblinge tillige med andre tiggere og til afholdelse af messerne nede i kirken, men jeg bestemmer, at der af alle disse dele skal fradrages en øre penge, der skal gives til klokkeren i tårnet. Til vidnesbyrd om alt dette og til varigt bevis er mit segl tillige med seglene tilhørende mine elskede sønner, nemlig hr. Peder Due, kannik i Lund, Oluf Lunge og Bo Dyre, væbnere, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1397 på sankt Olav konges dag.

1397. 30. juli. Lund. 351

Åge Nielsen af Barsebäck, væbner, skøder sin gård i Remmarlöv til kapitlet i Lund til fornyelse af årtiden for hans afdøde broder Peder Nielsen, kannik i Lund.

Afskrift i Lundebogen.

Åge Nielsen af Barsebäck, væbner, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg erkender, at jeg til det ærværdige kapitel i Lund har skødet og til evig besiddelse frit ihændegivet min gård i Remmarlöv i Harjagers herred, hvorpå[1]) nu bor, med frit ihændegivet agre, enge og alle dens rørlige og urørlige tilliggender til evig fornyelse af en årtid for min elskede broder hr. Peder Nielsen – god ihukommelse – forhen kannik i Lund en gang om året omkring dagen for hans død, i koret i Lund, til bod for hans sjæl, hvilken gårds landgilde jeg forordner skal fordeles på følgende måde, nemlig at kannikkerne, som på dagen for hans årtid deltager i vigilierne og messen, skal have en tredjedel, vikarerne og de fattige den anden tredjedel til lige deling, men den resterende tredjedel skal gives til Lunde kirkes bygningsfond og til afholdelse af messerne nede i samme på samme dag for hans årtid, men af alle disse tre dele skal der afgives en øre penge til klokkeren i tårnet. Ydermere forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle fornævnte kapitel i Lund nævnte gård med alle dens tilliggender og at fri den fra krav og tiltale fra hvem som helst. Men skulle nævnte gård fravindes samme kapitel efter landets love, forpligter jeg mig og mine arvinger til at overdrage og skøde samme Lunde kapitel en anden bebygget gård, forpagtet til en til den tid derpå boende landbo og til en værdi af tre mark penge i landgilde, til erstatning og evig besiddelse. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med seglene tilhørende de velbyrdige mænd herrerne Stig Ågesen, Jakob Absalonsen og Absalon Pedersen, riddere, hængt under dette brev. Givet i Lund i det Herrens år 1397 mandagen næst efter sankt Olav konge og martyrs dag.

1) herefter åben plads i forlægget til navnet.

1397. 30 juli. 352

Tue Skov og hans hustru Margrete Nielsdatter lejer et stenhus med tilhørende grundstykke nær Horstorv i Ribe af kapitlet sammesteds.

Efter tryk hos Terpager.

Tue Skov til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg erkender, at jeg på mine og min elskede hustru Margrete Nielsdatters vegne har modtaget til forpagtning og i sandhed lejet et stenhus nær Horstorv med sit grundstykke og de dertil liggende jorder, indbefattende i længden 78 og i bredden 33 alen, så længe vi lever, af de herrer medlemmer af kapitlet i Ribe for en årlig afgift, nemlig to skilling grot, ufortøvet at betale til to terminer, nemlig den ene på sankt Hans dag, og den anden på apostelen sankt Andreas' dag[1]) til den til enhver tid værende befuldmægtigede for samme kapitel i Ribe, på den betingelse, at jeg Tue Skov og min fornævnte hustru skal bygge på og virkningsfuldt udbedre samme stenhus, der nu er brøstfældigt, hvad angår dets bygninger, således som jeg ligeledes trofast lovede det på begges vegne, og inden et år ganske bedække det med et stentag. Og alt, hvad der i fællesskab eller hver for sig bliver bygget af os på fornævnte hus og jorder, skal frit vende tilbage til samme kapitel i Ribe sammen med oftnævnte hus og jorder efter vor død uden indsigelse og krav fra alle vore arvinger. Til vidnesbyrd herom er mit segl sammen med segl tilhørende de gode mænd, nemlig Jens Madsen, Detmar Blå og Erland, rådmænd i Ribe, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1397 dagen efter den hellige konge og glorrige martyr Olavs dag.

1) 30. november.

353 1397. 3. august.

Broder Johannes Waxthorp, prior i Newcastle, johanniterordenens generalvisitator i Danmark og Sverige, og Jens Henzesen Lund, johanniterprior i Eskilstuna, erklærer, at relikviegemmet med biskop Eskils relikvier blev åbnet på deres anbefaling, og at den lille del af gemmets indhold, der udtoges som gave til dronning Margrete, er ægte.

Original i det svenske rigsarkiv.

Broder Johannes Waxthorp, prior i Newcastle, generalvisitator for johanniterordenen i Danmark og Sverige, broder Jens Henzesen også kaldet af Lund, prior for samme ordens hus i Eskilstuna, og hele det menige konvent sammesteds i Strängnäs stift til alle, der ser og hører dette brev, kærlighed i Gud med evig hilsen.

På grund af den fromme og dybe hengivenhed, som vor højbårne frue fru Margrete, af Guds nåde Sveriges og Norges dronning og ret arving til Danmarks rige, hidtil har næret til vor orden og stadig af et velvilligt sind nærer, har vi befalet, at et relikviegemme skal åbnes, i hvilket den hellige Eskils, biskop og martyrs, relikvier i vor kirke indeholdes, for at udtage en lille del af samme relikvier og velvilligt skænke den til samme vor frue dronningen på hendes indtrængende bøn, og da vi var nærværende, mens dette forhandledes og foregik, og i sandhed tog det i øjesyn, erklærer vi derfor med dette brev over for alle og hver især, hvem det angår eller på nogen måde vil kunne angå i fremtiden, at denne lille del af ovennævnte relikvier uden tvivl er af den omtalte hellige Eskils sande relikvier. Til vidnesbyrd om denne erklæring er vore segl hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1397 på dagen for fundet af den hellige Stefanus, den første martyr.

1397. 14. august. 354

Ide Pedersdatter af Gladsax kvitterer Bjørn Pedersen Skytte for hans regnskabsaflæggelse som foged over hendes gods i Skåne.

Original i rigsarkivet.

Ide Pedersdatter af Gladsax til alle, der ser eller hører dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Jeg vil, at det med dette brev skal stå fast for alle såvel nulevende som fremtidige, at jeg erkender, at jeg af den gode mand Bjørn Pedersen, kaldet Skytte, nærværende brevviser, har hørt, fået og i sandhed modtaget fuld og rigtig regnskabsaflæggelse og overhovedet efter mit ønske fyldestgørende regnskab over alle indtægter og udgifter i mit navn af mit gods overalt i Skåne fra den første dag, samme Bjørn Pedersen vides at have virket som foged over samme gods, indtil den dag i dag, så at jeg med dette brev erklærer mig fuldkommen tilfreds hermed. Og jeg tilstår fornævnte Bjørn og hans arvinger kvit og frit at være, hvad mig og mine arvinger angår, for al yderligere fremtidig regnskabsaflæggelse eller regnskab af enhver art angående fornævnte indtægter og udgifter over for mig eller mine arvinger eller nogen som helst anden i vort navn og erklærer dem med dette brev i enhver henseende undskyldte og fritagne. Til fastere sikkerhed for denne kvittering er mit segl tillige med seglene tilhørende den ærværdige fader og herre i Kristus hr. Peder, af Guds nåde

biskop af Roskilde, tillige med de velbyrdige mænd, nemlig hr. Henrik Jensen, ridder, og hr. Jens, udvalgt abbed i Tommerup, og Peder Falk, væbner, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1397 dagen før den hellige jomfrus himmelfart.

355 1397. Omkr. 16. august[1]). Lübeck.

Johan Horborg og Bernhard Goldensee erkender at skylde Niels Buterfelt, kannik i Slesvig, 100 mark lybsk.

Indførelse i Lübecks Niederstadtbuch.

Det skal være vitterligt, at Johan Horborg og Bernhard Goldensee, der er til stede ved denne bog, og deres arvinger med sammenlagte hænder har erkendt, at de skylder hr. Niels Buterfelt og hans arvinger 100 mark lybske penge, venskabeligt at betale førstkommende Kristi fødselsdag.

1) indførelsen er den 5. på siden, der som overskrift har *I det Herrens år 1397 Arnulfs dag.*

356 1397. Omkr. 16. august[1]). Lübeck.

Lydeke v. Flensborg, skrædder, og Konrad Greve, harniskmager, erkender at skylde Henrik van dem See, provst i Slesvig, 60 mark lybsk.

Indførelse i Lübecks Niederstadtbuch.

Det skal være vitterligt, at Lydeke v. Flensborg, skrædder, og Konrad Greve, harniskmager, der er til stede ved denne bog, og deres arvinger med sammenlagte hænder har erkendt, at de skylder hr. Henrik van dem See, provst ved kirken i Slesvig, og hans arvinger 60 mark lybske penge, venskabeligt at betale førstkommende sankt Mortens dag.

1) indførelsen er den 6. på en side, der som overskrift har *I det Herrens år 1397 Arnulfs dag.*

357 1397. 19. august. Segeberg.

Greverne Albrecht og Henrik af Holsten giver deres samtykke til oprettelse af et kartheuserkloster i Ahrensbök. Heri nævnes Gerhard hertug af Slesvig *og greve af Holstens tilslutning til klostrets oprettelse.*

Afskrift i Slesvig.

1397. 20. august. Skanør. 358

Johan Breyde kvitterer dronning Margrete for 100 nobler, som hr. Stig Ågesen, ridder, høvedsmand i Skanør og Falsterbo, havde betalt ham på hendes vegne.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Jeg Johan Breyde, erkender og bevidner åbent med dette nærværende brev, at hr. Stig Ågesen, en hæderlig ridder, høvedsmand på borgene i Skanør og Falsterbo, har betalt mig hundrede nobler, der er gængse, gæve og gode, på min frues, den ædle dronning af Danmarks vegne, og disse fornævnte hundrede nobler har hr. Stig betalt mig til tak og fuld tilfredshed. Og fremdeles så lader jeg min fornævnte frue være kvit og fri og løst fra de fornævnte hundrede nobler uden nogen krav, der kunne komme derpå, uden svig. Til yderligere sandhed og vidnesbyrd så har jeg, fornævnte Johan Breyde, hængt mit segl under dette brev, hvilket er sket i Skanør år 1397 mandag før den hellige apostel sankt Bartholomæus' dag[1]).

1) 24. august.

1397. 23. august. 359

Håkon Oddesson, præst i Hössna, sælger sine gårde i Paddæthorp til ridderen hr. Abraham Brodersen.

Original på dansk i det svenske rigsarkiv.

Jeg Håkon Oddesson, præst i Hössna, hilser alle mænd, der ser eller hører dette brev, evindelig med Gud.

Det skal være vitterligt for alle mænd, både nuværende og fremtidige, at jeg vedkender mig med dette mit åbne brev, at jeg til en hæderlig og velbyrdig mand hr. Abraham Brodersen, der er ridder, har solgt mit gods, som er to gårde i Paddæthorp, som jeg arvede efter min fader på retmæssig måde, og som ligger i Kind, og skøder dem til evindelig ejendom. Jeg erkender, at jeg har oppebåret fuld værdi og penge for det fornævnte gods af den fornævnte hr. Abraham. Jeg forpligter mig og mine arvinger til at hjemle den fornævnte hr. Abraham og hans arvinger det fornævnte gods i Paddæthorp med alt det, som ligger dertil, som er ager, eng, fiskevand, vådt og tørt, intet undtaget, rørligt og urørligt, for alle

mænds påtale. Til fuldstændiggørelse og yderligere sikkerhed for dette brev er mit segl hængt under tillige med gode mænds segl til vidnesbyrd, som er hr. Jöns af Gällstad, provst i Kind, Jöns Bengtsson, herredsfoged også i Kind, og Tuve Bengtsson, væbner. Givet i det Herrens år 1397 dagen før apostlen sankt Bartholomæus' dag.[1])

1) 24. august.

360 1397. 24. august. S. Pietro i Rom.

Kardinalkollegiets kammermester Henricus, kardinalpresbyter af Sta. Anastasia, kvitterer biskop Peder af Roskilde for betaling af en del af hans servispenge og giver ham udsættelse til 15. august med resten.

Afskrift i de pavelige obligationsregistre.

Henricus o.s.v.[1]).
(Vi gør vitterligt for Eder alle), at den ærværdige fader hr. Peder, biskop af Roskilde, dags dato ved den ærværdige mand hr. Johan v. d. Mölen, ærkedegn i Waren i kirken i Schwerin, virkeligt og virkningsfuldt har ladet indbetale 205 kammerfloriner i guld, 17 skilling og 11 penning til os som en del af sit servitium commune[2]), og at han ligeledes som en del af sit ene servitium minutum[3]) har ladet indbetale 17 lignende floriner 42 skilling 10 1/2 penning. Vi kvitterer o.s.v.[1]) og løser o.s.v.[1]), og vi giver o.s.v.[1]). Men da vi o.s.v.[1]) udskyder vi o.s.v.[1]) terminen o.s.v.[1]) til førstkommende hellige jomfru Marie himmelfartsdag[4]), og vi fastsætter den på ny for samme, dog således, o.s.v.[1]). Til vidnesbyrd o.s.v.[1]). Givet som ovenfor den 24. august i det ottende pontifikatsår.

1) for de i håndskriftet således forkortede formler jf. nr. 317. – 2) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 3) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 3. – 4) 15. august.

361 1397. 24. august.

Katerine Valdemarsdatter skøder alt sit og sin afdøde søn Magnus Grøds gods i Kind til ridderen hr. Abraham Brodersen.

Original på svensk i det svenske rigsarkiv.

Jeg Katerine Valdemarsdatter hilser alle mænd, der ser eller hører dette brev, evindelig med Gud.

Det skal være vitterligt for alle mænd, både nulevende og fremtidige, at jeg med god vilje og mine frænders råd og samtykke oplader, overlader og skøder alt mit gods i Kind, hvor det end er, og min søn Magnus Grøds – Gud hans sjæl have – til en hæderlig mand og velbyrdig herre Abraham Brodersen, der er ridder, fra mig og mine arvinger til ham og hans arvinger til evindelig ejendom på denne betingelse, at hovedgården i Erikstorp, som jeg nu bor i, skal være min og mine arvingers til evindelig ejendom. Til vidnesbyrd, sikkerhed og urokkelighed for dette brev beder jeg om de gode mænds segl, som er Tyrgils Rödsson, hr. Jöns af Gällstad, provst i Kind, Jöns Bengtsson, herredsfoged også i Kind, og Håkon Porse. Givet i det Herrens år 1397 på selve apostlen sankt Bartholomæus' dag.

1397. 28. august. Bornhøved. 362

Greverne Albrecht og Henrik af Holsten slutter overenskomst med hertug Gerhard 6. af Slesvig om tredeling af Holsten, Stormarn og Femern, ligesom man tilsikrer ham hertugdømmet Slesvig uantastet de næste ni år.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

I Guds navn amen.

Vi Albrecht og Henrik, brødre, af Guds nåde grever af Holsten, af Stormarn og af Schauenburg, erkender og bevidner åbent med dette brev, at vi år 1397 efter Guds fødsel på den hellige Johannes døberens aften, da hans hoved blev hugget af, med vor kære broder, hertug Gerhard, hertug af Slesvig, greve af Holsten, af Stormarn og af Schauenburg, i Vier ved Bornhøved har aftalt et helt forlig, der herefter står skrevet, vedrørende delingen af landene Holsten, Stormarn og Femern og ydermere om alle sager, der har været mellem os indtil denne dag ..... Fremdeles den tredje del skal dog være undtaget ..... hvad der ligger i hertugdømmet Slesvig ..... Fremdeles skal vi lade den fornævnte hertug, beholde hertugdømmet Slesvig, og hvad der hører til hertugdømmet, de næstfølgende ni år uden noget retskrav og nogen hindring .....[1]) på vore vegne. Og når disse forskrevne ni år er omme, vil vi da forhandle med den fornævnte hertug Gerhard, vor broder, vedrørende hertugdømmet, så skal vi venligt tiltale ham med rette, og han skal svare os venligt med rette, og der skal vore mænd afgøre (sagen) efter krav og efter svar. Og

enhver skal nyde sin ret uhindret og skal beholde sin ret dertil så godt, som han havde den, da disse aftaler blev forhandlet i Vier ved Bornhøved. Fremdeles hvad vor broder hertug Gerhard nu er skyldig, for de penge skal intet land, ingen stæder eller borge stå som pant, det skal han selv råde over, som han bedst kan, inden for disse fornævnte ni år, og summen af gælden er 25000 mark og 400 mark lybsk mønt, og vi vil da efter disse fornævnte ni år forhandle med vor fornævnte broder, hertugen, vedrørende det forskrevne hertugdømme, så skal vi gøre ham fyldest for summen af den forskrevne gæld, så meget, som der tilkommer os for to dele af den fornævnte sum. Endvidere er vi, forskrevne grev Albrecht og grev Henrik, nu 2600 mark i lybsk mønt skyldige, og derover skal vi selv råde, det bedste vi kan, inden for disse fornævnte ni år, og når vi efter disse fornævnte ni år vil forhandle med vor fornævnte broder, hertugen, vedrørende hertugdømmet, så skal han gøre os fyldest for den sum af vor forskrevne gæld, så meget som tilkommer ham for den tredjedel af vor forskrevne sum, dog skal både hans sum og vor sum ikke øges inden for disse fornævnte år. Vidner på disse forskrevne punkter, der har været her til stede og overværet dette, er de hæderlige folk, nemlig hr. Benedikt von Ahlefeld, hr. Henrik Brockdorf, hr. Henrik von Siggem, marsk, hr. Klaus Kerle, hr. Didrik Høken, hr. Ove von Siggem, hr. Sigfred Dosenrode, hr. Klaus, hr. Henrik von Ahlefeld, brødre, hr. Klaus von Buchwald, hr. Skakke von Rantzau, riddere, og Hartvig Hesten, Godskalk Rantzau, Hartvig von Owe, Grove Reventlow og Volrad von Kuren, væbnere, og mange andre gode folk, gejstlige og verdslige, der er værdige til at vidne.

1) lakune på 12-14 bogstaver i forlægget.

363 1397. 28. august. Bornhøved.

Hertug Gerhard 6. af Slesvigs genbrev til forrige nr.

Original på nedertysk i Slesvig.

Vi Gerhard, af Guds nåde hertug af Slesvig, greve af Holsten, af Stormarn og af Schauenburg, erkender og bevidner åbent med dette brev, at vi år 1397 efetr Guds fødsel på den hellige Johannes døberens aften, da hans hoved blev hugget af, med vore kære brødre, grev Albrecht og grev Henrik, grever af Holsten, af Stormarn og af Schauenburg, i Vier ved Bornhøved har aftalt et helt forlig, der herefter står skrevet, ved-

rørende delingen af landene Holsten, Stormarn og Femern og ydermere om alle sager, der har været mellem os indtil denne dag .....[1]) Fremdeles den tredjedel skal dog være undtaget .....[1]) hvad der ligger i hertugdømmet .....[1]) Fremdeles skal vi, forskrevne hertug Gerhard, beholde hertugdømmet Slesvig, og hvad der hører til hertugdømmet, de næstfølgende ni år uden noget retskrav og nogen hindring fra vore fornævnte brødre; og når disse forskrevne ni år er omme, vil de da forhandle med os vedrørende hertugdømmet, så skal de venligt tiltale os med rette, og vi skal svare dem venligt med rette, og der skal vore mænd afgøre sagen med rette efter krav og svar. Og enhver skal nyde sin ret uhindret og skal beholde sin ret dertil så godt, som han havde den, da disse aftaler blev forhandlet i Vier ved Bornhøved. Fremdeles hvad vi, hertug Gerhard, er skyldig nu til denne tid, for den gæld skal intet land, ingen stæder eller borge stå som pant, det skal vi selv råde over, som vi bedst kan, disse fornævnte ni år, og summen af gælden den er 25000 mark og 400 mark lybsk mønt; og når vore fornævnte brødre efter disse fornævnte ni år vil forhandle med os vedrørende det forskrevne hertugdømme, så skal de gøre os fyldest for summen af den forskrevne gæld, så meget som der tilkommer dem for de to dele af den fornævnte sum. Endvidere er vore fornævnte brødre nu 2600 mark i lybsk mønt skyldige, og derover skal de selv råde, det bedste de kan inden for disse fornævnte ni år, og når de efter disse ni år vil forhandle med os vedrørende hertugdømmet, så skal vi gøre dem fyldest for summen af deres forskrevne gæld, så meget der tilkommer os for den tredjedel af deres forskrevne sum, dog skal både deres sum og vores sum ikke øges inden for disse fornævnte år .....[1]) Vidner på disse forskrevne punkter, der her har været til stede og overværet dette, er de hæderlige folk, nemlig hr. Benedikt von Ahlefeld, hr. Henrik von Siggem, marsk, hr. Henrik Brockdorf, hr. Klaus Kerle, hr. Didrik Høken, hr. Sigfred Dosenrode, hr. Ove von Siggem, hr. Klaus og hr. Henrik von Ahlefeld, hr. Klaus Buchwald, hr. Skakke von Rantzau, riddere, Hartvig Hesten, Godskalk Rantzau, Hartvig von Owe, Grove Reventlow og Volrad von Kuren, væbnere, og mange andre gode folk, gejstlige og verdslige, der er værdige til at vidne.

1) de udeladte passager vedrører forhold i Holsten, Stormarn og på Femern.

364 1397. 28. august. Plön.

Hr. Henrik v. Siggem, marsk, Klaus Kerle og en række riddere og væbnere samt hr. Johan Værkmester, sognepræst i Oldenburg, bevidner, at hertug Gerhard 6. af Slesvig oplader al den ret til arve- eller pantegods i hertugdømmet Slesvig samt i Holsten, Stormarn og Femern til hertuginde Elisabeth af Mecklenburg, som denne tidligere har opladt til ham.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Vi, hr. Henrik von Siggem, marsk, hr. Klaus Kerle, hr. Ove von Siggem, hr. Henrik von Ahlefeld og hr. Skakke von Rantzau, riddere, hr. Johan Værkmester, sognepræst i Oldenburg, Grade Rønnow, Klaus Stake, Henneke Kule, Markvard Rantzau, Eler van Stove, Wulf Ratlowe, Markvard van Qualen, unge Henneke Kule, Erik Krummedige, Wulf von der Wisch, Lyder Storm, Hartvig Breyde og Eggert Gortze, erkender og bevidner åbent med dette brev, at vi år 1397 efter Guds fødsel på tirsdagen efter den hellige sankt Bartholomæus' dag[1]) halvvejs til middag var til stede i Plön og så og hørte, at den høje fyrste, vor nådige herre, hertug Gerhard, hertug af Slesvig, greve af Holsten, Stormarn og af Schauenburg, igen overlod og oplod med hånd og med mund til den højbårne fyrstinde og frue, fru Elisabeth, hertuginde af Mecklenburg, grev Klaus' datter, med fuld magt alle de rettigheder og alt det, som den fornævnte hertuginde før havde overladt eller opladt eller givet ham, af alt det, som hun havde fået ved arv fra sin fader, fornævnte grev Klaus, salig ihukommelse, eller fra hvem, det ellers måtte være tilfaldet hende eller endnu kunne tilfalde hende ved arv af hele hertugdømmet Slesvig og i landene Holsten, Stormarn og Femern eller i andre lande, hvor de ellers er beliggende, det være sig tilfaldet hende som arv eller som pant eller også, på hvilken måde det måtte være tilfaldet hende, eller også andre måder, hvordan det var tilfaldet hende, det være sig gejstligt eller verdsligt, alle disse forskrevne lande beliggende inden for hendes grænseskel. Da hun havde overdraget eller opladt eller givet den fornævnte hertug Gerhard, vores herre, alle sine rettigheder, som hun havde i de fornævnte lande, og som var tilfaldet hende, det være sig fra hvem det måtte eller på hvilken måde det ville være, som arv eller som pant, eller på hvilken anden måde hun havde overladt ham nogen ting i sine fornævnte rettigheder, så overlod den fornævnte hertug hende igen fri og uhindret alle hendes rettigheder i alle forskrevne punkter helt og holdent, intet undtaget, med alle rettigheder, som hun før havde dertil, og som hun havde

overladt ham, uden undtagelse med fuld magt, uden nogen slags forbehold. At alle disse forskrevne punkter er sket i vor nærværelse, og at vi har overværet det, til vidnesbyrd herom og til fuldkommen vitterlighed har vi ladet vore segl hænge under dette brev, der er givet og skrevet i det år, på den dag, på det sted og i den time på dagen, som forskrevet er.

1) 24. august.

1397. 1. september. Ribe byting. 365

Biskop Eskil af Ribe bevidner, at præsterne Niels og Esger Lund, brødre, på bytinget har skødet deres fædrene gård i sankt Hans gade til hr. Lave Madsen, kannik i Ribe, til brug for kapitlet sammesteds.

Original i rigsarkivet ').

Eskil, af Guds og det apostoliske sædes nåde biskop i Ribe, til alle og enhver, der får dette brev at se eller hører det læse, hilsen evindelig med Gud.

Alle dem det vedkommer eller på nogen som helst måde kan vedkomme i fremtiden, skal vide, at i det Herrens år 1397 på abbeden sankt Egidius' dag var personligt til stede for os og adskillige andre troværdige mænd, gejstlige og verdslige, på Ribe byting de gode mænd herrerne Niels og Esger Lund, præster og kødelige brødre, ikke tvungne ved vold eller besnærede ved list eller svig, men efter forudgående moden overvejelse og omhyggelig forhandling, på den bedste måde og under den bedste form, hvorpå det kunne og burde gøres, skødet, skænket, overladt og afstået til den hæderlige mand hr. Lave Madsen, kannik i Ribe, til nytte, bekvemmelighed og ejendom for vort elskede kapitel at besidde med evig ret deres fædrene gård, der ligger lige over for og vest for den gård, hvor vi bor, i sankt Hans gade, og som deres fader tidligere på samme Ribe ting lovligt og på gyldig vis havde afstået, overladt og tilskødet dem, med alle og ethvert af dens tilliggender, med jorder, huse, bygninger og besiddelser og ejendomme, hvormed deres fader med umiddelbar og faktisk besiddelse frit havde haft og besiddet den, med al den ejendomsret, der tilkommer dem og ethvert af dem i fællesskab og hver for sig i kraft af skødningen eller på hvilken som helst anden måde i første og sidste instans frit og ligefrem, efter at jord, træ og sten, som skik er, var over-

givet. Dette har vi set og hørt og erklærer det offentligt med dette brevs værn. Givet ovennævnte år, dag og sted under vort vedhængende segl.

1) Ribe kapitels registratur (1553) meddeler, at der er bevaret to breve af brødrene Niels og Esger Lund på samme gård.

366 1397. 1. september.

Peder Porse sælger sit gods i Raved til Peder Eriksen af Solvig.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Jeg, Peder Porse, gør vitterligt for alle dem, der ser dette brev eller hører det læse, at jeg og mine rette arvinger har solgt til Peder Eriksen af Solvig og hans retmæssige arvinger mit gods, som jeg har i sognet Bjolderup i landsbyen Raved, der er beliggende i det samme sogn, at besidde til evig tid for ham og hans arvinger. Endvidere lover jeg, Peder Porse, jeg og mine arvinger, at løse det fornævnte gods for min broder og Stig Porse og hans arvinger, forskrevne Peder Eriksen og hans arvinger for alle dem, der med rette ville stille retskrav. Denne forskrevne aftale, den lover jeg, Peder Porse, forskrevne Peder Eriksen og hans arvinger (at holde) uden nogen svig eller udflugter. Til et vidnesbyrd har jeg, Peder Porse, hængt mit segl under dette brev. Her har de hæderlige folk været til stede, nemlig Jens Neb, Jens van Skeel, Lave Gris, hvem dette er vitterligt, og som også til vidnesbyrd har hængt deres segl under dette brev, der er givet og skrevet år 1397 efter Guds fødsel på den hellige martyr sankt Egidius' dag.

367 (13)97. 5. september.

Danzig giver Arnold Molter, borgmester i Putzig, anbefalingsbrev til biskop Peder af Roskilde angående arvegodset efter Johan Wentland, død i Dragør.

Registratur i Danzig.

Fremdeles får Arnold Molter, borgmester i Putzig, anbefalingsbrev til biskoppen af Roskilde angående arvegodset efter Johan Wentland, død i Dragør. Johan Godeke stillede sikkerhed. Forhandlet onsdagen før Marias fødselsdag år (13)97.

1397. [Efter] 8. september. Lübeck. 368

Reces af hansedagen i Lübeck.

Afskrift på nedertysk i hanserecesserne.

Forsamlet til møde i Lübeck i det Herrens år 1397 på dagen for den hellige jomfru Marias fødselsdag har de herrer rådsudsendinge fra nedennævnte stæder, nemlig fra Hamburg Kristian Ritter og Johan Hoyers, fra Preussen fra Thorn Herman van Allen, fra Danzig Meinhard van dem Stene, fra Stralsund Wulf Wulflam og rådmændene fra staden Lübeck, drøftet nedenfor anførte sager.

<1-7> .....[1])

<8> Kongen af Sverige sendte sine bude til de forskrevne stæder, nemlig hr. Helmold von Plessen, ridder, og hr. Karl, sin kansler, med en anbefalingsskrivelse og lod dem takke for meget godt, som de havde bevist ham, og tilbød sig derfor til deres behag og til at fuldføre dette nedenfor anførte hverv.

<a> Først klagede han over fru dronningen vedrørende brud på freden, som hun skulle have foranlediget. For det første derved, at hun ikke ville besegle breve, som det var aftalt. For det andet derved, at nogle af hans undersåtter var blevet henrettet. For det tredje derved, at nogle af hendes undersåtter, nemlig fra Kalmar og nogle andre, skulle have frataget ham Visby. For det fjerde derved, at hun har ladet en konge krone i Sverige og dermed har berøvet ham hans kongelige navn, som det dog ikke skulle være sket efter anvisningen i brevet om freden, efter hvis indhold den ene skulle omgås med den anden på bedste måde.

<b> Fremdeles så bad de stæderne om, at de ville forblive ham behjælpelige, thi i de samme aftaler var indeholdt, at den, der brød freden, mod ham skulle stæderne være behjælpelige, som de havde til hensigt.

<c> Fremdeles bad de på hans vegne om at arbejde på et møde mellem ham og dronningen, nemlig vedrørende bruddet på freden, thi stæderne skulle alle vegne med rette og for det gode være befuldmægtigede for ham.

<d> Endelig hvervede de for at yde ham hjælp og råde til hans udløsning.

<9> På disse forskrevne artikler blev svaret, som herefter står skrevet.

<a> Til det første, at han klagede over, at freden var brudt derved, at dronningen ikke ville besegle breve o.s.v., blev der svaret, at på den tid, da kongen og hans søn først var løsladt, da var der også tale om de samme sager, og de skulle huske på, hvorved det var blevet stående. Ligeledes svarede

de også til det andet, nemlig om købmændene og undersåtterne, der var henrettet. Da han videre klagede over, at de fra Kalmar og andre af hendes undersåtter skulle have frataget ham Visby, sagde stæderne dertil, at de ikke var vidende derom, derfor kunne de ikke svare noget dertil.
<b> Fremdeles at han lod stæderne bede om, at de blev ved at hjælpe ham, derpå blev der svaret, som herefter står skrevet. For købmanden er der desværre sket stor skade, og der skete det endnu hver dag, hvis derfor man skulle yde nogen hjælp mod nogen, måtte det altid ske mod dem, der havde skadet købmanden, og fra hvem det var sket, det vidste de godt selv. Ej heller var stæderne forpligtede til at yde hjælp til nogen af dem efter anvisning i en artikel i de samme aftaler, der var indgået mellem kongen og dronningen, og som samme sted var blevet læst for dem.
<c> Fremdeles da han åbenbarede, at dronningen havde berøvet ham hans kongelige navn o.s.v., og begærede, at stæderne skulle arbejde på et møde mellem dem om det o.s.v., blev der svaret dertil, at eftersom kongen af Guds nåde endnu var sund og mægtig og også endnu havde riddere og væbnere, der vel var passende dertil, så synes det dem ikke nødvendigt at arbejde på et sådant møde, dog hvis det syntes ham, at de var brugelige dertil, så ville de gerne for hans kærligheds skyld tage sig af sagen og gerne have deres bude og breve hos dronningen.
<d> Da han endelig begærede af dem at yde ham hjælp og råde til o.s.v., blev der svaret, at man måtte tale derom, når flere af stæderne var forsamlet, da det ikke tilkom de her forsamlede stæder at forhandle derom.

<10> Fremdeles beder de forskrevne stæders sendebude kongens fornævnte bude om at bringe budskab til deres herre om, at som det vel var ham vitterligt, havde stæderne gjort godt mod ham og havde vist sig venlige, da der var sket købmanden stor skade og endnu alle dage skete det fra dem, der har været hans forbundsfæller og endnu er det, at han stræbte efter, at købmanden igen fik sit (gods) tilbage og yderligere hjælp og råd, så at sådanne røvere igen kom bort fra havet, så der ikke opstod yderligere ubehageligheder. Hvilket ærinde de påtager sig at meddele deres herre.

<11> Da de fra Rostock og fra Wismar er kommet hertil, da taler stæderne med dem derom, efter det som er fastlagt i freden mellem deres herre og dronningen, og at de, så snart de kom hjem, straks skulle lukke deres havne og ikke slippe nogen ud for at skade købmanden eller nogen anden, købmanden var og blev endnu alle dage groft forulempet af dem, der efter den tid, der er forskrevet, var sejlet fra deres havne, og de

begærede yderligere af dem, at de tænkte klogt og arbejdede på det hos deres herre, eller hvor de ellers kunne fremlægge det, at købmanden igen fik sit tilbage, og sådanne folk kom bort fra havet. Dertil svarede først de fra Rostock, at det på ingen måde var sket fra deres havne, ligeledes sagde også de fra Wismar, at deres herre hertugen og hr. Sanewitz med deres forbundsfæller var sejlet ud fra Gollwitz, der ikke var deres havn, og havde nogen lidt skade deraf, så gjorde det dem ondt, og hvad de kunne gøre af godt til, at den slags ikke mere skete, og købmanden igen fik sit (gods) tilbage, dertil ville de gerne gøre deres bedste.

<12> Fremdeles så blev de spurgt, hvad de ville gøre ved den skade, der var sket fra deres havne, og hvad man skulle skrive tilbage til de andre stæder, der havde bedt disse stæder om at rejse klage for dem vedrørende skaden. Dertil svarede de, at stæderne vel vidste, hvordan de var kommet dertil, og på hvad måde de skulle gøre det og ikke kunne vente og ikke havde nogen fordel deraf, men at det var fordærvede folk, og at man derfor vendte til det bedste, hvad man kunne, og tog imod deres tjeneste.

<13> Fremdeles har de forskrevne stæder befalet hr. Wulf Wulflam at sende budskab til dem fra Stralsund, at de sender ham til fru dronningen for at arbejde på et møde mellem hende og hr. kongen af Sverige. Hvilket ærinde han påtog sig at bringe til dem fra Stralsund.

<14-15> .....[2])

1) de udeladte artikler vedrører pundtolden, Flandern, greven af Schauenburgs strid med Kampen og fredeliggørelse af havene. – 2) de udeladte artikler vedrører forberedelsen til en ny hansedag 22. februar.

1397. 16. september. 369

Notits i staden Deventers regnskaber om udbetaling til deres sendebud, der bragte brev til Lübeck med advarsel til de borgere, der opholdt sig i Skåne.

Regnskabsnotits på nedertysk i Deventer.

Fremdeles på den samme dag til Albrecht, vor stads sendebud, for det, at han var draget til Lübeck og bragte vor stads breve dertil, hvormed man advarede vore borgere, der var i Skåne, at de på deres rejse skulle vende hjemad, og at man lod dem vide, at det var aftalt, at de kunne drage gennem hertugen af Hollands land, 8 gylden.

370 1397. 17. september. Malmø byting.

Tingsvidne af Malmø byting om, at Lars Mogensen af Jylland havde opladt og skødet nogle adkomstbreve på en gård i Malmø, kaldet Skagemands ladegård, til hr. Niels Ivarsen af Hevringholm, ridder.

Original på dansk i rigsarkivet.

Vi Hans Walraven, foged i Malmø, Mikkel Jonsen, Lyder, Tule Andersen, Oluf Øndersen, Knop, Jens Esbernsen og Thomas Pedersen, bymænd sammesteds, kundgør for alle, at i det Herrens år 1397 mandag efter den helligkorsdag, som er om høsten[1]), mødte en beskeden svend Lars Mogensen af Jylland for os og flere gode mænd på Malmø byting og oplod frit og skødede med sit jaord og sin frie vilje til den hæderlige ridder, hr. Niels Ivarsen af Hevringholm, de åbne breve[2]), hvormed hr. Ivar Nielsen havde givet og skødet sin gård i Malmø, som hedder Skagemands ladegård, til en jomfru, som hed Inge Larsdatter, samt de kvitteringsbreve, som fornævnte hr. Ivar Nielsen havde fået af hr. Jens Henriksen, der var kannik i Lund, med al den ret, hvormed de nævnte åbne breve var tilfaldet ham som ret arv efter samme Inge Larsdatters død, der var Lars Mogensens moder, og han erkender at have oppebåret fuld betaling af nævnte hr. Niels Ivarsen for disse breve, hvilket vi med vore segl bevidner i sandhed at have hørt og set. Givet år, dag og sted som før omtalt.

1) 14. september – 2) jf. DRB. III 5 nr. 380, III 7 nr. 15 (uægte).

371 1397. 18. september.

Henneke Preen oplader til biskop Peder i Roskilde det brev, han havde fået af den gamle hr. Henning Podebusk, og som lyder på de resterende penge for Dronningholm, samt hvad arv der kan tilfalde ham efter hans hustru fru Beke.

Original på dansk i rigsarkivet.

Jeg Henneke Preen, væbner, bekender med dette mit åbne brev, at jeg med min vilje og mit jaord har opladt og overdraget det brev, som jeg havde fået af den gamle hr. Henning Podebusk, der var drost, og hans børn, til den hæderværdige fader og herre, hr. Peder, af Guds nåde biskop i Roskilde, hvilket brev lyder på de penge, som står tilbage for Dronningholm gods. Og jeg har opladt og overdraget fornævnte min

herre, biskop Peder, al den arverettighed, som kan tilfalde mig efter min hustru fru Bekes død – hvis sjæl Gud have. Til yderligere bekræftelse har jeg hængt mit segl under dette brev, og til vidnesbyrd har hr. Johan Olufsen af Søholm og Herman Fleming, foged på Kalundborg, hængt deres segl under. Givet i det Herrens år 1397 dagen efter den hellige Lamberts dag.

[Omkr. 1397. 18. september][1]). 372

Palle Jensen oplader den ret, han arvede efter fru Beke, Henneke Preens hustru, til biskop Peder af Roskilde.

Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Fremdeles Palle Jensens brev, at han oplader al den arv, han fik efter fru Beke Preens, til biskop Peder.

1) Fru Beke nævnes første gang som død 1397 18. september, jf. forrige nr.

1397. 19. september. Roskilde byting. 373

Tingsvidne af Roskilde byting om, at Evert Moltke af Veksø, væbner, skøder sin fædrene gård i Roskilde sankt Povls sogn til Jens Nielsen den yngre, borger sammesteds.

Original i den arnamagnæanske samling.

Lars Bondesen, foged, Oluf Troelsen, Bent kaldet Bille, Ingvar Andersen, Åge Ravn, Peder Nielsen og Sigvard, borgere i Roskilde, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at vi i det Herrens år 1397 har været til stede på byen Roskildes ting tamperonsdag før den hellige ærkeengel Michaels dag og har hørt og set, at den velbyrdige mand Evert Moltke af Veksø, væbner, på lovlig vis skødede den gode og hæderlige mand Jens Nielsen den yngre, vor medborger, til evig og retmæssig besiddelse sin gård i Roskilde i sankt Povls sogn, der er beliggende på nordsiden af den kongelige og offentlige gade, og som med arveret var tilfaldet ham, efter at hans elskede fader Evert Moltke, ridder, – salig ihukommelse – var død, tillige med grundstykke, huse og alle dens tilliggender, intet undtaget, idet meddelelsen om salget af nævnte gård, på folkespro-

get kaldet 'lovbudt'[1]), i forvejen på lovlig vis var foretaget på fornævnte ting. Ejendomsretten og den evige besiddelse af denne gård erhvervede fornævnte Evert Moltkes fader for fuld betaling af Niels Bjørnsen og Trued Bjørnsen, forhen borgere i Roskilde, således som det klart fremgår af åbne breve[2]) fra den høje fyrste og herre hr. Valdemar, af Guds nåde tidligere konge af Danmark, og af breve[2]) fra de fornævnte Niels Bjørnsen og Trued Bjørnsen, der er affattet angående dette, hvilke fornævnte breve[1]) samme Evert Moltke, efter hvad han forsikrer, tidligere havde overdraget og overladt nævnte Jens Nielsen tillige med alle de rettigheder, der på nogen som helst måde tilkom ham og hans elskede fader hr. Evert Moltke i fornævnte gård. Samme Evert Moltke erkendte, at han efter sit ønske i sandhed havde oppebåret fuld betaling af fornævnte Jens Nielsen for fornævnte gård. Til vidnesbyrd om alt dette er vore segl hængt under dette brev. Givet ovennævnte år og dag.

1) dansk ord i den latinske tekst. – 2) kendes ikke.

374 1397. 20. september. Plön.

Gerhard 6., hertug af Slesvig, *og greverne Albrecht og Henrik af Holsten opgør deres gæld, således at hertug Gerhard 6. på egne og sin afdøde farbroder grev Klaus' vegne skylder 25400 mark lybsk og greverne tilsammen 2600 mark.*

Original på nedertysk i Slesvig.

375 1397. 21. september. Malmø.

Tideman Skiller kvitterer dronning Margrete og Hans Walraven, foged i Malmø, for 120 lybske mark.

Afskrift på svensk i det svenske rigsarkiv.

Det skal være vitterligt for alle, der hører eller ser dette brev, at jeg Tideman Skiller erkender med dette mit åbne brev, at jeg har oppebåret 120 lybske mark i rede penge af den gode mand Hans Walraven, foged i Malmø, på den højbårne fyrstinde dronning Margretes vegne og på ærlig mand, hr. Niels Svarteskånings, ridders, vegne, og jeg har oppebåret de foromtalte penge fuldt ud, så at jeg er veltilfreds. Derfor lader

jeg for mig selv og mine arvinger og efterkommere min fornævnte frue, dronning Margrete, hr. Svarteskåning og fornævnte Hans samt deres arvinger være kvit og fri og aldeles fritagne for enhver fordring eller tiltale vedrørende de fornævnte penge, eftersom de i alle henseender er betalt mig til min tilfredshed og taknemmelighed. Til vidnesbyrd herom og yderligere bekræftelse herpå beder jeg de gode mænd, Anders Mortensen, borgmester i Malmø, Klaas van Wilsem, foged i Kampen, Albert Gertsen, Henrik Rodher og Anders Skiller, om at hænge deres segl under dette brev sammen med mit eget segl. Skrevet i Malmø i det Herrens år 1397 på apostlen og evangelisten sankt Matthæus' dag til bekræftelse på det forudskikkede.

1397. 22. september. Lunds landsting. 376

Landstingsvidne om, at Lars Mogensen af Jylland har opladt hr. Niels Ivarsen af Hevringholm de åbne breve, hvormed dennes fader, hr. Ivar Nielsen, havde skødet Lars Mogensens moder sin gård i Malmø.

Original på dansk i rigsarkivet.

Vi Jens Andersen, landsdommer i Skåne, Tue Galen, Jakob Absalonsen, Peder Spaldener, Jens Due, Anders Pedersen af Dybäck, Peder Ågesen, riddere, Niels Hak og Esger Lavesen hilser alle, der ser dette brev eller hører det læst, evindelig med Gud.

Vi kundgør for alle, såvel fremtidige som nulevende, at år 1397 efter vor Herres fødsel på sankt Mauritius' dag mødte en hæderlig svend, der hedder Lars Mogensen af Jylland, for os og flere gode mænd på Lunds landsting i Skåne og oplod og skødede frit til den hæderlige ridder, hr.Niels Ivarsen af Hevringholm, åbne breve[1]), hvormed hr. Ivar Nielsen, samme hr. Niels Ivarsens fader, havde givet og skødet samme Lars Mogensens moder sin gård i Malmø, der hedder Skagemands ladegård, hvilken han havde købt af hr. Jens Henriksen, der da var kannik i Lund, samt de kvitteringsbreve, som samme hr. Ivar Nielsen og hans arvinger havde fået af samme hr. Jens Henriksen, med al den ret, hvormed de samme breve[1]) er tilfaldet ham som retmæssig arv efter hans faders og moders død. Fremdeles gav samme Lars Mogensen fornævnte hr. Niels Ivarsen fuldmagt og frihed til retslig forfølgelse i overensstemmelse med landets lov og til at oppebære med al ret al den landgilde, der er oppe-

båret og betalt af samme gård, siden hans fader oppebar landgilde af den nævnte gård, samt efter sin vilje frit at råde over den til evig besiddelse. Han erkender, at han har oppebåret fuld betaling af fornævnte hr. Niels Ivarsen for de fornævnte breve. Hvilket vi har overværet samt hørt og set, og det bevidner vi i sandhed med vore segl, der hænges under dette brev. Givet forannævnte år, dag og sted.

1) jf. DRB. III 5 nr. 380, III 7 nr. 15 (uægte).

377 1397. 25. september. Roskilde domkirke.

Niels Bille, Roskildebiskoppens official, afsiger slutdom i en strid mellem Jon Jonsen, evig vikar i Roskilde, og Evert Moltke af Veksø, væbner, om landsbyen Måløv.

Original i den arnamagnæanske samling.

Niels Bille, hr. biskoppen af Roskildes official, til alle, hvem dette angår eller på nogen som helst måde vil kunne angå i fremtiden, hilsen med Gud.

Da der i vor nærværelse er opstået årsag til strid ved domstolen mellem hr. Jon Jonsen, evig vikar ved kirken i Roskilde, på den ene side og Evert Moltke af Veksø, væbner, på den anden angående og vedrørende gods, nemlig landsbyen Måløv, og eftersom nævnte hr. Jon fremførte, at en hr. Bo Dyre, hvis datter Evert for nærværende har til hustru, forurettede ham i nævnte landsby, der ligger til vikardømmet, som han for nærværende besidder i kirken i Roskilde, og har påført ham et tab ud over en værdi af 100 mark sølv ved gennem fem år at bemægtige sig nævnte landsby og ved i mellemtiden at oppebære de enkelte afgifter, indtægter og oppebørsler og ved at tage afgifter af landboerne, medens Evert på den anden side gjorde gældende og sagde, at selve landsbyen Måløv med fuld ret tilhørte nævnte hr. Bo Dyre, ridder, og som følge heraf hævdede, at alt hvad han modtog fra selve landsbyen Måløv, oppebar han med retmæssig adkomst, så er vi efter at have hørt begge parter og efter at have fastsat en termin, til hvilken de skulle godtgøre deres retskrav, kommet til det resultat, at nævnte landsby i henhold til dens rette ejeres åbne breve[1]) retmæssigt var og er hjemfalden til det alter[2]) eller det vikardømme, som hr. Jon besidder. Som følge heraf har nævnte hr. Jon også fremlagt breve[3]) fra den berømmelige fyrste hr. Oluf, forhen konge af Danmark, ved

hvilke han i overensstemmelse med fædrelandets love tildømte nævnte vikardømme nævnte landsby, idet han pålagde evig tavshed om denne sag, eftersom der ikke var modtaget nogen breve i modstrid hermed. Men Evert har på intet tidspunkt kunnet føre bevis for noget af det, som han har hævdet. Efter at vi således har rådført os med kyndige mænds råd og har gransket sagens rette mening, idet der var fastsat en termin til at høre dommen, og da hr. Jon stillede krav om, at der blev fældet en dom angående og vedrørende besiddelsen af nævnte landsby, erklærer vi siddende på vort dommersæde og under påkaldelse af Guds navn ved endeligt at afgøre, og afgør vi endeligt ved at erklære i domsform i dette brev, at nævnte landsby Måløv med rette tilkommer hr. Jon på hans vikardømmes vegne, idet vi pålægger Evert evig tavshed vedrørende nævnte sag, og vi forbeholder os for en anden gangs skyld ret til domfældelse for uret, tab og udgifter. Denne dom er afsagt i kirken i Roskilde i det Herrens år 1397 den 25. september under vort segl.

1) kendes ikke. – 2) Nikolaj alter, jf. Arhnung, Roskilde Domkap. Hist. 210 flg. – 3) ét muligvis DRB. IV 2 nr. 7.

1397. 28. september. Lund. 378

Tue Galen af Näsbyholm, ridder i Skåne, sælger arven efter sin afdøde datter Ingefred, nemlig fjerdedelen af Hyby og Hyby fang, som skal tilfalde ham efter fru Marina Jensdatter af Hybys død, til hr. Niels Ivarsen af Hevringholm, ridder.

Original i rigsarkivet.

Tue Galen af Näsbyholm, ridder i Skåne, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Jeg gør vitterligt for alle nulevende og fremtidige, at jeg og mine arvinger erkender, at jeg til velbyrdig ridder hr. Niels Ivarsen af Hevringholm og hans arvinger har solgt al den ret, der tilkom mig efter arveretten efter min datter Ingefreds død, Jens Absalonsens hustru – salig ihukommelse – nemlig fjerdedelen af Hyby og hele Hyby fang, i landsbyer, bebygget og øde gods, såvel som godsets tilliggender, nemlig agre, enge, græsgange, fiskevande, skove, åer, møller, vådt og tørt, der vil tilfalde mig og vil overgå til mig efter fru Marina Jensdatter af Hybys død, og jeg har afhændet det for fuld og tilstrækkelig betaling, som jeg fuldt ud har modtaget til min tilfredshed af samme hr. Niels, og jeg har skødet det at besid-

de evigt med al ret, idet jeg forpligter mig til at hjemle, fri og frigøre fornævnte hr. Niels Ivarsen og hans arvinger fornævnte part med alle dens tilliggender, som det er nævnt, fra krav og tiltale fra hvem som helst af mine arvinger. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de velbyrdige mænd og herrer Konrad Iserenvord, min elskede svoger, Jakob Absalonsen og Jens Due, riddere, og Jens Andersen, landstingsfoged i Skåne, hængt under dette brev. Givet i Lund i det Herrens år 1397 dagen før den hellige ærkeengel Michaels dag.

379 1397. 28. september.

Tue Galen af Näsbyholm, ridder i Skåne, sælger alt sit gods i Sällshög, som han arvede efter sin afdøde datter Ingefred, til hr. Niels Ivarsen af Hevringholm, ridder.

Original i rigsarkivet.

Tue Galen af Näsbyholm, ridder i Skåne, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Jeg gør vitterligt for alle nulevende og fremtidige, at jeg erkender, at jeg til velbyrdig ridder, hr. Niels Ivarsen af Hevringholm, nærværende brevviser, har solgt alt mit gods i Sällshög, som tilfaldt mig efter arveretten efter min datter Ingefreds død, Jens Absalonsens hustru – salig ihukommelse – nemlig tre gårde, i hvilken Peder Bramsen bor i den første, og den giver en øre korn i afgift, i den anden bor Jakob Jakobsen, og den giver 30 skæpper korn, i den tredje bor Troels Salomonsen, og den giver 30 skæpper i årlig afgift, med en vandmølle sammesteds samt alt og ethvert af det nævnte gods' tilliggender, nemlig agre, enge, skove, græsgange, dam og damsbånd, for fuld betaling, som jeg har oppebåret af ham til min nytte, og jeg har afhændet og skødet det til evig besiddelse med al ret, idet jeg forpligter mig og mine arvinger til at hjemle, fri og frigøre fornævnte hr. Niels Ivarsen og hans arvinger fornævnte gods fra krav fra hvem som helst, således som landets love udsiger og kræver. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de velbyrdige mænd og herrer, Konrad Iserenvord, min elskede svoger, Jakob Absalonsen, Jens Due, riddere, og Jens Andersen, landstingsfoged i Skåne, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1397 dagen før den hellige ærkeengel Michaels dag.

1397. 29. september. 380

Tue Galen af Näsbyholm og Niels Ivarsen af Hevringholm skifter godset efter afdøde Jakob Absalonsen og hans hustru Ingefred.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Skiftebrev mellem Tue Galen af Näsbyholm i Skåne og hr. Niels Ivarsen af Hevringholm i Jylland, riddere, som faldt og blev gjort efter Jens Absalonsen og hans hustru Ingefreds død, nemlig Saritslöv og Saritslövs fang, Olstorp og Bramstorp med et vandmøllested tilfaldt Tue Galen, og Tryde og Tryde fang med Tryde møllested, fremdeles Rynde øde torp, Sällshög og en gård i Everöd tilkom Niels Ivarsen. Givet på ærkeenglen sankt Michaels dag.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Byttebrev mellem Tue Galen og Niels Ivarsen, afholdt således: fornævnte Galen fik nemlig Saritslöv og Saritslövs fang, Olstorp og Bramstorp med et vandmøllested, og den anden fornævnte fik herudover Tryde og Tryde fang og Tryde møllested. Givet 1397.

1397. 30. september. 381

Hertuginde Elisabeth af Mecklenburg, datter af afdøde grev Klaus af Holsten, oplader alle lande, len, borge, breve og andet, der er tilfaldet hende efter hendes fader, til hertug Gerhard, hertug af Slesvig, greve af Holsten, Stormarn og Schauenburg, *dog med undtagelse af hendes livgeding, indtil hun gifter sig igen.*

Original på nedertysk i rigsarkivet.

1397. 2. oktober. S. Pietro i Rom. 382

Kardinalkollegiets kammermester Henricus, kardinalpresbyter af Sta. Anastasia, kvitterer biskop Tetze af Odense for betaling af resten af hans servispenge.

Afskrift i de pavelige obligationsregistre.

Henricus o.s.v.[1])
(Vi gør vitterligt for Eder alle,) at den ærværdige fader i Kristus hr. Tetze, af Guds nåde biskop af Odense, dags dato ved den ærværdige

mand hr. Henrik v. d. Mölen, ærkedegn i Waren i kirken i Schwerin, virkeligt og virkningsfuldt har ladet indbetale 50 kammerfloriner i guld, 17 skilling 10 penning til os som endelig restbetaling af sit servitium commune[2]), som han virkeligt på grund af sin kirke i Odense skyldte kammeret for kollegiet af de nævnte herrer kardinaler under visse straffe og domme, og at han ligeledes som endelig restbetaling af sit ene servitium minutum[3]) har ladet indbetale 3 lignende floriner 29 skilling 10 penning i nævnte mønt. Vi kvitterer o.s.v.[1]) og løser o.s.v.[1]), og vi giver o.s.v.[1]). Til vidnesbyrd o.s.v.[1]). Givet som ovenfor den 2. oktober i det ottende år.

1) for de i håndskriftet således forkortede formler jf. nr. 317. – 2) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 3) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 3.

383 1397. 2. oktober.

Optegnelse om fordeling mellem kardinalerne af biskop Tetze af Odenses indbetaling af den resterende del af hans servispenge.

Notits i de pavelige obligationsregistre.

Den 2. oktober betalte den ærværdige fader hr. Tetze, biskop af Odense i Danmark, 50 floriner 17 skilling 10 penning som restbetaling af sit servitium commune[1]) og 3 floriner 29 skilling 10 penning som restbetaling af det ene minutum[2]). Tilsammen i alt 53 floriner 47 skilling 8 penning. Og han blev forfremmet i hr. Urbans 11. (år)[3]). Der var 14 kardinaler ved hans forfremmelse, nemlig (*herefter følger kardinalnavnene, der udelades her*). Kollegiets klerk tager 26 skilling 11 penning. Der bliver 53 floriner 20 skilling 9 penning tilbage. Hver kardinal tager 3 floriner 40 skilling 9 penning. Kammeret tager de 9 døde (kardinalers) lodder, (*navnene udelades*), der tilsammen beløber sig til 34 floriner 16 skilling 9 penning.

1) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 2) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 3. – 3) omkr. 1388 4. august, jf. DRB. IV 3 nr. 422.

384 1397. 4. oktober. Gurre.

Vidnesbyrd, udstedt af ærkebiskop Jakob af Lund, biskop Peder af Roskilde og 17 adelige om, at kong Erik 11. juli var mødt for alle tre rigers råd i Kalmar og der havde fremført sin klage mod Svend Sture og Sommer; men da disse ikke mødte, fastsattes en 12 ugers frist, som nu er forløbet, uden at de er fremmødt.

Original på dansk i rigsarkivet.

Vi Jakob, af Guds nåde ærkebiskop i Lund, og Peder, af den samme nåde biskop i Roskilde, Mikkel Rud, Johan Olufsen, Predbjørn Podebusk, Hans Podebusk, Jakob Bille, Bertold van Osten, Anders Olufsen af Tystofte, Niels Ågesen, Mogens Lavesen, Jens Lavesen, Henrik Jensen, Jon Lille og Jakob Jonsen, riddere, Herman Fleming, Peder Sten, Klaus Jensen og Esbern Bille, væbnere, bekender med dette vort åbne brev, at den mægtige fyrste, vor nådige herre, kong Erik, mødte i Kalmar for sit rigsråd af Sverige, Norge og Danmark den onsdag, der kom næst efter ottendedagen efter sankt Petrus' og sankt Paulus' dag[1]) nu i sommer og bød sig til rette angående den beskyldning, han havde mod Svend Sture og Sommer; og eftersom Svend Sture og Sommer ikke selv var til stede der, og der heller ikke var nogen, der på deres vegne ville stå til ansvar eller rette over for vor fornævnte nådige herre, kong Erik, vedrørende denne beskyldning, så blev der for vor fornævnte herre, kongen, og Svend Sture og Sommer fastsat tolvugersdagen fra den nævnte dag, hvor de alle tre skulle møde for vor fornævnte herre kongens rigsråd, som var til stede i nærheden af ham på denne tolvugersdag, ligegyldigt hvor han da end befandt sig; og denne tolvugersdag var i går, og da var vor fornævnte herre hos os på Gurre og bød sig over for os til rette vedrørende den beskyldning, han havde mod nævnte Svend Sture og Sommer og ville i den anledning enten nyde eller undgælde så meget, som var retfærdigt, og han ville vente her på Gurre hele dagen til ende og endnu i dag efter middag, men Svend Sture og Sommer kom ikke for at stå til svar og heller ingen på deres vegne og heller ingen, som beviste deres lovlige forfald, således som landets lov foreskriver, skønt vi vel har forstået, at de havde modtaget bud om, at de skulle komme, som før nævnt. Eftersom vor fornævnte herre, kongen, mødte for os som før nævnt, men ikke Svend Sture og ikke Sommer eller nogen på deres vegne, således som foran står skrevet, så vil vi, når det bliver krævet af os, sige så meget om de foranskrevne punkter, som vi over for Gud ved er rigtigst, og som vort lands lov kræver. Til større sikkerhed for, at alt det foranskrevne er foregået som tidligere sagt, lader vi vore segl hænge under dette brev. Givet på borgen Gurre i det Herrens år 1397 torsdag efter ærkeenglen sankt Michaels dag.

1) 29. juni.

385 1397. 6. oktober. Urnehoved landsting.

Tingsvidne af Urnehoved landsting om, at hertuginde Elisabeth af Mecklenburg, datter af afdøde grev Klaus af Holsten, skødede hertug Gerhard 6. af Slesvig al den ret til sin afdøde faders og hendes slægtninge greverne Henriks og Adolfs pantegods, der var tilfaldet hende efter hendes faders død, hvad enten det ligger i eller uden for hertugdømmet Slesvig.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Vi abbed Svend i Løgum kloster, abbed Niels i Ryd kloster, hr. Konrad, ærkedegn, hr. Johan Skriver, hr. Anders Jakobsen, kannikker i Slesvig, hr. Jens Helt, ærkedegn, hr. Niels Jensen, kannikker i Ribe, hr. Otto Tinhuus, kantor, hr. Thomas Buk, hr. Jens Mikkelsen, kannikker i Hadersley, hr. Benedikt von Ahlefeld den ældre, hr. Henning Køtelberg, hr. Klaus Kerle, hr. Klaus og hr. Henrik von Ahlefeld, brødre, hr. Wulf Pogwisch den yngre, hr. Jens Thomsen, hr. Wulf Marschalk, hr. Benedikt von Ahlefeld den yngre, riddere, Henneke Limbæk, Esbern Tagesen, Markvard Wulf, Otto Snafs, Henneke Rantzau, Hartvig Sehested, Bonde Klausen, Lyder Storm, Erik Krummedige, Wulf von der Wisch, Peder Eriksen, Thomas Sture, Split Esgersen, Markvard Sture, Borkvard Krummedige, Blixe Sehested, Godskalk Godendorp, Klaus Då, Peder Uge, Reimar Sehested, Ivar Didriksen, Klaus Stampe, Godskalk og Markvard Tinhuus, brødre, Lave Nielsen, Henrik Sønnikesen, væbnere, og Peder Stød fra Sønderborg, rådet i staden Slesvig og rådet i staden Flensborg, erkender og bevidner åbent med dette brev for alle dem, der nu er, eller som endnu kommer til, at vi år 1397 efter Guds fødsel den næste lørdag efter sankt Mikkels dag[1]) var og har været på landstinget i Urnehoved i Sønderjylland, hvor den højeste fyrste, vor nådige herre, hertug Gerhard, hertug af Slesvig, greve af Holsten, Stormarn og af Schauenburg, havde sat sit retterting med fuld magt, som vor danske landret anviser, og vi var til stede og så og hørte, at den højbårne fyrstinde og frue, fru Elisabeth, hertuginde af Mecklenburg, grev Klaus' datter, for sig og for sine rette arvinger og efterkommere, uden tvang, med god fri vilje på det forskrevne landsting med fuld magt, redeligt og retteligt tilskødede den fornævnte vor nådige herre, hertug Gerhard, og hans retmæssige arvinger, som vor danske landret anviser, til et fuldkomment evigt arveskøde alle de rettigheder, som var og er tilfaldet hende, eller som endnu senere kan tilfalde hende, i alt det pantegods, som hendes fader grev Klaus eller hendes fætre[2]), grev Henrik eller grev Adolf, salig ihukommelse, havde i pant

eller endnu har i pant, eller fra hvem ellers og på hvilken måde det har været pantsat eller endnu er pantsat, det være sig land eller folk, borge eller stæder eller øer eller Frisland, eller hvilket gods det end måtte være. Alt hvad der var og er tilfaldet hende fra hendes fader, forskrevne grev Klaus, eller fra hvem det ellers måtte være tilfaldet hende eller endnu kan tilfalde hende, det være fra hvem det være vil, og det være beliggende i hertugdømmet Slesvig eller uden for hertugdømmet, eller hvor det ellers måtte være beliggende, der er tilfaldet hende som arv eller som pant, hvortil hun havde eller har ret, det skødede hun på det forskrevne landsting helt og holdent med fuld magt, med al ret, med alle rettigheder og med alt tilbehør, som er liggende inden for alle deres grænseskel, intet undtaget, til den fornævnte hertug Gerhard og hans retmæssige arvinger at beholde som arv og bruge og besidde som en evig arv. Og hun skal til ham og hans retmæssige arvinger garantere for og udløse det fornævnte pantegods og alle andre punkter, der er forskrevne, hvad der deraf er tilfaldet eller endnu kan tilfalde, fra alle dem, der kan rejse retskrav, og de skal for den forskrevne hertug og hans rette arvinger i troskab vende alle ting til det bedste og ingen ting til det onde. At alle disse forskrevne punkter er sket således, og arveskødet er sket i vor nærværelse på landstinget i Urnehoved, som forskrevet er, derpå har vi alle og enhver, som er forskrevne, ladet vort segl til vidnesbyrd og til fuldkommen vitterlighed hænge under dette brev, der er givet og skrevet i det år, på den dag og på det sted, der er forskrevet.

1) 29. september. – 2) opfattet som slægtning i vid betydning.

1397. 6. oktober. Urnehoved landsting. 386

Tingsvidne af Urnehoved landsting om, at hertuginde Elisabeth af Mecklenburg, datter af afdøde grev Klaus af Holsten, skødede hertug Gerhard 6. af Slesvig alt pante- og arvegods i hertugdømmet Slesvig og alt andet gods inden eller uden for hertugdømmet, der var tilfaldet hende efter hendes faders død.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Vi abbed Svend i Løgum kloster, abbed Niels i Ryd kloster, hr. Konrad, ærkedegn, hr. Johan Skriver, hr. Anders Jakobsen, kannikker i Slesvig, hr. Jens Helt, ærkedegn, hr. Niels Jensen, kannikker i Ribe, hr. Otto Tinhuus, kantor, hr. Thomas Buk, hr. Jens Mikkelsen, kannikker i Hader-

slev, hr. Benedikt von Ahlefeld den ældre, hr. Henning Køtelberg, hr. Klaus Kerle, hr. Klaus og hr. Henrik von Ahlefeld, brødre, hr. Wulf Pogwisch den yngre, hr. Jens Thomsen, hr. Wulf Marschalk, hr. Benedikt von Ahlefeld den yngre, riddere, Henneke Limbæk, Esbern Tagesen, Markvard Wulf, Otto Snafs, Henneke Rantzau, Hartvig Sehested, Bonde Klausen, Lyder Storm, Erik Krummedige, Wulf von der Wisch, Peder Eriksen, Thomas Sture, Split Esgersen, Markvard Sture, Borkvard Krummedige, Blixe Sehested, Godskalk Godendorp, Klaus Då, Peder Uge, Reimar Sehested, Ivar Didriksen, Klaus Stampe, Godskalk og Markvard Tinhuus, brødre, Lave Nielsen, Henrik Sønnikesen, væbnere, rådet i staden Slesvig og rådet i staden Flensborg og Peder Stød fra Sønderborg, erkender og bevidner åbent med dette brev for alle dem, der er nu, eller som endnu kommer til, at vi år 1397 efter Guds fødsel den næste lørdag efter sankt Mikkels dag[1]) var og har været på landstinget i Urnehoved i Sønderjylland, hvor den højeste fyrste, vor nådige herre, hertug Gerhard, hertug af Slesvig, greve af Holsten, Stormarn og af Schauenburg, havde sat sit retterting med fuld magt, som vor danske landret anviser, og vi var til stede og så og hørte, at den højbårne fyrstinde og frue, fru Elisabeth, hertuginde af Mecklenburg, grev Klaus' datter, for sig og for sine rette arvinger og efterkommere, uden tvang, med god fri vilje på det forskrevne landsting med fuld magt, redeligt og retteligt tilskødede den fornævnte vor nådige herre, hertug Gerhard, og hans retmæssige arvinger, som vor danske landret anviser, til et fuldkomment evigt arveskøde hele hertugdømmet Slesvig og Sønderjylland med alle lande, borge og stæder, med alle øer, med alt tilhørende, både gejstligt og verdsligt, og dertil med alle friserne, nemlig alle disse fornævnte lande beliggende inden for alle deres grænseskel, intet undtaget, alt hvad der var og er tilfaldet hende fra hendes fader, forskrevne grev Klaus, salig ihukommelse, eller fra hvem det ellers kunne være tilfaldet eller endnu kan tilfalde hende, som arvegods eller som pantegods, og der tilskødede hun den fornævnte hertug Gerhard og hans retmæssige arvinger, der forskrevet er, med fuld magt alt andet land, andre borge og stæder og øer, hvor de måtte være beliggende, inden for hertugdømmet eller uden for hertugdømmet med alt tilbehør, intet undtaget, som forskrevet er. Alt dette forskrevne land, alle borge og stæder, der er omfattet af begge arveskøder, som forskrevet er, dem skal den fornævnte hertug Gerhard og hans retmæssige arvinger som retmæssig arv besidde til evige tider, alt hvad der var og er tilfaldet hende eller endnu kan tilfalde hende, af nogen som helst ting, der er for-

skrevet, hvortil hun havde ret eller har ret eller endnu kan få ret og skal have det og beholde det som arv til evige tider, at besidde uindskrænket med al ret og med alle rettigheder som en evig arv. Og hun skal til ham og hans retmæssige arvinger garantere for og udløse det fornævnte hertugdømme og alt andet land og punkter, der er forskrevne, hvad der deraf er tilfaldet eller endnu kan tilfalde, det være sig arvegods eller pantegods, som forskrevet er, fra alle dem, som kan rejse retskrav. Og hun skal for den forskrevne hertug og hans rette arvinger i troskab vende alle ting til det bedste og ingen ting til det onde. At alle disse forskrevne punkter er sket således, og arveskødet er sket i vor nærværelse på landstinget i Urnehoved, der er forskrevet, derpå har vi alle og enhver, som er forskrevne, ladet hænge vort segl til vidnesbyrd og til fuldkommen vitterlighed under dette brev, der er givet og skrevet i det år, på den dag og på det sted, som er forskrevet.

1) 29. september.

1397. 6. oktober. Urnehoved landsting. 387

Tingsvidne af Urnehoved landsting om, at hertuginde Elisabeth af Mecklenburg, datter af afdøde grev Klaus af Holsten, pantsatte hele hertugdømmet Slesvig og Sønderjylland til hertug Gerhard 6. af Slesvig for 400000 lødige mark.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Vi abbed Svend i Løgum kloster, abbed Niels i Ryd kloster, hr. Konrad, ærkedegn, hr. Johan Skriver, hr. Anders Jakobsen, kannikker i Slesvig, hr. Jens Helt, ærkedegn, hr. Niels Jensen, kannikker i Ribe, hr. Otto Tinhuus, kantor, hr. Thomas Buk, hr. Jens Mikkelsen, kannikker i Haderslev, hr. Benedikt von Ahlefeld den ældre, hr. Henning Køtelberg, hr. Klaus Kerle, hr. Klaus og Henrik von Ahlefeld, brødre, hr. Wulf Pogwisch den yngre, hr. Jens Thomsen, hr. Wulf Marschalk, hr. Benedikt von Ahlefeld den yngre, riddere, Henneke Limbæk, Esbern Tagesen, Markvard Wulf, Otto Snafs, Henneke Rantzau, Hartvig Sehested, Bonde Klausen, Lyder Storm, Erik Krummedige, Wulf von der Wisch, Peder Eriksen, Thomas Sture, Split Esgersen, Markvard Sture, Borkvard Krummedige, Blixe Sehested, Godskalk Godendorp, Klaus Då, Peder Uge, Reimar Sehested, Ivar Didriksen, Klaus Stampe, Godskalk og Markvard Tinhuus,

brødre, Lave Nielsen, Henrik Sønnikesen, rådet i staden Flensborg og rådet i staden Slesvig og Peder Stød fra Sønderborg, erkender og bevidner åbent med dette brev for alle dem, der nu er, eller som endnu kan komme til, at vi år 1397 efter Guds fødsel den næste lørdag efter sankt Mikkels dag[1]) var og har været på landstinget i Urnehoved i Sønderjylland, hvor den højeste fyrste, vor nådige herre, hertug Gerhard, hertug af Slesvig, greve af Holsten, Stormarn og af Schauenburg, havde sat sit retterting med fuld magt, som vor danske landret anviser, og vi var til stede og så og hørte, at den højbårne fyrstinde og frue, fru Elisabeth, hertuginde af Mecklenburg, grev Klaus' datter, for sig og for sine rette arvinger og efterkommere, uden tvang, med god, fri vilje satte som sikkerhed og pantsatte og tilskødede redeligt og retteligt til et uindskrænket pant til den fornævnte vor nådige herre, hertug Gerhard, og hans retmæssige arvinger, som vor danske landret anviser, hele hertugdømmet Slesvig og Sønderjylland med alle lande, borge, stæder, med alle friserne, med alle øer, både gejstligt og verdsligt, med alt tilbehør, der er beliggende inden for deres grænseskel, hvor intet er undtaget, alt det, der er tilfaldet hende, og som er fra hendes fader, forskrevne grev Klaus, salig ihukommelse, det være sig arvegods eller pantegods, eller fra hvem det måtte være tilfaldet hende eller endnu kan tilfalde hende, at have og besidde det fornævnte hertugdømme Slesvig med alle fornævnte punkter uindskrænket som et pant med al ret og alle retsvidnesbyrd uden afslag for 400000 lødige mark sølv i kølnsk vægt, hvorved den fornævnte vor herre, hertug Gerhard, fuldkommen har tilfredsstillet hende, som den fornævnte hertuginde fru Elisabeth åbent erkendte for os på dette fornævnte landsting. Og dette fornævnte hertugdømme Slesvig og alt, der er fornævnt, med alt tilbehør, som forskrevet er, skal den fornævnte hertug Gerhard og hans retmæssige arvinger beholde og besidde uindskrænket, frit og uden retskrav som et uindskrænket pant med al ret så længe, indtil hun selv igen løser det fra den fornævnte hertug eller fra hans rette arvinger for den fornævnte sum sølv og betaler ham til fuld tilfredshed i en sum i kølnsk vægt på et ikke fastsat tidspunkt, på et sikkert sted, der er ham passende og bekvemt, hvor det fornævnte sølv er nyttigt for ham at oppebære og også er vel forvaret. Og fornævnte hertug Gerhard og hans rette arvinger skal hun garantere for og udløse det fornævnte hertugdømme og alle andre forskrevne punkter, hvad der deraf er tilfaldet eller endnu kan tilfalde hende, som det er forskrevet, udløse det fra alle dem, der kan rejse retskrav, og hun skal for ham og hans rette arvinger i god tro

vende alle ting til det bedste og ingen ting til det onde. At alle disse forskrevne punkter er sket således og tilskødet på stedet Urnehoved på landstinget i vor nærværelse, derpå har vi alle og enhver, der er forskrevne, ladet hænge vort segl til vidnesbyrd og til fuldkommen vitterlighed under dette brev, der er givet og skrevet i det år, på den dag og på det sted, som er forskrevet.

1) 29. september.

[1397. Efter 6. oktober][1]). 388

Hr. Konrad Buk giver rådet i Wismar garanti i anledning af dettes brev til Skælskør for Johan v. Ülsen.

Notits i Wismar.

Hr. Konrad Buk står inde over for rådet i anledning af dets garantibrev, der er sendt til Skælskør på Johan v. Ülsens vegne, at der ikke skal rejses noget krav på dem.

1) notitsen er indført under 1397 efter lørdagen efter Remigius' dag.

1397. 9. oktober. 389

Peder Jensen, kaldet Degn, bymand i Ystad, pantsætter tre boder i sin gård i Ystad til Peder Absalonsen i Vimarp for ni mark sølv.

Original på dansk i det svenske rigsarkiv.

Jeg Peder Jensen, som kaldes Degn, bymand i Ystad, hilser alle, der ser eller hører dette brev, inderligt med Gud.

Det skal være vitterligt for alle nulevende og fremtidige, at jeg erkender i sandhed at skylde den forstandige mand, nærværende brevfører Peder Absalonsen i Vimarp i Karlstorp sogn i Njudung, ni mark sølv i gode, gyldige og gængse penge og ingen anden værdi, at betale nu førstkommende sankt Mikkelsdag helt og fuldstændigt uden svig; for hvilke ni lødige mark jeg pantsætter ham tre boder i min gård i Ystad, de nordligste tre af dem ved den østre længe med hus og jord og plads midt i gården lige så bredt som boderne og med fri indgang og udgang ad port og låge samt alt andet, som hører dertil, med hvilket navn det end nævnes, intet undtaget, frit, hjemlet og 'orgrant'[1]) mod hindring og krav fra hvem

som helst på det vilkår, at skulle det ske, at jeg eller mine arvinger ikke betalte Peder Absalonsen, hans hustru eller mine arvinger de ni lødige mark nu til førstkommende sankt Mikkelsdag, så forpligter jeg mig og mine arvinger til at give Peder Absalonsen, hans hustru eller hans arvinger ni skilling grot i landgilde af de samme tre boder nu til førstkommende sankt Mikkelsdag og således hvert år stadig ni skilling grot til sankt Mikkelsdag uden hindring eller forhaling, og uden at det fraregnes i gældens hovedstol, indtil den dag, da de ni lødige mark bliver betalt på sankt Mikkelsdag sådan som foran sagt. Til vidnesbyrd herom er mit segl hængt under dette brev sammen med segl tilhørende den ærværdige fader i Kristus hr. Peder Sommer, provincial for franciskanerne i provinsen Dacia, hr. Henneke, præst, Ingemar Pedersen og Åge Nielsen, bymænd i Ystad. Givet i det Herrens år 1397 på sankt Dionysius' og hans fællers dag.

1) rimeligvis tinglyst, jf. Jørgen Ottosen i Danske Studier 1962 98-100; er tidligere forsigtigt blevet tolket som skadesløs, jf. DRB. 2 VIII 249 note 2.

390 1397. 11. oktober.

Oluf Pant, dekan, Jakob Knudsen, provst, magister Peder Lykke, ærkedegn, Jens Ovesen, kantor, og hele kapitlet i Roskilde oplader Køge og Volborg herred, der var pantsat til dem af dronning Margrete for 3000 engelske guldnobler, til biskop Peder af Roskilde mod årligt at måtte oppebære manddrabsboden og 50 mark sølv af bispens cathedraticum.

Original i rigsarkivet.

Oluf Pant, dekan, Jakob Knudsen, provst, magister Peder Lykke, ærkedegn, Jens Ovesen, kantor, og hele kapitlet ved kirken i Roskilde, til alle, der ser dette brev, evig hilsen med Gud.

Vi gør vitterligt for alle nulevende og fremtidige, at vi med enstemmigt samtykke og med velberåd hu til den ærværdige fader i Kristus og vor kæreste herre hr. Peder, af Guds nåde vor biskop af Roskilde, og hans efterfølgere i sandhed har afstået byen Køge og Volborg herred, som af den højbårne fyrstinde vor frue dronning Margrete var pantsat til os for 3000 guldnobler fra England, således som det tydeligt fremgår af de åbne breve, som er blevet affattet herom, tillige med samme pantsættelsesbreve og al ret, der på nogen som helst måde tilkommer os i forskrevne by, herred og åbne breve, frit at råde over til gavn for vor foromtalte herre

biskop Peder og hans efterfølgere, idet vi udtrykkeligt erkender med dette brev, at vi af samme vor herre bispen og hans efterfølgere efter vort ønske har opnået og fået fuld og tilfredsstillende erstatning for foranskrevne sum guld, nemlig hele den sum penge, som i almindelighed kaldes penge for manddrab[1]), og 50 mark sølv af hans og hans efterfølgeres cathedraticum årligt til evig tid, uden indskrænkning at oppebære for os og vore efterfølgere i kapitlet i Roskilde, således som det udførligt står anført i de åbne breve, der er affattet herom. Til vidnesbyrd herom er vore segl hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1397 på torsdagen efter dagen for de hellige martyrer Dionysius og hans fæller[2]).

1) teksten har *homicidarum pecunia.* – 2) 9. oktober.

1397. 11. oktober. 391

Biskop Peder af Roskilde erklærer at have oppebåret 3000 engelske guldnobler af kapitlet sammesteds og overgiver til gengæld dette manddrabsboden og 50 mark sølv af cathedraticum.

Original i den arnamagnæanske samling.

Peder, af Guds nåde biskop af Roskilde, til alle, der ser dette brev, evig hilsen med Gud.

Vi gør vitterligt for alle nulevende og fremtidige, at vi af vort elskede kapitel i Roskilde fuldt ud og i sandhed har oppebåret 3000 guldnobler fra England, hvilke penge var henlagt til godskøb til lovprisning af den hellige jomfru, hvilken lovprisning benævnes den ubesmittede og uberørte, og til en antifon om den hellige martyr Laurentius, der kaldes Guds strålende martyr, der dagligt og til evig tid højtideligt skal afsynges under procession uden for koret i vor kirke i Roskilde, for hvilken sum guld, der allerede til gavn og øjensynlig nytte for vor kirke og vort bispebord på bemærkelsesværdig måde har forandret indtægterne for samme bord, der bør forøges, (og) vi ønsker at yde dette vort kapitel en tilfredsstillende erstatning, hvorfor vi til brug for samme lovprisninger for den hellige Guds moder og den hellige martyr Laurentius, der – som det anføres ovenfor – dagligt og til evig tid skal afholdes og synges i samme vor kirke i Roskilde, godtgør, overgiver og overdrager samme vort kapitel alle de penge, som i almindelighed kaldes (penge for) manddrab[1]), og ligeledes 50 mark sølv af vor cathedraticum, der skal holdes til evig ejen-

dom og besiddelse på en sådan måde, at to kannikker, som hvert enkelt år specielt udpeges til dette af dekanen og kapitlet, årligt skal oppebære dette cathedraticum tillige med sakristanen i Roskilde, og således at de ubeskåret forlods skal modtage 50 mark sølv på kapitlets vegne af de første penge af dette cathedraticum, der betales, men hvad der bliver til rest ud over disse 50 mark sølv, skal de forpligte sig til at overgive til os og vore til enhver tid værende efterfølgere tillige med regnskabsbogen over dette cathedraticum, der er oppebåret hvert enkelt år, for at vi og vore efterfølgere kan blive bedre oplyst om, hvad der er oppebåret ud over de 50 mark sølv, der skyldes kapitlet, og om de restancer, der måske er på dette cathedraticum. Men pengene for manddrab[1]) skal kannikkerne fra kapitlet, som det er omtalt ovenfor, hvert år oppebære i deres helhed og beholde for sig selv af foranskrevne årsag, og de skal intet tilbagegive til os eller til vore efterfølgere eller til nogen anden af samme. Ydermere erkender vi udtrykkeligt i dette brev, at vi af samme vort kapitel i foranskrevne 3000 guldnobler fra England har fået fuld og tilfredsstillende erstatning til vort bispebord for de foromtalte 50 mark sølv af cathedraticummet og alle de fornævnte penge for manddrab[1]). Fremdeles tilføjer vi og bestemmer til bod og frelse for vor umiddelbare forgænger hr. Niels' sjæl og til hans og vor egen ihukommelse, at der i tilslutning til og umiddelbart efter fornævnte lovprisning af den hellige jomfru skal synges antifonen Ave Maria, og at der straks efter dette skal læses tre kollekter i fællesskab af dekanen, nemlig den første kollekt for den hellige pave Lucius, vor nævnte kirkes værnehelgen, den anden for vor kirkes relikvier, og den tredje for og til de afdøde gudstroende, der er begravet sammesteds, hvilket er Gud i hans miskundhed o.s.v. Vi forpligter med dette brev udtrykkeligt os selv, vore efterfølgere og vort kapitel til på tro og love ukrænkeligt og til evig tid at overholde de ovenfor skrevne artikler. Til åbenbart vidnesbyrd og fuldstændigere vished om alt dette er vort segl tillige med segl tilhørende vor berømmelige fyrste og herre, hr. Erik, af Guds nåde rigerne Danmarks, Sveriges og Norges, de Venders og Goters konge og hertug af Pommern, og den ophøjede fyrstinde fru Margrete, af samme nåde dronning over de samme riger, og den ærværdige fader i Kristus hr. Jakob, af Guds miskundhed ærkebiskop af Lund, Sveriges primas, og tillige vort foromtalte kapitel i Roskildes segl hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1397 på torsdagen efter de hellige martyrer Dionysius' og hans fællers dag.[2])

1) teksten har *homicidarum* og *pecunia homicidarum*. – 2) 9. oktober.

1397. 11. oktober. Utrecht[1]). 392

Staden Utrecht udsteder en forordning om salg af sild, herunder også om salg af sild fra Skåne.

Original vedtægtssamling på middelnederlandsk i Utrecht.

Fremdeles en sådan forordning, som rådet i staden tidligere har forordnet ved klokkeringning, nemlig vedrørende at sælge skånske sild, "tyherinc"[2]) og andre sild, det vil rådet i fremtiden have ordnet således, at man sælger sildene på sådanne steder og på alle måder, som tidligere ved klokkeringning, på sådanne betingelser, som står deri.

<2> Fremdeles skulle der være nogen, der blandede "tyherinc"[2]), engelske sild eller sild fra Helgoland mellem rigtige skånske sild, det ville rådet dømme efter sin opfattelse.

1) forordningen er indført i en vedtægtssamling fra Utrecht med datoen *torsdagen efter den hellige Viktors dag,* der falder på den 10. oktober. – 2) if. E. Verwijs og J. Verdam, Middelnederlandsch Woordenboek VIII 334 er der tale om en særlig god sild fra en ikke nærmere angiven periode.

1397. 12. oktober. 393

Wulf Wulflam, borgmester, og Bernhard v. d. Rode, rådmand i Stralsund, erkender at have lånt 750 mark stralsundsk af dronning Margrete.

Original på nedertysk i Stralsund.

Jeg, Wulf Wulflam, borgmester, og Bernhard van dem Rode, rådmand i Stralsund, erkender og bevidner åbent med dette nærværende brev, at vi af vor ærlige og ædle frue, dronningen af Danmark, har lånt 750 stralsundske mark i hvide penge til vort råds behov i Stralsund, hvilke 750 mark vi eller vore arvinger vil betale og udrede igen til vilje og godtgørelse i Stralsund til vor fornævnte frue, dronningen, eller kong Erik, når de rykker os med deres breve. At disse fornævnte punkter forbliver stadige og faste, har vi, fornævnte hr. Wulf Wulflam og hr. Bernhard van dem Rode, hængt vore segl herunder på vort råds vegne og vore og vore arvingers i det Herrens år 1397 fredagen efter martyren Dionysius' dag[1]).

1) 9. oktober.

394 1397. 13. oktober.

Peder Sten af Huseby kvitterer dronning Margrete for 30 mark lødigt sølv, for hvilke Esbwndorp *i Horns herred havde været pantsat til ham.*

Original på dansk i rigsarkivet.

Jeg Peder Sten af Huseby hilser alle, der ser eller hører dette brev. Jeg gør vitterligt for alle, såvel fremtidige som nulevende, at jeg på mine vegne og mine arvingers vegne lader min nådige frue Margrete, af Guds nåde dronning i Danmark, Sverige og Norge, både hende selv og hendes arvinger være fuldstændigt kvit og fri vedrørende de 30 mark lødigt sølv, som *Esbwndorp* i Horns herred var pantsat til mig for. Jeg overdrager hende igen dette gods *Esbwndorp* med holdspenge[1]) og alt andet, lige så frit, som jeg fik det i pant, og således som det nu er. Til vidnesbyrd herom er mit segl hængt under dette brev sammen med segl tilhørende de velbyrdige mænd Niels Ågesen af Gurre, ridder, og Herman Fleming af Kalundborg, væbner. Givet i det Herrens år 1397 dagen før paven sankt Calixtus' dag[2]).

1) jf. DRB. III 2 nr. 255 note 1. – 2) 14. oktober.

395 1397. 14. oktober.

Niels Ivarsen af Hevringholm, ridder, pantsætter Skagemands ladegård i Malmø til Mikkel Jonsen, bymand sammesteds, for 70 mark sølv; men hvis han ikke kan hjemle den, pantsætter han ham sin anden gård sammesteds, som tidligere var pantsat til denne for 60 mark sølv, således at den samlede sum er 130 mark sølv.

Original i rigsarkivet.

Niels Ivarsen af Hevringholm, ridder, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Jeg gør vitterligt for alle, nulevende og fremtidige, at jeg erkender, at jeg i sandhed står i skyld og gæld til den gode mand Mikkel Jonsen, bymand i Malmø, nærværende brevviser, for 70 mark sølv, som fuldt ud skal betales ham og hans arvinger af mig og mine arvinger nu førstkommende mikkelsdag[1]) i gode hvide, lovlige og gængse penge og ikke i nogen anden betaling eller værdi. For disse 70 mark sølv pantsætter jeg ham med dette brev min gård kaldet Skagemands ladegård i Malmø, i

hvilken Peder Nienborg, Henrik Zøling, Saker Pedersen, Tule, Lars Jakobsen og Jakob Povlsen nu bor, tillige med grundstykker, jorder, gårdsrum, huse og bygninger og alle andre tilliggender til denne hele gård, intet undtaget, med hvilken benævnelse det end kan opregnes, på den betingelse, at nævnte Mikkel Jonsen med dette brevs givelse skal have fuldmagt til at indsætte og afsætte landboer i samme gård, til årligt at oppebære afgifterne og indtægter af samme, og til frit at råde derover efter sit ønske, indtil fornævnte pengesum fuldt ud betales nævnte Mikkel eller hans arvinger af mig eller mine arvinger, uden at de må fradrages i gældens hovedstol. Ydermere forpligter jeg mig og mine arvinger offentligt med dette brev til at hjemle, fri og frigøre fornævnte Mikkel Jonsen og hans arvinger fornævnte gård med alle dens fornævnte tilliggender, så længe den er pantsat ham, for og mod krav og tiltale fra hvem som helst, nulevende og fremtidige. Hvis jeg fremdeles ikke formår at hjemle og fri fornævnte Mikkel og hans arvinger for og mod krav og tiltale, som nævnt ovenfor, fra hvem som helst, nulevende og fremtidige, da pantsætter jeg med dette brev fornævnte Mikkel og hans arvinger min gård i samme by Malmø, i hvilken Jakob Andersen, rådmand, nu bor, hvilken gård jeg med arveret lovligt har erhvervet med min hustru Kristine, og som tidligere er blevet pantsat til fornævnte Mikkel Jonsen for 60 mark sølv, uden at den hidtil er blevet indløst, for de fornævnte 70 mark sølv og tillige for de fornævnte 60 mark sølv på de vilkår og betingelser, som jeg tidligere har givet og tilstået nævnte Mikkel angående denne gård, og tillige på den forud aftalte betingelse, at hvis fornævnte gård, som fornævnte Jakob Andersen bebor, til den tid ikke vil svare til en værdi af de nu sammenlagte 130 mark sølv, da forpligter jeg mig og mine arvinger til at fyldestgøre nævnte Mikkel og hans arvinger i overensstemmelse med en kendelse af fire af vore venner, som skal udtages af begge parter, med den yderligere tilføjelse, at hvis fornævnte Mikkel eller hans arvinger opfører nogen nævneværdig bygning i samme fornævnte gårde, da forpligter jeg med dette brev mig og mine arvinger til at fyldestgøre nævnte Mikkel og hans arvinger for den af dem i fornævnte gårde opførte bygning i overensstemmelse med en kendelse af fire af vore venner, som nævnt ovenfor. Fremdeles skal der ikke være nogen anden indløsningsdag end foromtalte mikkelsdag[1]), fremdeles skal, hvilket år end nævnte pengesum til mikkelsdag[1]) af mig eller mine arvinger fuldt ud betales nævnte Mikkel eller hans arvinger, afgifter og indtægter af de nævnte gårde følge hovedstolen uden at de på nogen måde bør fradra-

ges i gældens hovedstol. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med seglene tilhørende de gode mænd, nemlig hr. Jakob Kalv, ridder, hr. Anders, præst, Henneke Ågesen, Bent Unge, Åstred Jensen og Åge Degn, bymænd i Malmø, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1397 på paven sankt Calixtus' dag.

1) 29. september.

396 1397. 15. oktober. Rom.

Bertrandus de Aruassano, pavelig kapellan og auditør, stævner sankt Johannes nonnekloster ved Slesvig for sig, for at forsvare sig mod anklager fra Jens Odeslo, sognepræst i Kalleby.

Original i Slesvig.

Bertrandus de Aruassano, doktor i kanonisk ret, vor herre pavens kapellan og apostolisk auditør og af samme vor herre paven særligt udpeget auditør til nedenfor anførte sag og parter, til alle og hver enkelt af de herrer abbeder, priorer, provster, dekaner, ærkedegne, kantorer, skolemestre, skatmestre, sakristaner, underkantorer, kannikker såvel ved domkirker som ved kollegiatkirker og præster ved sognekirker eller sammes stedfortrædere, præster, vicepræster, kapellaner, præster med sjælesorg og uden sjælesorg, evige vikarer, alterpræster, klerke, og til alle notarer og offentlige notarer i Slesvig stad og stift og i øvrigt hvor som helst og til hver enkelt af dem i fællesskab, til hvem eller til hvilke dette vort brev når, hilsen med Gud og urokkelig lydighed mod vore eller rettere de apostoliske befalinger. For nylig har den højhellige fader i Kristus og vor herre, Bonifacius 9., ved Guds forsyn pave, til os ved sin visse løber ladet overgive et skriftstykke med hverv og ansøgning, hvilket brev I skal vide, at vi har modtaget med den ærbødighed, som det sømmer sig, indeholdende følgende ordlyd: "I, hellige fader, skal værdiges at betro en eller anden af de ærværdige mænd, de herrer apostoliske auditører ved Eders hellige palads, at høre, undersøge og bringe den sag og de sager til tilbørlig afslutning, hvilken og hvilke den hæderværdige mand Jens Odeslo, sognepræst i Kalleby, Slesvig stift, rejser eller har i sinde at rejse mod priorinden, nonnerne og nonnekonventet i Holm af benediktinerordenen i nævnte stift og alle og hver enkelte andre, som er af den formening, at det vedkommer dem i fællesskab eller hver for sig, angående og om nævnte sognekirke i Kalleby og med anledning i den at betro en eller

anden af de ærværdige mænd, de herrer auditører ved Eders hellige kurie, at høre, erfare, afgøre og føre til tilbørlig afslutning, med alt, hvad der hidrører, forefalder, afhænger af og er forbundet dermed, og med myndighed til at stævne fornævnte priorinde, nonner og konvent og alle andre, hvem det vedkommer, eller som mener, at det vedkommer dem i fællesskab eller hver for sig, til den romerske kurie, udenfor og til hjemlandene så ofte som det bliver nødvendigt, uanset at denne og disse sager muligvis ikke efter deres natur skal behandles eller endog afsluttes ved den romerske kurie." Men i slutningen af det nævnte skriftstykke med hverv eller ansøgning var der skrevet med en anden hånd og skrift, fuldstændig og aldeles ulig og forskellig fra skriften ovenover i dette skriftstykke, følgende ord, nemlig: "Efter befaling fra vor herre paven, skal magister Bertrandus de Aruassano høre, stævne, som der ansøges, og øve retfærdighed." Efter overdragelsen og modtagelsen af dette skriftstykke med hverv eller ansøgning blev vi af den gode mand, hr. Jens Odeslo, særligt udpeget hovedperson i nævnte brev, udstedt til os, i vor nærværelse med tilbørlig indtrængende anmodning opfordret til, at vi på sædvanlig og tilvant måde over for ham skulle værdiges at tage stilling til og tilstå ham stævning uden for den romerske kurie og til hjemlandene mod de regelbundne fruer, priorinden, nonnerne og nonnekonventet på Holm af benediktiktinerordenen i Slesvig stift som hovedpersoner på modpartens side, ligeledes særligt udpeget i nævnte hverv, udstedt og overgivet til os, som fornævnt, og alle andre, som mener, at det vedkommer dem i fællesskab eller hver for sig i overensstemmelse med og ifølge kraften i, formen og ordlyden af ovennævnte hverv. Idet vi Bertrandus, fornævnte auditør, derfor tager i betragtning, at denne opfordring er retfærdig og stemmende med fornuften, og idet vi ønsker at skride retmæssigt og lovligt frem i denne sag og disse sager og – det give Gud – som vi er forpligtet til, yde retfærdighed mod disse bønner, opfordrer og påminder vi af den grund med dette brev Eder, alle I ovennævnte, og hvem som helst af Eder i fællesskab, til hvem dette vort brev rettes, med den apostoliske myndighed, der er betroet os i denne sag, første, anden, tredje gang og peremptorisk i fællesskab og hver for sig, og idet vi lige så vel som befaling strengt påbyder Eder og hvem som helst af Eder i den hellige lydigheds navn og under den bandlysnings straf, som vi med dette brev fælder mod Eder og hvem som helst af Eder med fornævnte kanoniske påmindelse, hvis I ikke gør, hvad vi befaler, at I inden for de umiddelbart følgende seks dage efter overgivelsen og vitterliggørelsen af dette brev,

der er sket for Eder eller den ene af Eder, af hvilke seks dage vi anviser to som første, to som anden og de resterende to dage som tredje og peremptorisk termin og kanonisk påmindelse for Eder alle ovennævnte, dog således at ved fuldbyrdelsen af dette en af Eder ikke skal vente på en anden, og en ikke skal undskylde sig for en anden, skal sørge for på vore eller rettere på apostolisk vegne offentligt med høj og tydelig røst peremptorisk at stævne fornævnte fruer, priorinden og nonnerne, hovedpersoner på modpartens side, og alle andre og hver enkelte, der mener, at det i fællesskab eller hver for sig vedkommer dem i deres egen person, hvis I bekvemt kunne få deres tilstedeværelse, i modsat fald i deres gæsteboliger, hvis en sikker adgang dertil står åben, og i sognekirken i Kalleby i nævnte Slesvig stift, men hvis ikke da i Slesvig domkirke og nævnte sognekirke i Kalleby inden messehøjtiderne, når sammesteds folkemængden kommer sammen til gudstjeneste, men nonnekonventet på Holm i dets kloster, når de nævnte nonner ved klokkens klang eller i øvrigt, som skik er, forsamledes sammesteds, og i andre kirker eller offentlige og egnede steder i fornævnte stad og stift, hvor, når og så ofte det er til gavn og I anmodes om det, eller en af Eder anmodes om det, således at det er sandsynligt, at denne vor stævning er kommet til kundskab for disse eller enhver af dem, som vi ligeledes – og enhver af dem – med dette brev stævner således, at de på den umiddelbart følgende 50. dag efter denne vor stævning, foretaget af jer eller den ene af jer, mod dem eller den ene af dem, umiddelbart følgende, hvis denne 50. dag er rettergangsdag, og (hvis) vi eller muligvis en anden stedfortrædende auditør i vort sted, hvis nogen i mellemtiden måtte skulle træde i stedet i denne sag eller disse sager, ved S. Pietro i Rom i det apostoliske palads, hvor domme plejer at afsiges, eller andetsteds hvor muligvis samme vor herre paven da vil residere med sin kurie for at at afsige domme, i vort sted eller hans tilvante sted sidder på dommersædet, i modsat fald, på den første rettergangsdag, der umiddelbart følger derefter, hvor vi eller fornævnte stedfortræder i omtalte apostoliske palads i morgentimen måtte skulle sidde på dommersædet for at afsige domme personligt eller for .....[1]) de for sagen og sådanne sager hertil egnede indsatte på fyldestgørende måde med alle og hver enkelte gerninger, protokoller, breve, skrivelser, skridt .....[1]) privilegier .....[1]) dokumenter til behandling af denne eller disse sager og som på enhver måde angår forhold, som angår den eller dem, lovformeligt skal give møde ved domstolen over for os eller fornævnte stedfortræder særligt hovedmanden eller hans hertil lovformelige befuldmægtigede for

at kunne svare med retfærdighed angående og om alt, hvad der er indeholdt i nævnte hverv udstedt til os og i øvrigt sagen .....[1]) med hensyn til alle og enkelte gerninger gradvis, i rækkefølge og med henblik på slutdommen at kunne skride frem og se til, at der skrides frem, idet de tilbørlige og sædvanlige frister er overholdt og forudgående forhalinger .....[1]) og i øvrigt for at kunne afsige, gøre, høre, svare, nedlægge påstande og modtage, hvad der er retfærdigt, og hvad billighed og fornuft kræver, idet vi lige så vel underretter samme om, at hvad enten de sørger for at give møde på stævningens nævnte frist, som nævnt ovenfor, eller ikke, skal vi eller fornævnte stedfortrædende auditør i denne sag eller disse sager sammen med den part, der giver møde eller beder om, at der skrides frem sammen med ham, således som det er retfærdigt, lige så vel yderligere skride frem, uanset de nævnte stævnedes fravær eller genstridighed i nogen henseende. Men I skal sørge for med Eders åbne brev eller med et offentligt dokument, der i sig indeholder dette vort brev eller en angivelse af det, med tilbagesendelsen af dette brev så hurtigt som muligt trofast underrette os om dagen for udførelsen af denne vor befaling og formen og alt, hvad I mener skal gøres, eller den ene af Eder gør, med hensyn til det fornævnte. Men frigørelsen af alle og hver enkelt af dem, der pådrager sig vore fornævnte domme eller nogen af dem, forbeholder vi os på enhver måde kun for os eller vor overordnede eller fornævnte stedfortræder. Til bevis for alt dette og til vidnesbyrd om det fornævnte har vi befalet, at dette vort stævningsbrev eller dette offentlige dokument, der i sig indeholder denne vor stævning, som følge heraf skulle udfærdiges og underskrives og offentliggøres af Johannes[2]), nedenfor anførte offentlige notar og vor og denne sags skriver, over for os, og vi har ladet det bestyrke med vedhængning af vort segl. Givet og handlet i Rom i vor boligs gæstehus nær Monte Giordano i Rione Ponte[3]) år 1397 efter Herrens fødsel i den 5. indiktion, mandag den 15. i oktober måned i vespertimen eller deromkring i vor nævnte herre, hr. pave Bonifacius 9.s ottende pontifikatsår, i nærværelse sammesteds af de gode mænd, de herrer Thomas, fordum Angeli fra Viterbo, kannik ved kirken S. Angeli i Viterbo, og Benesacus de Formentis de Argento, klerk i Ferrara, særligt tilkaldte og udbedte vidner til det fornævnte.

1) lakuner i forlæggget, da pergamentet er beskadiget. – 2) Johannes Sternchen de Bartinstein, gejstlig i Ermland stift, notar, skriver for Bertrandus de Aruassano. – 3) jf. DRB. IV 3 nr. 56 note 3.

397 1397. 20. oktober. Iersleuæ.

Biskop Johannes af Christopolis giver Hårslev kirke et afladsbrev.

Notits af Hamsfort.

I det Herrens år 1397. ..... samme biskop Johannes af Christopolis bevilger i Iersleuæ den 20. oktober Hårslev kirke et afladsbrev.

1) notitsen følger i håndskriftet umiddelbart efter nr. 426.

398 1397. Omkr. 20. oktober[1]). Lübeck.

Werner Hoop og Reineke Ratelbant opløser et kompagniskab, som de havde imellem sig angående en afregning med dronning Margrete.

Indførelse i Lübecks Niederstadtbuch.

Det skal være vitterligt, at Werner Hoop og Reineke Ratelbant mødte ved denne bog og erkendte, at de var enige om, at med hensyn til et kompagniskab, som de hidtil har haft indbyrdes på grund af et regnskab angående dronningen af Danmarks gerninger, fuldstændigt er løst og skilt fra dette, således at den ene ikke skal rejse krav eller anvende nogen anden påmindelse over for den anden i noget fra denne time på grund af dette kompagniskab eller regnskab.

1) indførelsen er den 4. på en side, der som overskrift har *I det Herrens år 1397 dagen før de 11.000 jomfruers dag.*

399 1397. 29. oktober. Roskilde.

Roskildebispens official pålægger præsten ved Veksø kirke at påminde Evert Moltke af Veksø, væbner, om inden 30 dage at betale 100 mark sølv til hr. Jon Jonsen, evig vikar i Roskilde, som hans svigerfader afdøde hr. Bo Dyre, ridder, uretmæssigt havde oppebåret af vikardømmets gods i Måløv.

Original i den arnamagnæanske samling.

Hr. biskoppen af Roskildes official til præsten ved kirken i Veksø, vær hilset med Gud.

Vi anbefaler, at I, o ve, peremptorisk skal påminde Evert Moltke af Veksø, væbner, den afdøde ridder hr. Bo Dyres rette arving, om, at han ikke skal undlade at betale nærværende brevviser hr. Jon Jonsen, evig vikar

ved kirken i Roskilde, 100 mark sølv – en sådan værdi, nemlig i korn, kvæg og andre ting, havde hr. Jon fyldestgørende bevist over for os på domstolen ved vidner .....[1]), at nævnte hr. Bo uretmæssigt havde oppebåret af det vikardømmes gods i landsbyen Måløv, som samme hr. Jon besidder på kanonisk vis i nævnte kirke – inden 30 dage, af hvilke 30 dage vi fastsætter 15 dage som første, 10 som anden og 5 som tredje og peremptorisk termin både som forudgående kanonisk påmindelse og ifølge sagens natur, især fordi han endelig, efter at der i nævnte sag for os mundtligt på kanonisk vis forud var fastsat en termin til at høre dommen, på lovformelig vis ved vor slutdom er blevet dømt til at betale nævnte 100 mark sølv, idet ingen appel .....[1]) og idet domfældelse for tab og vold i overensstemmelse med fædrelandets love er forbeholdt af os til en anden gang og sag. I skal sende dette brev tilbage, beseglet med Eders segl. Givet i Roskilde i det Herrens år 1397 dagen efter sankt Simon og sankt Judas' dag under vort segl.

1) brevets højre side er beskadiget.

1397. 31. oktober. 400

Niels Lang skænker en gård i Röinge til Bosjø kloster.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Niels Langs, væbners, gavebrev til nævnte kloster[1]) på en gård i Röinge i Häggenäs i Göinge herred. Givet dagen inden allehelgensdag 1397.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Niels Lang, væbner, gør med sit brev vitterligt, at han har skænket og givet en gård i Röinge til Bosjø kloster til klosterbordet til frelse for sin og sin hustrus sjæle, og der skal derfor holdes en sjælemesse årligt uden nogen forsømmelse. Til sikkerhed for dette satte han sit segl (nedenunder) sammen med hr. Henriks, kannik i Lunds, og Elene Gudserksdatters segl. Givet 1397.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Væbneren Niels Langs gave til Bosjø kloster på Röinge gård. Givet 1397.

4. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Gavebrev, udstedt af Niels Lang, væbner, til Bosjø kloster angående en gård i Röinge i Göinge herred. Givet 1397.

1) Bosjø kloster, jf. nr. 86.

401 1397. 5. november.

Hertug Albrecht af Bayern, greve af Hennegau, Holland og Zeeland, sender en udsending til Zweder van Heenvliet, skatmester på Voorne, om skibe fra Skåne.

Regnskabsnotits på nedertysk i Haag.

Et bud med breve, sendt til hr. Zweder van Heenvliet om, at han på min herres vegne skulle opholde alle skibe fra Kampen og fra 's-Hertogenbosch, der kom fra Skåne. I den samme sag er mange fiskeopkøbere sendt til fogeden fra Texel om, at han også skal opholde alle skibe, der lå i Marsdiep.

402 1397. 6. november. Søholm.

Kong Erik 7. af Pommern stadfæster dronning Margretes gave til Vor Frue kloster i Roskilde på Kelstrup i Ods herred, som hun havde købt af hr. Ture Knudsen og hans arvinger.

Original på dansk i rigsarkivet.

Vi Erik, med Guds nåde Danmarks, Sveriges, Norges, de Goters og Venders konge samt hertug i Pommern, hilser alle, der ser eller hører dette brev, kærligt med Gud.

Eftersom vi har hørt af rigets råd i Danmark, at vor kære moder og frue, dronning Margrete, købte Kelstrup, der ligger i Ods herred på Sjælland, sammen med dets tilliggende af hr. Ture Knudsen og siden af hans arvinger, for at hun skulle have desto større ret dertil, hvilket fornævnte Kelstrup med rettigheder og al dets tilliggende og det, der hører dertil, samt med de åbne breve, der er opsat derom, hun med samtykke af rigets råd i Danmark, længe før vi blev konge i Danmark, skænkede og afhændede fra sig og sine arvinger og efterkommere til Vor Frue kloster i Roskilde til

evig besiddelse, således som hendes brev derom lyder[1]), og eftersom Gud og hans moder har vist os stor nåde og ære, mere end vi er værdige til i forhold til deres nåde, eller vi har gjort os fortjent til over for dem, så bør det sig, at vi ærer dem igen, derfor vil og skal vi efter vort riges rådgiveres råd stadfæste den fornævnte gave, nemlig Kelstrup med tilliggende og rettigheder, som vor fornævnte kære moder og frue har tilstået og givet til fornævnte Vor Frue kloster i Roskilde, og bestandigt og sikkert overholde den og i alle henseender fuldbyrde den i overensstemmelse med de vilkår, der findes i brevene, der er opsatte derom, og ifølge alle artikler, som vor kære moders og frues nævnte brev, som er opsat om den nævnte gave, indeholder, og på vore egne, vore arvingers og efterkommeres vegne lover vi, at det bestandigt, fast og ubrydeligt skal overholdes til evig tid, uigenkaldeligt, uhindret og uden al svig. Til stadfæstelse af og større sikkerhed for alt dette foran skrevne har vi og vor fornævnte kære moder og frue hængt vore segl under dette brev, og til vidnesbyrd har vi bedt om, at segl tilhørende ærkebiskop Jakob af Lund, biskop Peder af Roskilde, biskop Tetze af Odense, hr. Jens Andersen, hr. Mikkel Rud, hr. Jens Rud, hr. Anders Jakobsen, hr. Johan Olufsen og hr. Abraham Brodersen hænges under dette brev. Givet på Søholm i det Herrens år 1397 tirsdag efter allehelgensdag.

1) jf. DRB. IV 5 nr. 58.

1397. 6. november. 403

Kong Erik 7. af Pommern stadfæster dronning Margretes gave til Sorø kloster omfattende Kattrup og Kuserup.

Referat i Sorø gavebog.

Den berømmelige Erik, konge af Danmark, Sverige og Norge samt hertug af Pommern, stadfæstede denne gave[1]) med sin bekræftelse. I det Herrens år 1397 tirsdag efter allehelgensdag.

1) jf. DRB. IV 5 nr. 60.

1397. 6. november. S. Pietro i Rom. 404

Pave Bonifacius 9. tillader ridderen Erik Bydelsbak og hans hustru Bodil at lade holde messe før daggry.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til vor elskede søn, den velbyrdige mand Erik Bydelsbak, ridder, og vor elskede datter i Kristus, den velbyrdige fru Bodil, hans hustru, Roskilde stift, hilsen og apostolisk velsignelse.

Den oprigtige hengivenhed og kærlighed, som I nærer til os og den romerske kirke, fortjener, at vi nådigt imødekommer Eders ønsker, særlig i de tilfælde, hvor I, som det er Eders fromme ønske, kan vise iver for gudstjenesten, og hvorved Eders åndelige frelse kan fremmes. Idet vi derfor bøjer os for Eders fromme bønner, bevilger vi Eder, fromme søn og datter, i kraft af dette brev af særlig nåde, at I må lade holde messe før dagens frembrud, dog omkring daggry, når andre af de opgaver, I til enhver tid står midt i, måtte kræve det, ved Eders egen eller en anden egnet præst, uden at det skal kunne lægges hverken Eder eller den præst, der således holder messe, til last, forudsat dog, at I gør sparsomt brug af denne tilladelse; thi når vor herre Jesus Kristus, Guds søn, som er det evige lys, ofres ved altertjenesten, bør dette ikke ske i nattens mulm og mørke, men i dagens lys. Intet menneske må bryde dette vort tilståelsesbrev eller i dumdristig forvovenhed handle derimod. Hvis nogen drister sig til at forsøge dette, skal han vide, at han vil pådrage sig Gud den almægtiges og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' vrede. Givet ved S. Pietro i Rom den 6. november i vort ottende (pontifikats)år.

405 1397. 6. november. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. tillader Erik Bydelsbak, ridder, og hans hustru Bodil at vælge en skriftefader, som kan meddele dem fuld syndsforladelse i deres dødsstund.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til vor elskede søn, den velbyrdige mand Erik Bydelsbak, ridder, og vor elskede datter i Kristus, den velbyrdige fru Bodil, hans hustru, Roskilde stift, hilsen og apostolisk velsignelse.

Den oprigtige hengivenhed, hvormed I ærer os og romerkirken, foranlediger, at vi nådigt bønhører Eders ansøgninger, især når de tager sigte på Eders sjæls frelse. Følgelig har vi imødekommet Eders bønner og

bevilger Eder, fromme søn og datter, med dette brev, at I kan vælge Eder en skriftefader, som med apostolisk myndighed, så vidt kirkens nøglemagt strækker sig, og det er velbehageligt i den guddommelige majestæts øjne, én gang, når døden truer, kan meddele Eder den fulde forladelse for alle Eders synder, som I angrer af hjertet og bekender med munden, hvilket de romerske paver nu og da plejer at tildele enkelte personer ved særligt privilegium, dog således at samme skriftefader i de tilfælde, hvor der skal ydes anden mand oprejsning, kan pålægge Eder personligt, hvis I forbliver i live, eller Eders arvinger, hvis I måske skulle gå bort, at udføre det, som I eller de som anført var pligtige at gøre. Og for at I ikke – det være langt fra – på grund af denne nådesbevisning for fremtiden skal blive mere tilbøjelige til at begå utilladelige handlinger, er det vor vilje, at hvis I måtte begå sådanne i tillid til denne eftergivelse, skal omtalte eftergivelse ikke på nogen måde være Eder til hjælp i så henseende. Intet menneske må bryde dette vort tilladelses- og viljesbrev eller i ubesindig forvovenhed handle derimod. Men hvis nogen drister sig til at forsøge det, skal han vide, at han vil pådrage sig Gud den almægtiges og hans apostle sankt Petrus' og Paulus' vrede. Givet ved S. Pietro i Rom den 6. november i vort ottende (pontifikats)år.

1397. 7. november. 406

Hertug Albrecht af Bayern, greve af Hennegau, Holland og Zeeland, sender en udsending til tolderne i Geervliet og Iersekeroord om sild fra Skåne.

Regnskabsnotits på middelnederlandsk i Haag.

Om natten hastigt sendt Claisken Trompener til tolderne i Geervliet og i Iersekeroord, for at de skulle opholde alle skånske sild, der kom til tolden, indtil den tid, da man lod ham vide noget andet.

1397. 8. november. S. Pietro i Rom. 407

Pave Bonifacius 9. eftergiver alle, der besøger helligkorsalteret i Århus domkirke på en række festdage eller rækker en hjælpende hånd til dets bevarelse, et bestemt antal år og dage af den dem pålagte kirkebod.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til alle troende kristne, der får dette brev at se, hilsen og apostolisk velsignelse.

Skønt han, hvis gave det er, at hans troende på værdig og priselig måde kan tjene ham, af sin rige kærlighed, som overgår de bedendes fortjenester og ønsker, giver dem, der tjener ham på en god måde, langt mere til gengæld, end de kan fortjene, indbyder vi dog ikke desto mindre så at sige med lokkende belønninger, nemlig aflad og syndsforladelse – i ønsket om at gøre menigheden velbehagelig for Gud og til tilhænger af gode gerninger – Kristi troende til at være ham til behag, for at de derved kan gøres mere egnede til den guddommelige nåde. Da vi altså ønsker, at helligkorsalteret i kirken i Århus kan opnå passende hædersbevisninger, og for at Kristi troende desto hellere for fromhedens skyld skal strømme til det og desto mere redebont række en hjælpende hånd til dets bevarelse, jo mere overstrømmende de ser sig vederkvæget ved den himmelske nådegave sammesteds som følge heraf, eftergiver vi barmhjertigt i tillid til Gud den almægtiges barmhjertighed og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' myndighed alle, der viser sand anger og bekender deres synder, og som hvert år på Herrens fødselsdag, omskærelsesdag, helligtrekongersdag, på hans opstandelsesdag og himmelfartsdag og på vor herre Jesu Kristi legems dag og pinsedag og desuden på den hellige jomfru Marias fødselsdag, bebudelsesdag, renselsesdag og himmelfartsdag og på sankt Johannes Døberens fødselsdag og fornævnte apostle Petrus' og Paulus' og det hellige kors' og dette alters indvielses festdage og ved højtideligholdelsen af allehelgensdag og i løbet af de otte dage efter disse fester for fødselen, helligtrekonger, opstandelsen, himmelfarten og Herrens legem og sankt Marias fødsel og himmelfart og desuden sankt Johannes' fødsel og fornævnte apostle Petrus og Paulus og i løbet af de seks dage, der følger umiddelbart efter pinsedag, fromt besøger fornævnte alter og rækker en hjælpende hånd til dets bevarelse, tre år og lige så mange kvadragener, nemlig på hver enkelt festdag og højtidsdag, men 100 dage på ottendedagene og de fornævnte seks dage, på hvilke de årligt fromt besøger nævnte alter og rækker en hjælpende hånd som fornævnt, af den dem pålagte kirkebod, idet dette brev ingenlunde skal have gyldighed efter ti års forløb. Men det er vor vilje, at dette brev ikke skal have nogen styrke eller betydning, hvis i øvrigt en anden aflad er tilstået af os til dem, der besøger nævnte alter eller rækker en hjælpende hånd til dets bevarelse eller i øvrigt udreder fromme almisser sam-

mesteds, og som skal vare til evig tid eller til et bestemt, endnu ikke indtruffet tidspunkt. Givet ved S. Pietro i Rom den 8. november i vort ottende (pontifikats)år.

1397. 8. november. S. Pietro i Rom. 408

Pave Bonifacius 9. eftergiver alle, der besøger Roskilde domkirke på en række festdage eller rækker en hjælpende hånd til dens bevarelse, et bestemt antal år og dage af den dem pålagte kirkebod.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til alle troende kristne, der får dette brev at se, hilsen og apostolisk velsignelse.

Skønt han, hvis gave det er, at hans troende på værdig og priselig måde kan tjene ham, af sin rige kærlighed, som overgår de bedendes fortjenester og ønsker, giver dem, der tjener ham på en god måde, langt mere til gengæld, end de kan fortjene, indbyder vi dog ikke desto mindre så at sige med lokkende belønninger, nemlig aflad og syndsforladelse – i ønsket om at gøre menigheden velbehagelig for Gud og til tilhænger af gode gerninger – Kristi troende til at være ham til behag, for at de derved kan gøres mere egnede til den guddommelige nåde. Da vi altså ønsker, at kirken i Roskilde kan opnå passende hædersbevisninger, og at Kristi troende desto hellere for fromhedens skyld skal strømme til den og desto mere redebont række en hjælpende hånd til dens bevarelse, jo mere overstrømmende de ser sig vederkvæget ved den himmelske nådegave sammesteds som følge heraf, eftergiver vi barmhjertigt i tillid til Gud den almægtiges barmhjertighed og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' myndighed alle, der viser sand anger og bekender deres synder, og som hvert år på Herrens fødselsdag, omskærelsesdag, helligtrekongersdag, på hans opstandelsesdag og himmelfartsdag og på vor herre Jesu Kristi legems dag og pinsedag og desuden på den hellige jomfru Marias fødselsdag, bebudelsesdag, renselsesdag og himmelfartsdag og på sankt Johannes Døberens fødselsdag og fornævnte apostle Petrus' og Paulus' og denne kirkes indvielses festdage og ved højtideligholdelsen af allehelgensdag og i løbet af de otte dage efter disse fester for fødselen, helligtrekonger, opstandelsen, himmelfarten og Herrens legem og sankt Marias fødsel og himmelfart og desuden sankt Johannes' fødsel og fornævnte

apostle Petrus og Paulus og i løbet af de seks dage, der følger umiddelbart efter pinsedag, fromt besøger fornævnte kirke og rækker en hjælpende hånd til dens bevarelse, tre år og ligeså mange kvadragener, nemlig på hver enkelt festdag og højtidsdag, men 100 dage på ottendedagene og de fornævnte seks dage, på hvilke de årligt besøger nævnte kirke og rækker en hjælpende hånd som fornævnt, af den dem pålagte kirkebod, idet dette brev ingenlunde skal have gyldighed efter ti års forløb. Men det er vor vilje, at dette brev ikke skal have nogen styrke eller betydning, hvis i øvrigt en anden aflad er tilstået af os til dem, der besøger nævnte kirke eller rækker en hjælpende hånd til dens bevarelse eller i øvrigt udreder fromme almisser sammesteds, og som skal vare til evig tid eller til et bestemt, endnu ikke indtruffet tidspunkt. Givet ved S. Pietro i Rom den 8. november i vort ottende (pontifikats)år.

409 1397. 8. november. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. stadfæster biskop Peder af Roskildes indstiftelse af helligkorsalteret i Århus domkirke, der var sket, mens han var biskop af Århus.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin ærværdige broder Peder, biskop af Roskilde, hilsen og apostolisk velsignelse.

Den oprigtige hengivenhed og kærlighed, som Du nærer til os og den romerske kirke, fortjener, ikke med urette, at vi, så vidt vi formår med Gud, nådigt imødekommer Dine begæringer, særlig dem, som tager sigte på forøgelse af gudsdyrkelsen og Din sjæls frelse. En ansøgning, der for nylig blev forelagt os på Dine vegne, indeholdt jo, at Du fordum, der dengang var biskop af Århus og betænkte Din egen frelse og ved en lykkelig handel ønskede at ombytte det jordiske med det himmelske og det forgængelige med det evige, indstiftede et alter i kirken i Århus fra nyt til ære for og med det hellige kors' navn og doterede det på fyldestgørende måde af det gods, der var overdraget Dig af Gud, for en verdensgejstlig præst, der sammesteds skal tjene Herren evindeligt, hvorfor vi på Dine vegne ydmygt blev bønfaldet om, at vi af apostolisk velvilje ville værdiges at tilføje den apostoliske stadfæstelses bestyrkelse til denne indstiftelse og dotering. Idet vi altså bøjer os for disse bønner, stadfæster vi i kraft af dette brev med apostolisk myndighed ifølge sikker viden denne indstiftelse

og dotering, idet vi anerkender og godkender den, og bestyrker den med dette brevs værn. Intet menneske må bryde dette vort stadfæstelses- og bestyrkelsesbrev eller i dumdristig forvovenhed handle derimod. Hvis nogen drister sig til at forsøge dette, skal han vide, at han vil pådrage sig Gud den almægtiges og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' vrede. Givet ved S. Pietro i Rom den 8. november i vort ottende (pontifikats)år.

1397. 10. november. 410

Herman Osenbrugge, skomager, borger i Ribe, forpagter halvdelen af Ribe kapitels grundstykke ved sankt Peders gildes stenhus for en årlig afgift på tre skilling grot.

Afskrift af Terpager.

Herman Osenbrugge, skomager, borger i Ribe, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle gode mænd skal vide, at jeg på egne og mine arvingers vegne med dette brev har modtaget i forpagtning og modtager i forpagtning af de ærværdige mænd herrerne Jens Helt, ærkedegn, og hele Ribe kapitel halvparten af Ribe kapitels grundstykke nær ved stenhuset, der nu tilhører sankt Peders gilde, lige over for Ribe ting, 9 1/2 alen i bredde langs gaden, men 10 alen langs stien, der fører ned til åen, for en årlig afgift, der hverken skal kunne forøges eller formindskes, nemlig for 3 skilling grot, der fordelt på de to sædvanlige terminer, nemlig sankt Hans' dag og apostlen sankt Andreas' dag, skal betales til den til enhver tid værende forstander for kapitlet, og jeg forpligter da med dette brev fast mig og mine arvinger til for bestandigt at betale fornævnte afgift fordelt på fornævnte terminer. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med seglene tilhørende de gode mænd Jens Madsen, rådmand, og Herman Remsnider, borger i Ribe, hængt under (dette brev). Givet i det Herrens år 1397 dagen før biskoppen sankt Mortens dag.

1397. 11. november. 411

Grev Albrecht af Holsten og Schauenburg kvitterer dronning Margrete for 300 mark lybsk.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Vi Albrecht, af Guds nåde greve af Holsten, Stormarn og af Schauenburg, gør vitterligt for alle dem, der ser dette brev eller hører det læse, at vi erkender åbent med dette brev, at vi har oppebåret og modtaget helt til vor tilfredshed 300 mark lybsk, som vi skulle have haft og modtaget på sankt Mortens dag, der er forgangen, hvilke 300 mark vor nådige frue, dronning Margrete, datter af kong Valdemar, havde lovet og tilsagt os på hr. Biters vegne, og som hr. Niels Ivarsen og hr. Bernike Skinkel, riddere, havde tilsikret os, for hvilke 300 mark vi, fornævnte grev Albrecht, havde udløst fornævnte vor nådige frue, dronning Margrete, hendes arvinger og hendes medlovere kvit og fri ved dette nærværende brev, der er skrevet efter vor Herres fødsel år 1397 på sankt Mortens dag under vort segl, der her er hængt derunder.

412 [1397][1]). 11. november. Quévy.

Biskop Tetze af Odense og biskop Johan af Slesvig, dronning Margretes udsendinge, giver afkald på al retslig forfølgelse i anledning af, at de på rejse fra Paris blev taget til fange af hertug Vilhelms mænd, der anså dem for hamburgere.

Original i Mons.

Vi Tetze, af Guds nåde biskop af Odense, og Johan, af samme nåde biskop af Slesvig, da sendebude og udsendinge for den høje fyrstinde, vor såre nådige frue, fru Margrete, dronning over rigerne Danmark, Sverige og Norge, erkender, idet vi offentligt erklærer, at vi på grund af det fangenskab eller den tilfangetagelse, der nu påførtes os og vore på rejsen fra Paris i landsbyen eller byen Quévy af officialer og svende hos den berømmelige fyrste og hertug Vilhelm, pfalzgreve ved Rhinen og hertug af Bayern og greve i Austerban, som anså os for hamburgere, denne herre hertug Vilhelms åbenbare fjender, i anledning af denne uagtsomhed ikke rejser eller truer med sag eller sager eller anklager for gejstlig eller verdslig domstol eller uden for personlig, ved vore herrer, venner, tilhængere, husstand eller undergivne eller alle andre i vort navn mod samme hertug Vilhelm eller hans mænd eller andre eller på enhver måde forordner eller bestemmer at forsøge det hos samme såre udmærkede dronning eller kongen, hendes søn, eller venner, der er forbundet

med eller undergivet ham, da vi frit og ustraffet er blevet løsladt af dette fangenskab eller denne tilfangetagelse uden krænkelse af vore personer og ligeledes uden formindskelse eller fratagelse af alle vore ejendele ifølge dettes brevs vidnesbyrd, der er bestyrket med vore segls værn. Givet sammesteds i Quévy den 11. november.

1) brevet er uden årstal. Det er i en tidligere udgave, Cartulaire des comtes de Hainaut de 1337 à 1436 III 32 nr. 788, forsigtigt henført til 1395, men udgiveren påpeger dog, at hertug Vilhelms titel først ville være korrekt efter faderens, hertug Albrechts, død 1404 12. december. Da biskop Tetze endnu levede 1400 11. marts, jf. Gammeldanske Diplomer I 188, men var død inden udgangen af 1400, jf. SRD. VII 233, kan der ikke tilvejebringes overensstemmelse mellem år og titel. Afgørende for dateringen bliver derfor, at hertugens mænd anså bisperne og deres følge for hamburgere og dermed hørende til deres fjender. Et fjendtligt forhold til Hamburg opstod under hertugernes kampe med friserne i årene 1396-98. Hertug Albrecht havde 1396 22. september, jf. Hans. UB. V 128 nr. 329, givet hamburgske købmænd frit lejde til Marsdiep og Vliestrom, såfremt de undlod at rejse på Ostfriesland, men 1397 4. oktober, jf. Hanserec. IV 435 nr. 460, tilbagekaldte han sit lejde, fordi Hamburg havde ført forsyninger frem til friserne ved Lauwers. En vis afspænding indtrådte dog, da rådet i Holland 1398 12. februar lovede Hamburg skadeserstatning, hvis 12 hamburgborgere ville aflægge ed på, at man ikke havde støttet friserne under krigen, jf. Hanserec. IV 435 nr. 461, jf. også nrr. 462-64. Nærværende brev skal derfor rimeligvis dateres til 1397.

(13)97. Omkr. 11. november[1]). 413

Opgørelse over, hvad borgere fra Kampen har mistet ved hollændernes kaperier, herunder fortegnelser over skibslaster, indladet i Dragør og Malmø.

Original på nedertysk i Kampen.

På Thomas Willemssens skib i Dragør lastet (*herefter opregnes 23 skadelidte*) ..... På Jan Rodens skib lastet i Malmø (*herefter opregnes 22 skadelidte*) ..... På Evert Janssens skib lastet i Malmø (*herefter opregnes 41 skadelidte*).

1) opgørelsen har overskriften *I året 97 omkring sankt Morten kom disse her nedenfor nævnte skibe til Marsdiep lastet med sild, og dem tog hollænderne helt og holdent.*

1397. 12. november. 414

Katerine, enke efter hr. Henning Berg, ridder, kvitterer dronning Margrete for 400 lødige mark, for hvilke gården Orebirk og Skam herred havde været pantsat til hende og hendes afdøde mand.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Jeg Katerine, enke[1]) efter hr. Henning Berg, ridder, hvem Gud være nådig, erkender og bevidner med dette brev for alle folk, der ser det eller hører det læse, at den ædle, højbårne fyrstinde, fru Margrete, dronning, datter af kong Valdemar af Danmark, fyldestgørende har tilsikret mig og mine arvinger de 400 lødige mark, for hvilke Orebirk og Skam herred havde været pantsat, således at jeg og mine arvinger løser den ædle frue Margrete, fornævnte dronning, kvit og fri fra alle slags rykning, og jeg skal og vil overdrage den fornævnte gård Orebirk til den fornævnte frue, dronning Margrete, eller til hvem hun befaler, fri og uden retskrav med alt tilbehør, næste søndag efter næstfølgende sankt Andreas' dag[2]) med alle breve og garantier, som jeg har derpå, og hvor de breve er og bliver fundet, som fornævnte hr. Henning og jeg havde på den fornævnte gård Orebirk og Skam herred, som lyder på 400 lødige mark, dem erklærer jeg ugyldige og døde ved dette brev. Og hvad forleningen af den fornævnte gård afkaster og giver i skyld i dette år, det skal jeg beholde halvdelen af og overdrage halvdelen til dem, som jeg overdrog gården på min frues vegne i troskab uden svig. Til vidnesbyrd og yderligere viden om alle disse forskrevne stykker har jeg vidende ladet mit segl hænge under dette brev med de hæderlige fædre og herrers segl, nemlig hr. Jakob, ærkebiskop af Lund, hr. Peder, biskop af Roskilde, og hr. Detbern, provst i Odense. Givet i det Herrens år 1397 dagen efter den hellige biskop Mortens dag.

1) forlægget har *husvrowe*. – 2) 30. november.

415 1397. 13. november.

Lydeke Rosenhaven og hans hustru, Mektilde, pantsætter det gods, de har arvet efter Regner Barnekow, til Jens Pedersen af Løgismose på den betingelse, at godset skal tilfalde Jens Pedersen, såfremt det ikke indløses inden førstkommende 6. januar.

Transsumpt 1486 11. oktober i rigsarkivet.

Lydeke Rosenhaven, væbner, og Mektilde, min hustru, til alle og enhver, der får dette brev at se eller hører det læse, oprigtig kærlighed med Gud.

Vi vil, at det skal stå fast for alle, nulevende såvel som fremtidige, at vi

og vore rette arvinger i medfør af en ret gæld i sandhed står i skyld og gæld til den navnkundige væbner Jens Pedersen af Løgismose, nærværende brevviser, og hans rette arvinger for 40 mark lybsk i gode sølvpenge, lovlige og gængse overalt på Fyn, som på nu næstkommende helligtrekongersdag fra dato fuldt ud, uden nogen yderligere opsættelse, skal betales i rede penge og ikke i nogen andre værdier, for hvilke 40 mark lybsk vi med dette brev pantsætter alt det gods, der er tilfaldet os efter Regner Barnekow, salig ihukommelse, nemlig arvegods, pantegods og åbne breve angående rede guld- og sølvpenge, vådt og tørt, rørligt og urørligt, intet undtaget i enhver henseende, idet disse betingelser er aftalt og forhandlet mellem os, at hvis fornævnte gods ikke lovformeligt bliver indløst på helligtrekongersdag, som fornævnt, af mig Lydeke eller Mektilde, min hustru, eller vore rette arvinger, da skal fornævnte gods fuldt ud tilfalde fornævnte Jens og hans arvinger, og i sin helhed .....[1]) frit nyde .....[1]) af samme som deres rette ejendom og købte gods .....[1]) uden indsigelse af os på en eller anden måde eller af nogle andre, således at vi eller vore arvinger intet krav skal have med hensyn til hyppigt nævnte gods. Desuden .....[1]) binder vi os til, at vi skal hjemle, frigøre og fri fornævnte gods for fornævnte Jens og hans arvinger fra krav fra hvem som helst, således som landets love kræver. Til fastere vidnesbyrd om alt det fornævnte er vore segl tillige med segl tilhørende de anbefalelsesværdige mænd, nemlig hr. Jens Stolte, provst i Gamtofte, hr. Henrik, sognepræst i Flemløse, hr. Niels Ivarsen, ridder, Henrik Jensen af ..ebo..[1]), Uffe Wimestorp og Henrik Altena, væbnere, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1397 på den hellige biskop Briccius' dag.

1) teksten er afslidt som følge af, at forlægget har været anvendt som bogbind.

1397. 13. november. Stralsund. 416

Testamente af Timme Swarte, borger i Stralsund.

Original på nedertysk i Stralsund.

I Guds navn. Jeg, Timme Swarte, borger i Stralsund, af Guds nåde sund på legeme og i fuld besiddelse af mine sanser og al min fornuft, efter den almægtiges tilskikkelse tænker jeg at vandre som pilgrim til Guds ære og for min sjæls saligheds skyld. Skulle det ske, at jeg døde på rejsen, eftersom intet er sikrere end døden og intet mere usikkert end dødens

time, så opsætter og gør jeg mit testamente og min sidste vilje på sådan måde, som herefter står skrevet ..... Fremdeles giver jeg Hans Gherdes, min søstersøn, og min fætter Klaus min mindste skude[1]) med dens tilbehør og med sådanne fiskeredskaber, som ude på havet hørte til skuden[1]). Så skal de hver foretage en rejse til Aachen for min sjæls skyld. Fremdeles giver jeg disse fornævnte Hans og Klaus alle mine redskaber, som jeg har i Trelleborg i min bod, nemlig potter, kedler og trug og sådanne ting, som jeg har der. Så skal de give et badstuebad til de fattige folk i Trelleborg og en tønde øl, som de drikker for min sjæls skyld. Fremdeles giver jeg Hans Gherdes min bedste sorte frakke og min lange bukkeskindsfrakke fra Arras ..... Fremdeles når disse forskrevne gaver fra mit testamente er vel afleveret til et godt resultat, hvad der bliver tilovers af mit gods, det skal man give til Kentze i Trelleborg og til kartheuserne i Stettin til hjælp til byggeriet ..... Det er det gods, som man skal udrede efter mit testamente, af 6 1/2 ladninger sild og 2 tønder, som jeg har på stranden i Frankenfurt, af min bedste skude[1]) med dens tilbehør, af 8 læster tønder, som jeg har i Trelleborg, deriblandt er 16 tønder salt, og af 100 skilling grot, som jeg har stående parat hos Hogedorp, men Hogedorp og Hans Gherdes skal købe garn med de 100 skilling grot med det første. Skrevet i Stralsund efter Guds fødsel år 1397 på den hellige sankt Briccius' dag .....

1) forlægget har *schute, schuten.*

417 1397. 24. november.

Optegnelse om udgift for staden Frankfurt am Main til en rejse til Mainz med biskoppen af Slesvig.

Regnskabsnotits på nedertysk i Frankfurt a.M.

Lørdagen før Andreas' dag[1]): 3 1/2 pund til syv skytter, da de drog fra Slesvig til Mainz med biskoppen.

1) 30. november.

418 1397. 25. november. Køge.

Kong Erik 7. af Pommern tildømmer Peder Jensen halvdelen af landsbyen Rårise og en gård i Sædder, som er tilfaldet denne med hans hustru Kristine efter hendes første ægtefælle Jakob Olufsen.

Original i Sjællands Landsarkiv (tidl. på Vallø).

Erik, af Guds nåde rigerne Danmarks, Sveriges, Norges, de Venders og Goters konge og hertug over Pommeranerne, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Eftersom nærværende brevviser Peder Jensen, der var til stede for de velbyrdige mænd, den ærværdige fader i Kristus hr. Peder, af Guds nåde biskop af Roskilde, de herrer Peder Finkenoge og Peder Basse, riddere, Jens Gyrstinge, landstingsdommer på Sjælland, Hemming Jensen af Kyndby, Peder Nielsen af Vollerup og flere andre troværdige mænd, der for nylig førte forsædet på vort retterting i Næstved, ved gode mænd, der særligt var udnævnt og udpeget hertil, har påvist og godtgjort, at det gods, nemlig halvdelen af landsbyen Rårise og en gård i Sædder på fem ørtug skyldjord, på hvilken en Mogens bor, med alle tilliggender til nævnte gods, der lovformeligt var tilfaldet ham ifølge arveretten med hans hustru Kristine efter hendes første ægtefælle Jakob Olufsens død og aldrig senere på nogen måde afhændet af dem, på lovformelig vis tilhører dem, tildømmer vi med dette brev nævnte Peder Jensen og hans fornævnte hustru fornævnte gods med alle dets tilliggender, at besidde frit, uanset den afhændelse af gods i Rårise, der hidtil er foretaget af Peder Rårise, og den beslaglæggelse af gods i Sædder, der hidtil er foretaget af hr. Jens Skave, indtil det lovformeligt fravindes dem med bedre ret og dokumenter, idet vi urokkeligt forbyder, at nogen, hvilken stilling eller stand han end indtager, på nogen som helst måde befatter sig med nævnte gods eller dets tilliggender i modstrid med sammes vilje. Givet i Køge i det Herrens år 1397 på jomfruen sankt Katerines dag under vort rettertingssegl i nærværelse af vor berømmelige moder og frue fru Margrete, Danmarks dronning, med Jens Svendsen Brims som vidne.

1397. 27. november. Roskilde. 419

Biskop Peder og kapitlet i Roskilde kvitterer dronning Margrete og kong Erik 7. af Pommern for ethvert krav, som bispedømmet eller kapitlet måtte have til kronen både fra kong Valdemars tid og senere med hensyn til København, Rügen og Møn samt forskelligt gods på Sjælland.

Original på dansk i rigsarkivet.

Vi Peder, med Guds nåde biskop i Roskilde, og hele kapitlet samme-steds gør med dette vort åbne brev vitterligt over for såvel nulevende

som fremtidige, at efter at den mægtige fyrstinde, vor nådige frue dronning Margrete, nu med samtykke af dem af Danmarks riges råd, der da var til stede hos hende, er kommet til en afslutning angående den skade, som biskoppens slot, gårde og gods, og kirken og kapitlet i Roskilde har lidt på grund af, at .....[1]) hendes fader, kong Valdemar – hvis sjæl Gud have – havde Københavns borg og byen og det, der da lå dertil; og angående den skade og gæld, som hendes fornævnte fader var biskoppen, kirken og kapitlet i Roskilde skyldig, fordi biskoppen havde lånt ham og .....[1]) på Rügen og Møn, der tilhørte bispedømmet, hvilket han havde pantsat til bedste for riget, og for den guldkalk og andre sølvkalke og alterfade, som han lånte af bispedømmet og kirken og kapitlet i Roskilde samt af kirkerne på Sjælland, og angående hver enkelt af den .....[1]) gæld og skade, som fornævnte kong Valdemar og hans og fornævnte vor frues forfædre – hvis sjæle Gud have – havde tilføjet biskoppen, kirken og kapitlet i Roskilde, eller de var blevet påført for kongedømmets skyld på deres borge, gårde og gods samt vornede og tjenere .....[1]) bebygget eller ubebygget eller i nogen måde på landgilde eller rente, eller hvad det end kaldes eller er, det af det, for hvilket der ikke allerede tidligere er sket fyldestgørelse fra kongedømmets side og angående enhver form for krav og fordring, klage eller skade, for hvilke fornævnte kong Valdemar og hans og fornævnte vor frues forfædre har været forpligtet over for biskoppen, kirken og kapitlet i Roskilde, og for hvilke der ikke tidligere er sket fyldestgørelse fra kongedømmets side, således som tidligere sagt; og vedrørende alle de breve[2]), som har været imellem fornævnte kong Valdemar, hans og fornævnte vor frues forfædre og fornævnte vor frue samt kongedømmet på den ene side og bispedømmet, kirken og kapitlet i Roskilde på den anden side på grund af gæld og skyld og skade, angående alle disse foranskrevne punkter og artikler er vor fornævnte frue, dronning Margrete, ganske og fuldstændigt nået til en overenskomst med os fornævnte biskop Peder og vort kapitel i Roskilde til vor og deres tilfredshed og efter vor og deres vilje, ligesom hun og hendes søn, vor nådige herre kong Oluf – hvis sjæl Gud have – tidligere for flere år siden med samtykke af dem af Danmarks riges råds råder, der da var til stede, var nået til en fuldstændig overenskomst om alle disse fornævnte anklager og punkter med biskop Niels, der tidligere var biskop i Roskilde – Gud have hans sjæl – og kapitlet i Roskilde, således at han og de var tilfredse. Hvilken fornævnte overenskomst er således fastsat og afgjort på alle sider, som tidligere skrevet, og som herefter følger: For det første at nævnte vor

frues fader, hans og hendes forfædre, hendes søn kong Oluf – Gud have hans sjæl – og hendes frænde kong Erik, der nu af Guds nåde er konge i Danmark, Sverige og Norge, samt hun selv og hendes og alle de fornævntes arvinger og efterkommere skal være kvit og fri og ganske uden ansvar for al gæld, skyld og skade og for alle de foranskrevne punkter uigenkaldeligt og uden enhver svig over for os fornævnte biskop Peder, vore efterkommere og kirken samt kapitlet i Roskilde; og de breve[2]), som fornævnte biskop Niels i sin velmagt lovede at give vor fornævnte frue, dronning Margrete, igen, hvilke hendes fader og forfædre havde udstedt på gæld og skade, dem har vi fornævnte biskop Peder og kapitlet i Roskilde nu tilbagegivet; og skulle der findes flere breve, som hendes fader eller forfædre eller hun selv har udstedt vedrørende gæld, skyld og skade, så skal de fornævnte breve være fuldstændig døde og magtesløse og ikke mere komme vor fornævnte frue, dronning Margrete, hendes frænde, kong Erik, eller deres arvinger og efterkommere til nogen skade eller hindring. Og det brev, som fornævnte vor frue dronning Margretes fader, kong Valdemar, gav biskoppen af Roskilde, skal også være dødt med hensyn til alle sine artikler, hvordan de end lyder; og i det samme brev[2]) stod der, at han lånte København af kirken, og også dette fornævnte brev skal for fremtiden være ugyldigt og ikke mere på nogen måde være til skade eller hindring for nogen. Hverken alt dette foranskrevne eller nogen del heraf, hvad det end kaldes eller er, skal nogensinde mere fremdrages eller på nogen måde genanklages eller omtales, eftersom vi og bispedømmet samt kirken og kapitlet i Roskilde for alt dette foranskrevne er blevet fuldstændigt fyldestgjort og har fået fuld betaling, således at det behager os fornævnte biskop Peder og vort kapitel, og vi er fuldt ud og helt tilfredse. Vor fornævnte frue, dronning Margrete, har for Køge, Ramsø herred, Volborg herred og Sømme Herred samt Roskilde by betalt efter vor, fornævnte biskop Peders, og kapitlets samtykke og til vor tilfredshed, så at vi frit og upåtalt har opladt og overdraget hende alt dette foranskrevne med al kongelig ret, som tidligere hørte dertil, inden hun pantsatte det; og vi fornævnte biskop Peder og kapitlet i Roskilde har med vor gode vilje overdraget vor fornævnte frue, dronningen, alle de åbne breve, hvormed alle disse fornævnte byer og herreder var pantsat, og som vi og bispedømmet, kirken og kapitlet havde fået af hende på alt dette foranskrevne; og findes der flere breve på fornævnte Køge, Ramsø herred, Volborg herred og Sømme herred samt Roskilde, som angår pantet mellem kongedømmet og bispedømmet, kirken og kapitlet i Roskilde,

så skal de breve være fuldkommen døde og for fremtiden ikke have nogen magt og ikke komme nogen til skade på nogen måde, eftersom der for alt dette foranskrevne er gjort os og vore efterkommere samt kirken og kapitlet i Roskilde fuldstændig fyldest, så at vi og de er fuldt og vel tilfredse. De breve, som vi hidtil har haft af hende lydende på Tune herred .....[1]) Brøndby og Ringebæksleje med fiskerlejerne der samt Lyngby tillige med alt dette gods' tilliggender, erklærer vi for døde, og de skal herefter ingen magt have og ikke mere komme nogen til hindring eller skade; og hermed skal .....[1]) forblive faste, og der skal være og bestå en fuldstændig overenskomst mellem kongedømmet og bispedømmet, kirken og kapitlet i Roskilde, således at vi fornævnte biskop Peder og vore efterkommere samt kirken og kapitlet i Roskilde eller nogen på vore vegne ingen .....[1]) skal have herefter over for vor fornævnte frue, dronningen, hendes frænde, kong Erik, eller deres arvinger og efterkommere eller kongedømmet angående nogen gæld, skyld eller skade, krav eller noget af de foranskrevne punkter, der har været mellem kongedømmet og bispedømmet, kirken og kapitlet i Roskilde indtil i dag. Til yderligere bekræftelse på og stadfæstelse af, at alle de foranskrevne punkter skal forblive bestandige, faste og ubrydelige fra vor side og på vore efterkommeres, bispedømmets, kirkens og kapitlets vegne i alle henseender og i alle punkter, som står skrevet foran, lader vi fornævnte biskop Peder og vort kapitel i Roskilde med vor vilje og vort vidende vore segl blive hængt under dette brev. Og vi har bedt de ærlige fædre, ærkebiskop Jakob af Lund, biskop .....[1]) Eskil af Ribe, hr. Jens Andersen, hr. Jens Rud, hr. Mikkel Rud, hr. Anders Jakobsen, hr. Predbjørn Podebusk, hr. Abraham Brodersen, hr. Niels Ivarsen, hr. Jens Due og hr. Stig Ågesen, riddere, om til vidnesbyrd at lade deres segl blive hængt under dette brev. Givet i Roskilde i det Herrens år 1397 tirsdagen efter den hellige jomfru og martyr sankt Katarinas dag.

1) lakune i forlægget. – 2) dette og de i det følgende nævnte breve kan ikke identificeres med sikkerhed. Om godset på Rügen og Møn samt guldkalken og sølvkalkene, jf. DRB. III 9 nr. 541.

420 1397. 2. december. Lollands landsting.

Vidnesbyrd af 29 adelige om, at hr. Absalon Andersen på Lollands landsting påklagede det skifte, der var foretaget mellem hr. Niels Ivarsen på hans hustrus vegne og nævnte Absalon Andersen og hans brødre.

Original på dansk i rigsarkivet.

Niels Krag i Galmindrup, Benedikt Henriksen Ahlefeld i Krønge, Henning Kobolt i Tåstrup, Klaus Bintop i Hejrede, Henrik Vardenberg i Korsemarke, Johan Godow i Udstolpe, Tyge Basse i Nielstrup, Niels Sigvardsen i Årsmarke, riddere, Jens Krage i Meltofte, Detlev Walstorp i Rudbjerg, Gerhard Ketelhot i Suderballe, Oluf Bonde i Opager, Lars Nielsen i Agerupgård, Henrik Bitsere i Hasager, Jens Krukow i Trudstolpe, Lars Skytte i Udstolpe, Hartvig Poiseke i Berritsgård, Fikke Moltke i Bramstofte, Mads Skytte i Geltoft, Mogens Klausen i Musse, Godskalk Klausen i Østerby, Henneke Spore i Ulslev, Ivar Grå i Sjælstofte, Mads Jensen i Engebølle, Ivan Bramsted i Ejeby, Herman Storm i Råhave, Peder Jakobsen i Nybølle, Henrik Kint i Bursø og Niels Fient i Torslunde, væbnere, sender alle, der ser dette brev eller hører det læse, hilsen med Gud.

Det skal være vitterligt for alle nærværende og fremtidige, at den gode mand Absalon Andersen, nu ridder, fremmødte for os på Lollandsfar landsting og klagede over at være blevet forurettet og påklagede inden for den lovlige frist det skifte, der var foretaget mellem hr. Niels Ivarsen på hans hustrus vegne og fornævnte Absalon Andersen og hans brødre, og han tilbød at underkaste sig en deling og lovligt skifte. At dette er sket således, tydeligt fra begyndelsen til slutningen, på fornævnte Lollandsfar landsting, bevidner vi med vore hængende segl. Givet i det Herrens år 1397 første søndag i advent.

1397. 5. december. Nykøbing. 421

Hertugerne Barnim 6. og Vartislav 8. af Stettin kvitterer kong Erik 7. af Pommern for 2000 mark stralsundsk, som de har oppebåret gennem hr. Mikkel Rud, kong Eriks hofmester, og Lars Jensen, høvedsmand på Nykøbing.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Vi, Barnim og Vartislav, brødre, af Guds nåde hertuger af Stettin og fyrster af Rügen, erkender for os og vore arvinger og bevidner åbent med dette brev, at vi fra den hæderlige strenge mand, hr. Mikkel Rud, ridder, hofmester hos den høje, stormægtige hr. Erik, konge af rigerne Danmark, Sverige og Norge, og fra Lars Jensen, væbner, høvedsmand på Nykøbing, har oppebåret 2000 mark i Stralsunds mønt med tak, som de

har givet og betalt os i gode penge, og vi og vore arvinger lader den fornævnte kong Erik og de fornævnte rigers råd helt kvit, fri og løst fra den fornævnte pengesum, og vi skal og vil aldrig rykke derfor. Til yderligere erkendelse og vidnesbyrd om disse ting, så har vi, Barnim og Vartislav, fornævnte brødre, hertuger, befalet at hænge vore segl under dette brev, og hr. Wedege Buggenhagen, vor marsk, har med sit segl ladet dette brev stadfæste derpå, at han har været til stede. Tillige har Fikke Tun, væbner, hr. Frederik Moltke og hr. Radulf Spetman, præst, vor hofskriver og vore rådgivere, været til stede. Givet og skrevet i Nykøbing år 1397 efter Guds fødsel på den hellige biskop sankt Nicolaus' aften.

422 1397. 6. december.

Roskildebispens official bandlyser Evert Moltke af Veksø, væbner, der har nægtet at betale Jon Jonsen 100 mark sølv, som uretmæssigt var oppebåret af vikardømmets gods i Måløv, og pålægger præsten i Veksø at forkynde bandlysningen.

Original i den arnamagnæanske samling.

Officialen hos hr. biskoppen af Roskilde, til præsten i Veksø, hilsen med Gud.

Som følge af at Evert Moltke af Veksø, væbner, ved vore breve gennem Eder på lovlig måde er blevet påmindet om, at han skal betale hr. Jon Jonsen, evig vikar ved kirken i Roskilde, 100 mark sølv, hvortil han under domsform blev dømt ved retten på grund af det korn, kvæg og andre ting, som hr. Bo Dyre, fordum ridder, hvilken hr. Bos datter samme Evert har til hustru, med vold og urette oppebar af noget gods, der ligger i landsbyen Måløv til det vikardømme, som samme hr. Jon på kanonisk vis sidder inde med i kirken i Roskilde, hvilket han mindst (af alt) drog omsorg for at gøre, men med forhærdet sind trodsigt sad overhørig, og eftersom hans trodsighed er vokset, vokser også straffen efter fortjeneste, og da samme Evert efter anmodning fra hr. Peder Klementsen, der ligeledes er evig vikar ved samme kirke, på lovlig vis fremstår som udelukket fra at komme ind i kirken og fra de hellige handlinger. Vi pålægger Eder derfor udtrykkeligt, at I på alle søn- og helligdage, når klokkerne ringer, og medens lysene bliver tændt, og når de bliver slukket, offentligt forkynder for samme Evert, at han, som det tidligere er omtalt, er udeluk-

ket af kirken, og at han, som vi bandlyser med dette brev, er bandlyst på denne måde, og at I ikke afstår herfra, indtil I efter forudgående erstatning får andet pålæg fra os. Men til tegn[1]) skal I også sende dette brev tilbage. Givet i det Herrens år 1397 på den hellige biskop Nicolaus' dag under vort segl.

1) til tegn på, at præsten har udført officialens befaling.

1397. [Før 7. december][1]). 423

Kong Erik 7. af Pommerns indførelsesbrev i det i følgende nr. nævnte gods i Gimlinge.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Kong Eriks indførelsesbrev i det fornævnte[2]) gods i Gimlinge. År 1397.

1) dette brev må være udstedt før låsebrevet af 7. december. – 2) henviser til låsebrevet, der er registreret først i registraturen.

1397. 7. december. Ringsted. 424

Kong Erik 7. af Pommerns låsebrev til prioren og brødrene i Antvorskov kloster på gods i Gimlinge.

Afskrift i Langebeks Diplomatarium.

Erik, af Guds nåde Danmarks, Sveriges og Norges rigers, de Venders og Goters konge og hertug over Pommeranerne, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle skal vide, at vi tildømmer nærværende brevvisere, de ærværdige og regelbundne mænd prioren og brødrene af sankt Johannes Jerusalemitanerens hospitalsorden i Antvorskov gods i Gimlinge, Flakkebjerg herred, som lovligt er tilfaldet dem fra dets sande besiddere og ingenlunde senere af dem er afhændet til nogen anden og ved fire breve[1]) af vor berømmelige forfader hr. Oluf, af Guds nåde Danmarks konge, lovligt er tildømt dem, uden at der er modtaget noget brev, der strider herimod, og i hvilket gods' legemlige besiddelse de lovligt er blevet indført ved fire gode mænd, Erik Thomsen af Vinstrup, Niels Knudsen af Fuglebjerg, Peder Ebbesen af Sønder-Jellinge og Niels Pedersen af Halkevad, til evig

besiddelse, idet vi pålægger evig tavshed om denne sag og fast forbyder, at nogen uanset hans stilling eller stand på nogen måde må befatte sig med nævnte gods mod de nævnte herrers vilje. Givet i Ringsted i det Herrens år 1397 dagen efter sankt Nicolaus' dag under vort rettertingssegl med Jens Svendsen Brims som vidne.

1) kendes ikke.

425 1397. 9. december. Lübeck.

Everhard, biskop af Lübeck, kundgør grundlæggelsen af kartheuserklostret i Ahrensbök. I beretningen om grundlæggelsen omtales den uvilje, indbyggerne på Femern i Odense stift *nærede imod greverne af Holsten. Efter at have overvundet denne modvilje besluttede man at grundlægge et nonnekloster i Ahrensbök. Men efter greverne Adolfs og Henriks død havde bl.a.* hr. Gerhard, hertug af Slesvig *og greve af Holsten, Stormarn og Schauenburg, ønsket et augustinerkloster oprettet. Imidlertid havde ovennævnte biskop med testamenteeksekutorerne og priorer fra Erfurt, Eisenach og Hildesheim forhandlet om oprettelse af et kloster af en strengere orden, hvorfor biskop Everhard meddeler privilegier til og opregner underhold for et kloster af kartheuserordenen i Ahrensbök.*

Afskrift i Slesvig.

426 1397. 9. og 20. december.

Biskop Johannes af Christopolis, stedfortrædende biskop for biskop Tetze af Odense, giver Sønder-Broby og Hårby kirker afladsbreve.

Notits af Hamsfort.

I det Herrens år 1397 ..... På Fyn tildelte biskop Johannes af Christopolis, stedfortrædende biskop for biskop Tetze af Odense, og som vandrede gennem Fyn fra landsby til landsby, kirkerne i Sønder-Broby og Hårby afladsbreve henholdsvis 9. december og 20. december.

427 (13)97. 10. december. Ringsted.

Dronning Margrete meddeler Danzig, at hertugerne Barnim 6. og Vartislav 8. af Barth har været hos hende for at mægle forhandlinger med Mecklenburg,

og beder den forhøre sig hos højmesteren og de preussiske stæder, om man ikke skal samarbejde om at få fjernet fetaljebrødrene enten ved forhandlinger eller med magt.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Venlig hilsen tilforn.

Vid, kære venner, at vore slægtninge, hertug Barnim og hertug Vartislav, brødre, af Barth, nu begge var hos vor søn og hos os i Danmark, og vi fornemmer vel i deres ærinde, at en af dem gerne ville forhandle med deres slægtning, hertug Erik af Mecklenburgs hustru, og de sagde, at de ville stræbe efter at kunne bringe hende og hendes hjælpere til forhandlinger med os. Da sagde vi til dem, at om vi af den grund ville forlange af dem, at de føjede det sådan, at det kunne føre til fred og til det gode overalt, og at de ikke skadede nogen på havet og her gjorde, som vor fornævnte søn og vi lovede dem. Da sagde de, at de herved ville vise, at de ingen skyld ville have. Bliver der herefter noget mere for os at vide, så lader vi Eder det vide. Fremdeles tal med højmesteren og indbyrdes med de preussiske stæder, om han og I ville, at man skulle arbejde på, at man ved forhandlinger kunne fjerne fetaljebrødrene fra havet, eller om han og I og flere folk sammen ville hjælpe til, at man med magt fjernede dem fra havet, og på denne samme måde skrev vi også til Eder nu i sommer. Dog skylder vi ringe tak derfor, men mistanke, da det blev sagt os, og intet svar kom til os derfra. Dog ved Gud vel, at vi både dengang og nu gjorde det og gør det for det bedstes skyld. Hvad Eders vilje er i alle disse forskrevne sager, skriv det til os med dette bud og bring dem hastigt til afslutning fra Eders side. Fremdeles som hr. Wulf Wulflam, borgmester i Stralsund, på det seneste meddelte os på Eders og flere af stædernes vegne, at stæderne og vi kunne komme sammen, og derpå skulle der tilkomme os et svar mellem dette tidspunkt og næstfølgende sankt Hans dag[1]), dette svar venter vi gerne så længe på og håber vel med Gud, at I og flere af de andre stæder desto bedre betænker alle ting med det bedste for øje. Skrevet i Ringsted mandag efter den hellige jomfru Marias undfangelse[2]) under vort sekret.

1) 24. juni. – 2) 8. december.

428 1397. 13. december.

Bent Pedersen, borger i Lund, skænker med samtykke af sin hustru Kristine sin gård i Bredegade sammesteds til Lunds kirkes bygningsfond mod afholdelse af to årtider i domkirkens kor.

Original i det svenske rigsarkiv.

Bent Pedersen, borger i Lund, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Jeg gør med dette brev vitterligt for alle, at jeg frivilligt og med velberåd hu med samtykke og tilslutning fra min elskede hustru Kristine har givet, afhændet og med dette brev tilstået Lunds kirkes bygningsfond min gård i Bredegade i Lund, som jeg for tiden bor i, med alle dens tilliggender til bod for vore sjæle at besidde med evig ret på den betingelse, at samme bygningsfonds forstandere skal have nævnte gård til deres rådighed og hvert år i Lunds kirkes kor lade afholde to årtider, en for mig og en anden for min fornævnte hustru Kristine, således at de på dagen for vor fælles årtid giver kannikkerne, som nærværende har taget del i vigilierne og messerne på sædvanlig vis, atten grot, fremdeles vikarerne seks grot, fremdeles de tolv præster, som for tiden holder messerne nede i kirken, otte grot, fremdeles de fattige seks grot, fremdeles klokkerne i tårnet to grot, men de resterende indtægter af fornævnte gård skal forbeholdes til brug for førnævnte bygningsfond med den tilføjelse, at min nævnte hustru, så længe hun lever, skal beholde denne gård frit og uden betaling til frit at råde over til sit brug. Når hun er død, skal forstanderne for fornævnte kirkes bygningsfond, de nuværende eller de til enhver tid værende, straks antage sig samme gård til frit at råde over i enhver henseende, som det ovenfor er sagt, uden indsigelse fra nogen som helst. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med seglene tilhørende de ærværdige herrer Bent, kannik i Lund og sognepræst ved sankt Peders kirke i Bredegade, og Jakob Mogensen, sognepræst ved sankt Olufs kirke nær ved Lund, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1397 på jomfruen sankt Lucias dag.

429 1397. 21. december.

Søster Kristine Bodatter, priorinde for Roskilde sankt Agnete kloster, udlejer med samtykke af forstanderen hr. Jens Flak, præst, klostrets gård i Vindebode

til præsten hr. Mads Madsen Hvid og hans søster Katerine Madsdatter for to skilling grot årligt.

Original i rigsarkivet.

Søster Kristine Bodatter, priorinde for sankt Agnete kloster i Roskilde, og hele det menige konvent sammesteds til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at vi med velberåd hu og modent overlæg og med samtykke af den hæderlige mand hr. Jens kaldet Flak, præst og vor nuværende forstander, har udlejet og bortfæstet på livstid til de gode personer, nemlig hr. Mads Madsen kaldet Hvid, præst og evig vikar ved kirken i Roskilde, samt hans elskede søster Katerine Madsdatter, en af vore gårde i Vindebode i gadens østlige side ved siden af og syd for den gård, i hvilken nu en Niels Larsen bor, men som tidligere en Peder Bagge beboede, med alle den nævnte gårds tilliggender, på den betingelse, at nævnte hr. Mads og hans søster Katerine skal have denne gård til deres rådighed og skal kunne bygge og forbedre, som de har brug for, og at de årlig skal betale os eller vor forstander, den til enhver tid værende, i leje af nævnte gård to skilling grot i almindelig gængs mønt til de to terminer, nemlig til påsken én skilling grot og til mikkelsdag den resterende skilling af de fornævnte penge. Hvis fremdeles den ene af dem overlever den anden, skal den længstlevende have den nævnte gård for livstid for ovennævnte leje, men når de begge dør, skal nævnte gård med alle dens bygninger frit vende tilbage til vor brug uden indsigelse fra nogen som helst. Ifald nævnte gård ved ildebrand eller ved krig lægges øde – det ikke ske – da skal nævnte brev med de deri indeholdte betingelser være uden kraft. Til vidnesbyrd herom er vort konvents segl tillige med seglet tilhørende den hæderlige mand hr. Jens Flak, vor fornævnte forstander, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1397 på apostlen sankt Thomas' dag.

1397. Omkr. 21. december[1]). Lübeck. 430

Bertold Plote sælger halvdelen af en klædeskærerbod i Falsterbo til hr. Goswin Klingenberg.

Indførelse i Lübecks Niederstadtbuch.

Det skal være vitterligt, at Bertold Plote, der var til stede ved denne bog, erkendte, at han lovligt og rigtigt har solgt hr. Goswin Klingenberg halvdelen af en klædeskærerbod i Falsterbo, som er den anden bod fra borgen Falsterbo, og den købte denne Bertold og Johan Schonenberg i sin helhed af Johan Herborg, som det fremgår ovenfor, i det Herrens år 1389 på Abdon og Sennens dag, ifølge den indførelse, som begynder således: Det skal være vitterligt, at Johan Horborg afstod o.s.v.[2]), idet der dog er forbeholdt samme Johan Horborg hans adgang til at tilbagekøbe samme bod med den betingelse, der klart foran er anført i samme indførelse, og den tager hensyn til denne og denne til den.

1) Indførelsen er den 5. på en side, der som overskrift har *I det Herrens år 1397 apostlen Thomas' dag.* – 2) jf. DRB. IV 4 nr. 63.

431 1397. Omkr. 21. december[1]). Lübeck.

Bertold Plote sælger to skomagerboder i Falsterbo til hr. Goswin Klingenberg.

Indførelse i Lübecks Niederstadtbuch.

Det skal være vitterligt, at Bertold Plote, der var til stede ved denne bog, erkendte, at han lovligt og rigtigt har solgt hr. Goswin Klingenberg to skomagerboder i Falsterbo i Skåne, som denne Bertold havde købt af Henrik Kurdeshagen, således som samme Henriks eksekutorer, der var til stede ved denne bog, efter hans død erkendte, at det var dem notorisk, således som det står ovenfor år 1391 Quasimodogeniti i den indførelse, som begynder således: Det skal være vitterligt, at Henrik Kurdeshagens eksekutorer[2]). Dette tager hensyn til den og den til dette.

1) jf. nr. 430 note 1. – 2) jf. DRB. IV 4 nr. 378.

432 [1397. 27. december-1398. 5. februar][1]).

Notits i staden Deventers regnskaber om afkortning i en pengesum udbetalt til køb af fed i Skåne.

Regnskabsnotits på nedertysk i Deventer.

Fremdeles til Hendrik van Leiden på Jans vegne [.....] vedrørende afkortningen af 30 engelske nobler, som [.....] fra vor stad havde mod-

taget, for dermed at erhverve et fed i Skåne til vor stads behov, 8 nobler for hvert stykke, 4 gylden minus 2 groter, udgør 31 gylden 16 groter.

1) notitsen er udateret. Den sidst daterede indførelse har *torsdagen efter nytår,* hvilken dag i Deventer faldt på den 27. december. Den nærmest følgende daterede indførelse har datoen *tirsdagen for den hellige Agatha,* der var den 5. februar 1398.

[1397][1]). 29. december. 433

Staden Köln meddeler staden Zierikzee, at 5 1/2 læster sild fra Skåne *tilhørende nogle af dens borgere er blevet frataget dem om bord i et skib fra Kampen og ført til Zierikzee, og beder om, at de må blive givet tilbage til ejerne.*

Udkast på latin og renskrift på nedertysk i Köln.

1) røveriet hænger sammen med hertug Albrechts krig med friserne 1396-99. Opgørelsen over de af kampenborgerne lidte skader, herunder hvad der er ført til Zierikzee, er dateret (13)97, jf. E. Verwijs, De Oorlogen van Hertog Albrecht van Beieren mit Friezen 343, 355, jf. også Hans. UB. V 152 nr. 295 og 205 nr. 403.

1397. 434

Cecilie, Peder Pilts hustru, skænker sin gård i Stuby til Næstved sankt Peders kloster.

Næstved klosters registratur (1528).

Cecilie, Peder Pilts hustru, overdrog og skødede os til frelse for sin sjæl sin gård i Stuby med det møllested for den vindmølle, som tidligere stod derpå. 1397.

1<3>97[1]). 435

Everhard Swinge skøder et stenhus i Næstved til hr. Erik Bydelsbak.

Næstved klosters registratur (1528).

Everhard Swinge skødede Erik Bydelsbak, ridder, det fornævnte hus[2]). 1<3>97.

1) registraturen har fejlagtigt 1497. Erik Bydelsbak nævnes første gang 1397 6. november, nr. 404. – 2) jf. DRB IV 4 nr. 489.

436 1397.

Hamburgs kæmnerregnskab.

Efter tryk i Kämmereirechnungen der Stadt Hamburg.

Til forskelligt: 30 skilling for 3 hollandske floriner, givet hertugen af Slesvigs pibere.

437 1397.

Optegnelse om udgift for staden Zutphen til en sendefærd til Dragør.

Original på nedertysk i Zutphen.

Om skyld: Givet Jan Blide og Bertold ter Molen for mangler på deres rejser til Dragør 26 engelske nobler, til hver nobel 4 nye gylden 4 grot, udgør 107 nye gylden 11 grot; det bliver 144 pund 17 skilling 2 penninge. For deres betaling på deres rejser 40 gamle skjoldgylden[1]), udgør 120 pund. Givet Jan Blide for anden gang alene til hans rejse til Dragør tilsammen 71 nye gylden og 3 grot; det udgør 95 pund 12 skilling 6 penninge. De samme medgivet til tærepenge 120 nye gylden, det bliver 160 pund 17 skilling.

1) jf. nr. 301 note 2.

438 1397[1]).

Johan Gingst og hans søn Nicolaus sælger et halvt bodested blandt slagterboderne i Falsterbo til Bernhard Wardenberg.

Indførelse i Stralsunds liber memorialis.

Johan Gingst og hans søn Nicolaus Gingst solgte Bernhard Wardenberg et halvt bodested i Falsterbo blandt slagterboderne for 45 mark.

1) indførelsen er den 7. på siden; ud for den 5. er anført *År 97* i marginen.

439 1397[1]).

Nicolaus Grelle og Herman Gransebyt lover at holde rådmændene i Stralsund skadesløse for deres brev angående det gods, Nicolaus Glashagen ved sin død havde efterladt sig i Trelleborg.

Indførelse i Stralsunds liber memorialis.

Nicolaus Grelle og Herman Gransebyt lovede at holde de herrer rådmænd i Stralsund sikrede og skadesløse angående alt det gods, der var efterladt i Trelleborg ved Nicolaus Glashagens død, såvel i salt, tønder, fiskeredskaber eller silderedskaber som i alt det øvrige såvel i rede penge som i gældsposter, og som skal inddrives af Nicolaus Wittenbeke, befuldmægtiget i denne sag, gennem stadens åbne brev[2]), der er overgivet ham herom, således at ingen påmindelse eller retssag derefter skal opstå.

1) indførelsen er den 3. på siden, der som overskrift har *År 97.* – 2) kendes ikke.

1397. 440

Kong Erik 7. af Pommern tildømmer Henneke Moltke gods i Højet og andet gods på Lolland og Langeland.

Kalundborgske registratur (1476).

Kong Eriks brev, at han tildømmer Henneke Moltke som retmæssig besiddelse noget gods i Højet og andet gods på Lolland og Langeland, som var tilfaldet ham efter fru Margrete af Højet. Givet 1397.

1397. 441

Biskop Peder af Roskilde sælger Falkendal til dronning Margrete.

1. Kalundborgske registratur (1476).

Fremdeles brev, at biskoppen af Roskilde oplod dronning Margrete Falkendal tillige med et andet brev, beseglet med kapitlets segl. Givet 1397.

2. Kalundborgske registratur (1476), på indhæftet seddel fra 1429.

Fremdeles brev på Falkendal.

3. Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Fremdeles et brev, hvorved biskop Peder solgte dronning Margrete en gård i Roskilde, som hedder Falkendal, som han købte af Jens, Gyncelins søn.

4. Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Fremdeles et brev, at biskop Peder har solgt dronning Margrete Falkendal.

442 1397. Gurre.

Hr. Predbjørn Podebusk sælger og oplader Dronningholm til dronning Margrete og kronen.

Vordingborgske registratur (1476).

Et brev, som lyder på Dronningholm, at hr. Predbjørn Podebusk med sin gode vilje og med sine brødres, frænders og venners råd og samtykke har solgt, opladet og skødet sin gård Dronningholm, som ligger i Vinderød sogn i Strø herred på Sjælland, til dronning Margrete til kronen med alt gods, som ligger til fornævnte gård, og som følger her: Avderød, Brederød, Vinderød, Kassemose, Øvre mølle og Nedre mølle med alt tilliggende; denne gård med gods og møller havde hans fader hr. Henning Podebusk tidligere fået af fornævnte dronning Margrete og hendes søn kong Oluf og af Henneke Preen og hans hustru fru Beke, og han oplader alle breve og al rettighed, som han og hans fader havde dertil, og bekender i alle henseender at have oppebåret fuld betaling med de øvrige vilkår, som brevet indeholder. Givet år 1397 på borgen Gurre.

443 1397. Søborg.

Kong Erik 7. af Pommerns rettertingsbrev om, at hr. Predbjørn Podebusk oplod Dronningholm til dronning Margrete og kronen.

Vordingborgske registratur (1476).

Kong Eriks brev på retterting, som blev holdt på Søborg, at hr. Predbjørn Podebusk, hr. Henning Podebusks søn, oplod og skødede dronning Margrete til evig besiddelse for kronen dette efterskrevne gods, nemlig hele Dronningholm med alt dets tilliggende, vandmøller og vejrmøller, dam og damsbånd og alt andet, hvordan det end kan benævnes, som hører til fornævnte gods. Desuden oplod han også dronning Margrete al den rettighed i fornævnte gods, som han fik som arv efter fru Taleke, hans broders Borante Podebusks hustru, med sine brødre og venners samtykke og vilje. Givet på Søborg år 1397.

1397. Gurre. 444

Brødrene hr. Predbjørn og hr. Hans Podebusk oplader alle Henneke Preens breve på Dronningholm til dronning Margrete og kronen.

Vordingborgske registratur (1476).

Brev, at hr. Predbjørn Podebusk og hr. Hans Podebusk, brødre, begge oplader og afhænder til dronning Margrete og kronen alle de breve[1]), som Henneke Preen og hans hustru fru Beke havde fået af kong Valdemar på Dronningholm med tilliggende, og de erklærede alle de breve døde, som kunne være derimod eller kunne være til nogen hindring, hvor de end fandtes. Givet år 1397 på borgen Gurre.

1) DRB. III 9 nr. 519, jf. endvidere DRB. IV 2 nrr. 77-78.

1397. Søborg. 445

Kong Erik 7. af Pommerns rettertingsbrev om, at fru Taleke, Borante Podebusks enke, oplod al sin arv til hr. Predbjørn Podebusk.

Vordingborgske registratur (1476).

Kong Eriks brev på retterting på Søborg, at fru Taleke, Borante Podebusks enke, med sin gode vilje oplod og skødede til evig besiddelse til hr. Predbjørn Podebusk al den arv, rettighed og del, som tilfaldt hende efter hendes mand Borante Podebusks død. Givet som ovennævnt[1]).

1) der henvises til nr. 443.

1397. Slangerup. 446

Kong Erik 7. af Pommerns rettertingsbrev, hvorved det gods i Volborg herred, som hr. Henning Podebusks arvinger havde med urette, blev tildømt kronen.

Vordingborgske registratur (1476).

Kong Eriks brev på retterting, som blev holdt i Slangerup, hvorved det gods, som hr. Henning Podebusks arvinger med urette havde i Volborg herred, blev fundet at tilhøre kronen og tildømt den til evig besiddelse, nemlig en gård i Udlejre og en i Nørre-Hvalsø, hvilket er 12 øre skyldjord, og alt det gods, de havde i Jenslev, med alt det nævnte gods' tilliggende. Givet i Slangerup år 1397.

447 1397.

Byen Grenå bevidner, at Jakob Nielsen Kirt og hans hustru skøder deres gods i Åstrup til Øm kloster efter deres død.

Skanderborgske registratur (1606).

Borgmester og rådmænd i Grenås brev, hvormed de under deres bys segl erkender, at Jakob Nielsen, der kaldes Kirt, sammen med sin hustru Elisabeth Pedersdatter skødede alt deres gods i Åstrup i Gammel Grenå sogn i Djurs Nørre herred til Øm kloster efter deres død. Givet 1397.

448 1397.

Jakob Nielsen Kirts skødebrev på tre gårde i Åstrup.

Skanderborgske registratur (1606).

Jakob Nielsens, kaldet Kirts, skøde på tre gårde i Åstrup i Djurs Nørre herred i Gammel Grenå sogn. Givet 1397.

449 1397.

Ingeborg Puder skøder Vorsø til Horsens kloster.

Åkjærske registratur (1611).

Et pergamentbrev på latin på Vorsø, som Ingeborg Puder har skødet til Horsens kloster. År 1397.

450 1397.

Kong Erik 7. af Pommerns låsebrev på Østergård i Kasted.

Alling klosters registratur (1580).

Kong Eriks latinske låsebrev på pergament på en gård, som kaldes Østergård, i Kasted i Hasle herred sammen med tre andre gårde i Kasted og desuden Kærbygård, at de alle ligger til Alling kloster. 1397.

451 1397.

Niels Torbensen skøder Hvam mølle til Niels Pedersen.

Viborg St. Hans klosters registratur (1574).

Niels Torbensen skødede Niels Pedersen Hvam mølle. Givet 1397.

1397. 452

Svend Pedersen, rådmand i København, udlejer et stykke jord sammesteds til en præst på Falster.

Maribo klosters registratur (1624).

Svend Pedersen, rådmand i Københavns brev, givet en præst på Falster på et stykke jord til leje i København. 1397.

1397. 453

Kong Erik 7. af Pommern stadfæster dronning Margretes skøde på Saltø.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Kong Eriks stadfæstelse på dronning Margretes skøde på Saltø. Givet 1397.

1397. 454

Anders Pedersen af Svanholm pantsætter gods i Volborg og Ringsted herreder til biskop Peder af Roskilde.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Anders Pedersen af Svanholms pantebrev til biskop Peder af Roskilde på alt hans gods i Avnserup, Borup og Ravnsholte for 100 mark sølv. Givet 1397.

1397. 455

Biskop Peder af Roskilde erkender at have gods i pant i Volborg og Ringsted herreder af Anders Pedersen af Svanholm.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Biskop Peder af Roskildes brev, hvorved han erkender at have gods i Avnserup og Borup i Volborg herred og Ravnsholte i Ringsted her-

red i pant af Anders Pedersen af Svanholm for 100 mark sølv og forpligter sig til at lade det følge ham, hvis han indløser det inden ni år. Givet 1397.

456 1397.

Ide Pedersdatter, enke efter Torkil Nielsen, skøder en gård i Simrishamn til biskop Peder af Roskilde.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Ide Pedersdatters, Torkil Nielsens enkes, skøde til biskop Peder i Roskilde på en gård i Simrishamn og en mølle, som kaldes Barevadskvarn i Stora Köpinge sogn. 1397.

457 1397.

Hans Jakobsen pantsætter en gård i Holmstrup til Antvorskov kloster.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Hans Jakobsen pantsatte klostret en gård i Holmstrup i Slagelse herred for 6 lybske mark. Givet 1397.

458 1397.

Niels Esbernsen Bille har Antvorskov klosters gods i Hallelev afgiftsfrit.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Niels Esbernsen Bille bekender at have alt klostrets gods i Hallelev kvit og frit uden nogen afgift. År 1397.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Niels Bille havde Dævidsrød i leje af klostret.

459 1397.

Jens Jakobsen pantsætter sin gård i Sørbylille til Antvorskov kloster.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Jens Jakobsen pantsatte klostret sin gård i Sørbylille for 12 mark sølv. 1397.

1397. 460

Jakob Henningsen Skytte sælger sit gods i Sludstrup til Antvorskov kloster.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Jakob Henningsen Skytte, borger i Slagelse, solgte klostret alt sit gods i Sludstrup. 1397.

1397. 461

Henning Ottenhusen kvitterer for 500 mark, som Antvorskov klosters gods i Næsby var pantsat til ham for.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Henning Ottenhusens bekendelse, at han havde modtaget de 500 mark, som Antvorskov klosters gods i Næsby var pantsat til ham for. 1397.

1397. 462

Brev om en gård i Ribe og Jested mølle.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Et brev, som angår en gård i Ribe samt Jested mølle, der ligger i Vilslev sogn. Givet 1397.

1397. 463

Hartvig Tralow sælger sit gods på Fyn til hr. Johan Olufsen af Søholm.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Hartvig Tralow solgte og skødede hr. Johan Olufsen af Søholm alt sit gods på Fyn, der ligger i Hundslev Skovgård, i Hundslev og i Birkende. 1397.

1397. 464

Antvorskov kloster giver Niels Kare fuldmagt til at indløse en gård i Næstved.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Klostret gav Niels Kare i Næstved fuldmagt til at indløse en gård sammesteds, der var tilfaldet klostret efter Oluf Degn. 1397.

465 1397.

Hr. Hemming, præst i Gerlev, skænker en gård i Slagelse til Antvorskov kloster.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Hr. Hemming, præst i Gerlev, gav klostret en gård på Bredegade i Slagelse. 1397.

466 1397.

Peder Sten lejer et stykke jord af Antvorskov kloster.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Peder Sten erkender at have et stykke jord i leje af klostret. 1397.

1) findes if. registraturen *I et lille skrin, hvorpå der står Slagelse.*

467 1397.

Prioren i Antvorskov kloster forlener Siger Grønneberg med en gård i Slagelse.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Prioren i Antvorskov forlenede Siger Grønneberg med en gård i Slagelse. 1397.

468 1<3>97.

Siger Grønneberg lejer et stykke jord af Antvorskov kloster.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Siger Grønneberg bekender at have et stykke jord i leje af klostret for 8 grot. 1<3>97[1]).

1) registraturen har 1497, men kun i årene 1383, 1384 og 1397 kendes en Siger Grønneberg, jf. DRB. IV 2 nrr. 419, 537, 538 og ovf. nr. 467.

1397. 469

Kong Erik 7. af Pommern tager biskoppen af Århus og kannikkerne samme-steds under sin beskyttelse og giver dem en række friheder.

Århus kapitels registratur (1555).

Fremdeles kong Eriks brev og privilegium på latin, givet biskoppen og kannikkerne, i hvilket han tager dem, deres undergivne og tjenere under sit kongelige værn og sin beskyttelse og giver dem frihed ved-rørende deres forstrande, birkemænd, vrag, told o.s.v. og tilstår dem al kongelig ret over deres egne tjenere. Givet i N. år 1397.

1397. 470

Sten Nielsen sælger sin hovedgård i Holmby til sin broder Niels Sten.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Skøde- eller salgsbrev udstedt af Sten Nielsen, væbner, til sin broder Niels Sten på en hovedgård eller herregård i Holmby i Frosta her-red. Uden dato, men 1397.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Skødebrev, udstedt af Sten Nielsen, væbner, til Niels Sten, angående sin sædegård, kaldet Holmby, som ligger i Frosta herred. Givet 1397.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Sten Nielsen, væbner, sælger – således som det fremgår af hans brev – sin sædegård i Holmby i Frosta herred til sin broder Niels Sten, væbner, for hvilken gård han erkender at have opnået og fået fuldstæn-dig og tilfredsstillende betaling. Til bekræftelse af dette skødebrev lader

han sit eget segl blive hængt neden under det sammen med flere gode mænds segl. Givet 1397 med tre segl.

471 1397.

Elene Gudserksdatter skænker jomfru Marias alter i Bosjø kloster to gårde i Häggenäs.

1. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Elene Gudserksdatter har givet jomfru Marias alter i Bosjø kloster to gårde i Häggenäs. Brevet givet 1397 med syv segl[1]).

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Gavebrev, udstedt af Elene Gudserksdatter, Jens Sakstorps enke, givet 1397 til jomfru Marias alter i Bosjø kloster, angående to gårde i Häggenäs, bekræftet med fire segl[1]).

1) det kan ikke afgøres, om brevet har været beseglet med syv eller fire segl.

472 [Omkr. 1397][1]). Skånes landsting.

Tingsvidne af Skånes landsting om, at Margrete, enke efter Heine af Vintrie, væbner, skøder landsbyen Svenstorp ved Trelleborg til Simon og Jens Pedersen, borgmestre i Trelleborg.

Afskrift i Lund.

Jens Andersen, landstingsdommer i Skåne, Jens Truedsen, ridder, Klaus, kaldet Rivebrød, embedsmand[2]) i Lund, Børvig og Tord Absalonsen, væbnere, Jens Andersen, foged i Lund, og Peder Larsen i helligåndshuset sammesteds til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Vi gør vitterligt for alle, nulevende og fremtidige, at i året .....[3]) tamperlørdag i pinseugen var den hæderværdige frue Margrete, enke efter væbneren Heine af Vintrie, personligt til stede på landstinget i Skåne i nærværelse af os og mange andre troværdige mænd og til nærværende brevvisere de gode mænd Simon og Jens Pedersen, borgmestre i byen Trelleborg, i medfør af fornævnte by Trelleborgs bemyndigelse med al ret skødede og med retmæssig afhændelses adkomst til evig besiddelse

ihændegav en landsby, kaldet Svenstorp, beliggende ved byen Trelleborg i Skytts herred, med alle tilliggender til samme landsby, nemlig agre og enge, vådt og tørt, for så vidt angår alle fire markskel, og som efter arveret var tilfaldet hende efter hendes søster Benediktes død, enke efter Jens, kaldet væbner, blot med undtagelse af det kirkelige gods sammesteds, med al ret, idet hun erkender åbenbart og udtrykkeligt til fulde at have oppebåret fuld og fyldestgørende betaling for fornævnte landsby Svenstorp af de samme borgmestre Simon og Jens, således som det er stillet i udsigt, og forpligter sig og sine arvinger til, når ovennævnte tingsvidnesbyrd er afsluttet, at hjemle, frigøre og fri fornævnte Simon og Jens, borgmestre i byen Trelleborg, og deres efterfølgere fornævnte landsby Svenstorp med dens tilliggende, som fornævnt, fra krav fra hvem som helst. Til vidnesbyrd herom er vore segl hængt under dette brev. Givet år, dag og sted som ovenfor.

1) i forlægget er der kun en åben plads til årstallet. Da de fleste af udstederne kendes ad anden vej, er det muligt at nå til en ret nøje datering. Jens Andersen, der omtales af Hamsfort som foged i Skåne i en notits under 1396, jf. nr. 189, nævnes første gang som landsdommer i Skåne 1397 24. marts, jf. nr. 295, og sidste gang 1404 efter 9. oktober, jf. Rep. nr. 4652, medens hans forgænger i embedet, Gøde Bentsen, nævnes sidste gang 1395 10. juli, jf. DRB. IV 5 nr. 408, og derefter optræder som byfoged i Lund fra 1396 7. februar, jf. nr. 18, til 1399 5. juni, jf. Rep. 4265. Jens Truedsen var endnu væbner 1395 7. december, jf. DRB. IV 5 nr. 465, men ridder 1400 7. februar, jf. Gammeldanske Diplomer I 167. Klaus Rivebrød nævnes første gang 1402 16. december, jf. smst. II 139. Tord Absalonsen nævnes kun 1395 10. juli, jf. DRB. IV 5 nr. 408, og i samme brev nævnes Peder Larsen i helligåndshuset sidste gang. Jens Andersen, foged i Lund, nævnes første gang 1381 28. april, jf. DRB. IV 2 nr. 132, men kalder sig Jon fra 1397 marts-april, jf. nrr. 296, 304-305, og nævnes sidste gang i 1402, jf. Rep. nrr. 4525 og 4528. Tingsvidnet er da rimeligvis fra begyndelsen af Jens Andersens tid som landsdommer og kan dateres til [omkr. 1397]. – 2) forlægget har *officialis Lundi.* - 3) lakune i forlægget med plads til årstallet.

[1397-1400][1]). 473

Dronning Margrete forlener hr. Folmer Jakobsen Lunge med kronens gods i Lundby og Sundby på Falster.

Registratur i rigsarkivet over hr. Folmer Jakobsen Lunges breve.

Fremdeles giver dronning Margrete hr. Folmer Jakobsen af Højstrup alt kronens gods i Lundby og Sundby i Nørre herred på Falster tillige med Lundby mølle samme sted og samme herred i forlening på livstid

med alle kongelige bøder. Og når han dør, så skal det fornævnte gods komme tilbage til Danmarks krone.

1) registraturen, der på samme måde som efterfølgende nr. drejer sig om en forlening på livstid for Folmer Jakobsen, er antagelig fra omtrent samme tidsrum, men kan næppe være senere end 1400, da Folmer Jakobsen afhændede Højstrup til dronning Margrete, jf. Rep. nr. 4318.

474 [1397-1400 eller 1401][1]).

Niels Svendsen Krag kvitterer hr. Folmer Jakobsen Lunge og hr. Hans Podebusk for 50 lybske mark.

Registratur i rigsarkivet over hr. Folmer Jakobsen Lunges breve.

Fremdeles betalte hr. Folmer Jakobsen Lunge og hr. Hans Podebusk Niels Svendsen Krag 50 lybske mark, som han havde fru Elenes åbne brev på, og han takker dem for god betaling.

1) Hans Podebusk nævnes første gang som ridder 1397 13. juli, nr. 344. Niels Svendsen Krag var endnu væbner 1400 21. august, Rep. nr. 4381, men ridder 1401 27. august, Rep. nr. 4462.

475 [1397-1405][1]).

Evert Moltke af Veksøs brev til hr. Jens Falk på gods i Bjæverskov herred.

Registratur over brevene på Vallø (1541).

Et brev, som Evert Moltke af Veksø har givet hr. Jens Falk, lydende på Herfølge, Svansbjerg, Ringsbjerg og Ugerløse.

1) Evert Moltke kaldes første gang af Veksø 1397 1. maj, jf. nr. 307. Jens Falk levede endnu 1402 23. juni, Molbech og Petersen 158 nr. 105, men var uden tvivl død inden 1405 23. oktober, hvor Gudhem kloster skødede gods til Abraham Brodersen og hans datter fru Birgitta, der var gift med Jens Falk, samt hendes arvinger, jf. Svenskt Dipl. I 494 nr. 650. Denne formulering forudsætter, at fru Birgitta var enke, jf. Henry Bruun i Hist. Tidsskr. 11. rk. III 98 note 3.

476 [1397-1406][1]).

Jens Thomsen, ridder, høvedsmand på Rosborg, skænker Løgum kloster de penge, for hvilke klostret havde pantsat sit gods i Arnum, Vollerup og Bylderup til ham, mod at han og hans hustru Ingerd må beholde godset for livstid.

Afskrift i Løgumbogen.

Jens Thomsen, ridder, høvedsmand på borgen Rosborg, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg sund på sjælen og med velovervejet vilje til bod for min sjæl og ligeledes fru Katerines, min afdøde hustrus sjæl, har skænket klostret i Løgum, også kaldet 'Løgum kloster', og abbed og menige konvent sammesteds alle de pengesummer, for hvilke abbed og menige konvent i dette kloster havde pantsat deres gods til mig, nemlig alt hvad de besidder i landsbyen Arnum i Højrup sogn i Hviding herred, desuden disses gods i landsbyen Vollerup i Bylderup sogn i Slogs herred og ligeledes i landsbyen og sognet Bylderup i samme Slogs herred, af den grund, at disse vedvarende skal gå i forbøn hos Herren for os. Og desuden kasserer og ophæver jeg fra nu af alle breve, der er affattet vedrørende fornævnte gods og givet mig af samme herrer, og erklærer dem overhovedet for kasseret og ophævet, dog således, at jeg fornævnte Jens Thomsen, så længe jeg lever, og min hustru fru Ingerd, som jeg nu har, så længe hun forbliver i enkestand umiddelbart efter min død, ifølge foranførte abbed og menige konvents tilståelse skal beholde alt det fornævnte gods, således at det frit skal vende tilbage til fornævnte klosters ejendom og besiddelse uanset indsigelse fra vore arvinger. Til vidnesbyrd herom o.s.v.

1) Jens Thomsen (Lindenov) var ridder 1397, jf. nrr. 385-387. Rosborg nævnes næste gang 1406, da Mogens Munk bliver høvedsmand her, jf. Gammeldanske Diplomer III 104, hvorfor brevet senest kan være udstedt dette år.

[1397-1408][1]). 477

Anders Olufsen af Næsby giver hr. Folmer Jakobsen Lunge fuldmagt til at deltage i et søskendeskifte med hr. Anders Olufsens brødre.

Registratur i rigsarkivet over hr. Folmer Jakobsen Lunges breve.

Fremdeles giver Anders Olufsen af Næsby, ridder, hr. Folmer Jakobsen Lunge, ridder, fuldmagt til at deltage i et søskendeskifte sammen med Anders Olufsens, ridders, brødre o.s.v.

1) Anders Olufsen nævnes første gang som ridder 1397 6. juli, nr. 342, og døde 1408, jf. Danmarks Kirker III. Københavns Amt 2083 nr. 4.

478 [1397-1412][1]).

Dronning Margrete forlener hr. Folmer Jakobsen Lunge med Volborg herred på livstid.

Registratur i rigsarkivet over hr. Folmer Jakobsen Lunges breve.

Fremdeles har dronning Margrete til gengæld for tro tjeneste, som hr. Folmer Jakobsen har gjort og fremdeles skal gøre, givet ham i forlening på livstid Volborg herred på Sjælland med alle kongelige bøder med undtagelse af det, som hr. Johan Olufsen og fru Grete, der er i kloster, har, desuden er Lejre og Lindholm og de skove, der ligger dertil, undtaget. Og så snart han dør, skal det altsammen komme tilbage til kronen igen uden nogen modsigelse eller hindring.

1) den i registraturen nævnte Johan Olufsen må være Henneke Olufsen (Bjørn), der endnu var væbner 1397 3. maj, nr. 308, men ridder 1397 6. juli, nr. 342, og samtidig ændrede fornavnet til Johan. Folmer Jakobsen levede endnu 1411 25. april, Rep. nr. 5147, men var død 1413 4. april, Rep. nr. 5249.

479 [1397-1415][1]).

Hartvig Tralow pantsætter to gårde i Allerslev til hr. Hans Podebusk.

Registratur i rigsarkivet over hr. Folmer Jakobsen Lunges breve.

Fremdeles pantsætter jeg Hartvig Tralow til hr. Hans Podebusk to gårde i Allerslev i Volborg herred for 15 lødige mark i gode og gangbare penge. Fravindes han de to gårde ved nogen rettergang, skal han have to andre gårde i Terslev i Ringsted herred i pant i stedet o.s.v.

1) Hans Podebusk nævnes første gang som ridder 1397 13. juli, nr. 344. Han levede endnu 1415 28. januar, jf. Kausche, Putbusser Regesten 190 nr. 696.

480 [1397-1416][1]).

Tingsvidne om, at Kalvsgård i Sønder-Bjert sogn tildømmes Ribe domkapitel.

Ribe kapitels registratur (1553).

Fremdeles nogle gode mænds vidne og dom angående Kalvsgård i Agtrup i Sønder-Bjert sogn, at de har tildømt Ribe domkapitel den.

1) dette brev er antagelig samtidig med eller måske lidt ældre end efterfølgende nr.

[1397-1416][1]). 481

Hr. Jens Thomsen giver afkald på eventuelle rettigheder i ovennævnte gård.

Ribe kapitels registratur (1553).

Fremdeles hr. Jens Thomsens, ridders, brev, at han bekender, at han ingen rettighed har i fornævnte gård.

1) Jens Thomsen (Lindenov) nævnes første gang som ridder 1397 6. oktober, nrr. 385-387, og levede endnu 1416 15. februar, Rep. nr. 5576.

[1397-1416][1]). 482

Hr. Johan Olufsen af Lykkesholm skøder fem gårde på Fyn til et vikardømme i sankt Hans kloster i Odense.

Odense St. Hans klosters registratur (1558).

Først hr. Johan Olufsen af Lykkesholms skødebrev på noget gods i Gestelev sogn, en gård i Vormark, en gård i Langå og mere gods, der tilsammen beløber sig til fem gårde, for hvilke fornævnte hr. Johan havde stiftet et vikardømme her i sankt Hans kloster.

1) Johan Olufsen blev ridder i 1397, jf. nr. 342, og ændrede samtidig sit fornavn fra Henneke til Johan. Han var død inden 1416 6. januar, jf. Rep. nr. 5570, da der holdtes skifte efter ham.

[1397-1418][1]). 483

Hr. Predbjørn Podebusk tillader hr. Bernike Skinkel at indløse en gård i Vigerslev.

Registratur i rigsarkivet.

Fremdeles indrømmede hr. Predbjørn Podebusk, ridder, hr. Bernike Skinkel indløsning af en gård i Vigerslev med alle dens tilliggender og desuden det gods, der hører til gården, som ligger i Rue.

1) Bernike Skinkel nævnes første gang som ridder 1397 13. juli, nr. 344, og døde 1418, jf. Adels Aarb. 1916 442.

484 [1397-1418][1]).

Hr. Jens Lille skøder sit arvegods i Skinnerup til hr. Bernike Skinkel.

Registratur i rigsarkivet.

Fremdeles skødede hr. Jens Lille, ridder, hr. Bernike Skinkel alt sit fædrene og mødrene gods i Skinnerup.

1) angående dateringen jf. nr. 483. Hr. Jens Lille, der antagelig er identisk med hr. Jon Lille, nævnes første gang som ridder 1397 4. oktober, nr. 384.

485 [1397-1418][1]).

Konrad Kødmanger, borger i Flensborg, sælger gods i Skovby og Skam herreder til hr. Bernike Skinkel.

Registratur i rigsarkivet.

Fremdeles solgte Konrad Kødmanger, borger i Flensborg, Lådne-Brøndstrup i Skovby herred og Gundstrup og Vellinge i Skam herred til hr. Bernike Skinkel.

1) angående dateringen jf. nr. 483.

486 [1397-1418][1]).

Peder Nielsen af Ørsted pantsætter en gård i Bastrup til hr. Bernike Skinkel.

Registratur i rigsarkivet.

Fremdeles pantsatte Peder Nielsen af Ørsted i Båg herred en gård i Bastrup by i Skamby sogn til hr. Bernike Skinkel. Fornævnte gård fik Peder Nielsen med Peder Henriksens datter.

1) angående dateringen jf. nr. 483.

487 [1397-1418][1]).

Sakse Olufsen skøder to gårde i Tellerup til hr. Bernike Skinkel.

Registratur i rigsarkivet.

Fremdeles skødede Sakse Oluf(sen) to gårde i Tellerup i Ørslev sogn i Vends herred til hr. Bernike Skinkel.

1) angående dateringen jf. nr. 483.

[1397-1418][1]). 488

Fru Elisabeth Valdemars indrømmer hr. Bernike Skinkel at indløse noget gods i Skydebjerg sogn.

Registratur i rigsarkivet.

Fru Elisabeth Valdemars indrømmede hr. Bernike Skinkel indløsningen af noget gods i Søby i Skydebjerg sogn.

1) angående dateringen jf. nr. 483.

[1397-1418][1]). 489

Povl Nielsen af Jersore oplader Jersore til hr. Bernike Skinkel.

Registratur i rigsarkivet.

Fremdeles oplod Povl Nielsen af Jersore hr. Bernike Skinkel fornævnte Jersore.

1) angående dateringen jf. nr. 483.

[1397-1418][1]). 490

Jakob Nielsen skøder sit gods på Fyn til hr. Bernike Skinkel.

Registratur i rigsarkivet.

Jakob Nielsens brev, at han skødede alt sit gods på Fyn til hr. Bernike Skinkel.

1) angående dateringen jf. nr. 483.

[1397-1446 eller 1447][1]). 491

Knud Nielsen af Tofta pantsætter tre gårde i Filborna til hr. Absalon Pedersen.

Registratur over brevene på Vallø (1541).

Knud Nielsen af Toftas brev, at han har pantsat tre gårde i Filborna i Luggude herred til hr. Absalon Pedersen for 30 lødige mark.

1) hr. Absalon Pedersen (Thott) nævnes første gang som ridder 1397 13. juli, nr. 344, og levede endnu 1446 24. november, jf. Rep. nrr. 7640-41, men var død 1447 25. januar, jf. Rep. nr. 7662.

492 [1397-1446 eller 1447][1]).

Hr. Absalon Pedersen køber tre gårde i Filborna.

Registratur i Rigsarkivet.

Fremdeles et brev på tre gårde i Filborna, som hr. Absalon Pedersen havde købt.

1) angående dateringen jf. forrige nr.

493 1398. 7. januar. Gram herredsting.

Tingsvidne af Gram herredsting om, at væbneren Lave Degn havde skænket alt sit gods i Vester-Vedsted sogn og gods i Brøns og Skærbæk sogne til kapitlet i Ribe mod afholdelse af en årtid for ham og hans hustru Ingerd.

Original i rigsarkivet.

Peder, præst i Nustrup, en Rasp af navn, foged i Gram, Jens Skeel, Lave Larsen af Vesterbæk, Peder Rød, Svend Jensen, væbnere, Lars Jonsen og Troels Kjeldsen, bønder, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

I skal vide, at i det Herrens år 1398 dagen efter helligtrekongers dag fremstod personligt for os på vort ting den gode mand Lave Degn, væbner, og gav, skænkede, skødede og oplod med al sin ret frit og af egen drift til den ærværdige mand, hr. Troels, kantor ved kirken i Ribe, på Ribe kapitels vegne og i dets navn, til årtider for sig og sin elskede hustru Ingerd at holde til evig tid i kirken i Ribe til bod og frelse for deres sjæle alt nedenfor nævnte gods, rørligt og urørligt, nemlig agre, enge, græsgange, fiskevande, vådt og tørt land, med hvilke benævnelser det end kan opregnes, intet undtaget, at besidde til evig tid. For det første alt hans gods i Vester-Vedsted sogn, nemlig to marks jord, som Niels Jakobsen og

Thomas Jensen har mod årligt at betale ti ørtug korn deraf. Fremdeles hans gods i Brøns sogn i landsbyerne Havervad og Søndernæs, hvorpå (følgende) bor: Niels Jakobsen, der årlig betaler syv tønder byg, Niels Oggesen, der årlig betaler fem tønder byg, Niels Pedersen, også kaldet Daniel, der betaler fire tønder byg, Anders Olufsen, der betaler fire tønder byg, og Esbern Skomager, der betaler en skilling grot. Fremdeles hans øde gods i Skærbæk sogn på Misthusum mark, som en Kamphård ved navn i sin tid beboede. Fremdeles det gods, Kristian Kås den yngre pantsatte til ham i fornævnte Brøns sogn og Søndernæs landsby; dette pantegods og betalingen ved indløsningen har han helt og fuldt tillige med det derom affattede brev opladt til fornævnte hr. Troels på fornævnte kapitels vegne i overensstemmelse med samme brevs ordlyd. Dette bevidner vi klart over for alle, således som vi har set og hørt det. Givet ovennævnte år, dag og sted under vore segl.

1398. 7. januar. Hviding herredsting. 494

Tingsvidne af Hviding herredsting om, at Lave Degn havde skænket alt sit gods i Vester-Vedsted og Brøns sogne samt noget øde gods i Skærbæk sogn til kapitlet i Ribe mod afholdelse af en årtid for ham og hans hustru Ingerd.

Original i rigsarkivet.

Alle indbyggere i Hviding herred til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at i det Herrens år 1398 fremstod Lave Degn, væbner, personligt på vort ting dagen efter helligtrekongers dag og skænkede og skødede frit og af egen drift alt sit rørlige og urørlige gods i sognene Vester-Vedsted og Brøns og øde gods i Misthusum i sognet Skærbæk tillige med alt dets tilliggende, intet undtaget, til kapitlet i Ribe til evig og retmæssig besiddelse for årtider for ham selv og hans elskede hustru Ingerd, som skal afholdes årligt til evig tid. Men at vi har hørt og set dette, erklærer vi klart i sandhedens navn over for alle, hvem det angår eller vil kunne angå i fremtiden. Givet ovennævnte år, dag og sted under vort segl, der er hængt under dette brev til vidnesbyrd om alt det foregående.

495 1398. 7. januar. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. tillader Jens Stalesen fra Mårup, lægmand i Århus stift, at vælge en skriftefader, som kan meddele ham fuld syndsforladelse i hans dødsstund.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, o.s.v. til vor elskede søn Jens Stalesen fra Mårup, lægmand i Århus stift, hilsen o.s.v.

Den oprigtige hengivenhed o.s.v.[1]). Givet ved S. Pietro i Rom den 7. januar i vort niende (pontifikats)år.

1) angående ordlyden af denne type breve, jf. nr. 405.

496 (13)98. 9. januar.

Albrecht Russe meddeler de preussiske stæder, at han har lånt penge af Tideman Huxers tjener, og at dronning Margrete endnu mangler at betale 1500 mark, skønt han har rykket for dem.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Efter hilsenen. I skal vide, kære herrer og venner, at jeg her har lånt penge af hr. Tideman Huxers tjener, nemlig 74 mark preussisk, 3 mark svensk for én mark preussisk, og disse penge skal man betale til hr. Tideman Huxer 14 dage efter, at brevet fremvises, og jeg beder Eder venskabeligt om, at pengene måtte blive betalt til (hans) tilfredshed. Fremdeles skal I vide, at dronningen endnu ikke helt har betalt pengene, og vi har stadig 1500 mark af summen til gode. Vi har nu ofte sendt bude og breve; det har ikke hjulpet os. Hvis jeg havde fået de penge, så behøvede jeg ikke at låne penge. Nu er jeg nødt til at låne penge og må gøre, som jeg bedst kan. Og jeg beder Eder, kære herrer, om, at I forsyner slottet bedre med levnedsmidler. Jeg ville gerne have skrevet det udførligt til Eder. Det kan ikke lade sig gøre. Desuden ved I godt, kære herrer, at jeg har sendt mange bønskrivelser til Eders velærværdighed om, at jeg måtte blive løst[1]), og det er ikke sket. Nu har man skrevet til mig, at jeg skal blive løst[1]) førstkommende påske. Jeg er bekymret for, at dette ikke vil kunne ske; men jeg beder fortsat Eders velærværdighed om, at jeg i alt fald bliver løst[1]) til sommer. Jeg giver Eder i Guds vold o.s.v. Givet onsdagen efter helligtrekongersdag 98.

1) fra embedet som høvedsmand i Stockholm, jf. f.eks. Hanserec. IV 381 nr. 398 §13.

1398. 13. januar. 497

Ove Steg af Ølsemagle, væbner, kvitterer Jens Falk, ridder, for al gæld og betaling vedrørende fogedi og tjeneste.

Original i rigsarkivet.

Ove Steg af Ølsemagle, væbner, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

I skal vide, at jeg med dette brev erklærer nærværende brevviser hr. Jens Falk af Vallø, ridder, for kvit og i enhver henseende undskyldt med hensyn til mig og mine arvinger for al den gæld og betaling, som på nogen som helst måde er blevet behandlet imellem os i anledning af fogedstilling og tjeneste. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl, der tilhører de gode mænd hr. Johan Moltke af Bavelse, ridder, og Jens Gyrstinge, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 på ottendedagen efter helligtrekonger.

1398. 17. januar. 498

Kong Erik 7. af Pommern og dronning Margrete pantsætter Rugård, Skovby herred, Bogense, Harritslev birk og Vissenbjerg sogn til hr. Bernike Skinkel for 6000 mark.

Registratur i rigsarkivet.

Fremdeles et brev af kong Erik og dronning Margrete, som lyder på 6000 mark, for hvilken sum penge de har pantsat hr. Bernike Skinkel Rugård, Skovby herred, Bogense og Harritslev birk og Vissenbjerg sogn for livstid og at indløse fra hans arvinger for fornævnte sum penge. Givet 1398 nærmeste torsdag før de hellige martyrer Fabians og Sebastians dag.

1398. Omkr. 18. januar[1]). Lübeck. 499

Brødrene Johan og Henrik Gerwer, Henrik van Orde, Johan Glusing og Johan Kerkberch erkender til brug for hertug Gerhard 6. af Slesvig i fællig at skylde Volrad v. Buchwald og Gerhard Vogt 600 mark lybsk på krakowkøbmændenes vegne og Henrik van dem See, provst i Slesvig, 80 mark lybsk på samme købmænds vegne.

Indførelse i Lübecks Niederstadtbuch.

Det skal være vitterligt, at brødrene Johan og Henrik Gerwer, Henrik van Orde, Johan Glusing og Johan Kerkberch, der var til stede ved denne bog, erkendte, at de i fællig skyldte Volrad v. Buchwald og Gerhard Vogt 600 mark lybske penge, venskabeligt at betale på krakowkøbmændenes vegne førstkommende pinsedag til brug for hr. Gerhard, hertug af Slesvig. Førstnævnte skyldnere erkendte, at de ligeledes skyldte hr. Henrik van dem See, provst i Slesvig, 80 mark lybske penge, at betale på samme krakowkøbmænds vegne på samme tidspunkt til brug for samme hr. hertug af Slesvig. Fornævnte Johan Kerkberch, der stillede garanti, lovede at holde sine medgaranter skadesløse angående fornævnte anerkendelse.

1) indførelsen er den 5. på en side, der som overskrift har *I det Herrens år 1398 jomfruen Priscas dag.*

500 1398. 21. januar.

Peder Lykke, ærkedegn i Roskilde, skøder sit fædrene gods i Dønnevælde til abbed og menige konvent i Esrum mod til gengæld at få klostrets gods i Tranegilde.

Afskrift i Esrombogen.

Peder Lykke, ærkedegn i Roskilde, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg efter at have rådført mig med og med fuldt samtykke af mine elskede brødre til de regelbundne herrer og brødre i Kristus hr. abbeden og det menige konvent i Esrum har skødet og frivilligt overdraget i deres hænder til evig og retmæssig besiddelse mit fædrene gods, alle og ethvert i Dønnevælde i Holbo herred, nemlig tre brydegårde, på den ene af disse bor for tiden en Lars Kuse, på den anden en Jakob Andersen, på den tredje en Jakob Bosen, til disse gårde ligger der ni øre skyldjord med ovennævnte gods' tilliggender, hver og en, nemlig agre, enge, græsgange, skove, tørt og vådt, bebygget og ikke bebygget, intet undtaget, med hvilken betegnelse det end kan opregnes, i stedet for gods i Tranegilde i Lille herred, som omtalte herrer abbed og menige konvent i Esrum havde skødet mig til passende vederlag for ovennævnte gods i Dønnevælde til evig besiddelse,

således som det udførligt indeholdes i deres åbne brev, som de har givet mig herom, med det vilkår, at hvis omtalte gods i Dønnevælde efter landets love fravindes ovennævnte herrer abbed og konvent, det ske ikke, da skal fra da af fornævnte gods i Tranegilde vende tilbage til samme herrer abbeds og menige konvents fri besiddelse uden min eller mine arvingers modsigelse. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med seglene tilhørende mine elskede brødre, nemlig hr. Niels Bille, kannik i Roskilde, Jens Jonsen af Solbjerg, kaldet Bille, og Bent Bille af Brorup, væbnere, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 på jomfruen og martyren sankt Agnetes dag.

[Før 1398. 23. januar][1]). 501

Konrad v. Gortze, ridder, hertug Johan 4. den yngre af Mecklenburgs udsending, fremfører hertugens synspunkter vedrørende sørøverne, Gotland og forholdet mellem kong Albrecht af Sverige og dronning Margrete samt beder om tilladelse til at føre forsyninger til Gotland.

Afskrift på nedertysk i Thorn.

Ærværdige, kære herre, hr. højmester.

Jeg Konrad von Gortze, ridder og udsending fra min nådige herre, hertug Johan den yngre af Mecklenburg, søn af salig hertug Magnus af Mecklenburg, Gud være hans sjæl nådig, er kommet til Eders Nåde med følgende budskab.

<1-3> .....[2])

<4> Fremdeles kære herre, hr. højmester, angående den store strid og fortrædelighed, som dronningen af Danmark dengang forvoldte. (Hun) har nemlig i fredstid indsat en konge i Sveriges rige, og min herre, kong Albrecht, havde ført forhandlinger og kendte på det tidspunkt ikke til andet end hengivenhed og godhed og har ved Guds hjælp ikke frigjort sig fra sit rige. Alt imens er denne store skade sket og hændt ham. Og derfor, kære herre, hr. højmester, beder min herre, hertug Johan, Eder og Eders komturer og Eders trofaste råd om vejledning og hjælp angående disse foranskrevne artikler. <5> Og på grund af den store strid har min herre, hertug Johan, truffet sine forholdsregler over for den nye konge af Sverige, som kalder sig kong Erik, og har undsagt ham. Og derfor har

hertug Johan indkaldt fetaljebrødrene til sig, for at de skal hjælpe ham med at udkæmpe hans krig til lands og ikke til vands i Sveriges rige og hjælpe med at skabe fred på havet. Derfor har han givet dem lejde.

<6-7> .....[2])

1) forhandlingerne må være foregået inden de preussiske stæders dag 1398 23. januar. – 2) vedrører hertug Johan 4. den yngre af Mecklenburgs synspunkter på sørøverne og Gotland, herunder indførsel af levnedsmidler, samt kong Albrecht af Sverige.

502 [Før 1398. 23. januar][1]).

Svar fra højmesteren for den tyske orden på de synspunkter, der fremførtes af Konrad v. Gortze på hertug Johan 4. den yngre af Mecklenburgs vegne.

Afskrifter på tysk i Thorn.

Agtværdige o.s.v. hr. Konrad von Gortze.

Det, som I på den høje fyrste, hertug Johan af Mecklenburgs o.s.v., vegne har bestræbt Eder på, den sag har vi drøftet med vore komturer og stæder, og vi svarer Eder derpå, som følger herefter.

<1> For det første gør I rede for sørøveriet og for den skade, der nu er sket på havet, (og foreslår,) at det, som man ikke kan erstatte deraf, skal blive bilagt på god, passende måde. Desuden, angående den skade, der dengang er sket på havet før det tidspunkt, da hertug Johan kom til Gotland. Desuden gør I rede for, at hertug Johan med henblik på sin krig har indkaldt sørøverne eller fetaljebrødrene hos sig og har beskyttet dem o.s.v. På alt dette svarer vi således, (nemlig) hvorledes og på hvilken måde man skal forholde sig med henblik på sørøveri og den brudte fred og med henblik på dem, der beskytter sørøverne og fredsbryderne og giver dem husly. Dette er altsammen nøje fastsat i de overenskomster, der er blevet vedtaget af vor ordens og vore stæders og andre af hansestædernes sendebude (efter forhandlinger) mellem den højtansete fyrste, kong Albrecht, og dronningen af Danmark. Ud over disse overenskomster og breve sømmer det sig hverken for os eller for vore folk, der har lidt skade dér, at optage nogen form for forhandling med nogen; men vi må lade det blive ved det, der er vedtaget, især fordi det ikke vedrører os eller vore folk alene, men også andre af hansestæderne, der i samdrægtighed med vore folk har afholdt og ført disse forhandlinger og har borget for kongens løsladelse.

<2> .....[2])

1) svaret må have foreligget inden de preussiske stæders dag 1398 23. januar. – 2) vedrører højmesterens forbud mod udførelse af levnedsmidler fra hans lande.

(13)98. 23. januar. 503

Borgmestre, magistrater og rådmænd i Zierikzee svarer staden Köln[1]) angående de fem læster og seks fade sild fra Skåne, *der er frataget nogle borgere fra Köln, at dette er sket efter befaling af greven af Holland, men at man gerne vil forsøge at få beslaglæggelsen ophævet, forudsat at enhver tvivl om ejerforholdet kan ryddes af vejen.*

Original i Köln.

1) angående staden Kölns brev, jf. nr. 433.

(13)98. 28. januar. Marienburg. 504

Højmesteren for den tyske orden meddeler dronning Margrete, at han er tilfreds med oplysningerne om hertugerne Barnim 6. og Vartislav 8., men at han ikke kan svare vedrørende sørøverne, fordi det vedrører alle hansestæderne.

Afskrift på nedertysk i Königsbergarkivet (nu i Berlin).

Redelig anbefaling og beredvillig tjeneste til al behag forudskikket. Allerhøjeste fyrstinde og stormægtige, nådige frue.

Eders brev, sendt til vor storskaffer med dette Eders bud, (og) som samme vor skaffer har vist os, har vi modtaget ærbødigt og lagt os vel på sinde. Og Eders højhed har skrevet om vore herrer, hertugerne Barnim og Vartislav o.s.v.[1]), nådige frue, hvorledes Eders Nåde forholder sig over for disse vore herrer, er godt, (og) nyttigt og fordelagtigt for Eders folk, for vore folk og for hansekøbmanden. Det ser vi med glæde, og vi vil med flid takke Eders Nåde herfor. Desuden, allernådigste frue, har I ligeledes skrevet i samme Eders brev om sørøverne, der angriber[2]) fra havet o.s.v.[1]). Nådige frue, om det har vi talt med de ældste i vore stæder, således at vi på dette tidspunkt ikke ved, hvad vi skal svare Eders højhed derpå; thi det vedrører ikke os og vore folk alene, men også de andre hansestæder. Og vi vil gerne tale yderligere med de samme vore stæder derom, så at de kan bidrage bedst muligt dertil, når de kommer til de andre stæder. Hvad de da i samdrægtighed bliver enige om, det håber vi meget, at de vil meddele Eders Nåde. Givet i Marienburg mandag før Marias renselsesdag i året 98.

1) jf. nr. 427. – 2) forlægget har *czu brengen.*

505 (13)98. 28. januar. Marienburg.

Højmesteren for den tyske orden meddeler dronning Margrete, at hans stæder klager over, at Henneke Limbæk har taget deres gods som gengæld for, at de skulle have taget hans gods, og over, at ærkebiskoppen af Lund kun har betalt 500 mark lybsk af de 5000 nobler, han skylder.

Afskrift på nedertysk i Königsbergarkivet (nu i Berlin).

Ydmyg anbefaling o.s.v. Allerhøjeste fyrstinde og stormægtige, nådige frue.

Vore ældste i stæderne har klaget til os over Eders mand og undersåt Henneke Limbæk, fordi han har skrevet og klaget over dem til rådet i Lübeck, at de skulle have taget hans gods, hvad vore folk imidlertid, efter hvad de siger, er uden skyld i. Og derfor har han til gengæld taget deres gods fra dem og holder det beslaglagt for dem mod Gud(s vilje) og mod (gældende) ret, hvilket vore folk klager over. Nu har vor storskaffer nøje underrettet os om, at Eders stormægtighed i sin tid sendte Eders bønskrivelser, idet I skrev for samme Henneke, til vor forgænger, der for Eders skyld gav denne sit gods fuldt og helt tilbage, og det blev overdraget til hans tjener. Derfor, nådige frue, anmoder vi med idel flid Eders højhed om, at I vil have den godhed at underrette den fornævnte Limbæk og forpligte ham til, at han ikke længere uretmæssigt stiller krav til vore folk eller skriver (klager) over dem; men at han skal give dem deres gods tilbage, som han har frataget dem og holder beslaglagt for dem. Har han noget at bringe i orden med vore folk, så tilbyder de sig til retslig afgørelse hos Eders Nåde eller hos hansestæderne. Desuden, nådige frue, har vore folk ofte klaget og klager fortsat over hr. ærkebiskoppen af Lund, (nemlig over,) hvorledes han ikke overholder aftalen, således som Eders Nåde selv har bidraget dertil mellem ham og vore folk, og af de 5000 nobler i alt fald ikke har givet mere end 500 mark lybsk, hvorved det synes os, at der er handlet ilde med vore folk. Givet i Marienburg mandagen før Marias renselsesdag i året 98.

506 [1398. Omkr. 28. januar][1]).

De preussiske stæder besvarer dronning Margretes brev af 1397 10. december og besvarer endvidere Henneke Limbæks klage til Lübeck angående beslaglagt gods med en klage over beslaglæggelse af skibbrudent gods. Endvidere har ærkebiskoppen af Lund kun betalt 500 mark lybsk af sin gæld til stæderne.

Afskrifter på nedertysk i Thorn.

Højbårne, ædle fyrstinde og nådige frue.

Eders brev, sendt med Eders nærværende bud, har vi modtaget i ærbødighed og lagt os vel på sinde. For det første som I skriver, højbårne frue, om de ædle fyrster, hertug Barnim og hertug Vartislav af Barth, at de vil bestræbe sig på at få den højtagtede fyrstinde, hertug Erik af Mecklenburgs hustru, og hendes hjælpere til at forhandle med Eders stormægtighed o.s.v.[2]), og at Eders Nåde har sørget for os og købmanden, så at han kan færdes uskadt på havet. Det takker vi Eders stormægtighed for i tro ihukommelse. Desuden som I skriver, nådige frue, om gennem forhandlinger eller med magt at fjerne fetaljebrødrene fra havet. Det samme har Eders stormægtighed også tidligere skrevet om. Måtte Eders højvelbårenhed behage at vide herom, således som vi også tidligere har skrevet tilbage til Eders Nåde, at den sag og lignende ikke vedrører os alene, men de menige stæder i det tyske Hanseforbund sammen med os. Og til det sidste møde, som stæderne skulle have holdt i Lübeck i pinsen, da vi havde sendt vore udsendinge, kom der så få fra de andre stæder, at man ikke kunne vedtage noget på mødet; men når stæderne samles, så vil vi med glæde drøfte sagen med de andre stæder. Og hvad stæderne da bliver enige om, det håber vi, Eders stormægtighed så vitterligt vil få svar på. Desuden som I skriver om borgmesteren i Stralsund, hr. Wulf Wulflam, at han på hansestædernes vegne har været hos Eders Nåde. Nådige frue, vore udsendinge har nøje underrettet os om, at han af hansestæderne i samdrægtighed blev sendt til Eders Nåde; men hvorledes han igen er skiltes fra Eders Nåde, det har vi endnu ikke hørt. Vi vil gerne sammen med de andre stæder i alle henseender stræbe efter det bedste, således som det nu er tilsigtet. Desuden klager vi til Eders stormægtighed over Henneke Limbæk, (nemlig over,) at han har skrevet breve til rådet i Lübeck om os og klaget over, at vi, stæderne i Preussen, skulle have frataget ham hans gods, hvilket vi er uskyldige i og ikke har gjort. Men som vi tidligere ofte har klaget til Eders stormægtighed over ham, så klager vi fortsat over, at han har frataget os vort forliste gods og holder det beslaglagt for os mod Gud(s vilje) og mod (gældende) ret. Vi har i sin tid af vor herre, højmesteren, nøje erfaret, at storskafferen af Marienburg i Danzig havde beslaglagt et skib med rustninger og andet udstyr, som tilhørte den samme Henneke Limbæk, på grund af det gods, som denne havde frataget ham. Herom sendte Eders Nåde

Eders bønskrivelser til vor herre, højmesteren, således at vor herre på grund af Eders breve og anmodninger gav ham hans gods fuldt og helt tilbage, og det blev overdraget til hans tjener. Vi har tilbudt os til retslig afgørelse med ham hos Eders Nåde, hvis det måtte forekomme Eder passende, og også hos hansestæderne. Og han hindrer os i retslig afgørelse[3]) og vil ikke underkaste sig retslig afgørelse sammen med os. Vi beder Eders stormægtighed om at forpligte og belære ham om, at han ikke uretmæssigt skal stille krav til os, og at han skal give os vort gods tilbage, som han har frataget os, for at det fremover ikke igen skal blive nødvendigt for os at stille krav. Desuden, nådige frue, har vi ofte klaget til Eders Nåde over, at hr. ærkebiskoppen af Lund ikke overholder de aftaler og løfter, som Eders højvelbårenhed selv har forhandlet imellem ham og os, og endnu ikke har givet os mere end 500 mark lybsk af de 5000 nobler, som han skylder os. Og selv om vi ofte har skrevet til Eders stormægtighed herom, så har Eders Nåde endnu ikke skrevet noget svar derpå. Og således står vi beklageligvis tilbage med skaden.

1) stædernes brev må være omtrent samtidigt med højmesterens breve af 28. januar, jf. nrr. 504-05. – 2) jf. nr. 427. – 3) forlægget har *her get vns rechtis vor.*

507 1398. 1. februar. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger dekanen ved sankt Marie kirke i Erfurt at overdrage Konrad Snabel, kannik ved kirken i Slesvig, kanonikater ved kirkerne i Lübeck og Schwerin og give ham ventebreve på en større præbende begge steder samt på en dignitet, et personat eller officium et af stederne.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin elskede søn dekanen ved sankt Marie kirke i Erfurt, Mainz stift, hilsen og apostolisk velsignelse.

Vi anser det for sømmeligt og passende, at det apostoliske sæde viser sig nådigt over for dem, hvem deres egne dyders fortjenester rosværdigt anbefaler dertil. Idet vi derfor ønsker at omfatte vor elskede søn Konrad Snabel, kannik i Slesvig, som er mangfoldigt anbefalet til os for sit liv, sin vandel i ærbarhed og gode sæder og sin retskaffenheds øvrige fortjenester og dyder, med nådig gunst i betragtning heraf, pålægger vi Dig, gode søn, ved apostolisk brev, at Du, hvis Du efter omhyggeligt at have prøvet

ham finder nævnte Konrad egnet hertil, med vor myndighed ved provision giver ham et kanonikat ved kirken i Lübeck og et andet ved kirken i Schwerin, i hvilke der er større, middelstore og mindre præbender, med fuld kanonisk ret og skaffer denne Konrad eller hans befuldmægtigede i hans navn med fornævnte myndighed anerkendelse som kannik og broder i samme kirker efter at have anvist ham plads i hvert enkelt kor og sæde i hvert af disse kirkers kapitler med nævnte fulde ret, og at Du, hvis Du ved denne prøvelse finder, at samme Konrad læser godt, analyserer godt og synger godt og taler latin på passende måde og i øvrigt er egnet til at opnå en dignitet eller et personat eller et officium med eller uden sjælesorg, eller selv om samme Konrad ikke skulle synge godt, når blot han sværger i Dine hænder på Guds hellige evangelier, at han inden et år, at regne fra denne prøvelses tidspunkt, lærer at synge godt, med samme myndighed til Din overdragelse reserverer en af disse større præbender ved fornævnte kirke i Lübeck og ligeledes en af disse ved fornævnte kirke i Schwerin og desuden en dignitet eller et personat eller et officium med eller uden sjælesorg ved den ene af samme kirker, selv om man ved valg plejer at antages til denne dignitet eller dette personat eller officium, og denne dignitet måtte være den største efter den biskoppelige i den ene af disse kirker, og hvis Du muligvis finder, at det ikke forholder sig således, og nævnte Konrad ikke synger godt og ikke har svoret som fornævnt, når blot Du efter samme prøvelse i øvrigt finder ham egnet til at opnå større præbender og et officium uden sjælesorg – hvorom vi bebyrder Din samvittighed – med samme myndighed til Din overdragelse reserverer en af disse større præbender ved fornævnte kirke i Lübeck og ligeledes en af disse ved fornævnte kirke i Schwerin og blot et officium uden sjælesorg ved den ene af samme kirker, hvis sådanne for tiden er ledige, eller når de på én gang eller efter hinanden bliver ledige, og samme Konrad selv eller ved sin dertil lovformeligt indsatte befuldmægtigede inden en måneds forløb, efter at han eller samme befuldmægtige har fået kendskab til deres ledighed, beslutter at godtage dem, at overdrage samme Konrad efter denne godtagelse med al dens ret og tilbehør. Du skal strengt forbyde vore ærværdige brødre (Everhard), biskop af Lübeck, og (Rudolf), biskop af Schwerin, og vore elskede sønner kapitlerne ved nævnte kirker og den eller dem, under hvem overdragelsen, provisionen, præsentationen af, valget til eller al anden rådighed over de større præbender og desuden digniteterne eller personaterne eller officierne ved nævnte kirker i fællesskab eller hver for sig hører, at driste sig

til også i tiden før samme godtagelse på nogen måde at træffe bestemmelse om disse større præbender og denne dignitet eller dette personat eller officium, undtagen efter at have bragt i sikker erfaring, at fornævnte Konrad eller hans befuldmægtigede ikke har villet godtage dem, og skal lige så vel med fornævnte myndighed efter samme godtagelse overdrage og anvise samme Konrad disse større præbender og denne dignitet eller dette personat eller officium, som Du reserverer, hvis de som ovenfor nævnt er ledige, eller når de på én gang eller efter hinanden bliver ledige, med al ret og tilbehør. Du skal personligt eller ved en eller flere andre med samme myndighed indføre samme Konrad eller hans befuldmægtigede i hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte større præbender og fornævnte dignitet eller personat eller officium og deres omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen og sørge for, at denne Konrad eller nævnte befuldmægtigede for ham, som det er skik, antages til denne dignitet eller dette personat eller officium, og at der fuldt ud svares ham af samtlige afkastninger, afgifter, indkomster, rettigheder og oppebørsler af disse kanonikater og større præbender og denne dignitet eller dette personat eller officium, idet Du med vor myndighed tugter dem, der sætter sig op herimod, under udelukkelse af appel, uanset bestemmelsen om et vist antal kannikker og alle andre herimod stridende bestemmelser og sædvaner ved disse kirker, selv om de er bekræftede ved ed, apostolisk stadfæstelse eller hvilken som helst anden bekræftelse og især bestemmelser, som siges at fastsætte, at ingen sammesteds kan opnå større præbender, medmindre han gradvis og ved option stiger fra de mindre til de middelstore præbender og fra de middelstore til de større præbender, eller (uanset) om nogen med apostolisk eller hvilken som helst anden myndighed er anerkendt som kannikker i samme kirker eller arbejder på anerkendelser, eller med hensyn til provisioner, de skal have på kanonikater og større præbender eller digniteter, personater eller officier ved samme kirker, har fået særligt eller angående kirkelige beneficier i de egne har fået et almindeligt brev af fornævnte sæde eller dets legater, selv om man derved er skredet til forbud, reservation og afgørelse eller er gået frem på en hvilken som helst måde. Det er nemlig vor vilje, at fornævnte Konrad med hensyn til opnåelse af disse større præbender og desuden denne dignitet eller dette personat eller officium skal foretrækkes frem for alle disse, der ligeledes med vor myndighed har fået anerkendelse i disse kirker og har ventebrev på større præbender eller digniteter, personater eller officier sam-

mesteds, undtagen for vore ærværdige brødre, den hellige romerske kirkes kardinaler, og vore elskede sønner, vor husstand og vedvarende bordfæller, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre kanonikater og større præbender og digniteter, personater eller officier eller beneficier; (Din overdragelse skal endvidere gælde), uanset om samme biskopper og kapitler eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af samme sæde, at de ikke skal være pligtige til anerkendelse eller provision af nogen, og at de ikke skal kunne tvinges dertil eller rammes af interdikt, suspension eller bandlysning, og at kanonikater og større præbender og digniteter, personater eller officier i nævnte kirker eller andre kirkelige beneficier, hvortil de i fællesskab eller særskilt har ret til overdragelse, provision, præsentation, valg eller al anden rådighed af enhver art, ikke skal kunne tildeles nogen ved provision ved apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, tydeligt og ord til andet omtaler denne bevilling; fremdeles uanset hvilken som helst anden begunstigelse fra nævnte sæde, almindelig eller særlig, hvilken ordlyd den så har, hvorved, når den ikke er tydeligt omtalt eller i fuld udstrækning optaget i dette brev, virkningen af denne nådesbevisning på nogen som helst måde kan hindres eller blot opsættes, og hvorom og om hvis fulde ordlyd der i vort brev skal finde særlig omtale sted; (Din overdragelse skal også gælde), hvis fornævnte Konrad ikke har været til stede for at aflægge den sædvanlige ed på at ville overholde disse kirkers bestemmelser og sædvaner, når blot han i sin fraværelse lader en egnet befuldmægtiget aflægge den, og når han kommer til disse kirker, gør det i egen person, eller (uanset) at samme Konrad, som det forsikres, besidder et kanonikat og en præbende ved kirken i Slesvig stift og provstiet i Barvid syssel, Slesvig stift, som er forbundet med sjælesorg, og at han siges for nylig ved provision at have fået et kanonikat og en præbende ved sankt Marie kirke ad gradus, Mainz stift, ifølge et brevs myndighed, hvorved vi i sin tid nådigt havde befalet, at man ved provision skulle give ham et kanonikat med ventebrev på en præbende ved samme sankt Marie kirke og desuden et evigt vikardømme uden sjælesorg ved sankt Marie kirke i Erfurt, Mainz stift, i kraft af et andet brev, hvorved vi i sin tid nådigt havde befalet, at man ved provision skulle give ham et kirkeligt beneficium med eller uden sjælesorg, hvortil vore elskede sønner provst, dekan, skolemester, kantor, klokker og kapitel og kannikkerne og præsterne enkeltvis ved samme sankt Marie kirke i Erfurt i fællesskab eller hver for sig har overdragelses-, provisions-, præsentations- eller al anden rådig-

hedsret, og som er eller bliver ledigt. Men det er vor vilje, at nævnte Konrad, så snart han i kraft af dette brev ukæret har opnået en dignitet eller et personat eller officium med sjælesorg, overhovedet, således som han af egen drift har erklæret sig villig til, skal afstå fornævnte provsti, som han som fornævnt besidder, og som vi fra da af erklærer er ledigt, og at fornævnte brev, hvorved vi har befalet, at man ved provision skulle give ham dette beneficium med eller uden sjælesorg, som fornævnt, og de skridt, der er foretaget i medfør heraf, og alt, hvad der er fulgt derefter, hvis det faktisk ikke er kasseret, blot skal være kasseret og ugyldigt og uden styrke eller betydning, for så vidt angår et beneficium med sjælesorg. Og hvis man desuden finder nævnte Konrad egnet hertil som fornævnt, erklærer vi det derefter fra nu af ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag, ganske som om vi på dette brevs udstedelsesdag havde overdraget samme Konrad kanonikater ved nævnte kirker i Lübeck og Schwerin, og hvis disse større præbender og desuden en dignitet eller et personat eller officium da var ledige, eller når de på én gang eller efter hinanden måtte være ledige, og samme Konrad som fornævnt ville godtage dem, ved en stedfunden afgørelse særligt havde ladet dem reservere til apostolisk overdragelse til samme Konrad efter denne godtagelse. Givet ved S. Pietro i Rom den 1. februar i vort niende (pontifikats)år.

508 [1398. Omkr. 2. februar][1]).

Köln bekræfter over for Zierikzee, at de fem læster og to tønder skånske sild, *som borgere fra Harderwijk også har rejst krav på, tilhører borgere fra Köln.*

Udkast på nedertysk i Köln.

1) jf. nr. 503. På bagsiden af udkastet findes adressen og notitser til et lignende brev til greven af Holland. Dette er også kendt i sin fulde ordlyd fra en anden koncept, på hvis bagside et brev til Aachen med datoen 2. februar er nedskrevet.

509 1398. 3. februar.

Abele Buntsingsdatter, enke efter Henneke Schutte, erklærer hertug Gerhard 6. af Slesvig fritaget for ethvert krav, som hun måtte have på ham eller afdøde grev Klaus.

Original på nedertysk i Slesvig.

For alle dem, der ser dette brev eller hører det læse, bekender og bevidner jeg, Abele Buntsingsdatter, fordum Henneke Schuttes hustru, hvis sjæl Gud være nådig, åbent med dette brev, at jeg for mig selv, for min søster, for mine arvinger og for alle mine venner erklærer den højbårne fyrste og herre, hertug Gerhard af Slesvig, greve af Holsten, Stormarn og Schauenburg, min kære nådige herre, og hans rette arvinger kvit, ledige og frie med hensyn til ethvert krav og for enhver fordring, som jeg, min søster, mine arvinger og mine venner har haft eller kan have til ham og hans rette arvinger og til hans kære fætter[1]), grev Klaus, salig ihukommelse, på hvilken måde det end måtte være. Derfor erklærer vi ham og hans rette arvinger fuldstændig løste og frie. Og vi skal eller vil aldrig mere til evige tider rejse krav eller retslig fordring derom til ham eller hans rette arvinger. Skulle det fremdeles ske, at nogen efter denne dag klagede, rejste krav eller retslig fordring til fornævnte hertug Gerhard eller hans rette arvinger på min, min søsters, vore arvingers eller vore venners vegne, på hvilken måde det end måtte ske, så skal jeg, fornævnte Abele Buntsings, min søster, mine arvinger og mine venner fuldstændigt fritage forskrevne hertug Gerhard og hans rette arvinger og holde dem skadesløse for og med henblik på alle dem, der vil komme for retten. Til vidnesbyrd om alle disse forskrevne punkter har jeg, fornævnte Abele Buntsings, for mig, min søster, mine arvinger og mine venner påbudt med god vilje at hænge mit segl under dette brev, der er givet i året 1398 efter Guds fødsel på den hellige martyr sankt Blasius' dag. Til stede har her været de retskafne folk Eggert Kule, Sigfred Limbæk, Detlev Rixtorp, Johan Gortze, Otto Sehested, Henneke Stake, Sigvard Hermansen, væbnere, og mange andre gode folk, der er troværdige.

1) brugt i vid betydning. Grev Klaus var farbroder til grev Gerhard.

1398. 3. februar. 510

Henrik Uffesen, væbner, afstår al sin ret vedrørende Askov, Askovsfang og Brydingsfjerding til biskop Peder af Roskilde.

Original i rigsarkivet.

Henrik Uffesen, væbner, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud. I skal vide, at jeg til den ærværdige fader i Kristus og herre hr.

Peder, af Guds nåde biskop af Roskilde, frit har afstået og af min egen drift virkeligt har i hænde overgivet al ret, med hvilket navn den end betegnes, som tilkommer mig i godset Askov, Askovsfang og Brydingsfjerding, tillige med det åbne brev, der var givet min fader Uffe Pedersen, – salig ihukommelse – på dette gods, idet jeg for fremtiden giver afkald på fornævnte ret på mine og mine arvingers vegne. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de velbyrdige mænd de herrer Mikkel Rud, Jens Falk og Jens Finkenoge, riddere, Jens Gyrstinge og Peder Nielsen af Vollerup hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 på martyren sankt Blasius' dag.

511 1398. 3. februar. Öresten.

Peder Ribbing sælger med sin hustru Marina Knudsdatters samtykke til ridderen hr. Niels Svarteskåning alt det gods, som hun ejede i Ørathorp i Örby sogn i Mark, og som hendes moder fru Ingeborg gennem Tyge Puder havde erhvervet af Ebbe Piik.

Original på svensk i rigsarkivet.

Det skal være vitterligt for alle mænd, der hører eller ser dette brev, såvel fremtidige som nulevende, at jeg Peder Ribbing erkender med dette mit åbne brev, at jeg med min hustru Marina Knudsdatters ja, gode vilje og samtykke har opladt den ærlige og velbyrdige mand hr. Niels Svarteskåning, ridder, og hans arvinger alt det gods, som hun ejede i Ørathorp, som hun fik af sin moder fru Ingeborg med al den ret, lov, vilkår og de breve, som Tyge Puder fik det fornævnte gods med af hr. Ebbe Piik, hvilket er to gårde og én mølle i Örby sogn i Mark, med huse, jord, skove og fiskevande, både laksefiskeri og ålefiskeri, tofter og toftesteder, møller og møllesteder og ligeledes med alle andre tilliggender nær by og fjernt derfra, inden for og uden for hegn, og i vådt og tørt, intet undtaget, som har ligget og stadig ligger til fornævnte gods og mølle fra gammel tid, hvad det end kan være. Og jeg erkender, at jeg fuldt og helt har oppebåret af fornævnte hr. Svarteskåning for det fornævnte gods og mølle, som stiller min fornævnte hustru og mig tilfreds på alle måder. Derfor afhænder jeg fra mig og min hustru og vore arvinger fornævnte gods og mølle og overdrager det til fornævnte hr. Svarteskåning og hans arvinger til evindelig ejendom, uhindret og uforstyrret af enhvers påtale

og tilbagekaldelse, fordi det med rette er overgået til ham, og han fuldt ud har givet derfor, hvilket stiller os fornævnte tilfreds. Alle disse fornævnte stykker og artikler lover vi skal overholdes fast, stadigt og ubrydeligt i sandhed og god tro uden al svig. Til yderligere vished og højere sikkerhed for dette brev beder jeg om, at de ærlige mænds segl hænges under dette brev, hvilke er min søns hr. Lindorm Ribbings, ridder, og Helge Fogeds, væbner, tillige med mit eget segl. Givet i Öresten i det Herrens år 1398 dagen efter den hellige jomfru Marias renselsesdag til bevis for det fornævnte.

1398. 3. februar. S. Pietro i Rom. 512

Franciscus, kardinalpresbyter af Sta. Susanna, pålægger på pave Bonifacius 9.s vegne Everhard, biskop af Lübeck, at ændre de holstenske grevers, herunder Gerhard af Slesvigs, *løfte, således at der kan indrettes et kloster af kartheuserordenen i Ahrensbök. Løftet var allerede afgivet ved grev Henrik 2.s og grev Klaus' erobring af Femern,* Odense stift.

Afskrift i Slesvig.

1398. 4. februar. Hald herredsting. 513

Tingsvidne af Hald herredsting om, at brødrene Mikkel og Selgren Nielsen har skødet deres gods i Ejstrup til Tord Torkilsen.

Afskrift i Anne Krabbes kopibog.

Niels af Gjesing, Peder af Fausing, præster, Peder Holk, Palle Jensen, Lars Lunow, Jens Holk, Niels Brod og Jon Pedersen til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Vi gør vitterligt for alle, at vi i det Herrens år 1398 mandagen efter den hellige jomfrus renselsesdag sammen med adskillige troværdige mænd var til stede på Hald herredsting og hørte og så, at Selgren og Mikkel Nielsen, herre til Læbruy, brødre, med samtykke[1]) og vilje skødede deres gods i Ejstrup, nemlig Østergård, med alle dens tilliggender, rørligt og urørligt, intet undtaget, til den gode mand Tord Torkilsen, idet de erkendte at have oppebåret fuld og fyldestgørende betaling for dette gods. Og de forpligtede urokkeligt og bindende sig selv og deres arvinger til at fri og hjemle nævnte Tord Torkilsen og hans rette arvinger det

fornævnte gods fra tiltale fra hvem som helst til evig og retmæssig besiddelse. Dette erklærer vi over for alle, hvem det angår. Givet under vore segl til vidnesbyrd og forsikring herom år og dag som nævnt ovenfor.

1) teksten mgl. oplysninger om, hvem der samtykker.

514 1398. Omkr. 5. februar.[1]) Lübeck.

Henrik van dem See, provst i Slesvig, erkender, at de 80 mark, der skyldtes ham af fem lybske borgere, skal betales til Johan Gerwer.

Indførelse i Lübecks Niederstadtbuch.

Det skal være vitterligt, at hr. Henrik van dem See, provst i Slesvig, der var til stede ved denne bog, erkendte, at de 80 mark lybske penge, som er tilskrevet ham ovenfor i samme år på jomfruen Priscas dag til brug for hr. hertugen af Slesvig i den indførelse, som begynder således: Det bør bemærkes, at brødrene Johan og Henrik Gerwer o.s.v.[2]), skal betales til Johan Gerwer til det tidspunkt for betaling, som er omtalt sammesteds, og erklærede i medfør heraf alle sammesteds omtalte garanter fuldstændigt kvit og løst fra enhver påmindelse, og at samme Johan, efter at foranførte 80 mark er betalt til denne, skal have myndighed til at lade den indførelse slette, der angår samme 80 mark.

1) indførelsen er den 1. på en side, der som overskrift har *I det Herrens år 1398 jomfruen Agathes dag.* – 2) jf. nr. 499.

515 1398. 6. februar.

Hr. Svend Udsen og Stig Andersen af Torup stadfæster, at hr. Anders Uffesen havde skænket gods i Kastbjerg og Dalbyover til Essenbæk kloster.

Silkeborgske registratur (1558).

Fremdeles hr. Svend Udsens og Stig Andersen af Torups brev på latin, hvorved de samtykker i og stadfæster, at hr. Anders Uffesen gav gods i Kastbjerg samt en gård og et bol i Dalbyover til Essenbæk kloster. Givet 1398 onsdag næst efter Marias renselsesdag.

1398. 10. februar. 516

Biskop Johannes af Christopolis, stedfortrædende biskop for biskop Tetze af Odense, giver Allerup kirke et afladsbrev.

Notits af Hamsfort.

I det Herrens år 1398 tildelte biskop Johannes af Christopolis, stedfortrædende biskop for biskop Tetze af Odense, den 10. februar Allerup kirke et afladsbrev.

1398. 14. februar. 517

Tingsvidne om, at provsten af Tvilum har bevist, at en gård i Vellev er kommet bort fra Ebbe Galts arvinger.

Silkeborgske registratur (1558).

Fremdeles et tingsvidne på latin, at provsten af Tvilum har bevist, at en gård i Vellev er kommet bort fra Ebbe Galts arvinger. Givet 1398 torsdag før fastelavn.

1398. 15. februar. S. Pietro i Rom. 518

Pave Bonifacius 9. pålægger dekanen ved sankt Marie kirke i Erfurt at overdrage Konrad Weylant, kannik i Slesvig, kanonikater ved kirkerne i Lübeck og Hamburg og give ham ventebreve på en større præbende begge steder samt på en dignitet, et personat eller officium et af stederne.

Afskrift af de pavelige kopibøger.

Bonifacius o.s.v. til sin elskede søn dekanen ved sankt Marie kirke i Erfurt, Mainz stift, hilsen o.s.v.

Vi anser det for sømmeligt o.s.v. Idet vi derfor ønsker at omfatte vor elskede søn Konrad Weylant, kannik i Slesvig, som er mangfoldigt (– – –)[1]) giver ham ét kanonikat ved kirken i Lübeck og et andet ved kirken i Hamburg, Bremen stift, i hvilke (– – –)[1]) eller også hvis nævnte Konrad ikke skulle synge godt, når blot (– – –)[1]) reserverer en af disse større præbender ved fornævnte kirke i Lübeck og ligeledes en af disse ved fornævnte kirke i Hamburg og desuden (– – –)[1]) reserverer en af disse større præbender ved fornævnte kirke i Lübeck og ligeledes en af disse

ved fornævnte kirke i Hamburg og blot (– – –)[1]) strengt forbyde vore ærværdige brødre ærkebiskoppen af Bremen og biskoppen af Lübeck og vore elskede sønner kapitlerne (– – –)[1]), at ingen sammesteds kan opnå en større præbende, medmindre han (– – –)[1]); (Din overdragelse skal endvidere gælde), uanset om samme ærkebiskop og biskop og kapitler eller hvilke som helst (– – –)[1]) i egen person, eller (uanset) at samme Konrad, som han forsikrer, i nævnte kirke i Slesvig vides at besidde et kanonikat og en præbende og ærkedegneembedet, som er forbundet med sjælesorg og en dignitet, og hvortil man antages ved valg, og et alter uden sjælesorg i sognekirken i Spangenberg og et andet i kapellet på borgen Wartburg, Mainz stift. Men det er vor vilje, (– – –)[1]) skal afstå fornævnte ærkedegnedømme, som han som fornævnt besidder, og som vi fra da af erklærer er ledigt. Og hvis man desuden finder nævnte Konrad (– – –)[1]) kanonikater ved nævnte kirker i Lübeck og Hamburg, og hvis (– – –)[1]). Givet ved S. Pietro i Rom den 15. februar i vort niende (pontifikats)år.

1) for de forkortede formler se nr. 507.

519 1398. 15. februar. Fryele.

Ramne, sognepræst i Fryele, og Sven Petersson sælger deres gods Earyd i Fryele sogn til Arvid Stensen.

Original på svensk i det svenske rigsarkiv.

Jeg Ramne, sognepræst i Fryele, og jeg, Sven Petersson hilser alle, der hører eller ser dette brev, evindelig med Gud.

Det skal være vitterligt for alle, nuværende og fremtidige, at vi til den agtværdige mand Arvid Stensen har solgt vort gods Earyd i Fryele sogn, i vådt og tørt, intet undtaget, uden for og inden for hegnet, det, der hører til fornævnte gods, for fuld og tilfredsstillende betaling, således at vi blev vel tilfredse. Og vi afhænder det fornævnte gods fra os og vore arvinger og tilstår Arvid Stensen og hans arvinger det til evig eje. Til større sikkerhed og bekræftelse beder vi de hæderlige mænd Trotte Attesson, herredsfoged i Östbo, Anund Hemmingsson og Konrad Dubin, borgmester i Halmstad, hænge deres segl under dette brev sammen med vore egne. Skrevet i Fryele i det Herrens år 1398 på biskoppen og bekenderen sankt Sigfreds dag.

(13)98. 22. februar. Marienburg. 520

Reces af de preussiske stæders dag i Marienburg.

Afskrifter på nedertysk i Thorn og Danzig.

I det Herrens år o.s.v. 98 på den hellige Peter ad cathedrams dag forhandlede de preussiske stæder forsamlede i Marienburg nedenfor nævnte, og det drejer sig om det hverv, som budene skal udføre og drøfte på det næste møde med hansestæderne i Lübeck.

<1-2> .....[1])

<3> Hvis der fremdeles blev tale om pundtolden, at man har krævet den så stor. Der er tilføjet købmanden megen skade til søs, og de folk, som lå i Skåne og på Bornholm, de begærede og bad om hjælp. Og hvis de ikke fik hjælp, så måtte man frygte, at de alle mistede gods. Derfor besluttede vor herre, højmesteren, på grund af folkenes bøn at sende folk til søs for at hjælpe og skabe fred. Den, der ville opsøge hans havne, han skulle give pundtold så længe, indtil der bliver betalt, hvad det har kostet.

<4-8> .....[2])

<9> Fremdeles skal de gøre det bedste over for herren af Slesvig med henblik på det gods, der blev i Goswin Weygenberges (besiddelse).

<10-11> .....[3])

1) de udeladte artikler vedrører sørøverne. – 2) de udeladte artikler vedrører englænderne, fredeskibene, Rostock og Wismar samt Stockholm og Stralsund. – 3) de udeladte artikler vedrører hansestæderne.

1398. 25. februar. S. Pietro i Rom. 521

Pave Bonifacius 9. reserverer et kirkeligt beneficium med eller uden sjælesorg, hvortil biskopperne af Roskilde og Odense samt provst, dekan og kapitel og de enkelte kannikker og præster har overdragelsesretten, for Ivan Sassen, subdiakon i Odense stift.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius o.s.v. til sin elskede søn Ivan Sassen, subdiakon i Odense stift, hilsen o.s.v.

Dit liv, Din vandel (– – –)[1]), hvortil vore ærværdige brødre biskopperne af Roskilde og Odense og desuden vore elskede sønner provsten,

dekanen og kapitlet og de enkelte kannikker og præster ved kirken i Roskilde og provsten, dekanen og kapitlet og de enkelte kannikker og præster ved kirken i Odense i fællesskab (– – –)[1], dekaner, kapitler, kannikker (– – –)[1], dekaner, kapitler, kannikker og præster eller hvilke som helst (– – –)[1]. Givet ved S. Pietro i Rom den 25. februar i vort niende (pontifikats)år.

1) for de forkortede formler se nr. 322.

522 1398. 25. februar. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger biskoppen af Tuy og provsten i Odense og dekanen i Lübeck at indføre Ivan Sassen, subdiakon i Odense, i et kirkeligt beneficium, hvortil biskopperne af Roskilde og Odense samt provst, dekan og kapitel og de enkelte kannikker og præster har overdragelsesretten.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vor ærværdige broder, biskoppen af Tuy, og vore elskede sønner, provsten ved kirken i Odense, og dekanen ved kirken i Lübeck, hilsen o.s.v.

Det liv, den vandel (– – –)[2]) vor elskede søn Ivan Sassen, subdiakon i Odense stift, anbefales til os ved troværdige mænds o.s.v.[1]). Derfor pålægger vi (– – –)[2]) anvise samme Ivan dette beneficium, (– – –)[2]) af dette beneficium, eller (uanset) om samme biskopper, provster, dekaner, kapitler, kannikker og præster eller hvilke som helst (– – –)[2]). Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 521. – 2) for de forkortede formler se nr. 323.

523 1398. 3. marts

Mogens Hage pantsætter forskelligt gods i Halland til Gunnar Gylta for 30 lødige mark.

Afskrift på svensk i det svenske rigsarkiv.

Jeg Mogens Hage hilser alle, der hører eller ser dette brev, med Gud. Det skal være vitterligt for alle, såvel fremtidige som nulevende, at jeg med mit åbne brev erkender at skylde den hæderlige og ærlige

mand Gunnar Gylta 30 lødige mark i gode hvide penge, gyldige og gangbare, sådanne som dem, der nu gælder i Sverige, eller 30 tønder smør, hvilket samme Gunnar Gylta nu foretrækker – smør eller penge – at betale i Varberg, af mig eller mine arvinger til ham eller hans arvinger. For disse fornævnte penge pantsætter jeg ham mit gods, nemlig den store gård i Skene, som Erik overlod i Ytre Mullskår og dertil et øde bol, og i Bua i Kattunga sogn, Lockö bol og Lockö mølle i Hyssna sogn med alle tilliggender og alt, hvad der med rette tilhører det fornævnte gods, nær og fjernt, intet undtaget, på det vilkår, at jeg eller mine arvinger skal give ham eller hans arvinger varsel et år forinden, førend jeg eller de vil indløse det fornævnte gods, og Gunnar Gylta og hans arvinger skal oppebære landgilde og tjeneste af det fornævnte gods, og hvad det i øvrigt kan afkaste, indtil den dag, da det bliver indløst, og uden at det fradrages i gældens hovedstol. Jeg forpligter mig og mine arvinger til at fri ham og hans arvinger det fornævnte gods fra tiltale fra hvem som helst indtil den dag, da han får sine penge, uden noget som helst tilbagekald eller påtale. Skulle det ske, at fornævnte Gunnar Gylta bygger noget på det fornævnte gods, som er af værdi og bekosteligt, så skal jeg godtgøre ham derfor, således som vore venner afgør det imellem os. Til vidnesbyrd herom og større sikkerhed herfor er mit segl hængt under dette brev sammen med segl tilhørende de gode mænd, nemlig Svend, abbed i Ås, Anders Svendsen i Valinge, dekan i Nørre Halland, Gunnar Borgeem, herrer, og Helge, kaldet Fogerud. I det Herrens år 1398 Reminiscere søndag[1]).

1) d.v.s. 2. søndag i fasten.

(13)98. 3. marts. 524

Danzig giver Johan Papengud og Albrecht Smerbard den yngre anbefalingsbrev til Ystad angående Nicolaus Sternebergs gods.

Registratur i Danzig.

Johan Papengud og Albrecht Smerbard den yngre får anbefalingsbrev til Ystad angående det gods, der af Nicolaus Sterneberg blev efterladt sammesteds i efteråret år (13)97. De stillede selv sikkerhed. Forhandlet på søndagen Reminiscere[1]) (13)98.

1) d.v.s. 2. søndag i fasten.

525 1398. 6. marts. Sjællands landsting.

Jens Gyrstinge, landstingsdommer på Sjælland, broder Lars, abbed i Ringsted, og fem verdslige erklærer, at Johan Olufsen, ridder, har ladet Folmer Folmersens brev af 1338 14. april vidimere på Sjællands landsting.

Original i rigsarkivet.

Jens Gyrstinge, landstingsdommer på Sjælland, broder Lars, abbed i Ringsted, Jens Grubbe af Ordrup, Jens Skytte af Sandby, Torben Pedersen af Sørup, Torben Jensen af Ørslev, væbnere, og Jens Nielsen, borgmester i Ringsted, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Vi gør vitterligt for alle, nulevende og fremtidige, at i det Herrens år 1398 onsdagen før den søndag, på hvilket der synges Oculi mei, gav den velbyrdige og gode mand hr. Johan Olufsen af Søholm, ridder, personligt møde på Sjællands landsting og lod, med tinget som vidne, der læse et åbent brev med vedhængende velbevaret og helt segl, uskrabet, ustunget og ufordærvet og ganske umistænkeligt, hvilket brevs ordlyd er følgende. Folmer Folmersen til alle, der ser dette brev (*o.s.v. = DRB. II 12 nr. 78*). Vi bevidner offentligt med dette brev, hvad vi har set og hørt. Til fastere sikkerhed herfor har vi ladet vore segl hænge under dette brev. Givet ovennævnte år og dag.

526 1398. 6. marts. Sjællands landsting.

Jens Gyrstinge, landstingsdommer på Sjælland, broder Lars, abbed i Ringsted, og fem verdslige erklærer, at Johan Olufsen, ridder, har ladet landstingets brev af 1346 30. august vidimere på Sjællands landsting.

Original i rigsarkivet.

Jens Gyrstinge, landstingsdommer på Sjælland, broder Lars, abbed i Ringsted, Jens Grubbe af Ordrup, Jens Skytte af Sandby, Torben Pedersen af Sørup, Torben Jensen af Ørslev, væbnere, og Jens Nielsen, borgmester i Ringsted, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Vi gør vitterligt for alle, nulevende og fremtidige, at vi ovennævnte i det Herrens år 1398 onsdagen før den søndag, på hvilken der synges Oculi mei, var til stede på nævnte Sjællands landsting, hvor foruden os mange

troværdige mænd var nærværende, som nu søger nævnte ting, hørte og omhyggeligt så, at en velbyrdig og god mand, hr. Johan Olufsen, ridder, af Søholm, var til stede på nævnte ting og ved samme lejlighed lod læse offentligt på nævnte ting et ham tilhørende ufordærvet åbent brev. Dette brev, der var beseglet med syv hele segl af troværdige mænd, og som var uskrabet, ustunget, ubeskadiget i alle henseender og umistænkeligt, tog vi omhyggeligt i øjesyn. Dets ordlyd var i sin fuldstændighed fra ord til andet, som følger. Jakob Pedersen, landstingshører på Sjælland, til alle, der ser dette brev (*o.s.v.* = *DRB. III 2 nr. 274*). Til større sikkerhed herfor har vi ladet vore segl hænge under dette brev. Givet ovennævnte år og dag.

1398. 8. marts. S. Pietro i Rom. 527

Pave Bonifacius 9. pålægger ærkebiskoppen af Oristano, ærkedegnen i Roskilde og kantoren i Slesvig at overdrage Jens Konradsen, subdiakon i Roskilde stift, det kanonikat og den præbende ved kirken i København, der var ledige ved Jens Ulriksens død.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin ærværdige broder ærkebiskoppen af Oristano og til sine elskede sønner ærkedegnen ved kirken i Roskilde og kantoren ved kirken i Slesvig hilsen og apostolisk velsignelse.

Det liv, den vandel i ærbarhed og gode sæder og den retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke vor elskede søn Jens Konradsen, subdiakon i Roskilde stift, anbefales til os ved troværdige mænds vidnesbyrd, bevæger os til at vise ham nådig gavmildhed. Da derfor, således som vi har hørt, det kanonikat og den præbende ved kirken i København, nævnte stift, som afdøde Jens Ulriksen, kannik ved denne kirke, besad, mens han levede, er blevet ledige ved denne Jens Ulriksens død, han, som afgik ved døden uden for den romerske kurie, og for tiden er ledige, og da vi ønsker at vise samme Jens Konradsen en særlig nåde under hensyntagen til hans fornævnte fortjenester, pålægger vi Eder, gode sønner, ved apostolisk brev, at I alle tre eller to eller en af Eder personlig eller ved en eller flere andre med vor myndighed sørger for med fuld kanonisk ret og alle rettigheder og tilbehør at overdrage og anvise

samme Jens Konradsen nævnte kanonikat og præbende, hvis afkastninger, afgifter og indkomster, som denne Jens Konradsen forsikrer, ikke overstiger en årlig værdi af tolv mark sølv ifølge den almindelige indtægtsangivelse[1]), hvad enten de er ledige på fornævnte eller enhver anden måde eller fra en hvilken som helst anden person eller ved, at en eller anden, der da besad dem, af egen drift frivilligt har givet afkald på dem uden for nævnte kurie ligeledes i nærværelse af en offentlig notar og vidner, selv om de har været ledige så lang tid, at deres overdragelse ifølge Laterankonciliets bestemmelser[2]) på lovformelig vis er hjemfaldet til det apostoliske sæde, eller dette kanonikat og denne præbende særligt er reserveret for apostolisk rådighed, og der angående dem svæver en uafgjort strid mellem nogen ved nævnte kurie eller uden for den, hvis stilling det er vor vilje skal anses for udtrykt med dette brev, og nævnte Jens Ulriksen eller denne person har været nævnte sædes kapellan, nuntius eller official i øvrigt eller indsamler eller underindsamler af afkastninger og indkomster, der skyldes det apostoliske kammer, eller i tjeneste hos en eller anden af vore ærværdige brødre, den hellige romerske kirkes kardinaler, eller har været tilhænger af Robertus – fordømmelig ihukommelse – fordum kardinalpresbyter af basilika SS. XII Apostoli, dengang modpave, som i forbryderisk forvovenhed kaldte sig Clemens 7., når blot der ikke på tidspunktet for dette brevs givelse særligt er søgt ret for nogen angående dem. I skal personligt eller ved en eller flere andre med samme myndighed indføre ham eller hans befuldmægtigede i hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte kanonikat og præbende og deres omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen, idet enhver uretmæssig besidder er fjernet derfra, og skaffe denne Jens eller nævnte befuldmægtigede for ham anerkendelse som kannik og broder med adkomst til denne præbende i samme kirke, efter at I har anvist ham sæde i koret og plads i kapitlet ved denne kirke med nævnte fulde ret og sørge for, at der fuldt ud svares ham af samtlige afkastninger, afgifter, indkomster, rettigheder og oppebørsler af dette kanonikat og denne præbende, idet Du med vor myndighed tugter dem, der sætter sig op herimod, under udelukkelse af appel, uanset såvel vor forgænger – salig ihukommelse – pave Bonifacius 8.s som alle andre apostoliske bestemmelser[3]) og alle herimod stridende bestemmelser og sædvaner ved denne kirke, selv om de er bekræftede ved ed, apostolisk stadfæstelse eller hvilken som helst anden bekræftelse, eller (uanset) om nogen med apostolisk eller hvilken som helst anden myndighed er anerkendt som kan-

nikker ved samme kirke eller arbejder på at få anerkendelse eller med hensyn til provisioner, de skal have på kanonikater og præbender ved nævnte kirke, har fået særskilt eller angående kirkelige beneficier i de egne har fået et almindeligt brev af nævnte sæde eller dets legater, selv om man derved er skredet til forbud, reservation og afgørelse eller er gået frem på en hvilken som helst måde. Det er nemlig vor vilje, at fornævnte Jens Konradsen med hensyn til opnåelse af nævnte kanonikat og præbende skal foretrækkes for alle disse, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre kanonikater og præbender eller beneficier; (Eders overdragelse skal endvidere gælde), uanset om vor ærværdige broder (Peder), biskop af Roskilde, og vore elskede sønner kapitlet ved nævnte kirke i København eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af samme sæde, at de ikke skal være pligtige til anerkendelse eller provision af nogen, og at de ikke skal kunne tvinges dertil eller rammes af interdikt, suspension eller bandlysning, og at kanonikater og præbender ved denne kirke eller andre kirkelige beneficier, hvortil de i fællesskab eller særskilt har ret til overdragelse, provision, præsentation eller al anden rådighed af enhver art, ikke skal kunne tildeles nogen ved provision ved apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, tydeligt og ord til andet omtaler denne bevilling; fremdeles uanset hvilken som helst anden begunstigelse fra nævnte sæde, almindelig eller særlig, hvilken ordlyd den så har, hvorved, når den ikke er tydelig omtalt eller i fuld udstrækning optaget i dette brev, virkningen af nærværende nådesbevisning på nogen som helst måde kan hindres eller blot opsættes, og hvorom og om hvis fulde ordlyd der i vort brev skal finde særlig omtale sted; (Eders overdragelse skal også gælde), hvis nævnte Jens Konradsen ikke har været til stede for at aflægge den sædvanlige ed på at ville overholde denne kirkes bestemmelser og sædvaner, når blot han i sin fraværelse lader en egnet befuldmægtiget aflægge den, og når han kommer til fornævnte kirke, gør det i egen person. Thi vi erklærer det fra nu af ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag. Givet ved S. Pietro i Rom den 8. marts i vort niende (pontifikats)år.

1) jf. DRB. III 2 nr. 18 note 4. – 2) jf. DRB. II 1 nr. 406 note 1. – 3) c. 6 in VI[to] de rescriptis I 3 (Friedberg II 939).

528 1398. 10. marts.

Bo Jensen skænker sit gods i Fjenneslevmagle til Sorø kloster.

Referater i Sorø gavebog (omkr. 1440).

1. Sorø gavebog f. 10r.

En riddermæssig mand Bo Jensen, væbner, der som lån af brødrene i Sorø modtog 13 mark sølv samt deres gods i Sigersted i forpagtning på sin og sin moders Gyde Nielsdatters livstid, skænkede tilskyndet af fromhed og af hensyn til deres velgerninger, nemlig pengene og forpagtningen af godset, klostret sit gods i Fjenneslevmagle i Alsted herred, nemlig en gård beliggende ved den nordlige del af samme landsbys gade, den har et halvt bol jord og halvfjerde ørtug plus en halv ørtug skyldjord, med alle dens tilliggender, dog med undtagelse af to penning jord af disse jorder, der tilhører Alsted kirke og efter sædvanlig skik giver otte skæpper korn i årlig afgift. Og han skødede klostret det til evig besiddelse til gavn for sin og sine forfædres sjæle med forpligtelse til at forsvare samme gods mod tiltale og til at give gods med tilsvarende beliggenhed og afgift i stedet, hvis dette nogensinde bliver afvundet på lovlig vis. I det Herrens år 1398 på Oculi søndag[1]).

2. Sorø gavebog f. 16r.

Velbyrdig mand Bo Jensen, væbner, overdrog, tilskyndet af from hengivenhed, den hellige jomfrus kloster i Sorø sin gård i Fjenneslevmagle beliggende ved den nordlige del af gaden med et halvt bol jord, kaldet bool[2]), halvfjerde ørtug jord og en halv ørtug jord, hvorfra er undtaget to penning skyldjord, som hører til Alsted kirke, og hvoraf der gives efter sædvanlig skik otte skæpper korn i afgift. Denne gård erhvervede nævnte Bo Jensen af sin onkel Jens Bosen ved lovligt køb og overdrog den med alle dens tilliggender samt skødede den til den hellige jomfrus kloster i Sorø som almisse og til evig besiddelse. I det Herrens år 1398.

3. Sorø gavebog f. 45r.

En riddermæssig mand Bo Jensen, væbner, der havde modtaget 13 mark sølv som lån af klostret i Sorø og som forpagtning for sin og sin moder Gyde Nielsdatters levetid klostrets gods i Sigersted, skænkede tilskyndet af hengivenhed og af hensyn til klostrets nævnte velgerninger

sankt Marie kloster i Sorø sit gods i Fjenneslevmagle i Alsted herred, nemlig en gård ved den nordlige del af bygaden, som har et halvt bol jord, halvfjerde ørtug jord og en halv ørtug skyldjord med alle dens tilliggender, vådt og tørt, med undtagelse af to penning jord, der hører til Alsted kirke og efter sædvanlig skik giver otte skæpper korn i årlig afgift. Og han skødede klostret den til evig besiddelse til gavn for sin og sine forfædres sjæle, idet han forpligtede sig og sine arvinger til at forsvare den mod tiltale og til at give andet gods med tilsvarende beliggenhed og afgift, hvis dette nogensinde blev afvundet på lovlig vis. I det Herrens år 1398 på Oculi søndag[1]).

1) d.v.s. 3. søndag i fasten. – 2) dansk ord i den latinske tekst.

1398. 12. marts. Gottorp. 529

Hertug Gerhard 6. af Slesvig pantsætter Lundtoft herred til Klaus v. Ahlefeld, ridder, for 600 lødige mark og 665 mark lybsk.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Vi Gerhard, af Guds nåde hertug af Slesvig, greve af Holsten, Stormarn og af Schauenburg, ønsker alle dem, der ser dette brev eller hører det læse, Guds velsignelse og bekendtgør åbent for alle nulevende og fremtidige, at vi til nærværende brevviser, hr. Klaus v. Ahlefeld, ridder, og hans retmæssige arvinger pantsætter og sætter til sikkerhed Lundtoft herred med alle dets tilliggender, og som det er fastsat med alle rettigheder, med den mindre og med den større, med al uanfægtet besiddelse, med al nytte, med tjenesteydelse, med skat, med indtægt, sikre og usikre, med bøde og med afgift og med alle friheder og rettigheder, således som dette forskrevne herred er beliggende inden for og uden for alle sine skel, og således som vi og vore forfædre eller hertuger har haft det forskrevne herred i deres varetægt, helt frit fra retskrav. Med sådanne friheder og rettigheder pantsætter vi, forskrevne Gerhard, dette forskrevne herred til forskrevne hr. Klaus og hans retmæssige arvinger for 600 lødige mark i purt lødigt sølv og for 600 mark i lybske penge og 65 mark i lybske penge. Og dette forskrevne herred skal forblive forskrevne hr. Klaus og hans arvingers uindskrænkede pant med alle rettigheder så længe, indtil vi eller vore arvinger igen indløser dette forskrevne herred for denne forskrevne sum penge fra forskrevne hr. Klaus eller hans arvinger. Og

hvad hr. Klaus eller hans arvinger nyder eller oppebærer af dette forskrevne herred, det skal vi eller vore arvinger ikke over for ham eller hans arvinger fratrække denne forskrevne sum penge og hovedstol. Skulle det endvidere ske, at nogen ville skade eller krænke forskrevne hr. Klaus eller hans arvinger med henblik på dette forskrevne herred, så vil vi eller vore arvinger være behjælpelige med at afvende og imødegå det i troskab af al magt. Til vidnesbyrd om alle disse forskrevne stykker, (nemlig) at vi og vore arvinger skal og vil holde dem stadigt og fast uden nogen svig, har vi til vitterlighed og med vilje ladet vort segl hænge under dette brev, der er givet på Gottorp i året 1398 efter Guds fødsel på sankt Gregors dag.

530 1398. 12. marts. Gottorp.

Hertug Gerhard 6. af Slesvig lover ikke at indløse Lundtoft herred fra hr. Klaus v. Ahlefeld ridder, så længe han lever.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Vi Gerhard, af Guds nåde hertug af Slesvig, greve af Holsten, Stormarn og Schauenburg, ønsker alle dem, der ser, hører eller læser dette nærværende brev, Guds velsignelse.

Vi gør vitterligt og bekendtgør åbent for nulevende og fremtidige, at vi og vore arvinger ikke skal eller vil indløse Lundtoft herred fra hr. Klaus v. Ahlefeld, ridder, så længe han lever. Men hvis hr. Klaus er død, hvilket Gud dog forbyde, og vi, forskrevne Gerhard, eller vore arvinger vil indløse dette forskrevne herred, så skal vi eller vore arvinger bekendtgøre indløsningen for hr. Klaus' arvinger på sankt Mortens dag[1]), og til næstfølgende sankt Mortens dag, derefter skal vi eller vore arvinger give og betale hr. Klaus' arvinger pengesummen på Søgård eller på et andet sikkert sted, hvor det er gunstigt for dem at oppebære deres betaling, nemlig den sum penge, som det brev viser, som hr. Klaus' arvinger har på det forskrevne herred. Til større sikkerhed for, at vi, forskrevne hertug Gerhard, i troskab vil holde disse forskrevne punkter stadigt og fast uden svig, har vi med vilje påbudt at hænge vort segl under dette brev, som er givet på Gottorp i året 1398 efter Guds fødsel på sankt Gregors dag.

1) 11. november.

1398. 13. marts. 531

Henrik Prip lejer to gårde i Ebdrup af hr. Niels Jonsen, kannik og forstander for helligåndshuset i Århus.

Afskrift i Århusbogen.

Henrik Prip til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.
I skal vide, at jeg af hr. Niels Jonsen, kannik og forstander for helligåndshuset, med dette brev har forpagtet to helligåndsgårde i Ebdrup, af hvilke den ene for tiden er øde, mod årligt at give ham for en øre renset mel[1]) på det vilkår, at jeg uden nogen forhaling genopbygger og rejser den gård, som nu er øde. Jeg forpligter mig til at tilbagelevere ham hans brev, som han har givet mig angående disse gårde, ifald han af biskoppen tvinges til at kalde det tilbage, således som det da forefindes tillige med godset, og til at lade hans svin vogte og holdes på olden for den tid, de går der, uden nogen betaling. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med seglet tilhørende hr. Niels Butze, kannik i Århus, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 dagen efter paven og bekenderen Gregors dag.

1) forlægget har *farina purificata.*

1398. 15. marts. Ellested. 532

Biskop Johannes af Christopolis, stedfortrædende biskop for biskop Tetze af Odense, giver Ellested kirke et afladsbrev.

Udtog af Hamsfort.

Vi Johannes, biskop af Christopolis, stedfortrædende biskop for hr. biskop Tetze af Odense .....[1]). Givet i Ellested år 1398 fredag efter Gregors dag.

1) brevets tekst udeladt af Hamsfort.

1398. 18. marts. 533

Biskop Johannes af Christopolis, stedfortrædende biskop for biskop Tetze af Odense, giver Søllinge kirke et afladsbrev.

Notits af Hamsfort.

I det Herrens år 1398 ..... 18. marts meddeler han Søllinge og Ellested[1]) kirker det samme[2]).

1) jf. forrige nr., som viser, at dette er udstedt 15. marts. – 2) notitsen følger i håndskriftet umiddelbart efter nr. 516.

534 1398. 23. marts. Lund.

Peder Jensen Husabot, forstander for helligåndshuset i Lund, og hele konventet sammesteds sælger deres gods i Äspinge i Frosta herred til Niels Svendsen af Ellinge.

Original på dansk i det svenske rigsarkiv.

Jeg Peder Jensen Husabot, forstander for helligåndshuset i Lund, og hele konventet sammesteds, til alle mænd, der hører eller ser dette brev, kærlig hilsen med Gud.

Vi gør vitterligt for alle, at vi erkender, at vi med samtykke fra hr. Jens Povlsen, ærkedegn i Lund, og fra os alle her har solgt den gode mand Niels Svendsen af Ellinge, væbner, alt vort gods i Äspinge, i Hurva sogn, i Frosta herred, som er en hovedgård, hvor Svend Jonsen, den føromtalte Niels Svendsens fader, boede, og to landbosteder, der ligger dertil, tillige med alt godsets tilliggende, nemlig ager, eng og skov, vådt og tørt, intet undtaget. Og vi har oppebåret fuld værdi, så at vi er fuldstændig tilfreds dermed. Ydermere skøder vi dette gods til samme Niels Svendsen til evig eje for ham og hans arvinger, og vi forpligter os med dette vort åbne brev til, at vi og vore efterkommere skal fri og 'ordgrant'[1]) gøre ham og hans arvinger dette gods mod tiltale fra hvem som helst. Og mister han godset efter landets love, da forpligter vi os på tro og love til at holde ham og hans arvinger skadesløse. Til større sikkerhed for dette er vort konvents segl hængt under dette brev sammen med segl tilhørende de hæderlige mænd hr. Jens Povlsen, ærkedegn i Lund, hr. Uffe, kannik, Jens Hennekesen, borgmester, Gøde Bentsen, foged, og Jens Pedersen, rådmand sammesteds. Givet i Lund i det Herrens år 1398 lørdag efter Lætare[2]).

1) rimeligvis tinglyst, jf. Jørgen Ottosen i Danske Studier 1962 98-100; er tidligere forsigtigt blevet tolket som skadesløs, jf. DRB. II 8 nr. 249 note 2. – 2) 17. marts.

1398. 23. marts. S. Pietro i Rom. 535

Pave Bonifacius 9. udnævner Povl Mikkelsen til kannik og kantor i Århus.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin elskede søn Povl Mikkelsen, kannik og kantor ved kirken i Århus, hilsen og apostolisk velsignelse.

Dit liv, Din vandel i ærbarhed og gode sæder og Din retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke Du anbefales til os ved troværdige mænds vidnesbyrd, bevæger os til at vise Dig nådig gavmildhed. Da vi jo i sin tid reserverede alle kanonikater og præbender og digniteter, personater og officier og øvrige kirkelige beneficier, der da var ledige ved det apostoliske sæde og i fremtiden ville blive ledige, for vor overdragelse og rådighed, erklærede vi det fra da af ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag. Da nu vor ærværdige broder biskop Peder af Børglum besad et kanonikat og en præbende og kantordømmet ved kirken i Århus på det tidspunkt, da han forfremmedes af os til kirken i Børglum, der da savnede en hyrde, og da nævnte kanonikat og præbende og kantordømme derfor er blevet og vides for tiden at være ledige ved nævnte sæde, efter at fornævnte biskop Peder således var blevet forfremmet og havde modtaget den indvielsens nådegave, der blev meddelt ham ved dette sæde[1]), og da ingen uden os denne gang har kunnet eller kunne råde over disse, idet ovennævnte reservation og erklæring lægger sig hindrende i vejen, og da vi ønsker at vise Dig en særlig nåde under hensyntagen til Dine fornævnte fortjenester, overdrager vi Dig med apostolisk myndighed fornævnte kanonikat og præbende og kantordømme – dette kantordømme er jo et enkelt officium ved nævnte kirke i Århus og uden sjælesorg, og dettes og fornævnte kanonikats og præbendes afkastninger, afgifter og indkomster overstiger, som Du forsikrer, ikke en årlig værdi af fire mark sølv ifølge den almindelige indtægtsangivelse[2]) –, hvad enten de er ledige som fornævnt eller i øvrigt på enhver måde eller fra en hvilken som helst anden person, med fuld kanonisk ret og al ret og tilbehør, og vi giver Dig dem ved provision, idet vi erklærer det ugyldigt og magtesløst, hvad det også er i sig selv, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom hidtil skulle have forsøgt eller i fremtiden skulle forsøge at handle anderledes i denne sag, uanset alle bestemmelser og sædvaner ved

denne kirke i Århus, der strider herimod, selv om de er bekræftede ved ed, apostolisk stadfæstelse eller en hvilken som helst anden bekræftelse, eller uanset om nogen med apostolisk eller hvilken som helst anden myndighed er anerkendt som kannikker ved samme kirke i Århus eller arbejder på at få anerkendelse, eller med hensyn til provisioner, de skal have på kanonikater og præbender og digniteter, personater eller officier ved fornævnte kirke i Århus, har fået særligt eller angående kirkelige beneficier i de egne har fået et almindeligt brev af nævnte sæde eller dets legater, selv om man derved er skredet til forbud, reservation og afgørelse eller er gået frem på en hvilken som helst måde. Det er nemlig vor vilje, at Du med hensyn til opnåelse af nævnte kanonikat og præbende og kantordømme skal foretrækkes for alle disse, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre kanonikater og præbender eller beneficier; (vor overdragelse skal endvidere gælde), uanset om vor ærværdige broder biskoppen og vore elskede sønner kapitlet i Århus eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af fornævnte sæde, at de ikke skal være pligtige til anerkendelse eller provision af nogen, og at de ikke skal kunne tvinges dertil, og at kanonikater og præbender og digniteter, personater og officier ved denne kirke i Århus eller andre kirkelige beneficier, hvortil de i fællesskab eller særskilt har ret til overdragelse, provision, præsentation eller al anden rådighed af enhver art, ikke skal kunne tildeles nogen ved provision ved apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, tydeligt og ord til andet omtaler denne bevilling; fremdeles uanset hvilken som helst anden begunstigelse fra nævnte sæde, almindelig eller særlig, hvilken ordlyd den så har, hvorved, når den ikke er tydelig omtalt eller i fuld udstrækning optaget i dette brev, virkningen af nærværende nådesbevisning på nogen som helst måde kan hindres eller blot opsættes, og hvorom og om hvis fulde ordlyd der i vort brev skal finde særlig omtale sted; (vor overdragelse skal også gælde), hvis Du ikke har været til stede for at aflægge den sædvanlige ed på at ville overholde denne kirke i Århus' bestemmelser og sædvaner på grund af fornævnte kanonikat og præbende og kantordømme, når blot Du i Din fraværelse lader en egnet befuldmægtiget aflægge den og, når Du kommer til denne kirke, gør det i egen person, eller (uanset) at Du, som Du forsikrer, besidder et evigt vikardømme ved sankt Mikkels kapel i Ribe og kanonikater og præbender ved domkirken i Ribe og kirkerne i Slesvig og Århus, – og alle deres afkastninger, afgifter og indkomster overstiger ikke en årlig værdi af otte mark

sølv ifølge nævnte indtægtsangivelse[2]) –, og at vi for nylig ved ét brev fra os nådigt har befalet, at Du ved provision skulle have ét kirkeligt beneficium uden sjælesorg, hvortil vor ærværdige broder biskoppen af Roskilde og vore elskede sønner provsten, ærkedegnen, kantoren og kapitlet ved kirken i Roskilde i fællesskab eller hver for sig har overdragelses-, provisions-, præsentations- eller anden rådighedsret, og ved et andet brev fra os et andet kirkeligt beneficium ligeledes uden sjælesorg, hvortil vor ærværdige broder ærkebiskoppen og vore elskede sønner kapitlet ved kirken i Lund ligeledes i fællesskab eller hver for sig har overdragelses-, provisions-, præsentations- og al anden rådighedsret, og som er eller bliver ledige. Men det er vor vilje, at Du, så snart Du har opnået ukæret besiddelse af nævnte kanonikat og præbende og kantordømme ved kirken i Århus, overhovedet skal afstå nævnte kanonikat og præbende, som Du besidder ved samme kirke i Århus, og som vi fra nu af erklærer er ledige. Intet menneske må bryde dette vort overdragelses-, provisions-, bestemmelses- og viljesbrev eller i dumdristig forvovenhed gå imod det. Hvis nogen drister sig til at forsøge herpå, skal han vide, at han derved vil pådrage sig Gud den almægtiges og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' vrede. Givet ved S. Pietro i Rom den 23. marts i vort niende (pontifikats)år.

1) jf. nr. 101. – 2) jf. DRB. III 2 nr. 18 note 4.

1398. 23. marts. S. Pietro i Rom. 536

Pave Bonifacius 9. pålægger biskopperne af Tuy og Ribe og kantoren ved sankt Marie kirke i Hamburg at indføre Povl Mikkelsen som kannik og kantor i Århus.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vore ærværdige brødre biskopperne af Tuy og Ribe og til vor elskede søn kantoren ved sankt Marie kirke i Hamburg, Bremen stift, hilsen o.s.v.[1]).

Det liv, den vandel i ærbarhed og gode sæder og den retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke vor elskede søn Povl Mikkelsen, kannik og kantor ved kirken i Århus, anbefales til os ved troværdige mænds o.s.v.[1]). Derfor pålægger vi Eder, gode mænd, ved apo-

stolisk brev, at I alle tre eller to eller blot en af Eder personlig eller ved én eller flere andre med vor myndighed indfører fornævnte Povl eller hans befuldmægtigede i hans navn i faktisk besiddelse af det kanonikat og den præbende og det kantordømme, der som fornævnt er overdraget af os, og deres omtalte rettigheder og tilbehør og forsvarer ham efter indførelsen, efter at alle uretmæssige besiddere er fjernet derfra, og skaffer denne Povl eller nævnte befuldmægtigede i hans sted anerkendelse som kannik og broder i samme kirke i Århus med adkomst til samme præbende, efter at I har anvist ham sæde i koret og plads i kapitlet i denne kirke med fuld ret, som nævnt, og sørger for, at han, som det er skik, antages til dette kantordømme, og at der fuldt ud svares ham af samtlige afkastninger, afgifter, indkomster, rettigheder og oppebørsler af dette kanonikat og denne præbende og dette kantordømme, uanset alt det ovenfor anførte, eller (uanset) om samme biskop og kapitel eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af fornævnte sæde, at de ikke skal kunne rammes af interdikt, suspension eller bandlysning ved et apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, udtrykkeligt og ord til andet omtaler denne bevilling, idet I med vor myndighed skal tugte dem, der sætter sig op herimod, under udelukkelse af appel. Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 535.

537 1398. 26. marts.

Peder Mortensen, Peder Dene, Torben Jensen og Peder Jensen af Sørup meddeler kong Erik 7. af Pommern, at de har indført Henrik Klausen i besiddelse af gods i Trustrup by.

Original i rigsarkivet.

Peder Mortensen af Viby, Peder Dene af Haslev, Torben Jensen af Ørslev og Peder Jensen af Sørup, væbnere, til den berømmelige fyrste hr. Erik, Danmarks, Norges, Sveriges og de Goters konge samt hertug af Pommern, hilsen med Gud med vor ydmyge tjeneste.

Vi erklærer over for Eders majestæt, at vi har udført Eders kongelige befaling og, idet vi har taget Eders foged med os, har indført den velbyrdige mand Henrik Klausen i ret besiddelse af gods i Trustrup by efter landets love, således som I har pålagt os i Eders kongelige brev. Til tegn på

denne eksekution er vore segl hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 dagen efter den hellige jomfrus bebudelse.

1398. 27. marts. S. Pietro i Rom. 538

Pave Bonifacius 9. eftergiver dem, der besøger kapellet på Mårkær af antonitterordenen, samme kirkebod som dem, der besøger sankt Markus' kirke i Venezia.

Udtog i Rom.

Han tilstod dem, der besøger kapellet på hospitalsgården, kaldet Mårkær, af sankt Antonius' orden, Slesvig stift, hvert år på Kristi legemsdag den begunstigelse, som de, der hvert år besøger sankt Markus' kirke i Venezia, Castello stift, på vor herre Jesu Kristi himmelfartsdag, opnår. Givet ved S. Pietro i Rom den 27. marts i vort niende (pontifikats)år.

1398. 28. marts. 539

Vidisse af et tingsvidne om, at Tvilum kloster har pantsat Kærsgård.

Silkeborgske registratur (1558).

Fremdeles en vidisse på latin af et tingsvidne på latin, at Kærsgård i Grønbæk sogn er pantsat af Tvilum kloster. Givet 1398 torsdag næst efter den hellige jomfru Marias bebudelsesdag[1]).

1) 25. marts.

1398. 30. marts. 540

Edoms og Beltring herreder beder hertug Gerhard 6. af Slesvig om hjælp på grund af oversvømmelser og stridigheder med Agge og Niels.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Til den hæderlige herre Gerhard, af Guds nåde hertug af Slesvig og greve af Holsten og af Stormarn og af Schauenburg, (erklærer) vi menige rådmænd og vi menige bønder fra Edoms og Beltring herreder vor tjenstvillighed og underdanighed beredt til hver en tid.

Vi gør vitterligt for Eder, Eders hæderlighed og Eders magt og klager til Eder over vor nød og trængsel, som kommer til os på grund af oversvømmelse og ufred, og som vi lider på grund af Agge og Niels. Og vi kan ikke bedre og ændre det uden Eders nåde og hjælp, og diger og dæmninger bliver udsat for oversvømmelse over hele landet, medmindre I nedlader Eder til at forlige og forsone dem begge. Skulle det ske, at I ikke kan være til stede ved begges retssag, så beder vi Eder for Guds skyld og for den magts skyld, som er betroet Eder, give landet Eders tilsagn om og Eders hjælp til at de begge, Agge og Niels, kan forliges med ret og med magt. Hvis I ikke gør et af disse to, så går landet til grunde, og folk må forlade det. Fremdeles beder vi Eder tjenstvilligt om på Eders vegne at udsende Troels Hennekesen, vor staller[1]), eller en anden, der kan håndhæve Eders ret og hjælpe de arme bønder til deres ret; thi Eders ret skal nu og altid være gældende. Kære herre, vi beder i huldskab og med vilje om et svar på dette brev. Givet under vore segl i det Herrens år 1398 lørdag før palmesøndag[2]).

1) hertugens staller havde i området nærmest en kongelig fogeds eller lensmands funktion, jf. Kult. Leks. XVII sp. 37. – 2) 31. marts.

541 1398. 30. marts. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger biskoppen af Ribe at overdrage Peder Jakobsen sognekirken sankt Lambert i Mildsted.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin ærværdige broder, biskoppen af Ribe, hilsen og apostolisk velsignelse.

Vi anser det for sømmeligt og passende, at det apostoliske sæde viser sig nådigt over for dem, hvem deres egne dyders fortjenester rosværdigt anbefaler dertil. Da derfor, således som vi har erfaret, det evige beneficium med sjælesorg, kaldet vikardømme, ved sognekirken sankt Lambert i Mildsted, Slesvig stift, som afdøde Folkvard Eriksen, gejstlig i samme stift med beneficium, kaldet evig vikar, besad, mens han levede, er blevet ledigt ved denne Folkvards død, han, som afgik ved døden uden for den romerske kurie, og for tiden er ledigt, og da vi ønsker at omfatte vor elskede søn Peder Jakobsen, præst i samme stift, som er mangfoldigt anbefalet til os for sit liv, sin vandel i ærbarhed og gode sæder og sin ret-

skaffenheds øvrige fortjenester og dyder, med nådig gunst i betragtning heraf, pålægger vi Dig, broder, ved apostolisk brev, at Du, hvis Du efter omhyggeligt at have prøvet ham finder, at nævnte Peder læser godt, analyserer godt og synger godt og taler latin på passende måde og i øvrigt er egnet til at opnå nævnte beneficium, eller selv om samme Peder ikke skulle synge godt, når blot han sværger i Dine hænder på Guds hellige evangelier, at han inden et år, at regne fra denne prøvelses tidspunkt, lærer at synge godt, – hvorom vi bebyrder Din samvittighed – med al ret og tilbehør på vor myndighed overdrager og anviser fornævnte Peder fornævnte beneficium, hvis afkastninger, afgifter og indkomster, som denne Peder forsikrer, ikke overstiger en årlig værdi af seks mark lødigt sølv ifølge den almindelige indtægtsangivelse[1]), hvad enten det er ledigt som fornævnt eller i øvrigt på enhver måde eller ved fordum Jens Hagedorns død, han som var afgået ved døden uden for nævnte kurie, og som da var underkollektor i de egne af afkastninger og indkomster, der skyldtes det apostoliske sæde, eller fra en hvilken som helst anden person, selv om det har været ledigt i så lang tid, at dets overdragelse ifølge Laterankonciliets bestemmelser[2]) er hjemfaldet på lovlig vis til fornævnte sæde, eller dette beneficium særligt er reserveret for apostolisk overdragelse, når blot der ikke på tidspunktet for dette brevs udstedelse særligt er søgt ret for nogen angående det. Du skal personligt eller ved en eller flere andre indføre samme Peder eller hans befuldmægtigede i hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte beneficium og dets omtalte ret og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen, idet enhver uretmæssig besidder er fjernet derfra, og skaffe denne Peder eller nævnte befuldmægtigede for ham, som det er skik, adkomst til dette beneficium, og at der fuldt ud svares ham af samtlige afkastninger, afgifter, indkomster, rettigheder og oppebørsler af dette beneficium, idet Du med vor myndighed tugter dem, der sætter sig op herimod, under udelukkelse af appel, uanset om nogen med hensyn til provisioner, de skal have på dette, har fået særskilt eller angående kirkelige beneficier i de egne har fået et almindeligt brev af nævnte sæde eller dets legater, selv om man derved er skredet til forbud, reservation og afgørelse eller er gået frem på nogen som helst anden måde. Det er nemlig vor vilje, at fornævnte Peder med hensyn til opnåelse af beneficiet skal foretrækkes for alle disse, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre beneficier; (Din overdragelse skal endvidere gælde), uanset om vor ærværdige broder biskoppen af Slesvig eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået

bevilget af samme sæde, at de ikke skal være pligtige til anerkendelse eller provision af nogen, og at de ikke skal kunne tvinges dertil eller rammes af interdikt, suspension eller bandlysning, og at dette eller andre kirkelige beneficier, hvortil de i fællesskab eller særskilt har ret til overdragelse, provision, præsentation eller al anden rådighed af enhver art, ikke skal kunne tildeles nogen ved provision ved apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, tydeligt og ord til andet omtaler denne bevilling; fremdeles uanset hvilken som helst anden begunstigelse fra nævnte sæde, almindelig eller særlig, hvilken ordlyd den så har, hvorved, når den ikke er tydelig omtalt eller i fuld udstrækning optaget i dette brev, virkningen af denne nådesbevisning på nogen som helst måde kan hindres eller blot opsættes, og hvorom og om hvis fulde ordlyd der i vort brev skal finde særlig omtale sted, eller (uanset) at vi i sin tid nådigt har tilstået, at man ved provision skulle give samme Peder, som han forsikrer, et kirkeligt beneficium med eller uden sjælesorg, selv om det måtte være et kanonikat og en præbende ved domkirken, og det var eller måtte blive ledigt, hvortil nævnte biskop og vore elskede sønner provst, ærkedegn, kantor, skatmester og kapitel ved kirken i Slesvig i fællesskab eller hver for sig har overdragelses-, provisions-, præsentations- eller al anden rådighedsret. Men det er vor vilje, at nævnte Peder, så snart han i kraft af dette brev er kommet i ukæret besiddelse af fornævnte beneficium, kaldet vikardømme, skal fornævnte nådige tilståelse og alt, hvad der fulgte derefter, dog blot for så vidt angår et beneficium med sjælesorg, være kasseret og ugyldigt og uden styrke og betydning. Og hvis man desuden finder fornævnte Peder egnet hertil som fornævnt, erklærer vi det derefter fra nu af ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag, ganske som om vi på dette brevs udstedelsesdag ved en stedfunden afgørelse havde befalet, at man ved provision skulle give samme Peder, der var fundet egnet hertil, nævnte beneficium. Givet ved S. Pietro i Rom den 30. marts i vort niende (pontifikats)år.

1) jf. DRB III 2 nr. 18 note 4. – 2) jf. DRB. II 1 nr. 406 note 1.

542 1398. 31. marts.

Thomas Pedersen Jul sælger sit gods i Agtrup til sin svoger Sigvard Krog.

Original på nedertysk i Flensborg.

Det skal være vitterligt for alle dem, der ser dette brev eller hører det læse, nulevende og fremtidige, at jeg, Thomas Pedersen, der kaldes Jul, bekendtgør og bevidner åbent med dette brev, at jeg og mine retmæssige arvinger ret og redeligt har solgt og tilskødet mit gods, der ligger i Agtrup, og som jeg har arvet efter min fader, Peder Jul, hvis sjæl Gud være nådig, til min svoger Sigvard Krog og hans retmæssige arvinger for to pund engelsk for den halvdel af godset i Agtrup, som min kære søster, hans hustru, også har arvet efter vor fader Peder Jul. Dette køb overværede mine kære brødre, Ivar Jul og Troels Jul. Til vidnesbyrd om, at dette er sandt, har jeg, fornævnte Thomas Jul, med tilsagn og med vilje og med velberåd hu hængt mit segl under dette brev, der er skrevet palmesøndag i året 1398 efter Guds fødsel.

1398. Marts. 543

Berta, nonne i Dalum kloster, sælger sit gods til Ide, enke efter Henrik Sture.

Notits af Hamsfort.

I det Herrens år 1398 ..... Der var en velbyrdig jomfru i Dalum kloster ved navn Berta. Denne sælger med samtykke af priorinden Elene sit gods til den såre velbyrdige kvinde Ide, enke efter Henrik Sture, væbner. I marts måned anbringer hun de modtagne penge til sit og klostrets tarv.

1398. 3. april. S. Pietro i Rom. 544

Pave Bonifacius 9. tillader Abraham Brodersen, ridder i Lunds stift, at vælge en skriftefader, som kan meddele ham syndsforladelse.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til vor elskede søn Abraham Brodersen, ridder i Lunds stift, hilsen og apostolisk velsignelse.

Man bør af velvillig gunst tilstå Dig det, hvorved Du, således som Du ses fromt at ønske, ved Guds nåde kan opnå fred i samvittigheden og frelse for sjælen. Idet vi derfor bøjer os for Dine fromme bønner, bevilger vi Dig med apostolisk myndighed, at Du kan vælge en egnet og god præst til Din skriftefader, som efter at have hørt Dine bekendelser, så ofte som det måtte være til gunst for Dig, kan yde dig fuld syndsforladelse for det

begåede og pålægge Dig frelsebringende bod, selv om det måtte være af en sådan art, at det apostoliske sæde med rette bør rådspørges. Men hvis Du har afgivet eller i fremtiden måtte afgive løfter om pilgrimsfærd og afholdenhed, som Du ikke bekvemt vil kunne overholde, skal samme skriftefader, så ofte det måtte være passende, forandre dem for Dig til andre fromme gerninger. Desuden bevilger vi Dig som overvældende nådegave, at samme skriftefader, så ofte Du måtte opfordre dertil, skal løse Dig fra alle bandlysnings-, suspensions- og interdiktdomme, der er fældet af mennesket eller af retten, hvis Du har pådraget Dig sådanne eller i fremtiden – det ske ikke – måtte pådrage Dig dem, selv om denne udløsning ifølge kirkens regler særlig er forbeholdt samme sæde. Men det er vor vilje, at samme skriftefader i dette, i hvilket der skulle ydes en anden fyldest, skal pålægge Dig at gøre det, som Du skal gøre, så snart Du kan. Intet menneske må bryde dette vort tilladelsesbrev eller i dumdristig forvovenhed gå imod det. Men hvis nogen drister sig til at forsøge det, skal han vide, at han vil pådrage sig Gud den almægtiges og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' vrede. Givet ved S. Pietro i Rom den 3. april i vort niende (pontifikats)år.

545 1398. 3. april.

Niels Basse, ridder, af Udby skøder ved skiftet efter sin afdøde hustru Elene alt sit gods i Sverige, Halland og Skåne samt i Sæby, Volborg herred, til den afdødes broder hr. Peder Laxmand, ridder, mod at få alt rørligt og urørligt gods forskellige steder på Sjælland.

Original i den arnamagnæanske samling, beskadiget.

Niels Basse af Udby, ridder, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at der i nærværelse af mænd med autentiske segl[1]) og retskafne endrægtigt og venskabeligt blev truffet afgørelse mellem den velbyrdige mand hr. Peder Laxmand, ridder, hvis søster ved navn Elene, from ihukommelse, jeg havde som hustru, og mig ved arveskifte såvel angående den medgift, der var lovet mig med min nævnte hustru, som angående fædrenegods og hovedlod og andre ting, med hvilket navn de end benævnes, der skulle skiftes mellem os begge indbyrdes, på denne måde, som følger, at fornævnte hr. Peder .....[2]), som angår fornævnte gods, jord og løsøre, skal have alt rørligt og urørligt

gods overalt i Sverige, Halland og Skåne og desuden alt gods, som jeg hidtil har besiddet såvel i hans som i mit navn i Sæby i Volborg herred på Sjælland, med alt det fornævnte gods' tilliggender, intet undtaget, at besidde frit og evindeligt, og jeg skøder og oplader frit med nærværende brev hr. Peder selv al min ret, med hvilken adkomst den end er erhvervet, for så vidt angår omtalte jord, ting og løsøre; men som vederlag for den ret, der angår mig med hensyn til samme gods, skal alt rørligt og urørligt gods .....[2]) Ars herred og i Helsinge i Holbo herred på Sjælland frit tilfalde mig uden ethvert yderligere krav fra nævnte hr. Peder og hans arvinger, at besidde evindeligt. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende den ærværdige fader i Kristus og herre hr. Peder, af Guds nåde biskop af Roskilde, den ærværdige fader broder Lars, abbed i Ringsted, og desuden de velbyrdige mænd Anders Pedersen, kaldet af Svanholm, Hemming Jensen af Kyndby, Jens Gyrstinge og Ove Steg, væbnere, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 onsdagen næst før påske.

1) gengiver *uiri autentici*, jf. DRB. II 1 nr. 74 note 2. – 2) teksttab som følge af beskadigelsen.

1398. 3. april. S. Pietro i Rom. 546

Pave Bonifacius 9. pålægger biskoppen af Roskilde ved provision at overdrage Jakob Knudsen, præst i Roskilde stift, et kanonikat ved kirken i Lund og give ham ventebrev på en præbende sammesteds.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin ærværdige broder biskoppen af Roskilde hilsen og apostolisk velsignelse.

Vi anser det for sømmeligt og passende, at det apostoliske sæde viser sig nådigt over for dem, hvem deres egne dyders fortjenester rosværdigt anbefaler dertil. Idet vi derfor ønsker at omfatte vor elskede søn Jakob Knudsen, præst i Roskilde stift, som er mangfoldigt anbefalet til os for sit liv, sin vandel i ærbarhed og gode sæder og sin retskaffenheds øvrige fortjenester og dyder, med nådig gunst i betragtning heraf og desuden af hensyn til vore kære datter i Kristus Margrete, Danmarks, Sveriges og Norges dronning, som ydmygt har rettet en bøn herom til os på denne hendes kære Jakobs vegne, pålægger vi Dig, broder, ved apostolisk brev, at Du, hvis Du efter omhyggeligt at have prøvet ham, finder nævnte Jakob

egnet hertil – hvorom vi bebyrder Din samvittighed – med vor myndighed ved provision giver ham et kanonikat ved kirken i Lund med fuld kanonisk ret og skaffer denne Jakob eller hans befuldmægtigede i hans navn anerkendelse som kannik og broder i samme kirke efter at have anvist ham plads i koret og sæde i denne kirkes kapitel med nævnte fulde ret. Hvis en præbende for tiden er ledig i nævnte kirke, eller når den bliver ledig, og samme Jakob selv eller ved sin dertil lovformeligt indsatte befuldmægtigede inden en måneds forløb, efter at han eller samme befuldmægtigede har fået kendskab til dens ledighed, beslutter at godtage den, skal Du efter denne godtagelse med samme myndighed reservere den for Din overdragelse til samme Jakob med al dens rettigheder og tilbehør. Du skal strengt forbyde vor ærværdige broder ærkebiskoppen og vore elskede sønner kapitlet i Lund og den eller dem, under hvem overdragelsen, provisionen, præsentationen af eller al anden rådighed over præbenderne ved denne kirke i fællesskab eller hver for sig hører, at driste sig til også i tiden før samme godtagelse på nogen måde at træffe bestemmelse om nævnte præbende, undtagen efter at have bragt i sikker erfaring, at fornævnte Jakob eller hans befuldmægtigede ikke har villet godtage den, og skal lige så vel med fornævnte myndighed efter denne godtagelse overdrage og anvise samme Jakob denne præbende, som Du reserverer, hvis en sådan som ovenfor nævnt er ledig, eller når den bliver ledig, med alle dens rettigheder og tilbehør. Du skal personligt eller ved en eller flere andre indføre samme Jakob eller hans befuldmægtigede i hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte præbende og dens omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen og sørge for, at der fuldt ud svares ham af samtlige afkastninger, afgifter, indkomster, rettigheder og oppebørsler af denne præbende, idet Du med vor myndighed tugter dem, der sætter sig op herimod, under udelukkelse af appel, uanset alle herimod stridende bestemmelser og sædvaner ved denne kirke, selv om de er bekræftede ved ed, apostolisk stadfæstelse eller hvilken som helst anden bekræftelse, eller uanset om nogen med apostolisk eller hvilken som helst anden myndighed er anerkendte som kanniker i samme kirke eller arbejder på at få anerkendelse, eller med hensyn til provisioner, de skal have på kanonikater og præbender ved nævnte kirke, har fået særligt brev af nævnte sæde eller dets legater, selv om man derved er skredet til forbud, reservation og afgørelse eller er gået frem på en hvilken som helst måde. Det er nemlig vor vilje, at fornævnte Jakob med hensyn til opnåelse af denne præbende skal fore-

trækkes for alle disse undtagen for dem, der med vor myndighed har fået anerkendelse i denne kirke og har ventebrev på præbender sammesteds, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre præbender eller beneficier; (Din overdragelse skal endvidere gælde), uanset om fornævnte ærkebiskop og kapitel eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af samme sæde, at de ikke skal være pligtige til anerkendelse eller provision af nogen, og at de ikke skal kunne tvinges dertil eller rammes af interdikt, suspension eller bandlysning, og at kanonikater og præbender i denne kirke eller andre kirkelige beneficier, hvortil de i fællesskab eller særskilt har ret til overdragelse, provision, præsentation eller al anden rådighed af enhver art, ikke skal kunne tildeles nogen ved provision ved apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, tydeligt og ord til andet omtaler denne bevilling; fremdeles uanset hvilken som helst anden begunstigelse fra nævnte sæde, almindelig eller særlig, hvilken ordlyd den så har, hvorved, når den ikke er tydelig omtalt eller i fuld udstrækning optaget i dette brev, virkningen af denne nådesbevisning på nogen som helst måde kan hindres eller blot opsættes, og hvorom og om hvis fulde ordlyd der i vort brev skal finde særlig omtale sted; (Din overdragelse skal også gælde), hvis nævnte Jakob ikke har været til stede for at aflægge den sædvanlige ed på at ville overholde denne kirkes bestemmelser og sædvaner, når blot han i sin fraværelse lader en egnet befuldmægtiget aflægge den og, når han kommer til fornævnte kirke, gør det i egen person, eller (uanset) at nævnte Jakob, som han forsikrer, vides at besidde et kanonikat og en præbende og provstiet ved fornævnte kirke i Roskilde, som vi i dag på ny ved et andet brev fra os har befalet skulle gives ham ved provision. Thi hvis man finder nævnte Jakob egnet hertil som fornævnt, erklærer vi det derefter fra nu af ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag, ganske som om vi på dette brevs udstedelsesdag havde overdraget samme Jakob et kanonikat ved nævnte kirke i Lund, og hvis en præbende da var ledig i samme kirke, eller når den blev ledig, og samme Jakob som fornævnt ville godtage den, ved en stedfunden afgørelse særligt havde ladet den reservere til apostolisk overdragelse til fornævnte Jakob efter denne godtagelse. Givet ved S. Pietro i Rom den 3. april i vort niende (pontifikats)år.

547 1398. 3. april. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger ærkebiskoppen af Lund at overdrage Jakob Knudsen, præst i Roskilde stift, det kanonikat, den større præbende og provstiet ved kirken i Roskilde, som denne tidligere havde opnået ifølge ventebrev, efter at Jakob Hennekesen, kannik og provst, havde resigneret.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin ærværdige broder ærkebiskoppen af Lund hilsen og apostolisk velsignelse.

Vi anser det for sømmeligt og passende, at det apostoliske sæde viser sig nådigt over for dem, hvem deres egne dyders fortjenester rosværdigt anbefaler dertil. En ansøgning, der jo for nylig blev forelagt os på vor elskede søn Jakob Knudsens, præst i Roskilde stifts vegne, indeholdt, at samme Jakob, da det kanonikat og den større præbende og provstiet ved kirken i Roskilde, i hvilken der vides at være større, middelstore og mindre præbender, var ledige, efter at vor elskede søn Jakob Hennekesen, dengang kannik og provst ved denne kirke, frivilligt havde givet afkald på dem, som han på det tidspunkt besad, i hænderne på vor ærværdige broder biskop Peder af Roskilde af egen drift uden for den romerske kurie, og det med stiftsbiskoppelig myndighed var tilladt af samme biskop uden for samme kurie, i kraft af et brev fra os, hvorved han opnåede et kanonikat ved samme kirke i Roskilde og fik ventebrev på en præbende og en dignitet eller et personat eller officium med eller uden sjælesorg sammesteds, inden det lovmæssige tidsrums udløb godtog, som han kunne, fornævnte således ledige kanonikat og præbende og provsti, hvilket provsti jo er forbundet med sjælesorg, men dog ikke en større dignitet i nævnte kirke, og hvortil man ikke antages ved valg, og opnåede, at de skulle gives ham ved provision, og da han havde opnået dem, sad han inde med og besad dem fra da af, således som han for tiden ukæret sidder inde med og besidder dem. Men da nævnte Jakob, således som samme ansøgning tilføjede, tvivler om, at denne godtagelse og provision af visse grunde kan stå for en prøvelse, og fornævnte kanonikat og præbende og provsti, således som vi har hørt, stadig som fornævnt vides at være ledige, og da vi ønsker at omfatte nævnte Jakob, som er mangfoldigt anbefalet til os for sit liv, sin vandel i ærbarhed og gode sæder og sin retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, med nådig gunst under hensyntagen hertil og desuden i betragtning af den bøn, som vor såre kære datter i Kristus Margrete, Danmarks, Sveriges og Norges dron-

ning, ydmygt har rettet herom til os på denne Jakobs vegne, pålægger vi Dig, broder, ved apostolisk brev, at Du, hvis Du efter omhyggeligt at have prøvet ham finder, at nævnte Jakob læser godt, analyserer godt og synger godt og taler latin på passende måde og i øvrigt er egnet til at opnå nævnte provsti, eller selv om denne Jakob ikke skulle synge godt, når blot han sværger i Dine hænder på Guds hellige evangelier, at han inden et år, at regne fra denne prøvelses tidspunkt, lærer at synge godt, – hvorom vi bebyrder Din samvittighed – med fuld kanonisk ret og alle rettigheder og tilbehør med vor myndighed overdrager og anviser samme Jakob Knudsen fornævnte kanonikat og præbende og provsti – da alle deres afkastninger, afgifter og indkomster, som det forsikres, ikke overstiger en årlig værdi af 28 mark sølv ifølge den almindelige indtægtsangivelse[1]) –, hvad enten de er ledige på fornævnte eller enhver anden måde eller fra hvilke som helst andre personer eller ved opnåelse af et andet kirkeligt beneficium, der er overdraget med enhver myndighed, eller ved vor forgænger – salig ihukommelse – pave Johannes 22.s bestemmelse, som begynder: Forbandelsesværdig[2]), selv om de har været ledige så lang tid, at deres overdragelse ifølge Laterankonciliets bestemmelser[3]) på lovformelig vis er hjemfaldet til fornævnte sæde, eller i almindelighed, fordi den eller de, der besidder dem, skulle afstå dem som et hvilket som helst resultat af nævnte sædes vilje eller i øvrigt, eller dette kanonikat, denne præbende og dette provsti særligt er reserveret for apostolisk rådighed, og der om dem mellem nogle svæver eller er en uafgjort strid i det apostoliske palads eller andetsteds, hvis stilling det er vor vilje, skal anses for udtrykt med dette brev, og Jakob Hennekesen eller disse personer har været fornævnte sædes kapellaner eller officialer i øvrigt eller notarer eller nuntier eller kollektorer eller underkollektorer af afkastninger og indkomster, der skyldes det apostoliske kammer, eller scriptorer[4]) af apostoliske breve eller i tjeneste ved dette sæde eller hos en eller anden af vore ærværdige brødre, den hellige romerske kirkes kardinaler, eller har været tilhænger af Robertus – fordømmelig ihukommelse – fordum kardinalpresbyter af basilika SS. XII Apostoli, dengang modpave, som i forbryderisk forvovenhed kaldte sig Clemens 7., eller af andre, der er fordømt ved apostoliske processer, når blot denne Jakob ikke har trængt sig ind i nævnte kanonikat og præbende og provsti, og der ikke på tidspunktet for dette brevs givelse særligt er søgt ret for nogen angående dem. Du skal personligt eller ved en eller flere andre med samme myndighed indføre samme Jakob Knudsen eller hans befuldmægtigede i

hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte kanonikat og præbende og provsti og deres omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen, idet alle uretmæssige besiddere er fjernet derfra, og skaffe denne Jakob eller nævnte befuldmægtigede for ham anerkendelse som kannik og broder med adkomst til nævnte præbende i nævnte kirke, efter at I har anvist ham sæde i koret og plads i kapitlet i denne kirke med nævnte fulde ret, og at han tilstedes til fornævnte provsti efter gældende sædvane, og sørge for, at der fuldt ud svares ham af samtlige afkastninger, afgifter, indkomster, rettigheder og oppebørsler af dette kanonikat og denne præbende og dette provsti, idet Du med vor myndighed tugter dem, der sætter sig op herimod, under udelukkelse af appel, uanset såvel vor forgænger – from ihukommelse – pave Bonifacius 8.s[3]) som alle andre apostoliske bestemmelser og alle herimod stridende bestemmelser og sædvaner ved denne kirke, selv om de er bekræftede ved ed, apostolisk stadfæstelse eller en hvilken som helst anden bekræftelse, eller uanset om nogen med apostolisk eller hvilken som helst anden myndighed er anerkendt som kanniker i samme kirke eller arbejder på at få anerkendelse eller med hensyn til provisioner, de skal have på kanonikater og præbender og digniteter, personater eller officier ved nævnte kirke, har fået særskilt eller angående andre kirkelige beneficier i de egne har fået et almindeligt brev af fornævnte sæde eller dets legater, selv om man derved er skredet til forbud, reservation og afgørelse eller er gået frem på nogen som helst anden måde. Det er nemlig vor vilje, at fornævnte Jakob med hensyn til opnåelse af fornævnte kanonikat og præbende og provsti skal foretrækkes for alle disse, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre kanonikater og præbender og digniteter, personater eller officier eller beneficier; (Din overdragelse skal endvidere gælde), uanset om den til enhver tid værende biskop af Roskilde og vore elskede sønner kapitlet ved denne kirke eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af samme sæde, at de ikke skal være pligtige til anerkendelse eller provision af nogen, og at de ikke skal kunde tvinges dertil eller rammes af interdikt, suspension eller bandlysning, og at kanonikater og præbender og digniteter, personater eller officier i denne kirke eller andre kirkelige beneficier, hvortil de i fællesskab eller særskilt har ret til overdragelse, provision, præsentation eller al anden rådighed af enhver art, ikke skal kunne tildeles nogen ved provision ved apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, tydeligt og ord til andet omtaler denne bevilling; fremdeles uanset hvilken som helst

anden begunstigelse fra nævnte sæde, almindelig eller særlig, hvilken ordlyd den så har, hvorved, når den ikke er tydelig omtalt eller i fuld udstrækning optaget i dette brev, virkningen af dette på nogen som helst måde kan hindres eller blot opsættes, og hvorom og om hvis fulde ordlyd der i vort brev skal finde særlig omtale sted; (Din overdragelse skal også gælde), hvis nævnte Jakob ikke har været til stede for at aflægge den sædvanlige ed på at ville overholde denne kirkes bestemmelser og sædvaner, når blot han i sin fraværelse lader en egnet befuldmægtiget aflægge den og, når han kommer til denne kirke, gør det i egen person, eller (uanset) at vi i dag nådigt har befalet ved et andet brev fra os[6]), at der ved provision skulde gives nævnte Jakob et kanonikat med ventebrev på en præbende ved kirken i Lund. Men det er vor vilje, at så snart samme Jakob i kraft af dette brev ukæret har opnået fornævnte kanonikat og præbende og provsti, skal fornævnte brev, hvorved han godtog dem som fornævnt, og de skridt, der er foretaget derved, og alt, hvad der er fulgt derefter, være kasseret og ugyldigt og uden styrke eller betydning. Thi hvis man finder nævnte Jakob egnet hertil som fornævnt, erklærer vi det fra nu af ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag, ganske som om vi på dette brevs udstedelsesdag ved en truffen afgørelse havde befalet, at der ved provision skulle gives samme Jakob, der var fundet egnet hertil, fornævnte kanonikat og præbende og provsti. Givet ved S. Pietro i Rom den 3. april i vort niende (pontifikats)år.

1) jf. DRB. III 2 nr. 18 note 4. – 2) jf. nr. 144 note 2. – 3) jf. DRB. II 1 nr. 406 note 1. – 4) jf. nr. 137 note 6. – 5) c. 6 in VI[to] de rescriptis I 3 (Friedberg II 939). – 6) jf. nr. 546.

1398. 3. april. S. Pietro i Rom. 548

Pave Bonifacius 9. pålægger biskoppen af Roskilde ved provision at overdrage Niels Jakobsen, gejstlig i Roskilde stift, et kanonikat ved kirken i Roskilde og give ham ventebrev på en præbende sammesteds.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius o.s.v. til sin ærværdige broder biskoppen af Roskilde hilsen o.s.v.

Vi anser det for sømmeligt o.s.v. Idet vi derfor ønsker at omfatte vor elskede søn Niels Jakobsen, gejstlig i Roskilde stift, som er (– – –)[1]) på

denne hendes kære Niels' vegne, pålægger vi (– – –)[1]) finder nævnte Niels egnet hertil – hvorom vi bebyrder Din samvittighed – med vor myndighed ved provision giver ham et kanonikat ved kirken i Roskilde med fuld kanonisk ret og skaffer denne Niels eller hans befuldmægtigede (– – –)[1]) ledig, og samme Niels selv (– – –)[1]) overdragelse til samme Niels med al dens ret og tilbehør. Du skal strengt forbyde vor ærværdige broder den til enhver tid værende biskop og vore elskede sønner kapitlet i Roskilde og den eller dem, under hvem overdragelsen, provisionen eller al anden rådighed (– – –)[1]) erfaring, at fornævnte Niels eller hans befuldmægtigede (– – –)[1]) anvise samme Niels denne præbende, (– – –)[1]) indføre samme Niels eller hans befuldmægtigede (– – –)[1]), eller uanset om nogen har fået særligt brev af nævnte sæde eller dets legater (– – –)[1]). Det er nemlig vor vilje, at fornævnte Niels med hensyn til opnåelse af (– – –)[1]); (Din overdragelse skal endvidere gælde), uanset om fornævnte biskop eller kapitel eller hvilke (– – –)[1]) omtale sted; (Din overdragelse skal også gælde), hvis nævnte Niels ikke har været (– – –)[1]) i egen person. Thi hvis man finder nævnte Niels egnet hertil (– – –)[1]) overdraget samme Niels et kanonikat ved nævnte kirke, og hvis (– – –)[1]) ledig, og samme Niels som fornævnt (– – –)[1]) overdragelse til fornævnte Niels efter denne godtagelse. Givet ved S. Pietro i Rom den 3. april i vort niende (pontifikats)år.

1) for de forkortede formler se nr. 546.

549 1398. 3. april. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. overdrager Detbern Hevenstrit, provst i Odense, kanonikater i Lübeck og Hamburg og giver ham ventebreve på præbender begge steder samt på en dignitet, et personat eller officium et af stederne.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin elskede søn Detbern Hevenstrit, kannik ved kirken i Lübeck, hilsen og apostolisk velsignelse.

Dit liv, Din vandel i ærbarhed og gode sæder og Din retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke Du anbefales til os ved troværdige mænds vidnesbyrd, bevæger os til at vise Dig nådig gavmildhed. Idet vi derfor under hensyntagen til Dine fornævnte fortjenester og

desuden i betragtning af den bøn, som vor såre kære datter i Kristus Margrete, Danmarks, Sveriges og Norges dronning, ydmygt har rettet til os på Dine vegne, hendes elskede privatsekretær og vedvarende bordfælle, overdrager vi Dig med apostolisk myndighed et kanonikat ved kirken i Lübeck og et andet ved sankt Marie kirke i Hamburg, Bremen stift, i hvilke der vides at være større, middelstore og mindre præbender, med fuld kanonisk ret og giver Dig dem ved provision. Hvis en præbende ved fornævnte kirke i Lübeck og en anden ved fornævnte sankt Marie kirke, selv om de måtte være større eller middelstore præbender, og desuden en dignitet, et personat eller officium med eller uden sjælesorg ved den ene af samme, selv om denne dignitet måtte være den største ved fornævnte kirke i Lübeck efter den biskoppelige eller en betydningsfuld ved fornævnte sankt Marie kirke, og man plejer at antages til den ved valg, for tiden er ledige, eller når de på en gang eller efter hinanden bliver ledige, og Du eller Din dertil lovformeligt indsatte befuldmægtigede inden en måneds forløb, efter at Du eller samme befuldmægtigede har fået kendskab til deres ledighed, beslutter at godtage dem, reserverer vi dem til apostolisk overdragelse til Dig, at overdrage Dig med al ret og tilbehør efter denne godtagelse. Vi forbyder strengt vore ærværdige brødre, ærkebiskoppen af Bremen og biskoppen af Lübeck og vore elskede sønner kapitlerne ved nævnte kirker, og den eller dem, under hvem overdragelsen, provisionen, præsentationen af eller valget til eller al anden rådighed over præbenderne og desuden disse digniteter, personater eller officier ved disse kirker i fællesskab eller hver for sig hører, at driste sig til også i tiden før denne godtagelse på nogen måde at træffe bestemmelse om disse præbender og digniteter, personater eller officier, undtagen efter at have bragt i sikker erfaring, at Du eller fornævnte befuldmægtigede ikke har villet godtage dem. Og vi erklærer det fra nu af ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag, uanset bestemmelser om et vist antal kannikker, og alle andre herimod stridende bestemmelser og sædvaner i disse kirker, selv om de er bekræftede ved ed, apostolisk stadfæstelse eller hvilken som helst anden bekræftelse og især de bestemmelser, som siges at fastsætte, at ingen sammesteds kan opnå en større præbende, medmindre han gradvis og ved option stiger fra en mindre til en middelstor og fra en middelstor til en større præbende, eller uanset om nogen med apostolisk eller hvilken som helst anden myndighed er anerkendt som kannikker i samme kirker eller arbejder på

at få anerkendelse, eller med hensyn til provisioner, de skal have på kanonikater og præbender og på digniteter, personater eller officier ved disse kirker, har fået særligt eller angående kirkelige beneficier i de egne har fået et almindeligt brev af det apostoliske sæde eller dets legater, selv om man derved er skredet til forbud, reservation og afgørelse eller er gået frem på en hvilken som helst anden måde. Det er nemlig vor vilje, at Du med hensyn til opnåelse af disse præbender og denne dignitet, dette personat eller officium skal foretrækkes for alle disse undtagen for dem, der med vor myndighed har fået anerkendelse i samme kirke eller har ventebrev på præbender og desuden digniteter, personater eller officier sammesteds ligeledes med en lignende eller afvigende klausul om fortrin eller begunstigelse, dog med undtagelse af vore ærværdige brødre, den hellige romerske kirkes kardinaler, og vore elskede sønner, vor husstand og vedvarende bordfæller, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deret ret til at opnå andre præbender og digniteter, personater eller officier eller beneficier; (vor overdragelse gælder endvidere), uanset om samme ærkebiskop, biskop og kapitler eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af samme sæde, at de ikke skal være pligtige til anerkendelse eller provision af nogen, og at de ikke skal kunne tvinges dertil, og at kanonikater og disse præbender og digniteter, personater eller officier eller andre kirkelige beneficier, hvortil de i fællesskab eller særskilt har ret til overdragelse, provision, præsentation, valg eller al anden rådighed af enhver art, ikke skal kunne tildeles nogen ved provision ved apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, tydeligt og ord til andet omtaler denne bevilling; fremdeles uanset en hvilken som helst anden begunstigelse fra nævnte sæde, almindelig eller særlig, hvilken ordlyd den så har, hvorved, når den ikke er tydeligt omtalt eller i fuld udstrækning optaget i dette brev, virkningen af denne nådesbevisning på nogen som helst måde kan hindres eller blot opsættes, og hvorom og om hvis fulde ordlyd der i vort brev skal finde særlig omtale sted; (vor overdragelse gælder også), hvis Du ikke har været til stede for at aflægge de sædvanlige eder på at ville overholde disse kirkers bestemmelser og sædvaner, når blot Du i Din fraværelse lader en egnet befuldmægtiget aflægge dem og, når Du kommer til disse kirker, gør det i egen person, eller (uanset) at Du, som Du forsikrer, vides at besidde provstiet ved kirken i Odense. Thi vi giver Dig med dette brevs ordlyd af en særlig nåde dispensation til, at Du frit og uhindret kan modtage en dignitet eller et personat eller officium med sjælesorg, hvis det måtte blive over-

draget Dig i kraft af dette brev, og beholde det sammen med nævnte provsti, som ligeledes er en dignitet med sjælesorg og den største efter den biskoppelige i samme, uanset det almindelige kirkemødes[1]) og alle andre apostoliske forordninger og desuden bestemmelser og sædvaner, der strider herimod, forudsat at fornævnte dignitet eller personat eller officium med sjælesorg og provsti ikke bedrages for tilbørlig tjeneste, og den dermed forbundne sjælesorg på ingen måde forsømmes. Intet menneske må bryde dette vort overdragelses-, provisions-, reservations-, forbuds-, bestemmelses-, viljes-, og dispensationsbrev eller i dumdristig forvovenhed gå imod det. Hvis nogen drister sig til at forsøge herpå, skal han vide, at han derved vil pådrage sig Gud den almægtiges og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' vrede. Givet ved S. Pietro i Rom den 3. april i vort niende (pontifikats)år.

1) jf. DRB. II 1 nr. 48 note 1.

1398. 3. april. S. Pietro i Rom. 550

Pave Bonifacius 9. pålægger biskopperne af Concordia og Ratzeburg og provsten ved kirken i Slesvig at indføre Detbern Hevenstrit, provst i Odense, som kannik i Lübeck og ved sankt Marie kirke i Hamburg.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vore ærværdige brødre biskopperne af Concordia og Ratzeburg og til vor elskede søn provsten ved kirken i Slesvig hilsen o.s.v.[1])

Det liv, den vandel i ærbarhed og gode sæder og den retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke vor elskede søn Detbern Hevenstrit, kannik ved kirken i Lübeck, anbefales til os ved troværdige mænds o.s.v.[1]). Derfor pålægger vi Eder, gode mænd, ved apostolisk brev, at I alle tre eller to eller blot en af Eder personlig eller ved én eller flere andre med vor myndighed fra nu af skal skaffe fornævnte Detbern eller hans befuldmægtigede i hans navn anerkendelse som kannik og broder i samme kirker i Lübeck og sankt Marie kirke (i Hamburg), efter at I har anvist ham sæder i korene og pladser i kapitlerne i samme kirker med fuld ret, som nævnt, og at I med vor myndighed efter denne godtagelse skal sørge for at overdrage og anvise samme Detbern disse præbender og desuden denne dignitet, dette personat eller officium med alle

rettigheder og tilbehør, der af os som ovenfor omtalt er reserveret ham, hvis sådanne, da vi foretog reservationen, var ledige eller senere blev ledige, eller så snart de måtte blive ledige på én gang eller efter hinanden. I skal fremdeles indføre samme Detbern eller hans befuldmægtigede i hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte kanonikater og præbender og desuden fornævnte dignitet, personat eller officium og deres omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen og sørge for, at denne Detbern eller nævnte befuldmægtigede for ham, som det er skik, antages til denne dignitet eller dette personat eller officium, og at der fuldt ud svares ham af samtlige afkastninger, afgifter, indkomster, rettigheder og oppebørsler af disse kanonikater og præbender og desuden denne dignitet, dette personat eller officium, uanset alt det ovenfor anførte eller (uanset) om fornævnte ærkebiskop, biskop og kapitler eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af fornævnte sæde, at de ikke skal kunne rammes af interdikt, suspension eller bandlysning ved et apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, udtrykkeligt og ord til andet omtaler denne bevilling, idet I med vor myndighed skal tugte dem, der sætter sig op herimod, under udelukkelse af appel. Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 549.

551 1398. 3. april. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger ærkebiskoppen af Lund at overdrage Lars Jensen, kannik i Roskilde, sognekirken i Kalundborg, som han havde forbrudt ved at beholde den, efter at han var blevet valgt til dekan ved kirken i Roskilde, og giver ham dispensation til at beholde den sammen med dekanatet.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius o.s.v. til sin ærværdige broder ærkebiskoppen af Lund hilsen o.s.v.

Vi anser det for sømmeligt o.s.v. I dag blev det jo over for os erklæret på vor elskede søn Lars Jensens vegne, kannik i Roskilde, at vore elskede sønner kapitlet ved kirken i Roskilde, hvem valget af dekanen ved samme kirke på tidspunktet for denne ledighed ifølge gammel og billiget og hidtil ukæret overholdt sædvane tilhører, da fordum dekanatet ved samme kirke, som afdøde Oluf Pant, dekan ved denne kirke, besad, mens han

levede, var ledigt ved denne Olufs død, han, som afgik ved døden uden for den romerske kurie, mødtes på ét sted, idet de, som bekvemt ville, kunne og skulle deltage i dette valg, blev tilkaldt, efter at valgdagen, som det er skik, forud blev fastsat, og endrægtigt valgte nævnte Lars, der da besad sognekirken i Kalundborg, Roskilde stift, som var overdraget ham på kanonisk vis, til dekan ved samme kirke i Roskilde, og denne, der samtykkede i dette valg, opnåede, at det med stiftsbiskoppelig myndighed stadfæstedes af vor ærværdige broder biskop Peder af Roskilde til fornævnte dekanat, som er forbundet med sjælesorg og den største dignitet efter den biskoppelige. Efter at han havde opnået den i kraft af dette valg og denne stadfæstelse, holdt han det, således som han stadig gør, utilbørligt besat sammen med fornævnte sognekirke i modstrid med de kanoniske regler og vor forgænger – salig ihukommelse – pave Johannes 22.s bestemmelse[1]), som begynder: Forbandelsesværdig, omendskønt han endnu ikke har oppebåret nogle afkastninger af samme dekanat. Vi har med apostolisk myndighed ved et andet brev fra os fuldstændigt tilintetgjort enhver plet eller ethvert mærke for udygtighed eller vanry, som denne har pådraget sig med anledning i fornævnte, og det var vor vilje, at denne Lars fra da af virkeligt og overhovedet skulle afstå fornævnte dekanat og sognekirke, således som det fuldstændigt indeholdes i samme brev. Men da nævnte sognekirke ifølge det fornævnte stadig vides at være ledig som fornævnt, og da vi ønsker et omfatte nævnte Lars, som er (– – –)[2]) bøn herom til os på denne hendes kære Lars' vegne, (– – –)[2]) finder, at nævnte Lars læser (– – –)[2]) egnet, eller selv om nævnte Lars ikke (– – –)[2]) samvittighed – på vor myndighed, efter at samme Lars virkeligt og overhovedet som fornævnt har afstået nævnte sognekirke, med al ret og tilbehør overdrager og anviser denne fornævnte sognekirke, hvis afkastninger, afgifter og indkomster, som det forsikres, ikke overstiger en årlig værdi af fem mark sølv i overensstemmelse med den almindelige indtægtsangivelse[3]), hvad enten den er ledig på fornævnte eller enhver anden måde eller fra en hvilken som helst anden person eller ved opnåelse af et andet kirkeligt beneficium, der er overdraget med enhver myndighed, eller ved, at en eller anden af egen drift frivilligt har givet afkald på den ved fornævnte sæde eller uden for fornævnte kurie ligeledes i nærværelse af en offentlig notar og vidner, selv om den har været ledig så lang tid, at dens overdragelse ifølge Laterankonciliets bestemmelser[4]) på lovformelig vis er hjemfaldet til fornævnte sæde, og denne sognekirke i almindelighed (er ledig), fordi den, der besidder der, skulle afstå den

som et hvilket som helst resultat af nævnte sædes vilje, eller særligt er reserveret for apostolisk rådighed, og der om den mellem nogle svæver eller er en uafgjort strid i det apostoliske palads eller andetsteds, hvis stilling det er vor vilje, skal anses for fyldestgørende udtrykt med dette brev, og den person, ved hvis handling den sidst blev ledig, har været nævnte sædes kapellan eller official i øvrigt, notar eller nuncius eller scriptor[5]) af apostoliske breve eller kollektor eller underkollektor af afkastninger og indkomster, der skyldes det apostoliske kammer, eller i tjeneste (---)[2]) processer, når blot der ikke på tidspunktet for dette brevs givelse særligt er søgt ret for nogen angående den. Du skal personligt eller ved en eller flere andre med samme myndighed indføre samme Lars eller hans befuldmægtigede i hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte sognekirke og dens omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen, idet enhver uretmæssig besidder er fjernet derfra, og sørge for, at der fuldt ud (---)[2]) afkastninger af denne sognekirke, idet Du (---)[2]) som alle andre apostoliske bestemmelser, der strider herimod, eller uanset om nogen med hensyn til provisioner, de skal have på dette, har fået særskilt brev eller angående andre kirkelige beneficier i de egne har fået et almindeligt brev af fornævnte sæde eller dets legater, selv om (---)[2]). Det er nemlig vor vilje, at fornævnte Lars med hensyn til opnåelse af nævnte sognekirke skal foretrækkes for alle disse, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre beneficier; (Din overdragelse skal endvidere gælde), uanset om den til enhver tid værende biskop af Roskilde eller hvilke som helst andre (---)[2]), og at dette eller andre kirkelige beneficier, (---)[2]) særlig omtale sted, eller (uanset) at nævnte Lars, som han forsikrer, besidder et kanonikat og en større præbende ved nævnte kirke i Roskilde, i hvilken der er større og mindre præbender, og et kanonikat og en præbende ved kirken i Lund, hvis afkastninger, afgifter og indkomster ifølge fornævnte indtægtsangivelse[3]) ikke overstiger en årlig værdi af 18 mark lødigt sølv, og at vi i dag ved et andet brev fra os nådigt har befalet, at man ved provision skulle give ham fornævnte dekanat, der er ledigt som fornævnt, hvis afkastninger, afgifter og indkomster ligeledes ikke overstiger en årlig værdi af 18 mark lødigt sølv. Thi vi giver med apostolisk myndighed i kraft af dette brev samme Lars dispensation til, at han frit kan modtage og uhindret beholde fornævnte sognekirke sammen med fornævnte dekanat, hvis den skulle blive overdraget ham af Dig i kraft af dette brev, uanset det almindelige kirkemødes[6]) og alle andre apostoliske bestemmelser,

der strider herimod, forudsat, at fornævnte sognekirke og dekanat ikke bedrages for tilbørlig tjeneste, og den dermed forbundne sjælesorg på ingen måde forsømmes. Og vi erklærer det desuden ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag, ganske som om vi på dette brevs udstedelsesdag ved en stedfunden afgørelse havde befalet, at man ved provision skulle give samme Lars, der var fundet egnet hertil som fornævnt, nævnte sognekirke. Givet ved S. Pietro i Rom den 3. april i vort niende (pontifikats)år.

1) jf. nr. 144 note 2. – 2) for de forkortede formler se nr. 547. – 3) jf. DRB. III 2 nr. 18 note 4. – 4) jf. DRB. II 1 nr. 406 note 1. – 5) jf. nr. 137 note 6. – 6) jf. DRB. II 1 nr. 48 note 1.

1398. 3. april. S. Pietro i Rom. 552

Pave Bonifacius 9. pålægger ærkebiskoppen af Lund at overdrage Lars Jensen, kannik i Roskilde, dekanatet ved kirken i Roskilde, som han havde forbrudt ved at beholde det sammen med sognekirken i Kalundborg.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius o.s.v. til sin ærværdige broder ærkebiskoppen af Lund hilsen o.s.v.

Vi anser det for sømmeligt o.s.v. I dag blev det jo over for os erklæret på vor elskede søn Lars Jensens vegne, kannik i Roskilde, at vore elskede sønner kapitlet ved kirken i Roskilde, hvem valget af dekanen ved samme kirke på tidspunktet for denne ledighed ifølge gammel og billiget og hidtil ukæret overholdt sædvane tilhører, da fordum dekanatet ved denne kirke, som afdøde Oluf Pant, dekan ved denne kirke, besad, mens han levede, var ledigt ved denne Olufs død, han, som afgik ved døden uden for den romerske kurie, mødtes på ét sted, idet de, som bekvemt ville, kunne og skulle deltage i dette valg, blev tilkaldt, efter at valgdagen, som det er skik, forud blev fastsat, og endrægtigt valgte nævnte Lars, der da besad sognekirken i Kalundborg, Roskilde stift, som var overdraget ham på kanonisk vis, til dekan ved fornævnte kirke, og denne Lars, der samtykkede i dette valg, opnåede, at det med stiftsbiskoppelig myndighed stadfæstedes af vor ærværdige broder biskop Peder af Roskilde, og da han opnåede fornævnte dekanat, som er forbundet med sjælesorg og den største dignitet efter den biskoppelige, i kraft af dette valg og denne

stadfæstelse, holdt han det, således som han holder det, utilbørligt besat sammen med fornævnte sognekirke i modstrid med de kanoniske regler og vor forgænger – salig ihukommelse – pave Johannes 22.s bestemmelser[1]), som begynder: Forbandelsesværdig, omendskønt han ikke har oppebåret nogle afkastninger af samme dekanat. Vi har med apostolisk myndighed ved et andet brev fra os fuldstændigt tilintetgjort enhver plet eller ethvert mærke for udygtighed eller vanry, som denne har pådraget sig med anledning i fornævnte, og det var vor vilje, at denne Lars fra da af virkeligt og overhovedet skulde afstå fornævnte dekanat og sognekirke, således som det fuldstændigt indeholdes i samme brev. Men da fornævnte dekanat ifølge det fornævnte stadig vides at være ledigt som fornævnt, og ingen uden os denne gang kunne eller kan træffe bestemmelse om det, fordi samme forgænger, der reserverede alle digniteter, personater og officier og øvrige kirkelige beneficier med eller uden sjælesorg, der da var eller i fremtiden ville blive ledige på grund af denne bestemmelse[1]), for det apostoliske sædes overdragelse og rådighed, fra da af erklærede det ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag, og da vi ønsker at omfatte nævnte Lars, som er (– – –)[2]) bøn herom til os på denne Lars' vegne, (– – –)[2]) finder, at nævnte Lars læser (– – –)[2]) egnet til at opnå nævnte dekanat, eller selv om nævnte Lars ikke (– – –)[2]) samvittighed – med al ret og tilbehør på vor myndighed overdrager og anviser samme Lars fornævnte dekanat, hvis afkastninger, afgifter og indkomster, som det forsikres, ikke overstiger en årlig værdi af 18 mark sølv i overensstemmelse med den almindelige indtægtsangivelse[3]), hvad enten det er ledigt på fornævnte eller enhver anden måde eller fra en hvilken som helst anden person eller ved opnåelse af et andet kirkeligt beneficium, der er overdraget med enhver myndighed, eller ved at en eller anden af egen drift frivilligt har givet afkald på det ved fornævnte sæde eller uden for fornævnte kurie ligeledes i nærværelse af en offentlig notar og vidner, selv om det har været ledigt så lang tid, at dets overdragelse ifølge Laterankonciliets bestemmelser[4]) på lovformelig vis er hjemfaldet til fornævnte sæde, og dette dekanat i almindelighed (er ledigt), fordi den, der besidder det, skulle afstå det som et hvilket som helst resultat af fornævnte sædes vilje eller i øvrigt, eller særligt er reserveret for apostolisk rådighed i øvrigt, og denne Lars eller denne person har været nævnte sædes kapellan eller official i øvrigt, notar eller nuntius eller scriptor[5]) af apostoliske breve eller

kollektor eller underkollektor af afkastninger og indkomster, der skyldes det apostoliske kammer, eller i tjeneste (– – –)[2]) processer, selv om der om det mellem nogle svæver eller er en uafgjort strid i det apostoliske palads eller andetsteds, hvis stilling det er vor vilje skal anses for fyldestgørende udtrykt med dette brev, når blot der ikke på tidspunktet for dette brevs givelse særligt er søgt ret for nogen angående det. Du skal personligt eller ved en eller flere andre med samme myndighed indføre fornævnte Lars eller hans befuldmægtigede i hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte dekanat og dets omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen, idet enhver uretmæssig besidder er fjernet derfra, og, som det er skik, skaffe denne Lars eller nævnte befuldmægtigede for ham antagelse til dette dekanat og sørge for, at der fuldt ud (– – –)[2]) afkastninger af dette dekanat, idet Du (– – –)[2]) sædvaner ved denne kirke i Roskilde, selv om (– – –)[2]) bekræftelse, eller uanset om nogen med hensyn til provision, de skal have på digniteter, har fået særskilt brev af fornævnte sæde eller dets legater, (– – –)[2]). Det er nemlig vor vilje, at fornævnte Lars med hensyn til opnåelse af nævnte dekanat skal foretrækkes for alle disse, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå digniteter, (– – –)[2]), og at digniteter, personater (– – –)[2]), præsentation, valg eller al anden rådighed (– – –)[2]) omtale sted; (Din overdragelse skal også gælde), hvis nævnte Lars ikke (– – –)[2]) og sædvaner på grund af nævnte dekanat, når blot (– – –)[2]) i egen person, eller (uanset) at nævnte Lars besidder et kanonikat og en større præbende ved samme kirke, hvis afkastninger, afgifter og indkomster, som denne Lars forsikrer, ikke overstiger en årlig værdi af otte mark sølv, og vi i dag ved et andet brev fra os har befalet, at man ved provision skulle give nævnte Lars nævnte sognekirke, der som fornævnt er ledig, hvis afkastninger, afgifter og indkomster ifølge fornævnte indtægtsangivelse[3]) ikke overstiger en årlig værdi af fem mark sølv. Thi vi giver med apostolisk myndighed i kraft af dette brev samme Lars dispensation til, at han frit kan modtage og uhindret beholde fornævnte dekanat sammen med nævnte sognekirke, hvis det skulle blive overdraget ham af Dig i kraft af dette brev, uanset Laterankonciliets[6]) og alle andre apostoliske bestemmelser, der strider herimod, forudsat at fornævnte dekanat og sognekirke ikke bedrages for tilbørlig tjeneste, og den dermed forbundne sjælesorg på ingen måde forsømmes. Og vi erklærer det desuden fra nu af ugyldigt (– – –)[2]) befalet, at man ved provision skulle give samme Lars, der var fundet egnet hertil, fornævnte dekanat. Givet ved S. Pietro i Rom

den 3. april i vort niende (pontifikats)år.

1) jf. nr. 144 note 2. – 2) for de forkortede formler se nr. 547. – 3) jf. DRB. III 2 nr. 18 note 4. – 4) jf. DRB. II 1 nr. 406 note 1. – 5) jf. nr. 137 note 6. – 6) jf. DRB. II 1 nr. 48 note 1.

553 1398. 3. april. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. stadfæster, hvad biskop Peder af Roskilde har skænket til kapitlet sammesteds af penge og gods, der hørte til bispebordet, mod at det lader antifoner afsynge til ære for sankt Maria og sankt Laurentius.

Udtog i Rom.

Til evig erindring om sagen. Han stadfæster en gave og en overgivelse, foretaget af biskop Peder af Roskilde, til kapitlet ved kirken i Roskilde af nogle penge og andet gods, der hørte til hans bord, for at dette skulle synge nogle antifoner dagligt og til evige tider til ære for den hellige jomfru Maria og martyren sankt Laurentius, således som det står i det indtagne dokument. Givet ved S. Pietro i Rom den 3. april i vort niende (pontifikats)år.

554 1398. 3. april. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger efter ansøgning fra dronning Margrete biskoppen af Ratzeburg ved provision at overdrage Henrik Westhof, evig vikar ved sankt Egidius i Lübeck, et kanonikat ved kirken i Lübeck og give ham ventebrev på en større eller middelstor eller mindre præbende sammesteds.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius o.s.v. til sin ærværdige broder (Detlev), biskop af Ratzeburg, hilsen o.s.v.

Vi anser det for sømmeligt o.s.v. Idet vi derfor ønsker at omfatte vor elskede søn Henrik Westhof, evig vikar ved sankt Egidius kirke i Lübeck, som er mangfoldigt anbefalet til os for sit liv og sin vandel i ærbarhed, med nådig gunst i betragtning heraf og desuden af hensyn til vor kære datter i Kristus Margrete, Danmarks, Sveriges og Norges dronning, som ydmygt har rettet en bøn herom til os på denne hendes kære Henriks

vegne, (– – –)[1]) finder nævnte Henrik egnet (– – –)[1]) kanonikat ved kirken i Lübeck, i hvilken der vides at være større, middelstore og mindre præbender, med fuld kanonisk ret og skaffer nævnte Henrik eller hans befuldmægtigede i hans navn anerkendelse som kannik og broder i samme kirke i Lübeck efter at (– – –)[1]). Hvis en af disse større, middelstore eller mindre præbender for tiden er ledig i nævnte kirke, eller når den bliver ledig, og samme Henrik selv (– – –)[1]) overdragelse til samme Henrik med al dens ret og tilbehør. Du skal strengt forbyde vor ærværdige broder (Everhard), biskop, og vore elskede sønner kapitlet i Lübeck og den (– – –)[1]) præbenderne ved denne kirke i Lübeck i fællesskab (– – –)[1]) erfaring, at fornævnte Henrik eller hans (– – –)[1]) anvise samme Henrik denne præbende (– – –)[1]) indføre samme Henrik eller hans (– – –)[1]), uanset alle herimod stridende bestemmelser og sædvaner ved denne kirke i Lübeck og især dem, der siges at fastsætte, at ingen sammesteds kan opnå en større præbende, medmindre han gradvis og ved option stiger fra en mindre til en middelstor og fra en middelstor til en større præbende, selv om (– – –)[1]) anerkendte som kanniker i samme kirke i Lübeck eller arbejder på (– – –)[1]) på kanonikater og præbender ved nævnte kirke i Lübeck, har fået særligt (– – –)[1]). Det er nemlig vor vilje, at Du skal foretrækkes for alle disse undtagen for dem, der med vor myndighed har fået anerkendelse i denne kirke i Lübeck eller har ventebrev på præbender sammesteds, dog med undtagelse af vore ærværdige brødre, den hellige romerske kirkes kardinaler, og vore elskede sønner, vor husstand og vedvarende bordfæller (– – –)[1]); (Din overdragelse skal endvidere gælde), uanset om fornævnte biskop og kapitel eller hvilke som helst (– – –)[1]), og at kanonikater og præbender ved denne kirke i Lübeck eller andre (– – –)[1]) omtale sted; (Din overdragelse skal også gælde), hvis nævnte Henrik ikke har været til stede for at aflægge den sædvanlige ed på at ville overholde denne kirke i Lübecks bestemmelser og sædvaner, når blot han i sin fraværelse lader en egnet befuldmægtiget aflægge den og, når han kommer til fornævnte kirke i Lübeck, gør det i egen person, eller (uanset) at nævnte Henrik, som han forsikrer, vides at besidde et evigt vikardømme ved fornævnte sankt Egidius' kirke. Thi hvis man finder nævnte Henrik egnet (– – –)[1]) overdraget samme Henrik et kanonikat ved nævnte kirke i Lübeck, og hvis en præbende da var ledig i samme kirke, eller når den blev ledig, og samme Henrik som fornævnt ville godtage den, ved en stedfunden afgørelse særligt havde ladet den reservere til apostolisk overdragelse til fornævnte Henrik efter denne

godtagelse. Givet ved S. Pietro i Rom den 3. april i vort niende (pontifikats)år.

1) for de forkortede formler se nr. 546.

555 1398. 5. april. Vilmnitz.

Kristian Sellentin, præst og vikar i Vilmnitz, indstifter et vikardømme i Vilmnitz. Når hans efterfølger er død, tilfalder overdragelsesretten til samme vikardømme de velbyrdige herrer, brødrene Hans og Predbjørn Podebusk, riddere, *og deres arvinger.*

Original i Putbus, nu tabt.

556 1398. 5. april.

Pave Bonifacius 9. giver Fraugde kirke et afladsbrev.

Notits af Hamsfort.

I det Herrens år 1398 ..... 5. april overdrager pave Bonifacius 9. Fraugde kirke store begunstigelser.

557 1398. Efter 5. april.

Pave Bonifacius 9. meddeler ærkebiskoppen af Lund, at han godkender, at et nonnekloster oprettes af Gladsax, som fru Ide, enke efter Johan Snakenborg, har skænket dertil.

Notits af Hamsfort.

I det Herrens år 1398 ..... og lidt efter[1]) skriver han til ærkebiskoppen af Lund, at han vil, at bortskænkningen af Gladsax til et nonnekloster, som den såre velbyrdige kvinde Ide, enke efter ridderen Johan Snakenborg, Lunds stift, har foretaget, skal være godkendt.

1) notitsen følger i umiddelbar fortsættelse af nr. 556.

1398. [6. april - 1. august][1]). 558

Notits i staden Deventers regnskaber om indbetaling fra Jan Aveking vedrørende fed i Skåne.

Regnskabsnotits på nedertysk i Deventer.

Ligeledes fra Jan Aveking af de penge, som han skyldte vor stad vedrørende det fed, som han i Skåne skulle have betalt 4 nobler (for), udgør 16 gylden.

1) den udaterede notits er indført mellem to notitser fra henholdsvis påskeaften og sankt Peders dag ad vincula, hvorfor nærværende notits må henføres til tiden mellem 6. april og 1. august.

1398. 10. april. 559

Palle Jensen, bymand i Slagelse, sælger sin arv efter fru Beke, Henneke Preens afdøde hustru, til biskop Peder af Roskilde.

Original i rigsarkivet.

Palle Jensen, bymand i Slagelse, til alle, der får dette brev at høre eller se, hilsen med Gud.

Jeg ønsker at bringe til nulevendes og fremtidiges kundskab ved dette brev, at jeg til den ærværdige fader og herre i Kristus hr. Peder, af Guds nåde biskop af Roskilde, har solgt og til evig besiddelse opladt en arv, der er givet og overdraget til mig, efter at en fru Beke, Henneke Preens tidligere hustru – salig ihukommelse – var død, af nævnte fru Bekes sande og rette arvinger, således som det klart lyser ud af og fremgår af dokumenter og breve affattet herom, og at jeg har oppebåret fuld betaling i rede og aftalte penge og i god værdi, så at jeg er tilfreds hermed. Som følge heraf forpligter jeg med dette brev udtrykkeligt mig selv og mine arvinger til at holde nævnte ærværdige hr. biskop Peder og hans arvinger kvit og fri for krav og tiltale fra hvem som helst med hensyn til nævnte arv. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl, tilhørende de gode mænd hr. Torben Nielsen, sognepræst ved Vor Frue kirke i Slagelse, Niels Bosen, foged og Henze Finke, borgmester sammesteds, hængt under dette brev. Givet år 1398 på onsdagen efter påske.

560 1398. 12. april. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. tillader hr. Henning Podebusk, ridder, og hans hustru Kristine at vælge en skriftefader, der kan meddele dem syndsforladelse.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til vor elskede søn den velbyrdige mand Henning Podebusk, ridder, og vor elskede datter i Kristus den velbyrdige fru Kristine, hans hustru, Odense stift, hilsen og apostolisk velsignelse.

(Den oprigtige hengivenhed) foranlediger o.s.v.[1]), så ofte som det måtte synes og vise sig til gunst for Eder o.s.v.[1]). Givet ved S. Pietro i Rom den 12. april i vort niende (pontifikats)år.

1) brevets stærkt afkortede stereotype formler har ikke kunnet identificeres og udfyldes, jf. for (*Den oprigtige hengivenhed*) *foranlediger o.s.v.* nr. 405.

561 1398. [Efter] 12. april. Lübeck.

Reces af hansedagen i Lübeck.

Afskrift på latin og nedertysk (§§ 1-27) i hanserecesserne.

I det Herrens år 1398 fredag efter påskedag[1]) forsamledes de herrer rådsudsendinge fra nedenfor anførte stæder i Lübeck til forhandlinger, hvor de skulle have været på den seneste Peter ad cathedrams dag[2]), nemlig fra Hamburg Kristian Ritter, Johan Hoyers og Meinhard Buxtehude, fra Stralsund Wulf Wulflam og Arnold Poleman, fra Preussen fra Thorn Peter Russe, fra Elbing Arnold Rover, fra Greifswald Vincent Wikbolds, fra Stettin Burchard v. d. Dollen, fra Livland fra Riga Herman Winkel, fra Dorpat Godskalk Remelincrode, fra Reval Gerhard v. d. Beke, fra Braunschweig Ludolf Ingeleue, fra Lübeck Johan Nyebur, Goswin Klingenberg, Thomas Morkerke, Henrik Westhof, Bruno Warendorp, Henrik v. Hachede, Bertold Kerkring, Jakob Holk og Herman Dassow, og gennemdrøftede nedenfor anførte sager.

<1> For det første taler de om den store, alvorlige skade, som er voldt og stadig voldes hansestæderne og købmanden med mangefold sørøveri og drab. Derfor er de stæder, som er forsamlet til dette møde, blevet enige om, at de vil befri havet for sørøverne, således at købmanden kan færdes sikkert, og enhver vil trofast hjælpe den anden dermed, på den

måde, som herefter står skrevet, således at de fra Lübeck skal udruste to skibe med 200 bevæbnede, de fra Hamburg ét skib med 50 bevæbnede, de fra Stralsund, Greifswald og Stettin sammen med de stæder, der er beliggende hinsides Swine, og med andre stæder, der er beliggende i deres nærhed, to skibe med 200 bevæbnede. Dog har hr. Vincent på vegne af dem fra Greifswald ikke samtykket deri; thi han mener, at det ikke har været forelagt for deres råd. De fra Preussen to skibe med 200 bevæbnede, fordi deres udsendinge beklagede sig over, at det havde beredt dem omkostninger, at de havde været behjælpelige med at udrydde den store skare fetaljebrødre, der lå ved Gotland. De fra Livland 1 skib med 100 bevæbnede. Og ingen besætningsmedlemmer skulle medregnes til de bevæbnede folk. Og for hver 100 bevæbnede skal der være 40 skytter med gode stærke armbrøster, og ethvert skib skal have 10 overskydende armbrøster. Og til hvert skib skal der være to snekker eller en skude og en snekke. Og man skal være beredt i alle henseender til førstkommende Kristi himmelfartsdag, således at de fra Lübeck og Hamburg skal sejle til Gellen for der at vente på dem fra Stralsund, som de skal sejle til Bornholm sammen med, for så der at mødes med dem fra Preussen. Også de fra Livland skal komme dertil. Og den, der kommer først, skal vente på de andre der. Og enhver stad skal befale sine høvedsmænd at opsøge sørøverne, hvor det synes dem påkrævet, i denne halvdel af Øresund eller gennem Øresund.

<2-5> .....[3])

<6> Stæderne har fastsat et møde, der skal holdes med fru dronningen i København til sankt Hans[4]) førstkommende midsommer for at drøfte mange slags sager, som det nedenfor anførte brev, der er sendt til hende derom, viser. Efter hilsenen (*o.s.v.* = *nr. 567*).

<7-8> .....[5])

<9> Sendebudene fra de preussiske stæder ville ikke stå inde for disse tre forskrevne artikler, nemlig angående pundtolden, fordi det er hr. højmesteren, der lader den opkræve. Og angående det møde, som skal holdes med fru dronningen, og angående det at blive liggende og ikke sejle mod Flandern. Derom har stæderne for større sikkerheds skyld besluttet, at mester Gotfred, Lübecks stadsskriver, skal sejle sammen med sendebudene fra de forskrevne preussiske stæder for med hr. højmesteren af Preussen og med stæderne at fortsætte[6]) der og anmode om, at hr. højmesteren ikke længere lader opkræve pundtold på ordenens vegne, men tillader sine stæder at oppebære den, således som det har været

sædvane tidligere. Og endvidere, at også hver af de preussiske stæder skal have sit bud (ved mødet) med fru dronningen, som det er fastsat. Fremdeles, at hr. højmesteren ikke skal tillade at sejle ud fra landet Preussen før førstkommende sankt Jakobs dag[7]), og fremdeles, at de, da stæderne her er blevet enige om at have deres sendebude (med) hos hr. hertugen af Holland, og hvis hr. højmesteren og de preussiske stæder vil overholde det, således som det er skrevet ovenfor, da også skulle sende deres sendebude fra Preussen med derhen.

<10> .....[8])

<11> De stæder, der har borget for kongen af Sverige, havde sendt breve til ham, hvor de indtrængende anmodede ham om at meddele dem, hvad han agtede at gøre angående sin løsladelse førstkommende sankt Mikkels dag[9]), således at de kunne skrive det videre til fru dronningen. Derpå svarede han tilbage til dem, at han i den anledning ville sammenkalde sit råd for at forhandle med dem herom og skrive et svar tilbage til dem. Derpå har de andre stæder givet herrerne fra Lübeck fuldmagt til at skrive til fru dronningen, hvilket svar den forskrevne konge skriver tilbage.

<12-27> .....[10])

1) 7. april. – 2) 22. februar. – 3) de udeladte artikler vedrører Bremen, Stralsund, Greifswald og Stettin samt pundtolden. – 4) 24. juni. – 5) de udeladte artikler vedrører Preussen og Flandern. – 6) nemlig drøftelserne. – 7) 25. juli. – 8) den udeladte artikel vedrører hertugen af Holland. – 9) 29. september. – 10) de udeladte artikler vedrører Flandern, interne forhold i hansestæderne, arvingerne efter Everhard v. d. Lippe og Kampen.

562 [1398. Efter 12. april][1]).

De vendiske stæders kendelse i striden mellem Stralsund og Kampen afgør, at når Stralsund bekræfter, at Gise Koerling var borger i byen på det tidspunkt, hvor han blev arresteret med sine sild i Kampen, skal Kampen udbetale Stralsund udbyttet af silden, men hvis Harderwijk derfor vil stille krav over for Kampen, skal Stralsund stå Kampen og stæderne til rette. Stæderne begrunder afgørelsen med, at efter den overenskomst, som stæderne tidligere har indgået, (gælder): Hvis en mand imod stædernes påbud salter sild på Danmarkssiden, så skal silden eller den indtægt, der kommer derfra, tilfalde den stad, hvor vedkommende var borger på det tidspunkt, han saltede silden.

Afskrift på nedertysk i Kampen.

1) notitsen er indført i Collectorium sammen med en notits, der er identisk med § 22 i recessen af 1398 [Efter] 12. april, jf. Hanserec. IV 424.

[1398. Omkr. 12. april. Lübeck][1]). 563

Hansestædernes rådssendemænd beder højmesteren for den tyske orden opretholde forbudet mod sejlads fra Preussen gennem Øresund til Zwijn og Holland, indtil de preussiske udsendinge vender hjem, og stædernes særlige udsendinge er ankommet til ham.

Afskrift på nedertysk i hanserecesserne.

Efter hilsenen. Ærværdige herre.

Vi har lagt os vel på sinde, at I for en tid har forbudt at sejle fra Eders land Preussen. Derfor anmoder vi Eders herlighed om fremdeles at lade det gælde og ordne det således med Eders stæder, at ingen sejler fra Eders forskrevne land gennem Øresund til Zwijn og til Holland, før Eders stæders udsendinge, som er her, og vort bud, som vi sender til Eder angående denne sag og andre hverv, kommer til Eder, thi også vi vil opretholde det her på samme måde på grund af en særlig sag og fordel, som sendebudene og vort fornævnte bud nøje vil berette om for Eders herlighed. Skrevet o.s.v.

1) koncepten er indtaget i forhandlingerne 1398 12. april, jf. nr. 561.

[1398. Omkr. 12. april. Lübeck][1]). 564

Hansestædernes rådssendemænd beder de stæder, der er tilknyttet Stralsund, Greifswald og Stettin, om at være dem behjælpelige i kampen mod sørøverne, såfremt de ønsker at beholde hansestædernes beskyttelse i Skåne.

Afskrift på nedertysk i hanserecesserne.

Efter hilsenen. Kære venner.

I skal vide, at vi af åbenbar nødvendighed og for det almene bedste er blevet enige om, at vi vil befri havet for de sørøvere, som i lang tid har forvoldt købmanden skade, og som endnu daglig forvolder ham skade. Derfor har vi hver og en sammen besluttet at udsende et antal skibe og folk til forsvar. Hertil har vi anbragt dem fra Stralsund, Greifswald og Stettin i en gruppe, som de skal og sikkert har berettet for Eder og tildelt

Eder dem og dem fra Stolpe o.s.v. til hjælp. Hvorfor vi beder Eder og for det almene bedste med alvor kræver, at I endelig ikke undlader at hjælpe de forskrevne tre stæder troligt dermed, at I sammen med dem bringer de skibe og folk sammen, som I og de er sat på, thi hvis nogen undlader det, skal deres skibe ikke laste nogetsteds hos hansestæderne og ingen foged på noget fed i Skåne beskytte eller forsvare dem så længe, indtil stæderne taler videre derom.

1) koncepten er indtaget i forhandlingerne 1398 12. april, jf. nr. 561.

565 [1398. Omkr. 12. april. Lübeck][1]).

Hansestædernes rådssendemænd pålægger Bremen, således som byen har forpligtet sig til, at møde i Øresund den 16. maj som aftalt.

Afskrift på nedertysk i hanserecesserne.

Efter hilsenen. Gode venner.

Vi har lagt os Eders brev vel på sinde. Og I skriver, at I på grund af mangefold vanskeligheder, der angår Eder, ikke kan hjælpe med forsvaret, som vi vil have til søs mod sørøverne, hvilket forundrer os meget, eftersom fredeliggørelsen af havet er en lige så stor nødvendighed for Eder og Eders som for os og vore, og I, som vi nylig skrev til Eder, mere end andre stæder har forpligtet Eder og ikke med rimelighed skulle afholde Eder fra det, og vi alle sammen så vel som I er plaget af sådanne og mange flere vanskeligheder, som er skyld i, at vi længe har lidt og stadig lider under stor forfølgelse med store omkostninger og skade. Derfor pålægger vi Eder indtrængende og formaner Eder, at I til dette forsvar skal gøre, som I har forpligtet Eder til over for stæderne i Eders åbne brev, og I skal med alle ting være beredt til på næstfølgende vor Herres himmelfartsdag[2]) at komme ind i Øresund med Eders (folk) og sejle af sted, hvor I erfarer om de andre stæder, thi vi hverken vil eller kan på nogen måde lade Eder slippe derfor. Hvis I ikke gør det, så må vi forfølge Eder derfor efter ordlyden i dette brev. Og (vi afventer) Eders ufortøvede svar ved dette nærværende bud. Skrevet.

1) koncepten er indtaget i forhandlingerne 1398 12. april, jf. nr. 561. – 2) 16. maj.

[1398. Omkr. 12. april][1]). 566

Hansestædernes rådssendemænd meddeler greverne Otto af Schauenburg og Albrecht af Holsten, at Kampens foged var i sin gode ret, da han i 1394 i overensstemmelse med direktiverne hentede to skibe tilbage, som havde forladt fredeskibene i Øresund, og som Stacius v. Northems brev kun viste, at de lovligt var sejlet til Øresund fra Stralsund, og beder dem ikke besvære Kampen i denne sag.

Afskrifter på nedertysk i hanserecesserne.

Ædle herre.

For at I kan erkende, hvordan det er fat med den sag, som Stacius van Northem mener at have med dem fra Kampen, og hvilken klage Stacius og Eders mænd frembragte for os, så vid, at i året 94 til fastelavn var stæderne samlet her og blev enige om, at de for det almene bedstes skyld ville frede havet og rense det for sørøvere, og de indgik den aftale, der herefter står skrevet: Alle de kogger o.s.v., som det videre lyder i den forordning[2]), der blev aftalt i Lübeck i året 94 til fastelavn, efter hvilken aftale Stacius var skyldig at betale en stor bøde, fordi fogeden fra Kampen på den tid ville sejle ud i Øresund til de andre fredeskibe, som det var aftalt, og fandt to skibe, som var sejlet ud af Øresund fra fredeskibene uden høvedsmændenes tilladelse. Derfor opbragte han dem og bragte dem tilbage til høvedsmændene, som da kunne have dømt dem hårdt for brøden, hvilket dog ikke skete på den tid, men det blev tilladt kaptajnerne at sejle bort til Bergen. Og før det skete, meddelte de enhver skade, som var sket dem. Da gav også rådet i Stralsund senere den fornævnte Stacius et brev, hvormed Stacius mener at bevise sin uskyld, dog i brevet står der klart, at skibet, hvori Stacius havde sit gods, uden egen skyld kom fra Stralsund ind i Øresund til flåden; men at de sejlede bort fra Øresund med tilladelse fra høvedsmændene, det siger brevet ikke. Således kan I mærke, hvad skyld Stacius har eller ikke har. Vi beder Eders herlighed, at I på grund af dette ikke mere bekriger dem fra Kampen, ej heller skader dem med Eders mænd, ej heller forulemper dem, som Stacius drager og har draget til sig, thi de fra Kampen er helt uskyldige; hvad de end gjorde i den sag, det har stæderne bistået dem i, thi det gjorde de efter stædernes aftale.

1) koncepten er indtaget i forhandlingerne 1398 12. april, nr. 561. – 2) 1394 [Efter] 1. marts, jf. DRB. IV 5 nr. 155.

567 [1398. Omkr. 12. april][1]).

Hansestædernes rådssendemænd foreslår dronning Margrete forhandlinger i København 24. juni og anmoder i tilfælde af godkendelse om sikkert lejde for deres udsendinge.

Afskrift på nedertysk i hanserecesserne.

Efter hilsenen. Højbårne berømmelige fyrstinde.

I kan vel huske, hvordan det tidligere blev aftalt, at I skulle holde møde med stæderne, men at det dog ikke skete på grund af fravær af nogle stæder, som mødet angik. Derfor har nu hr. Wulf Wulflam meddelt os og Eders kapellan, og herrerne fra Lübeck, at I endnu forventede af os, at vi afholdt møde med Eder. Hvis det derfor kunne behage Eders herlighed, så har vi aftalt at holde et møde med Eder i København på sankt Hans dag[2]) til næstfølgende midsommer angående mangfoldige sager, nemlig om den passende arbejdsløn for strandingsgods, at man ansætter det på en rimelig måde, angående bekræftelsen af de privilegier, der er givet stæderne i Eders riger og angående mangefold skader, som er forvoldt vore borgere og købmænd af Eders undersåtter, og for at tale om andre stridsspørgsmål. Derfor, hvis det behager Eders herlighed, så beder vi Eder skrive Eders ufortøvede svar desangående til herrerne fra Lübeck. Men skulle det være så, at I agter at holde mødet, så begærer vi med flid, at I giver vore (folk), som vi vil sende derhen, frit lejde, således at de er under Eders eller Eders folks beskyttelse (på rejsen) frem og tilbage og intetsteds bliver forulempet af dem på nogen måde. Fremdeles meddelte forskrevne hr. Wulf på Eders vegne til os og Eders kapellan og herrerne fra Lübeck, at I ville komme os til hjælp med Eders (folk), hvis vi var enige om at frede havet, hvorfor vi venligst takker Eders værdighed, således som vore bude, som vi vil have hos Eder, skal berette vel om. Og vi begærer, at I skal vide, at vi er blevet enige om at lægge vort forsvar på havet for at befri havet for dem, som i lang tid har skadet købmanden og endnu til stadighed vil skade ham. Hvorfor vi venligst beder Eders herlighed om at begunstige vore (folk), hvis de skulle komme til nogen egne af Eders rige, og ligeså Eders fogeder og andre undersåtter, hvis de skulle møde vore, det være sig på havet eller andetsteds i Eders riger, at de skulle gavne vore (folk) og vise sig venlige mod dem, thi vi vil aftale det således med vore, at de gør det samme mod Eders, hvis de skulle møde dem. Fremdeles så kan vi endnu ikke skrive noget sikkert til Eders herlighed om, hvad kong Albrecht tænker at gøre for sin

udløsning, og håber, at han blot vil forkynde os det, som han har beseglet, i rette tid. Gør han det, så vil vi lade Eder det vide. Skrevet.

1) koncepten er indtaget i forhandlingerne 1398 12. april, nr. 561. – 2) 24. juni.

1398. 13. april. S. Pietro i Rom. 568

Den pavelige kammermester ærkebiskop Conradus af Nicosia kvitterer biskop Peder af Børglum for betaling af en del af hans servispenge og giver ham udsættelse til påskedag med resten.

Afskrift i de pavelige obligationsregistre.

Conradus, af Guds miskundhed ærkebiskop af Nicosia, den herre pavens kammermester, til alle og hver enkelt, der får dette brev at se, hilsen med Gud.

Vi gør med dette brev vitterligt for Eder alle, at den ærværdige fader i Kristus hr. Peder, af Guds nåde biskop af Børglum, dags dato ved den gode mand Ludouicus de Ballionibus, købmand i Perugia, der betaler for ham af sine egne penge i den hensigt at få dem igen af denne hr. biskop Peder og hans nævnte kirke, virkeligt og virkningsfuldt har ladet indbetale 12 kammerfloriner i guld 17 skilling og 6 penning i romersk mønt til os som en del af sit seruitium commune[1]), som han virkeligt på grund af sin nævnte kirke skyldte det apostoliske kammer under visse straffe og domme, og at han som en del af de fire sædvanlige seruitia minuta[2]), skyldige til nævnte vor herre pavens husstand og tjenerskab, som han på samme måde skyldte, har ladet indbetale 5 lignende floriner og 10 skilling i nævnte mønt til fornævnte apostoliske kammers klerke, der modtog dem på egne vegne og for de andre af nævnte vor herre pavens husstand og tjenerskab. Vi kvitterer, løser og frigør ligeledes med dette brev nævnte hr. biskop Peder og hans arvinger og efterfølgere og hans nævnte kirke for de således givne og indbetalte beløb og løser og anser ham med dette brev for løst fra den bandlysningsdom, som han pådrog sig på grund af udsættelsen med betalingen af nævnte seruitium commune og de fire seruitia minuta, der ikke var sket til den fastsatte termin, og fra den anklage for mened og andre straffe og domme, som han pådrog sig på grund heraf, og vi giver ham barmhjertigt dispensation for den irregularitet, som han har pådraget sig på grund heraf ved at befatte sig med gudstjenester, dog ikke, hvis det sker under foragt for nøgle-

magten[3]). Men efter at have forstået vægten af de tynger, der på nævnte ærværdige faders, hr. biskop Peders vegne blev klarlagt for os, og som sandsynligvis gør ham ude af stand til at betale det, som han virkningsfuldt stadig skylder det apostoliske kammer og nævnte vor herre pavens husstand og tjenerskab som rest af nævnte servitium commune og de fire servitia minuta, udskyder vi med den myndighed, der er overladt os i denne sag, fristen for at foretage betalingen af resten af nævnte servitium commune og de fire servitia minuta til førstkommende vor Herre Jesu Kristi opstandelsesdag, og vi fastsætter den på ny for samme, dog således at han, hvis han til den termin, der på ny er fastsat for ham, svigter med denne betaling, da er han hjemfalden til de straffe og domme, som han tidligere var bundet af, og vi erklærer med dette brev, at han bindes og falder tilbage ved selve handlingen. Til vidnesbyrd herom har vi befalet at lade dette brev udfærdige og bestyrke ved at hænge vort kammermesterembedes segl under. Givet ved S. Pietro i Rom i det Herrens år 1398 i den sjette indiktion den 13. april i vor højhellige fader i Kristus og vor herre hr. Bonifacius, ved Guds forsyn den niende paves niende pontifikatsår.

1) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 2) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 3. – 3) jf. DRB. II 1 nr. 474 note 2.

569 1398. 13. april. S. Pietro i Rom.

Kardinalkollegiets kammermester Henricus, kardinalpresbyter af Sta. Anastasia, kvitterer biskop Peder af Børglum for betaling af en del af hans servispenge og giver ham udsættelse til påskedag med resten.

Afskrift i de pavelige obligationsregistre.

Henricus o.s.v.[1])
(Vi gør vitterligt for Eder alle), at den ærværdige fader hr. Peder, af Guds nåde biskop af Børglum, ved Ludouicus de Ballionibus, købmand fra Perugia, som betaler af sine egne penge i den hensigt at få dem igen, virkeligt og virkningsfuldt har ladet indbetale 12 kammerfloriner i guld, 17 skilling og 6 penning til os som en del af sit servitium commune[2]), og at han har ladet indbetale 1 lignende florin 15 skilling som en del af sit servitium minutum[3]). Vi kvitterer o.s.v.[1]) og løser o.s.v.[1]), og vi giver o.s.v.[1]). Men da vi o.s.v.[1]), udskyder vi o.s.v.[1]) terminen o.s.v.[1])

til førstkommende vor Herre Jesu Kristi opstandelsesdag o.s.v.[1]), dog således o.s.v.[1]). Til vidnesbyrd o.s.v.[1]). Givet som ovenfor den 13. april i det niende pontifikatsår.

1) for de forkortede formler jf. nr. 317. – 2) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 3) jf. DRB. II 4 nr. 395 note 3.

1398. 13. april. 570

Optegnelse om fordeling mellem kardinalerne af biskop Peder af Børglums indbetaling af hans servispenge.

Notits i de pavelige obligationsregistre.

Indiktion, år, pontifikat som ovenfor[1]) den 13. i fornævnte måned[1]) betalte den ærværdige fader hr. Peder, biskop af Børglum, 12 kammerfloriner i guld 17 skilling og 6 penning som en del af sit servitium commune[2]) o.s.v. og 1 lignende florin og 15 skilling i romersk mønt som en del af et minutum[3]) o.s.v. I alt 13 floriner, 32 skilling og 6 penning. Han blev forfremmet i fornævnte hr. Bonifacius' syvende år[4]). 12 kardinaler, nemlig (*herefter følger kardinalnavnene, der udelades her*). Kollegiets klerk tager 6 skilling og 10 penning. Der bliver 13 floriner 25 skilling og 8 penning tilbage. Hver tager 1 florin 6 skilling og 3 1/2 penning. Kammeret tager 3 floriner 18 skilling og 10 1/2 penning for de tre døde. Tre kardinaler var døde (*herefter følger kardinalnavnene, der udelades her*).

1) i den 6. indiktion år 1398 i Bonifacius' niende pontifikatsår. – 2) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 2. – 3) jf. DRB. II 4 nr. 305 note 3. – 4) 1396 10. juli, jf. nr. 101.

1398. 14. april. 571

Jakob Pedersen, borger i Roskilde, sælger sin gård i Hersegade i Roskilde til Lars Jensen af Kornerup.

Original i rigsarkivet.

Jacob Pedersen, borger i Roskilde, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg erkender, at jeg til den gode og hæderlige mand, nærværende brevviser Lars Jensen af Kornerup på lovlig vis og til evig og retmæssig besiddelse har solgt min gård,

der ligger i sankt Mikkels sogn i Roskilde i den gade, der kaldes Hersegade, på den østlige side af samme kongens- og algade, tillige med alle dens tilliggender, intet undtaget, for fuld betaling, som jeg har oppebåret af samme Lars efter mit samtykke, hvilken gård jeg erhvervede under retmæssigt købs form og på lovlig vis fra Katerine, enke efter Peder Olufsen, tidligere borger i Roskilde – salig ihukommelse. Ydermere forpligter jeg mig selv og mine arvinger til at hjemle og fri Lars selv eller hans arvinger ovennævnte gård fra krav fra hvem som helst og til at holde Lars selv eller hans arvinger skadesløs eller skadesløse, hvis nævnte gård på grund af mangelfuld hjemling fra min eller mine arvingers side på nogen som helst måde delvis eller helt fravindes Lars selv eller hans arvinger efter landets love. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de gode mænd hr. Vilhelm Hemmingsen, kannik i Roskilde, Jakob Jensen, Oluf Troelsen og Jens Nielsen den yngre, borgere i Roskilde, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 på de hellige martyrer Tiburtius' og Valerians dag.

572 1398. 15. april. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. overdrager Lars Olufsen et kanonikat ved kirken i Roskilde og giver ham ventebrev på en større præbende sammesteds.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin elskede søn Lars Olufsen, kannik i Roskilde, hilsen og apostolisk velsignelse.

Din velbyrdige fødsel, Dit liv, Din vandel i ærbarhed og gode sæder og Din retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke Du anbefales til os ved troværdige mænds vidnesbyrd, bevæger os til at vise Dig nådig gavmildhed. Idet vi derfor under hensyntagen til Dine fornævnte fortjenester ønsker at vise Dig særlig nåde – Du, der er præst og, som Du forsikrer, er avlet af riddermæssig slægt – overdrager vi Dig med apostolisk myndighed et kanonikat ved kirken i Roskilde, i hvilken der vides at være større, middelstore og mindre præbender, med fuld kanonisk ret og giver Dig det ved provision, og hvis en af disse større præbender for tiden er ledig i nævnte kirke, eller når den bliver ledig, og Du eller Din dertil lovformeligt indsatte befuldmægtigede inden en måneds forløb, efter at Du eller samme befuldmægtigede har fået kendskab til

dens ledighed, beslutter at godtage den, reserverer vi den til apostolisk overdragelse til Dig, at overdrage Dig med al ret og tilbehør efter denne godtagelse. Vi forbyder strengt vor ærværdige broder, biskoppen, og vore elskede sønner kapitlet i Roskilde, og den eller dem, under hvem overdragelsen, provisionen, præsentationen af eller al anden rådighed over de større præbender ved samme kirke i fællesskab eller hver for sig hører, at driste sig til også i tiden før samme godtagelse på nogen måde at træffe bestemmelse om denne større præbende, undtagen efter at have bragt i sikker erfaring, at Du eller fornævnte befuldmægtigede ikke har villet godtage den. Og vi erklærer det fra nu af ugyldigt og magtesløst, om nogen med hvilken som helst myndighed med eller uden viden herom skulle forsøge at handle anderledes i denne sag, uanset bestemmelsen om et vist antal kannikker og alle andre herimod stridende bestemmelser og sædvaner i denne kirke, selv om de er bekræftede ved ed, apostolisk stadfæstelse eller hvilken som helst anden bekræftelse, og især de bestemmelser, der siges at fastsætte, at ingen sammesteds kan opnå en større præbende, medmindre han gradvis og ved option stiger fra en mindre til en middelstor og fra en middelstor præbende til en større præbende, eller uanset om nogen med apostolisk eller hvilken som helst anden myndighed er anerkendt som kannikker ved samme kirke eller arbejder på at få anerkendelse eller med hensyn til provisioner, de skal have på kanonikater og større præbender ved nævnte kirke, har fået særligt eller angående kirkelige beneficier i de egne har fået et almindeligt brev af det apostoliske sæde eller dets legater, selv om man derved er skredet til forbud, reservation og afgørelse eller er gået frem på nogen som helst måde. Det er nemlig vor vilje, at Du med hensyn til opnåelse af denne større præbende skal foretrækkes for alle disse undtagen for dem, der med vor myndighed har fået anerkendelse i denne kirke eller har ventebrev på større præbender sammesteds, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre større præbender eller beneficier; (vor overdragelse gælder endvidere), uanset om samme biskop og kapitel eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af samme sæde, at de ikke skal være pligtige til anerkendelse eller provision af nogen, og at de ikke skal kunne tvinges dertil, og at kanonikater og større præbender i denne kirke eller andre kirkelige beneficier, hvortil de i fællesskab eller særskilt har ret til overdragelse, provision, præsentation eller al anden rådighed af enhver art, ikke skal kunne tildeles nogen ved provision ved apostolisk brev, som

ikke fuldstændigt, tydeligt og ord til andet omtaler denne bevilling; fremdeles uanset hvilken som helst anden begunstigelse fra nævnte sæde, almindelig eller særlig, hvilken ordlyd den så har, hvorved, når den ikke er tydelig omtalt eller i fuld udstrækning optaget i dette brev, virkningen af denne nådesbevisning på nogen som helst måde kan hindres eller blot opsættes, og hvorom og om hvis fulde ordlyd der i vort brev skal finde særlig omtale sted; (vor overdragelse gælder også), hvis Du ikke har været til stede for at aflægge den sædvanlige ed på at ville overholde denne kirkes bestemmelser og sædvaner på grund af nævnte kanonikat og større præbende, når blot Du i Din fraværelse lader en egnet befuldmægtiget aflægge den og, når Du kommer til denne kirke, gør det i egen person, eller (uanset) at Du, som Du forsikrer, vides at besidde sognekirken i Fakse, Roskilde stift, og et kapel uden sjælesorg ved nævnte kirke i Roskilde. Thi vi tilstår Dig med apostolisk myndighed med dette brevs ordlyd ved nærværende, at Du frit og uhindret kan modtage denne større præbende, hvis Du opnår den i kraft af dette brev, og beholde den og dette kanonikat sammen med nævnte kapel i indtil tre år, uanset fornævnte og andre bestemmelser og sædvaner ved denne kirke, nemlig dem, i hvilke der ligeledes siges at være fastsat, at ingen, der besidder et kirkeligt beneficium ved samme kirke i Roskilde, kan besidde et kanonikat og en mindre eller middelstor eller større præbende i nævnte sammen med nævnte beneficium, og andre, der er udstedt, og som strider herimod. Intet menneske må bryde dette vort reservations-, forbuds-, bestemmelses-, viljes- og tilståelsesbrev eller i dumdristig forvovenhed gå imod det. Hvis nogen drister sig til at forsøge herpå, skal han vide, at han derved vil pådrage sig Gud den almægtiges og hans hellige apostle Petrus' og Paulus' vrede. Givet ved S. Pietro i Rom den 15. april i vort niende (pontifikats)år.

573 1398. 15. april. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger biskopperne af Concordia og Århus og dekanen ved kirken i Lund at indføre Lars Olufsen i et kanonikat ved kirken i Roskilde.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vore ærværdige brødre biskopperne af Concordia og Århus og til vor elskede søn dekanen ved kirken i Lund hilsen o.s.v.[1]).

Den velbyrdige fødsel, det liv, den vandel i ærbarhed og gode sæder og den retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke vor elskede søn Lars Olufsen, kannik i Roskilde, anbefales til os ved troværdige mænds o.s.v.[1]). Derfor pålægger vi Eder, gode mænd, ved apostolisk brev, at I alle tre eller to eller blot en af Eder personlig eller ved én eller flere andre med vor myndighed fra nu af skal skaffe fornævnte Lars eller hans befuldmægtigede i hans navn anerkendelse som kannik og broder i samme kirke i Roskilde, efter at I har anvist ham sæde i koret og plads i kapitlet ved denne kirke i Roskilde med fuld ret, som nævnt. I skal med vor myndighed efter fornævnte godtagelse sørge for at overdrage og anvise samme Lars denne større præbende med alle rettigheder og tilbehør, der af os som ovenfor omtalt er reserveret ham, hvis en sådan, da vi foretog reservationen, var ledig eller senere blev ledig, eller når den måtte blive ledig. I skal fremdeles indføre ham eller nævnte befuldmægtigede for ham i faktisk besiddelse af fornævnte større præbende og dens omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen og sørge for, at der fuldt ud svares ham af samtlige afkastninger, afgifter, indkomster, rettigheder og oppebørsler af dette kanonikat og denne større præbende, uanset alt det ovenfor anførte, eller (uanset) om fornævnte biskop og kapitel eller hvilke som helst andre i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af fornævnte sæde, at de ikke skal kunne rammes af interdikt, suspension eller bandlysning ved et apostolisk brev, som ikke fuldstændigt, udtrykkeligt og ord til andet omtaler denne bevilling, idet I med vor myndighed skal tugte dem, der sætter sig op herimod, under udelukkelse af appel. Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 572.

1398. 17. april. S. Pietro i Rom. 574

Pave Bonifacius 9. giver Ludouicus de Ballionibus, købmand fra Perugia, som sendes til Tysklands lande og desuden til Böhmens, Danmarks, Sveriges og Norges riger *af hensyn til pavens og den romerske kirkes tarv, bemyndigelse til at modtage og kvittere kollektorer og underkollektorer for de penge, de har indsamlet til forskellige formål, samt indsende deres regnskaber.*

Vidisse 1398 3. september i det norske rigsarkiv og afskrift i de pavelige kopibøger.

575 1398. 17. april. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. beder gejstligheden i de lande, som Ludouicus de Ballionibus, købmand fra Perugia og det apostoliske sædes nuntius til Tysklands lande og desuden Böhmens, Danmarks, Sveriges, Norges og Polens riger og nogle andre lande i verden, *skal rejse igennem, om at tage vel imod ham.*

Afskrift i de pavelige kopibøger.

576 1398. 20. april. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. bemyndiger kannikkerne Nicolaus vom Werder i Lübeck og Herman Schindeloib i Schwerin til at stævne og bandlyse de kollektorer og underkollektorer, som vægrer sig ved at udbetale Ludouicus de Ballionibus, købmand fra Perugia, hvad de har indsamlet.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

577 1398. 27. april. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. udnævner Ivan Sassen til sognepræst i Nakskov.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius o.s.v. til sin elskede søn Ivan Sassen, sognepræst ved sognekirken i Nakskov, Odense stift, hilsen o.s.v.

Dit (– – –)[1]). Da vi jo i sin tid reserverede alle sognekirker og øvrige kirkelige beneficier med eller uden sjælesorg, der tilhørte alle de apostoliske sædes kapellaner, og som da var eller i fremtiden ville blive ledige, for vor overdragelse og rådighed, erklærer vi det (– – –)[1]). Da derfor senere sognekirken i Nakskov, Odense stift, som afdøde Bent Nielsen, denne kirkes sidste sognepræst, besad, mens han levede, er blevet ledig ved denne Bents død, han, som var nævnte sædes kapellan og afgik ved døden uden for den romerske kurie, og for tiden er ledig, og da ingen uden os denne gang har kunnet eller kan råde over den, idet ovennævnte reservation og erklæring lægger sig hindrende i vejen, og da vi ønsker at vise Dig, Du, som er subdiakon, en særlig nåde under hensyntagen til Dine fornævnte fortjenester, overdrager vi Dig med apostolisk myndighed fornævnte kirke, som hører under lægmænds patronatsret, og hvis afkast-

ninger, afgifter og indkomster, som Du forsikrer, ikke overstiger en årlig værdi af 15 mark lødigt sølv ifølge den almindelige indtægtsangivelse[2]) – (– – –)[1]) person eller ved opnåelse af et andet kirkeligt beneficium, der er overdraget med apostolisk myndighed, eller ved, at en eller anden af egen drift frivilligt har givet afkald på den ved fornævnte apostoliske sæde eller uden for fornævnte kurie ligeledes i nærværelse af en offentlig notar og vidner eller ved vor forgænger – salig ihukommelse – pave Johannes 22.s betemmelse, som begynder: Forbandelsesværdig[3]), selv om den har været ledig så lang tid, at dens overdragelse ifølge Laterankonciliets bestemmelser[4]) på lovformelig vis er hjemfaldet til fornævnte sæde, eller denne kirke i øvrigt særligt er reserveret for apostolisk rådighed, og der angående den svæver eller er en uafgjort strid, hvis stilling det er vor vilje skal anses for udtrykt med dette brev, og den person, ved hvis handling den sidst blev ledig, i øvrigt har været fornævnte sædes kapellan, nuntius eller official i øvrigt eller kollektor eller underkollektor af afkastninger og indkomster, der skyldes det apostoliske kammer, eller scriptor[5]) eller abbreviator[6]) af apostoliske breve eller i tjeneste ved nævnte sæde eller hos en eller anden af vore ærværdige brødre, den hellige romerske kirkes kardinaler, eller har været tilhænger af Robertus – fordømmelig ihukommelse – fordum kardinalpresbyter af basilika SS. XII Apostoli, dengang modpave, som i forbryderisk forvovenhed kaldte sig Clemens 7., eller af andre, der er fordømt ved apostoliske processer, med fuld (– – –)[1]) uanset såvel vor forgængen – from ihukommelse – pave Bonifacius 8.s[7]) som alle andre apostoliske bestemmelser, der strider herimod, eller (uanset) om nogen med hensyn til provisioner, de skal have på dette, har fået særligt eller angående kirkelige beneficier i de egne har fået et almindeligt brev af nævnte sæde eller dets legater (– – –)[1]). Det er nemlig vor vilje, at Du med hensyn til opnåelse af nævnte kirke skal foretrækkes for alle disse, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre kirkelige beneficier; (vor overdragelse skal endvidere gælde), uanset om vor ærværdige broder biskoppen af Odense eller hvilke som helst andre (– – –)[1]), og at dette eller andre kirkelige beneficier (– – –)[1]) omtale sted, eller (uanset) at vi for nylig ved et andet brev fra os nådigt har befalet, at man, som Du forsikrer, ved provision skulle give Dig et kirkeligt beneficium med eller uden sjælesorg, hvortil vor ærværdige broder biskoppen af Roskilde og fornævnte biskop samt vore elskede sønner provsterne, dekanerne og kapitlerne og de enkelte kannikker og præster ved kirkerne i Roskilde og

Odense i fællesskab eller hver for sig har overdragelses-, provisions-, præsentations- eller al anden rådighedsret, og som er eller bliver ledigt. Men det er vor vilje, at så snart Du i kraft af dette brev ukæret har opnået fornævnte sognekirke, skal fornævnte brev, hvorved vi som fornævnt har befalet, at man ved provision skulle give Dig dette beneficium, og de skridt, der er foretaget i medfør af samme, og alt hvad der er fulgt derefter, skal være kasseret og ugyldige og uden styrke eller betydning, dog blot for så vidt angår et beneficium med sjælesorg. Intet menneske (---)[1]), provisions- eller viljesbrev eller (---)[1]). Givet ved S. Pietro i Rom den 27. april i vort niende (pontifikats)år.

1) for de forkortede formler se nr. 535. – 2) jf. DRB. III 2 nr. 18 note 4. – 3) jf. nr. 144 note 2. – 4) jf. DRB. II 1 nr. 406 note 1. – 5) jf. nr. 137 note 6. – 6) jf. nr. 137 note 5. – 7) c. 6 in VI[to] de rescriptis I 3 (Friedberg II 939).

578 1398. 27. april. S. Pietro i Rom.

Pave Bonifacius 9. pålægger ærkebiskoppen af Durazzo og provsten i Bremen og dekanen i Lübeck at indføre Ivan Sassen som sognepræst i Nakskov.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vor ærværdige broder ærkebiskoppen af Durazzo og til vore elskede sønner provsten ved kirken i Bremen og (Johan), dekan ved kirken i Lübeck, hilsen o.s.v.

Det liv, den vandel (---)[2]) vor elskede søn Ivan Sassen, sognepræst ved sognekirken i Nakskov, Odense stift, anbefales til os ved troværdige mænds o.s.v.[1]). Derfor (---)[2]) indfører fornævnte Ivan eller hans befuldmægtigede i hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte sognekirke og dens omtalte rettigheder og tilbehør og forsvarer ham efter indførelsen, efter at enhver uretmæssig besidder er fjernet derfra, og sørger for, at der (---)[2]) afkastninger af denne sognekirke, uanset alt det ovenfor anførte, eller (uanset) om fornævnte biskop af Odense eller hvilke som helst (---)[2]). Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 577. – 2) for de forkortede formler se nr. 536.

579 1398. 1. maj.

Jens Most, kannik i Lund, sælger alt sit fædrene gods i Skåne og Nørre- og Sønderhalland til ridderen hr. Niels Svarteskåning.

Original i det svenske rigsarkiv.

Jens Most, kannik i Lund, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, såvel fremtidige som nulevende, skal vide, at jeg erkender, at jeg til den velbyrdige mand hr. Niels, kaldet Svarteskåning, ridder, nærværende brevviser, har solgt, skødet og med dette brev afhændet alt det gods, der ifølge arveretten tilfaldt mig efter min elskede fader Niels Kristiansen af Öjas og min broder Kristian Mosts død, fordum væbnere, – salig ihukommelse –, hvor det end ligger i Skåne og Sønder- og Nørrehalland, hvilket gods jo tilfaldt min fader fornævnte Niels Kristiansen efter hans elskede frænke fru Kristines død, enke efter Peder Kare af Källstorp, at besidde til evig tid, idet jeg erkender, at jeg har oppebåret fuld og fyldestgørende betaling for samme (gods), således at jeg stiller mig tilfreds. Af den grund forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle og fri nævnte hr. Niels Svarteskåning, ridder, og hans arvinger alt det fornævnte gods med alle tilliggender til samme gods, nemlig agre, enge, græsgange, skove, fiskevande, vådt og tørt, rørligt og urørligt, intet undtaget overhovedet, med hvilket navn det end benævnes, fra og for påkrav og tiltale fra hvem som helst. Desuden forpligter jeg mig og mine arvinger til i det tilfælde – det ske ikke –, at nævnte gods og arv bliver fravundet eller fradømt fornævnte hr. Niels eller hans arvinger i overensstemmelse med landets love på grund af en mangel ved min hjemling, at befri denne oftnævnte hr. Niels og hans arvinger fra ethvert tab, som de på gyldig vis har bevist, at de har pådraget sig på grund af dette. Til vidnesbyrd herom er mit segl sammen med segl tilhørende de velbyrdige mænd, nemlig hr. Anders Pedersen af Dybäck, ridder, Ture Tostesen af Östra Vram, Niels Bentsen af Trolle-Ljungby, Jens Most af Jordberga, Jens Nielsen af Torup og Bent Kande af Sandåkra, væbnere, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 på apostlene Filip og Jakobs dag.

1398. 8. maj. S. Pietro i Rom. 580

Pave Bonifacius 9. udnævner biskoppen af Slesvig, abbeden i sankt Michaelis kloster i Lüneburg og provsten ved kirken i Ratzeburg til værneherrer for de evige vikarer, kaldet sankt Georgsgildebrødre, ved kirkerne i Lübeck.

Transsumpt 1412 12. april i Lübeck.

Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener, til sin ærværdige broder biskoppen af Slesvig og til sine elskede sønner (Ulrik og Johan), abbed i Sankt Michaelis kloster i Lüneburg, Verden stift, og provst ved kirken i Ratzeburg, hilsen og apostolisk velsignelse.

Da vi skønt uværdige efter Herrens bestemmelse står i spidsen for den kæmpende kirke, er vi i omsorgen for alle kirker og gejstlige personer utrættelige i vort arbejde og bekymring for i overensstemmelse med vor hyrdegernings pligt at imødegå deres tab og med Guds milde bistand at sørge heldbringende for deres fremgang. Ved en klage fra vore elskede sønner alle de evige vikarer såvel ved domkirken som ved de andre kirker i staden Lübeck, kaldet sankt Georgsgildebrødrene, har vi bragt i erfaring, at nogle ærkebisper[1]), bisper og andre prælater, klerke og gejstlige personer, såvel regelbundne som også verdensgejstlige, og desuden hertuger, markgrever, grever, baroner, adelige, riddere og lægfolk, stads- og bysamfund, borge, landsbyer og andre lokaliteter og andre enkeltpersoner i stæder, stifter og forskellige andre områder har bemægtiget sig og ladet lægge beslag på borge, landsbyer og andre lokaliteter, jorder, huse, besiddelser, rettigheder og jurisdiktioner så vel som afkastninger, skatter, afgifter og indkomster fra nævnte gilde og adskilligt andet rørligt og urørligt gods, åndeligt og timeligt, der tilhører fornævnte vikarer, og at de tilbageholder der i det gods, de har tilegnet sig, eller hjælper dem, der tilbageholder det, med råd, dåd eller gunst, og at også nogle fra fornævnte stæder, stifter og områder, som ikke gyser tilbage for at tage Herrens navn forfængeligt, påfører samme vikarer og gilde mangfoldigt besvær, uret og tab på deres fornævnte borge, landsbyer med flere lokaliteter, jorder, huse, besiddelser, rettigheder og jurisdiktioner, afkastninger, skatter, afgifter og indkomster af samme og på alt andet rørligt og urørligt gods, åndeligt og timeligt, og på andre ejendele, der tilhører samme vikarer og gilde. Derfor har nævnte vikarer ydmygt bønfaldet os om med faderlig omhu at sørge for dem i den anledning, da det er såre vanskeligt for dem at tage deres tilflugt til det apostoliske sæde for hver enkelt klage. Idet vi nu ønsker at hjælpe samme vikarer mod disse, der plager dem med beslaglæggelse, tilbageholdelse, anmasselse, besværing og uret, med et middel, hvorved deres ubesindighed kan tugtes, og hvorved andre kan afskæres fra at begå noget lignende, pålægger vi med apostolisk brev Eder, gode mænd, at I eller to eller én af Eder personligt eller ved én eller flere andre, også hvis de opholder sig uden for de områder, hvor I er udpeget som værneherrer og dommere, yder fornævnte vikarer

et virksomt forsvars værn og ikke tillader, at de utilbørligt besværes af disse eller nogen anden med hensyn til disse ting eller med hensyn til andet gods og andre rettigheder, der tilhører fornævnte vikarer og gilde, eller at der påføres dem tynge eller tab eller uret, idet I, når nævnte vikarer eller deres befuldmægtigede eller én af af disse kræver det, skal lade samme vederfares retslig fyldestgørelse mod fornævnte og alle andre personer, hvad angår tilbagegivelse af disse borge, landsbyer, jorder og andre lokaliteter, rettigheder, jurisdiktioner og rørligt og urørligt samt af indtægter og afkastninger og alt andet gods, og ligeledes med hensyn til enhver besværing og uret og ethvert tab både nu og i fremtiden, således at I i de sager, der kræver retslig undersøgelse, skal gå summarisk og uformelt frem uden offentlig og formelig rettergang, medens I i andre tilfælde må handle, som sagens beskaffenhed kræver det. Og når som helst, og så ofte som det kræves, skal I med vor myndighed tugte dem, der således har plaget dem med beslaglæggelse, tilbageholdelse, anmasselse, besværing og uret, og fremdeles andre genstridige og opsætsige uanset deres værdighed, stilling, grad eller rang med kirkens straf uden adgang til appel, idet I hertil, om fornødent, påkalder den verdslige arms hjælp, uanset – salig ihukommelse – pave Bonifacius 8.s, vor forgængers forordning[2]), som fastsætter, at ingen må stævnes for en domstol uden for sin stad og sit stift undtagen i visse bestemte sager, og i disse ikke ud over én dagsrejse fra hans stifts grænse, og (hans forordning om), at dommere og værneherrer[3]), som er beskikket af fornævnte sæde, ikke må driste sig til at forfølge nogen som helst retsligt uden for den stad eller det stift, hvortil de er beskikkede, eller overdrage deres myndighed til en eller flere andre eller drage nogen for retten ud over én dagsrejse fra deres stifts grænse – dog må ingen i kraft af dette brev stævnes for retten mere end to dagsrejser uden for sin stad og sit stift[4]) –, eller at værneherrerne på ingen måde må befatte sig med andet end åbenlys krænkelse og uret, og hvad der ellers behøver retslig undersøgelse, idet der er fastsat straf imod dem og deres dertil indsatte befuldmægtigede, hvis de handler anderledes, og ligeledes alle andre forordninger af vore forgængere, de romerske paver, såvel om beskikkede dommere og værneherrer som om, at der ikke må stævnes ud over et vist antal personer for retten, eller andre edikter, som på nogen måde kunne hindre Eders jurisdiktion eller myndighed og dennes fri udøvelse i denne sag, og fremdeles uanset om nogen i fællesskab eller hver for sig har fået bevilget af fornævnte sæde, at de ikke kan rammes af interdikt, suspension eller bandlysning og ikke kan stæv-

nes for retten uden for eller ud over bestemte steder ved apostolisk brev, som ikke fuldt ud, udtrykkeligt og ord for ord omtaler den bevilling og nævner dem selv, deres stiftelser, ordener og navne, og uanset enhver anden almindelig eller særlig bevilling fra nævnte sæde, af hvad ordlyd den end er, hvorved udøvelsen af Eders jurisdiktion i denne sag på nogen måde kan antastes, når den ikke udtrykkeligt og fuldt ud er optaget i dette brev, af hvilken og af hvis fulde ordlyd der ord for ord skal finde særlig omtale sted i vort brev. Men det er vor vilje, og vi fastsætter med apostolisk myndighed, at enhver af Eder kan forfølge en sag, også hvis den er påbegyndt af en anden, selv om han, der har påbegyndt den, ikke er afskåret ved nogen kanonisk hindring[5]), og at varig fuldmagt og jurisdiktion fra dags dato er tildelt Eder og enhver af Eder i alle forudskikkede sager og hver enkelt af dem, påbegyndte og ikke påbegyndte, nutidige eller fremtidige, for at I kan gå frem med en sådan kraft og fasthed i alle de forudskikkede, påbegyndte og ikke påbegyndte, nutidige eller fremtidige sager og til fordel for de forud omtalte, som om de fornævnte sager, alle som én, var påbegyndt af Eder, og som det ved stævning eller på anden måde var udtrykt, at Eders jurisdiktion på lovlig vis havde varig gyldighed i alle fornævnte sager, uanset fornævnte forordning om værneherrer[3]) og enhver anden forordning, der går herimod. Givet ved S. Pietro i Rom den 8. maj i vort niende pontifikatsår.

1) det efterfølgende er en stereotyp gentagelse af kuriens faste formular for breve af denne art. – 2) c. 11 VI^to^ de rescriptis I 3 (Friedberg II 941). – 3) c. 15 VI^to^ de officio et potestate iudicis delegati I 14 (Friedberg II 922), jf. DRB. II 4 nr. 217 note 3 og II 9 nr. 358 note 3. – 4) jf. c. 28 X de rescriptis I 3 (Friedberg II 31). – 5) f.eks. sygdom eller pilgrimsrejse.

581 1398. 10. maj. Ribe.

Biskop Eskil af Ribe frikender kapitlet sammesteds for ethvert krav fra Niels Rød angående noget gods i Mejlby og Farup sogn.

Original i rigsarkivet.

Eskil, af Guds og det apostoliske sædes nåde biskop af Ribe, til sine elskede sønner de ærværdige mænd vort kapitel i Ribe, oprigtig kærlighed i Gud.

Da der for længere tid siden var blevet rejst retssag og klage angående besiddelsesretten til noget gods i Mejlby og angående visse andre steder i Farup sogn i vort stift imod Eder af en lægmand Niels Rød fra samme

vort stift, der optrådte som anklager og gjorde krav på samme gods, og da denne retssag i lang tid var blevet ført og behandlet retsligt i nærværelse af os, har vi siddende på dommersædet og under påkaldelse af Guds navn, fra hvem al magt til at fælde en retfærdig dom tildeles, omhyggeligt undersøgt sagens kendsgerninger og på tilfredsstillende vis set og forstået Eder og Eders modparts bekræftelser og beviser og i domsform fritaget Eder for krav fra nævnte Niels Rød, idet vi pålægger ham evig tavshed vedrørende nævnte gods, som I i lang tid har haft og besiddet i fred, og idet vi forkaster visse breve fra Kalvslund herred, i kraft af hvilke der tilsyneladende har kunnet rejses krav om, at noget gods i nævnte Mejlby og Farup på nævnte herreds ting[1]) var overgivet og skødet til samme Niels Rød af en Gyde Slarres, som værende uden retsgyldighed og værdi, for så vidt som det angår Eders gods, som han har gjort krav på for os på dommersæde, og vi dømmer og erklærer dem for intet og ugyldige over for Eder, så at det ikke på noget tidspunkt med rette bør medføre nogen skade med hensyn til Eders nævnte gods i Mejlby og Farup. Denne dom er forhandlet, udstedt og vedtaget i Ribe i vor gård i det Herrens år 1398 på fredagen efter den søndag, på hvilken der som indgangsbøn synges Cantate domino[2]), under vort vedhængende sekret til vidnesbyrd om det foregående.

1) forlægget har *in placito dicti hærredh.* – 2) 4. søndag efter påske, hvilken søndag i 1398 falder på 5. maj.

1398. 13. maj. Plön. 582

Gerhard 6., hertug af Slesvig, *erklærer, at Wulf Pogwisch har indløst Reimers kobler på Femern for 100 mark og 22 halve mark lybsk, og at denne må beholde dem, indtil han indløser dem.*

Original på nedertysk i Slesvig.

[1398][1]). 14. maj. 583

Ordensmesteren for den tyske orden i Livland meddeler kommendatoren og rådet i Reval, at højmesteren har påbudt, at sejlads først må finde sted efter Kristi himmelfartsdag. Dog frem for alle ting, så tag vare på ikke at sejle gennem Øresund ind i Swine, thi som højmesteren skriver til os, så havde søstæderne nu for nylig sendt den øverste skriver fra Lübeck til

ham, og de begærede, at man ikke lod nogen sejle gennem Øresund ind i Swine.

Original på nedertysk i Reval.

1) brevet, der mangler årstal, er hidtil sat til [1410], men jf. nrr. 561 § 9 og 563 samt Hanserec. IV 425 nr. 453.

584 (13)98. 17. maj. Marienburg.

Reces af de preussiske stæders dag i Marienburg.

Afskrifter på nedertysk i Thorn og Danzig.

Thorn-afskriften

I det Herrens år o.s.v. 98 på dagen efter Kristi himmelfartsdag forhandlede rådudsendinge fra de preussiske stæder efterskrevne artikler i Marienburg.

<1> .....[1]).

<2> Fremdeles til at stæderne har aftalt at holde et møde med dronningen af Danmark i København på sankt Hans dag[2]), har vi svaret, at vi vil sende vore bude til mødet for at forhandle med dronningen om de folks skæbne, der blev kastet over bord, og om at stadfæste priviligierne og om den passende arbejdsløn.

<3> Fremdeles om guldet og sølvet, der skal føres over land og til vands til Livland, det har vi overdraget til vor herre højmesteren, og man skal give vore sendebude svaret med til mødet i København. Og vi har givet mester Gotfred besked om, at hvis de fra Lübeck før den hellige Margretes dag[3]) fik gode tidender fra Holland og fra

Danzig-afskriften:

I det Herrens år 98 dagen efter Kristi himmelfartsdag forhandlede rådmænd fra de preussiske stæder nedenfor skrevne artikler.

<1> .....[1])

<2> Fremdeles om at sende folk til møde i København, der skal holdes med dronningen, derpå har vi svaret ham, at vi vil sende vore bude til mødet til at forhandle om den hændelse, at folkene blev kastet over bord, og for at stadfæste de priviligier og om det passende arbejde.

<3> Fremdeles om det sølv og guld, der skal føres over land og til vands til Livland, det har vi overdraget til vor herre højmesteren, og man skal give vore sendebude svaret med til København. Fremdeles har vi givet mester Gotfred besked om, at hvis de fra Lübeck før den hellige Margretes dag[3]) fik gode tidender fra Holland, om

friserne, om man så kunne sejle tidligere, og også om mødet med dronningen, at hvis hun samtykkede i det, om de så kan tilskrive os det hele ufortøvet.

<4> Fremdeles som han har forhandlet om, at vi skulle give vore sendebude fuldmagt til ved næste møde i København at blive enige om at give Stockholm fra sig, det har vi også udsat, så at vi vil overdrage det til vore sendebude.

<5> .....[1])

man da kunne sejle, og også om mødet med dronningen, at hvis hun samtykkede, om de skulle skrive det hele ufortøvet.

<4> Fremdeles at vi skal give vore sendebude fuldmagt til ved mødet i København at blive enige om at give Stockholm fra sig, hvad vi også har meddelt, så at vi vil overdrage det til vore sendebude.

<5> .....[4])

<6>[5]) Fremdeles skal de fra Danzig alvorligt pålægge mester Gotfred, at han ordner det således med alle stæder, at ingen sejler gennem Øresund, ej heller til Bergen eller andetsteds under fortabelse af liv og gods.

1) den udeladte artikel vedrører skibsfartens indstilling. – 2) 24. juni. – 3) 13. juli. – 4) den udeladte artikel vedrører højmesterens forhold til Stettin og Jakob Holk. – 5) Thornafskriften mangler denne artikel.

1398. 17. maj. S. Pietro i Rom. 585

Pave Bonifacius 9. overdrager diakonen Ivan Sassen et kanonikat ved kirken i Ribe og giver ham ventebrev på en større eller middelstor præbende samt en dignitet, et personat eller officium sammesteds.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius o.s.v. til sin elskede søn Ivan Sassen, kannik i Ribe, hilsen o.s.v.

Dit liv, Din vandel (– – –)[1]). Idet vi under hensyntagen til Dine fornævnte fortjenester ønsker at vise Dig særlig nåde – Du, der er diakon – overdrager vi Dig med apostolisk myndighed et kanonikat ved kirken i Ribe, i hvilken (– – –)[1]), og hvis en af disse større eller middelstore præbender og desuden en dignitet eller et personat eller et officium for

tiden er ledig i nævnte kirke, eller når de på én gang eller efter hinanden bliver ledige, og Du eller (– – –)[1]) kendskab til deres ledighed, beslutter at godtage dem, reserverer vi dem til apostolisk (– – –)[1]) kapitlet i Ribe, og den eller dem, under hvem overdragelsen, provisionen, præsentationen af, valget til eller al anden rådighed over kanonikat og de større eller middelstore præbender ved nævnte kirke i fællesskab eller hver for sig hører, at driste sig til også i tiden før samme godtagelse på nogen måde at træffe bestemmelse om dette kanonikat og denne større eller middelstore præbende og desuden denne dignitet eller dette personat eller officium, undtagen (– – –)[1]) eller med hensyn til provisioner, de skal have på kanonikater og større eller middelstore præbender og desuden digniteter eller personater eller officier ved nævnte kirke, har fået særligt (– – –)[1]) ventebrev på større eller middelstore præbender og desuden digniteter, personater eller officier i den – skal have fortrinsret til at opnå dette kanonikat og denne større eller middelstore præbende og desuden denne dignitet eller dette personat eller officium, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre kanonikater og større eller middelstore præbender og desuden digniteter eller personater eller officier eller beneficier; (– – –)[1]) dertil, og at kanonikater og større eller middelstore præbender og desuden digniteter, personater eller officier ved denne kirke eller andre kirkelige beneficier, hvortil de i fællesskab eller særskilt har ret til overdragelse, provision, præsentation, valg eller al anden rådighed (– – –)[1]) sædvaner, når blot Du (– – –)[1]) i egen person, eller (uanset) at vi i sin tid ved et andet brev fra os nådigt har befalet, at man ved provision skulle give Dig, som Du forsikrer, et kirkeligt beneficium med eller uden sjælesorg, hvortil vore ærværdige brødre biskopperne af Roskilde og Odense og vore elskede sønner provsterne, dekanerne og kapitlerne og de enkelte kannikker og præster ved kirkerne i Roskilde og Odense i fællesskab eller hver for sig har overdragelses-, provisions-, præsentations- eller al anden rådighedsret, og som er eller bliver ledigt. Intet menneske (– – –)[1]) vort overdragelses-, provisions-, bestemmelses- og viljesbrev eller (– – –)[1]). Givet ved S. Pietro i Rom den 17. maj i vort niende (pontifikats)år.

1) for de forkortede formler se nr. 572.

1398. 17. maj. S. Pietro i Rom. 586

Pave Bonifacius 9. pålægger biskopperne af Tuy og Lübeck og provsten ved kirken i Odense at indføre Ivan Sassen i et kanonikat ved kirken i Ribe.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

På lignende måde[1]) til vor ærværdige brødre biskopperne af Tuy og Lübeck og til vor elskede søn provsten ved kirken i Odense hilsen o.s.v.[1])

Det liv, den vandel (– – –)[2]) vor elskede søn Ivan Sassen, kannik i Ribe, anbefales til os ved troværdige mænds o.s.v.[1]). Derfor (– – –)[2]) andre skal skaffe fornævnte Ivan eller hans befuldmægtigede i hans navn anerkendelse som kannik og broder i samme kirke, efter at I har anvist ham sæde i koret og plads i kapitlet ved denne kirke med fuld ret, som nævnt. I skal med vor myndighed efter fornævnte godtagelse sørge for at overdrage og anvise samme Ivan denne større eller middelstore præbende og desuden denne dignitet eller dette personat eller officium med al ret og tilbehør, der af os som ovenfor omtalt er reserveret ham, hvis sådanne, da vi foretog reservationen, vil være ledige eller senere blev ledige eller nu er ledige, eller når de måtte blive ledige. I skal fremdeles indføre ham eller nævnte befuldmægtigede for ham i faktisk besiddelse af fornævnte kanonikat og større eller middelstore præbende og desuden dignitet eller personat eller officium og deres omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen og sørge for, at denne Ivan eller nævnte befuldmægtigede for ham, som det er skik, antages til denne dignitet, dette personat eller officium, og at der fuldt ud (– – –)[2]) afkastninger af dette kanonikat og denne større eller middelstore præbende og desuden denne dignitet, dette personat eller officium, uanset alt (– – –)[2]). Givet som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 585. – 2) for de forkortede formler se nr. 573.

1398. 19. maj. Ærø herredsting. 587

Tingsvidne af Ærø herredsting om, at Jens Kvese har skødet al sin ret over Peder Lilles gods til ridderen hr. Klaus Kerle under hertug Gerhard 6. af Sønderjyllands hånd.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Til alle dem, der ser dette brev og hører det læse.

Niels Dore, der er foged i landet Ærø, Bo Pedersen, Jens Pedersen i Dunkær, Esbern Powering, Niels Powering i Slæbol, Peder Luth, Mathias Luth i Tranderup, Niels Kristiansen, Peder Povlsen i Bregninge, der er bønder, Klaus Rikardsen, borgmester i Visby på Ærø, Klaus Brodersen, Niels Hermansen og Thomas And, rådmænd i den samme stad, erkender og bevidner åbent med dette brev, at vi var til stede på rette ting foran slottet på Ærø år 1398 efter Guds fødsel på søndagen umiddelbart før pinse. Vi så og hørte, at Jens Kvese, vor landsmand[1]), med god vilje og samtykke og utvungent oplod og tilskødede til den hæderlige mand, hr. Klaus Kerle, ridder og høvedsmand på Ærø, hele sin rettighed, som han eller hans venner havde til Peder Lilles gods, nemlig i henseende til guld, sølv, ædle stene til et fuldkomment skøde og til den højbårne fyrstes hånd, som er vor herres, hertug Gerhards hånd, der er hertug i Sønderjylland, og den fornævnte Jens Kvese eller de andre arvinger skal aldrig mere rejse krav mod Peder Lille angående det fornævnte gods. Fremdeles bevidner vi og på vore sande ord, at den fornævnte Jens Kvese er nærmeste arving på sin kones vegne til Peder Lilles gods og ellers ingen mand. Alle disse forskrevne punkter bevidner vi på vore sande ord, og til et stort vidnesbyrd er vort lands segl hængt under dette brev. Givet ovennævnte år, dag og sted.

1) forlægget har *vnze landboren.*

588 1398. 21. maj.

Orgis Klenk, ridder, og Otto Grote, væbner, garanterer på vegne af borgmestre og rådmænd i Lüneburg hertug Gerhard 6. af Slesvig og greverne Albrecht og Henrik af Holsten fred indtil 25. juli.

Afskrift på nedertysk i Lüneburg.

Høje fyrste, hr. Gerhard, hertug af Slesvig, og de ædle herrer Albrecht og Henrik, grever af Holsten.

Vi, Orgis Klenk, ridder, og Otto Grote, væbner, lovede Eder og Eders mænd og Eders lande og Eders folk på vegne af borgmestrene og rådmændene og borgerne i staden Lüneburg og dem, der hersker over dem, en sikker fred fra i morgen af til næstfølgende sankt Jakob den ældres, den hellige apostels dag[1]) efter indholdet af dette brev, hele dagen til

ende, og vi vil troligt sikre Eder og Eders mænd og Eders lande og Eders folk. Til bekræftelse herpå har vi vitterligt befalet at trykke vort segl neden under dette skrift. Givet år 1398 efter Guds fødsel den nærmeste tirsdag før pinse[2]).

1) 25. juli. – 2) 26. maj.

1398. 23. maj. Faxaholm. 589

Svend Sture erkender at skylde Arnold Styke 2000 svenske mark og lover at betale pengene, når han har indtaget den befæstning, som fjenden har opført ved Faxaholm.

Original på svensk i det svenske rigsarkiv.

Det skal være vitterligt og kendt for alle, der ser eller hører dette brev, at jeg Svend Sture åbenlyst erkender med dette mit åbne brev, at jeg og mine arvinger skylder den gode mand Arnold Styke og hans arvinger 2000 svenske mark, som jeg vil og skal betale ham og hans arvinger til tilfredshed og fyldestgørelse, når først jeg har gjort en ende på den befæstning, som fjenderne har opført her foran. Og skulle det forholde sig således, at jeg ikke kunne betale fornævnte Arnold Styke de fornævnte penge, som jeg skylder ham, til det fornævnte tidspunkt, som før nævnt, da skal jeg stille Arnold pant for de penge, som jeg skylder ham, således at han har fået fuldstændig fyldest for sine penge, og det er os begge belejligt. Skulle jeg afgå ved døden – det forbyde Gud – før jeg har betalt Arnold Styke de fornævnte 2000 mark, som jeg skylder ham, skal fornævnte Arnold Styke beholde den borg, der hedder Faxaholm, og på ingen måde give den fra sig, førend han har fået de penge, jeg er ham skyldig, dog skal Arnold Styke drage omsorg for, at min hustru og mine børn ikke lider overlast, således som jeg nærer tiltro til ham, og jeg hænger mit ansvar på ham. Fremdeles har jeg stillet Arnold Styke sikkerhed for de mulige skader, som Arnold Styke pådrager sig, så længe han er i min tjeneste, efter hvad to af hans venner og to af mine afsiger kendelse om, at jeg er pligtig til over for ham. Alle disse fornævnte punkter lover jeg Svend Sture og mine arvinger, Johan Helgesson og Peter Olofsson, at overholde stadigt og fast på vor sandfærdighed og gode tro uden al svig, udflugt og argelist. Til større sikkerhed og bevis hænger vi Svend Sture, Johan Helgesson og Peter Olofsson vore segl under dette brev. Givet på Faxaholm i det Herrens år 1398 torsdagen næst efter pinsefesten.

590 (13)98. 24. maj.

Borgmestre, fogeder, magistrater og rådmænd i Gent, Brügge, Ypern og Franc de Bruges meddeler borgmestre og rådmænd i Lübeck samt de forsamlede udsendinge fra hansestæderne, at sørøverne nu efter i nogle år efter fredsslutningen mellem dronning Margrete og kong Albrecht af Sverige at have plyndret købmændene i de nordlige og østlige have har begivet sig til farvandene mellem Flandern og England. Da de i forening med hertugen af Burgund ikke er i stand til at tilintetgøre dem, beder de hansestæderne om hjælp hertil og vil gerne vide, hvad der allerede er besluttet, og ønsker øjeblikkeligt forbud mod salg af røvet gods, specielt i Hamburg og Bremen, og om muligt også i hansestædernes naboområder. Til gengæld vil de støtte hansestædernes klager hos hertugen af Burgund.

Afskrift i Thorn.

Til borgmestre og rådmænd i Lübeck og desuden rådsudsendingene fra søstæderne i den tyske hanse, der er forsamlet i fornævnte stad Lübeck, og til hver enkelt af dem, vore kære venner.

Derefter hilsen. Vore kære hæderværdige venner. I ved, hvor store ulykker og hvor stor skade der af nogle stimænd og sørøvere er fuldbyrdet på stæder, købmænd og indbyggere i søstæderne i den tyske hanse i nogle år og især, efter at der er sluttet fred mellem de stormægtige og høje fyrster dronningen af Danmark og Norge på den ene side og kongen af Sverige og hans tilhængere på den anden, dels ved rov og udplyndring af gods og købmandsvarer til et uvurderligt beløb, dels ved gruelige pinsler på købmændenes, redernes og sømændenes egen person, hvem de ved uudholdelige pinslers kval aftvang en ubegrænset skat, og hvad der er mere afskyeligt, de dræbte såre mange af disse købmænd og sømænd og kastede dem levende i havets bølger, hvor de således omkom på umenneskelig vis, og disse sørøvere, der ikke var tilfreds med de fuldførte ulykker i det nordlige og østlige hav, har fornylig begivet sig til de vestlige strande, nemlig mellem Flandern og England og omved grænserne for Flanderns jurisdiktion, som i hele verden blev kaldt og erklæret for købmændenes asyl og tilflugt og et fredens sted, og gør forskelligt bytte sammesteds og mange ulykker ..... Skrevet for os alle under byen Brügges rettertingssegl den 24. maj år 98.

Borgmestre, fogeder, magistrater og rådmænd i byerne Gent, Brügge, Ypern og Franc de Bruges i Flanderns land, rede efter Eders forgodtbefindende.

1398. 27. maj. 591

Ove Krabbe, væbner, skøder al den ret til Kærsgårde, Svinballe og Åkær, som han erhvervede med sin hustru Cecilie, til biskop Bo af Århus.

Original i rigsarkivet.

Ove Krabbe, væbner, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg med dette brev har skødet den ærværdige fader i Kristus og herre hr. Bo, af Guds nåde biskop af Århus, al min ret, som jeg har haft i godset Kærsgårde, Svinballe og Åkær, og som jeg har erhvervet med min elskede hustru Cecilie, som jeg nu har, med alle dets tilliggender, idet jeg godkender den skødning, der tidligere er foretaget til fornævnte ærværdige fader hr. Bo, biskop af Århus, af de velbyrdige mænd, nemlig Godskalk Rostrup, Bent Rostrup, brødre, og Jens Allesen. Desuden erkender jeg, at jeg har oppebåret fuld pris af den ærværdige fader hr. Bo, fornævnte biskop, efter mit forgodtbefindende for min ret, der som fornævnt var tilfaldet mig med hensyn til dette gods. Fremdeles forpligter jeg mig og mine arvinger til at fri og hjemle fornævnte ærværdige fader hr. biskop Bo alt det fornævnte gods med hver enkelt af dets tilliggender fra alles påkrav. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de velbyrdige mænd Peder Mogensen, borger i Roskilde, Ludvig Pedersen og Jens Jakobsen, væbnere, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 mandag efter pinsedag.

[1398][1]). 5. juni. 592

Rådmændene i staden Lübeck meddeler de preussiske stæder som svar på deres anmodning om indstilling af sejladsen på Bergen, at den er frigivet af hansestæderne, og at dette ikke kan ændres ensidigt af Lübeck, idet man ellers risikerer, at købmanden uden for hansen overtager denne trafik, (og) de blev enige om ..... at så kunne andre købmænd, der ikke er i hanseforbundet, stræbe efter sejladsen, hvilket da kunne blive til stor skade for den købmand, som er i hansen, og fordi hansestæderne har aftalt det således, så kan vi dårligt forandre den hjælp til de andre stæder, som også er blevet enige om det. Og da I begærer, at vi skal skrive kongen af Sveriges svar til Eder, som man skal skrive til dronningen, så begærer vi, at I skal vide, at vi ofte

har forsøgt det hos ham og i den anledning har haft vore breve og vore rådssendebude hos ham og i den anledning har bedt hans stæder om at rykke ham for det, men at vi ikke kunne få andet svar fra ham, end at han endnu ikke havde talt derom med sit råd. Det har vi skrevet til dronningen og har også i den forbindelse skrevet til hende, at når tiden kommer, vil vi da gerne overholde en af de tre artikler og derved gøre, som det tilkommer vores ære. Og kære venner, eftersom I begærer, at vi skriver til Eder, om dronningen har i sinde at blive for at holde møde i København på næstfølgende sankt Hans dag[2]), og om hun vil give Eder lejde dertil, så kan Eders (folk) vel også give Eder besked om, på hvilken måde stæderne har skrevet det til dronningen, og vi formoder, at hun ikke ændrer det; dog er der ikke kommet noget svar derom til os, men når svaret kommer, så vil vi gerne betro Eder det, så snart vi kan. Lev vel i Herren. Skrevet dagen før Kristi legems fest under vort segl.

Rådmændene i Lübeck stad.

Afskrift på nedertysk i Thorn.

1) 1398 17. maj, nr. 584, havde de preussiske stæder tilkendegivet over for Lübecks byskriver, at man ønskede sejladsen på Bergen standset. Nærværende brev må være Lübecks svar på denne henvendelse og derfor dateres til 1398. – 2) 24. juni.

593 1398. 13. juni. Vadstena.

Klaus Doget, ridder, overlader en gård i Ludderhuvud til Vadstena kloster, hvilken gård hans hustru Juliane tidligere havde skænket klostret.

Original på svensk i det svenske rigsarkiv.

Jeg Klaus Doget, ridder, hilser alle, der hører eller ser dette brev, evindelig med Gud.

Jeg erkender med dette mit nærværende åbne brev, at jeg for Guds og min sjæls skyld, med kærlighed og overvejet råd, har givet og overdraget klostret i Vadstena det samme gods, som min kære hustru Juliane tidligere havde undt og givet samme kloster, og hvorpå hendes brev lyder, hvilket er en gård i Ludderhuvud ved Söderköping med al dens tilliggende, hvor det end er, intet undtaget; jeg overdrager den således til klostret fra denne dag, og jeg gør det urokkeligt med dette mit brev, således at ingen mand på mine, mine arvingers eller efterkommeres vegne på ret vis skal have magt til at tilbagekalde, lægge hindringer i vejen, besvære eller på nogen måde give sig af dermed mod klostrets bøn, samtykke og

tilladelse. Til dette brevs større sikkerhed og stadfæstelse sætter jeg mit segl under dette brev. Skrevet i Vadstena i det Herrens år 1398 ottendedagen efter Kristi legemsfest.

[1398. Før 15. juni][1]). 594

Hansestædernes høvedsmænd klager til biskop Peder af Roskilde over hertug Barnim 6. af Barth, fordi denne har ladet sine tjenere overfalde købmændene inden for hans område.

Afskrift på nedertysk i Thorn.

Vi høvedsmænd, udsendt i samdrægtighed af de menige hansestæder, vi klager alvorligt til Eder, ærværdige fader, hr. Peder, biskop af Roskilde, over hertug Barnim af Barth, eftersom hans tjenere og hans væbnere røverisk har udplyndret vor købmand og vore borgere, deres skibe og gods, har myrdet, slået ihjel, fanget og kastet dem over bord; det er gjort fra deres holke og deres skibe af dem, som var i hans følge og i hans tjeneste som hans væbnere, som han har bespist, underholdt og taget og draget under sit lejde. Det er sket, ærværdige fader, i Eders havn og i Eders område. Alle disse forskrevne artikler og stykker, de er sket på den tid, da sørøverne skiltes fra hertugen under hans lejde. Ærværdige fader og herre. Det er vores klage, hvorfor I begærede, at vi skulle underkaste os Eders afgørelse. Med denne ret har vi, ærværdige fader, søgt Eders afgørelse og hr. Anders Jakobsens, som Eders Nåde vel kan huske, da vi skiltes i Eders nærværelse.

1) Lübeck sendte 1398 21. juni, nr. 602, en afskrift af dette sammen med de efterfølgende tre breve til de preussiske stæder. Ifølge nr. 599 befandt høvedsmændene sig i Helsingør 15. juni, hvorfor klagen og det efterfølgende brev af biskop Peder af Roskilde må være udstedt før denne dato.

[1398. Før 15. juni][1]). 595

Biskop Peder af Roskilde og hr. Anders Jakobsen, ridder, træffer en foreløbig afgørelse i klagen over hertug Barnim 6. af Barth.

Afskrift på nedertysk i Thorn.

I dette stridsspørgsmål, som vedrører den ædle fyrste Barnim af Barths skibe, hvorfor hansestæderne anklager ham og rejser krav, som deres beseglede skrift udviser, har de fra begge sider bedt om en afgørelse fra

vor ædle fyrste og nådige herre, kong Erik af Danmark o.s.v. og vor nådige frue, dronningen af Danmark o.s.v., hendes råd og fra os, Peder, af Guds nåde biskop af Roskilde, og hr. Anders Jakobsen, ridder, angående den beskyldning og anklage, som de har mod det skib med hensyn til skaden, der er tilføjet dem fra skibet i deres sikkerhed og lejde, som de siger. Derom tænker vi således: Når retten bliver afgjort i nærværelse af vor ædle fyrste, kong Erik, og af vor nådige frue, fornævnte dronning og hendes råd, hvori stæderne er, der rejser den anklage, hvis de finder ham uskyldig eller renset, så er skibet fri for klagen, som de har anlagt. Finder de, han har uret og er hjemfalden til straf efter klagen, som de har rejst, så skal skibet føje sig efter, hvad retten skønner, og det skal blive, som det kan være retfærdigt.

1) angående dateringen jf. forrige nr.

596 (13)98. 15. juni. Marienburg.

Reces af de preussiske stæders dag i Marienburg.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Ao 98 på Vitus' og Modestus' dag forsamledes de preussiske stæder i Marienburg og blev enige om det, der følger.

<1-2> .....[1])

<3> Fremdeles skal de fra Thorn og Elbing sende sendebude til København til møde med dronningen af Danmark, og enhver stad skal holde råd om, hvad man skal medgive sendebudene som opdrag.

<4> .....[2])

<5> Fremdeles er aftalt, at hr. Albrecht Russe skal give dronningen en kvittering for de penge, som Herman van der Halle og han selv har modtaget fra hende.

1) de udeladte artikler vedrører lejetropperne og tidspunktet for genoptagelse af sejladsen. – 2) den udeladte artikel vedrører Everhard van der Lippe.

597 (13)98. 15. juni.

Danzig giver Ertmar Slichting anbefalingsbrev til Bornholm angående hans kones søsters arvegods.

Registratur i Danzig.

Ertmar Slichting får anbefalingsbrev til Bornholm angående arvegodset til mester[1]) Peder i Neksøs hustru, søster til hans hustru Sofie. Han stillede selv sikkerhed. Forhandlet Vitus' dag (13)98.

1) forlægget har *magister*.

[1398. Omkr. 15. juni][1]). 598

Arnold Sparenberg meddeler rådmændene i Lübeck, hvad de hanseatiske høvedsmænd har foretaget sig mod hertug Barnim 6. af Barth, herunder om biskop Peder af Roskildes og hr. Anders Jakobsens mæglingsaktion i striden om det røvede købmandsskib.

Afskrift på nedertysk i Thorn.

Kære herrer og venner.

Jeg åbenbarer for Eder, at da vi kom op til Gellen, og da de fra Stralsund kom til os og fandt dem fra Preussen der, da blev vi enige om at sejle ind i Øresund for købmandens skyld, der var blevet udplyndret der. På dagen før den hellige legemsfest[2]) kom vi ind i Dragørsund. Da sejlede vi videre ind i Refshalen. Der fandt vi hertug Barnim af Barth med sine skibe. Da han så os komme, flygtede han med sine (folk) og trak sig med skibene inden for bommen og ind på det flade vand[3]) foran Københavns borg. Derfor trak vi vore skibe og angreb ham med stor møje og stormede mod ham med bøsser og med armbrøster så længe, indtil biskoppen af Roskilde lod os bede med breve og med bude om at komme til ham. Da vi kom i land, spurgte biskoppen, hvilken klage vi havde mod hertugen. Da åbenbarede vi det og klagede til ham over, at vore borgere og købmænd var udplyndret og myrdet og deres skibe og gods taget. Det er sket ved hertugens tjenere og dem, som han har ansat som sine svende. Da spurgte biskoppen og hr. Anders Jakobsen, om vi ville søge mægling på striden; der skulle vederfares os ret. Det modsatte vi os for en bedre sags skyld. Da bad biskoppen og hr. Anders Jakobsen os ved Gud om ikke at krænke retten. Hvis vi modsatte os retten, så gjorde vi det mod de tre kongeriger. Så kunne biskoppen og hr. Anders på deres vegne ikke afstå fra at være ham og hans (folk) behjælpelige, thi han var kongens og dronningens svorne råd, slægtning[4]) og mand. Derpå blev vi enige om at lade sagen angående skibet afgøre ved biskoppen og hr. Anders, om skibet var forbrudt til stæderne eller ej, efter at købmanden var blevet udplyndret og myrdet. Retten til rovet og også til godset har vi søgt

afgjort af dronningen og af stæderne, når de først kommer sammen til møde i riget. Hertugen modsatte sig dog en afgørelse og ville ikke have en afgørelse fra biskoppen og hr. Anders angående skibet. Da takkede biskoppen os for, at vi havde ladet ham træffe en afgørelse, og sagde: Vi vil ikke hjælpe hertugen med råd og med dåd. Sig, hvad I vil have straks. Vi vil gå oppe på murene og vil se til. Da rykkede vi sammen og delte os med bøsser og med armbrøster. Den tredje dag da sendte hertugens råd deres piber til os og lod bede, om vi vi ville sende to af vore til dem, som de kunne forhandle med. Det ville vi ikke gøre. Da bad de os, om de kunne komme til os med sikkert lejde. Da gav vi dem sikkerhed dertil. Da kom hr. Fikke Bere og Raven Barnekow til os og bad, om de kunne sejle til os i sikkerhed med deres skibe. Da de kom ind i Neutief, så ville de overdrage holken til dem fra Preussen. Det ville vi ikke gøre, nemlig give lejde til dem, der havde gjort en så umulig ond gerning fra holken. Men da kom biskoppen og hr. Anders og bad os om at følge deres afgørelse angående holken, og om, at vi ville lade retten gælde, som var blevet stadfæstet af dronningen og af stæderne. Så blev vi enige om, at vi ville gøre det. Da biskoppen og hr. Anders igen kom til hertugen, da var det omvendt. Hertugen ville straks have en afgørelse angående holken efter stædernes krav. Da tog biskoppen holken, før han ville fremføre sin afgørelse. Hvad biskoppen fremsatte som afgørelse, det finder I i afskriften, som han har beseglet.

1) Lübeck sendte 1398 21. juni, jf. nr. 602, de preussiske stæder en afskrift af dette brev. Den 15. juni befandt høvedsmændene sig i Helsingør, jf. efterfølgende nr. – 2) den hellige legemsfest falder 1398 på 6. juni. – 3) forlægget har *dy braken.* – 4) forlægget har *veddere*, der her skal opfattes om slægtskab i vid betydning.

599 [1398. Omkr. 15. juni][1]).

Arnold Sparenberg og de øvrige hanseatiske høvedsmænd sender rådmændene i Lübeck nogle breve vedrørende en strid med hertug Barnim 6. af Barth om et købmandsskib.

Afskrift på nedertysk i Thorn.

Til rådmændene i Lübeck. Efter hilsenen. Kære herrer og venner.

Vi åbenbarer for Eder, at vi kom til Refshalen på aftenen for den hellige legemsfest[2]). Der lå hertug Barnim af Barth med sine skibe. Hvil-

ken anklage og hvilken sag, vi havde med ham, det åbenbares vel for Eder af den udskrift, der er vedlagt heri. Derefter kan I rette Eder, når I kommer til møde med dronningen i riget. Lev vel i Herren. Skrevet o.s.v.

Arnold Sparenberg og de øvrige hansestæders
høvedsmænd har skrevet dette.

Vi høvedsmænd i samdrægtighed (*o.s.v.* = *nr. 594*). Fremdeles åbenbarer vi for Eder, at vi på sankt Vitus' dag[3]) lå foran Helsingør med vore skibe, og vi havde søgt efter sørøverne med iver. Der ville vinden ikke følge os. Da kom et skib fra Bergen og berettede for os, at sørøverne var sejlet til Helgoland. Endvidere berettede flere skippere, der også var blevet udplyndret af sørøverne, for os, at de havde taget en holk på hundrede læster fra biskoppen af Roskilde, og de er draget med den til friserne. Efter denne efterretning har vi vilje til at sejle til Bornholm og vil stræbe efter det bedste.

1) Lübeck sendte de preussiske stæder en afskrift af dette brev 1398 21. juni, nr. 602. Den 15. juni befandt høvedsmændene sig i Helsingør. – 2) 5. juni. – 3) 15. juni.

1398. 19. juni. Roskilde byting. 600

Tingsvidne af Roskilde byting om, at Jakob Pedersen, borger sammesteds, solgte sin gård i Hersegade til Lars Jensen af Kornerup.

Original i rigsarkivet.

Lars Bondesen, foged, Jakob Jensen, Oluf Troelsen, Bent kaldet Bille, Ingvar Andersen, Peder Nielsen og Jakob Køge, borgere i Roskilde, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at vi i det Herrens år 1398 har været til stede på vort byting onsdagen før den hellige Johannes Døberens fødsel og har hørt, at den gode og hæderlige mand Jakob Pedersen, vor medborger, til evig og retmæssig besiddelse tilskødede den gode og hæderlige mand Lars Jensen af Kornerup, nærværende brevviser, sin gård, der ligger i sankt Mikkels sogn i Roskilde i den gade, der kaldes Hersegade, på den østlige side af samme kongens- og algade, tillige med alle dens tilliggender, intet undtaget, idet han erkendte, at han samme Jakob Pedersen efter sit samtykke i sandhed havde oppebåret fuld betaling af nævnte Lars Jensen for nævnte gård, hvilken gård nævnte Jakob

Pedersen under retmæssig købs form på lovlig vis erhvervede fra Katerine, enke efter Peder Olufsen, tidligere borger i Roskilde. Til vidnesbyrd om alt dette er vore segl hængt under dette brev. Givet ovennævnte år og dag.

601 (13)98. 21. juni. Tuchel.

Den tyske ordens højmesters skrivelse til Povl Quentyn, borger i Frankfurt an der Oder, hvori han erklærer, at hans foretagender mod Gotland ikke er rettet mod dronning Margrete, men alene mod sørøverne.

Afskrift på nedertysk i Königsbergarkivet (nu i Berlin).

Kære Povl.

Siden du har skrevet til os, så sender vi dig dette vort brev indlagt, og det er visselig vor vilje, og vi er taknemmelige for, at du, som du har i sinde, bestræber dig for, at hr. hertugen skal betænke sig og afstå fra den uretfærdige magtanvendelse, hvormed han har plaget os og vor orden meget længe, hvilket vi imidlertid har båret med tålmodighed i håb om en god afslutning, men som vi også lige så let havde kunnet modstå med rette, eftersom han har overfaldet os uden grund og uretfærdigt, hvis vi ikke havde undladt det af meget god vilje; og hvis du for sagens skyld ville komme til os, så ser vi det gerne, og vi håber, at det ikke skal mangle på noget fra os, men at vi skal gøre, hvad der er os muligt i alle og hver særlig sag, som du har foreskrevet os; hvis det kom så vidt, da skulle det ikke strande på os. Og kære ven, som du skriver til os på vegne af fru dronningen af Danmark, hvordan hun kraftigt søger hjælp og råd mod os, (da) ved vi ikke at have andet end kærlighed og venskab med vor frue dronningen, og således har vi aldrig erfaret andet fra hende, og vi ville også nødigt gøre noget mod vor frue dronningen, hvad vi uvilligt iværksatte, og hvad vi også håber endnu ikke at have gjort, og hvis nogen mente, at vi havde gjort det mod hende, da vi sendte vore til Gotland for at fordrive sørøverne, så gjorde de os uret, thi vi har gjort det samme ikke alene til nytte og gavn for os og vore, men for hansekøbmanden og, som vi tror, for fru dronningen. Og således har vi ikke indtaget Gotlands land på en sådan måde, at vi mener at forholde det for nogen, der har ret til det, mod hans vilje, og fra hvem der kunne vederfares os noget o.s.v. Givet som ovenfor[1]) o.s.v. år 98 o.s.v.

1) der henvises til foregående indførelse, der som overskrift har Povl Quentyn, borger i Frankfurt, og datering på fredagen før sankt Hans dag 1398 i Tuchel.

(13)98. 21. juni. 602

Rådmændene i staden Lübeck meddeler de preussiske stæder, at man på ny sender afskrifter af brevene fra hertugen af Burgund og de flanderske stæder, hvem man har svaret, at de må bilægge striden mellem hollænderne og friserne, at man intet har hørt fra dronning Margrete om forhandlingerne, og at man sender afskrifter af brevene vedrørende striden med hertug Barnim 6. af Barth.

Afskrift på nedertysk i Thorn.

Efter hilsenen. Kære venner.

Vi sendte Eder nylig afskrifterne af tre breve, nemlig fra hertugen af Burgund[1]), fra hans stæder i Flandern, Gent, Brügge, Ypern[2]) og fra købmanden i Brügge indlagt i vort brev, og vi formoder, at de er kommet til Eder. Hvis de imidlertid ikke er kommet frem, så sender vi Eder igen afskrifter magen til, indlagt i dette brev. Så vid, at vi derpå har skrevet tilbage til stæderne i Flandern og købmanden i Brügge og begæret af dem, at de med hjælp fra hertugen af Burgund skulle drage sammen til møde med hollænderne og friserne, om man måske kunne bilægge deres tvist eller i hvert fald forhandle om det; og de behøvede dertil stæderne i vor hanse, idet vi formodede, at de ikke tog det ilde op. Derfor beder vi indtrængende Eder, kære, om at ordne det sikkert således, at Eders købmand ligger stille længere, fordi I har aftalt det. Hvis det ikke skete, kunne det føre til uoprettelig skade. Og som vi har skrevet til Eder[3]), havde vi ingen tidende, ej heller et svar fra dronningen af Danmark om mødet, som stæderne sidst aftalte at holde med hende, altså skriver vi endnu engang til Eder, at vi endnu ikke har nogen tidende eller svar fra hende. Og så snart der kommer os noget for øre i denne sag, så skal I nok få det at vide. Fremdeles vid, at vore høvedsmænd, vor flåde, som vi har liggende på havet, har sendt os breve[4]) med samme ordlyd efter de andre afskrifter, der er lagt her indeni, om en strid, som de havde med hertugen af Barth. Sammen med det finder I også en afskrift af et åbent brev, som biskoppen af Roskilde og hr. Anders Jakobsen har beseglet, hvormed striden blev udsat. Vær befalet i Gud. Skrevet på fredagen før sankt Hans' fødselsdag under vort sekret i året 98.

Rådmændene i staden Lübeck.

1) 1398 6. juni, jf. Hanserec. IV 435 nr. 458. – 2) jf. nr. 590. – 3) jf. nr. 592. – 4) jf. nrr. 594, 598-99.

603 (13)98. 24. juni. Danzig.

Reces af de preussiske stæders dag i Danzig.

Afskrifter på nedertysk i Thorn og Danzig.

Thorn-afskriften:

I det Herrens år 98 på sankt Hans dag forsamledes de preussiske stæder i Danzig og gennemdrøftede nedenfor anførte.

<1-5> .....[1])

<6> Fremdeles så skal man skrive til dem fra Lübeck, hvordan man her får flåden ud af landet med lejde, og at de videre på hansestædernes vegne skriver det til de flanderske stæder og oldermændene i Brügge, at de også ordner det således. Også at man beder herrerne fra Lübeck om på hansestædernes vegne at skrive et svar på deres brev til de flanderske stæder. Også at skrive til dem, at vi endnu intet svar har fra dronningen om at holde møde i København.

Danzig-afskriften:

I året 98 på sankt Hans dag forsamledes de preussiske stæder i Danzig og blev enige om det, der følger.

<1-5> .....[1])

<6> Fremdeles skal man skrive til dem fra Lübeck, hvordan man her får en flåde ud af landet med lejde, og at de videre på hansestædernes vegne skriver det til de flanderske stæder og oldermændene fra det almindelige broderskab i Brügge, at de også ordner det således. Også at man beder dem fra Lübeck om på hansestædernes vegne at skrive et svar på deres brev til de samme flanderske stæder. Og at skrive til dem fra Lübeck, at vi endnu ikke har et svar fra dronningen om at holde møde i København.

1) de udeladte artikler vedrører englænderne og fredeskibene.

604 1398. Omkr. 24. juni[1]). Lübeck.

Gese, enke efter Heine Kentzeler, skylder Jens Tegeler, indbygger i Skemminge, 100 mark i lybske penge.

Indførelse i Lübecks Niederstadtbuch.

Det skal være vitterligt, at Gese, enke efter Heine Kentzeler, ved denne bog, med samtykke af sin værge, har erkendt, at hun skylder Jens Tegeler, indbygger i Skemminge[2]) i Danmarks rige, 100 mark i lybske

penge, for hvilke Lydeke Warendorp lovede i fællig med forskrevne Gese at stille garanti.

1) indførelsen, der er overstreget, er den 4. på en side, der som overskrift har *I det Herrens år 1398 sankt Hans dag.* – 2)den nævnte lokalitet i Danmarks rige må antages at være Skemminge, men omtalen af Jens Tegeler som *ciuis* giver vel næppe mening før efter 1416 27. september, hvor Erik 7. af Pommern giver tilladelse til at oprette en købstad her, jf. Danmarks gl. Købst. lovgivn. V 1a. En anden formel mulighed er Skänninge, der dog ligger i Sverige.

[1398. Omkr. 24. juni][1]). 605

De preussiske stæder takker Lübeck, fordi forhandlingerne i København er udsat til 25. juli, og meddeler, at en flåde vil sejle gennem Øresund 13. juli.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Efter hilsenen. Herrer og kære venner.

Eders brev, nyligt sendt til os, har vi lagt os vel på sinde. Og da I skriver om udsættelsen af mødet, der skal holdes i København på Jakobs dag[2]), er I gavnligt og behageligt kommet os i møde, og vi vil gerne efter Eders begæring sende vore sendebude til Neutief, så snart vi kan. Og kære herrer og venner, I skal vide, at vi med vor herre højmesterens samtykke indbyrdes samdrægtigt er blevet enige om, at der på næstfølgende Margretes dag[3]) skal sejle en flåde med lejde gennem sundet, og vi beder om, at I på hansestædernes vegne vil skrive det til de flanderske stæder og oldermændene for hansekøbmændene i Brügge, at de også der ordner det således. De samme flanderske stæder skal der også på hansestædernes vegne tilskrives et svar på deres brev.

1) brevet er udfærdiget i tilslutning til forhandlingerne i Danzig 1398 24. juni, nr. 603, som det umiddelbart følger efter i håndskriftet. – 2) 25. juli. – 3) 13. juli.

1398. 9. juli. Gjern herredsting. 606

Tingsvidne om, at Palle Nielsen Brammel har skødet hovedgården Have og andet gods til provsten i Tvilum.

Silkeborgske registratur (1558).

Fremdeles et tingsvidne på latin, afgivet af Gjern herredsting, at Palle Nielsen, som kaldes Brammel, har skødet provsten i Tvilum alt sit

gods i Skorup sammen med en hovedgård, som hedder Have, og Truust. Givet 1398 tirsdag næst før bekenderen sankt Kjelds dag[1]).

1) 11. juli.

607 (13)98. 19. juli. Stuhm.

Reces af de preussiske stæders dag i Stuhm.

Afskrifter på nedertysk i Thorn og Danzig.

I det Herrens år 98 på fredagen før Maria Magdalenes dag forsamledes de herrer rådmænd fra Preussens stæder i Stuhm og gennemdrøftede nedenfor skrevne artikler. For det første så er det befalet sendebudene, der skal drage til København til mødet med dronningen, nemlig fra Thorn hr. Henrik Hetveld, fra Elbing hr. Johan von Thorn, at fremsætte disse nedenfor anførte artikler.

<1> For det første om den hændelse, at dronningens folk blev dræbt og kastet over bord af vore fredeskibe på havet, de skal med de andre stæder stå til ansvar derfor efter anvisning fra vore høvedsmænd, nemlig at hvad der er sket derved, det er sket med rette, og til hjælp skal de tage artiklerne i fredebrevene og aftalen og andre sædvaner, som man kan inddrage, og at man ikke trækker sig fra de andre stæder i sagen.

<2> Fremdeles angående at give Stockholm fra sig til mikkelsdag[1]), så er det aftalt, at man nu skal sikre Stockholm med fetalje for 150 mark og skal skrive et brev til høvedsmanden med hr. Henrik Hetvelds hånd om, at vore sendebude skal drage til det fornævnte møde og der skal blive enige om, hvordan man skal komme til rette dermed, og fra mødet skal de skrive et brev til ham med samme hånd under begges segl med det kendetegn, der er aftalt dertil, om hvordan han skal forholde sig med at overdrage Stockholm. Endvidere skal et af vore fredeskibe sejle til Stockholm på det tidspunkt og skal give høvedsmanden i Danzig Didrik Rotepful brevet med og overdrage budskabet.

<3> Fremdeles at tale med den nye konge af Danmark angående bekræftelse og stadfæstelse af vort privilegium efter indholdet i det samme privilegium; det er overdraget vore sendebude at gøre det bedste i den forbindelse med samtykke fra de andre stæder.

<4> Fremdeles angående sagen om den passende arbejdsløn, som dronningen vil have sat til drøftelse, så er det befalet sendebudene at

gøre det bedste i den forbindelse sammen med de andre stæder, og hvis man ikke kan forbedre det, så skal man lade det blive ved de gamle privilegier; hvis man kan opnå noget, der var mere nyttigt, at man så gør det med garanti for de gamle privilegier.

<5> Fremdeles skal sendebudene tale om den store uret, som sker os mod privilegierne, nemlig at man fordriver folkene fra deres gods, at de ikke selv kan bjærge det, og hvad man giver dem tilbage, det må de være tilfredse med og sværge orfejde i stedet for gentaget krav.

<6> Fremdeles at fordre pengene fra biskoppen på Bornholm for Arnold Dukers skade[2]), og at man forlanger hele summen, nemlig 8400 nobler.

<7> Fremdeles at tale med sendebudene i Lübeck angående de 600 mark, som de har oppebåret for Lubbert van der Bekes skade[3]).

1) 29. september. – 2) jf. DRB. IV 5 nrr. 106, 138, 142, 192, 194, 257, 424. – 3) jf. DRB. IV 3 nr. 378, IV 5 nrr. 50, 158, 257.

(13)98. 19. juli. Stuhm. 608

Højmesteren for den tyske orden erklærer over for dronning Margrete, at han for tiden kun kan lade storskafferen Johan Deergarde rejse som udsending til hende.

Afskrift på tysk i Königsbergarkivet (nu i Berlin).

Allerhøjeste fyrstinde, stormægtige nådige frue.

Eders højheds brev, nyligt sendt til os, har vi modtaget i bedste mening og lagt os vel på sinde, (det brev) hvori Eders stormægtighed skriver og begærer, at vi vil sende de hæderlige grever, Albrecht af Schwarzburg, kommendator i Danzig, og Johan Deergarde, vor storskaffer fra Marienburg, til Eders højhed af nødvendighed for Eders højhed og Eders rige og også af nødvendighed for vor orden. Stormægtige nådige frue. Eders højhed behager at vide, at vi ikke så godt kan undvære grev Albrecht, kommendatoren fra Danzig, i denne tid på grund af et møde, som vi har aftalt at holde med herrer, hvortil vi behøver ham, men efter Eders højheds vilje og begæring så sender vi Johan Deergarde, vor storskaffer fra Marienburg, til Eders stormægtighed for ydmygt at erfare Eders vilje og behag og fremover underrette os derom, hvilket vi, nådige frue, gerne vil gøre, ikke alene i denne, men i alle andre sager, som vi kan

gøre til Eders stormægtighed og Eders rigers tjeneste og behag. Vi anbefaler, nådige frue, os og vor orden til Eders stormægtigheds nådige beskyttelse og herredømme, os og Eders særlige. Givet på vor borg i Stuhm fredag før Maria Magdalene i det Herrens år o.s.v. 98 o.s.v.

609 1398. 24. juli.

Henning Podebusk, ridder, *overlader sin* kære frænke, Katerine Starkowe *10 mark i Krampas på betingelse af, at den ene halvdel af beløbet efter hendes død skal anvendes til sjælemesse ved kapellet i Streu og den anden halvdel falde tilbage til hr. Henning Podebusk eller dennes arvinger.*

Original på nedertysk i Putbus, nu tabt.

610 1398. 1. august.

Broder Johannes Waxthorp, prior i Newcastle, johanniterordenens generalvisitator i Danmark, Sverige og Norge, og broder Jens Henzesen, prior i Eskilstuna, optager Regmod, abbedisse i Vårfruberga kloster, og hele konventet sammesteds i søsterskabsforbindelse med johanniterordenen og gør dem delagtige i ordenens gode gerninger.

Original i det svenske rigsarkiv.

Broder Johannes Waxthorp, prior i Newcastle, generalvisitator i Danmark, Sverige og Norge for sankt Johannes af Jerusalems hospitalsorden, broder Jens Henzesen, prior for samme ordens hus i Eskilstuna, og hele konventet sammesteds til alle troende kristne, til hvem dette brev når, oprigtig kærlighed med Gud og evig hilsen.

Alle skal vide, at vi med dette brevs ordlyd fromt har optaget de ærværdige fruer fru Regmod, abbedisse i Vårfruberga kloster i Strängnäs stift, og alle medsøstre i samme stiftelse af sankt Bernhards orden, nærværende brevvisere, i fællesskab og søsterskab med de nådesbevisninger, privilegier, benådninger, der af det hellige apostoliske sæde er overdraget dem, der modtager vor nævnte ordens broder- og søsterskab, idet vi fastsætter, at samme er delagtige i alle goder, nemlig messer, tider, psaltre, vigilier, bønner, almisser, benådninger, gæsterier, afholdenhed, tugtelser

og de øvrige fromme gerninger, der er udført og bliver udført i vor fornævnte ordens huse, klostre, kirker, kapeller og bedekapeller fra dens første indstiftelse og grundlæggelse hinsides og ud over havet i hele jordens kreds under medvirkning af den syvfoldige ånds mildhed. Givet under vore segl i det Herrens år 1398 på selve dagen for sankt Peter i lænker til vidnesbyrd om det fornævnte.

1398. [Efter] 1. august. København. 611

Reces af hansedagen i København.

Afskrifter på latin og nedertysk (§§ 1-18) i hanserecesserne.

I det Herrens år 1398 på den hellige Peter i lænkers dag forsamledes de herrer rådsudsendinge fra nedenfor anførte stæder i København til forhandlinger, nemlig fra Lübeck de herrer Henrik Westhof og Henning v. Rentelen, fra Hamburg Albert Screye, fra Stralsund Gerhard Papenhagen, Wulf Wulflam og Nicolaus Voge, fra Preussen fra Thorn Henrik Hetveld, fra Elbing Johan v. Thorn, fra Danzig Didrik Rotepful, fra Dorpat Godskalk Remelincrode, fra Greifswald Ludvig Nienkerke, fra Stettin Henrik Rynlender og gennemdrøftede disse nedenfor anførte sager.

<1> For det første efter at stædernes sendebude, som havde udløst kongen mod sikkerhed, var kommet til København, da lod fru dronningen dem bede, om de ville komme til hende til Hjortholm. Derom syntes sendebudene visselig, at de ikke kunne nægte hende det, og besluttede for det bedstes skyld at ride sammestedshen. Da de var kommet dertil, rejste fru dronningen anklage mod dem, fordi de ikke havde indkaldt hende til nærmest forgangne trinitatis søndag[1]) vedrørende udløsningen af kongen, som han havde tilladelse til på næstfølgende sankt Mikkels dag[2]). Sendebudene svarede, at de visselig anerkendte, at de havde lovet at meddele det, som forskrevet er, og at det ikke var sket, det havde ikke en ond vilje forårsaget, thi de havde deres mundtlige bude og også deres breve desangående hos sig og havde også gennem hans råd ladet ham bede og bestræbt sig på at få et svar derpå fra ham, dog at de ikke kunne få noget svar fra ham. Dog når tiden kom, så ville de vise sig således, som det tilkom deres ære. Dermed lod fru dronningen sig ikke nøje, men hun formanede sendebudene og begærede endnu mere indtrængende, at de stadig skulle gøre mod hende, som de havde lovet hende, så at ingen ryk-

ning eller klage over dem var nødvendig.

<2> Efter mange forhandlinger gav dronningen dem på sendebudenes bøn en udsættelse til næste søndag efter næstfølgende sankt Bartholomæus' dag[3]), og sendebudene lovede til den tid at sige, hvilken af de tre hun skal modtage uden udsættelse, og de sendte derfor til yderligere sikkerhed hr. Wulf Wulflam til kong Albrecht med deres brev med den ordlyd, som herefter står skrevet. Efter hilsenen. Højbårne fyrste (*o.s.v. = nr. 619*).

<3> Inden for denne tid begyndte sendebudene at tale med fru dronningen om andre sager, hvortil hun ikke gerne ville give samtykke før det forskrevne svar; dog blev det aftalt med hende, at man diskuterer nogle sager og aftaler nogle artikler med sådanne betingelser, at enhver skulle være uforpligtet, og at ingen artikler skulle have gyldighed, medmindre at de alle var vedtaget.

<4> Da hr. Wulf Wulflam kom tilbage, da bragte han et svarbrev fra kong Albrecht med den ordlyd, som herefter står skrevet. Albrecht af Guds nåde de svenskes og de goters konge (*o.s.v. = nr. 623*).

<5> Da sendebudene havde hørt brevet, og der ikke ellers kom noget svar til dem, blev de enige om at anmode fru dronningen om selv at svare, hvad hun havde i sin varetægt med sådanne betingelser, som brevet viser, der her står skrevet, fordi dronningen på ingen måde ville vente længere på svar.

<6> Fremdeles skal hr. kongen og fru dronningen besegle breve til dem fra Stockholm, før Stockholm bliver overdraget til dem, med den ordlyd, som herefter står skrevet. Vi Erik, af Guds nåde (*o.s.v. = nr. 627*). Et lignende brev skal også fru dronningen besegle dem fra Stockholm ord for ord.

<7> Angående stridsspørgsmålet mellem Hans Nilssons venner og borgerne i Kalmar og på alle deres vegne, der er bosiddende i de tre riger, som fru dronningen hersker over, og som for hendes skyld vil gøre og undlade at gøre på den ene side og høvedsmændene fra stæderne Lübeck og Preussens stæder, som de havde udsendt for at fredeliggøre havet, på den anden side, angående den hændelse, der skete under Gotland, er de, i nærværelse af hr. kongen og fru dronningen og deres hele råd fra de tre riger, nemlig Danmark, Norge og Sverige, der har godkendt og samtykket deri, således blevet enige om, at de på begge sider afgør sagen i mindelighed eller ved proces ved to fra de tre riger, nemlig Danmark, Norge og Sverige, som man vil udnævne dertil, ved to fra orde-

nen, som mesteren fra Preussen vil sende derhen, ved to fra rådet i Hamburg og ved to fra rådet i Stralsund, og dertil er der fastsat et møde, der skal holdes i Vordingborg næstfølgende pinse[4]). Disse otte forskrevne personer skal have fuldmagt til inden for 14 dage efter det, man nedfælder eller har nedfældet i aftalen, at føre sagen og tvisten til endelig afgørelse i mindelighed eller ved proces; men kunne de ikke blive enige herom, så skal de samme otte i samdrægtighed vælge to af deres midte, og hvad de to selv siger med hensyn til mindelighed eller proces, ved det skal det blive uden nogen slags modsigelse. Hermed skal alle ting vedrørende sagen og stridsspørgsmålet forblive gældende i kærlighed og venskab til bedste for begge. Og fru dronningen skal formå stæderne Hamburg og Stralsund til at komme til det samme møde. Ligeledes skal også stæderne, Lübeck og de preussiske stæder, skrive deres breve til dem og bede dem komme sammestedshen.

<8> For at det stridsspørgsmål, som hansestæderne, deres borgere, købmænd og indbyggere i de samme stæder mener at have med de tre rigers mænd og den herre kongen af Danmark, Norge og Sveriges undersåtter, skal komme til en afgørelse, er det aftalt, at hr. kongen vil og skal lade alle sine mænd og undersåtter, som man har under anklage fra de forskrevne stæder, borgere og købmænd indkalde til det møde, som er aftalt til at holdes i Vordingborg den næstfølgende pinse[4]); derhen skal også de folk komme, der anklager dem eller deres befuldmægtigede sendebude, som har myndighed til at anklage den samme herre konges mænd og undersåtter, gejstlige eller verdslige, og til at træffe afgørelse i mindelighed eller ved proces, hvor hr. kongen skal være til stede og hjælpe sine mænd og undersåtter ved en proces eller i mindelighed, og stæderne skal inden for denne tid og næstfølgende sankt Nicolaus' dag[5]) sende fru dronningen eller kongen et brev om, hvem det er, der anklager deres borgere, og hvad man vil anklage dem for, så at de kan lade dem indkalde til det forskrevne møde. Og skulle det være således, at nogen af dem, der blev anklaget, ikke kommer derhen til den tid, så skal de gælde som skyldige i den anklage, som man retter mod dem, og hr. kongen skal ufortøvet hjælpe anklageren til en afgørelse i mindelighed eller ved proces ufortøvet med hensyn til hans gods eller hans arvinger, hvis han skulle være død. Skulle det ske, at nogen af stæderne eller borgerne undlod at komme derhen eller ikke sendte sit befuldmægtigede bud, som forskrevet, ham kan man efter den tid ikke tilstå en retssag i det spørgsmål.

<9> Alene hr. kongen og fru dronningen (giver) af kærlighed til stæderne og på sendebudenes bøn alle de stæder, som er i hansen, sådanne privilegier, rettigheder og friheder, som de har stadfæstet og bekræftet i rigerne Danmark, Norge og Sverige, dog har de udskilt dem fra Rostock og Wismar og de andre stæder i landet Mecklenburg og staden Visby indtil den tid, hvor de i mindelighed eller efter proces fik en afgørelse angående det stridsspørgsmål, som de mener at have, og derpå har de overdraget sendebudene stadfæstelserne med sådanne løfter, som det brev, der følger nedenfor, viser. Vi, Henrik Westhof og Henning van Rentelen fra Lübeck (*o.s.v. = nr. 630*). Vi Margrete af Guds nåde, datter af kong Valdemar af Danmark, erkender (*o.s.v. = nr. 629*).

<10> Fru dronningen er enedes med sendebudene, og sendebudene med hende er enedes angående de fetaljebrødre, der endnu er på havet eller har lagt til land et eller andet sted, om at fru dronningen med sine (folk) skal forfølge dem, hvor hun kan ordne det på sin vej, til lands eller til vands, således skal også stæderne gøre på deres vej, og hvis fru dronningen begærer stædernes hjælp, så skal hjælpen ikke være mere end 200 bevæbnede med tre store skibe og med bøsser og med andre redskaber, som man behøver (dem), således er stæderne hos fru dronningen alene blevet enige med hende, men fru dronningen bad sendebudene om at ville udtale sig for rigets råd. Skulle det ske, at fru dronningen begærede stædernes hjælp, hvor som helst det var, så skulle hun meddele det til stæderne, og stæderne skulle komme hende til hjælp, som hun begærede det, for at det kunne rygtes, at riget var enigt med stæderne og stæderne (enige) med rigerne om at forfølge fetaljebrødrene. Og fru dronningen har sagt således til sendebudene, at det skal være uden bindende aftale for dem, og hjælpen skal heller ikke være mere end forskrevet står, nemlig det som sendebudene før har lovet hende og, således som det er forskrevet, har udtalt for rigets råd. Endvidere skal man på begge sider sætte sådanne høvedsmænd, som er edsvorne, og som man hører på, så at der ikke opstår nogen ufred mellem fru dronningens mænd og stædernes venner. Det har stæderne henvist til at tale om det i deres råd og ufortøvet meddele de herrer fra Lübeck et svar, som de videre kan overdrage fru dronningen.

<11> Og bliver stæderne således, som forskrevet er, enige derom, så har de fastsat forsvaret, som står skrevet nedenfor, således at de fra Lübeck skal udstyre en stor kogge med 50 bevæbnede, de fra Hamburg et lille skib med 15 bevæbnede, de fra Stralsund, Greifswald og Stettin og alle

andre stæder, som Kolberg, Stargard o.s.v. og de andre, der ligger ved dem, et stort skib bevæbnet med 70, de preussiske stæder et stort skib bevæbnet med 75, de livlandske stæder et lille skib bevæbnet med 35, mandskabet ikke iberegnet. Og disse bevæbnede skal alle have brystharnisk[6]) og deres fulde harnisk, og den største del af krigerne skal være med skytter med gode armbrøster. Og ethvert stort skib skal have to eller tre gode, store bøsser og dertil lige så mange små stenbøsser og lodbøsser[7]), som det synes passende. Og man skal have alt parat til midfaste, så de med sikkerhed kan mødes før palmesøndag[8]) under Bornholm. Og på hvert stort skib skal være en høvedsmand fra rådet i de stæder, hvorfra der er et skib.

<12> Fremdeles skulle det være således, at det ikke synes stæderne nødvendigt at yde dronningen hjælp på denne måde, så synes det dem dog helt sikkert nødvendigt at lægge forsvaret på havet i foråret, og at man gør enhvers forsvar engang så stærkt, som det er foreskrevet. Det har stæderne også henvist til deres råd for at tale om det og for at skrive et svar til herrerne fra Lübeck.

<13> Fremdeles så har sendebudene skrevet breve til fogederne i Skåne med den ordlyd, der står skrevet herefter. Efter hilsenen. Kære venner (*o.s.v. = nr. 633*).

<14> Sendebudene har talt om Witold van dem Bruke, efter at han har forventet, at stæderne ville tage ham til nåde og tilgive ham det, der før i tiden var sket fra hans side, så enhver vil tale om i sit råd, hvad han mener, der er i det, hvis man således kunne bringe ham væk fra havet, og hvis han ville forpligte sig til, at noget lignende ikke mere skete fra hans side, og han også forfulgte sørøvere, hvor han kunne ordne det, og enhver stad skal meddele herrerne fra Lübeck deres mening derom. Og skulle det ske, at det ikke syntes stæderne nødvendigt at tage ham til nåde, så har de aftalt at skrive breve til stæderne i Flandern med den ordlyd, som står skrevet herefter, og de har overdraget herrerne fra Lübeck selv at skrive på stædernes vegne, hvis det var nødvendigt. Ærlige kære venner. Da I (*o.s.v. = nr. 634*).

<15> Om disse samme sager skal man da også skrive til købmanden i Flandern, således at han hos de flanderske stæder arbejder på, at forsvaret bliver lagt på havet af dem i foråret.

<16> Fremdeles har sendebudene skrevet til købmanden i Flandern, som herefter står skrevet. Efter hilsenen. Kære venner (*o.s.v. = nr. 635*).

<17> Sendebudene fik meddelelse om, hvordan nogle skibe var sejlet

gennem Øresund til Zwijn og Holland, det var før sankt Jakobs dag[9]), og der var givet dem tilladelse, hvilket dog var forbudt. Derfor er sendebudene blevet enige om, at enhver skal finde ud af i sin stad, hvem de er, og hvornår og hvor de er sejlet ud, og de skal stille sikkerhed for dem indtil den første dag, hvor stæderne kommer sammen et sted i det tyske land, og enhver skal tale om det i sit råd, hvordan man skal ordne det med dem.

<18> Sendebudene har samtykket i, at købmanden i Bergen skal tage pundtold af det gods, der bliver bragt dertil og udskibet, nemlig for hvert pund grot to engelske eller seks lybske penninge, et pund grot er at regne for 11 mark lybsk fire skilling, indtil den tid, hvor de har oppebåret 350 mark lybsk, som bekræftelsen på privilegiet har kostet, og som derfor er foræret og fortæret. Fremdeles meddelte bergensfarerne, at de også endnu var bagud vel 50 pund engelsk, der var fortæret og udlagt for købmandens skyld, idet de begærede, at de også kunne oppebære dem på én gang sammen med de forskrevne penge, som sendebudene har taget tilbage, hvis stæderne vil samtykke og meddele købmanden det.

1) 2. juni. – 2) 29. september. – 3) Bartholomæus' dag falder 24. august og søndagen derefter 25. august. – 4) 1399 18. maj. – 5) 6. december. – 6) jf. DRB. IV 5 nr. 374 note 8. – 7) jf. herom Kult. Leks. III sp. 566, og DRB. IV 5 nr. 374 § 11. – 8) palmesøndag falder 1399 23. marts. – 9) 25. juni.

612 [1398. Efter 1. august].

Tilføjelser af de preussiske stæders udsendinge til recessen af 1398 [Efter] 1. august.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

<1> Sendebudene rejste anklage mod ærkebiskoppen af Lund angående det gods, der blev i Arnold Dukers (skib) under Bornholm, nemlig 8400 minus 3 1/2 nobler. Derpå svarede han dem blandt mange ting, at han ville sværge på det ved helgenerne, hvis man ikke ville fritage ham derfor, at han ikke havde nydt fordel af godset ud over 5000 nobler, ej heller havde haft det i sin værge, og vi kunne ikke få mere fra ham end det, vi kunne afgøre med råd fra storskafferen i Marienburg, som også havde gods deri, og som med os gav sig fuldmagt til at overdrage det, men som vi med hjælp fra forskrevne storskaffer, som det engang var aftalt for dronningen, har overladt at betale til de 5000 nobler på den

time og dag, som denne efterfølgende udskrift viser. Vi, Jakob af Guds nåde, ærkebiskop af Lund (*o.s.v.* = *nr. 632*).

<2> Da sendebudene gjorde sig stor umage og bad indtrængende angående besegling af stadfæstelserne, så havde de aftalt nogle artikler, som de havde syntes var nyttige at indsætte for hansekøbmanden, idet de bad dronningen, om hun behagede at lade de samme indsætte i stadfæstelsen. Hvilket hun blandt mange andre ord dog ikke ville gøre nu på denne tid, men de, kongen og hun, ville gerne bekræfte og stadfæste det, som hendes forældre og forfædre havde nedfældet i brev og beseglet. Skulle det være, at sendebudene på et andet tidspunkt begærede noget fra dem, dertil ville de da også gerne vise dem god velvilje og gunst.

<3> Endvidere så har sendebudene klaget vedrørende den store uret og vold, der er overgået købmanden fra hendes undersåtter og endnu stadig overgår dem daglig i mange artikler, der er mod privilegierne. Kongen, dronningen og det almindelige råd i deres tre riger har lovet, at de vil ordne det således med deres undersåtter, at købmanden ikke mere skal blive forulempet, men de vil holde de privilegier, som de har stadfæstet ham, i alle artikler og punkter, stadigt og fast og lade købmanden forblive i alle sine rettigheder og friheder.

<4> Da fremdeles sendebudene skulle indløse stadfæstelsen af hansekøbmandens privilegier i Norges rige, da ville provsten af Oslo, kansleren af Norges rige, for al møje og besvær ikke have mindre end for at besegle stadfæstelsen, nemlig 200 mark lybsk, og det syntes os rigtigt, at de, der har til hensigt at bruge stadfæstelsen, så vidt muligt betalte de 200 mark lybsk, så at de, der besøgte Bergen, af ethvert pund grot, nemlig 11 mark lybsk og 4 skilling lybsk at regne for et pund grot, skal give 6 lybske penninge så længe, at de fornævnte 200 mark lybsk bliver betalt af det gods, der kommer dertil og bliver udskibet der, og så skal da aftalen ophøre, og det skal blive, som det har været før.

<5> Fremdeles så har oldermændene fra Bergen forelagt os, hvordan de i tre år har haft stort besvær, møje og store omkostninger over for dronningen. Også for erhvervelsen af de samme stadfæstelser, nemlig at de endnu var bagud med 350 nobler, så begærede de også at oppebære de samme penge på samme måde, som forskrevet er. Det ville vi ikke samtykke i, men enhver har henvist det til at tale om det i sit råd og for at bringe det frem for stæderne igen ved det næste møde i Vordingborg.

<6> Endvidere så har kongen, dronningen og deres råd bedt sendebudene om, at vi vil lade deres forblive i deres rettigheder, og de klagede vis-

selig over, at deres (folk), da de sejlede i deres ærinder og forretninger, var blevet hindret deri af vore, når de traf på vore store skibe, at de ikke ville spare deres små skibe, men hele tiden var efter dem, så at de kunne sejle dem på grund, og de begærede, at vi forbød vore dette, så at de ikke fremover gjorde eller viste deres noget (ondt).

<7> Fremdeles så har dronningen forelagt for sendebudene, hvordan hendes fra hendes riger, både købmænd og skippere, klagede over, at når de kom ind i havnen i en hansestad, så måtte de give pundtold, det er hendes mening, at vil man ikke fritage dem derfor, så vil hun også på sin side lade tage pundtold fra alle de købmænd og skippere, der besøger hendes rige, så langt som hendes riger rækker, også med det formål at fredeliggøre havet.

613 (13)98. 5. august.

Danzig giver Katerine, enke efter Henrik Wulf, anbefalingsbrev til Bornholm angående hendes afdøde mands gods.

Registratur i Danzig.

Katerine, enke efter Henrik Wulf, får anbefalingsbrev til Bornholm angående det gods, der sammesteds var efterladt af hendes afdøde ægtefælle Henrik. Mikkel Ruredantz og hun selv stillede sikkerhed. Dominicus' dag (13)98.

614 1398. 9. august.

Detmar Tidemansen, borgmester i Ribe, giver afkald på al ret, der tilkommer ham til det af ham af ærkedegn og kapitel sammesteds lejede gods i Mejlby.

Original i rigsarkivet.

Detmar Tidemansen, borgmester i Ribe, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg med dette brev frit og af egen drift til nærværende brevvisere, de hæderlige mænd hr. Jens Helt, ærkedegn, og kapitlet i Ribe, giver afkald på al ret, som tilkommer mig, i kraft af deres bortforpagtning til mig på livstid, til gods i Mejlby, nemlig agre, enge, græsgange, moser og dets enkelte tilliggender, idet jeg lover,

at jeg, hvis jeg finder det åbne brev, som kapitlet har givet mig om dette gods, da uden tvivl skal give kapitlet det tilbage. Givet i det Herrens år 1398 dagen før martyren sankt Laurentius' dag under mit segl tillige med seglene tilhørende de gode mænd, nemlig Kristian Frellesen og Lave Nielsen, væbnere, hængt under dette brev til vidnesbyrd om ovenstående.

1398. 10. august. Gottorp. 615

Hertug Gerhard 6. stadfæster de friheder og statutter, som borgerne i Flensborg har haft i hertugerne Erik 2. og Valdemar 3.s og i greverne Henrik og Klaus' tid, og giver dem yderligere toldfrihed af deres egne varer i Flensborg.

Original på nedertysk i Flensborg.

Vi Gerhard, af Guds nåde hertug af Slesvig, greve af Holsten, Stormarn og Schauenburg, ønsker alle dem, som dette brev kommer til, frelse med Gud, og begærer, at både nulevende og fremtidige skal vide, at vi for os og vore arvinger har givet og bekræftet og giver og bekræfter med dette nærværende brev, med råd og samtykke fra vore tro rådgivere, rådet og hele samfundet i vor stad Flensborg alle de friheder og statutter, som de har haft, brugt og besiddet på Eriks og Valdemars tid, tidligere hertuger af Jylland, og senere har besiddet, på vor kære fader, grev Henriks og vor fætter[1]), grev Klaus' tid, i salig ihukommelse, grever af Holsten, Stormarn og Schauenburg, således at de skal bruge og besidde dem så bekvemt og så frit, som de har dem fra vore forfædres og forældres tid, uden retskrav og hindring fra enhver, som vil gøre og undlade at gøre det for vor skyld. Fremdeles så giver vi borgerne i vor forskrevne stad Flensborg den nåde og frihed, at de for deres eget gods, ejendom og varer ikke behøver eller skal give nogen told inden for vor stad Flensborg. Og vi har til vidnesbyrd om dette med viden og vilje ladet vort segl hænge under dette brev, der er givet på Gottorp år 1398 efter Guds fødsel på sankt Laurentius' dag. Her har været til stede vore kære tro mænd og rådgivere, nemlig hr. Sigfred Dosenrode, hr. Henrik von Ahlefeld, riddere, hr. Niels Bekker, vor skriver, Eggert Kule, vor foged på Gottorp, og mange gode folk, der er rosværdige.

1) opfattet i vid betydning. Grev Klaus var farbroder til hertug Gerhard 6.

616 1398. 10. august. Gottorp.

Hertug Gerhard 6. skøder og sælger til rådet og menige borgerskab i Flensborg skoven kaldet "de Růde" syd for Flensborg med al dens tilliggende undtagen møllestrømmene.

Original på nedertysk i Flensborg.

Vi Gerhard, af Guds nåde hertug af Slesvig, greve af Holsten, Stormarn og Schauenburg, erkender og bevidner åbent med dette brev, at vi for os og vore arvinger med dette åbne brev har tilskødet og solgt til de ærlige folk, rådet og hele borgerskabet i vor stad Flensborg, den skov, der hedder de Růde, beliggende syd for Flensborg, således som den ligger ved dens skel, med jord, vand, træer, buske, krat, tørt og vådt, undtagen alle vore møllestrømme med alle deres indtægter. Dog så under vi vore rådmænd fra Flensborg og tillader ved dette brev, at de kan bruge deres fiskevand, og de skal bruge denne skov, som den er beliggende ved deres skel, til evige tider uden retskrav fra nogen, der vil gøre og undlade at gøre det for vor skyld, og vi beder fremdeles ved vor velvilje, at de efter denne dag ikke vil hindre eller afholde nogen mand derfra, og vi har til vidnesbyrd derpå ladet vort segl hænge under dette brev, der er givet på Gottorp år 1398 efter Guds fødsel på sankt Laurentius' dag. Her har været til stede vore kære tro rådgivere, hr. Sigfred Dosenrode, hr. Henrik von Ahlefeld, riddere, hr. Niels Bekker, vor skriver, Eggert Kule, vor foged på Gottorp, og mange andre rosværdige folk.

617 1398. 11. august. Skovkloster.

Testamente af Ide Pedersdatter, enke efter Torkil Nielsen.

Afskrift i Lundebogen.

I Herrens navn, amen. Jeg Ide Pedersdatter, enke efter Torkil Nielsen, som skønt liggende på sygesengen dog ved Guds nåde er ved fuld fornuft og uskadt (på sjælen), og som af mange øjensynlige tegn har erfaret, at menneskets tid på jorden forløber som en flygtende skygges, og (at) det er klart og åbenbart, at intet menneske overhovedet vil kunne tage noget som helst af alle dets timelige midler med sig herfra, men kun det som, barmhjertigt skænkes til fromme gerninger, ordner og indretter derfor, i ønsket om at sørge for min sjæls frelse, mit testamente over det

gods, der er overladt mig af Gud, på følgende måde. For det første testamenterer jeg til franciskanerklostret i Roskilde, hvor jeg vælger min grav i mine forfædres kapel, 20 mark sølv på den betingelse, at min årtid på selve min dødsdag holdes af samme klosters klosterbrødre med messer og vigilier årligt til evig tid. Fremdeles til dominikanerne sammesteds en mark sølv. Fremdeles til nonneklostrene, nemlig Vor Frues, sankt Agnetes og sankt Claras sammesteds en mark sølv til hvert. Fremdeles til de syge i helligåndshuset sammesteds en mark sølv. Fremdeles til de spedalske i hospitalet sammesteds en mark sølv. Fremdeles til franciskanerne i København en mark sølv. Fremdeles til Vor Frue og sankt Nikolaj kirker sammesteds en mark sølv til hver. Fremdeles til de syge i helligåndshuset sammesteds en mark sølv, til de spedalske sammesteds en mark sølv. Fremdeles til nonnerne i Slangerup en mark sølv, til dominikanerne i Holbæk en mark sølv. Fremdeles til franciskanerne i Kalundborg en mark sølv. Fremdeles til dominikanerne i Næstved en mark sølv. Fremdeles til franciskanerne sammesteds en mark sølv. Fremdeles til de syge i helligåndshuset sammesteds en mark sølv. Fremdeles til de spedalske sammesteds en mark sølv. Fremdeles til sankt Peders og sankt Mortens kirker sammesteds to skilling grot. Fremdeles til sammes sognepræster to skilling grot. Fremdeles til kirketjenerne ved samme en skilling grot. Fremdeles til sankt Peders kloster af sankt Benedikts orden i Næstved ti mark sølv. Fremdeles til munkesamfundet sammesteds fire mark sølv. Fremdeles til hr. Mads, abbeden sammesteds, mit sølvbælte. Fremdeles til klostrene, nemlig Sorø, Esrum, Æbelholt, Knardrup, Ringsted og Antvorskov en mark sølv til hvert. Fremdeles til kirken i Endeslev en mark sølv. Fremdeles til sankt Laurentius' kirke i Lund ti mark sølv til indløsning af den nylig forfærdigede tavle til prydelse for højalteret. Fremdeles til klostrene, nemlig dominikanernes, franciskanernes, nonnernes og benediktinernes sammesteds en mark sølv til hvert. Fremdeles til de syge i helligåndshuset sammesteds en mark sølv. Fremdeles til de spedalske sammesteds en mark sølv. Fremdeles til dominikanerne i Helsingborg en mark sølv. Fremdeles til franciskanerne i Trelleborg en mark sølv. Fremdeles til franciskanerne i Ystad en mark sølv og til helligåndshuset sammesteds lige så meget. Fremdeles til klostrene Börringe, Bosjø, Herrevad, Bækkeskov og Öved en mark sølv til hvert. Fremdeles til dominikanerne i Åhus en mark sølv. Fremdeles til sankt Peders kloster i Tommerup ti mark sølv. Fremdeles til klosterbrødrene sammesteds fire mark sølv. Fremdeles til Bertold, lægbroder sammesteds, fordum min faders og

mine ægtemænds tro tjener, en gård i Stiby, hvorpå Oluf Hoved bor, med alle dens rørlige og urørlige tilliggender, vådt og tørt, til frit at besidde alle sine levedage, efter hvis død den frit skal vende tilbage til mine arvingers hænder. Fremdeles til de spedalskes hospital nær Tommerup to mark sølv. Fremdeles til kirkerne i Skepparslöv, Maglehem, Brösarp, Vitaby, Sankt Olof, Järrestad, Stiby, Borrby, Kvärrestad, Smedstorp, Rödinge, Evelöv, Gödelöv, Ingelstad, Stora-Harrie, Reslöv og Torrlösa, i hvis sogne jeg besidder gods, en skilling grot til hver, til deres sognepræster en skilling grot til hver, til kirketjenerne ved samme seks grot til hver. Fremdeles til kirken i Stora Herrestad, hvor mine små børn er begravede, fire mark sølv. Fremdeles til nonneklosteret, der ved Guds nåde skal grundlægges på ny i Gladsax, min gård i Simrishamn, kaldet Torkil Nielsens Storegård, med alle dens rørlige og urørlige tilliggender, dyrket og udyrket, vådt og tørt, at besidde evigt på den betingelse, at der alle dage årligt til evig tid sammesteds holdes to messer, nemlig den ene for Vor Frue og den anden for de afdøde til bod for mine elskede ægtemænds, nemlig Torkil Nielsens og hr. Johan Snakenborgs, ridders, og deres forfædres og min og mine forældres sjæle. Fremdeles til samme kloster min mølle, kaldet Lawerwatsmølle i Stora Köpinge sogn med dens dæmning kaldet dam og med dens damsbånd[1]) samt med alle og ethvert af dens tilliggender, således som fornævnte Torkil Nielsen lovligt arvede den efter sine forfædres død. Fremdeles til samme kloster hele min by Raskarum og hele Raskarums fang og en vandmølle, kaldet Raskarum mølle i Sankt Olofs sogn i Albo herred med alle og ethvert af dens tilliggender, nemlig skove, fiskevande, vådt og tørt, intet undtaget, som hører til samme gods. Fremdeles hele min by Torup, nemlig med dens hovedgård med alle dens landbogårde og samme bys gårdsædegårde og med en nu øde møllegrund sammesteds med dens dæmning, kaldet dam, og med dens damsbånd[1]) samt med alle og ethvert af dens tilliggender, nemlig skove, fiskevande, vådt og tørt, intet tilhørende samme gods undtaget, hvilket gods ligger i Vitaby og Ravlunda sogne i fornævnte Albo herred, på den betingelse, at fornævnte to messer til bod for vore fornævnte sjæle højtideligt synges årligt og dagligt til evige tider. Fremdeles til samme kloster mine to landbogårde med to gårdsædegårde, kaldet 'fæster'[1]), i Järrestads sogn, af disse landbogårde bor nu Niels Jensen i den ene og Tule i den anden, med alle og ethvert af fornævnte gårdes rørlige og urørlige tilliggender, vådt og tørt, intet tilhørende samme gods undtaget, med hvilken benævnelse det end kan opregnes, at besidde til evig tid, på den

betingelse, at der årligt købes vin, oblater og fakler for afgifterne og indtægterne af fornævnte gårde, og at dette dagligt og til evig tid anvendes i samme kloster til messer til Guds ære. Fremdeles til samme kloster mit stod, kaldet stood[1]), på den betingelse, at folerne, som kommer fra fornævnte stod, årligt sælges til anskaffelse af klæde til passende klædning for klostersøstrene sammesteds, hvilket klæde årligt og til evig tid skal ydes dem til klæder. Fremdeles til samme kloster min guldring og mit sølvbæger med dets sølvlåg, hvilke kærlighedsfuldt er skænket mig af min dronning fru Margrete og min hr. biskop af Roskilde, hr. Peder, på den betingelse, at fornævnte guldring og sølvbæger med låg for evigt skal bevares som klenodier for samme klosters abbedisse til minde om nævnte min frue og fornævnte min hr. biskop af Roskilde. Fremdeles til de fattige gudhengivne overalt ti mark sølv. Fremdeles til broder Peder Sommer, provincialminister for franciskanerne, min pasgænger til en værdi af seks mark sølv[2]). Fremdeles til hr. Jens Falster, kantor i Lund, en pasgænger til en værdi af fire mark sølv. Fremdeles til broder Henrik, guardian i Næstved, en pasgænger til en værdi af fire mark sølv. Fremdeles til min frue den nådige dronning Margrete, den mig i Kristus kære, min sorte pasgænger. Fremdeles til min hr. biskop af Roskilde, hr. Peder, en sort hestefole. Fremdeles til min frænke fru Anna Gerhardsdatter en guldring. Fremdeles til min 'søster'[3]) fru Margrete en guldring. Fremdeles til fru Katerine, min broder hr. Eskil Falks enke, en guldring. Fremdeles testamenterer og skøder jeg til Henrik Uffesen min gård i Ammarp med alle dens tilliggender, hvilken gård tidligere er pantsat til ham af min broder Bo Falk for ti mark sølv, at besidde til evig tid. Fremdeles til enhver af sammes fire døtre ti mark sølv. Fremdeles til Sofie, hr. Gerhard Snakenborgs, ridders, datter ti mark sølv. Fremdeles til enhver af ridderen hr. Heine Snakenborgs fire døtre ti mark sølv. Fremdeles til sankt Birgittas kloster i Vadstena fem mark sølv. Fremdeles til franciskanerklosteret i Jönköping fem mark sølv. Fremdeles til Bjørn Pedersen, forhen min foged, en hest til en værdi af otte mark sølv. Fremdeles til Hågen Jensen, min frænde, en hest til en værdi af fire mark sølv. Fremdeles til Ide, sammes moder, to mark sølv. Fremdeles til Tideke Bent, hans hustru og børn ti mark sølv. Fremdeles til Jakob Skål og hans hustru ti mark sølv. Fremdeles til min vært i Malmø to tønder smør og til hans hustru en guldring. Fremdeles til min frænke Margrete Jensdatter ti mark sølv, en opredt seng med dens tilbehør, min sorte kappe foret med egernskind, to køer, ti får, to pund malt, to pund mel og fire flæskeskinker. Fremdeles til hen-

des datter Sofie Knudsdatter ti mark sølv, en opredt seng, min sorte kjortel foret med egernskind, to køer, ti får, to pund malt, to pund mel og fire flæskeskinker. Fremdeles til Ide Timmesdatter, min frænke, to mark sølv. Fremdeles til hendes gifte datter to mark sølv. Fremdeles til hendes ugifte datter, ved navn Ide, seks mark sølv. Fremdeles til Jon Mogensen, skolemester i Skovkloster, tre mark sølv. Fremdeles til min pige Kristine Pedersdatter min grå kappe foret med mårskind[1]), en opredt seng og ti mark sølv, for hvilke hun kan købe sig underhold i et eller andet kloster. Fremdeles til dværgen Lucie, kaldet dværginde[1]), otte alen klæde, en opredt seng og ti mark sølv, for hvilke hun kan købe sig underhold i et eller andet nonnekloster. Fremdeles til min pige Ingemod fire mark sølv, min grå kjortel, en opredt seng, en ko og ti får. Fremdeles til min pige Hemfrid to mark sølv, min lille sorte kjortel, en ko og ti får. Fremdeles til min tjenestepige Cecilie tre skilling grot. Fremdeles til min tjener Hjort fire skilling grot. Fremdeles til min løber Morten en mark sølv. Fremdeles til Peder Degns dreng Gudmund to skilling grot. Fremdeles til min dreng Anders en mark sølv. Fremdeles til min dreng Åge Jensen en hest til en værdi af otte mark sølv. Fremdeles til min skriver Peder Degn af hensyn til hans lange varige tjeneste alt mit gods i Tågarp i Glemminge sogn i Ingelstads herred, som er tre gårde med alle og ethvert af deres rørlige og urørlige tilliggender, dyrket og udyrket, vådt og tørt, til frit at besidde alle hans levedage, men når han er død, skal samme gods frit vende tilbage til mine arvingers hænder. Fremdeles præsenterer jeg Jens Andersen, søn af Anders Tordsen, fordum mine elskede ægtemænds og min tjener, til at modtage et alter med præbende i sankt Laurentius' kirke i Lund, udstyret for mit eget gods i overensstemmelse med de i mit åbne brev angående samme præbendes udstyrelse og gods indeholdte artikler og betingelser, hvilket åbne brev jeg tillige med originalbrevet angående alt gods tilhørende samme præbende har overleveret i hr. Jens Falster, Lundekantorens, tro hænder til opbevaring. For at jeg ikke skal synes at have arbejdet forgæves med ovenstående, vælger og indsætter jeg til eksekutorer og ordnere af dette testamente og min sidste vilje den berømmelige fyrste og frue fru Margrete, datter af Valdemar, de danskes konge, og den ærværdige fader i Kristus hr. Peder, biskop i Roskilde, som mine ganske særlige venner, til hvem jeg nærer en større tillid end til noget som helst andet levende menneske, at de vil vise sig gunstige og omsorgsfulde ved udførelsen og ordningen af mit ovennævnte testamente, således som de finder det tjenligt for min sjæl, og som de vil svare til

det over for den højeste og strenge dommer, når det kommer til den sidste prøvelse af vore fortjenester. For at de imidlertid, idet de bøjer sig for mine bønner, af kærlighed til Gud den almægtige og til bod for min sjæl skal vise sig gunstigere og betænksommere med udførelsen og ordningen af fornævnte testamente, hvis hele sum beløber sig til 347 mark sølv og to skilling grot, og til betalingen af mine gældsposter, hvis hele sum er 216 mark sølv og en skilling grot, overdrager jeg dem med dette brev som pant til bestyrelse og overlader og overgiver jeg i disses hænder til frit at besidde alt og ethvert af mit gods i Stora Herrestad, alt mit gods i Tunby, alt mit gods i Lunnarp i Ingelstads herred, alt mit gods i Borrby, alt mit gods i Komstad med min vandmølle sammesteds i Järrestads herred, en mig tilhørende gård i Brösarp i Albo herred, alt mit gods i Stora Topphem, alt mit gods i Lönhult og alt mit gods i Frörum med alle tilliggender til alt det fornævnte gods og til møllen i Komstad, rørligt og urørligt, dyrket og udyrket, vådt og tørt, intet undtaget af, hvad der hører til dette gods, med hvilken benævnelse det end kan opregnes, alene med undtagelse af det gods, som jeg ved mine åbne breve på nogen som helst måde har overladt eller skødet til hvilke som helst kirker eller personer, at besidde for evigt eller for en tid, hvilke skal forblive i kraft med deres fulde gyldighed, indtil mit ovennævnte testamente tillige med mine fornævnte gældsposter helt og fuldt er blevet betalt af samme mine eksekutorer af de årlige afgifter og lovlige tjenesteydelser hidrørende fra alt mit fornævnte gods. Men når mine gældsposter, som nævnt ovenfor, og mit testamente er blevet betalt, skal alt og ethvert af mit fornævnte gods og møllen med alle dets tilliggender og de særlige såkaldte virninge, holdspenge[1]), som ovenfor nævnt, uden al afkortning af samme frit vende tilbage til mine brodersønners hænder. Men hvis min broders sønner skulle dø, inden sand, gyldig og lovlig betaling af mit fornævnte testamente og mine gældsposter har fundet sted, da skal alt og ethvert af mit allerede nævnte gods med alle dets rørlige og urørlige tilliggender, vådt og tørt, intet undtaget af, hvad der tilhører fornævnte gods, med hvilke benævnelser det end kan opregnes, tilfalde nonneklosteret i Gladsax, der skal grundlægges på ny, til evig og fri besiddelse, dog med den udtrykkelige bestemmelse, at hvis min fornævnte frue dronning Margrete og min herre biskoppen af Roskilde hr. Peder skulle dø inden den fuldstændige udførelse og ordning af mit fornævnte testamente og den fulde betaling af mine fornævnte gældsposter – hvad Gud forbyde – indsætter og udpeger jeg i stedet for dem til at udføre, ordne og betale det resterende af

mit testamente og mine gældsposter mine elskede frænder Gerhard Snakenborg og Jens Falk, riddere, som ved fuldførelsen af det resterende af ovenstående, efter den tillid jeg nærer til dem, med troskab vil arbejde på deres og min sjæls frelse. Til vidnesbyrd herom og fastere sikkerhed for alt det ovenstående er mit segl tillige med seglene tilhørende de hæderlige mænd, nemlig herrerne Mads, abbed for sankt Peders kloster i Næstved, Erik Bydelsbak, Peder Finkenoge, riddere, og Jens Gyrstinge, landstingsdommer på Sjælland, hængt under dette brev. Givet i Skovkloster i det Herrens år 1398 dagen efter sankt Laurentius' dag.

1) dansk(e) ord i den latinske tekst. – 2) sætningen er gennemstreget som udtryk for, at bestemmelsen er effektueret. – 3) teksten har *consorti mee* i betydningen min medsøster, min gildessøster.

618 [Efter 1398. 11. august – før 1413. 27. maj][1]). Ingelstads herredsting.

Tingsvidne af Ingelstads herredsting om, at Lars Pedersen af Ysane sælger til Jens Isaksen, abbed i Tommerup kloster, al den ret, der tilfaldt ham efter hans broder Bjørn Pedersen, til Gärsnäs gods.

Skånebrevsfortegnelsen.

Fogeden Mogens Jensens brev og vidnesbyrd om tillige med andre gode mænd på Ingelstads herredsting at have hørt, at den gode mand Lars Pedersen af Ysane tilstod og erkendte at have oppebåret penge og værdier af abbeden i Tommerup kloster hr. Jens Isaksen for al den ret, der kunne tilfalde ham efter hans broder Bjørn Pedersen, i Gärsnäs gods, som han, som det omtales i forrige brev[2]), havde erhvervet for rede penge.

1) efter brevets indhold at dømme er Bjørn Pedersen død. Han nævnes sidste gang som levende i Ide Pedersdatters testamente 1398 11. august, nr. 617, hvorfor nærværende brev må være udstedt efter denne dag og inden vidissens udfærdigelse 1413 27. maj. Dateringen støttes af, at Jens Isaksen nævnes som abbed i Tommerup kloster, første gang 1397. 14. august, nr. 354; han var da endnu kun udvalgt abbed. Han omtales som død 142717. september, Rep. nr. 6329. – 2) jf. DRB. IV 5 nr. 182.

(13)98. 12. august. København. 619

Hansestædernes rådsudsendinge beder kong Albrecht af Sverige om at give deres udsending Wulf Wulflam besked om, at dronningen vil få løsepengene udbetalt senest 29. september, ellers må stæderne opfylde deres løfte og udlevere Stockholm.

Koncepter på nedertysk i hanserecesserne.

Efter hilsenen. Højbårne fyrste.

Eders herlighed er vel vidende om, at stæderne, som har udløst Eder mod kaution, har lovet fru dronningen skriftligt, at de på næstfølgende trinitatis søndag skal have gjort det vitterligt for hende i deres beseglede åbne brev, hvad I vil have at gøre på næstfølgende sankt Mikkels dag[1]) angående Eders udløsning, nemlig et af de tre punkter, som Eders herlighed er vel vidende om, hvorom de samme stæder har skrevet deres breve til Eder, og i særdeleshed de fra Lübeck har haft deres rådsfæller og deres edsvorne skriver hos Eder og lod Eder bede, også ved Eders råd, nemlig hr. Helmold von Plessen og hr. Karl, Eders kansler, og ligeledes ved Eders stæder, nemlig Rostock og Wismar, om at meddele dem Eders vilje i den henseende, og I sagde dog ikke andet som svar, end at I ville tale med Eders råd derom og så meddele Eders svar derpå, hvilket dog endnu ikke er sket, derfor har fru dronningen i sine breve ladet rykke for svaret, hvorfor vi har fastsat et møde med hende. Derfor har hun her på mødet indtrængende rykket os, fordi vi ikke har gjort mod hende, som vi havde beseglet for hende, og hun rykker os endvidere derfor og begærer, at vi skal gøre det for hende, som vi har lovet hende, for at det ikke skal være nødvendigt for hende at klage over os til herrer, fyrster, riddere, væbnere og stæder. Derpå har vi forhalet svaret så længe indtil denne tid af kærlighed til Eder. Vi beder endvidere Eders herlighed venskabeligt om uden længere udsættelse at meddele os Eders svar i et brev ved hr. Wulf Wulflam, som vi har sendt til Eder derom, om I har pengene parat, således at vi kan sige til fru dronningen, at hun får dem på næstfølgende sankt Mikkels dag[1]), og at det bliver i Helsingborg, fordi hun har klaget så meget over os til sine, at vi har lovet at sige hende uden længere udsættelse på næstfølgende sankt Bartholomæus' dag[2]), hvilken af de tre hun skal modtage, om hr. Wulf kommer tilbage inden for den tid eller ej. Men kan I ikke sende pengene til rette tid, eller kommer hr. Wulf ikke tilbage før sankt Bartholomæus' dag[2]), så må vi sige, at vi overdrager det fra os, som vi har i vores værge, fordi vi ikke kan gøre mindre, hvis

ikke vi skal rykkes indstændigt og gøre, hvad der sømmer sig for vor ære. Skrevet under storskafferen i Marienburg, hr. Johan Deergardes segl, som vi bruger hertil, mandag efter sankt Laurentius' dag i året 98.

1) 29. september. – 2) 24. august.

620 1398. 15. august.

Ludolf v. Estorf og Werner Grote garanterer på borgmester og rådmænds vegne i Lüneburg hertug Gerhard 6. af Slesvig og greverne Albrecht og Henrik af Holsten fred, indtil den opsiges med otte dages varsel.

Afskrift på nedertysk i Lüneburg.

Vi Ludolf van Estorf og Werner Grote erkender og gør vitterligt for alle og enhver, at vi på vegne af borgmestrene, rådet og borgerne i staden Lüneburg og alle dem, der vil gøre og undlade at gøre for deres skyld, og som for deres skyld er kommet i fejde, tilsikrer disse nedenfor anførte herrer, hertug Gerhard af Slesvig og grev Albrecht og grev Henrik, alle grever af Holsten, af Stormarn og Schauenburg, og deres mænd og alle dem, som de med rette vil beskytte og forsvare, en sikker fred fra nu af. Og denne fornævnte fred kan borgmesteren og rådet i staden Lüneburg opsige med otte dages varsel, hvis de vil. På alle måder, der her er forskrevet, lover vi, fornævnte Ludolf og Werner, stadigt og fast trofast at overholde uden nogen svig. Til en større sikkerhed o.s.v. 1398 efter Guds fødsel, på dagen for vor kære Frues himmelfart.

621 1398. 23. august.

Gertrud, enke efter ridderen hr. Erik Barnumsen, skøder alt sit gods i Skippinge til Bent Bille.

Original i rigsarkivet.

Gertrud, enke efter hr. Erik Barnumsen, ridder, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Jeg vil, at det skal være vitterligt for nulevende og fremtidige, at jeg karsk på legemet og med velberåd hu til nærværende brevviser, den velbyrdige mand Bent Bille, væbner, min elskede svoger[1]), med dette brev

helt og fuldt har overdraget til evig besiddelse, lovligt har skødet og frit har overgivet i hans hænder alt mit gods i Skippinge i Skippinge herred .....[2]), nemlig tre fjerdedele kaldet 'fjerdinge'[3]) med fire og en halv ørtug skyldjord, på hvilke .....[4]) Sassersen nu bor, og som er tilfaldet mig efter arveretten efter min broders Niels Grubbes, hr. Oluf Fleming, ridders, dattersøns død, med dets tilliggender, alle som et, nemlig agre, enge, græsgange, fiskevande, skove, vådt og tørt, intet undtaget i enhver henseende, med hvilke benævnelser de end kan opregnes, samt med al ret, som hidtil tilkom mig eller tilkommer mig nu eller i fremtiden vil tilkomme mig i samme. Derfor forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle samme Bent Bille og hans arvinger samme gods med dets tilliggender med ovennævnte ret og til at fri og frigøre det for krav fra hvem som helst, således som landets love kræver. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med seglene tilhørende de hæderlige herrer Niels Klementsen, abbed i Sorø, Torben Nielsen, sognepræst ved Vor Frue kirke i Slagelse, Niels Bosen, foged, og Henze Finke, borgmester sammesteds, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 dagen før den berømmelige apostel sankt Bartholomæus' dag[5]).

1) Bent Bille var gift med Inger Torbensdatter (Galen), en datterdatter af fru Gertrud. – 2) lakune i forlægget med plads til ca. 12 bogstaver. I Langebeks Diplomatarium udfyldt med *på Sjælland.* – 3) dansk ord i den latinske tekst. – 4) lakune i forlægget med plads til ca. 12 bogstaver. – 5) 24. august.

1398. 23. august. 622

Gertrud, enke efter ridderen hr. Erik Barnumsen, skøder sin gård i Store-Merløse til Bent Bille.

Original i rigsarkivet.

Gertrud, enke efter hr. Erik Barnumsen, ridder, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Jeg vil, at det skal være vitterligt for nulevende og fremtidige, at jeg karsk på legemet og med velberåd hu til nærværende brevviser, den velbyrdige mand Bent Bille, væbner, min elskede svoger[1]), med dette brev helt og fuldt har overdraget til evig besiddelse, lovligt har skødet og frit har overgivet i hans og hans arvingers hænder en gård tilhørende mig i Store-Merløse, til hvilken der hører atten ørtug skyldjord, hvorpå en Jens Hofman nu bor, og som efter arveretten er tilfaldet mig efter min elske-

de faders død, hr. Peder Grubbe af Stude, ridder, – from ihukommelse – med samme gårds tilliggender, alle som et, nemlig agre, enge, græsgange, fiskevande, skove, vådt og tørt, intet undtaget i enhver henseende, med hvilken benævnelse de end kan opregnes, samt med al den ret, der hidtil tilkom mig eller nu tilkommer mig eller i fremtiden vil tilkomme mig til samme. Derfor forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle samme Bent Bille og hans arvinger samme gård med alle dens tilliggender og rettigheder, som ovenfor er nævnt, og til at fri og frigøre den for krav fra hvem som helst, således som landets love kræver det. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med seglene tilhørende de hæderlige og gode mænd, herrerne Niels Klementsen, abbed i Sorø, Torben Nielsen, præst, sognepræst ved Vor Frue kirke i Slagelse, Niels Bosen, foged, og Henze Finke, borgmester sammesteds, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 dagen før apostlen sankt Bartholomæus' dag[2]).

1) jf. forrige nr. note 1. – 2) 24. august.

623 [1398][1]). 23. august. Schwerin.

Kong Albrecht af Sverige meddeler hansestædernes rådsudsendinge, at han håber ikke at blive ladt i stikken af slægt og venner, og beder dem varetage hans interesser.

Afskrifter på nedertysk i hanserecesserne.

Albrecht af Guds nåde de svenskes og de goters konge. Vor gunst og venlige hilsen tilforn. Kære særlige venner.

Vi begærer, at I skal vide, at den ærlige hr. Wulf Wulflam, borgmester i Stralsund, har været hos os med Eders breve, som vi har hørt og lagt os vel på sinde, og som viser, at vi skal give Eder besked vedrørende udløsningen, om vi vil udløse Stockholm eller ej; vid herom, at vi med Guds hjælp håber, at vi ikke forbliver uden hjælp fra vore slægtninge og venner. Og vi beder Eder, kære særlige venner, med al flid om at tænke på vores bedste, hvor I kan, således som I længe har gjort, det vil vi altid gengælde Eder, hvor vi kan og formår. Givet i Schwerin dagen efter ottendedagen efter den hellige jomfru Marias himmelfart[2]) under vort sekret.

1) brevet mangler år, men er udstedt i 1398, jf. nr. 611. – 2) 15. august.

1398. 28. august. København. 624

Kong Erik 7. af Pommern stadfæster hansestædernes privilegier og friheder i Danmark i overensstemmelse med tidligere givne privilegier.

Original på nedertysk i Lübeck.

Vi Erik, af Guds nåde konge af Danmark, Sverige, Norge og de venders og goters konge, hertug af Pommern, erkender og bevidner åbent med dette brev, at på grund af særlig kærlighed, venskab og gunst, som vi og vort rige har nydt af borgmestrene, rådmændene, borgerne, købmændene, tjenerne og indbyggerne i de nedenfor anførte stæder, nemlig Lübeck, Hamburg, Stralsund, Greifswald, Stettin, Kolberg, Stargard, Köln og Bremen, i Preussen Kulm, Thorn, Elbing, Danzig, Königsberg (og) Braunsberg, i Livland Riga, Dorpat, Reval, Pernau og alle, der er i deres tyske hanse, og som vi også fremover håber på for os og vore riger og forventer af dem, så vil vi på grund af særlig kærlighed og nåde efter enstemmigt råd og god vilje hos os og vor kære frue og moder, dronning Margrete, og vore kære trofaste nedenfor anførte rådgivere fra Danmark, (nemlig) ærkebiskop Jakob af Lund, biskop Peder af Roskilde, biskop Tetze af Odense, biskop Bo af Århus, hr. Henning Podebusk, hr. Jens Andersen, hr. Jens Rud, hr. Folmer Jakobsen, hr. Mikkel Rud, hr. Anders Jakobsen, hr. Jakob Absalonsen, hr. Johan Olufsen, hr. Jens Due, hr. Niels Ivarsen, hr. Peder Nielsen af Ågård, hr. Abraham Brodersen, hr. Stig Pedersen, hr. Predbjørn Podebusk, hr. Hans Podebusk, hr. Peder Walkendorp, hr. Bernike Skinkel, hr. Stig Ågesen, hr. Jens Lavesen, hr. Anders Olufsen af Næsby, hr. Mogens Munk, hr. Bjørn Olufsen, hr. Jens Falk, hr. Jens Nielsen af Aunsbjerg, over for de fornævnte stæder og deres borgmestre, rådmænd, borgere, købmænd, tjenere og indbyggere stadigt samtykke i og bekræfte alle og hver enkelt af deres rettigheder, privilegier og friheder, som hver af dem i særdeleshed og den ene med den anden har fået forlenet og givet af vore forældre og forfædre, kongerne af Danmark – i salig ihukommelse – således at de alle og hver enkelt af dem uden hindring fra os og vore embedsmænd, fogeder og undersåtter, skal nyde dem i alle måder, artikler og punkter, som de er nedfældet af vore forældre og forfædre, kongerne af Danmark, og også, at vi og vort rige og vore undersåtter skal bruge og nyde alle rettigheder, artikler og punkter, som disse fornævnte stæder har nedfældet og beseglet for vore forældre og forfædre, kongerne af Danmark. Og til yderligere erkendelse og sikkerhed for alle disse forskrevne punkter så har vi, fornævnte

kong Erik med vore fornævnte tro rådgivere ladet vort og deres segl hænge under dette brev, der er givet og skrevet i København i det Herrens år 1398 onsdagen næst efter den hellige apostel Bartholomæus' dag.

625 1398. 28. august. København.

Dronning Margrete stadfæster kong Erik 7. af Pommerns brev af 1398 28. august.

Original på nedertysk i Lübeck.

Vi Margrete, af Guds nåde datter af kong Valdemar af Danmark, erkender og bevidner åbent med dette brev, at vi har overværet, at vor søn, kong Erik, har givet de stæder, der nu er den tyske hanse, et brev, der ord til andet lyder, som herefter står. Vi Erik, af Guds nåde konge af Danmark (*o.s.v.* = *nr. 624*). Og vi forskrevne Margrete vil på grund af kærlighed, venskab og gunst, som vi har nydt fra disse stæder og også herefter håber og formoder at nyde fra dem fremover, vi samtykker i, bekræfter og stadfæster alle disse forskrevne artikler på alle måder, der forskrevet står, på vore vegne. Og til yderligere vitterlighed for alle disse forskrevne artikler, så har vi ladet vort segl hænge under dette brev. Givet år og dag samt sted som ovenfor.

626 1398. 28. august. København.

Kong Erik 7. af Pommern stadfæster hansestædernes privilegier og friheder i Sverige i overensstemmelse med tidligere givne privilegier.

Original på nedertysk i Lübeck.

Vi Erik, af Guds nåde konge af Sverige, Danmark, Norge og de venders og goters konge, hertug af Pommern, erkender og bevidner åbent med dette brev, at på grund af særlig kærlighed, venskab og gunst, som vi og vort rige har nydt af borgmestrene, rådmændene, borgerne, købmændene, tjenerne og indbyggerne i de nedenfor anførte stæder, nemlig Lübeck, Hamburg, Stralsund, Greifswald, Stettin, Kolberg, Stargard, Köln og Bremen, i Preussen Kulm, Thorn, Elbing, Danzig, Königsberg (og) Braunsberg, i Livland Riga, Dorpat, Reval, Pernau og alle, der

nu er i den tyske Hanse, og som vi også fremover håber på for os og vore riger og forventer af dem, så vil vi på grund af særlig kærlighed og nåde efter enstemmigt råd og god vilje hos os og vor kære frue og moder, dronning Margrete, og vore kære trofaste nedenfor anførte rådgivere fra Sverige, nemlig ærkebiskop Henrik af Uppsala, biskop Knut af Linköping, biskop Tord af Strängnäs, biskop Nils af Västerås, biskop Bjørn af Åbo, hr. Karl af Tofta, hr. Sten Bengtsson, hr. Eringisl Nilsson, hr. Sten Bosson, hr. Ture Bengtsson, hr. Tord Bonde, hr. Algot Magnusson, hr. Ivar Nilsson, hr. Filip Karlsson og hr. Arvid Bengtsson, riddere, over for de fornævnte stæder og deres borgmestre, rådmænd, borgere, købmænd, tjenere og indbyggere stadigt samtykke i og bekræfte alle og hver enkelt af deres rettigheder, privilegier og friheder, som hver af dem i særdeleshed og den ene med den anden har fået forlenet og givet af vore, i salig ihukommelse, forældre og forfædre, kongerne af Sverige, således at de alle og hver enkelt af dem uden hindring fra os og vore embedsmænd, fogeder og undersåtter, skal nyde dem i alle måder, artikler og punkter, som de er nedfældet af vore forældre og forfædre, kongerne af Sverige, og også, at vi og vort rige og vore undersåtter skal bruge og nyde alle rettigheder, artikler og punkter, som disse fornævnte stæder har beseglet og nedfældet for vore forældre og forfædre, kongerne af Sverige. Og til yderligere erkendelse og sikkerhed for alle disse forskrevne punkter så har vi, fornævnte kong Erik, og med os vore fornævnte trofaste rådgivere ladet vort og deres segl hænge under dette brev, der er givet og skrevet i København i det Herrens år 1398 onsdagen næst efter den hellige apostel Bartholomæus' dag.

1398. 29. august. 627

Kong Erik 7. af Pommern stadfæster Stockholms privilegier.

Afskrifter på nedertysk i hanserecesserne.

Vi Erik, af Guds nåde konge af Danmark, Sverige, Norge, de venders og goters konge og hertug af Pommern, erkender og bevidner med dette nærværende brev, at eftersom vi har hørt og erfaret, at rådmændene, borgerne og indbyggerne i staden Stockholm har vist sig trofaste og gode mod vor onkel[1]), kong Albrecht, og da vi håber og formoder, at de også herefter vil vise sig trofaste mod os, vore arvinger og vore efterkom-

mere, så er vi med velberåd hu, vilje og samtykke fra vort råd og vor kære frue og moder, dronning Margrete, og vore kære trofaste rådgivere på grund af særlig nåde og gunst blevet enige om, at vi vil lade vore kære trofaste borgmestre, rådmænd, borgere og alle indbyggere, gejstlige og verdslige, i Stockholm beholde alle deres rettigheder, privilegier og friheder, som de havde haft fra gammel tid indtil den dag, da man skrev år 1395 på vor kære frues højtidsdag, da hun blev født[2]), fra konge til konge og Sveriges rige, fra den gejstlige stand og hansekøbmanden ligeledes alle sine rettigheder, privilegier og friheder, som de havde haft inden for Stockholm og i hele Sveriges rige indtil den forskrevne tid, og at forbedre og ikke forværre dem. Det er sket efter råd og vilje fra de ærlige fædre og herrer, vore tro rådgivere, nemlig hr. Jakob af Lund, hr. Vinald af Nidaros, ærkebiskopper, Peder af Roskilde, hr. Øystein af Oslo, biskopper, hr. Sten Bengtsson, hr. Henning Podebusk, hr. Jens Andersen, hr. Jens Rud, hr. Mikkel Rud, hr. Folmer Jakobsen, hr. Jakob Absalonsen og hr. Jens Due, riddere. Og til større erkendelse af alle disse forskrevne punkter har vi med vidende ladet vort segl hænge under dette brev, der er givet efter Guds fødsel 1398 år derefter på sankt Johannes Døberens dag, den dag han fik hugget hovedet af.

1) her opfattet i vid betydning. Forlægget har *vnsen omen*. Albrecht var Eriks morfaders broder. – 2) 8. september.

628 1398. 29. august. København.

Kong Erik 7. af Pommern stadfæster hansestædernes privilegier og friheder i Norge i overensstemmelse med tidligere givne privilegier.

Original på nedertysk i Lübeck.

Vi Erik, af Guds nåde konge af Norge, Danmark, Sverige, de venders og goters konge og hertug af Pommern, erkender og bevidner åbent med dette brev, at på grund af særlig kærlighed, venskab og gunst, som vi og vort rige har nydt fra borgmestrene, rådmændene, borgerne, købmændene, tjenerne og indbyggerne i de nedenfor anførte stæder, (nemlig) Lübeck, Hamburg, Stralsund, Greifswald, Stettin, Kolberg, Stargard, Köln og Bremen, i Preussen Kulm, Thorn, Elbing og Danzig, Königsberg og Braunsberg, i Livland Riga, Dorpat, Reval, Pernau og alle, der nu er i den tyske Hanse, og som vi også fremover håber på for os og

vore riger og forventer af dem, så vil vi på grund af særlig kærlighed og nåde efter samdrægtigt råd og god vilje hos os og vor kære frue og moder, dronning Margrete, og vore kære trofaste nedenfor anførte rådgivere fra Norge over for de fornævnte stæder og deres borgmestre, rådmænd, borgere, købmænd, tjenere og indbyggere stadigt samtykke i og bekræfte alle og hver enkelt af deres rettigheder, privilegier, friheder og gamle sædvaner efter de privilegiers ordlyd, som hver af dem i særdeleshed og den ene med den anden har fået forlenet og givet af vore, i salig ihukommelse, forældre og forfædre, kongerne af Norge, således at de alle og hver enkelt af dem uden hindring fra os og vore embedsmænd, fogeder og undersåtter, skal nyde dem i alle måder, artikler og punkter, som de er nedfældet af vore forældre og forfædre, kongerne i Norge, og også, at vi og vort rige og vore undersåtter i Norge skal bruge og nyde alle rettigheder, friheder, artikler og punkter, som disse fornævnte stæder har nedfældet og beseglet for vore forældre og forfædre, kongerne i Norge. Til yderligere erkendelse og sikkerhed for alle disse forskrevne punkter så har vort riges rådgivere og mænd i Norge, nemlig hr. Vinald, af Guds nåde ærkebiskop af Nidaros, hr. Olav og hr. Øystein, af samme nåde biskopper af Stavanger og af Oslo, hr. Arnbjørn, provst i Bergen, hr. Arnold, provst i Oslo, hr. Gaute Erikssøn, hr. Alf Haraldssøn, hr. Ogmund Bolt, hr. Endrid Erlandssøn, riddere, Otto Rømer, Håkon Sigurdssøn, Halvard Alfssøn, Olav Pederssøn, Gunnar Kane, Eiliv Torgotssøn, Sigurd Hummelow og Sigurd Unessøn, væbnere, ladet deres segl sammen med vort segl hænge under dette brev, der er givet og skrevet i København på sankt Johannes Døberens dag, da han fik hugget hovedet af, år 1398 efter Guds fødsel.

1398. 29. august. København. 629

Dronning Margrete stadfæster kong Erik 7. af Pommerns brev af 1398 29. august.

Vidisse af 1399 16. august.

Vi Margrete af Guds nåde, datter af kong Valdemar af Danmark, erkender og bevidner åbent med dette brev, at vi har overværet, at vor søn, kong Erik, har givet de stæder, som nu er i den tyske hanse, et brev, der ord til andet lyder, som herefter står skrevet. Vi Erik, af Guds

nåde (*o.s.v.* = *nr. 628*). Og vi forskrevne Margrete vil på grund af kærlighed, venskab og gunst, som vi har nydt fra disse forskrevne stæder, og også fremover håber på og fremdeles regner med at nyde fra dem, stadigt samtykke i og stadfæste alle disse forskrevne punkter i alle henseender, der forskrevet står på vore vegne. Og til yderligere vitterlighed for alle disse forskrevne punkter, så har vi ladet vort segl hænge under dette brev. Givet år, dag og sted som ovenfor[1]).

1) jf. nr. 628.

630 1398. 29. august.

Repræsentanter for Lübeck, Stralsund og Elbing for de preussiske stæder erklærer, at de stadfæstelser af hansestædernes privilegier, som kong Erik 7. af Pommern og dronning Margrete har udstedt, ikke gælder for Rostock, Wismar og de øvrige mecklenburgske stæder samt Visby, førend de har sluttet forlig vedrørende de tre rigers klager mod dem.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Vi, Henrik Westhof og Henning van Rentelen fra Lübeck, Gerhard Papenhagen og Wulf Wulflam fra Stralsund, Johan v. Thorn fra Elbing, sendebude på de preussiske stæders vegne for de forskrevne stæder, erkender og bevidner med dette nærværende brev, at alene de højbårne fyrster, hr. Erik af Danmark, Sverige og Norge, de venders og goters konge og hertug i Pommern, og fru Margrete, dronning af Danmark, Sverige og Norge, af kærlighed til os og på vor bøn har stadfæstet og bekræftet for alle stæder, der er i Hanse(forbundet), sådanne privilegier og friheder, der er givet og nedfældet for de samme stæder af deres forældre og forfædre i de tre riger Danmark, Norge og Sverige, som de breve, de har givet os derpå, klart viser; imidlertid har vi modtaget stadfæstelsen med et sådant løfte, at hr. kongen og fru dronningen og de tre forskrevne riger har undtaget dem fra Rostock og Wismar og de andre stæder i landet Mecklenburg og staden Visby indtil den tid, hvor de, i mindelighed eller ved proces, kan komme til en afgørelse med dem angående den anklage, de mener at have mod dem. Men når de i mindelighed eller ved proces har afgjort det, så skal de nyde de samme friheder og privilegier på alle måder, som vi nyder, og ikke bruge eller nyde dem før. Og mellem her og næstfølgende pinse skal hver af os fra sit råd

og sin stad sende den herre konge og fru dronningen et brev beseglet med stadens segl, fra ord til andet som dette brev lyder. Og for at alle ting skal være således, som her er forskrevet, så har vi til yderligere sikkerhed ladet vore segl hænge under dette brev, der er givet og skrevet år 1398 efter Guds fødsel på sankt Johannes Døberens dag, hvor han blev halshugget.

1398. 29. august. København. 631

Kong Erik 7. af Pommern stadfæster Kampens privilegier og friheder i Danmark.

Original på nedertysk i Kampen.

Vi Erik, af Guds nåde konge af Danmark, Sverige, Norge, de venders og goters konge og hertug af Pommern, erkender og bevidner åbent med dette brev, at på grund af særlig kærlighed og nåde, efter samdrægtig råd og god vilje fra os og vor kære frue og moder, dronning Margrete, og vore trofaste rådgivere fra Danmark samtykker vi stadigt og fast i og stadfæster over for borgmestrene, magistraterne[1]), rådmændene, borgerne, købmændene, tjenerne og indbyggerne i staden Kampen alle rettigheder, privilegier og friheder, som hver af dem i særdeleshed og den ene med den anden har fået forlenet og givet af vore, i salig ihukommelse, forældre og forfædre, kongerne af Danmark, således at de alle og hver enkelt af dem uden hindring fra os og vore embedsmænd, fogeder og undersåtter, skal nyde dem i alle måder, artikler og punkter, som de er nedfældet af vore forældre og forfædre, kongerne af Danmark, og også, at vi og vort rige og vore undersåtter skal bruge og nyde alle rettigheder, artikler og punkter, som vore forældre og forfædre, kongerne af Danmark, har beseglet og nedfældet for denne fornævnte stad. Og til yderligere erkendelse og sikkerhed for alle disse forskrevne punkter, så har vi, fornævnte kong Erik, ladet vort segl hænge under dette brev, som er givet og skrevet i København i det Herrens år 1398 på sankt Johannes Døberens halshuggelsesdag.

1) forlægget har *skepen*, jf. herom DRB. II 5 nr. 168 note 2; II 8 nr. 13 note 2; II 9 nr. 200 note 1.

632 1398. 29. august. København.

Ærkebiskop Jakob af Lund erkender at skylde hr. Johan Deergarde, storskaffer i Marienburg, den tyske orden og Thorn, Elbing og Danzig 5000 engelske nobler for det gods, der bjergedes på Bornholm, og aftaler en ordning om betalingen.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Vi Jakob, af Guds nåde ærkebiskop af Lund, Sveriges primas og pavens legat, erkender og bevidner med dette nærværende brev, at vi og vore efterkommere i ret og redelig gæld skylder den ærlige mand, hr. Johan Deergarde, storskaffer i Marienburg hos den tyske orden, ordenen og de nedenfor nævnte stæder, Thorn, Elbing og Danzig 5000 nobler i god engelsk mønt på grund af det gods, der drev i land og blev bjerget op på vort land Bornholm, og som blev vurderet til 8000 nobler, der dog på grund af den allerhøjeste fyrstindes bøn og kærlighed, vor nådige frue, fru Margrete, dronning af Danmark, Norge og Sverige, der dér var til stede, af de fornævnte ærlige (mænd), nemlig storskafferen og stæderne, blev fastsat til 5000 nobler. Disse samme 5000 nobler (erklærer)[1]) vi Jakob, forskrevne ærkebiskop, med vore efterkommere på tro og love uden nogen svig at betale i Danzig og at overdrage på rådhuset på den time og dag, som herefter står skrevet. For det første så skal og vil vi give og betale til den ærlige gejstlige mand, hr. Johan Deergarde, ordenen, de fornævnte stæder hvert år 1000 nobler, så længe, indtil de fornævnte 5000 nobler er betalt helt og holdent af os eller vore efterkommere, idet vi begynder at betale nu fra den førstkommende sankt Mortens dag[2]), fremdeles over et år de første 1000 nobler, og til de samme 1000 nobler, som bliver betalt dem således på den første dag, skal medindregnes de 500 mark lybsk og 35 mark preussisk, som vi tilforn har betalt og udredet af disse 1000 nobler. Disse 500 mark lybsk og 35 mark preussisk skal de fradrage for os ved betalingen af de første 1000 nobler. Fremdeles skal og vil vi i det andet år derefter på sankt Mortens dag[2]) betale 1000 nobler, i det tredje år også 1000 nobler på samme dag, i det fjerde år igen 1000 nobler, i det femte år igen 1000 nobler. Således skal og vil vi give de 5000 nobler minus de 500 mark lybsk og 35 mark preussisk mindre, der allerede er udredet, til storskafferen, ordenen, de fornævnte stæder med nobler, med andre penge, der er gængse og gangbare for noblerne, eller med andet gods, hvormed en købmand fuldt ud kan betale en anden og give det på den time og dag, der er forskrevet. Og det lover vi og vore

efterkommere trofast og lover det uden svig og udflugter efter kanonisk eller romersk ret. Og til yderligere sikkerhed så har vi ladet vort segl hænge under dette brev. Givet i København i det Herrens år 1398 på Johannes Døberens halshuggelsesdag.

1) dette eller et lignende verbum mangler i forlægget. – 2) 11. november.

[1398][1]). 30. august. København. 633

Hansestædernes rådsudsendinge pålægger fogederne i Skåne ikke at yde købmændene fra stæderne i Bagpommern støtte på feddene, da de ikke har hjulpet Greifswald og Stettin som aftalt.

Afskrift af koncept på nedertysk i hanserecesserne.

Efter hilsenen. Kære venner[2]).

Sendebudene fra stæderne Stralsund, Greifswald og Stettin har åbenbaret for os, at stæderne hinsides Swine, der var givet dem til hjælp til forsvaret på havet, intet havde gjort ved det, der var overdraget dem af stæderne. Derfor vid, at på det møde, der sidst var i Lübeck, blev det aftalt, at hvis det var sådan, at nogle af de stæder, der var givet dem til hjælp, var der og ikke gjorde imod dem, som man var blevet enige om, denne stads skibe skulle man ikke laste noget sted, og ingen foged skulle beskytte købmændene fra de stæder på noget fed i Skåne. Derfor skal I føje det så, at det bliver ordnet således, som det er forskrevet, med købmændene og skipperne i de forskrevne stæder undtagen med dem fra Kolberg, der dér havde tilbudt sig til at gøre det, de var pligtige til, og der var også nogle, der havde tilbudt at yde retfærdighed, dem kan I derfor også beskytte. Fremdeles har vi lagt os vel på sinde, at fogeden fra Preussens stæder og fogeden fra Greifswald og Stettin ikke er enige angående deres stemme og møde, det har vi visselig fået fortalt, at I har skubbet sagen over til hansestæderne. Det er vores mening, at I skal stræbe efter, at indtil den tid, hvor stæderne kommer sammen et eller andet sted, skal sagen forblive i ro. Vær befalet i Gud. Skrevet under hr. Henrik Westhofs segl, som vi alle her bruger, på dagen for de hellige Felix og Adauctus.

Rådsudsendinge fra den tyske hanses søstæder forsamlet i København til møde på dagen for nærværende brev.

1) brevet mangler år, men da det er udstedt i tilslutning til forhandlingerne i København 1398. 1. august, nr. 611, må det ligeledes dateres til 1398. – 2) brevet er skrevet til fogederne i Skåne, jf. nr. 611 § 13.

634 [1398. Omkr. 30. august][1]). København.

Hansestædernes rådsudsendinge erklærer over for de flanderske stæder, at hvis disse vil overtage pacificeringen af Vesterhavet mellem Skagen og Frisland, vil de tage sig af Østersøen.

Koncept på nedertysk i hanserecesserne.

Ærlige kære venner.

Da I tidligere havde skrevet til herrerne fra Lübeck og bedt dem om at hjælpe Eder med at fredeliggøre havet, og da herrerne fra Lübeck endvidere havde skrevet til os, således at vi havde talt om det i vore rådsforsamlinger og var kommet overens, så er det således, at hvis I og stæderne, der ligger ved Eder, virkeligt vil stræbe efter, at der intet røveri forekommer på Vesterhavet fra Skagen og (til) Frisland, så vil vi gerne, hvis Gud vil, have vort forsvar på havet til foråret for at fredeliggøre Østersøen, som vi har aftalt denne sommer. Derfor beder vi Eder venligt om ikke at udsætte det og dertil rådføre Eder med de stæder, som ligger ved Eder, så at I virkelig har Eders forsvar på havet til foråret, thi vi frygter, at hvis der til foråret intet forsvar ligger på havet, så må købmanden blive hjemme hele året, indtil vi erfarer, at købmanden kan sejle sikkert. Og vi beder om, at I skriver Eders svar derom til herrerne fra Lübeck. Givet i København.

1) brevet må formodentlig være udstedt omtrent samtidigt med nr. 633 af 30. august.

635 [1398. Omkr. 30. august. København][1]).

Hansestædernes rådsudsendinge meddeler den tyske købmand i Brügge, at man har aftalt forhandlinger med dronning Margrete i Vordingborg førstkommende pinse om de klager, der kan rejses mod folk fra Danmark, Norge og Sverige; disse skal være rejst inden den 6. december.

Afskrift af koncept på nedertysk i hanserecesserne.

Efter hilsenen. Kære venner.

I skal vide, at vi har aftalt at holde et møde med fru dronningen i Vordingborg næstfølgende pinse[2]) for at skaffe alle de anklagepunkter ud af verden, som købmanden mener at have mod de tre rigers, (nemlig) Danmark, Norge og Sveriges mænd og undersåtter. Og man skal yderligere mellem nu og næstfølgende sankt Nicolaus' dag[3]) lade fru

dronningen vide, hvem af hendes mænd og undersåtter det er, der er under anklage, og hvorfor, for at hun kan indkalde dem til det forskrevne møde. Og den, der vil anklage nogen der, han skal komme til det samme møde eller sende sit befuldmægtigede bud derhen, som er bemyndiget til at lade sagen afgøre i mindelighed eller ved proces. Skulle det ske, at nogen mand, som anklagede en af dronningens mænd, undlod at komme derhen eller at sende sit befuldmægtigede bud på det forskrevne tidspunkt, ham kan man ikke mere tillade at få sagen afgjort ad rettens vej. Enhver kan gøre vitterligt for sine venner, at han lader sin sag beskrive og føje således, at fru dronningen bliver bekendt med den før denne forskrevne tid. Skulle det endvidere ske, at nogen mand af dronningens mænd eller undersåtter, som var under anklage fra købmanden, blev indkaldt af fru dronningen til at komme til det forskrevne møde og ikke kom, han skal gælde som skyldig i den anklage, som købmanden har mod ham, og fru dronningen skal være ham behjælpelig med ufortøvet at få rådighed over ham og alt hans gods.

1) brevets modtagere er den tyske købmand i Brügge, jf. nr. 605. Det er formodentlig udstedt omtrent samtidigt med nr. 633 af 30. august. – 2) pinsedag falder 1399 på 18. maj. – 3) 6. december.

1398. 1. september. København. 636

Den pavelige nuntius Ludouicus de Ballionibus, købmand fra Perugia, billiger, at hr. Svend, kannik i Stavanger, som har påtaget sig at oppebære, hvad der skyldes det apostoliske kammer i Stavanger stift, må beholde en tiendedel af de indkomne værdier.

Original i det norske rigsarkiv.

Ludouicus de Ballionibus, købmand fra Perugia, nuntius, udsendt med anledning i nogle af den højeste herre pavens og det apostoliske sæde og kammers sager, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud. ..... Givet i København i det Herrens år 1398 den 1. september.

1398. 1. september. København. 637

Kong Erik 7. af Pommern slutter overenskomst med Konrad v. Jungingen, højmester for den tyske orden, ordenen og landene Preussen og Livland og deres stæder.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Vi Erik, af Guds nåde konge af Danmark, Sverige, Norge, de venders og goters konge og hertug af Pommern, erkender og bevidner med dette nærværende brev, at på grund af særlig kærlighed, venskab og gunst, som vi har erfaret har været fra gammel tid og til nu mellem vore forældre og forfædre, kongerne i vore tre riger, nemlig Danmark, Sverige, Norge, og højmesteren for den tyske orden og hans (folk), og som også nu både vort fornævnte rige og vore føler og mærker fra ham og fra hans (folk) og også fremover håber og formoder at nyde fra ham og hans, om Gud vil, så har vi efter råd og vilje fra den allerhøjeste fyrstinde, fru Margrete, dronningen, vor kære frue og moder, og efter råd fra vort råd i disse tre forskrevne kongeriger sluttet venskab, mindelighed, samdrægtighed og en fuldkommen fred til evige tider med de ærværdige herrer, hr. Konrad v. Jungingen, højmester for den tyske orden, og hans efterkommere og med den hele orden og landene Preussen og Livland og deres stæder deri, hvorefter vi, vore arvinger og efterkommere og vore fra de forskrevne riger hverken vil eller skal på nogen måde gøre noget mod dem eller deres på nogen måde, hverken med råd eller dåd, og heller ikke have nogen krig eller fejde med dem og ikke tilføje dem ulempe eller skade på nogen måde, uden al slags svig og udflugter, dog således, at de lader os og vore og vore venner blive i vore rettigheder, og de gensidigt øver ret mod hinanden. Og hvis nogen eller nogen herre stiftede krig eller ufred med den fornævnte hr. højmesteren, hans efterkommere eller hans forskrevne lande, så skal vi og vore sidde stille og ikke yde nogen hjælp dertil, hverken med råd eller dåd, som forskrevet står. Ligeledes, som forskrevet står, skal de og deres på alle måder gengælde og være forpligtede over for os, vore arvinger, efterkommere, konger af de forskrevne riger og disse forskrevne riger og vore, og på ingen måde gøre eller forårsage os og vore og disse forskrevne riger nogen ulempe og skade, som forskrevet står. Vi vil også, at de fra deres lande kan søge vore riger for at købslå der, at rejse dertil og føre deres gods og varer dertil, for at handle efter sådanne privilegier og breve og på sådan måde, som vi her i København har stadfæstet over for de stæder, der nu er i den tyske hanse. Ligeledes skal vore og de fra disse forskrevne riger på deres side drage og føre deres gods og varer til de forskrevne lande Preussen og Livland for at handle på alle måder, som det har været fra gammel tid indtil nu, og som det skal gælde gensidigt til evige tider herefter, som forskrevet står. For at alle disse forskrevne punkter og artikler skal blive over-

holdt helt stadigt og fast af os og vore efterkommere, på alle måder, som forskrevet står, så har vi, forskrevne kong Erik, med vilje og enighed ladet vort segl og vore forskrevne tre rigers rådgiveres segl, hvis navne står skrevet herefter, hr. Jakob af Lund, Henrik af Uppsala, Vinald af Nidaros, ærkebiskopper, Peder af Roskilde, Tord af Strängnäs, Øystein af Oslo, Tetze af Odense, Torsten af Skara, Olav af Stavanger, Bo af Århus, Bjørn af Åbo, Nils af Västerås, Lave af Viborg, biskopper, Arnbjørn i Bergen, Arnold i Oslo, provster, Henning Podebusk, Karl af Tofta, Gaute Eriksøn, Jens Andersen, Sten Bengtsson, Jens Rud, Eringisl Nilsson, Mikkel Rud, Sten Bosen, Folmer Jakobsen, Anders Jakobsen, Alf Haraldssøn, Ture Bengtsson, Jakob Absalonsen, Tord Bonde, Johan Olufsen, Algot Magnusson, Jens Due, Ogmund Bolt, Filip Karlsson, Niels Ivarsen, Predbjørn Podebusk, Erik Erlandsson, Peder Nielsen af Ågård, Svarteskåning, Abraham Brodersen, Ivar Nilsson, Stig Pedersen, Fikke v. Vitzen, Erik Nilsson, Hans Podebusk, Arvid Bengtsson, Peder Walkendorp, Magnus Håkonsson, Bernike Skinkel, Torkil Haraldsson, Stig Ågesen, Gøtstav Mattsson, Jens Lavesen, Gerhard Snakenborg, Heine Snakenborg, Endrid Erlandssøn, Knut Uddeson, Anders Olufsen af Næsby, Magnus Trottesson, Mogens Munk, Erland Knutsson, Bjørn Olufsen, Magnus Sture, Tord Petersson, Jens Falk, Lars Ulfsson, Nils Magnusson, Karl Öra, Nils Gädda, Amund Hat, Gøtstav Magnusson, Nils Boson, Mogens Lavesen, Jens Eskilsen, Jens Nielsen af Aunsbjerg og Mathias Götstavsson, riddere, Otto Rømer, Karl Karlsson, Håkon Sigurdssøn, Halvard Alfssøn, Godskalk Bengtsson, Olav Pederssøn, Gunnar Kane, Eiliv Torgotssøn, Sigurd Hummelow og Sigurd Unessøn, væbnere, hænge under dette nærværende brev, der er givet og skrevet i København år 1398 efter Guds fødsel på bekenderen sankt Egidius' dag.

1398. 1. september. København. 638

Ærkebiskop Vinald af Nidaros og biskop Øystein af Oslo eftergiver alle, der besøger sankt Clara kirke og kloster i Roskilde i from hensigt eller rækker en hjælpende hånd til dens bygningsfond, 40 dage af den dem pålagte kirkebod.

Original i den arnamagnæanske samling.

Vinald, af Guds miskundhed ærkebiskop af Nidaros, og Øystein, af samme nåde biskop af Oslo og dennes lydbiskop, til alle troende i

Kristus, til hvem dette brev når frem, hilsen og oprigtig kærlighed med Gud.

Vi håber at formilde den almægtige Gud ved uddeling af almisser, hvilket kan opflamme de hengivne til at udføre en eller anden kærlighedsgerning. For alle vore undergivne eller alle dem i vore stifter, som i sandhed angrer og har aflagt bekendelse, og som på grund af hengivenhed, pilgrimsfærd, bøn, messer, begravelse af afdøde og prædiken besøger sankt Clara kloster i Roskilde, og som går rundt om kirkegården under bøn for de afdøde, og som følger sakramenterne til de skrøbelige, eller som overværer de øvrige hellige handlinger, og som ligeledes ved den sene klokkeringning efter den romerske kuries skik med bøjede knæ fromt og hengivent tre gange beder Fader Vor og Ave Maria for rigerne Danmarks, Norges og Sveriges og for vore kirkers fred og stilling, og hver gang de med hengivent sind har gjort det foran omtalte eller noget af det foran omtalte, eller de rækker en hjælpende hånd til samme kirkes eller klosters bygningsfond eller til gavn for brødrene eller søstrene sammesteds, dem eftergiver enhver af os derfor nådigt i Herren 40 dage af den dem pålagte kirkebod i tillid til den almægtige Guds miskundhed og hans hellige apostle Peters og Paulus' myndighed. Givet i København under vort segl i det Herrens år 1398 på abbeden sankt Egidius' dag.

639 1398. 2. september.

Biskop Peder af Roskilde bekræfter eksimeringen af kapellet på Vilm, jf. nr. 347.

Original i Putbus, tabt efter 2. verdenskrig.

640 1398. 3. september. København.

Biskop Olav af Stavanger og provst Arnbjørn ved apostelkirken i Bergen vidimerer pave Bonifacius 9.s bulle af 1398 17. april.

Original i det norske rigsarkiv.

I Guds navn amen. Det skal med dette brev være klart for alle, at vi nedenfor nævnte vidner, der særligt er tilkaldt hertil, har set og gennemlæst og desuden omhyggeligt overvejet den højhellige fader i Kristus

og vor herre hr. Bonifacius, ved Guds værdige forsyn den hellige og ukrænkelige romerske og verdensomfattende kirkes niende paves brev under hans rette blybulle, uskrabet, ustungent, på enhver måde ubeskadiget og umistænkeligt i enhver henseende, og som indeholdt følgende ordlyd ord til andet i sin helhed. Bonifacius, biskop, Guds tjeneres tjener (*o.s.v. = nr. 575*). Til klart vidnesbyrd om alt det fornævnte har vi Olav, af Guds nåde biskop af Stavanger, og Arnbjørn, provst ved de tolv apostles kirke i Bergen og leder af kongen af Norges kapeller, ladet vore segl hænge under dette brev. Skrevet i København den 3. september år 1398 efter Herrens menneskevorden.

1398. 5. september. København. 641

Biskop Peder af Roskilde eftergiver alle, der besøger Roskilde sankt Clara klosterkirke i from hensigt eller rækker en hjælpende hånd til dens bygningsfond, 40 dage af den dem pålagte kirkebod.

Original i den arnamagnæanske samling.

Peder, af Guds miskundhed biskop af Roskilde, til alle troende i Kristus, til hvem dette brev når frem, hilsen og oprigtig kærlighed med Gud.

Vi tror at formilde den almægtige Gud, når vi ved benådninger og forladelser velvilligt opildner dem, der er ham hengivne, til at udføre en eller anden kærlighedsgerning. For alle, som således i sandhed angrer og har aflagt bekendelse, og som på grund af hengivenhed, pilgrimsfærd, bøn, messer, begravelse af afdøde og prædiken besøger kirken ved sankt Clara kloster i Roskilde, og som går rundt om kirkegården under bøn for de afdøde, og som følger sakramenterne til de skrøbelige, eller som rækker en hjælpende hånd til den ikke byggede kirkes bygningsfond og af konventsbygningen, der er næsten ødelagt, eller til gavn for brødrene eller søstrene sammesteds, og som arbejder for opførelsen af bygningen, og som fremdeles ved den sene klokkeringning efter den romerske kuries skik med bøjede knæ fromt og hengivent tre gange beder Fader Vor og Ave Maria for Danmarks riges og vor kirkes fred og stilling eller på hengiven vis ærer Jesu Kristi og Marias navne eller ordet, der blev kød, og bøjer sig fromt for disse eller overværer de øvrige hellige handlinger, og hver gang de med hengivent sind har gjort det foran omtalte eller noget

af det foran omtalte, eftergiver vi dem nådigt i Herren 40 dage af den dem pålagte kirkebod i tillid til den almægtige Guds miskundhed og hans hellige apostle Peters og Paulus' myndighed. Givet i København under vort segl i det Herrens år 1398 på torsdagen før den berømmelige hellige jomfru Marias fødsel.

642 1398. 9. september. Vemmenhögs herredsting.

Tingsvidne af Vemmenhögs herredsting om, at væbneren Anders Stigsen har skødet to gårde i Stora Beddinge til kapitlet i Lund til en årtid for Jakob Nielsens hustru Una.

Original i Uppsala universitetsbibliotek.

Oluf Knudsen, foged på herredstinget i Vemmenhögs herred, Most Josefsen i Jordberga, Klaus Lang i Vallby, Most Truedsen i Sandåkra, Grubbe i Brönnestad, Peder Åstredsen sammesteds og Arvid Åstredsen i Ö. Klagstorp, væbnere, til alle, hvem dette brev når, hilsen evindelig med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at i det Herrens år 1398 mandagen næst efter den hellige jomfru Marias fødselsdag fremstod den velbyrdige mand Anders Stigsen, væbner, personlig på fornævnte herredsting i vor og såre mange andre troværdige mænds nærværelse og skødede, hjemlede og afhændede sine to gårde i Stora Beddinge i Vemmenhögs herred, der ifølge arveretten var tilfaldet ham efter en velbyrdig kvinde ved navn Unas død, fordum Jakob Nielsen i Beddinges hustru, til kapitlet ved kirken i Lund til en årtid for samme Una, hvert år at holde i kirken i Lund, at besidde med rette evindeligt, idet han forpligtede sig og sine arvinger til at hjemle, fri og befri nævnte kapitel fornævnte gårde fra krav og tiltale fra hvem som helst, og dette forudsat, at fornævnte Jakob Nielsen, nævnte Unas ægtefælle, på livstid frit skal have rådighed over nævnte gårde. Desuden overdrog fornævnte Anders Stigsen samme år, dag og sted fornævnte Most Josefsen fuldmagt til at skøde og frit overgive fornævnte gårde oftnævnte kapitel i Lund i hænde på Skånes landsting for fornævnte Unas årtid, således som det ovenfor er nævnt. Til vidnesbyrd om alt det fornævnte er vore segl hængt under dette brev. Givet ovennævnte år, dag og sted.

1398. 10. september. 643

Ingeborg Konstantinsdatter skænker Dalshult i Glimåkra sogn til Bosjø kloster.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Ingeborg Konstantinsdatters gavebrev til Bosjø kloster på gården Dalshult i Glimåkra sogn. Givet tirsdagen næst før ottendedagen efter den hellige jomfrus fødselsdag 1398.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Ingeborg Konstantinsdatter skænker Bosjø kloster en gård, som kaldes Dalshult, i Glimåkra sogn, for at der skal holdes en sjælemesse for hende og hendes forældre. Givet 1398.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Ingeborg Konstantinsdatters gavebrev, givet Bosjø kloster på en gård, kaldet Dalshult, i Glimåkra sogn. Givet 1398.

4. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Gavebrev, udstedt af Ingeborg Konstantinsdatter, givet Bosjø kloster på en gård Dalshult i Glimåkra sogn. Givet 1398.

1398. 10. september. 644

Ingeborg Konstantinsdatter skænker gården Brudekulla i Glimåkra sogn til Bosjø kloster.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Fremdeles fornævnte Ingeborgs gave til nævnte kloster på gården Brudekulla i foromtalte Glimåkra sogn. Givet tirsdagen inden ottendedagen efter den hellige jomfrus fødselsdag 1398.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Fremdeles samme Ingeborgs til Bosjø kloster udstedte gavebrev på en gård i fornævnte Glimåkra sogn, kaldet Brudekulla. Givet 1398.

3. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Enken Ingeborg Konstantinsdatters brev, der lyder, at hun har skænket, skødet og afhændet fra sig og til nonnernes kloster i Bosjø en gård, der kaldes Brudekulla i Glimåkra sogn, hvilket brev ses at være dateret 1398 med fem segl.

4. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Gavebrev af enken Ingeborg Konstantinsdatter, givet nonnerne i Bosjø kloster, på en gård, kaldet Brudekulla, der ligger i Glimåkra sogn. Givet 1398.

645 1398. 20. september.

Karl Nielsen af Kviinge kvitterer hr. Lars Jensen, dekan i Roskilde, for de penge, som Jens Due skyldte ham.

1. Skånebrevsfortegnelsen.

Kvittering udstedt af Karl Billesen (!)[1]), væbner, til hr. Lars Jensen i Roskilde, at han har fået rigtig betaling for den sum penge, som Jens Due skyldte ham, og for hvilke han havde fire gårde i Lackalänga i Torna herred og en i Fuglie i Oxie herred tillige med en vejrmølle i pant. Givet dagen inden apostlen og evangelisten sankt Matthæus' dag.

2. Udkast til Skånebrevsfortegnelsen.

Karl Nielsen af Kviinges kvitteringsbrev, givet Lars Jensen, dekan i Roskilde, vedrørende 205 lybske mark – en sum penge i hvide –, for hvilke penge Jens Due pantsatte fire gårde i Lackalänga i Torna herred og en i Fuglie i Oxie herred. Givet 1398.

1) fejl for Nielsen, jf. udkast til Skånebrevsfortegnelsen og DRB. IV 4 nr. 622.

646 (13)98. 27. september.

Danzig giver Martin Vut anbefalingsbrev til Bornholm angående hans afdøde broders gods.

Registratur i Danzig.

Martin Vut får anbefalingsbrev til Bornholm angående hans sammesteds afdøde broder Vilhelm Vuts gods. Han stillede selv sikkerhed. Forhandlet Cosmas' og Damianus' dag (13)98.

1398. 29. september. 647

Barnum Eriksen, ridder, skøder sit gods i Bildsø til Bent Bille.

Original i rigsarkivet.

Barnum Eriksen, ridder, af Skarresholm til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Jeg vil, at det skal være vitterligt for nulevende og fremtidige, at jeg karsk på legemet og med velberåd hu til nærværende brevviser den velbyrdige mand Bent Bille, væbner, min elskede svoger[1]), med dette brev fuldstændigt har overdraget til evig besiddelse, lovligt har skødet og frit har overgivet i hans og hans arvingers hænder mit gods i Bildsø i Løve herred, nemlig to fjerdedele jord, kaldet fjerdinge[2]), nu øde, på hvilke for ganske nylig Niels Sigersen og Jens Nielsen boede, med samtlige tilliggender til nævnte gods, nemlig agre, enge, græsgange, fiskevande, skove, vådt og tørt, intet undtaget, med hvad benævnelse de end kan opregnes, samt med al ret, der hidtil tilkom mig eller tilkommer mig nu eller i fremtiden vil tilkomme mig til samme. Derfor forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle samme Bent Bille og hans arvinger nævnte gods med alle dets tilliggender og til med ovennævnte ret at fri og frigøre det for krav fra hvilke som helst, således som landets love kræver. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med seglene tilhørende de hæderlige og gode mænd, nemlig herrerne Niels Klementsen, abbed i Sorø, Torben Nielsen, præst, sognepræst ved Vor Frue kirke i Slagelse, Niels Bosen, foged, og Henze Finke, borgmester sammesteds, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 på den glorrige ærkeengel sankt Michaels dag.

1) jf. nr. 621 note 1. – 2) dansk ord i den latinske tekst.

1398. 4. oktober. 648

Ingemar Pedersen kvitterer Sølve Nielsen, høvedsmand på Abrahamstrup, for 20 mark sølv, som denne havde lovet ham på dronning Margretes vegne.

Original i rigsarkivet.

Ingemar Pedersen til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg af nærværende brevviser Sølve Nielsen, høvedsmand på borgen Abrahamstrup, efter mit forgodtbefindende fuldt ud har oppebåret 20 mark sølv, som han har lovet mig på den berømmelige fyrstinde fru Margrete, hr. Valdemars, fordum de danskes konges datters vegne, for hvilke jeg med dette brev erklærer denne for kvit og fuldstændigt fritaget. Til vidnesbyrd herom er mit segl sammen med segl tilhørende de gode mænd, nemlig Hemming Jensen og de herrer Peder Navnesen af Kyndby og Peder Jordansen af Gerlev, præster, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 på bekenderen sankt Franciscus' dag.

649 (13)98. 6. oktober. Leske.

Reces af de preussiske stæders dag i Leske.

Afskrift på nedertysk i Thorn.

Idet Herrens år 98 på søndagen efter Mikkels dag[1]) gennemdrøftede de preussiske stæder i Leske nedenfor skrevne.

<1> For det første, da vi har erfaret, at kong Albrecht af Sverige var kommet til Danzig, da udskød vi alle sager til vor herre højmesterens ankomst, til hvem vi har skrevet derom.

<2> Fremdeles at man skal indkalde alle, der har lidt skade i de tre riger, Danmark, Sverige og Norge, og enhver stad skal til det næste møde bringe beskrevet i en rulle, hvem der har påført dem skaden og hvor og på hvilken tid.

<3> Fremdeles om drengen fra Kalmar, som dronningen forlanger, (og) som er i Thorn hos Hanke Russe, at sende hende samme, om man vil det eller ej.

<4> .....[2])

<5> Fremdeles om man ikke vil give biskoppen af Roskilde, hr. Peder, en gave for bekræftelsen af privilegierne, som han har forseglet, fra Danmarks rige, thi de fra Lübeck og de andre stæder vil sikkert give ham en gave.

<6> .....[3])

1) 29. september. – 2) den udeladte artikel vedrører varigheden af beslaglæggelser. – 3) den udeladte artikel vedrører udgifterne til høvedsmændene for den flåde, der skulle sejle til Flandern.

1398. 9. oktober. Holeby. 650

Kong Erik 7. af Pommern tildømmer ridderen hr. Niels Ivarsen Skagemands ladegård i Malmø.

Original i rigsarkivet.

Erik, af Guds nåde konge af Danmarks, Sveriges og Norges riger, de venders og goters og hertug over pommeranerne, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

I skal vide, at hr. Niels Ivarsen, ridder, på den ene side og Åge Nielsen på den anden, mellem hvem der verserer en strid og retssag på grund af en gård i Malmø, kaldet Skagemands ladegård, på lovlig måde er blevet stævnet til at give møde i vor justitiars nærværelse til en lovlig tidsfrist for på lovmæssig måde at få bragt en ende på denne strid og retssag, hvorefter fornævnte hr. Niels Ivarsen fremstod til den tidsfrist, som var fastsat for dem, nemlig på Dionysius' dag i det Herrens år 1398, ved Holeby kirke på Lolland i nærværelse af de velbyrdige mænd og gode herrer Jens Olufsen, vor høvedsmand på Ålholm, Absalon Mogensen, Tyge Basse, Klaus Bintop, Henning Kabolt, Henrik Wardenberg, riddere, og flere andre troværdige mænd i talrig mængde og lod oplæse og omhyggeligt undersøge breve og forsikringer vedrørende nævnte gård. På grundlag heraf har vort rettertings fornævnte ledere på gyldig vis fået oplyst, lovligt godtgjort og ved slutdom afgjort, at fornævnte gård Skagemands ladegård tillige med sine tilliggender på lovlig vis tilhører fornævnte hr. Niels Ivarsen. Vi tildømmer da ved dette brev nævnte hr. Niels Ivarsen fornævnte gård tillige med alle dens tilliggender til fri besiddelse, indtil den på lovlig vis fravindes ham ad rettens vej ved sandere ret og dokumenter. Givet år, dag og sted som ovenfor under vort rettertings segl med Jens Svendsen Brims som vidne.

1398. 9. oktober. Lund. 651

Jens Most, kannik i Lund, sælger sin gård i Ylleröd til kapitlet i Lund, hvilken dog skal være til hans rådighed på livstid mod en årlig afgift på tyve grot til afholdelse af årtiden for den afdøde kannik hr. Mogens.

Afskrift i Lundebogen.

Jens, kaldet Most, kannik i Lund, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle, nulevende og fremtidige, skal vide, at jeg erkender, at jeg har solgt, skødet og med dette brev ihændegivet det ærværdige kapitel i Lund min gård i Ylleröd i Linderöd sogn med alle samme gårds tilliggender, intet undtaget, til evig retmæssig besiddelse for en passende betaling, således at jeg erklærer mig tilfreds, med det vilkår, at nævnte gård med dens tilliggender, så længe jeg lever, skal stå til min fri rådighed, og jeg ikke forsømmer årligt at erlægge tyve grot af samme i afgift på dagen for hr. Mogens' årtid, fordum kannik i Lund, til afholdelse af samme årtid i samme Lundekor, men efter min død skal fornævnte gård med landbo og bygninger og dens enkelte tilliggender, således som de da forefindes, frit overgå til fornævnte ærværdige Lundekapitels rådighed og frit tilfalde samme kapitel uden modsigelse fra nogen som helst. Ydermere forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle fornævnte ærværdige Lundekapitel fornævnte gård med alle dens tilliggender og at fri og frigøre den fra krav og tiltale fra hvem som helst. Til vidnesbyrd om alt det ovenstående er mit segl tillige med seglene tilhørende de gode mænd Ture Tostesen fra Östra Vram, Niels Bentsen af Trolle-Ljungby og Jens Most af Jordberga, væbnere, hængt under dette brev. Givet i Lund i det Herrens år 1398 på sankt Dionysius' dag.

652 1398. 10. oktober. Almarstäk.

Svend Sture, væbner, og hans medlovere slutter overenskomst med kong Erik 7. af Pommern og dronning Margrete om overgivelse af borgene Faxaholm, Styresholm og Korsholm med landskaberne Hälsingland, Medelpad, Ångermanland og Norrbotten.

Original på svensk i rigsarkivet.

Jeg Svend Sture, væbner, og vi Algot Magnusson, Nils Magnusson, Knut Udesson og Henrik Tun, riddere, og Arnold Styke, Anders Thomasson, Otto Zetzow, Sommer, Sten Lalesson, Torkil Brahe, Absalon Brahe, Arvid Stensen, Esbern Båd og Svend Båd, væbnere, erkender med dette vort åbne brev, at der er forhandlet og bestemt således mellem den ærlige fyrste kong Erik og den ærlige fyrstinde dronning Margrete

og de tre kongeriger Sverige, Norge og Danmark og alle dem, som bygger og bor i disse fornævnte tre kongeriger, og fornævnte herres og frues venner, tjenere og hjælpere på den ene side og os fornævnte Svend Sture, væbner, Henrik Tun, ridder, Arnold Styke, Otto Zetzow og Sommer og alle dem, som nu er vore tjenere og hjælpere, på den anden side, på den måde, som det nu herefter står skrevet. For det første, at jeg fornævnte Svend Sture, væbner, og vi Algot Magnusson, Nils Magnusson, Knut Udesson og Henrik Tun, riddere, og Arnold Styke, Anders Thomasson, Otto Zetzow, Sommer, Sten Lalesson, Torkil Brahe, Absalon Brahe, Arvid Stensen, Esbern Båd og Svend Båd, væbnere, skulle overgive hr. Niels Svarteskåning og mig fornævnte Algot Magnusson, riddere, på fornævnte vor herre kong Eriks og vor frue dronning Margretes vegne slottet og borgen Faxaholm, der ligger i Hälsingland, og landet Hälsingland og det halve Medelpad inden 14 dage frit og upåtalt, ved fuld magt at være med bygning, således som det er nu, og på fornævnte slot fire læster mel og malt og 30 ungkreaturer, 60 får, tre tønder smør, en halv læst salt, 100 saltede laks, en tønde spidse pile og ét fad jern og inden det fornævnte tidspunkt. Fremdeles jeg fornævnte Svend Sture, væbner, og vi Algot Magnusson, Nils Magnusson, Knut Udesson og Henrik Tun, riddere, Arnold Styke, Anders Thomasson, Otto Zetzow, Sommer, Sten Lalesson, Torkil Brahe, Absalon Brahe, Arvid Stensen, Esbern Båd og Svend Båd, væbnere, alle vi fornævnte forpligter os med dette vort åbne brev til at ville og skulle på deres vegne overgive slottet og borgen Styresholm, der ligger i Ångermanland, tillige med landet Ångermanland og den anden halvdel af Medelpad til fornævnte herre kong Erik eller frue dronning Margrete, eller dem, hvem nogen af dem betror dertil og befaler det med et andet af deres åbne breve med to af rigets råds segl under, inden førstkommende fastelavn frit og upåtalt, at efterlade med bygning, således som det er nu, og med forråd og forsvar og med len, således at vi vil få fornævnte herres og frues tak derfor og de tiltro til os. Fremdeles jeg fornævnte Svend Sture og alle vi fornævnte riddere og væbnere forpligter os med dette vort åbne brev til på deres vegne at ville og skulle overgive slottet og borgen Korsholm med Norrbotten og med alle de len, der nu ligger dertil, til fornævnte herre kong Erik eller frue dronning Margrete eller dem, hvem nogen af dem betror dertil og befaler det med et andet af deres åbne breve med to af rigens råds segl under, inden tre uger efter førstkommende påske frit og upåtalt, at efterlade med bygning, således, som det er nu, og med forråd og forsvar og med len, såle-

des at vi vil få fornævnte herres og frues tak derfor og de tiltro til os. Fremdeles lover jeg fornævnte Svend Sture og alle vi fornævnte riddere og væbnere, at jeg fornævnte Svend Sture, væbner, og Henrik Tun, ridder, og Arnold Styke, Otto Zetzow og Sommer, væbnere, og alle vore tjenere og hjælpere, hvem de end er, skal holde og bevare en sikker fred og bestemt sikkerhed og stilstand med fornævnte herre kong Erik og fru dronning Margrete og disse tre kongeriger, Sverige, Norge og Danmark, og med alle dem, som bygger og bor i fornævnte tre kongeriger, og med alle fornævnte herres og frues venner, tjenere og hjælpere og med ordenen i Preussen og med mesteren af Livland og med alle stæder og med hansekøbmændene både til lands og til vands, således at vi eller nogle af vore venner, tjenere eller hjælpere på ingen måde skulle besvære dem eller nogen af dem hverken i ord eller gerning inden tre uger efter førstkommende påske, og at det derefter skal stå til opsigelse med otte ugers varsel med vort åbne brev efter disse fornævnte tre uger efter førstkommende påske, førend jeg fornævnte Svend, eller nogle af mine venner, tjenere eller hjælpere derefter vil besvære dem eller nogle af dem. Og gik det også således, at jeg fornævnte Svend eller nogle af disse fornævnte eller nogle af vore venner, tjenere eller hjælpere blev grebet deri, eller man kunne bevise, at vi eller de eller nogen brød eller havde brudt denne fornævnte fred, da skal denne fornævnte fred, stilstand eller overenskomst slet ikke være brudt dermed fra fornævnte herres eller frues side eller deres venners, tjeneres eller hjælperes side, om de tog forholdsregler derimod, som de bedst kunne. Og at alle disse fornævnte stykker og artikler, både om freden og om slottene, på alle måder skal holdes og fuldbyrdes, således som her ovenfor står skrevet, uden enhver hindring og yderligere udsættelse, det lover jeg fornævnte Svend Sture, væbner, og vi fornævnte Algot Magnusson, Nils Magnusson, Knut Udesson og Henrik Tun, riddere, Arnold Styke, Anders Thomasson, Otto Zetzow, Sommer, Sten Lalesson, Torkil Brahe, Absalon Brahe, Arvid Stensen, Esbern Båd og Svend Båd, væbnere, alle vi fornævnte, på vor gode tro og i sandhed i fællig uden al svig og udflugt fornævnte herre kong Erik og frue dronning Margrete og til deres tro hånd hr. Sten Bengtsson, hr. Ture Bengtsson, hr. Niels Svarteskåning, hr. Filip Karlsson, hr. Stig Ågesen og hr. Jens Lavesen, riddere, Niels Brok og Esger Lavesen, væbnere. Fremdeles erkender jeg fornævnte Svend Sture sammen med mine fornævnte medlovere, at fordi alle stykker, både om slottene og freden, skal holdes og gøres på alle måder, således som foran står skrevet, da har fornævnte

hr. Sten Bengtsson, hr. Ture Bengtsson, hr. Niels Svarteskåning, hr. Filip Karlsson, hr. Stig Ågesen og hr. Jens Lavesen, riddere, Niels Brok og Esger Lavesen, væbnere, lovet mig fornævnte Svend Sture og mine fornævnte medlovere på mine vegne en sikker fred og stilstand til gengæld på fornævnte herres og frues og disse tre kongerigers vegne, at holde indtil tre uger efter førstkommende påske, og at den derefter skal stå til opsigelse fra en af dem med otte ugers varsel med åbent brev fra en af dem, og at denne fred skal holdes i alle måder, således som her foran står skrevet. Og dertil har fornævnte hr. Sten sammen med sine fornævnte medlovere lovet mig fornævnte Svend Sture og mine fornævnte medlovere på mine vegne at betale hr. Bent Piik og fornævnte Arvid Stensen og Esbern Båd 3000 lybske mark på mine vegne inden førstkommende mikkelsdag, enten i Sverige i kobber og i jern og i andre købmandsvarer eller i Halland i sådanne tyske mønter og penge, som er gyldige og gangbare i Danmark. Og til yderligere sikkerhed for, at alle disse fornævnte stykker på mine og mine fornævnte medloveres vegne skal holdes og fuldbyrdes uden enhver svig både angående slottene og freden på alle måder, således som foran står skrevet, da har jeg fornævnte Svend Sture og mine fornævnte medlovere, hvilke er vi Algot Magnusson, Nils Magnusson, Knut Udesson og Henrik Tun, riddere, Arnold Styke, Anders Thomasson, Otto Zetzow, Sommer, Sten Lalesson, Torkil Brahe, Absalon Brahe, Arvid Stensen, Esbern Båd og Svend Båd, væbnere, ladet vore segl med vilje og viden hænge under dette brev. Givet på borgen Almarstäk i det Herrens år 1398 efter den hellige Dionysius' og hans fællers dag.

1398. 14. oktober. 653

Niels Madsen, borger i Nyborg, pantsætter sin gård til Peder Jensen, borger sammesteds, for 40 mark lybsk.

Original i rigsarkivet.

Niels Madsen, borger i Nyborg, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Jeg vil, at det skal stå fast for alle, nulevende og fremtidige, at jeg erkender, at jeg og mine rette arvinger i sandhed står i skyld og gæld til den gode mand nærværende brevviser Peder Jensen, borger sammesteds, for fyrretyve rede mark lybsk i god sølvmønt og ikke i nogen anden værdi, for

disse penge pantsætter jeg ham med dette brev min gård, på hvilken jeg for tiden bor, med alle dens tilliggender, nemlig boderne og andet, intet undtaget, at indløse til næstfølgende påske på den imellem os aftalte betingelse, at hvis nævnte gård ikke bliver indløst af mig eller mine arvinger fra samme Peder eller hans arvinger på ovennævnte vis, da skal nævnte Peder eller hans arvinger frit råde over foromtalte gård med dens tilliggender, indsætte og tillige afsætte undergivne, og de skal have tilladelse til at oppebære de enkelte indtægter og frugterne såvel for indløsningsåret som for de enkelte mellemliggende år, uden at de på nogen måde bør fradrages i gældens hovedstol, indtil gården lovligt indløses fra dem, med den tilføjelse, at når som helst det behager mig eller mine arvinger at indløse fornævnte gård, da skal indløsningsterminen af gode mænd meddeles samme Peder eller hans arvinger et halvt år i forvejen. Hvis yderligere nævnte Peder opfører nogen bygning på fornævnte gård, da binder jeg mig til at fyldestgøre ham for samme bygninger i overensstemmelse med en kendelse af fire gode mænd udtaget af begge parter. Ydermere forpligter jeg mig og mine arvinger til at hjemle nævnte Peder eller hans arvinger fornævnte gård med dens tilliggender og fri den fra krav fra hvem som helst. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med seglene tilhørende de gode mænd, nemlig hr. Markvard, sognepræst ved kirken i Nyborg, Jakob Kræmmer, Godskalk Vreden, Lars Bane, smed, Hans Guldsmed og Povl Smed hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 på martyren og paven sankt Calixtus' dag.

654 1398. 14. oktober. Engestofte.

Kong Erik 7. af Pommern erklærer, at Abele, enke efter Troels Skytte, på kongens retterting har skødet alt sit gods i Birkum og Tarup i Åsum herred til ridderen hr. Johan Olufsen af Søholm, og at hendes fader Peder Bang også har skødet sin ret til godset til denne.

Original i rigsarkivet.

Erik, af Guds nåde Danmarks, Sveriges og Norges, de venders og goters konge og hertug over pommeranerne, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

I skal vide, at i det Herrens år 1398 mandagen efter sankt Dionysius' dag fremstod på vort retterting i Engestofte den velbyrdige kvinde Abele, enke efter Troels Skytte, for de velbyrdige mænd, herrerne Niels Krag,

Benedikt Ahlefeld af Krønge, Niels Sigvardsen, Johan Moltke, Henrik Wardenberg, Johan Godow, riddere, og flere andre troværdige mænd i talrig mængde, og skødede og overgav med evig besiddelsesret til nærværende brevviser hr. Johan Olufsen af Søholm, ridder, alt sit gods, så vel arvet som købt, i Birkum og Tarup i Åsum herred på Fyn tillige med alle dets tilliggender, idet hun erkendte, at hun fuldt ud havde modtaget fuld betaling af nævnte hr. Johan Olufsen efter sin ønske og til sin tilfredshed. Ligeså skødede samme Abeles fader Peder Bang til fornævnte hr. Johan Olufsen al den ham tilkommende ret til nævnte gods for fuld betaling, oppebåret af ham, til evig besiddelse, idet de fornævnte Peder Bang og Abele gensidigt forpligtede sig og deres arvinger til at hjemle og frigøre fornævnte hr. Johan Olufsen og hans arvinger alt det fornævnte gods med dets tilliggender, således som landets love kræver det. Givet ovennævnte år, dag og sted under vort rettertingssegl med Jens Svendsen Brims som vidne.

1398. 30. oktober. Lübeck. 655

Gerhard 6., hertug af Slesvig, greve af Holsten, vidimerer to breve af 1368 30. april og 26. april om klostret Ahrensböks besiddelse af landsbyen Flörkendorf.

Afskrift i Slesvig.

(13)98. 31. oktober. 656

Rådet i Maastricht forordner, at sild kun må sælges udblødt og indpakket, og at skånske sild ikke må blandes med andre sild.

Indførelse på middelnederlandsk i en stadsbog i Maastricht.

Fremdeles i året 98 på alle helgeners aften så blev der råbt ud af vinduerne, at ingen fra nu af skulle sælge sild, som ikke var Skånesild, undtagen (den var) udblødt og lagt i bundter, og som synsmændene på deres ed indbragte som anden sild, og de, der solgte silden andet end fra løb eller blandede den med andre skånske sild, de skal, så ofte som nogen bliver grebet deri, bøde en Pieter d'or[1]), to tredjedele til mester og de edsvorne og den sidste tredjedel til synsmændene for silden.

1) jf. DRB. IV 5 nr. 327 note 1.

657 (13)98. 31. oktober. Danzig.

Reces af de preussiske stæders dag i Danzig.

Afskrifter på nedertysk i hanserecesserne.

I det Herrens år o.s.v. 98 dagen før allehelgens dag forsamledes Preussens stæder i Danzig og gennemdrøftede følgende.

<1> For det første er det aftalt i enighed med vor herre højmesteren, kommendatoren og stæderne, at man til foråret lægger forsvaret til søs hos os sammen med de andre stæder, som den reces, der er skrevet i København, viser.

<2-3> .....[1])

<4> Fremdeles så skal man sende dem fra Hamburg og Stralsund breve og bede dem om, at de til det næste møde, der er aftalt til at holdes i Vordingborg med dronningen, sender os to fra hvert råd for at bilægge sagen med dem fra Kalmar om dem, der blev kastet over bord.

<5> Fremdeles så skal de fra Elbing sende dem fra Livland breve om, hvordan det er omtalt at lægge forsvaret til søs, eftersom recessen, der er bragt fra København, viser, at hansestæderne for sig vil lægge forsvaret til søs.

<6> .....[2])

<7> Fremdeles at skrive til dronningen vedrørende skaden, der er sket i de tre riger, at man ikke til tiden kunne skrive om den på grund af vor herre højmesterens forretninger og købmandens fravær, men mellem nu og jul skal enhver fremsende sin skade til dem fra Danzig, så at de derefter kan fremsende skaden beskrevet til dronningen. Og dronningens dreng skal man også sende til Gerhard Papenhagen i Stralsund.

<8> Fremdeles er det aftalt, at man skal give biskoppen af Roskilde en gave for bekræftelsen, og gaven skal være et guldstykke på 11 eller 12 mark, og det skal de fra Danzig skaffe, et kort klæde fra Bruxelles, det skal de fra Thorn skaffe, og et bæger til 5 mark, det skal de fra Elbing skaffe.

<9-10> .....[2])

<11> Fremdeles så skal enhver forelægge for sit råd, at man beslutter, hvordan man skal blive fri for det engelske klæde i landet, overdrage det til de sendebude, som skal drage til Vordingborg til møde for at komme overens med hansestæderne om, hvordan det skal være.

<12> .....[3])

<13> Herefter følger brevets ordlyd, om hvilken der er berettet ovenfor.

<a> Fremdeles er aftalt et brev til dem fra Lübeck med følgende ordlyd. Efter hilsenen. Ærværdige herrer (*o.s.v. = nr. 659*).
<b> Fremdeles er aftalt et brev til dronningen af Danmark med denne følgende ordlyd. Efter hilsenen. Stormægtige strålende fyrstinde og nådige frue (*o.s.v. = nr. 658*).
<c> Fremdeles er aftalt et brev til dem fra Hamburg med denne ordlyd. Ærlige herrer og særlige venner (*o.s.v. = nr. 660*).
<d> Fremdeles skal man ligeledes sende dem fra Stralsund et brev og bede dem om også at sende to fra deres råd til den samme bilæggelse ved det forskrevne møde og også bede dem om at sende dronningen et brev.

1) de udeladte artikler vedrører Flandern og sejladsen. – 2) de udeladte artikler vedrører pundtolden. – 3) den udeladte artikel vedrører den engelske konge.

[1398. Omkr. 31. oktober][1]). 658

De preussiske stæder meddeler dronning Margrete, at det ikke har været muligt at indberette om købmændenes skader endnu; men i tidsrummet indtil jul skal enhver meddele sine tab til Danzig, som derefter vil skrive til hende.

Afskrift af koncept på nedertysk i Thorn.

Efter hilsenen. Stormægtige berømmelige fyrstinde og nådige frue. Da vore sendebude fra mødet, der nylig blev holdt i København med Eders Nåde, efter ordlyden i den reces, der vedtoges sammesteds, blandt andre indberetninger har meddelt, at landets indbyggere og købmændene skulle indberette deres skader, der var sket dem i Eders tre riger og af Eders (folk) o.s.v. Herom, allerhøjeste fyrstinde, skal Eders herlighed behage at vide, at vi ikke kunne skrive til Eder til tiden vedrørende den fornævnte sag på grund af særlige gøremål og på grund af højmesterens ærinder uden for landet, men enhver skal snarest mellem nu og jul indberette sin skade til rådet i Danzig, hvilket råd så skal beskrive sagen for Eders stormægtighed og vil fremsende den, så snart han kan. Endvidere vil vi sende drengen, som Eders Nåde begærer at få igen, til Gerhard Papenhagen i Stralsund for Eders skyld, så snart vi kan iværksætte det for vejr og vind. Givet.

1) det udaterede brev er optaget i referatet af forhandlingerne 1398 31. oktober, jf. nr. 657.

659 [1398. Omkr. 31. oktober][1]).

De preussiske stæder meddeler Lübeck, at man foretrækker at have fælles forsvar til søs med de øvrige hansestæder fremfor med dronning Margrete, og beder Lübeck sørge for fredeskibene samt skrive til de flanderske stæder som aftalt i København. Endvidere ønsker man forholdet til englænderne og deres klæde behandlet ved det kommende møde i Vordingborg, hvor også Hamburgs og Stralsunds tilstedeværelse er ønskelig.

Afskrifter af koncepter på nedertysk i hanserecesserne.

Thorn-afskriften:

Efter hilsenen. Ærværdige herrer og kære venner.

Som vore sendebude, der sidst var samlet i København med Eders med henblik på at lægge forsvaret på havet til foråret efter indholdet i recessen, der blev vedtaget sammesteds, har fremført blandt andre sager, så har vi indbyrdes talt om og i enighed anset for at være det bedste, at vi alene, efter indholdet i samme reces, med Eder og de andre hansestæder, der ligger ved Eders, lægger forsvaret på havet, som vi har aftalt med hinanden i det sidst forgangne år. Thi som I vel kan huske, syntes det ikke tidligere Eder og os nyttigt at lægge forsvaret på havet sammen med dronningen, og således synes det os stadig ikke nyttigt. Derfor, hvis det således nu måtte synes Eder nyttigt og tilrådeligt, så gør vel og drag omsorg for, at Eders fredeskibe og dem fra de stæder, der ligger ved Eder, kommer udrustet på havet i rette tid, som det er aftalt, og at skrive til de flanderske stæder og hansekøbmanden efter

Danzig-afskriften:

Efter hilsenen. Ærværdige herrer og kære venner.

Som vore sendebude, der sidst var samlet i København med Eders med henblik på at lægge forsvaret på havet til foråret efter indholdet i recessen, der blev vedtaget sammesteds, har fremført, så har vi indbyrdes talt om og i enighed anset det for at være det bedste, at vi, efter indholdet i samme reces, aftalt i København, med Eder og Eders nabostæder, der hører til hanseforbundet, (at vi) alene lægger forsvaret på havet, som vi har aftalt med hinanden i det sidst forgangne år. Thi som I vel kan huske, syntes det ikke tidligere Eder og os nyttigt at lægge forsvaret på havet sammen med dronningen, og således synes det os stadig ikke nyttigt. Derfor, eftersom vi gerne sammen vil gøre vores bedste til forsvaret af Østersøen, så behag at skrive til de flanderske stæder og hansekøbmanden, at de ligeledes gør deres bedste for at fredeliggøre Vesterhavet efter indholdet i det brev, der blev aftalt i

indholdet i brevene, fastsat på mødet i København, eftersom vi gerne sammen vil gøre vores bedste til forsvaret af Østersøen, at de også ligeledes gør deres bedste på Vesterhavet for at fredeliggøre det, thi Witold er, som vi har bragt i erfaring, kommet helt i nåde hos hertugen af Holland. Og gør vel og tag vare på og hold råd derom hos Eder og med de stæder, der ligger ved Eder, hvordan man skal ordne det fremover med englænderne og deres klæde, hvor vi også gerne efter vor formåen vil stræbe efter det bedste på begge sider og fremføre det ved næste møde i Vordingborg til pinse[2]) og så bringe det helt til afslutning, thi I ved vel, at der af alle vore sendebude, når de kom til møde, ofte er blevet talt derom, og det dog aldrig er blevet gennemdrøftet eller ført til ende. Fremdeles, gør vel og behag at bede dem fra Hamburg og fra Stralsund om at sende sagen til det forskrevne møde i Vordingborg for at den kan mægles og bilægges af forsamlingen, som det også er aftalt. Vi beder med indtrængende anmodning om Eders ufortøvede svar og Eders mening, om I vil ordne det med at lægge forsvaret på havet, som forskrevet står, og også lade os vide i Eders breve, hvad for et svar der bliver skrevet tilbage til Eder fra de flanderske stæder og hansekøbmanden.

København. Vi beder fremdeles om, at I behager at skrive Eders ufortøvede svar og Eders mening tilbage, om I vil ordne det med at lægge forsvaret på havet, som forskrevet står, og også lade os det vide i Eders breve, hvad for et svar der bliver skrevet tilbage til Eder fra de flanderske stæder og hansekøbmanden angående forsvaret på Vesterhavet. Og gør vel og hold møde og råd derom hos Eder og Eders nabostæder, hvordan man fremover skal ordne det med englænderne og deres klæde, hvor vi også gerne efter vor formåen vil stræbe efter det bedste på begge sider og fremføre det ved næste møde, der skal holdes i Vordingborg, og så bringe det helt til afslutning, thi I ved vel, at der af alle vore sendebude, når de kom til møde, tit og ofte er blevet talt derom, og det dog aldrig er blevet gennemdrøftet eller ført til ende. Og gør vel og forbered og bestræb Eder på, at Eders og Eders nabostæder er beredte til rette tid, således som det også blev aftalt sidst i København.

1) det udaterede brev er optaget i referatet af forhandlingerne 1398 31. oktober, jf. nr. 657. – 2) pinsedag falder 1399 på 18. maj.

660 [1398. Omkr. 31. oktober][1]).

De preussiske stæder meddeler Hamburg, at to af deres råder er valgt blandt otte, der skal undersøge sagen om overfaldet på dronning Margretes høvedsmænd og borgere i Kalmar, og beder dem om at sende to udsendinge til forhandlingerne i Vordingborg førstkommende pinse, hvor sagen skal behandles.

Afskrift af koncept på nedertysk i Thorn.

Ærede herrer og særlige venner.

Vore sendebude, som nylig har været i København til møde med fru dronningen, med Eders (folk) og andre stæder, har blandt andre sager berettet, hvordan herrerne fra Lübeck og stæderne i dette land var under anklage fra dronningen på det fornævnte møde angående nogle høvedsmænd og borgere fra Kalmar, der var blevet henrettet og kastet over bord af høvedsmændene på de fredeskibe, der på den tid var på havet til beskyttelse for hansekøbmanden, og at sagen til sidst blev overdraget til otte mæglere at mægle og bilægge, blandt hvilke otte der er valgt to fra Eders råd. Vi beder indtrængende Eders højhed om at sende to fra Eders råd til det næste møde, der skal holdes i Vordingborg næstfølgende pinse[2]), for at handle, bilægge og mindeligt afgøre den forskrevne sag med de andre mæglere, der er valgt dertil. Det tilkommer os i lignende og større sager ikke at forglemme os i henseende til tro tjeneste over for Eder. Givet.

1) det udaterede brev er optaget i referatet af forhandlingerne 1398 31. oktober, jf. nr. 657. – 2) pinsedag falder 1399 på 18. maj.

661 1398. 10. november.

Henneke Limbæk, væbner, kvitterer dronning Margrete og hendes medlovere for 2000 mark lybsk.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Jeg, Henneke Limbæk, væbner, erkender og bevidner åbenbart med dette mit åbne brev, at angående de 2000 lybske mark, som den højbårne fyrstinde, min nådige frue, dronning Margrete og hendes

medlovere lovede og nedfældede skriftligt at give mig, nemlig 1000 lybske mark for et år siden og de andre 1000 lybske mark i dette år; disse forskrevne 2000 lybske mark er nu på vegne af min fornævnte frue og hendes medlovere betalt fyldestgørende i rede penge, og således for et år siden 1000 lybske mark og i dette år 1000 lybske mark, derfor erklærer jeg og mine arvinger disse fornævnte, min nådige frue, dronning Margrete og hendes medlovere, kvit, frie og fuldstændig løste fra disse forskrevne 2000 lybske mark, og det brev, der er givet mig på disse forskrevne 2000 lybske mark på min fornævnte frue og hendes medloveres vegne, skal være dødt og ugyldigt med dette brev, og det skal ikke mere komme min fornævnte nådige frue, hendes arvinger og efterkommere og hendes medlovere og deres arvinger til nogen skade eller hindring på nogen måde. Og til yderligere sikkerhed for alle disse forskrevne punkter, at de stadigt og fast skal overholdes på alle måder, der forskrevet står, uden nogen svig eller udflugter, så har jeg, fornævnte Henneke Limbæk og vi, Klaus og Henrik von Ahlefeld, brødre, riddere, og Klaus Limbæk, fornævnte Henneke Limbæks søn, væbner, med vilje og vidende ladet vort segl hænge under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 dagen før bekenderen sankt Mortens dag.

1398. 11. november. Kolding. 662

Hertug Gerhard 6. af Slesvig kvitterer dronning Margrete for 468 mark lybsk 12 skilling af en sum på 1000 lødige mark, som hun havde lovet ham samt afdøde grev Klaus af Holsten og grev Albrecht af Holsten.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Vi Gerhard, af Guds nåde hertug af Slesvig og greve af Holsten, af Stormarn og af Schauenburg, erkender og bevidner åbent med dette brev angående de 1000 lødige mark, som vor nådige frue og slægtning[1]), dronning Margrete, har givet vor farbroder grev Klaus – salig ihukommelse – vor kære broder grev Albrecht og os, og som hun og biskop Eskil af Ribe og flere af hendes medlovere har lovet og givet os skriftligt, så erkender vi med dette åbne brev, at de ærlige folk, hr. Peder Lykke, ærkedegn i Roskilde, hr. Jens Andersen og hr. Bernike Skinkel, riddere, ud af disse fornævnte 1000 lødige mark har betalt os i rede penge og helt til vores tilfredshed 400 lybske mark og 68 lybske mark og 12 skilling af

de 500 lødige mark, som de skulle udrede i dette år på den forskrevne vor frues og hendes medloveres vegne; derfor så erklærer vi og vore arvinger vor fornævnte fru Margrete og hendes arvinger og efterkommere og fornævnte biskop Eskil og alle deres medlovere og deres arvinger kvit, fri og aldeles løst fra disse fornævnte 400 lybske mark og 68 lybske mark og 12 skilling ud af de fornævnte 1000 lødige mark, således at hun og hendes arvinger og efterkommere eller hendes medlovere eller deres arvinger på ingen måde skal tåle nød, senere rykning eller anklage angående disse fornævnte 468 lybske mark og 12 skilling. Og til yderligere sikkerhed og garanti for alle disse fornævnte punkter, og for at de skal bestå stadigt og fast på alle måder, der er skrevet her foran uden nogen svig eller udflugter, så har vi, fornævnte hertug Gerhard af Slesvig, med vilje og med vidende ladet vort segl hænge under dette brev, der er skrevet i Kolding år 1398 efter Guds fødsel på den hellige biskop sankt Mortens dag.

1) forlægget har *omeke,* niece, der i fyrsternes sprog skal opfattes som slægtning i vid betydning.

663 1398. 11. november. Kolding.

Grev Albrecht af Holsten kvitterer dronning Margrete for 468 mark lybsk 12 skilling af en sum på 1000 lødige mark, som hun havde lovet ham samt afdøde grev Klaus af Holsten og hertug Gerhard 6. af Slesvig.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Vi Albrecht, af Guds nåde greve af Holsten, af Stormarn og af Schauenburg, erkender og bevidner åbent med dette brev, at angående de 1000 lødige mark, som vor nådige frue og slægtning[1]) dronning Margrete har givet vor farbroder grev Klaus, salig ihukommelse, vor kære broder hertug Gerhard og os, og som hun og biskop Eskil af Ribe og flere af hendes medlovere har lovet og givet os brev på, så erkender vi med dette åbne brev, at de ærlige folk, hr. Peder Lykke, ærkedegn i Roskilde, hr. Jens Andersen og hr. Bernike Skinkel, riddere, ud af disse fornævnte 1000 lødige mark i rede penge og helt til vor tilfredshed har betalt os 400 lybske mark og 68 lybske mark og 12 skilling af de 500 lødige mark, som vor fornævnte frue dronning Margrete skulle betale i dette år på vor forskrevne frues og hendes medloveres vegne. Derfor så erklærer vi og vore arvinger vor fornævnte frue dronning Margrete og

hendes arvinger og efterkommere og fornævnte biskop Eskil og alle deres medlovere og deres arvinger kvit, fri og helt løst fra disse fornævnte 400 lybske mark og 68 lybske mark og 12 skilling lybsk af de fornævnte 1000 lødige mark, således at hun og hendes arvinger og efterkommere eller hendes medlovere eller deres arvinger på ingen måde skal tåle nød, efterfølgende rykning eller anklage vedrørende disse fornævnte 400 lybske mark og 68 lybske mark og 12 skilling lybsk, som vi havde modtaget til tilfredshed for vor tredjedel af de 500 lødige mark, der tilkommer os for dette år. Og til yderligere sikkerhed og garanti for alle disse fornævnte punkter, og for at vi vil og skal overholde dem stadigt og fast uden nogen svig eller udflugter, der kunne gavne os eller vore arvinger eller komme hende eller hendes arvinger eller hendes medlovere eller deres arvinger til skade vedrørende denne forskrevne sum penge, så har vi, fornævnte grev Albrecht, med vilje og med vidende ladet vort segl hænge under dette brev, der er givet og skrevet i Kolding år 1398 efter Guds fødsel på den hellige biskop sankt Mortens helligdag.

1) forlægget har *omeke*, niece, der i fyrsternes sprog skal opfattes som slægtning i vid betydning.

1398. 11. november. 664

Benedikt v. Ahlefeld den ældre og hans sønner Klaus, Henrik, Benedikt, Karl og Ulf kvitterer dronning Margrete for 6900 mark lybsk.

Original på nedertysk i rigsarkivet.

Vi, Benedikt von Ahlefeld den ældre og Klaus, Henrik, Benedikt, riddere, Karl og Ulf, brødre, ved navn Ahlefeld, væbnere, forskrevne hr. Benedikts børn, erkender og bevidner åbent med dette brev vedrørende de 7000 lybske mark minus 100 lybske mark penge, som den højbårne høje fyrstinde, vor nådige frue Margrete, dronning af Danmarks rige, og hendes medlovere, (nemlig) biskop Peder af Roskilde, hr. Jens Andersen, hr. Folmer og hr. Anders Jakobsen, brødre, hr. Niels Ivarsen, hr. Jens Due, hr. Johan Olufsen, hr. Jon Jakobsen, hr. Jens Thomsen og hr. Bernike Skinkel, riddere, havde lovet og nedfældet skriftligt, disse forskrevne 7000 lybske mark penge minus 100 mark har de os ærligt og .....[1]) hr. Bernike Skinkel .....[1]) penge betalt os fuldstændigt på vor forskrevne nådige frues og hendes medloveres vegne. Derfor så erklærer vi og vore forskrevne retmæssige arvinger vor nådige frue, dronning Margrete, og

hendes arvinger og efterkommere og hendes forskrevne medlovere og deres arvinger helt kvit, frie og løste fra denne forskrevne sum penge og fra alle punkter, nemlig .....[1]) og vore arvinger skal ikke have noget krav eller nogen fordring eller rettighed til dem eller deres arvinger eller efterkommere .....[1]) på nogen måde vedrørende denne forskrevne sum penge. Og det brev, som vor forskrevne nådige frue og hendes medlovere havde givet os beseglet på denne forskrevne sum penge, det skal med dette brev være ugyldigt, helt uden retskraft, og det skal for dem eller deres arvinger eller efterkommere ikke komme til nogen hindring eller skade fra vor side eller vore arvingers på nogen måde. Og fremdeles til et sikrere vidnesbyrd og erkendelse af alle disse forskrevne punkter, at vi skal og vil holde dem stadigt og fast uden nogen svig eller udflugt, der kan gavne os og skade dem, så har vi, Benedikt von Ahlefeld den ældre, Klaus og Henrik, hans sønner, riddere, Karl og Ulf, væbnere, også hans sønner, til vitterlighed hængt vore segl under dette brev, der er givet og skrevet år 1398 efter Guds fødsel på helligdagen for biskoppen sankt Morten.

1) lakuner i teksten som følge af forlæggets beskadigelse.

665 1398. 13. november.

Borgmestre, rådmænd og borgere i Lüneburg erkender at skylde hertug Gerhard 6. af Slesvig 1800 mark af en oprindelig gæld på 2440 mark og lover at betale 900 mark førstkommende kyndelmisse.

Afskrift på nedertysk i Lüneburg.

Vi, borgmestre, rådmænd og borgere i staden Lüneburg, erkender åbent med dette brev for alle og enhver, at vi endnu, ifølge det brev, som vi havde beseglet til den ædle hr. Klaus, greve af Holsten o.s.v., i salig ihukommelse, og den høje fyrste, hr. Gerhard, hertug af Slesvig, hans farbroder, på 2440 mark penge, der er gangbare i Lübeck, i Hamburg og i Lüneburg, er forpligtede og skylder 1800 mark af den samme sum til den forskrevne hertug Gerhard og den højbårne hr. Albrecht og junker Henrik, hans broder, greve af Holsten o.s.v. Af de samme penge vil og skal vi betale dem 900 mark på næstfølgende vor frues dag til kyndelmisse[1]) o.s.v. Skulle det imidlertid ske, hvad Gud forbyde, at vi forsømte noget af den betaling, således at den ikke skete på kyndelmisse[1]) o.s.v., så skal de

600 mark, som vi ifølge det fornævnte brev allerede havde udredet til de forskrevne herrer, være tabt for os, således at de samme herrer med det forskrevne brev kan kræve os for de 600 mark og med rette stille fordring til os derpå, som om vi ikke havde betalt dem noget deraf o.s.v. Givet år 1398 efter Guds fødsel på sankt Briccius den hellige biskops dag.

1) 2. februar.

1398. 18. november. Københavns byting. 666

Tingsvidne af Københavns byting om, at Jens Trendekop har solgt fire boder med tilhørende grundstykker i sankt Nikolaj sogn til borgmester Herman Kruse.

Afskrift i Langebeks Diplomatarium.

Niels Bosen, borgmester i København, Peder Andersen, byfoged sammesteds, Evert Skrædder, Lars Vinder, Jens Jakobsen, Jens Bosen og Vigbert Bryggow, medrådmænd sammesteds, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Med vort sandfærdige ord under tingsvidnet erklærer vi med dette brev fast over for alle, nulevende og fremtidige, at i det Herrens år 1398 i nærværelse af os og mange andre troværdige mænd, som da søgte tinget sammen med os, på første byting[1]) i København efter sankt Mortens dag fremstod af denne særlige grund den gode mand Jens, ved navn Trendekop, og oplod, solgte og skødede til den veltalende og gode mand Herman Kruse, borgmester i København, fire boder med grundstykker og alle deres tilliggender, intet undtaget, i sankt Nikolaj sogn i København, frivilligt og af egen drift til at besidde med evig ret. Ydermere erkendte han, at han af fornævnte Herman Kruse fuldt ud havde oppebåret fuld og tilstrækkelig betaling efter sit og sin hustrus ønske for fornævnte boder og grundstykker i rede hvide penge og ikke i nogen anden værdi. Til vidnesbyrd herom er vore segl hængt under dette brev. Givet ovennævnte år, sted og dag.

1) mandag var tingdag på Københavns byting, jf. f.eks. 1387 5. august, DRB. IV 3 nr. 221, 1389 11. oktober og 1392 22. januar, DRB. IV 4 nrr. 92 og 520.

667 1398. 18. november.

Notits i staden Deventers regnskaber om udbetaling til deres sendebude, der var redet til Beekbergen angående skader, som dronning Margrete havde påført byens købmænd og borgere.

Regnskabsnotits på nedertysk i Deventer.

Fremdeles mandagen derefter[1]) til Hendrik van Leiden og Lubbert, Jans søn, der var redet til Beekbergen til stæderne heromkring fra den tyske hanse vedrørende den skade, som dronningens venner har voldt hansekøbmanden og vore borgere, 2 gylden 8 grot.

1) onsdagen efter sankt Mortens dag.

668 1398. Omkr. 19. november[1]). Lübeck.

Markvard Swyneke, Henneke Limbæks svend, erkender, at Henrik Stures testamenteeksekutorer har fyldestgjort ham for alle krav.

Indførelse i Lübecks Niederstadtbuch.

Det skal være vitterligt, at Markvard Swyneke, Henneke Limbæks svend, for rådet og ved denne bog har erkendt, at Henrik Stures testamenteeksekutorer har fyldestgjort ham med hensyn til alle krav, som han forsikrede at have til dem af samme Henriks del af godset, idet han med anledning deri erklærede dem fuldstændigt kvit og løst fra enhver påmindelse.

1) indførelsen er den 7. på en side, der som overskrift har *I det Herrens år 1398 Elisabeths dag.*

669 1398. 20. november.

Notits i staden Deventers regnskaber om udbetaling til deres sendebud, der har bragt breve til dronningen af Danmark og udsendinge fra Lübeck om skader, som Deventerborgere havde lidt.

Regnskabsnotits på nedertysk i Deventer.

Fremdeles onsdagen derefter[1]) til et bud, der bragte et brev til dronningen af Danmark og et brev til dem fra Lübeck angående (det) at (gen)oprette skaden for vore borgere, som hendes undersåtter havde

voldt dem, hvilke breve var blevet overdraget til et bud, der skulle bringe brevene dertil på de stæders vegne, der heromkring er med i hanse(forbundet), hvoraf der for vor stad blev af deres del 3 gylden 1 grot 2 brabantiner[2]).

1) sankt Elisabeths dag, der falder på den 19. november. – 2) oprindeligt navnet på den sterling, der blev slået af Johan 1. af Brabant (1268-1294) og hans efterfølgere, jf. Schrötter, Wörterbuch der Münzkunde 83, art. Brabanter.

1398. 23. november. 670

Evert Moltke af Veksø, væbner, erkender ingen ret at have til landsbyen Måløv, og at den blev fravundet hr. Bo Dyre, ridder, hans hustru Kristines fader.

Original i den arnamagnæanske samling.

Evert Moltke af Veksø, væbner, til alle, der ser dette brev, evig hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg offentligt og efter forudgående moden overvejelse erkender med dette brev, at jeg ikke for nærværende har eller på nogen som helst måde hidtil har haft nogen rettigheder i selve byen Måløv i Smørum herred eller i dens tilliggender inden for de fire markskel, kaldet 'markæskæl'[1]), med hvilke navne de end kan nævnes, hvilken by Erik Nielsen af Hørsholm – salig ihukommelse – helt og i sit fulde omfang gav, frit overdrog og testamenterede kirken i Roskilde til et vist vikariat, som skulle oprettes sammesteds. Ydermere erkender jeg, at nævnte by Måløv ad rettens vej var blevet fravundet hr. Bo Dyre, forhen ridder, min elskede hustru Kristines fader, i overensstemmelse med landets love. Ydermere kasserer og ophæver jeg med dette brev alle de åbne breve, bevismidler og dokumenter, som er fundet eller findes, og som omtaler byen Måløv, på mine eller min hustru Kristines vegne. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl tilhørende de velbyrdige mænd hr. Johan Moltke, ridder, min broder, Jens Gyrstinge og Ove Steg, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 på den hellige pave Clemens' dag.

1) dansk ord i den latinske tekst.

671 (13)98. 27. november.

Rådmændene i staden Lübeck meddeler de preussiske stæder, at der ikke var tale om forbund med dronning Margrete i kampen mod fetaljebrødrene, men kun om gensidig hjælp, og lover i øvrigt at skrive til Hamburg, Stralsund og de flanderske stæder angående forhandlingerne i Vordingborg.

Afskrift på nedertysk i Danzig.

Vor venlige vilje med helsebringende hilsen forudskikket. Kære særlige venner.

Eders brev, sendt til os ved dette Eders bud, har vi lagt os vel på sinde. Og idet I skriver blandt andre sager, at I ikke finder det nødvendigt at lægge forsvaret på havet sammen med fru dronningen, så kan I vel erkende ud fra ordlyden i recessen, der sidst blev vedtaget i Danmark, at det ikke var aftalt med fru dronningen at lægge forsvaret på havet på sådan måde, at man skulle indgå noget forbund med hende, men efter ordlyden af samme reces er det bestemt således, at fru dronningen skal forfølge fetaljebrødrene på deres vej, hvor hun kan komme til det. Det samme skal også stæderne gøre på deres vej, hvor de kan komme til det. Og hvis fru dronningen indesluttede fetaljebrødrene nogetsteds og behøvede stædernes hjælp dertil, at så havde høvedsmændene fra stæderne myndighed til sammen med dem, som de havde på havet, at yde fru dronningen hjælp mod fetaljebrødrene og ikke mod andre. Og at fru dronningens mænd ligeledes hjalp vore mod fetaljebrødrene og ikke mod andre, hvis vore begærede det af dem. Og der synes os ikke at være et særligt forbund med dronningen, som tidligere ikke skønnedes at være nødvendigt. Derfor, hvis det behagede Eders visdom, så synes det os nødvendigt at sende vores forsvar på havet til foråret, som det er aftalt, og vi begærer, at I taler derom og forhandler det med dem, så det bliver iværksat. Skulle det være sådan, at denne forskrevne måde ikke behagede Eder, så beder vi Eder lade os vide, med hvilken styrke I har til hensigt at komme på havet til den tid, der er aftalt. Fremdeles eftersom I begærer, at vi skulle skrive vore breve til dem fra Hamburg og dem fra Stralsund og anmode dem om at komme til mødet i Vordingborg og skrive breve til stæderne og købmanden i Flandern om at lægge forsvaret i Vesterhavet, så vil vi gerne ordne det og lade Eder vide, hvad vi erfarer derom. Fremdeles, angående de engelske lagener vil vi gerne tale med de

stæder, der ligger ved os, og overgive deres og vores aftale derom til vore rådsfæller, som vi vil sende til det forskrevne møde. Gud den almægtige bevare Eder i lange tider. Og kære venner, hvordan I vil ordne det med forsvaret, skriv det til dem fra Livland, at de også ordner det således. Skrevet under vort sekret på onsdagen før den hellige apostel sankt Andreas' dag i året 98.

Rådmændene i staden Lübeck.

1398. 30. november. 672

Hågen Tygesen pantsætter to gårde i Danstrup til sin datter.

Silkeborgske registratur (1558).

Fremdeles et pantebrev på latin, at Hågen Tygesen pantsætter sin datter to gårde i Danstrup. Givet 1398 på den hellige apostel Andreas' dag.

1398. 3. december. 673

Anders Henriksen, borger i Ribe, kvitterer Kristian Frellesen for alt, hvad denne har oppebåret for ham, og sælger ham alt sit gods uden for byen.

Original i rigsarkivet.

Anders Henriksen, borger i Ribe, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg har erklæret nærværende brevviser Kristian Frellesen for kvit og i enhver henseende undskyldt med hensyn til alt og ethvert, intet undtaget, som han har modtaget eller fået udbetalt i mit navn, og at jeg har afhændet, skødet og overdraget ham til evigt at besidde med rette alt mit gods uden for byen Ribe, hvor det end er beliggende, tillige med alle dets tilliggender og det gods, som jeg har fået fra Bonde Andersen og Kristian Thomsen, og alle de åbne breve og retsgyldige dokumenter derom, som vedrører dem eller mig, og som jeg på lovlig måde har erhvervet fra dem, og som Kristian har i sin besiddelse. Til vidnesbyrd herom er mit segl tillige med segl, der tilhører de gode mænd hr. Jens Thomsen, ridder, Detmar Tidemansen, borgmester i Ribe, og Lave Nielsen, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 på dagen før den berømmelige jomfru sankt Barbaras dag.

674 (13)98. 4. december. Marienburg.

Højmesteren for den tyske orden meddeler dronning Margrete, at de preussiske stæder foretrækker at udsende fredeskibene i fællig med de øvrige hansestæder, og lover i øvrigt at yde hendes undersåtter al hjælp i Preussen og Livland.

Afskrift på tysk i Königsbergarkivet (nu i Berlin).

Skyldig ærbødighed og tjenstvillighed til al behag forudskikket. Allerhøjeste fyrstinde, stormægtige, nådige frue.

Eders stormægtigheds brev og budskabet fra Eders bud har vi modtaget i bedste mening og lagt os vel på sinde, i hvilket I, nådige frue, som Eders højhed skriver, begærer at vide, hvornår, med hvor mange og med hvilken udrustning og hvilket udstyr vi i denne kommende sommer har i sinde at sende (fredeskibene) ud for at fredeliggøre havet. Stormægtige nådige frue. Da vore og andre stæder sidst skiltes fra Eders højhed, skulle de bringe sagen til deres ældste, derfor har vore bragt sagen til os, således at vi med vore er blevet enige om, og det synes os at være det mest nyttige og passende for stor sikkerhed og den største trygheds skyld og også for den mest passende samdrægtighed, at de selv lægger sig på havet med de andre stæder, og vi håber, nådige frue, at de, når de kommer på havet, derved visselig skal være til gavn for Eders højhed og Eders og hansekøbmanden. Endvidere, stormægtige nådige frue, begærer Eders højhed, at vi skal gavne Eders folk i vort land med råd og dåd, når de har behov og brug for det fra vor side. Nådige frue, hvad vi kan råde til og gøre til gavn for Eders høj.....[1]), det vil .....[1]) (vi) gerne gøre, det bedste vi kan, og vi vil .....[1]) vore .....[1]) på alle vore strande i Preussen og i Livland .....[1]) Eders, når de har behov for det, på alle måder .....[1]) gavnlig .....[1]). Fremdeles, nådige frue, begærer Eders højhed, at vi ikke skal tro på det, hvis nogen vil sige noget, der kunne føre til tvist og uvenskab mellem Eders stormægtighed og os. Nådige frue, vi tvivler ikke på Eders stormægtigheds nåde og beder Eders højhed heller ikke tro på det, hvis nogen sagde noget, der kunne føre til uvenskab mellem Eders højhed og os, thi vi vil have Eders stormægtighed som vor nådige frue, og vi vil også altid gerne gøre, hvad vi kan, for at vise Eders højhed og Eders (folk) kærlighed og velvilje. Og vi anbefaler, nådige frue, os og vor orden til Eders stormægtige nådige beskyttelse. Og byd over os som Eders særlige. Givet på Marienburg på den hellige jomfru sankt Barbaras dag i året 98.

1) lakune i forlægget som følge af fugtbeskadigelse.

1398. 8. december. 675

Torben Brun, borger i Helsingborg, pantsætter sin vandmølle Briddæmølle i åen Rå til Toste Ebbesen, borger sammesteds, for en gæld på 15 mark sølv.

Original i rigsarkivet.

Torben Brun, borger i Helsingborg, til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at jeg erkender offentligt med dette brev, at jeg i sandhed står i skyld og gæld til den gode mand, nærværende brevviser, Toste Ebbesen, borger i Helsingborg, med hensyn til 15 mark sølv, at betale på passende måde til ham eller hans arvinger af mig eller mine arvinger nu næstkommende sankt Olav konges dag[1]) i gode og gængse penge, for hvilke jeg med dette brev pantsætter min vandmølle, kaldet Briddæmølle, i åen, kaldet Rå, til ham tillige med hver enkelt af dens tilliggender, intet undtaget, på det vilkår, at hvis jeg svigter med betalingen, mens jeg og min elskede hustru Tyre lever, skal jeg årligt 4. påskedag betale samme Toste Ebbesen eller hans arvinger fire skilling grot, to pund rugmel og to pund bygmel som afgift af nævnte mølle. Når vi er gået al kødets gang, skal samme Toste Ebbesen eller hans arvinger have fuldmagt til på enhver måde at oppebære afgifter, indsætte og afsætte landboen og frit til sin nytte træffe bestemmelse om nævnte mølle, indtil fornævnte 15 mark sølv fuldt ud på sankt Olav konges dag bliver betalt i rede penge til ham eller hans arvinger. Møllens afgifter skal nu afregnes i gældens hovedstol. Til vidnesbyrd herom er mit segl sammen med seglene tilhørende de gode mænd, nemlig hr. Jens Brun, kannik i Lund og sognepræst ved Vor Frue kirke i Helsingborg, Mads Pedersen, armbrøstmager, og Germund Ovesen, borger sammesteds, hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398 på den berømmelige hellige jomfru Marias undfangelsesdag.

1) 29. juli.

1398. 21. december. S. Pietro i Rom. 676

Pave Bonifacius 9. pålægger biskopperne af Monopoli og Lübeck samt provsten ved kirken i Lübeck at overdrage Johan v. Seven, kannik ved kirken i Slesvig, kantordømmet sammesteds, som denne tidligere havde opnået ifølge ventebrev efter Bo Povlsens død.

Afskrift i de pavelige kopibøger.

Bonifacius o.s.v.[1]) til sine ærværdige brødre biskopperne af Monopoli og Lübeck og til sin elskede søn provsten ved kirken i Lübeck hilsen o.s.v.[1]).

Det liv, den vandel i ærbarhed og gode sæder og den retskaffenheds øvrige rosværdige fortjenester og dyder, for hvilke vor elskede søn Johan v. Seven, kannik ved kirken i Slesvig, anbefales til os ved troværdige mænds vidnesbyrd, bevæger os til at vise ham en nådig gavmildhed. En ansøgning, der jo for nylig blev forelagt for os på nævnte Johans vegne, indeholdt, at nævnte Johan, da kantordømmet ved fornævnte kirke, som afdøde Bo Povlsen, denne kirkes sidste kantor, sad inde med, mens han levede, fordum var ledigt ved denne Bos død, han, som afgik ved døden uden for den romerske kurie, i kraft af et brev fra os, hvorved han fik ventebrev på en dignitet, et personat eller officium med eller uden sjælesorg i nævnte kirke, selv om man ved valg plejede at blive antaget til denne dignitet, inden det lovmæssige tidsrums udløb godtog nævnte således ledige kantordømme og opnåede, at det skulle gives ham ved provision. Men da samme Johan, således som samme ansøgning tilføjede, tvivler om, at denne godtagelse og provision af visse grunde kan stå for en prøvelse, og samme kantordømme, således som vi har hørt, stadig som fornævnt vides at være ledigt, og da vi ønsker at vise samme Johan særlig nåde i betragtning af hans fornævnte fortjenester, pålægger vi Eder, gode mænd, ved apostolisk brev, at I alle tre eller to eller blot en af Eder personlig eller ved en eller flere andre med vor myndighed skal sørge for med alle rettigheder og tilbehør at overdrage og anvise samme Johan fornævnte kantordømme, som er forbundet med sjælesorg og er en dignitet i samme kirke, og hvortil man antages ved valg, og hvis afkastninger, afgifter og indkomster, som denne Johan forsikrer, ikke overstiger en årlig værdi af ti mark lødigt sølv ifølge den almindelige indtægtsangivelse[2]), hvad enten det er ledigt på fornævnte eller enhver anden måde eller fra en hvilken som helst anden person eller ved, at en eller anden af egen drift frivilligt har givet afkald på det ved nævnte kurie eller uden for den ligeledes i nærværelse af en offentlig notar og vidner, eller ved opnåelse (– – –)[3]) Forbandelsesværdig[4]), selv om det har været ledigt (– – –)[3]) hjemfaldet til fornævnte sæde, eller dette kantordømme særligt er reserveret for apostolisk rådighed, og der om det mellem nogle svæver en uafgjort strid ved nævnte kurie eller uden for den, hvis stilling det er vor vilje, skal anses for udtrykt med dette brev, og den person, ved hvis hand-

ling det sidst blev ledigt, har været fornævnte sædes kapellan, nuntius, notar eller official i øvrigt eller kollektor eller underkollektor af afkastninger og indkomster, der skyldes det apostoliske kammer eller i tjeneste (– – –)[3]) processer, når blot denne Johan ikke har trængt sig ind i nævnte kantordømme, og der ikke på tidspunktet for dette brevs givelse særligt er søgt ret for nogen angående det. I skal fremdeles indføre ham eller hans befuldmægtigede i hans navn i faktisk besiddelse af fornævnte kantordømme og dets omtalte rettigheder og tilbehør og forsvare ham efter indførelsen, idet enhver uretmæssig besidder er fjernet derfra, og sørge for, at denne Johan eller nævnte befuldmægtigede for ham, som det er skik, antages til dette kantordømme, og at der fuldt ud (– – –)[3]) oppebørsler af dette kantordømme, idet Du med (– – –)[3]) bekræftelse, eller uanset om nogen af fornævnte sæde eller dets legater har fået særskilt brev på, at de skal have provision på digniteter, personater (– – –)[3]). Det er nemlig vor vilje, at fornævnte Johan med hensyn til opnåelse af nævnte kantordømme skal foretrækkes for alle disse, men at der ikke derved må gøres nogen indskrænkning i deres ret til at opnå andre digniteter, personater eller officier eller beneficier; (Eders overdragelse skal endvidere gælde), uanset om vor ærværdige broder (Johan), biskop, og vore elskede sønner, kapitlet i Slesvig, eller hvilke som helst (– – –)[3]), og at disse digniteter, personater eller officier eller andre kirkelige beneficier, hvortil de i fællesskab eller særskilt har ret til overdragelse, provision, præsentation, valg eller al anden (– – –)[3]) omtale sted; (Eders overdragelse skal også gælde), hvis nævnte Johan ikke har (– – –)[2]) i egen person, eller (uanset) at samme Johan, som han forsikrer, vides at besidde et kanonikat og en præbende ved fornævnte kirke, hvis afkastninger, afgifter og indkomster ikke overstiger en årlig værdi af seks mark lødigt sølv ifølge fornævnte indtægtsangivelse[2]). Da vi desuden ønsker, at dette brev skal opnå sin virkning, erklærer vi ifølge sikker viden på fornævnte myndighed med dette brevs ordlyd, at det har været og er vor hensigt at have villet vise eller ville have vist fornævnte Johan og ingen anden, hvilken grad eller stilling han end indtager, særlig nåde i dag angående nævnte kantordømme, og at hvis vi muligvis i dag ved provision skulle have givet eller tilstået eller befalet, at man ved provision skulle give nogen anden eller nogle andre nævnte kantordømme, selv om denne anden eller disse andre i kraft af et brev fra os eller nådesbevisninger, der tidligere er tilstået ham eller dem, af en hvilken som helst ordlyd eller udtryksmåde har godtaget dette kantordømme, der som for-

nævnt er ledigt, og har ladet sig det give ved provision, kasserer og ugyldiggør vi fra nu af ligeledes med fornævnte myndighed sådanne tilståelser, provisioner og befalinger og alt, hvad der er fulgt derefter, og vil, at de skal være uden styrke eller betydning. Men det er vor vilje, at så snart samme Johan i kraft af dette brev ukæret har opnået samme kantordømme, skal fornævnte brev, hvorved han godtog det og lod sig det give ved provision som fornævnt, og de skridt, der er foretaget ved samme, og alt, hvad der er fulgt derefter, være kasseret og ugyldigt og uden styrke eller betydning. Og desuden erklærer vi det fra nu af ugyldigt (– – –)[2]) i denne sag. Givet ved S. Pietro i Rom den 21. september i vort tiende (pontifikats)år.

1) jf. nr. 547. – 2) jf. DRB. III 2 nr. 18 note 4. – 3) for de forkortede formler se nr. 547. – 4) jf. nr. 144 note 2.

677 1398. 26. december.

Notits i staden Deventers regnskaber om udbetaling til deres sendebud, der har bragt brev fra Lübeck om et møde i Vordingborg 1399 18. maj om skader, som Deventerborgere og købmænd har lidt i Danmark.

Regnskabsnotits på nedertysk i Deventer.

Fremdeles på sankt Stefans dag til et bud, der har bragt vor stad et brev[1]) fra staden Lübeck, hvori de har skrevet, at der skal være et møde i Vordingborg til pinse, nemlig om skaderne, der er sket mod vore borgere og hansekøbmanden i Danmark, at vi fra vore venner vil sende 8 grot.

1) kendes ikke.

678 1398. 28. december[1]). Ribe byting.

Tingsvidne af Ribe byting om, at Elene Pedersdatter sammen med sin søn Hans Tygesen har skødet al sin arv efter Niels Smed til Ribe by.

Dansk oversættelse i vidisse 1490 28. maj i rigsarkivet.

Vi Lars Jonsen, Povl Tidemansen, Herman Remsnider, Henneke Mund, Henrik Kræmmer, Åge Jensen og Walter Waltersen, borgere i Ribe, til alle, der ser dette brev, hilsen med Gud.

Alle nulevende og fremtidige skal vide, at år 1398 efter Guds fødsel på

første tingdag efter jul fremstod for os og flere andre lovfaste mænd den gode kvinde Elene Pedersdatter sammen med sin søn Hans Tygesen på vort ting og skødede og oplod frit til evig besiddelse, gavn og retmæssig adkomst den arv, der var tilfaldet hende efter Niels Smeds død, der var borger i Ribe, til Ribe by, både i huse, i boder og i jord og desuden hele den part, som ved retmæssig arv var tilfaldet hende efter fornævnte Niels Smed, især halvdelen af den gård, som Niels Smed boede i, mens han levede, og halvdelen af hans boder beliggende på den østlige side af Saltgade. Og de erkender at have fået og oppebåret fuld betaling og fuld værdi derfor. Dette så og hørte vi i sandhed, og til yderligere forsikring herom hænger vi vore segl under dette brev. Givet år og dag som foran skrevet.

1) lørdag var tingdag på Ribe byting, jf. f.eks. 1394 19. september og 1394 12. december samt 1395 3. juli (DRB. IV 5 nrr. 261, 293, 398 og 399). At tinget fungerede i julehelgen mellem jul og helligtrekonger, fremgår f.eks. af tingsvidner af Tåsinge herredsting fra 1459 31. december, jf. Rep. 2. rk. nr. 1043, og af herredstinget i Nim fra 1488 31. december, jf. Rep. 2. rk. nr. 6382. Første tingdag efter jul bliver derfor lørdag den 28. december.

139[8. Uvis dag][1]). 679

Biskop Peder af Roskilde afstår kannikken hr. Oluf Regnersen sin øde gård på Algade i Roskilde.

Beskadiget original i den arnamagnæanske samling.

Peder, af Guds nåde biskop af Roskilde, til alle, der ser dette brev, evindelig hilsen med Gud.

Vi vil, at det skal stå klart for alle, nulevende og fremtidige, at vi til den hæderværdige mand hr. Oluf Regnersen, vor kannik, har afstået og i sandhed overgivet en gård tilhørende os ved Algade på den sydlige side bagved i byen Roskilde, nu øde, sammen med et stenhus på samme, ligeledes øde, i hvilken fordum ..... Peder D(yppe)[2]) boede, og som ..... os af de velbyrdige mænd de herrer Predbjørn og Hans Podebusk, brødre, riddere, sammen med et brev, der var affattet om samme overgivelse, for ..... med alle nævnte gårds tilliggender og med al ret og ..... angående samme gård med henblik på gyldigheden af fornævnte brev, at besidde med rette evindeligt. Til vidnesbyrd om og urokkeligt bevis for denne afståelse er vort sekret hængt under dette brev. Givet i det Herrens år 1398.

1) dateringen delvis tabt som følge af beskadigelsen, udfyldt med støtte i brevets påskrift. – 2) lakune i forlægget udfyldt efter DRB. IV 5 nr. 298.

680 1398.

Henneke Moltke i Torbenfeld stifter sankt Peders kapel ved kirken i Næstved og skænker gods i Hyllinge dertil.

Næstved klosters registratur (1528).

Henneke Moltke i Torbenfeld, væbner, stiftede og udstyrede sankt Peders kapel i kirken i Næstved, til hvilket vikardømme han skænkede gods i Hyllinge, nemlig to gårde, der giver seks pund korn, tillige med 20 mark sølv til køb af gods til underhold for altervikaren, som skal holde messe der dagligt. 1398.

681 13<9>8[1]).

Grubbe Jensen af Gunderslev skøder sin ret i en gård i Holløse til Næstved sankt Peders kloster.

Næstved klosters registratur (1528).

Grubbe Jensen af Gunderslev skødede og overdrog klostret al den ret, som tilkom ham og hans arvinger i nævnte gård[2]), som hans farbroder Bent testamenterede os. 13<9>8[3]).

1) registraturens formulering må forudsætte, at Grubbe Jensens farbroder Bent Byg er afgået ved døden. Denne levede endnu 1391 25. juli, jf. DRB. IV 4 nr. 428, men omtales første gang som død 1391 6. december, jf. DRB. IV 4 nr. 469. Da Grubbe Jensen nævnes sidste gang 1395 29. juli, jf. DRB. IV 5 nr. 413, skal årstallet antagelig rettes til 1398. – 2) jf. 1350, DRB. III 3 nr. 356. – 3) registraturen har 1358, og årstallet kunne også rettes til 1408, men jf. note 1.

682 1398.

Hr. Niels Brysting sælger sit hus i Næstved til Næstved sankt Peders kloster.

Næstved klosters registratur (1528).

Hr. Niels Brysting solgte og skødede klostret sit hus med grund i Porsegade. 1398.

1398. 683

Jens Ivarsen af Ørslev sælger sin ret til en gård i Neble Torp til Næstved sankt Peders kloster.

Næstved klosters registratur (1528).

Jens Ivarsen af Ørslev, væbner, solgte og skødede klostret al sin ret til en vis gård i Neble Torp i Hammer herred. 1398.

1398. Ringsted landsting. 684

Hr. Johan Olufsen af Søholm skøder en gård i Nyrup til Sorø kloster til sjælebod for sig og sin hustru Ingeborg.

Referat i Sorø gavebog (omkr. 1440).

Velbyrdig mand Johan Olufsen af Søholm, ridder, overdrog klostret i Sorø en gård i Nyrup i Merløse herred, som i årlig afgift giver en halv tønde smør, og som tilhørte ham med arveret efter hans faders, hr. Oluf Bjørnsens, ridders, død. Han skødede den sammen med alle dens tilliggender til klostret på landstinget i Ringsted med egen hånd til evig almisse for sig og sin hustru Ingeborg samt begges forfædre. I det Herrens år 1398.

1398. 685

Hr. Jens Due bekender at skylde Jens Degn i Roskilde 10 lødige mark.

Skånebrevsfortegnelsen.

Jens Due, ridder, bekender at være Jens Degn i Roskilde 10 lødige mark skyldig i Åges hus, som han skulle betale ham som underpant til påskedag. 1398.

1398. 686

Kapitlet i Roskilde vidimerer pave Aleksanders privilegier for johanniterne.

Akershusregistret (1622).

Kapitlet i Roskildes vidisse af et privilegie- og benådnings(brev) af pave Aleksander, givet brødrene af jerusalemitanernes hospital, at ingen måtte beskatte eller besvære dem med udgift i penge for horsager eller andre byrder. År 1398.

687 1398.

Niels Kvant nævnes i et brev tilhørende Roskilde kapitel.

Notits af Lucoppidan († 1717).

1398 Niels Kvant af Tygelsjö.

688 1398.

Jens Pedersen skøder gods i Askildrup, Ølst og Trustrup til Kristian Jensen af Brusgård.

Registraturnotits i Sjællands landsarkiv.

Jens Pedersens skøde til bemeldte[1]) Kristian Jensen på en gård i Askildrup og et bol i Ølst by samt en gård og et bol Trustrup. 1398. Original.

1) jf. DRB. IV 5 nr. 115.

689 1398[1]).

Johan Schulte overgiver sin datter Elisabeth et bodested i Falsterbo som hendes mødrenearv.

Indførelse i Stralsunds arvesalgsbog.

Johan Schulte foretog arveskifte for sin datter Elisabeth angående hendes mødrenearv på denne måde, således at han lod sin datter Elisabeth overgive et sted, kaldet et bodested[2]), i Falsterbo blandt skomagernes bodesteder til besiddelse. Gennem denne fremgangsmåde er nævnte Elisabeth fuldstændigt blevet udskiftet og udskilt af sin fader Johan med henblik på sin mødrenearv.

1) året står øverst på siden i håndskriftet. – 2) ikke-latinsk ord i teksten.

1398. 690

Staden Louvain forordner om salg af sild, heri at da kun Skånesild er at købe i staden, skal man sælge dem uden tegn.

Regnskabsnotits på nedertysk i Bruxelles.

1398. 691

Hamburgs kæmnerregnskab.

Efter tryk i Kämmereirechnungen der Stadt Hamburg.

Til rejser ..... 3 skilling til Bekendorp og Henrik Blekede, i Lübeck med hr. Folmer fra Danmark ..... Til forskelligt ..... 1 mark til hertugen af Slesvigs pibere.

1398. 692

Skiftebrev mellem Stig Andersen og hans søn Povl Stigsen og Kristian Vendelbo om en gård i Ajstrup.

Referat på dansk i 1483 10. maj i rigsarkivet.

Et gammelt skiftebrev ..... som lyder på en gård i Ajstrup, som skylder seks ørtug korn, hvilket var gjort mellem Stig Andersen og Povl Stigsen, hans søn, og hr. Kristian Vendelbo, med mere gods, som fornævnte brev indeholder. Datum i det brev er år 1398 efter Guds fødsel.

1398. 693

Skifte mellem hr. Kristian Vendelbo og Stig Andersen.

Referat i dom af 1486 18. maj i rigsarkivet.

Et gammelt skiftebrev, der var opsat mellem hr. Kristian Vendelbo og Stig Andersen, velbeseglet med syv segl og 87[1]) år gammelt. Blandt andre artikler og gods, der berøres i fornævnte brev, tilfaldt en tredjedel af Lystrup i Gjerlev herred Stig Andersen.

1) brevet er vidimeret af Viborg landsting 1484, hvorfor brevets udstedelsesår må være 1397 eller snarere 1398, jf. nr. 692.

694 1398.

Skifte mellem hr. Kristian Vendelbo og Stig Andersen.

Referat i dom af 1486 18. maj i rigsarkivet.

Et gammelt skiftebrev, der er 86 år gammelt[1]) mellem hr. Kristian Vendelbo, ridder, og Stig Andersen, således at der tilfaldt Kristian Vendelbo to tredjedele af Lystrup o.s.v.

1) brevet er vidimeret af Viborg landsting 1484, hvorfor brevets udstedelsesår må være 1397 eller snarere 1398, jf. nr. 692.

695 1398. Framlev herredsting.

Tingsvidne om, at Katerine Svends skøder sin gård Storring og tre andre gårde til Anders Troelsen.

Kalundborgske registratur (1476).

Fremdeles et tingsvidne givet på Framlev herredsting under hæderlige mænds segl, lydende på, at Katerine Svends skødede Anders Troelsen sin gård, som kaldes Storring, i fornævnte herred, en gård i Snåstrup, en gård i Højby Mark og en gård i Høver skov sammen med alt andet gods i fornævnte herred. Givet 1398.

696 1<39>8[1]).

Benedikt v. Ahlefeld får kvittering af dronning Margrete for 600 mark.

Yngre Kalundborgske registratur (1551).

Fremdeles en anerkendelse af, at Benedikt v. Ahlefeld har oppebåret 600 mark og overgivet dem til biskop Peder på dronning Margretes vegne, og at hun kvitterer ham derfor. År 1418[1]).

1) registraturens årstal er givet fejlagtigt. Rimeligvis er det rette år 1398, da der gennemførtes betydelige transaktioner med Ahlefelderne, jf. nr. 664.

697 13<9>8[1]).

Godskalk Rostrup mageskifter gods i Tørring med Øm kloster for gods ved Skørring mark.

Skanderborgske registratur (1606).

Godskalk Rostrups skøde på sit gods i Tørring og godsets tilliggende for gods ved Skørring mark. Givet 13<9>8.

1) registraturens år 1348 må anses for usikkert, da en Godskalk Rostrup ellers først kendes i årene fra 1398 til 1406, jf. nr. 591, ÆA. II 148, I 252, 57. Han må være død inden 1444 2. marts, jf. Rep. nr. 7407.

1398. 698

Jens Sosadels skødebrev på gods i Gylling.

Åkjærske registratur (1611).

Jens Sosadels skødebrev på gods i Gylling og andetsteds i Hads herred. År 1398.

Åkjærske registratur (1591).

Jens Sosadels pergamentsskødebrev på gods i Gylling sogn og andetsteds i Hads herred. År 1398.

1398. 699

Skøde på en grund vest for Ulbjerg kirke.

Viborg St. Hans klosters registratur (1574).

Et gammelt skøde på latin på en øde grund vest for Ulbjerg kirke. 1398.

1398. 700

Provsten af Børglum m.fl. bevidner, at biskoppen af Børglum har haft fem mark sølv i årlig indtægt af Læsø.

Ålborghus' registratur (1578).

Provsten af Børglums og andre provsters brev, at bispen i Børglum stift har haft fem mark lødigt sølv i årlig rente af Læsø. 1398.

701 1398.

Vidne om, at læsøboerne ikke vil svare afgift til biskoppen af Børglum, men til biskoppen af Viborg.

Ålborghus' registratur (1578).

Gode mænds vidne, at biskop Peder af Børglum har sendt sin befuldmægtigede til Læsø for at indkræve bispens rente sammesteds, og at de havde svaret, at de ikke ville være ham lydige, men lyde under biskoppen i Viborg. 1398.

702 1398.

Vidne om, at biskop Svend af Børglum kun havde givet kapitlet i Viborg brev på Læsø for sin egen levetid.

Ålborghus' registratur (1578).

Et vidne af gode mænd, at biskop Svend af Børglum havde erkendt, at han ikke havde givet kapitlet i Viborg andet brev på Læsø end for sin levetid. 1398.

703 1398.

Vidne om, at biskoppen af Børglum kun har givet Viborg kapitel brev på Læsø for sin egen levetid.

Ålborghus' registratur (1578).

Et vidne af gode mænd, at biskoppen af Børglum har erkendt, at han ikke har givet andet brev på Læsø til Viborg kapitel end for sin levetid. 1398.

704 1398.

Kong Erik 7. af Pommerns stadfæstelsesbrev på en gård i Skelby.

Maribo klosters registratur (1624).

Kong Eriks stadfæstelse på en gård i Skelby. 1398.

1398. 705

Henrik Uffesen mageskifter sin del i Paddeborg og Svennerup til biskop Peder af Roskilde.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Henrik Uffesen skøder biskop Peder af Roskilde al sin del i Paddeborg, Vester og Øster Svennerup mod andet gods ved mageskifte. 1398.

1398. 706

Hr. Johan Olufsen af Søholm overlader gods i Føllenslev sogn til biskop Peder af Roskilde.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Hr. Johan Olufsen af Søholms brev, givet biskop Peder af Roskilde på ejendom i Havegård og Egemarke i Føllenslev sogn. 1398.

1398. 707

Hr. Johan Olufsen af Søholm oplader Havegård og Egemarke til biskop Peder af Roskilde.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Hr. Johan Olufsen af Søholms opladelsesbrev til biskop Peder af Roskilde på gods i Havegård og Egemarke, som han havde taget i pant af sin broder Bjørn Olufsen. 1398.

1398. 708

Jens Simonsen Lunge skøder sin hovedgård i Forsinge til Anders Jensen.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Jens Simonsens, kaldet Lunges, skøde til Anders Jensen på sin hovedgård i Forsinge. 1398.

709 1398.

Peder Dene pantsætter sit gods i Slagelse herred til biskop Peder af Roskilde.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Peder Denes bekendelsesbrev, at han skylder biskop Peder af Roskilde 100 mark lybsk og 10 mark sølv og derfor pantsætter ham sit gods i Slagelse herred, som er en gård i Sønderup, en gård i Erdrup og to gårde i Torpe samt i Flakkebjerg herred en gård i Tornemark. 1398. På latin.

710 1398.

Eggert Retteblok pantsætter sit gods i Neble til hr. Zabel Kerkendorp.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Eggert Rettebloks pantebrev til hr. Zabel Kerkendorp på hans gods i Neble i Boeslunde sogn for 6 lødige mark i hvide penge. Givet 1398.

711 1398.

Johan Heyden, Roskildebispens official på Rügen, bekender, at han skylder biskop Peder af Roskilde 800 mark.

Roskildegårds registratur (omkr. 1570).

Brev, udstedt af Johan Heyden, bispen af Roskildes official på landet Rügen, hvori han erkender at være biskop Peder af Roskilde 800 mark skyldig i stralsundsk mønt, hvoraf han skal betale de 600 mark til fru Taleke, enke efter en Podebusk, og de 200 til en borger i Stralsund. Givet 1398. På latin.

712 1398.

Anders Gris mageskifter forskelligt gods med Antvorskov kloster.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Anders Gris gjorde mageskifte med Antvorskov kloster og udlagde til fornævnte kloster alt sit gods i Bøstrup, et bol jord i Sludstrup, fem

besatte gårde og en ødegård i Hemmershøj samt en gård i Lille-Valby, hvortil der ligger et halvt bol jord. 1398.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Nordrup sammesteds[1]) og Huse-Herrestrup fik Anders Gris af klostret for andet gods.

Hertil eller til et af nrr. 714 eller 725 knytter sig notitsen:

Anders Gris år 1398[2]).

Notits i rigsarkivet.

1) jf. nr. 714. – 2) oplysningen findes i Niels og Otto Krags våbenbog og ledsages af en tegning af Grisernes våben.

1398. 713

Steffen Lippe får livsbrev på forskelligt af Antvorskov klosters gods.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Steffen Lippe erkender at have livsbrev på klostrets gods i Fårdrup[1]), Frankerup, Gryderup, Hulby og Eskilstrup. 1398.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Steffen Lippe erkender at bruge Antvorskov klosters gods sammesteds[2]).

1) muligvis fejl for Nordrup, jf. notitsens overskrift *Nordrup.* – 2) notitsen har som overskrift *Hulby.*

1398. 714

Anders Gris lover at holde Antvorskov kloster skadesløs, hvis biskoppen i Roskilde kan afvinde ham noget af Nordrup mark eller skov.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Anders Gris lover, at klosteret skal blive holdt skadesløs, hvis biskoppen i Roskilde kan afvinde ham noget af Nordrup mark eller skov. 1398.

715 1398.

Hans Pedersen i Kelstrup lejer en ødegård i Næsby af Antvorskov kloster.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Hans Pedersen i Kelstrup bekender at have en ødegård i Næsby i Løve herred til leje af klostret. 1398.

716 1398.

Jon Jakobsen i Slagelse sælger al sin rettighed i Askegård i Oreby til Jakob Mortensen af Svinninge.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Jon Jakobsen i Slagelse solgte Jakob Mortensen af Svinninge, væbner, al sin rettighed i Askegård i Oreby. 1398.

717 1398.

Ærkedegnen i Roskilde forbyder, at andre end kirkeværgerne befatter sig med Sludstrup kirkegård.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Ærkedegnen i Roskilde lod forbyde, at nogen befattede sig med Sludstrup kirkegård undtagen kirkeværgerne. 1398.

718 1398.

Peder Svendsens arvinger lejer Egerup på livstid af prioren i Antvorskov kloster.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Peder Svendsens arvinger erkender, at de har Egerup i Boeslunde sogn i Slagelse herred i leje af prioren i Antvorskov på livstid for seks pund korn. Givet 1398.

1398. 719

Johan Godow sælger sit gods i Åsmose til Jens Skave.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Johan Godow solgte Jens Skave noget gods, han havde i Åsmose på Fyn. År 1398.

1398. 720

Priorinden i Dalum kloster erkender, at Jersore er blevet indløst af Otto Skinkel.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Priorinden i Dalums brev, hvori hun erkender, at det gods, der kaldes Jersore i Klinte sogn, som var pantsat til nævnte kloster af Eggert Bitsere, er blevet indløst af Otto Skinkel. 1398.

13<9>8[1]). Skam herredsting. 721

Tingsvidne om, at Jersore, som havde været pantsat til Eggert Bitsere, blev indløst af Otto Skinkel på Dalum klosters vegne.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Et tingsvidne, afgivet af Skam herredsting, hvori det bevises, at godset Jersore, der var pantsat til Eggert Bitsere, er indløst af Otto Skinkel på Dalum klosters vegne. Givet 13<9>8.

1) registraturens årstal 1358 må være forkert, jf. foregående nr.

1398. 722

Volrad Skinkel pantsætter endnu en gård i Nørreby til Jakob Smed.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Volrad Skinkel erkender at være Jakob Smed 2 mark og 10 skilling lybsk skyldig og pantsætter ham derfor endnu en gård i Nørreby. År 1398.

723 1398.

Eskil Falster pantsætter fire ørtug jord i Øverup til Jens Troelsen.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Eskil Falster pantsatte Jens Troelsen fire ørtug jord i Øverup for en mark. 1398.

724 1398.

Peder Sten lejer et stykke jord af Antvorskov kloster.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Peder Sten erkender at have et stykke jord til leje af klostret. 1398[1]).

1) brevet er registreret under overskriften *I et lille skrin, hvorpå Slagelse findes påskrevet.*

725 1398.

Anders Pedersen Gris forpligter sig til ikke at skove i Antvorskov klosters skov uden priorens tilladelse.

Antvorskov klosters registratur (1607).

Anders Pedersen Gris' forpligtelse, at han ikke vil hugge træ i Antvorskovs skove uden priorens tilladelse. Givet år 1398.

726 1398. 1400 og senere.

Fæste- og lejebreve, udstedte af Roskilde domkapitel, på dets godstilliggender.

Registratur på dansk i den arnamagnæanske samling.

Adskillige pergaments- og andre gamle breve – leje- og fæstebreve –, næsten alle udstedt af Roskilde kapitel, på de under kapitlet liggende kirkers tiender, gårde, huse, jorder o.s.v. samt vikardømmers og deres præbenders tilliggende jordegods, gårde og boliger i Roskilde, Holbæk, Køge, Slagelse o.s.v., haver, møller, fiskevande, engbund og græsning, vænger o.s.v. Ligeledes en del fæsteres forskrivninger, sikkerheds- og pantebreve for afgifter af tiender, leje og landgilde, rigtig at sva-

re af boliger og jorder, bygninger at vedligeholde og jorderne at dyrke forsvarligt o.s.v. alle af denne ordlyd:

Jeg, vi, NN, prælater, kannik o.s.v. hilser alle mænd, der ser dette brev eller hører det læse, evindelig med Gud og gør vitterligt for alle med dette mit, vort, åbne brev med det hæderværdige kapitels fuldbyrdelse, vilje og samtykke at have undt og ladet fæste i leje /: modtaget fæste i leje :/ den gård o.s.v. på hustrus og børns livstid, årligt at svare deraf på denne måde som god betaling o.s.v., holde gården bebygget og besat på rette måde o.s.v. Daterede 1398, 1400 og videre. 2 pakker:

Den første på, hvad der er ladet i leje. a.

Den anden på, hvad der er modtaget i leje. b.

[1398-1405][1]). 727

Peder Nielsen af Herlufstrup sælger en gård i Vollerslev og Lidemark til hr. Jens Falk.

Registratur over brevene på Vallø (1541).

Peder Nielsen af Herlufstrups brev, at han solgte en gård i Vollerslev og i Lidemark til hr. Jens Falk.

1) hr. Jens Falk nævnes første gang som ridder 1398 13. januar, nr. 497, og er uden tvivl død inden 1405 23. oktober, jf. nr. 475.

PERSON- OG STEDNAVNE-REGISTRE

VEJLEDNING

Registrene er delt i et person- og et stednavneregister. Ved *Personnavnene,* der er ordnet alfabetisk efter fornavne - hvorved å af hensyn til tidligere registre inden for Danmarks Riges Breve står foran a - oplyses stilling eller egenskab, i hvilken en person forekommer i nærværende bind. - Ved *Stednavne* er så vidt muligt oplyst deres beliggenhed med angivelse af herred efter den seneste herredsinddeling, herunder også herrederne i Skåne, Halland, Blekinge og Sydslesvig, for de udenlandske lokaliteter beliggenhed i de nuværende lande. Udenlandske lokaliteter, der kun forekommer i forbindelse med personnavne (slægtsnavne), er anført under disse. *Stjerne* foran et navn i stednavneregistret angiver, at den pågældende lokalitet ikke har kunnet identificeres.

FORKORTELSER

h. = herred. s. = sogn. N. = Nørre. Sdr. = Sønder. V. = Vester. Ø. = Øster.

PERSONNAVNEREGISTER

A og Å

Åge: **1.** Å. Degn, indbygger i Malmø. *1397:* 395. – **2.** Å. Jensen, Ide Pedersdatters dreng. *1398:* 617. – **3.** Å. Jensen, borger i Ribe. *1398:* 678. – **4.** Å. Nielsen af Barsebäck, væbner, broder til Peder. *1397:* 351. *1398:* 650. – **5.** Å. Nielsen, indbygger i Ystad. *1397:* 389. – **6.** Å. Nielsen, bevidner brev af Bjørn Svendsen. *1396:* 61. – **7.** Å. Ravn, borger i Roskilde. *1397:* 373. – **8.** Å. Uffesen, borgmester i Malmø. *1396:* 161. *1397:* 348.

Åstred: **1.** Å. Jensen, indbygger i Malmø. *1397:* 395. – **2.** Å. i Flødstrup, på Åsum herredsting. *1397:* 293.

Abele: **1.** A. Buntsingsdatter, enke efter Henneke Schutte. *1398:* 509. – **2.** A., enke efter Troels Skytte, datter af Peder Bang. *1398:* 654.

Abildgård se Klaus.

Abjörn Jonsson, pantsætter gods i Bränne. *1396:* 41.

Abraham: **1.** A. Brodersen (Båd), ridder, fader til Birgitta ~ Jens Falk. *1396:* 41, 88, 145, 181, 182, 183, 210, 211. *1397:* 285, 289, 324, 327, 344, 359, 361, 402, 419. *1397-1405:* 475 (note). *1398:* 544, 624, 637. – **2.** A., fæster i Herstedvester. *1396:* 128.

Absalon: **1.** A. Andersen, ridder. *1397:* 420. – **2.** A. Brahe, væbner. *1398:* 652. – **3.** A. Kjeldsen (Krognos), væbner, ~ Katerine. *1396:* 182, 201, 202, 203. *1397:* 344. – **4.** A. Mogensen (Gøye), væbner, senere ridder. *1397:* 260, 319. *1398:* 650. – **5.** A. Pedersen (Thott), ridder, dattersøn af Ingeborg Saksesdatter. *1396:* 209. *1397:* 342, 344, 351. *1397-1446* eller *1447:* 491, 492.

Adolf 7., forhen greve af Holsten. *1397:* 336, 385, 425. *1398:* (512).

Agge, i strid med Edoms og Beltring herreder. *1398:* 540.

Ahlefeld se Benedikt, Henrik, Johan, Karl, Klaus og Ulf.

Albert: **1.** A. Gertsen, bevidner brev af Tideman Skiller. *1397:* 375. – **2.** A. Screye, rådmand i Hamburg. *1398:* 611.

Albrecht: **1.** A. Reberg, præst, vistnok på Rügen. *1396:* 67. – **2.** A., konge af Sverige, fader til Erik. *1396:* 26, (63), (79), 106, 107, 145, 176. *1397:* 299, 329, 368. *1398:* 501, 502, 561, 567, 590, 592, 611, 619, 623, 627, 649. – **3.** A. 1., hertug af Bayern, greve af Holland og Zeeland, fader til Vilhelm. *1397:* 335, (346), 401, 406, 412 (note), 433 (note). *1398:* (503), 508 (note), (561), (659). – **4.** A., greve af Holsten, Stormarn og Schauenburg, broder til Gerhard 6. og Henrik. *1396:* 26, 73, 75. *1397:* 357, 362, 363, 374, 411. *1398:* (512), 566, 588, 620, 662, 663, 665. – **5.** A., greve af Schwarzburg, kommendator i Danzig. *1397:* 259. *1398:* 608. – **6.** A. Grote, opretter testamente i Lübeck. *1396:* 127. – **7.** A. v. Peckatel, junker fra Schwerin stift. *1397:* 299. – **8.** A. Russe, ridder, rådmand i Thorn, senere også høvedsmand i Stockholm. *1396:* 63 (note), 77, 78, 79, 80, 96, 113, 115, 132, 153. *1398:* 496, 596, (607). – **9.** A. Smerbard den yngre, får anbefalingsbrev til Ystad. *1398:* 524. – **10.** A., sendebud fra Deventer. *1396:* 177, 369.

Aleksander, forhen pave. *1398:* 686.

Alf Haraldssøn, norsk ridder. *1397:* 344, 345.

1398: 628, 637.

Algot Magnusson, svensk væbner, senere ridder. *1396:* 20, 145, 249. *1397:* 344, 345. *1398:* 626, 637, 652.

Allen se Herman.

Altena se Eggert og Henrik Walsrode.

Amelung, forhen gejstlig på Rügen. *1396:* 67.

Amund (se også Anund og Ogmund): **1.** A. Hat, svensk ridder. *1396:* 145. *1398:* 637. – **2.** A. Jonsson, svensk ridder. *1396:* 145.

And se Thomas.

Andemfelde se Wigandus.

Anders: I. Gejstlige: **1.** A., domprovst i Uppsala. *1396:* 145. *1397:* 344. – **2.** A. Jakobsen, kannik i Slesvig. *1397:* 385, 386, 387. – **3.** A. Svendsen i Valinge, dekan i Nørre Halland. *1398:* 523. – **4.** A. Nielsen, præst. *1397:* 395.

II. Verdslige: **1.** A. Birgersson, svensk væbner. *1396:* 145. – **2.** A. Glob, ~ Lene, broder til Margrete, morbroder til Jens Lykke. *1396:* 57, 243. *1397:* 312, 326. – **3.** A. Henriksen, borger i Ribe. *1398:* 673. – **4.** A. Jakobsen Lunge, ridder, høvedsmand på Kalmar, broder til Folmer, Niels og Ove. *1396:* 99, 100, (116), 125, 126, 128, 136, 223. *1397:* 291, 344, 402, 419. *1398:* 594, 595, 598, 602, 624, 637, 664. – **5.** A. Jakobsen, forhen ~ Margrete, fader til Bent, Erik, Hans og Jakob Andersen. *1397:* 267. – **6.** A. Jensen af Særslev. *1397:* 273. – **7.** A. Jensen, erhverver gods af Jens Simonsen Lunge. *1398:* 708. – **8.** A. Lind, væbner. *1397:* 293. – **9.** A. Mathiasson, svensk væbner. *1396:* 145. – **10.** A. Mortensen, borgmester i Malmø. *1397:* 375. – **11.** A. Mortensen, indbygger i Malmø (= nr. 10?). *1396:* 197. – **12.** A. (i seglet: Mortensen) Pep, ridder. *1397:* 289. – **13.** A. Nielsen, på kongens retterting. *1396:* 59. – **14.** A. Olufsen (Saltensee af Tystofte), ridder. *1397:* 384. – **15.** A. Olufsen Lunge af Næsby, væbner, senere ridder, broder til Jens, Niels og Oluf. *1396:* 128. *1397:* 298, 342. *1397-1408:* 477. *1398:* 624, 637. – **16.** A. Olufsen, fæster i Brøns sogn. *1398:* 493. – **17.** A. Pallesen af Tvedegård, væbner. *1396:* 60. – **18.** A. Pebling, på Båg herredsting. *1396:* 175. – **19.** A. Pedersen Gris, broder til Niels. *1397:* 267. *1398:* 712, 714, 725. – **20.** A. Pedersen (Neb) af Dybäck, ridder. *1397:* 376. *1398:* 579. – **21.** A. Pedersen (Panter) af Svanholm, væbner. *1397:* 291, 300, 309, 454, 455. *1398:* 545. – **22.** A. Povlsen, på Båg herredsting. *1396:* 175. – **23.** A. Povlsen, på Båg herredsting (= nr. 22?). *1397:* 288. – **24.** A. Skiller, bevidner brev af Tideman Skiller. *1397:* 375. – **25.** A. Stigsen, væbner. *1398:* 642. – **26.** A. Stygge, forhen ridder. *1396:* 175. – **27.** A. Thomasson, svensk væbner. *1398:* 652. – **28.** A. Tordsen, fader til Jens Andersen. *1398:* 617. – **29.** A. Troelsen, får tilskødet gods i Framlev herred. *1398:* 695. – **30.** A. Uffesen af Bjørnholm, væbner, fader til Tove ~ Niels Nielsen. *1396:* 11, 34, 98, 154. – **31.** A. Uffesen af Torup, ridder. *1396:* 11, 98. *1398:* 515. – **32.** A. Underlund, fæster i Lille-Salby. *1396:* 128. – **33.** A., Ide Pedersdatters dreng. *1398:* 617.

Andreas: **1.** A., forhen biskop af Llandaff. *1396:* 168. – **2.** A. Holste, oldermand i Lübeck. *1397:* 310.

Angelus, kardinalpresbyter ved S. Lorenzo in Damaso. *1396:* 101.

Anker Knudsen, sælger gods i Åtte til Henneke Limbæk. *1397:* 287.

Anland, præst i Bergen. *1396:* 211.

Anna: **1.** A. Gerhardsdatter, betænkes i Ide Pedersdatters testamente. *1398:* 617. – **2.** A., datter af Markvard Wusteni, søster til Elene, Katerine og Otto. *1396:* 15, 16. – **3.** A., ~ Hartvig Breyde, datter af Segebod Krummedige og Cecilie, søster til Erik og Margrete. *1397-1400* eller *1401:* 274.

Antonius, biskop af Concordia. *1398:* (550), (573).

Anund Hemmingsson, besegler brev af Ramne og Sven Petersson. *1398:* 519. (Se også Amund og Ogmund).

Argento se Benesacus de Formentis.

Arine: **1.** A. Knudsdatter, har haft gods i Reersø. *1397:* 319. – **2.** A., ~ Hans Podebusk. *1396:* 67.

Arnbjørn, provst i Bergen. *1398:* 628, 637, 640.

Arnold: 1. A., provst i Oslo, kansler i Norge. *1397:* 344, 345. *1398:* (612), 628, 637. – **2.** A. v. Doenen, fra Kampen. *1397:* 301. – **3.** A.

Duker, har fragtet gods ved Bornholm. *1398:* 607, 612. – **4.** A. Lowen, borger i Itzehoe. *1396:* 75. – **5.** A. Molter, borgmester i Putzig. *1397:* 367. – **6.** A. Poleman, rådmand i Stralsund. *1398:* 561. – **7.** A. Rover, rådmand i Elbing. *1398:* 561. – **8.** A. Sparenberg, hansestædernes høvedsmand. *1398:* 598, 599. – **9.** A. Stuke, mecklenburgsk ridder. *1397:* 299. – **10.** A. Styke, svensk væbner. *1398:* 589, 652.

Aruassano se Bertrandus.

Arvid: **1.** A. Åstredsen af Ö. Klagstorp, væbner. *1398:* 642. – **2.** A. Bengtsson, svensk ridder. *1396:* 145. *1397:* 344. *1398:* 626, 637. – **3.** A. Bengtsson, svensk væbner. *1398:* 145. – **4.** A. Håkonsson, bevidner brev af Olof Svensson Tompte. *1396:* 88. – **5.** A. Stensen Båd, væbner. *1396:* 19, 145, 183. *1398:* 519, 652.

Aslak Bjørnssøn, norsk væbner. *1397:* 344.

Asser: **1.** A., præst i Villstad. *1396:* 41. – **2.** A. Brandsen, fæster i Reerslev. *1397:* 278. – **3.** A., fæster i Reerslev. *1397:* 278.

Augustinus, biskop af Perugia. *1396:* (65).

Aveking se Jan.

B

Båd se Arvid Stensen, Esbern og Svend.

Båt se Karl.

Bager se Øden.

Bagge se Hans og Peder.

Baggele se Winold.

Ballionibus se Ludouicus.

Bane se Lars.

Bang se Hans.

Barke, borger i Århus. *1396:* 164.

Barnekowe se Raven og Regner.

Barnim 6., hertug af Pommern, Barth og Stettin, broder til Vartislav 8. *1396:* 184. *1397:* 421, 427. *1398:* 504, 506, 594, 595, 598, 599, 602.

Barnum Eriksen (Skarsholmslægten) af Skarresholm, ridder, ~ Edle Jakobsdatter, svoger til Bent Bille. *1396:* 243 (note). *1397:* 267, 278. *1398:* 647.

Basse se Niels, Peder og Tyge.

Baudouin de Medom, i Brügge. *1396:* 107.

Beiare se Nils.

Beienfleth se Otto.

Beke, forhen ~ Henneke Preen. *1397:* 371, 372, 442, 444. *1398:* 559.

Beke se Gerhard og Lubbert.

Bekendorp, i Hamburgs tjeneste. *1398:* 691.

Bekker se Niels.

Benedikt (se også Bent): **1.** B. v. Ahlefeld den ældre, ridder, fader til Benedikt, Henrik, Karl, Klaus og Ulf. *1396:* 23, 44, 45. *1397:* 362, 363, 385, 386, 387. *1398:* 664. – **2.** B. v. Ahlefeld den yngre, ridder. *1397:* 385, 386, 387. *1398:* 664. – **3.** B. Henriksen v. Ahlefeld af Krønge, ridder. *1397:* 420. *1398:* 654. – **4.** B. Johansen v. Ahlefeld, søn af Johan v. Ahlefeld af Krønge. *1396:* 46, 47. *1398:* 696.

Benedikte, forhen ~ Jens, kaldet væbner, og søster til Margrete. *1397:* 472.

Benesacus de Formentis de Argento, gejstlig i Ferrara. *1397:* 396.

Benk se Bent.

Bent (se også Benedikt): I. Gejstlige: **1.** B., abbed i Æbelholt kloster. *1396:* (65). – **2.** B., kannik og præst ved st. Peders kirke i Lund. *1397:* 428. – **3.** B. Nielsen, forhen sognepræst i Nakskov. *1398:* 577.

II. Verdslige: **1.** B. Andersen, søn af Anders Jakobsen og Margrete, broder til Erik, Hans og Jakob. *1397:* 267. – **2.** B. Benk, rådmand i Slagelse. *1397:* 334. – **3.** B. (i seglet: Jonsen) Bille af Brorup, væbner, broder til Jens og Niels Bille samt Peder Lykke, svoger til Barnum Eriksen. *1396:* 33, 51, 156. *1398:* 500, 621, 622, 647. – **4.** B. Byg, afdød farbroder til Grubbe Jensen. *1398:* 681. – **5.** B. Kande af Sandåkra, væbner. *1398:* 579. – **6.** B. (i seglet: Nielsen) Bille (Mule af Falkendal), borger i Roskilde. *1397:* 373. *1398:* 600. – **7.** B. Pedersen, borger i Lund, ~ Kristine. *1397:* 428. – **8.** B. Piik, væbner, senere ridder. *1396:* 165. *1398:* 652. – **9.** B. Rostrup, broder til Godskalk. *1398:* 591. – **10.** B. Unge, indbygger i Malmø. *1396:* 161. *1397:* 348, 395. – **11.** B. Unger, i Roskilde st. Olufs sogn. *1396:* 84, 142. – **12.** B. Vestesen, har skødet gods til Laxmand. *1397:* 295. – **13.** B., fæster i Hyllie. *1397:* 350.

Bent se Tideke.

Bere se Fikke.

Berg se Henning.

..... Berlin, hans sønner tildømmes gård i Malle. *1396:* 59.

Bernhard: **1.** B., hertug af Braunschweig-Lüneburg. *1397:* 325. – **2.** B. Braunschweig, oldermand i Lübeck. *1397:* 310. – **3.** B. Goldensee, i gæld til Niels Buterfelt. *1397:* 355. – **4.** B. Møller, afhænder gods til Peder Jakobsen. *1396:* 194. – **5.** B. van dem Rode, rådmand i Stralsund. *1396:* 14, 138. *1397:* 393. – **6.** B. Wangelin, rådmand i Greifswald. *1396:* 132. – **7.** B. Wardenberg, erhverver gods af Johan og Nicolaus Gingst. *1397:* 438.

Bernike (i seglet: Detlevsen) Skinkel, ridder. *1396:* 175. *1397:* 344, 411. *1397-1418:* 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490. *1398:* 498, 624, 637, 662, 663, 664.

Berta, nonne i Dalum kloster. *1398:* 543.

Bertold: **1.** B., lægbroder i Tommerup kloster. *1398:* 617. - **2.** B. Kerkring, rådmand i Lübeck. *1398:* 561. – **3.** B. ter Molen, udsending fra Zutphen. *1396:* 97. *1397:* 437. – **4.** B. v. Osten, ridder, ~ Ingeborg. *1397:* 289, 384. – **5.** B. Plote, afhænder gods til Goswin Klingenberg. *1397:* 430, 431. – **6.** B. Wusseke, væbner på Rügen. *1396:* 67.

Bertrandus de Aruassano, pavelig kapellan og auditør. *1397:* 396.

Bessingen se Herman.

Bille se Bent, Esbern, Jakob, Jens Jonsen, Niels og Niels Esbernsen.

Bintop se Klaus.

Birger se Niels.

Birgitta: **1.** B. af Vadstena. *1396:* 244 (note). – **2.** B., ~ Jens Falk, datter af Abraham Brodersen. *1397-1405:* 475 (note).

Bisscopius se Johan.

Biter se Wulf Marschalk.

Bitsere se Eggert og Henrik.

Bjärulf, herredsfoged i Västbo. *1396:* 41.

Bjørn: **1.** B., biskop af Åbo. *1396:* 145. *1398:* 626, 637. – **2.** B. Olufsen (Bjørn), ridder, høvedsmand på Borgholm, broder til Johan. *1396:* 100, (116). *1397:* 344. *1398:* 624, 637, 707. – **3.** B. Pedersen Skytte af Gärsnäs, forhen Ide Pedersdatters foged, broder til Lars. *1396:* 160. *1397:* 354. *1398:* 617, 618. – **4.** B. Svendsen af Andrarum. *1396:* 61. – **5.** B. i Näs, på Västbo ting. *1396:* 41.

Blå se Detmar.

Blapanna se Esbjörn.

Blekede se Henrik.

Blide se Jan.

Blixe Sehested, væbner. *1397:* 385, 386, 387.

Blome se Johan.

Blumendal se Konrad.

Bo: **1.** B., biskop af Århus. *1396:* (6), 11, (65), 98, 154, 198. *1397:* 333, 340, 344, (469). *1398:* (531), (573), 591, 624, 637. – **2.** B. Povlsen, kantor i Slesvig. *1396:* (120), (168). *1398:* (527), 676. – **3.** B. Dyre, forhen ridder, fader til Kristine, svigerfader til Evert Moltke. *1397:* 377, 399, 422. *1398:* 670. – **4.** B. Dyre, væbner. *1397:* 350. – **5.** B. Falk, ridder, fader til Eskil, farfader til Jens, broder til Ide Pedersdatter. *1396:* 87. *1397:* 275. *1398:* 617. – **6.** B. Jensen, væbner, søn af Gyde Nielsdatter, nevø af Jens Bosen. *1398:* 528. – **7.** B. Madsen, fæster i Valsømagle. *1396:* 139. – **8.** B. Pedersen, bonde på Ærø. *1398:* 587. – **9.** B. Thomsen (Lange), på Slet herredsting. *1396:* 57. *1397:* 312, 332.

Bodil, ~ Erik Bydelsbak. *1397:* 404, 405.

Boeyegheem se Jan.

Bolt se Henrik, Ogmund og Sigurd.

Bonde: **1.** B., forhen præst. *1396:* 60. – **2.** B. Andersen, har overdraget gods til Anders Henriksen. *1398:* 673. – **3.** B. Klausen (Friis med egern), væbner. *1397:* 385, 386, 387. – **4.** B. Svir, væbner. *1396:* 174.

Bonde se Jens, Oluf og Tord.

Bonehorst se Henrik.

Bonifacius: **1.** B. 8., forhen pave. *1396:* 144, 170. *1398:* 527, 547, 577, 580. – **2.** B. 9., pave. *1396:* 27, 64, 65, 66, 70, 71, 72, 89, 90, 91, 92, 93, 101, 102, 103, 104, 105, 110, 118, 119, 120, 137, 144, 146, 147, 168, 170, 244. *1397:* 268, 299, 318, 322, 323, 396, 404, 405, 407, 408, 409. *1398:* 495, 507, 512, 518, 521, 522, 527, 535, 536, 538, 541, 544, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 556, 557, 560, 568, 570, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 580, 585, 586, 636, 640, 676.

Borante Podebusk, forhen ~ Taleke, søn af Henning og Gisla, broder til Hans, Predbjørn og

Tetze. *1397:* (442), 443, 445. *1398:* (711).
Bord se Jakob.
Borg se Oluf.
Borgeem se Gunnar.
Borken se Mathias.
Borkvard: **1.** B. Krummedige, væbner. *1397:* 385, 386, 387. – **2.** B. Skinkel, ridder. *1396:* 190.
Borsnicz se Johannes.
Brahe se Absalon og Torkil.
Brammel se Palle Nielsen.
Bramsted se Ivan.
Brand se Peder.
Brasche se Markvard.
Braunschweig se Bernhard og Jakob.
Bremen se Lydeke.
Breyde se Hartvig og Johan.
Brims se Jens Assersen og Jens Svendsen.
Brockdorf se Henrik.
Brod se Niels.
Broder Rigsen, borger i Ribe. *1397:* 314.
Brok se Niels og Peder.
Brokenhus se Godskalk.
Bruggenoy se Wennemar.
Bruggenreder se Thomas.
Bruke se Witold.
Brun se Jens, Mads, Niels Jensen, Peder og Torben.
Bruno Warendorp, rådmand i Lübeck. *1398:* 561.
Bryggow se Vigbert.
Bryning se Esger.
Brynjulf, domprovst i Skara. *1396:* 145. *1397:* 266, 275, 344.
Brysting se Niels.
Buchwald se Klaus og Volrad.
Bugge se Jens og Niels.
Buggenhagen se Wedege.
Buk se Johan, Konrad og Thomas.
Burchard: **1.** B. v. d. Dollen, rådmand i Stettin. *1398:* 561. – **2.** B. v. Hildesheim, oldermand i Lübeck. *1397:* 310.
Buterfelt se Niels.
Butze se Niels.
Buxtehude se Meinhard.
Bydelsbak se Erik og Valdemar.
Byg se Bent og Erik.
Bønstrup se Henrik.
Børvig Absalonsen, væbner. *1397:* 472.

C

Cecilie: **1.** C., ~ Ove Krabbe. *1398:* 591. – **2.** C., ~ Peder Pilt. *1397:* 434. – **3.** C., enke efter Segebod Krummedige, moder til Anna, Erik og Margrete. *1397:* (274). – **4.** C., ~ Tyge Jensen Vispe. *1397:* 350. – **5.** C., Ide Pedersdatters tjenestepige. *1398:* 617.
Claisken Trompener, udsending for hertug Albrecht af Bayern. *1397:* 406.
Clemens 7., forhen pave (i Avignon). *1396:* 137, 168, 170. *1398:* 527, 547, 577.
Cluger se Niels Klementsen.
Conradus, ærkebiskop af Nicosia, pavelig kammermester. *1396:* 108. *1398:* 568. (Se også Konrad).
Cosmatus, kardinalpresbyter af Sta. Croce in Gerusalemme. *1396:* 89.

D

Då se Henrik og Klaus.
Daniel se Niels Pedersen.
Danmark se Peder Jensen.
Darre se Jon.
Dartzow se Ludolf.
Dassow se Herman.
Deergarde se Johan.
Degenhard, toldopkræver i Lübeck. *1397:* 286.
Degn se Åge, Gudmund Birgersen, Jens, Lave, Mikkel Ingemarsen, Mogens Hamundsen, Niels Tagesen, Oluf og Peder Jensen.
Dene se Peder.
Detbern Hevenstrit (Quitzow), provst i Odense. *1396:* 55. *1397:* 414. *1398:* (522), 549, 550, (577), (585), (586).
Detlev: **1.** D., biskop af Ratzeburg. *1398:* (550), (554). – **2.** D. Rixtorp, væbner. *1397:* 336. *1398:* 509. – **3.** D. Walstorp af Rudbjerg, væbner. *1397:* 420.
Detmar: **1.** D. Blå, rådmand i Ribe. *1397:* 352. – **2.** D. Tidemansen, borgmester i Ribe, fader til Taleke. *1396:* 9, 30. *1397:* 314. *1398:* 614, 673.
Didrik: **1.** D. Livoldi v. Lüneburg, skolemester ved st. Maria kirke i Erfurt. *1398:* (507). – **2.** D. Gherst, præst. *1396:* 67. – **3.** D. Høken, holstensk ridder. *1397:* 362, 363. – **4.** D. Rotepful,

rådmand i Danzig. *1398:* 607, 611.
Djäken se Sven.
Doenen se Arnold.
Doget se Klaus.
Dokke se Peder.
Dollen se Burchard og Klaus.
Dondeman se Jens.
Dore se Niels.
Dorneborch se Kristian.
Dosenrode se Henneke og Sigfred.
Dubin se Konrad.
Due se Jens og Peder.
Duker se Arnold.
Dülmen se Johan Hundebeke.
Dyning se Nils.
Dyppe se Peder.
Dyre se Bo og Jakob Pedersen.

E

Ebbe: **1.** E. Jensen, kannik i Slesvig og Ribe. *1396:* 118, 119. – **2.** E. Galt, forhen ridder. *1398:* 517. – **3.** E. Henriksen, har gods i Kondrup. *1396:* 240. – **4.** E. Piik, ridder. *1398:* 511.
Edder se Niels.
Edle Jakobsdatter, enke efter Barnum Eriksen. *1396:* 243 (note).
Eekhoff se Kristian.
Egbert Stæding, borger i Ribe, ~ Markvard Konradsens datter. *1396:* 31.
Eggert: **1.** E. Altena, forhen slægtning til Henrik Walsrode Altena. *1397:* 269. – **2.** E. Bitsere, pantsætter til og får gods i pant af Dalum kloster. *1398:* 720, 721. – **3.** E. Gortze, holstensk væbner. *1397:* 364. – **4.** E. Itzehude, skriver og notar for hertug Gerhard 6. *1397:* 336. – **5.** E. Kule, væbner, foged på Gottorp. *1398:* 509, 615, 616. – **6.** E. Retteblok, pantsætter gods til Zabel Kerkendorp. *1398:* 710.
Eiliv Torgotssøn, norsk væber. *1398:* 628, 637.
Elav Jensen, hans pantebrev vidimeres på Hald herredsting. *1396:* 43.
Elene: **1.** E., priorinde i Dalum kloster. *1398:* 543. – **2.** E. Gudserksdatter, enke efter Jens Sakstorp. *1397:* 400, 471. – **3.** E. Pedersdatter, moder til Hans Tygesen. *1398:* 678. – **4.** E., ~ Detmar Tidemansen, moder til Taleke. *1396:* 9. – **5.** E., ~ Stig Andersen, datter af Markvard Wusteni, søster til Anna, Katerine og Otto. *1396:* 15, 16. – **6.** E., har udstedt brev om 50 lybske mark. *1397-1400* eller *1401:* 474. – **7.** E., forhen ~ Niels Basse, søster til Peder Laxmand. *1398:* 545.
Eler: **1.** E. Hennekesen, rådmand i Slagelse. *1397:* 334. – **2.** E. Spliet, væbner. *1397:* 274, 276. – **3.** E. v. Stove, holstensk væbner. *1397:* 364.
Elisabeth: **1.** E., hertuginde af Mecklenburg, datter af grev Klaus, kusine til hertug Gerhard 6. *1397:* 328, 330, 364, 381, 385, 386, 387. – **2.** E. Pedersdatter, ~ Jakob Nielsen Kirt. *1397:* 447. – **3.** E. Valdemars, tillader Bernike Skinkel at indløse gods. *1397-1418:* 488. – **4.** E., forhen ~ Henning Podebusk. *1396:* 67. – **5.** E., ~ Henze Finke. *1397:* 334 (note). – **6.** E., datter af Johan Schulte. *1398:* 689.
Endrid Erlandssøn, norsk ridder. *1397:* 344. *1398:* 628, 637.
Engelbert: **1.** E. Lowe, præst. *1396:* 328, 330. – **2.** E., forhen ~ Gese Olufsdatter. *1396:* 48, 51.
Erik: **1.** E. Jensen, præst i Gylling. *1396:* 101. – **2.** E. Jönsson, skriftefader i Vadstena. *1396:* 244 (note). – **3.** E. 4. Plovpenning, forhen konge af Danmark. *1396:* 243 (note). *1396-1439:* 258 (note). – **4.** E. 6. Menved, forhen konge af Danmark. *1396:* 39. *1396-1439:* 255. – **5.** E. 7., konge af Danmark, Sverige og Norge, hertug af Pommern, søn af Vartislav 7. *1396:* 20, 21, 22, 36, 37, 38, 39, 49, 59, 96, 98, 125, 126, 132, 133, 136, 141, 143, 145, 149, 150, 151, 152, 154, 158, 159, 162, 169, 186, 200, 212, 214, 244, 245. *1396-1439:* 250, 251, 252, 254, 256, 257, 258. *1397:* 259, 264, 265, 272, 285, 291, 300, 306, 309, 333, 340, 343, 344, 345, 368, 384, 391, 393, 402, 403, 412, 418, 419, 421, 423, 424, 440, 443, 445, 446, 450, 453, 469. *1398:* 498, 501, 537, 595, 598, 604 (note), 607, 611, 612, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 637, 640, 650, 652, 654, 704. – **6.** E., hertug af Mecklenburg, ~ Sofie, søn af kong Albrecht af Sverige. *1396:* 26, 173, 176. *1397:* 329, 368, 427. *1398:* 506. – **7.** E. 2., forhen hertug af Jylland. *1398:* 615. – **8.** E., forhen marsk. *1396:* 182, 201. – **9.** E., greve af Hoya.

1397: 325. – **10.** E. Andersen, væbner. *1396:* 175. – **11.** E. Andersen, søn af Anders Jakobsen og Margrete, broder til Bent, Hans og Jakob. *1397:* 267. – **12.** E. Barnumsen af Skarresholm, forhen ridder, ~ Gertrud Pedersdatter. *1396:* 33, 156, 243 (note). *1398:* 621, 622. – **13.** E. Bydelsbak, ridder, ~ Bodil. *1397:* 267, 404, 405, 435. *1398:* 617. – **14.** E. Erlandsson, svensk ridder. *1396:* 145, 182. *1398:* 637. – **15.** E. Hågensen, ~ Marina Pedersdatter, svigersøn af Peder Hvid. *1396:* 190, 191. – **16.** E. Jensen, på kongens retterting. *1396:* 98, 154. – **17.** E. Krummedige, væbner, søn af Segebod og Cecilie, broder til Anna og Margrete. *1397:* 274, 276, 364, 385, 386, 387. – **18.** E. Nielsen af Hørsholm. *1398:* 670. – **19.** E. Nilsson, svensk ridder. *1396:* 145. *1398:* 637. – **20.** E. Pedersen, væbner. *1396:* 60. – **21.** E. Thomsen af Vinstrup. *1397:* 424. – **22.** E. Ummereise, svensk ridder. *1396:* 145. – **23.** E., overlader gods til Mogens Hage. *1398:* 523.

Eringisl Nilsson, svensk ridder. *1396:* 145. *1397:* 344, 345. *1398:* 626, 637.

Erland: **1.** E. Bosson, bevidner brev af Nils Knutsson. *1396:* 19. – **2.** E. Knutsson, svensk ridder. *1396:* 145. *1398:* 637. – **3.** E., rådmand i Ribe. *1397:* 352.

Erregang se Tideman.

Ertmar Slichting, ~ Sofie. *1398:* 597.

Esbern: **1.** E. Båd, væbner. *1398:* 652. – **2.** E. Bille, væbner. *1397:* 384. – **3.** E. Knudsen, væbner. *1397:* 295. – **4.** E. Pedersen af Ravnstrup, ~ Margrete Jakobsdatter. *1396:* 206, 207. – **5.** E. Powering, bonde på Ærø. *1398:* 587. – **6.** E. Skomager, fæster i Brøns sogn. *1398:* 493. – **7.** E. Tagesen, væbner. *1397:* 385, 386, 387.

Esbjörn Blapanna, svensk væbner. *1396:* 145.

Esger: **1.** E. Jensen, præst. *1396:* 174. – **2.** E. Lund, præst, broder til Niels. *1397:* 365. – **3.** E. Bryning, væbner. *1396:* 58. – **4.** E. Lavesen, væbner. *1397:* 289, 376. *1398:* 652. – **5.** E., borgmester i Slagelse. *1397:* 334.

Eskil: **1.** E., biskop af Ribe. *1396:* 9, 29, 30, 108, 109, 110, (120), (144), (162), 169. *1397:* 313, 333, 340, 365, 419. *1398:* (536), (541), 581, 662, 663. – **2.** E. Falk af Vallø, forhen ~ Kristine, fader til Jens, søn af Bo Falk. *1397:* 275. – **3.** E. Falk, forhen ~ Katerine, broder til Ide Pedersdatter. *1398:* 617. – **4.** E. Falster, har pantsat gods til Jens Troelsen. *1398:* 723. – **5.** E. Krage den yngre, fader til Bo Falk. *1397:* 275. – **5.** E. Magnusson, svensk væbner. *1396:* 19, 183. – **6.** E. Pedersen, væbner. *1396:* 53.

Estorf se Ludolf.

Eufemia, ~ Henning Podebusk, moder til Henning. *1396:* 67.

Everhard (se også Evert): **1.** E., biskop af Lübeck. *1396:* (27). *1397:* 310, (322), (323), 425. *1398:* 507, 512, (518), (549), (550), 554, (580), (586), (676). – **2.** E. Segefrid, foged i Skåne. *1396:* 78. – **3.** E. Swinge, har skødet gods til Erik Bydelsbak. *1398:* 435.

Evert (se også Everhard): **1.** E. (i seglet: Evertsen) Moltke den yngre af Hegnede og Veksø, væbner, ~ Kristine, søn af Evert Moltke den ældre, broder til Johan Moltke, svigersøn af afdøde Bo Dyre. *1396:* 53. *1397:* 307, 373, 377, 399, 422, 475. *1398:* 670. – **2.** E. Grubbe af Alslev. *1396:* 74. – **3.** E. Huysman, fra Kampen. *1397:* 301. – **4.** E. Janssen, har lastet gods i Malmø. *1397:* 413. – **5.** E. Moltke den ældre, forhen ridder, fader til Evert Moltke den yngre. *1397:* 307, 373. – **6.** E. Skrædder, rådmand i København. *1398:* 666.

F

Fader Takelsen, har afhændet gods til Abraham Brodersen. *1396:* 210.

Falk se Bo, Eskil, Jens, Jens Eskilsen og Peder.

Falster se Eskil og Jens.

Fient se Niels.

Fikke: **1.** F. Bere, pommersk ridder. *1398:* 598. – **2.** F. Moltke af Bramstofte, væbner. *1397:* 420. – **3.** F. Siker, væbner, forhen ~ Katerine. *1397:* 269. – **4.** F. Slaweke, væbner på Rügen. *1396:* 67. – **5.** F. Tun, pommersk væbner. *1397:* 421. – **6.** F. v. Vitzen, svensk ridder. *1396:* 145. *1398:* 637.

Filip: **1.** F. 2., hertug af Burgund. *1398:* (590), (602). – **2.** F. Hunger, væbner. *1397:* 269, 293. – **3.** F. Karlsson, svensk væbner, senere ridder. *1396:* 145. *1397:* 344. *1398:* 626, 637, 652. –

4. F., Mathias Håkonssons præst. *1397:* 327.
Fin Pedersen, bonde. *1396:* 175.
Finke se Henneke og Henze.
Finkenoga, svensk væbner. *1396:* 145.
Finkenoge se Jens, Peder Jakobsen og Torkil.
Flak se Jens.
Fleming se Herman, Klaus, Oluf og Peder.
Flensborg se Lydeke.
Foged se Helge og Jakob.
Fogerud se Helge.
Folkvard Eriksen, forhen evig vikar i Mildsted. *1398:* 541.
Folkvin, provst i Lund. *1396:* 165, 166.
Folmer: **1.** F. Folmersen, afdød, hans brev vidimeres på Sjællands landsting. *1398:* 525. – **2.** F. Jakobsen Lunge af Højstrup, ridder, broder til Anders, Niels, Ove og afdøde Oluf. *1396:* 128, 184. *1397:* 260, 344, 345. *1397-1400:* 473. *1397-1400* eller *1401:* 474. *1397-1408:* 477. *1397-1413:* 478. *1398:* 624, 627, 637, 664, 691. – **3.** F. Skinkel, har skødet gods til Peder Dokke. *1396:* 232.
Formentis se Benesacus de Formentis de Argento.
Franciscus, kardinalpresbyter af Sta. Susanna. *1398:* 512.
Frederik Moltke, sognepræst i Garz. *1396:* 184. *1397:* 421.
Friis se Harre Jakobsen, Jens, Jens Thomsen, Kristian, Niels og Oluf.
Fæt se Markus, Peder og Walter.
Førbas se Jens Jensen.

G

Galen se Tue.
Galt se Ebbe.
Gaute Erikssøn, norsk ridder. *1397:* 344, 345. *1398:* 628, 637.
Georg Jork, væbner. *1396:* 48. *1397:* 278.
Gerhard: **1.** G. 6., hertug af Slesvig, greve af Holsten, Stormarn og Schauenburg, søn af Henrik 2., fader til Ingeborg, broder til Albrecht og Henrik, nevø af grev Klaus, fætter til hertuginde Elisabeth. *1396:* 73, 75, 244 (note). *1397:* 277, 315, 325, 328, 330, 336, 357, 362, 363, 364, 374, 381, 385, 386, 387, 425, (436). *1398:* 499, 509, 512, (514), (520), 529, 530, 540, 582, (587), 588, 615, 616, 620, 655, 662, 663, 665, (691). – **2.** G. Andersen Ryning, på Åsum herredsting. *1397:* 293, 294. – **3.** G. v. d. Beke, rådmand i Reval. *1398:* 561. – **4.** G. Ketelhot af Suderballe, væbner. *1397:* 420. – **5.** G. Papenhagen, rådmand i Stralsund, broder til Michael. *1397:* 349. *1398:* 611, 630, 657, 658. – **6.** G. Snakenborg, svensk ridder, fader til Sofie. *1398:* 617, 637. – **7.** G. Vogt, fuldmægtig for krakowkøbmænd. *1398:* 499.
Gerlav Tun, væbner. *1396:* 174.
Germund Ovesen, borger i Helsingborg. *1398:* 675.
Gertrud (i seglet: Pedersdatter) (Grubbe), enke efter Erik Barnumsen, datter af Peder Grubbe, søster til afdøde Niels Grubbe, svigerinde til Bent Bille. *1396:* 33, 156. *1398:* 621, 622.
Gerver Suder, har gård i Lund. *1397:* 296, 302.
Gerwer se Henrik og Johan.
Gese: **1.** G. Olufsdatter, enke efter Engelbert, svigermoder til Henrik Då og Trued Hase. *1396:* 48, 51. – **2.** G., enke efter Heine Kentzeler. *1398:* 604.
Gherdes se Hans.
Gherst se Didrik.
Ghotemer, sognepræst i Lancken. *1396:* 67.
Gildehus se Henrik.
Gingst se Johan og Nicolaus.
Gise Koerling, borger i Stralsund. *1398:* 562.
Gisla: **1.** G., enke efter Henning Podebusk, moder til Borante, Hans, Predbjørn og Tetze. *1396:* 50, 67. – **2.** G., moder til Henning Podebusk. *1396:* 67. – **3.** G., søster til Henning Podebusk. *1396:* 67.
Gjord Gjordssøn, norsk ridder. *1397:* 344.
Glashagen se Nicolaus.
Glinder se Svend.
Glob se Anders og Lars.
Glusing se Johan.
Gobelinus Schoneke, har gældskrav på Henrik Pladeslager. *1397:* 303.
Godebonde se Jon.
Godeke se Johan.
Godendorp se Godskalk.
Godere se Jakob.
Godow se Henneke og Johan.

Godskalk: **1.** G., dekan ved kirken i Bremen. *1397:* 268. – **2.** G. v. Warendorp, klokker og skatmester i Lübeck. *1397:* (323). – **3.** G. Bengtsson, svensk væbner. *1397:* 344. *1398:* 637. – **4.** G. Brokenhus, væbner. *1397:* 293. – **5.** G. Godendorp, væbner. *1397:* 385, 386, 387. – **6.** G. Klausen, indfrier gods i Lille-Musse. *1396:* 178. – **7.** G. Klausen af Østerby, væbner. *1397:* 420. – **8.** G. Rantzau, væbner. *1397:* 362, 363. – **9.** G. Remelincrode, rådmand i Dorpat. *1398:* 561, 611. – **10.** G. Rostrup, broder til Bent. *1398:* 591, 697. – **11.** G. Tinhuus, væbner, broder til Markvard. *1397:* 385, 386, 387. – **12.** G. Vreden, bevidner brev af Niels Madsen. *398:* 653.

Goldensee se Bernhard.

Golvitze se Johan.

Gortze se Eggert, Johan og Konrad.

Goswin: **1.** G. Klingenberg, rådmand i Lübeck. *1397:* 430, 431. *1398:* 561. – **2.** G. Weygenberg, i de preussiske stæders tjeneste. *1398:* 520.

Gotfred: **1.** G. Pribitz, præst i Roskilde stift. *1397:* 322, 323. – **2.** G., stadsskriver i Lübeck. *1398:* 561, (563), (583), 584, (619).

Grå se Ivar.

Grade Rønnow, holstensk væbner. *1397:* 364.

Gransebyt se Herman.

Gregers: **1.** G. Bengtsson, svensk ridder. *1396:* 145. – **2.** G. Vind, væbner. *1397:* 276.

Grelle se Herman, Nicolaus og Timme.

Grete, i kloster, har gods i Volborg herred. *1397-1413:* 478.

Greve se Konrad.

Gris se Anders Pedersen, Lave, Niels og Niels Pedersen.

Grote se Albrecht, Johan, Otto, Regner og Werner.

(Henrik) Grove Reventlow, væbner. *1397:* 336, 362, 363.

Grubbe: **1.** G. Jensen af Gunderslev. *1398:* 681. – **2.** G. af Brönnestad, væbner. *1398:* 642.

Grubbe se Evert, Jens, Niels og Peder.

Grubendal se Klaus.

Grød se Magnus.

Grønneberg se Siger.

Gudbrand Ellingssøn, norsk ridder. *1397:* 344.

Gudmund: **1.** G. Birgersen Degn, har gældskrav på Werner Hoop. *1397:* 316. – **2.** G., Peder Degns dreng, betænkes i Ide Pedersdatters testamente. *1398:* 617.

Guldsmed se Hans og Peder.

Gunnar: **1.** G. Borgeem, gejstlig, bevidner brev af Mogens Hage. *1398:* 523. – **2.** G. Gylta. *1396:* 117. *1398:* 523. – **3.** G. Kane, norsk væbner. *1398:* 628, 637. – **4.** G. Lille, har gods på Skanderup mark. *1397:* 279.

Gunne: **1.** G. Esbernsen, har opladt gods til Niels Jensen. *1396:* 82. – **2.** G. Ivarsen, på Slet herredsting, broder til Jakob. *1396:* 57. *1397:* 312.

Gyde: **1.** G. Nielsdatter, moder til Bo Jensen. *1398:* 528. – **2.** G. Slarres, har overdraget gods til Niels Rød. *1398:* 581.

Gylling se Peder.

Gylta se Gunnar, Jens og Mogens.

Gyncelin Gyncekesen af Falkendal. *1396:* 84. *1397:* 441.

Gynter Lybbertsen, rådmand i Malmø. *1396:* 95.

Günther, greve af Lindau. *1396:* 26.

Gyrstinge se Jens.

Gädda se Nils.

Gøde Bentsen, foged i Lund. *1396:* 18, (68). *1397:* 295, 472 (note). *1398:* 534.

Gøtstav: **1.** G. Magnusson, svensk ridder. *1397:* 266, 275. *1398:* 637. – **2.** G. Mattsson, svensk ridder. *1396:* 145. *1398:* 637.

H

Hågen (se også Håkon): **1.** H. Jensen, søn af Ide, betænkes i Ide Pedersdatters testamente. *1398:* 617. – **2.** H. Knudsen, har overdraget gods til Kjeld Kjeldsen. *1397:* 332. – **3.** H. Tygesen, pantsætter gods i Danstrup til sin datter. *1398:* 672.

Håkon (se også Hågen): **1.** H., ærkedegn i Skara. *1397:* 275. – **2.** H. Oddesson, præst i Hössna. *1397:* 359. – **3.** H. 6., forhen konge af Norge og Sverige, ~ dronning Margrete, søn af kong Magnus. *1396:* 23, 133. *1397:* 345. – **4.** H. Porse, bevidner brev af Katerine Valdemarsdatter. *1397:* 361. – **5.** H. Sigurdssøn, norsk væbner. *1398:* 628, 637. – **6.** H. Top, norsk ridder. *1397:* 344. – **7.** H. Törnesson, svensk væbner.

1396: 145.
Hachede se Henrik.
Hage se Mogens.
Hagedorn se Jens.
Hak se Niels.
Halle se Herman.
Halvard Alfssøn, norsk væbner. *1398:* 628, 637.
Hameln se Johan.
Hamund Pedersen, væbner. *1397:* 273.
Hanke Russe, fra Thorn. *1398:* 649.
Hans (se også Jens og Johan): **1.** H. Andersen, søn af Anders Jakobsen og Margrete, broder til Bent, Erik og Jakob. *1397:* 267. – **2.** H. Bagge, kongens skatteopkræver i Jönköping. *1396:* 158. – **3.** H. Bang, byfoged i Odense. *1396-1439:* 251 (note). – **4.** H. Gherdes, nevø af Timme Swarte. *1397:* 416. – **5.** H. Guldsmed, besegler brev af Niels Madsen. *1398:* 653. – **6.** H. Jakobsen, har pantsat gods til Antvorskov kloster. *1397:* 457. – **7.** H. Kruse, væbner, broder til Kristine, Mikkel og Mogens. *1396:* 34. – **8.** H. Kruse, har givet gods til søster som medgift (= nr. 7?). *1396:* 239. – **9.** H. Nielsen, forhen broder til Peder Nielsen (Galen) og Ingeborg ~ Bertold v. Osten. *1397:* 289. – **10.** H. Nielsen, væbner. *1396:* 34. – **11.** H. Nilsson, taget til fange ved Gotland. *1396:* 100, 125, 126, 136. *1398:* 611. – **12.** H. Pedersen Svagestikke, væbner. *1396:* 34. – **13.** H. Pedersen af Kelstrup, har gods i leje af Antvorskov kloster. *1398:* 715. – **14.** H. Podebusk, væbner, senere ridder, ~ Arine, søn af Henning og Gisla, broder til Borante, Predbjørn og Tetze. *1396:* 1, 40, 50, 67. *1397:* 331, 344, 384, (442), (443), 444. *1397-1400* eller *1401:* 474. *1397-omkr. 1415:* 479. *1398:* 555, 624, 637, 679. – **15.** H. Skytte, væbner. *1396:* 34. – **16.** H. Tygesen, søn af Elene Pedersdatter. *1398:* 678. – **17.** H. Walraven, byfoged i Malmø. *1397:* 348, 370, 375.
Harald: **1.** H., abbed i Varnhem. *1397:* 275. – **2.** H. Lake, har afhændet gods til dronning Margrete. *1397:* 280.
Hardbo, borger i Århus. *1396:* 164.
Harre Jakobsen Friis, borger i Ribe. *1397:* 314.
Hartvig: **1.** H. Lang, kannik i Lund. *1396:* 166. – **2.** H. Breyde, væbner, ~ Anna, svoger til Erik Krummedige. *1397:* 274, 364. – **3.** H. Hesten, holstensk væbner. *1397:* 362, 363. – **4.** H. Limbæk, på kongens retterting. *1396:* 162, 169. – **5.** H. v. Owe, væbner. *1397:* 362, 363. – **6.** H. Pogwisch, fader til Wulf Pogwisch den yngre. *1396:* (23). – **7.** H. Poiseke af Berritsgård, væbner. *1397:* 420. – **8.** H. Sehested, væbner. *1397:* 385, 386, 387. – **9.** H. Sture, væbner. *1397:* 274, 276. – **10.** H. Tralow, overdrager gods til Johan Olufsen og Hans Podebusk. *1397:* 463. *1397*-omkr. *1415:* 479.
Hase se Trued.
Hat se Amund.
Heenvliet se Zweder.
Heggedal se Niels.
Heggedal, væbner (= Niels Heggedal?). *1396:* 9.
Heilmannus Ruberi, forhen klerk. *1396:* 168.
Heine: **1.** H. Kentzeler, forhen ~ Gese. *1398:* 604. – **2.** H. Snakenborg, ridder. *1396:* 145. *1397:* 261, 275, 281. *1398:* 617, 637. – **3.** H. v. Wampen, har stillet sikkerhed for Nicolaus Prusse og Mathias Lot. *1396:* 148. – **4.** H. af Vintrie, væbner, forhen ~ Margrete. *1397:* 472.
Helge: **1.** H. Foged, væbner. *1398:* 511. – **2.** H. Fogerud, bevidner brev af Mogens Hage. *1398:* 523. – **3.** H. af Bråddebo, på Västbo ting. *1396:* 41.
Helmold v. Plessen, mecklenburgsk ridder, kong Albrechts rådgiver. *1397:* 368. *1398:* 619.
Helt se Jens.
Hemfrid, Ide Pedersdatters pige. *1398:* 617.
Hemming: **1.** H., biskop af Växjö. *1396:* (72), 145. *1397:* 333, 344. – **2.** H., præst i Gerlev. *1397:* 465. – **3.** H. Jensen, munk i Sorø kloster. *1396:* 66. – **4.** H. Jensen (Krag) af Kyndby, væbner. *1396:* 55, 56, 208. *1397:* 291, 309, 418. *1398:* 545, 648. – **5.** H. Tuesen, har pantsat gods til Peder Smed. *1396:* 234. – **6.** H., frarøvet klæde og penge. *1397:* 284.
Hendrik v. Leiden, udsending fra Deventer. *1397:* 432. *1398:* 667.
Henneke: **1.** H., præst. *1397:* 389. – **2.** H. Ågesen (Rosensparre), rådmand i Malmø. *1396:* 95. *1397:* 348, 395. – **3.** H. Finke, væbner. *1396:* 7, 9, 169. – **4.** H. Fredriksson, borger i Jönköping. *1397:* 327. – **5.** H. Godow (= Johan Godow), bevidner brev af Herman Fleming.

1396: 55. – **6.** H. Klibbe, får anbefalingsbrev til Malmø. *1396:* 3. – **7.** H. Kule, holstensk væbner. *1397:* 364. – **8.** (unge) H. Kule, holstensk væbner. *1397:* 364. – **9.** H. Lange, rådmand i Ålborg. *1397:* 326. – **10.** H. Limbæk, væbner, søn af Klaus og Ide, fader til Klaus. *1396:* 20, 23. *1397:* 270, 271, 287, 292, 385, 386, 387. *1398:* 505, 506, 661, 668. – **11.** H. Maap, væbner. *1396:* 175. – **12.** H. Moltke af Torbenfeld, væbner. *1396:* 53. *1397:* 440. *1398:* 680. – **13.** H. Mund, borger i Ribe. *1398:* 678. – **14.** H. Olufsen af Søholm, væbner (= Johan Olufsen). *1396:* 53, 160. *1397:* 308, 339. – **15.** H. Preen, væbner, ~ Beke. *1397:* 371, (372), 442, 444. *1398:* 559. – **16.** H. Rantzau, væbner. *1397:* 385, 386, 387. – **17.** H. Ringelberg, har gård i Slagelse. *1396:* 235. – **18.** H. Schutte, forhen ~ Abele Buntsingsdatter. *1398:* 509. – **19.** H. Spore af Ø.-Ulslev, væbner. *1397:* 420. – **20.** H. Stake, væbner. *1398:* 509.

Henning: **1.** H. Berg, høvedsmand over Ore birk. *1396:* 190, 191. – **2.** H. Berg, forhen ridder, ~ Katerine (= nr. 1?). *1397:* 414. – **3.** H. Jensen, skøder gods til Jens Due. *1396:* 220. – **4.** H. Kabolt af Tåstrup, ridder. *1397:* 420. *1398:* 650. – **5.** H. Køtelberg, ridder. *1397:* 385, 386, 387. – **6.** H. Ottenhusen af Hejninge. *1396:* 229. *1397:* 461. – **7.** H. Pedersen, fæster i Lille-Skensved. *1396:* 128. – **8.** H. Podebusk den ældre, ridder, ~ Eufemia, fader til Henning ~ Elisabeth. *1396:* 67, 180. – **9.** H. Podebusk, ridder, forhen ~ Elisabeth, senere ~ Kristine, søn af Henning Podebusk den ældre, broder til Hans og Predbjørn. *1396:* 50, 67, 138, 180, 184. *1398:* 560, 609, 624, 627, 637. – **10.** H. Podebusk, forhen ridder og drost, ~ Gisla, fader til Borante, Hans, Predbjørn og Tetze. *1396:* (40) 67, 180. *1397:* 371, 442, 443, 446. – **11.** H. v. Rentelen, rådmand i Lübeck. *1398:* 611, 630. – **12.** H. Skarpenberg, på kongens retterting. *1396:* 59.

Henricus: **1.** H., kardinalkollegiets kammermester, kardinalpresbyter af Sta. Anastasia. *1396:* 109, 129. *1397:* 317, 360, 382. *1398:* 569. – **2.** H., biskop af Acqui. *1396:* (70), (72), (119), (144). – **3.** H. de Wesebaden, forhen kannik ved kirken i Mainz. *1396:* 168. – 4. H. Wrostath, prokurator ved kurien. *1396:* 129.

Henrik (se også Hendrik): I. Gejstlige: **1.** H., ærkebiskop af Uppsala. *1396:* 145, 299. *1397:* 333, 344, 345. *1398:* 626, 637. – **2.** H., provst i Magdeburg. *1397:* 262. – **3.** H. v. dem See, provst i Slesvig. *1396:* (70), (168). *1397:* 328, 330, 356. *1398:* 499, 514, (550). – **4.** H. v. d. Mölen, ærkedegn i Schwerin (= Johan v. d. Mölen). *1397:* 382. – **5.** H. Obirhausen, kantor ved st. Maria kirke i Erfurt. *1396:* (168). *1398:* (507). – **6.** H. Jensen af Ledøje, kannik i Roskilde. *1396:* 112, 227. – **7.** H., kannik i Lund. *1397:* 400. – **8.** H. Westhof, evig vikar ved st. Egidius' kirke i Lübeck. *1398:* 554. – **9.** H. Bolt, præst i Schwerin stift. *1397:* 349. – **10.** H. Knakerugge, præst. *1397:* 328, 330. – **11.** H., sognepræst i Flemløse. *1397:* 288. *1398:* 415. – **12.** H., guardian i Næstved. *1398:* 617.

II. Verdslige: **1.** H. 2., forhen greve af Holsten, fader til Gerhard 6. *1397:* 385, 425. *1398:* 512, 615. – **2.** H. 3., greve af Holsten, Stormarn og Schauenburg, broder til Albrecht og Gerhard. *1397:* 357, 362, 363, 374. *1398:* (512), 588, 620, 665. – **3.** H., hertug af Braunschweig-Lüneburg. *1397:* 325. – **4.** H. v. Ahlefeld, ridder, søn af Benedikt v. Ahlefeld den ældre, broder til Benedikt, Karl, Klaus og Ulf. *1396:* 23, 163. *1397:* 287, 362, 363, 364, 385, 386, 387. *1398:* 615, 616, 661, 664. – **5.** H. Bitsere af Hasager, væbner. *1397:* 420. – **6.** H. Blekede, i Hamburgs tjeneste. *1398:* 691. – **7.** H. Bonehorst, oldermand i Lübeck. *1397:* 310. – **8.** H. Brockdorf, holstensk ridder. *1397:* 362, 363. – **9.** H. Bønstrup, får gods i pant af Jakob Skinkel. *1396:* 213. – **10.** H. Då, væbner, svigersøn af Gese Olufsdatter. *1396:* 48. – **11.** H. Gerhardsen, væbner. *1396:* 171. – **12.** H. Gerwer, broder til Johan. *1398:* 499, 514. – **13.** H. Gildehus, høvedsmand, borger i Lübeck. *1396:* 134. – **14.** H. Grelle, i Lübeck. *1396:* 3. – **15.** H. v. Hachede, rådmand i Lübeck. *1398:* 561. – **16.** H. Hetveld, rådmand i Thorn. *1398:* 607, 611. – **17.** H. Holte, på Båg herredsting. *1396:* 175. – **18.** H. Jensen, ridder. *1397:* 291, 354, 384. – **19.** H. Jensen, væbner. *1396:* 61, 160. – **20.** H. Jensen, væbner. *1397:* 415. – **21.** H. Kint af Bursø, væbner. *1397:* 420. – **22.** H.

Klausen, har erhvervet gods i Trustrup. *1398:* 537. – **23.** H. Kræmmer, borger i Ribe. *1398:* 678. – **24.** H. Kurdeshagen, har afhændet gods til Bertold Plote. *1397:* 431. – **25.** H. Meteler, rådmand i Lübeck. *1396:* 127. – **26.** H. v. Orde, i gæld til Volrad v. Buchwald og Gerhard Vogt. *1398:* 499. – **27.** H. Pedersen Prip, ~ Katerine. *1396:* 15, 16. *1398:* 531. – **28.** H. Pladeslager, borger i Horsens. *1397:* 303. – **29.** H. Rasp, foged i Gram. *1397:* 287. *1398:* 493. – **30.** H. Rodher, bevidner brev af Tideman Skiller. *1397:* 375. – **31.** H. Rynlender, rådmand i Stettin. *1398:* 611. – **32.** H. v. Siggem, holstensk marsk og ridder. *1397:* 362, 363, 364. – **33.** H. Sture af Strærup, forhen væbner ~ Ide. *1397:* 288. *1398:* 543, 668. – **34.** H. Sønnikesen (Friis), væbner. *1397:* 385, 386, 387. – **35.** H. Tun, svensk ridder. *1398:* 652. – **36.** H. Uffesen (Gere), væbner, søn af Uffe Pedersen. *1398:* 510, 617, 705. – **37.** H. Walsrode Altena, væbner, slægtning til Eggert Altena. *1397:* 269, 288, 415. – **38.** H. Wardenberg af Korsemarke, ridder. *1396:* 208. *1397:* 420. *1398:* 650, 654. – **39.** H. Westhof, rådmand i Lübeck. *1398:* 561, 611, 630, 633. – **40.** H. Wulf, forhen ~ Katerine. *1398:* 613. – **41.** H. Zøling, i Malmø. *1397:* 395. – **42.** H., fæster i Løserup. *1396:* 128.

Henselm v. Liebenwald, i gæld til Johan Pagentze. *1396:* 42.

Henze Finke, borgmester i Slagelse, ~ Elisabeth. *1397:* 334. *1398:* 559, 621, 622, 647.

Herke se Wineke.

Herluf Jensen, pantsætter gods til Jakob Urne. *1396:* 226.

Herlug Nielsen af Englerup, væbner. *1396:* 51.

Herman: **1.** H. v. Bessingen, dekan ved st. Maria kirke i Erfurt. *1396:* (168). *1398:* (507), (518). – **2.** H. Schindeloib, kannik i Schwerin. *1398:* 576. – **3.** H. v. Allen, rådmand i Thorn. *1397:* 368. – **4.** H. Dassow, rådmand i Lübeck. *1398:* 561. – **5.** H. Fleming, væbner, foged på Kalundborg, ~ Ingerd. *1396:* 48, 55, 56, 205. *1397:* 278, 371, 384, 394. – **6.** H. Gransebyt, i Stralsund. *1397:* 439. – **7.** H. v. d. Halle, høvedsmand i Stockholm. *1396:* (49), (62), 63, (78), 79, 80, 83 (note), 96, 141, 153. *1398:* 596. – **8.** H. Ivarsen, væbner. *1396:* 58. – **9.** H. Kruse, borgmester i København. *1398:* 666. – **10.** H. Osenbrugge, skomager, borger i Ribe. *1397:* 410. – **11.** H. Quadeherte, fra Kampen. *1397:* 301. – **12.** H. Remsnider, borger i Ribe. *1397:* 410. *1398:* 678. – **13.** H. Rød, pantsætter gods til Ribe domkapitel. *1396:* 253. – **14.** H. Storm af Råhave, væbner. *1397:* 420. – **15.** H. Winkel, rådmand i Riga. *1398:* 561.

Hertholm se Jakob.

Hesten se Hartvig.

Hetveld se Henrik.

Hevenstrit se Detbern.

Heyden se Johan.

Hildesheim se Burchard.

Hjort: **1.** H., betænkes i Ove Åstredsens testamente. *1396:* 9. – **2.** H., tjener hos Ide Pedersdatter. *1398:* 617.

Hjort se Niels.

Hofman se Jakob Jensen, Jens og Peder Jensen.

Hogedorp se Tideman.

Hogenskild se Johan og Nicolaus.

Holbæk se Jens.

Holk se Jakob, Jens, Kristian og Peder.

Holste se Andreas.

Holte se Henrik.

Holtkamp se Johan.

Hoop se Werner.

Horborg se Johan.

Horst se Nicolaus og Otto.

Hoved se Oluf.

Hoveman se Markvard.

Hoveschen se Otto.

Hoyers se Johan.

Hummelow se Sigurd.

Hundebeke se Johan.

Hunger se Filip.

Husabot se Peder Jensen.

Huxer se Tideman.

Hvid se Jens, Mads Madsen og Peder.

Huysman se Evert.

Høg se Peder.

Høken se Didrik.

I

Ide: **1.** I. Pedersdatter (Falk) af Gladsax, enke

efter Torkil Nielsen og Johan Snakenborg, søster til Bo Falk. *1396:* 160. *1397:* 354, 456. *1398:* 557, 617, 618 (note). – **2.** I., enke efter Lars Glob. *1396:* 149. – **3.** I., moder til Hågen Jensen. *1398:* 617. – **4.** I., enke efter Henrik Sture. *1398:* 543. – **5.** I. Timmesdatter, moder til Ide. *1398:* 617. – **6.** I., datter af Ide Timmesdatter. *1398:* 617. – **7.** I., ~ Klaus Limbæk, moder til Henneke. *1396:* (23).

Igerleir se Ingemund.

Inge Larsdatter, afdød moder til Lars Mogensen. *1397:* 370.

Ingeborg: **1.** I., datter af Gerhard 6., senere abbedisse i Vadstena. *1396:* 244 (note). – **2.** I. Konstantinsdatter, skænker gods til Bosjø kloster. *1398:* 643, 644. – **3.** I. Puder, skøder gods til Horsens kloster. *1397:* 449. – **4.** I. Saksesdatter af Skullerup, afdød mormoder til Absalon Pedersen. *1397:* 342. – **5.** I., søster til afdøde Lars Valdemarsen. *1396:* 162. – **6.** I., moder til Marina Knudsdatter. *1398:* 511. – **7.** I., ~ Johan Olufsen. *1398:* 684. – **8.** I. (Galen), ~ Bertold v. Osten, datter af Niels Ågesen, søster til Peder Nielsen af Husøn og afdøde Hans. *1397:* 289. – **9.** I., enke efter Peder Prika. *1396:* 117.

Ingefred, forhen ~ Jens Absalonsen, datter af Tue Galen. *1396:* 165, 166. *1397:* 378, 379, 380.

Ingeleue se Ludolf.

Ingemar: **1.** I. Pedersen, indbygger i Ystad. *1397:* 389. – **2.** I. Pedersen, giver kvittering til Sølve Nielsen. *1398:* 648.

Ingemod, Ide Pedersdatters pige. *1398:* 617.

Ingemund: **1.** I. Igerleir, forhen provst i Uppsala. *1397:* 299. – **2.** I. Jonsson, svensk væbner. *1396:* 145.

Ingerd: **1.** I., ~ Herman Fleming. *1396:* 55, 205. – **2.** I., ~ Jens Thomsen. *1397-1406:* 476. – **3.** I., ~ Lave Degn. *1398:* 493, 494.

Ingjald Lang, bevidner brev af Jon Godebonde. *1397:* 324.

Ingrid Torbensdatter, barnebarn af Gertrud. *1396:* 156.

Ingvar Andersen, borger i Roskilde. *1397:* 373. *1398:* 600.

Iserenvord se Konrad.

Itzehude se Eggert.

Ivan: **1.** I. Sassen, subdiakon i Odense stift, sognepræst i Nakskov og kannik i Ribe. *1398:* 521, 522, 577, 578, 585, 586. – **2.** I. Bramsted af Ejeby, væbner. *1397:* 420.

Ivar: **1.** I., præst. *1396:* 54. – **2.** I. Didriksen, væbner. *1397:* 385, 386, 387. – **3.** I. Finsen, væbner. *1396:* 175. – **4.** I. Grå af Sjælstofte, væbner. *1397:* 420. – **5.** I. Ivarsen, væbner. *1396:* 58. – **6.** I. Jul, søn af Peder Jul, broder til Thomas og Troels. *1398:* 542. – **7.** I. Lykke, ridder. *1397:* 339. – **8.** I. Lykke, har haft gods i pant af Ove Åstredsen (= nr. 7?). *1396:* 8. – **9.** I. Nielsen, forhen ridder, fader til Niels Ivarsen. *1396:* (23). *1397:* 370, 376. – **10.** I. Nilsson (Hak), svensk ridder, lagmand i Östergötland. *1396:* 145. *1397:* 284. *1398:* 626, 637. – **11.** I. Skeel, væbner. *1396:* 58. – **12.** I. Thomsen, på kongens retterting. *1396:* 162, 169.

J

Jakob: I. Gejstlige: **1.** J. (Ulfstand), ærkebiskop af Lund. *1396:* 71, 72, 77, 93, 105, 111, 140, 160, 166, 167, 171, 186. *1397:* 289, 311, 317, 318, 333, 338, 340, 344, 345, 384, 391, 402, 414, 419. *1398:* 505, 506, 535, 546, 547, 551, 552, 557, 612, 624, 627, 632, 637. – **2.** J., biskop af Viborg. *1396:* 21, 89. – **3.** J. Hennekesen, forhen provst i Roskilde. *1398:* 547. – **4.** J. Knudsen, provst i Roskilde og kannik i Lund. *1397:* 390. *1398:* (521), (522), (535), 546, 547, (577), (585). – **5.** J. Birgersen af Ås, vistnok gejstlig. *1396:* 197. – **6.** J. Hertholm, præst, vistnok på Rügen. *1396:* 67. – **7.** J. Jensen Hofman, gejstlig i Roskilde stift, stedsøn af Peder Mogensen, broder til Peder. *1396:* 112. – **8.** J. Mogensen, præst ved st. Olufs kirke ved Lund. *1397:* 428.

II. Verdslige: **1.** J. Absalonsen (Thott), ridder. *1396:* 53, 61. *1397:* 344, 351, 376, 378, 379. *1398:* 624, 627, 637. – **2.** J. Andersen, rådmand i Malmø. *1396:* 161. *1397:* 395. – **3.** J. Andersen, søn af Anders Jakobsen og Margrete, broder til Bent, Erik og Hans. *1397:* 267. – **4.** J. Andersen, bryde i Dønnevælde. *1398:* 500. – **5.** J. Bille, ridder. *1396:* 33. *1397:* 384. – **6.** J. Bord, forhen i Holbækgård. *1396:* 60. – **7.** J. Bosen, bryde i Dønnevælde. *1398:* 500. – **8.** J.

Braunschweig, borger i Stralsund. *1397:* 349. – **9.** J. Foged, fæster i Skuderløse. *1397:* 300. – **10.** J. Godere, borger i Slagelse. *1397:* 334. – **11.** J. Gyncekesen af Falkendal, skøder gods til Jakob Pedersen. *1396:* 142. – **12.** J. Henningsen Skytte, borger i Slagelse. *1397:* 460. – **13.** J. Holk, rådmand i Lübeck. *1398:* 561. – **14.** J. Ingridsen, forhen fæster i Allindemagle. *1396:* 156. – **15.** J. Ivarsen (Tornekrans), broder til Gunne, på Slet herredsting. *1396:* 57. *1397:* 312. – **16.** J. Jakobsen, fæster i Sällshög. *1397:* 379. – **17.** J. Jensen, ridder. *1397:* 291. – **18.** J. Jensen, borger i Roskilde. *1396:* 142. *1398:* 571, 600. – **19.** J. Jensen, fæster i Allindemagle. *1396:* 156. – **20.** J. Jensen, fæster i Store-Salby. *1396:* 128. – **21.** J. Jonsen, ridder. *1397:* 384. – **22.** J. Jonsen, fæster i Reerslev. *1397:* 278. – **23.** J. Kalv, ridder. *1397:* 395. – **24.** J. Krumbeke, afdød, har testamenteret gods til oprettelse af Ahrensbök kloster. *1397:* 315. – **25.** J. Kræmmer, besegler brev af Niels Madsen. *1398:* 653. – **26.** J. Køge, borger i Roskilde. *1398:* 600. – **27.** J. Lang af Neder-Holluf, på Åsum herredsting. *1397:* 293. – **28.** J. Mortensen af Svinninge, væbner. *1398:* 716. – **29.** J. Mund, i Lille-Musse. *1396:* 178. – **30.** J. Mus, forhen ridder, ~ Kristine. *1396:* 209. *1397:* 311. – **31.** J. Nielsen, har skødet gods til Bernike Skinkel. *1397-1418:* 490. – **32.** J. Nielsen af Beddinge, forhen ~ Una. *1398:* 642. – **33.** J. Nielsen Kirt, væbner, ~ Elisabeth Pedersdatter. *1396:* 34. *1397:* 447, 448. – **34.** J. Olufsen, forhen ridder, ~ Kristine, fader til Regitse og Sofie. *1396:* 128. *1397:* 418. – **35.** J. Olufsen Lunge, søn af afdøde Oluf Lunge af Skjoldenæs, broder til Peder. *1396:* 128. – **36.** J. Pedersen, borger i Roskilde. *1396:* 84, 142. *1398:* 571, 600. – **37.** J. Pedersen, forhen landstingssaghører på Sjælland. *1398:* 526. – **38.** J. Pedersen Dyre, giver fuldmagt til Mikkel Rud. *1396:* 139. – **39.** J. Povlsen, rådmand i Slagelse. *1397:* 334. – **40.** J. Povlsen, i Malmø. *1397:* 395. – **41.** J. Provst, fæster i Kelstrup. *1396:* 128. – **42.** J. Skål, betænkes i Ide Pedersdatters testamente. *1398:* 617. – **43.** J. Skinkel, har pantsat gods til Henrik Bønstrup. *1396:* 213. – **44.** J. Smed, har gods i pant af Volrad Skinkel. *1398:* 722. – **45.** J. Stigsen, på Båg herredsting. *1397:* 288. – **46.** J. Troelsen, på kongens retterting. *1396:* 98, 154. – **47.** J. Uffesen, væbner. *1396:* 195, 196. – **48.** J. Urne, får gods i pant af Herluf Jensen. *1396:* 226. – **49.** J. Vitne, borger i Odense. *1396:* 188. – **50.** J., fæster i Nyrup. *1396:* 128.

Jan: **1.** J. Aveking, betaler for fed i Skåne. *1398:* 558. – **2.** J. Blide, udsending fra Zutphen. *1396:* 97. *1397:* 437. – **3.** J. v. Boeyegheem, i Brügge. *1396:* 106. – **4.** J. Roden, har lastet gods i Malmø. *1397:* 413. – **5.** J. Schilder, i Kampen. *1397:* 301. – **6.** J., skal erhverve gods for Deventer i Skåne. *1397:* 432. – **7.** J., fader til Lubbert. *1398:* 667.

Jens (se også Hans, Johan, Johannes og Jöns): I. Gejstlige: **1.** J., biskop af Orkneyøerne. *1397:* 333, 340, 344. – **2.** J., abbed i Bækkeskov kloster. *1396:* 283. – **3.** J. Isaksen, abbed i Tommerup kloster. *1397:* 354. *1398:* 618. – **4.** J. Henzesen Lund, johanniterprior i Eskilstuna. *1397:* 353. *1398:* 610. – **5.** J. Stolte, provst i Gamtofte. *1397:* 415. – **6.** J. Helt, ærkedegn i Ribe. *1397:* 313, 385, 386, 387, 410. *1398:* 614. – **7.** J. Povlsen, ærkedegn i Lund. *1396:* (63), 165. *1398:* 534. – **8.** J. Falster, kantor i Lund. *1396:* 95, 165. *1398:* 617. – **9.** J. Ovesen, kantor i Roskilde. *1397:* (322), (323), 390. *1398:* (535). – **10.** J. Andersen, kannik i Roskilde. *1396:* 112. – **11.** J. Brun, kannik i Lund og sognepræst i Helsingborg. *1398:* 675. – **12.** Flak, præst, forstander for Roskilde st. Agnete kloster. *1397:* 429. – **13.** J. Hagedorn, evig vikar i Mildsted. *1398:* 541. – **14.** J. Henriksen, forhen kannik i Lund. *1397:* 370, 376. – **15.** J. Jakobsen, kannik og official i Lund. *1396:* 95, 166. – **16.** J. Konradsen, subdiakon i Roskilde stift. *1398:* 527. – **17.** J. Larsen, kannik i København. *1397:* 321. – **18.** J. Lyng, kannik i Århus, senere kantor sammesteds. *1396:* 137. – **19.** J. Mikkelsen, kannik i Haderslev. *1397:* 385, 386, 387. – **20.** J. Mogensen, kannik i Lund. *1396:* 112. *1397:* 307. – **21.** J. Most, kannik i Lund, søn af afdøde Niels Kristiansen, broder til Kristian Most. *1398:* 579, 651. – **22.** J. Ovesen, kannik i Slesvig. *1396:* 170. – **23.** J. Sommer, forhen kannik. *1396:* 60. – **24.**

J. Ulriksen, forhen kannik i København. *1398:* 527. – **25.** J. Assersen, kapellan for biskop Eskil af Ribe. *1396:* 9. – **26.** J. Nielsen, forhen sognepræst i Brøns. *1396:* 144. – **27.** J. Nielsen, præst ved st. Dionysius' kapel i Lund. *1396:* 95. – **28.** J. Odeslo, sognepræst i Kalleby. *1397:* 396. – **29.** J. af Tavlov, sognepræst. *1396:* 58.

II. Verdslige: **1.** J. Ågesen, fæster i Lunde. *1397:* 269. – **2.** J. Absalonsen, har overdraget gods til Jens Falk. *1396:* 53. *1397:* 297. – **3.** J. Absalonsen, forhen ~ Ingefred. *1396:* 165, 166. *1397:* 378, 379, 380, 395. – **4.** J. Allesen, har skødet gods til biskop Bo af Århus. *1398:* 591. – **5.** J. Andersen (Brok af Estrup) af Gammel Estrup, ridder. *1396-1408:* 248. *1397:* 289, 344, 345, 402, 419. *1398:* 624, 627, 637, 662, 663, 664. – **6.** J. Andersen (Due), foged i Skåne, senere landstingsdommer. *1396:* 189. *1397:* 295, (305), 376, 378, 379, 472. – **7.** J. Andersen, foged i Lund (= Jon Andersen). *1397:* 472. – **8.** J. Andersen, søn af Anders Tordsen. *1398:* 617. – **9.** J. Assersen Brims, væbner. *1397:* 273. – **10.** J. Bentsen af Karise, væbner, fader til Lucie og Katerine. *1396:* 74, 84, 142. – **11.** J. Bonde, borger i Roskilde. *1396:* 142. – **12.** J. Bosen, fæster i Toksværd. *1397:* 298. – **13.** J. Bosen, onkel til Bo Jensen. *1398:* 528. – **14.** J. Bosen, rådmand i København. *1398:* 666. – **15.** J. Bugge, bymand i Malmø. *1396:* 161. – **16.** J. Degn, i Roskilde. *1398:* 685. – **17.** J. Degnsen, på Båg herredsting. *1396:* 175. – **18.** J. Dondeman, borgmester i Kalundborg. *1396:* 48. *1397:* 278. – **19.** J. Due, høvedsmand på Helsingborg, væbner, senere ridder. *1396:* 165, 171, 220, 243. *1397:* 344, 376, 378, 379, 419. *1398:* 624, 627, 637, 645, 664, 685. – **20.** J. Esbernsen af Fosie, væbner. *1397:* 348. – **21.** J. Esbernsen, indbygger i Malmø. *1397:* 370. – **22.** J. Eskilsen, på kongens retterting. *1396:* 59. – **23.** J. Eskilsen, ridder. *1398:* 637. – **24.** J. Eskilsen Falk af Vallø, væbner, senere ridder, ~ Birgitta. *1396:* 53, 87. *1397:* 275. *1397-1405:* 475. *1398:* 497, 510, 617, 624, 637, 727. – **25.** J. Falster af Bjælkerup. *1396:* 74. – **26.** J. Finkenoge, ridder. *1398:* 510. – **27.** J. Friis, har pantsat gods til Øden Bager. *1397:* 321. – **28.** J. Grubbe af Smerup. *1396-1408:* 248. – **29.** J. Grubbe af Ordrup, væbner. *1397:* 342. *1398:* 525, 526. – **30.** J. Gylta, bevidner brev af Gunnar Gylta. *1396:* 117. – **31.** J. Gyncelinsen af Falkendal, har afhændet gods til biskop Peder af Roskilde. *1397:* 441. – **32.** J. Gyrstinge af Ås, væbner, landstingsdommer på Sjælland, ~ Katerine Henriksdatter. *1396:* 33, 51, 53, 156, 231. *1397:* 267, 291, 298, 300, 418. *1398:* 497, 510, 525, 526, 545, 617, 670. – **33.** J. Hennekesen, borgmester i Lund. *1396:* 18, 165. *1398:* 534. – **34.** J. Hofman, fæster i Store-Merløse. *1398:* 622. – **35.** J. Holbæk, borger i Roskilde. *1396:* 142. – **36.** J. Holk, på Hald herredsting. *1398:* 513. – **37.** J. Hvid, borgmester i Ålborg. *1397:* 326. – **38.** J. Ivarsen af Ørslev, væbner. *1398:* 683. – **39.** J. Jakobsen, pantsætter gods til Antvorskov kloster. *1397:* 459. – **40.** J. Jakobsen, væbner. *1398:* 591. – **41.** J. Jakobsen, rådmand i København. *1398:* 666. – **42.** J. Jensen Førbas, væbner. *1396:* 60. – **43.** J. Jensen Ulv, bevidner brev af en ukendt. *1397:* 298. – **44.** J. Jonsen, fæster i Reerslev. *1397:* 278. – **45.** J. Jonsen Bille af Solbjerg, væbner, broder til Peder Lykke, Bent og Niels. *1396:* 33. *1398:* 500. – **46.** J. Juresen (Lilje-Jul), på Slet herredsting. *1396:* 57. *1397:* 312. – **47.** J. Karlsen, borger i Lund. *1396:* 18, 172. *1397:* 305. – **48.** J. Knop, indbygger i Malmø. *1397:* 370. – **49.** J. Krage af Meltofte, væbner. *1397:* 420. – **50.** J. Kvese, bonde på Ærø. *1398:* 587. – **51.** J. Lavesen (Galt), ridder. *1397:* 384. *1398:* 624, 637, 652. – **52.** J. Lille, ridder (se også Jon Lille). *1397-1418:* 484. – **53.** J. Lykke, søn af Margrete, søstersøn af Anders Glob, erhverver gods af Jens Due. *1396:* 243. – **54.** J. Madsen, væbner. *1397:* 293. – **55.** J. Madsen, rådmand i Ribe. *1397:* 352, 410. – **56.** J. Madsen, på kongens retterting. *1396:* 98. – **57.** J. Most af Jordberga, væbner. *1398:* 579, 651. – **58.** J. Neb, bevidner brev af Peder Pors. *1397:* 366. – **59.** J. Nielsen (Løvenbalk) af Aunsbjerg, ridder, landstingsdommer og justitiar. *1396:* 21, 59, 98, 154, 162, 169. *1397:* 344. *1398:* 624, 637. – **60.** J. Nielsen (Munk), broder til Kristian. *1396:* 57.

– **61.** J. Nielsen, borgmester i Ringsted. *1396:* 51. *1398:* 525, 526. – **62.** J. Nielsen af Låstrup, skøder gods til Niels Nielsen. *1396:* 215. – **63.** J. Nielsen den yngre, borger i Roskilde. *1397:* 307, 373. *1398:* 571. – **64.** J. Nielsen af Torup, væbner. *1398:* 579. – **65.** J. Nielsen, forhen fæster i Bildsø. *1398:* 647. – **66.** J. Nielsen, foged i Brøns. *1396:* 121. – **67.** J. Næse (Dyre), væbner. *1396:* 174. – **68.** J. Olufsen, ridder, høvedsmand på Ålholm. *1398:* 650. – **69.** J. Olufsen Lunge af Gundestrup, væbner, broder til Anders, Niels og Oluf. *1396:* 128. *1397:* 260. *1397-1408:* (477). – **70.** J. Pedersen, rådmand i Lund. *1398:* 534. – **71.** J. Pedersen, bonde i Dunkær. *1398:* 587. – **72.** J. Pedersen af Flødstrup, på Åsum herredsting. *1397:* 293. – **73.** J. Pedersen af Løgismose, får gods i pant af Lydeke Rosenhaven og Mektilde. *1397:* 415. – **74.** J. Pedersen af Sandager. *1397:* 288. – **75.** J. Pedersen af Stubberup. *1396:* 175. – **76.** J. Pedersen, borgmester i Trelleborg. *1397:* 472. – **77.** J. Pedersen, fæster i Svinninge. *1396:* 33. – **78.** J. Pedersen, skøder gods til Kristian Jensen. *1398:* 688. – **79.** J. Povlsen, har haft gods i Kielstrup. *1396-1439:* 256. – **80.** J. Povlsen (Lange), på Slet herredsting. *1396:* 57. *1397:* 312, 332. – **81.** J. Povlsen, søn af afdøde ridder Povl Mogensen, forhen i Holbækgård. *1396:* 60. – **82.** J. Rank, i Ålborg. *1397:* 326. – **83.** J. Rud den ældre, ridder. *1396:* 36, 51. *1397:* 260, 344, 345, 402, 419. *1398:* 624, 627, 637. – **84.** J. Rud den yngre, ridder, søn af Jens Rud den ældre, broder til Mikkel. *1396:* 36. – **85.** J. Sakstorp, forhen ~ Elene Gudserksdatter. *1397:* 471. – **86.** J. Simonsen Lunge, skøder gods til Anders Jensen. *1398:* 708. – **87.** J. Skave, har erhvervet gods af Johan Godow. *1397:* 418. *1398:* 719. – **88.** J. Skeel, væbner. *1397:* 366. *1398:* 493. – **89.** J. Skram, pantsætter gods til Kristian Frellesen. *1396:* 76. – **90.** J. Skytte af Sandby, væbner. *1398:* 525, 526. – **91.** J. Sosadel, har haft gods i Hads herred. *1398:* 698. – **92.** J. Spyel, på Hald herredsting. *1396:* 43. – **93.** J. Stalesen af Mårup. *1398:* 495. – **94.** J. Stigsen, på Båg herredsting. *1396:* 175. – **95.** J. Svab, fæster i Allindemagle. *1396:* 156. – **96.** J. Svendsen Brims, vidne med kongeligt rettertingssegl. *1396:* 21, 39, 59, 98, 143, 154, 162, 169. *1397:* 291, 300, 309, (319), 418, 424. *1398:* 650, 654. – **97.** J. Tegeler, borger i Skemminge. *1398:* 604. – **98.** J. Thomsen (Lindenov), ridder, høvedsmand på borgen Kolding og Rosborg, ~ Ingerd, forhen ~ Katerine. *1396:* 58, 162. *1397:* 385, 386, 387. *1397-1406:* 476. *1397*-omkr. *1416:* 481. *1398:* 664, 673. – **99.** J. Thomsen (Lange), væbner. *1396:* 174. – **100.** J. Thomsen Friis, foged. *1396:* 58. – **101.** J. Tilesen, erhverver gods af Niels Olufsen. *1396:* 221. – **102.** J. Trendekop, har afhændet gods til Herman Kruse. *1398:* 666. – **103.** J. Troelsen, har fået gods i pant i Øverup. *1396:* 230. *1398:* 723. – **104.** J. Truedsen, ridder. *1397:* 472. – **105.** J. Turesen, Ove Åstredsens tjener. *1396:* 9. – **106.** J. Tyrne, foged i Åsum herred. *1397:* 293. – **107.** J. Uffesen, forhen ridder. *1396:* 165, 166. – **108.** J. Vendelbo, i Ålborg. *1397:* 326. – **109.** J., kaldet væbner, forhen ~ Benedikte. *1397:* 472. – **110.** J., bevidner brev af en ukendt. *1397:* 298.

Johan (se også Hans, Jens og Johannes): I. Gejstlige: **1.** J., biskop af Slesvig. *1396:* 170. *1397:* 412, (417). *1398:* (541), (580), 676. – **2.** J., provst i Lübeck. *1396:* (27), (120). *1397:* 286, (323). – **3.** J., provst i Ratzeburg. *1397:* (323). *1398:* 580. – **4.** J., dekan i Lübeck. *1396:* (27). *1397:* (323). *1398:* (522), (578). – **5.** J. v. d. Mölen, ærkedegn i Schwerin (= Henrik v. d. Mölen). *1397:* 360. – **6.** J. Deergarde, storskaffer i Marienburg. *1398:* (504), (505), (506), 608, (612), 619, 632. – **7.** J. Heyden, Roskildebiskoppens official på Rügen. *1397:* 347. *1398:* 711. – **8.** J. Hundebeke v. Dülmen, skolemester i Lübeck. *1397:* (323). – **9.** J. Hogenskild, kannik i Slesvig. *1397:* 328, 330, 336. – **10.** J. Kowelyn, giver afkald på vikardømme på Lieschow. *1397:* 349. – **11.** J. v. Seven, kannik i Slesvig. *1396:* 157. *1398:* 676. – **12.** J. Skriver, kannik i Slesvig. *1397:* 385, 386, 387. – **13.** J. de Soltis, præst. *1396:* 180. – **14.** J. Bisscopius, præst i Streu. *1396:* 67. – **15.** J. Værkmester, sognepræst i Oldenburg. *1397:* 364.

II. Verdslige: **1.** J. 4. den yngre, hertug af

Mecklenburg, søn af hertug Magnus. *1397:* 299, (368). *1398:* 501, 502. – **2.** J. v. Ahlefeld af Krønge, fader til Benedikt. *1396:* 46, 47. – **3.** J. Blome, ~ Taleke. *1396:* 17. – **4.** J. Breyde, giver kvittering til dronning Margrete. *1397:* 358. – **5.** J. Buk, stiller sikkerhed for Konrad Blumendal. *1396:* 121. – **6.** J. Gerwer, broder til Henrik. *1398:* 499, 514. – **7.** J. Gingst, fader til Nicolaus, afhænder gods til Bernhard Wardenberg. *1397:* 438. – **8.** J. Glusing, i gæld til Volrad v. Buchwald og Gerhard Vogt. *1398:* 499. – **9.** J. Godeke, har stillet sikkerhed for Arnold Molter. *1397:* 367. – **10.** J. Godow af Udstolpe, ridder (= Henneke Godow). *1397:* 420. *1398:* 654, 719. – **11.** J. Golvitze, har gods på Rügen. *1396:* 15, 16. – **12.** J. Gortze, væbner. *1398:* 509. – **13.** J. Grote, testamenteeksekutor for Albrecht Grote. *1396:* 127. – **14.** J. v. Hameln, i gæld til Johan v. Seven. *1396:* 157. – **15.** J. Helgesson, bevidner brev af Svend Sture. *1398:* 589. – **16.** J. Holtkamp, testamenteeksekutor for Albrecht Grote. *1396:* 127. – **17.** J. Horborg, i Lübeck. *1397:* 355, 430. – **18.** J. Hoyers, rådmand i Hamburg. *1396:* 132. *1397:* 368. *1398:* 561. – **19.** J. Kerkberch, i gæld til Volrad v. Buchwald og Gerhard Vogt. *1398:* 499. – **20.** J. Krispin, rådmand i Lübeck. *1396:* 127. – **21.** J. Kruckow af Trudstolpe, væbner. *1397:* 420. – **22.** J. v. Limburg, løber fra Deventer. *1397:* 346. – **23.** J. Lot, afdød, har efterladt sig gods i Ystad. *1396:* 148. – **24.** J. Mekelveld, preussisk høvedsmand. *1396:* 135. – **25.** J. Moltke af Bavelse, ridder, broder til Evert. *1396:* 53. *1398:* 497, 654, 670. – **26.** J. v. Northem, testamenteeksekutor for Albrecht Grote. *1396:* 127. – **27.** J. Nyebur, rådmand i Lübeck. *1398:* 561. – **28.** J. Oldenburg, har afgivet løfte om kaution for rådmændene i Lübeck. *1396:* 3. – **29.** J. Olufsen (Bjørn) af Søholm og Lykkesholm, ridder (= Henneke Olufsen), ~ Ingeborg, søn af Oluf Bjørnsen, broder til Bjørn. *1397:* 339 (note), 342, 344, 371, 384, 402, 463, 478, 482. *1398:* 525, 526, 624, 637, 654, 664, 684, 706, 707. – **30.** J. Pagentze, tømrer. *1396:* 42. – **31.** J. Papengud, får anbefalingsbrev til Ystad. *1398:* 524. – **32.** J. Prytz den yngre, besidder gods i Lund. *1397:* 304. – **33.** J. Rehorst, testamenteeksekutor for Albrecht Grote. *1396:* 127. – **34.** J. Rose, fra Herrenwyk. *1396:* 3. – **35.** J. Schonenberg, har købt bod i Falsterbo. *1397:* 430. – **36.** J. Schulte, fader til Elisabeth. *1398:* 689. – **37.** J. Skarpenberg, ridder. *1397:* 344. – **38.** J. Skytte, har gods i pant af dronning Margrete. *1396:* 145. – **39.** J. Snakenborg, forhen ridder, ~ Ide Pedersdatter. *1398:* 557, 617. – **40.** J. v. Thienen, drost i Sønderjylland. *1397:* 274, 276. – **41.** J. v. Thorn, rådmand i Elbing. *1398:* 607, 611, 630. – **42.** J. Wentland, død i Dragør. *1397:* 367. – **43.** J. v. Ülsen, har udvirket garantibrev til Skælskør. *1397:* 388.

Johannes: **1.** J. 22., forhen pave. *1396:* 144. *1398:* 547, 551, 552, 577. – **2.** J., ærkebiskop af Durazzo. *1398:* (578). – **3.** J., biskop af Christopolis. *1396:* 140, 166. *1397:* 397, 426. *1398:* 516, 532, 533. – **4.** J., biskop af Laodicea. *1396:* 140. – **5.** J., biskop af Tuy (Spanien). *1396:* 27. *1398:* (522), (536), (586). – **6.** J. de Borsnicz, magister og kapellan, apostolisk auditør. *1396:* 168. – **7.** J. de Mila, provst ved st. Maria kirke i Erfurt. *1396:* (168). *1398:* (507). – **8.** J. Sternchen de Bartinstein, notar, gejstlig i Ermland stift. *1397:* 396 (note). – **9.** J. Waxthorp, prior i Newcastle, johanniterordenens generalvisitator i Danmark, Norge og Sverige. *1397:* 353. *1398:* 610. – **10.** J., notar for Bertrandus de Aruassano. *1397:* 396.

Jon: **1.** J. Jonsen, evig vikar i Roskilde. *1397:* 377, 399, 422. – **2.** J. Mogensen, skolemester i Næstved st. Peders kloster. *1398:* 617. – **3.** J. Abjörnsson, svensk væbner. *1396:* 145. – **4.** J. Andersen, foged i Lund (= Jens Andersen). *1397:* (296), 304, 305, 472 (note). – **5.** J. Darre, norsk ridder. *1397:* 344. – **6.** J. Davidsen, i Rougsø herred. *1396:* 60. – **7.** J. Godebonde, ~ Ragnhild, pantsætter gods til Abraham Brodersen. *1397:* 324. – **8.** J. Henrikssøn, norsk ridder. *1397:* 344. – **9.** J. Jakobsen (Lange), væbner, senere ridder. *1396:* 162, 169. *1397:* 344. *1398:* 664. – **10.** J. Jakobsen af Slagelse, har overdraget gods til Jakob Mortensen. *1398:* 716. – **11.** J. Lille, ridder. *1396:* 55. *1397:* 384. *1397-1418:* 484 (note). – **12.** J. Martinssøn, norsk ridder. *1397:* 344. – **13.** J. Nielsen,

væbner. *1396:* 9. – **14.** J. Nielsen, væbner. *1396:* 60. – **15.** J. Nielsen, rådmand i Ålborg. *1397:* 326. – **16.** J. Pedersen, på Hald herredsting. *1396:* 43. *1398:* 513. – **17.** J. Pedersen, fæster i Reerslev. *1397:* 278. – **18.** J. Pedersen, broder til Peder, i Ribe. *1397:* 313. – **19.** J. Petersson, svensk væbner. *1396:* 145. – **20.** J. Viffertsen (Viffert), i Ålborg. *1397:* 326.

Jordan Pleskow, høvedsmand i Lübeck. *1396:* 79, 96.

Jork se Georg.

Jul se Ivar, Peder, Thomas Pedersen og Troels.

Juliane, ~ Klaus Doget. *1398:* 593.

Jungingen se Konrad.

Jöns: **1.** J. af Gällstad, provst i Kind. *1397:* 359, 361. – **2.** J. Petersson, skriftefader i Vadstena. *1396:* 244 (note). – **3.** J. Andersson, svensk væbner. *1396:* 145. – **4.** J. Bengtsson, herredsfoged i Kind. *1397:* 324, 359, 361. – **5.** J. Eskilsson, svensk væbner. *1396:* 145. – **6.** J. Magnusson, svensk ridder. *1396:* 145.

K

Kåd se Oluf.

Kås se Kristian og Mogens.

Kabolt se Henning.

Kalv se Jakob.

Kamphård, forhen fæster i Misthusum. *1398:* 493.

Kande se Bent.

Kane se Gunnar.

Kare se Niels og Peder.

Karl: **1.** K., dekan i Skara. *1397:* 266, 275. – **2.** K., mecklenburgsk ridder, kong Albrechts kansler. *1397:* 368. *1398:* 619. – **3.** K. v. Ahlefeld, væbner, søn af Benedikt v. Ahlefeld den ældre, broder til Benedikt, Henrik, Klaus og Ulf. *1398:* 664. – **4.** K. Båt, svensk ridder. *1396:* 145. *1397:* 275. – **5.** K. Bengtsson, svensk væbner. *1396:* 145. – **6.** K. Eriksson, svensk væbner. *1396:* 145. – **7.** K. Jakobsson, svensk væbner. *1396:* 145. – **8.** K. Karlsson, svensk ridder. *1397:* 344. – **9.** K. Karlsson, svensk væbner. *1396:* 145. *1397:* 344. *1398:* 637. – **10.** K. Magnusson, svensk ridder. *1396:* 145. – **11.** K. Nielsen af Kviinge, væbner. *1398:* 645. – **12.** K. Thomsen, væbner. *1396:* 174. – **13.** K. Ulfsson af Tofta, svensk ridder. *1396:* 145, 152. *1397:* 344, 345. *1398:* 626, 637. – **14.** K. Öra, svensk ridder. *1398:* 637. – **15.** K., fæster i Virke. *1396:* 61.

Katerine: **1.** K., abbedisse i Gudhem kloster. *1397:* 275, (281). – **2.** K., søster til kong Erik 7. af Pommern. *1396:* (244), (245). – **3.** K. Eriksdatter, ~ Absalon Kjeldsen. *1396:* 201, (203). – **4.** K. Henriksdatter, ~ Jens Gyrstinge. *1396:* (231). – **5.** K. Madsdatter, søster til Mads Madsen Hvid. *1397:* 429. – **6.** K. Starkowe, frænke til Henning Podebusk. *1398:* 609. – **7.** K. Svends, i Framlev herred. *1396:* 200. *1398:* 695. – **8.** K. Valdemarsdatter, moder til afdøde Magnus. *1397:* 361. – **9.** K., enke efter Eskil Falk. *1398:* 617. – **10.** K., forhen ~ Fikke Siker. *1397:* 269. – **11.** K., enke efter Henning Berg. *1397:* 414. – **12.** K., ~ Henrik Pedersen, datter af Markvard Wusteni, søster til Anna, Elene og Otto. *1396:* 15, 16. – **13.** K., enke efter Henrik Wulf. *1398:* 613. – **14.** K., datter af Jens Bentsen, søster til Lucie. *1396:* 74. – **15.** K., forhen ~ Jens Thomsen. *1397-1406:* 476. – **16.** K., enke efter Peder Olufsen. *1398:* 571, 600.

Kentze, betænkes i Timme Swartes testamente. *1397:* 416.

Kentzeler se Heine.

Kerkberch se Johan.

Kerkendorp se Zabel.

Kerkring se Bertold.

Kerle se Klaus Kerle Rønnow.

Ketelhot se Gerhard.

Kid se Torsten.

Kint se Henrik.

Kirt se Jakob Nielsen.

Kjeld: **1.** K., forhen præst. *1397:* 313. – **2.** K. Kjeldsen (Skalehals), overdrager gods til Peder Andersen Munk. *1397:* 332.

Klaas v. Wilsem, foged i Kampen. *1397:* 375.

Klaus (se også Nicolaus og Niels): **1.** K., greve af Holsten, Stormarn og Schauenburg, fader til hertuginde Elisabeth, farbroder til hertug Gerhard 6. og grev Albrecht. *1396:* 73, 75. *1397:* 328, 330, 364, 374, 381, 385, 386, 387. *1398:* 509, 512, 615, 662, 663, 665. – **2.** K. Abild-

gård, svensk væbner. *1396:* 145. – **3.** K. v. Ahlefeld, ridder, søn af Benedikt v. Ahlefeld den ældre, broder til Benedikt, Henrik, Karl og Ulf. *1396:* 23, 163. *1397:* 287, 362, 363, 385, 386, 387. *1398:* 529, 530, 661, 664. – **4.** K. Bintop af Hejrede, ridder. *1397:* 420. *1398:* 650. – **5.** K. Brodersen, rådmand i Visby på Ærø. *1398:* 587. – **6.** K. v. Buchwald, holstensk ridder. *1397:* 362, 363. – **7.** K. Då, væbner. *1397:* 385, 386, 387. – **8.** K. Doget, væbner, senere ridder, ~ Juliane. *1396:* 145. *1397:* 261, 266. *1398:* 593. – **9.** K. v. Dollen, væbner på Rügen. *1396:* 67. – **10.** K. Fleming, svensk ridder. *1396:* 145. – **11.** K. Grubendal, væbner. *1396:* 36. – **12.** K. Jensen (Rud), væbner. *1397:* 384. – **13.** K. Kerle Rønnow, ridder, høvedsmand på Ærø. *1396:* 23. *1397:* 274, 276, 362, 363, 364, 385, 386, 387. *1398:* 587. – **14.** K. Krummedige, har haft gods i Emtekær. *1396:* 175. – **15.** K. Lang af Vallby, væbner. *1398:* 642. – **16.** K. Limbæk, ~ Ide, fader til Henneke. *1396:* (23). – **17.** K. Limbæk, væbner, søn af Henneke. *1398:* 661. – **18.** K. v. Nemeren, bevidner brev af hertug Barnim. *1396:* 184. – **19.** K. Plate, svensk ridder. *1396:* 145. – **20.** K. Rikardsen, borgmester i Visby på Ærø. *1398:* 587. – **21.** K. Rivebrød, embedsmand i Lund. *1397:* 472. – **22.** K. Stake, holstensk væbner. *1397:* 364. – **23.** K. Stampe, væbner. *1397:* 385, 386, 387. – **24.** K. Tengell, skipper. *1396-1404:* 2. – **25.** K. Torgotsson se Eiliv Torgotsson. – **26.** K., fætter til Timme Swarte. *1397:* 416.

Klement: **1.** K. Pedersen, rådmand i Slagelse. *1397:* 334. – **2.** K. N., borger i Slagelse. *1396:* 235. – **3.** K., indbygger i Lund. *1397:* 295. – **4.** K., forhen ~ Margrete. *1397:* 298. – **5.** K., fæster i Svinninge. *1396:* 33.

Klenk se Orgis.

Klibbe se Henneke.

Klingenberg se Goswin.

Knakerugge se Henrik.

Knebrech, sørøver. *1396:* 20.

Knop se Jens.

Knud: **1.** K., prior i Dalby. *1396:* 166. – **2.** K. Andersen, borger i Odense. *1397:* 293. – **3.** K. Hågensen, har besiddet gods i Nørrejylland. *1397:* 332. – **4.** K. Jensen, får tildømt gods i Vissing. *1396:* 241. – **5.** K. Nielsen af Tofta, pantsætter gods til Absalon Pedersen. *1397-1446* eller *1447:* 491. – **6.** K., fæster i Lille-Salby. *1396:* 128.

Knut: **1.** K., biskop af Linköping. *1396:* 145. *1397:* 333, 344, 345. *1398:* 626. – **2.** K. Bengtsson, svensk væbner. *1396:* 145. – **3.** K. Nilsson, svensk væbner. *1396:* 145. – **4.** K. Uddeson, svensk ridder. *1396:* 145. *1398:* 637, 652.

Koerling se Gise.

Konrad: **1.** K. Snabel, kannik i Slesvig. *1396:* 168. *1398:* 507. – **2.** K. Weylant, ærkedegn i Slesvig. *1397:* 268, 385, 386, 387. *1398:* 518. – **3.** K. v. Jungingen, højmester for den tyske orden. *1396:* 2, 22, 37, 38, 83, 99, 100, 116, 126, 136, 155. *1397:* 259, 292, 343, 427. *1398:* 501, 502, 504, 505, 506, 520, 561, 563, 583, 584, 601, 605, 608, 637, 649, 657, 658, 674. – **4.** K. v. Wallenrode, forhen højmester for den tyske orden. *1398:* (505). – **5.** K. Blumendal, får anbefalingsbrev til dronning Margrete. *1396:* 121. – **6.** K. Buk, rådmand i Wismar. *1397:* 388. – **7.** K. Dubin, borgmester i Halmstad. *1398:* 519. – **8.** K. v. Gortze, mecklenburgsk ridder. *1398:* 501, 502. – **9.** K. Greve, harniskmager. *1397:* 356. – **10.** K. Iserenvord, væbner, senere ridder, svoger til Tue Galen. *1396:* 166, 171. *1397:* 378, 379. – **11.** K. Kødmanger, borger i Flensborg. *1397-1418:* 485. – **12.** K. Moltke den yngre, forhen ridder, ~ Margrete Klausdatter. *1396:* 204. – **13.** K. Unrowe, i Rostock. *1396:* 176. – **14.** K. Vinken, har gældskrav på Johan Blome og Taleke. *1396:* 17.

Konstantin Jakobsen, rådmand i Malmø. *1396:* 161. *1397:* 348.

Kowelyn se Johan.

Krabbe se Niels og Ove.

Krag se Niels og Otto.

Krage se Eskil og Jens.

Krispin se Johan.

Kristian: **1.** K. Sellentin, præst og vikar i Vilmnitz. *1396:* 67. *1398:* 555. – **2.** K. Dorneborch, notar i Stettin. *1396:* 132. – **3.** K. Eekhoff, har gældskrav på Johan Blome og Taleke. *1396:*

17. – **4.** K. Frellesen, væbner. *1396:* 76, 162, 169. *1397:* 314. *1398:* 614, 673. – **5.** K. Friis, bevidner brev af Niels Friis. *1396:* 54. – **6.** K. Holk, bevidner brev af Barnum Eriksen. *1397:* 278. – **7.** K. Jensen, væbner. *1396:* 43, 60. – **8.** K. Jensen af Brusgård. *1398:* 688. – **9.** K. Kås, ridder. *1396:* 98. – **10.** K. Kås den yngre, har pantsat gods til Lave Degn. *1398:* 493. – **11.** K. Most, forhen væbner, søn af Niels Kristiansen, broder til Jens Most. *1398:* 579. – **12.** K. Nielsen (Munk), broder til Jens. *1396:* 57. – **13.** K. Nilsson, svensk ridder. *1396:* 145. – **14.** K. Ritter, rådmand i Hamburg. *1397:* 368. *1398:* 561. – **15.** K. Thomsen, har overdraget gods til Anders Henriksen. *1398:* 673. – **16.** K. Vendelbo, ridder. *1396:* 21, 59, 98, 154, 162, 169, 243 (note). *1397:* 312, 326. *1398:* 692, 693, 694.

Kristine: **1.** K. Bodatter, priorinde for Roskilde st. Agnete kloster. *1397:* 429. – **2.** K. Konstantinsdatter, enke efter Lars Pedersen af Vissmarlöv. *1396:* 4, 85, 86, 111, 167. – **3.** K. Madsdatter, ~ Niels Åstredsen. *1396:* 228. – **4.** K. Olufsdatter, søster til Marina. *1397:* 263. – **5.** K. Pedersdatter, ~ Mogens Munk, arver gods efter Ingeborg Saksesdatter. *1397:* (342). – **6.** K. Pedersdatter, Ide Pedersdatters pige. *1398:* 617. – **7.** K., ~ Bent Pedersen. *1397:* 428. – **8.** K., ~ Henning Podebusk. 1396: *67. 1398:* 560. – **9.** K., enke efter Jakob Mus. *1397:* 311. – **10.** K., ~ Eskil Falk, moder til Jens Falk. *1397:* 275. – **11.** K., ~ Evert Moltke, datter af Bo Dyre. *1397:* 422. *1398:* 670. – **12.** K., søster til Hans, Mikkel og Mogens Kruse. *1396:* (239). – **13.** K., ~ Niels Ivarsen af Hevringholm. *1397:* 395. – **14.** K., ~ Peder Jensen, forhen ~ Jakob Olufsen. *1397:* 418. – **15.** K., enke efter Peder Kare af Källstorp, frænke til afdøde Niels Kristiansen. *1398:* 579.

Kristoffer, afdød broder til dronning Margrete. *1396:* (12).

Krog se Oluf og Sigvard.

Kruckow se Johan.

Krumbeke se Jakob.

Krummedige se Borkvard, Erik, Klaus, Lyder og Segebod.

Krummekop, væbner. *1397:* 274, 276.

Kruse se Hans, Herman, Mikkel og Mogens.

Kræmmer se Henrik og Jakob.

Kul se Svend.

Kule se Eggert og Henneke.

Kummerow se Nicolaus.

Kurdeshagen se Henrik.

Kuren se Volrad.

Kuse se Lars.

Kvant se Niels.

Kvese se Jens.

Kødmanger se Konrad.

Køge se Jakob.

Køtelberg se Henning.

L

Lake se Harald.

Lancken se Predbjørn.

Lang se Hartvig, Jakob, Klaus, Niels og Peter.

Lange se Henneke.

Lapide se Theodericus.

Lars: I. Gejstlige: **1.** L., abbed i Essenbæk kloster. *1396:* (6), 43. – **2.** L., abbed i Ringsted kloster. *1396:* 51, 56, (137), 156. *1398:* 525, 526, 545. – **3.** L. Ågesen, kannik i Lund. *1396:* 166. – **4.** L. Andersen, kannik Lund. *1396:* 167. – **5.** L. Jensen, dekan i Roskilde. *1398:* 551, 552, (577), (585), 645. – **6.** L. Olufsen, kannik i Roskilde. *1398:* 572, 573. – **7.** L., præst i Bislev. *1397:* 332.

II. Verdslige: **1.** L. Bane, smed i Nyborg. *1398:* 653. – **2.** L. Birgersson, svensk væbner. *1396:* 145. – **3.** L. Bjørnsen, indbygger i Malmø. *1397:* 348. – **4.** L. Bondesen, foged i Roskilde. *1396:* 142. *1397:* 373. *1398:* 600. – **5.** L. Glob, forhen ~ Ide. *1396:* 149. – **6.** L. Hvidsen, foged i Båg herred. *1396:* 175. *1397:* 288. – **7.** L. Jakobsen, i Malmø. *1397:* 395. – **8.** L. Jensen, væbner (= nr. 9?). *1396:* 36. – **9.** L. Jensen af Kornerup. *1398:* 571, 600. – **10.** L. Jensen af Egerup. *1396:* 175. *1397:* 288. – **11.** L. Jensen (Jonsen), væbner, høvedsmand på Nykøbing. *1397:* 421. – **12.** L. Jonsen, borger i Ribe. *1398:* 678. – **13.** L. Jonsen (Skram), bonde, på Gram herredsting. *1398:* 493. – **14.** L. Kuse, bryde i Dønnevælde. *1398:* 500. – **15.** L. Lunow, væbner. *1396:* 175. *1397:* 288. – **16.** L.

Lunow, på Hald herredsting (= nr. 15?). *1398:* 513. – **17.** L. Mogensen af Jylland. *1397:* 370, 376. – **18.** L. Nielsen af Agerupgård, væbner. *1397:* 420. – **19.** L. Nielsen af Allerup, på Båg herredsting. *1397:* 293. – **20.** L. Pedersen af Vissmarlöv, væbner, ~ Kristine Konstantinsdatter. *1396:* 4, 85, 111. – **21.** L. Pedersen af Ysane, broder til Bjørn. *1398:* 618. – **22.** L. Skytte af Udstolpe, væbner. *1397:* 420. – **23.** L. Svensson, svensk væbner. *1396:* 145. – **24.** L. Ulfsson, svensk ridder. *1396:* 145. *1397:* 266. *1398:* 637. – **25.** L. Urne, væbner. *1397:* 293. – **26.** L. Valdemarsen, forhen broder til fru Ingeborg. *1396:* 162. – **27.** L. Vinder, rådmand i København. *1398:* 666. – **28.** L. af Brink, svensk væbner. *1396:* 145.

Lave: **1.** L. Stigsen (Glob), biskop af Viborg. *1396:* 89, 90, 91, 92, 93, 122, (144). *1397:* 333, 340. *1398:* 637, (701). – **2.** L. Madsen, kannik i Ribe. *1396:* 9. *1397:* 365. – **3.** L. Degn, væbner, ~ Ingerd. *1396:* 76. *1398:* 493, 494. – **4.** L. Gris, bevidner brev af Peder Porse. *1397:* 366. – **5.** L. Larsen (Skram) af Vesterbæk, væbner. *1398:* 493. – **6.** L. Nielsen (Viffert), væbner. *1396:* 9, 30, 31. *1397:* 385, 386, 387. *1398:* 614, 673. – **7.** L. Olufsen af Hjorte. *1396:* 175. – **8.** L. Rutze, væbner. *1396:* 58. – **9.** L. Urne, får tingsvidne på Brusk herredsting. *1396:* 58.

Laxmand se Peder.

Leek Ofradsson, svensk ridder. *1396:* 171.

Leiden se Hendrik.

Lene, enke efter Anders Glob. *1397:* 312, 326.

Liebenwald se Henselm.

Lille se Gunnar, Jens, Jon, Peder Porse, Peder og Svend.

Limburg se Johan.

Limbæk se Hartvig, Henneke, Klaus og Sigvard.

Lind se Anders og Peder.

Lindorm Ribbing, ridder, søn af Peder Ribbing. *1398:* 511.

Lippe se Steffen.

Lot se Johan og Mathias.

Lowe se Engelbert.

Lowen se Arnold.

Lubbert: **1.** L. v. d. Beke, har lidt overlast af hansestæderne. *1397:* 306. *1398:* 607. – **2.** L., Jans søn, fra Deventer. *1398:* 667.

Lucie: **1.** L., datter af Jens Bentsen, søster til Katerine. *1396:* 74. – **2.** L., betænkes i Ide Pedersdatters testamente. *1398:* 617.

Ludolf: **1.** L. Dartzow, Gudmund Birgersen Degns tjener. *1397:* 316. – **2.** L. v. Estorf, Lüneburgs udsending. *1398:* 620. – **3.** L. Ingeleue, rådmand i Braunschweig. *1398:* 561.

Ludouicus de Ballionibus, købmand fra Perugia og pavelig nuntius. *1398:* 568, 569, 574, 575, 576, 636.

Ludvig: **1.** L. Nienkerke, rådmand i Greifswald. *1398:* 611. – **2.** L. Pedersen, væbner. *1398:* 591. – **3.** L., har gods i pant af Henning Ottenhusen. *1396:* 229.

Lund se Esger, Jens Henzesen og Niels.

Lunge se Anders Jakobsen, Anders Olufsen, Folmer Jakobsen, Jakob Olufsen, Jens Olufsen, Jens Simonsen, Niels Jakobsen, Niels Olufsen, Oluf af Skjoldenæs, Oluf Olufsen, Oluf Tygesen, Ove Jakobsen og Peder Olufsen.

Lunow se Lars.

Luth se Mathias og Peder.

Lydeke: **1.** L. v. Bremen, har haft gods i pant på Rügen. *1396:* 40. – **2.** L. v. Flensborg, skrædder i Lübeck. *1397:* 356. – **3.** L. Parkentin, i Lübeck. *1396:* 3. – **4.** L. Rosenhaven, væbner, ~ Mektilde. *1397:* 415. – **5.** L. Warendorp, stiller sikkerhed i fællig med Gese, enke efter Heine Kentzeler. *1398:* 604.

Lyder: **1.** L. Krummedige, har forhen besiddet gods i Emtekær. *1396:* 175. – **2.** L. Storm, væbner. *1397:* 364, 385, 386, 387. – **3.** L., indbygger i Malmø. *1397:* 370.

Lykke se Ivar, Jens og Peder.

Lüneburg se Didrik Livoldi.

Lyng se Jens.

Løg se Niels.

M

Maap se Henneke.

Mads: **1.** M., abbed i Næstved st. Peders kloster. *1397:* 308. *1398:* 617. – **2.** M. Olufsen, kannik i Roskilde. *1396:* 225. – **3.** M. Madsen Hvid, præst i Roskilde, broder til Katerine Madsdatter. *1397:* 429. – **4.** M., hr., vistnok præst, i

Nørre-Vinge. *1396:* 238. – **5.** M. Brun, på Båg herredsting. *1396:* 175. – **6.** M. Jensen af Engebølle, væbner. *1397:* 420. – **7.** M. Nielsen, får rettighed til gods i Hastrup. *1396:* 238. – **8.** M. Olufsen, i Viborg stift. *1397:* 25. – **9.** M. Pedersen, armbrøstmager i Helsingborg. *1398:* 675. – **10.** M. Skytte af Geltofte, væbner. *1397:* 420.

Magnus (se også Mogens): **1.** M. Petersson, forhen skriftefader i Vadstena. *1396:* 244 (note). – **2.** M., skriftefader i Vadstena. *1396:* 244 (note), 245. – **3.** M., forhen konge af Sverige og Norge, fader til Håkon. *1396:* 23, 133. – **4.** M., forhen hertug af Mecklenburg, fader til hertug Johan 4. *1398:* 501. – **5.** M. Grød, afdød søn af Katerine Valdemarsdatter, broder til Ragnhild. *1397:* 324, 361. – **6.** M. Gunnesson (Forstena-ætten), bevidner brev af Nils Knutsson. *1396:* 19. – **7.** M. Håkonsson, svensk ridder. *1396:* 145. *1397:* 344. *1398:* 637. – **8.** M. Jonsson, svensk væbner. *1396:* 145. – **9.** M. Sture, svensk ridder. *1396:* 145. *1398:* 637. – **10.** M. Trottesson, svensk ridder. *1396:* 145. *1398:* 637.

Margrete: **1.** M., dronning af Danmark, Norge og Sverige, datter af kong Valdemar. *1396:* 12, 13, 14, 20, 22, 26, 36, 38, 45, 46, 47, 48, 49, 51, 53, 55, 56, 62, 63, 77, 79, 80, 83, 96, 97, 100, 107, 113, 114, 115, 121, 125, 126, 132, 133, 134, 136, 138, 141, 145, 147, 152, 153, 155, 159, 163, 173, 179, 181, 182, 185, 186, 187, 201, 204, 205, 206, 207, 208, 223, 244, 245. *1396-1408:* 247. *1397:* 259, 261, 264, 265, 267, 272, 275, 280, 281, 282, 285, 292, 299, 306, 320, 329, 333, 337, 341, 344, 345, 353, 358, 368, 375, 390, 391, 393, 394, 398, 402, 403, 411, 412, 414, 418, 419, 427, 441, 442, 443, 444, 453. *1397-1400:* 473. *1397-1413:* 478. *1398:* 496, 498, 501, 502, 504, 505, 506, 546, 547, 548, 549, 551, 554, 561, 567, 584, 590, 592, 595, 596, 598, 599, 601, 602, 603, 607, 608, 611, 612, 617, 619, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 635, 637, 648, 649, 652, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 667, 669, 671, 674, 696. – **2.** M. Jakobsdatter, ~ Esbern Pedersen af Ravnstrup. *1396:* 206, 207. – **3.** M. Jensdatter, ~ Ove Åstredsen. *1396:* 9. – **4.** M. Jensdatter, moder til Sofie Knudsdatter, betænkes i Ide Pedersdatters testamente. *1398:* 617. – **5.** M. Klausdatter, enke efter Konrad Moltke den yngre. *1396:* 204. – **6.** M. Nielsdatter, ~ Tue Skov. *1397:* 352. – **7.** M. Tygeskone, i Ribe. *1397:* 313. – **8.** M., enke efter Anders Jakobsen, moder til Bent, Erik, Hans og Jakob Andersen. *1397:* 267. – **9.** M., enke efter Heine af Vintrie, søster til afdøde Benedikte. *1397:* 472. – **10.** M., moder til Jens Lykke, søster til Anders Glob. *1396:* (243) (note). – **11.** M., enke efter Klement. *1397:* 298. – **12.** M., datter af Segebod Krummedige og Cecilie, søster til Anna og Erik. *1397:* (274). – **13.** M. af Højet. *1397:* 440. – **14.** M., betænkes i Ide Pedersdatters testamente. *1398:* 617.

Marina: **1.** M. Jensdatter af Hyby, enke efter Niels Hak. *1396:* 165. *1397:* 378. – **2.** M. Knudsdatter, ~ Peder Ribbing, datter af fru Ingeborg. *1398:* 511. – **3.** M. Kristians, skænker gods til Tvilum kloster. *1396:* 131. – **4.** M. Pedersdatter, ~ Erik Hågensen, datter af Peder Hvid. *1396:* 190, 191. – **5.** M. Piksten, betænkes i Ove Åstredsens testamente. *1396:* 9. – **6.** M., enke efter Uffe Stigsen, søster til Palle Jensen. *1396:* 34. – **7.** M., søster til Kristine Olufsdatter. *1397:* 263.

Markus: **1.** M., biskop af Monopoli. *1398:* (676). – **2.** M. Fæt, broder til Peder og Walter. *1396:* 233.

Markvard: **1.** M. Brasche, evig vikar i Lübeck og Hamburg, senere sognepræst i Rensefeld og kannik i Lübeck og Schwerin. *1396:* 27, 70. – **2.** M. Hoveman, kannik i Bremen. *1397:* 268, 328, 330. – **3.** M., sognepræst i Nyborg. *1398:* 653. – **4.** M. Konradsen, forhen borgmester i Ribe, fader til Egbert Stædings hustru. *1396:* 31. – **5.** M. Om, fader til Walter. *1397:* 286. – **6.** M. v. Qualen, holstensk væbner. *1397:* 364. – **7.** M. Rantzau, holstensk væbner. *1397:* 364. – **8.** M. Screye, rådmand i Hamburg. *1396:* 132. – **9.** M. Sture, væbner. *1397:* 385, 386, 387. – **10.** M. Swyneke, Henneke Limbæks svend. *1398:* 668. – **11.** M. Tabbendorp, væbner. *1397:* 274, 276. – **12.** M. Tinhuus, væbner, broder til Godskalk. *1397:* 287, 385,

386, 387. – **13.** M. Wulf, væbner. *1397:* 385, 386, 387. – **14.** M. Wusteni, afdød fader til Anna, Elene, Katerine og Otto. *1396:* 15, 16. – **15.** M. Wusteni, væbner. *1396:* 48.

Marschalk se Wulf.

Martin (se også Morten): **1.** M. Karlsson, svensk væbner. *1396:* 145. – **2.** M. Vut, broder til afdøde Vilhelm Vut. *1398:* 646.

Mathias (se også Mads): **1.** M. Zoleweden, præst i Stralsund. *1396:* 1 (note). – **2.** M. Andersson, svensk væbner. *1396:* 145. – **3.** M. v. Borken, borger i Rostock. *1396:* 26. – **4.** M. Götstavsson, svensk ridder. *1396:* 183. *1398:* 637. – **5.** M. Håkonsson, bymand i Jönköping. *1396:* 327. – **6.** M. Larsen, væbner. *1397:* 295. – **7.** M. Lot, får anbefalingsbrev til Ystad. *1396:* 148. – **8.** M. Luth, bonde i Tranderup. *1398:* 587. – **9.** M. Skap, i Malmø. *1396:* 166.

Medom se Baudouin.

Meinhard: **1.** M. Buxtehude, rådmand i Hamburg. *1398:* 561. – **2.** M. v. d. Stene, rådmand i Danzig. *1397:* 368.

Mekelveld se Johan.

Mektilde, ~ Lydeke Rosenhaven. *1397:* 415.

Mersch se Nicolaus.

Messem se Willem.

Meteler se Henrik.

Michael Papenhagen, borger i Stralsund, broder til Gerhard. *1397:* 349.

Mikkel: **1.** M. Ingemarsen Degn, notar ved Lundegård. *1397:* 296, 302. – **2.** M. Jonsen, fæster i Reerslev. *1397:* 278. – **3.** M. Jonsen (Rosensparre), indbygger i Malmø. *1397:* 370, 395. – **4.** M. Kruse, broder til Hans, Kristine og Mogens. *1396:* (239). – **5.** M. Nielsen, ~ Sestrid Nielsdatter. *1396:* 81. – **6.** M. Nielsen af Læbruy, broder til Selgren. *1398:* 513. – **7.** M. Nilsson, svensk væbner. *1397:* 282. – **8.** M. Olufsen, i Køge. *1396:* 225. – **9.** M. Rud af Skjoldenæs, ridder, kong Eriks hofmester, broder til Jens Rud den yngre. *1396:* 36, 139, 181, 182. *1397:* 344, 384, 402, 419, 421. *1398:* 510, 624, 627, 637. – **10.** M. Ruredantz, stiller sikkerhed for Katerine, Henrik Wulfs enke. *1398:* 613.

Mila se Johannes.

Milies se Nicolaus.

Mobæk se Niels.

Mogens (se også Magnus): **1.** M., forhen kannik i Lund. *1398:* 651. – **2.** M., præst i Mygind. *1396:* 43. – **3.** M. Aspersen, borger i Odense. *1396:* 188. – **4.** M. Grimmersen, fæster i Store-Salby. *1396:* 128. – **5.** M. Gylta, bevidner brev af Gunnar Gylta. *1396:* 117. – **6.** M. Hage, pantsætter gods til Gunnar Gylta. *1398:* 523. – **7.** M. Hamundsen Degn, borger i Lund. *1396:* 68. – **8.** M. Jensen, på kongens retterting. *1396:* 98. – **9.** M. Jensen, foged, på Ingelstads herredsting. *1398:* 618. – **10.** M. Kås af Ørndrup. *1396-1439:* 257. – **11.** M. Klausen af Musse, væbner. *1397:* 420. – **12.** M. Kruse, broder til Hans, Kristine og Mikkel. *1396:* (239). – **13.** M. Lavesen (Galt), ridder. *1397:* 384. *1398:* 637. – **14.** M. Madsen, i Malmø. *1396:* 161. – **15.** M. Munk, ridder, ~ Kristine Pedersdatter. *1396:* 209, 342, 344, 476 (note). *1398:* 624, 637. – **16.** M. Skytte, fæster i Jenslev. *1396:* 128. – **17.** M., Ove Åstredsens tjener. *1396:* 9. – **18.** M., fæster i Sædder. *1397:* 418.

(ter) Molen se Bertolt.

Molter se Arnold.

Moltke se Evert, Evert Evertsen, Fikke, Frederik, Henneke, Johan og Konrad.

Morkerke se Thomas.

Morten (se også Martin): **1.** M. Jensen af Strærup. *1397:* 288. – **2.** M., Ide Pedersdatters løber. *1398:* 617.

Most se Jens og Kristian.

Most: **1.** M. Josefsen af Jordberga, væbner. *1398:* 642. – **2.** M. Truedsen af Sandåkra, væbner. *1398:* 642.

Mukke, væbner. *1396:* 139.

Mund se Henneke og Jakob.

Munk se Mogens, Peder Andersen og Peder.

Mus se Jakob.

Myle se Pieter.

Mölen se Henrik og Johan.

Møller se Bernhard.

Mørk se Niels og Tule.

N

Neb se Jens.

Nemeren se Klaus.

Nicolaus (se også Klaus og Niels): I. Gejstlige: **1.** N. vom Werder, provst og kannik i Lübeck. *1398:* 576, (676). – **2.** N. Hogenskild, forhen sognepræst i Rensefeld. *1396:* 27. – **3.** N. Horst, sognepræst i Vilmnitz, broder til Otto, kapellan for Henning Podebusk. *1396:* 40, 50, 67, 180, 184. *1397:* 347. – **4.** N. Kummerow, sognepræst i Zudar. *1396:* 67, 180. – **5.** N. Pantellitzen, præst i Roskilde stift. *1396:* 180.

II. Verdslige: **1.** N. Gingst, søn af Johan. *1397:* 438. – **2.** N. Glashagen, død i Trelleborg. *1397:* 439. – **3.** N. Grelle, brodersøn af Timme Grelle. *1396:* 199. *1397:* 439. – **4.** N. Mersch fra Schlutup. *1396:* 3. – **5.** N. Milies, høvedsmand for fetaljebrødrene. *1397:* 299. – **6.** N. Prusse, får anbefalingsbrev til Ystad. *1396:* 148. – **7.** N. v. Skarsow, væbner. *1397:* 266. – **8.** N. Sterneberg, har gods i Ystad. *1398:* 524. – **9.** N. Warnow, død i Trelleborg, broder til Radike Warnow. *1396:* 199. – **10.** N. Wittenbeke, skal inddrive gods og gæld i Trelleborg. *1397:* 439. – **11.** N. Wulf, rådmand i Elbing. *1396:* 113, 115, 132. – **12.** N. Voge, rådmand i Stralsund. *1398:* 611.

Niels (se også Klaus, Nicolaus og Nils): I. Gejstlige: **1.** N., forhen biskop af Roskilde. *1396:* 128. *1397:* 391, 419. – **2.** N. Klementsen Cluger, abbed i Sorø kloster. *1396:* 33, (48), 55, 56, 69, 156, 197. *1398:* 621, 622, 647. – **3.** N., abbed i Ryd kloster. *1396:* (170). *1397:* 385, 386, 387. – **4.** N., abbed i Vitskøl kloster. *1397:* 312. – **5.** N. Bille, kannik i Roskilde, biskoppens official, broder til Peder Lykke, Bent og Jens. *1396:* 51, 112. *1397:* 377, (399), 422. *1398:* 500. – **6.** N. Buterfelt, kannik i Slesvig. *1397:* 355. – **7.** N. Butze, kannik i Århus. *1398:* 531. – **8.** N. Jakobsen Lunge, kannik i Roskilde, broder til Anders, Folmer og Ove. *1396:* 128, 192, 193. *1398:* 548. – **9.** N. Jensen, kannik i Ribe. *1396:* 9, 31. – **10.** N. Jensen, kannik i Ribe. *1397:* 385, 386, 387. – **11.** N. Jonsen, kannik og forstander for helligåndshuset i Århus. *1398:* 531. – **12.** N. Pedersen, kannik i Århus. *1396:* 15, 164. – **13.** N. Bekker, skriver og notar for grev Gerhard 6. *1397:* 336. *1398:* 615, 616. – **14.** N. Birger, præst i Eggeslevmagle. *1396:* 224. – **15.** N. Brysting, præst. *1398:* 682. – **16.** N. Lund, præst, broder til Esger. *1396:* 174. *1397:* 365. – **17.** N. Mobæk, præst. *1397:* 326. – **18.** N. Søbo, skolemester i Ribe. *1397:* 313. – **19.** N., præst i Gjesing. *1398:* 513. – **20.** N. af Ullerup, sognepræst. *1396:* 58.

II. Verdslige: **1.** N. Ågesen af Karsholm, ridder, fader til Hans, Ingeborg og Peder. *1397:* 289. – **2.** N. Ågesen (Jernskæg) af Gurre, ridder. *1397:* 394. – **3.** N. Ågesen, ridder (= nr. 2?). *1397:* 384. – **4.** N. Åstredsen, ~ Kristine Madsdatter. *1396:* 228. – **5.** N. Andersen, ridder, på kongens retterting. *1396:* 154. – **6.** N. Andersen, borgmester i Assens. *1397:* 288. – **7.** N. Andersen af Lille-Vistorp. *1397:* 288. – **8.** N. Asmundsen, fæster i Kabbarp. *1396:* 167. – **9.** N. Basse af Udby, ridder, forhen ~ Elene. *1398:* 545. – **10.** N. Bentsen af Trolle-Ljungby, væbner. *1398:* 579, 651. – **11.** N. Bjørnsen, forhen borger i Roskilde. *1397:* 307, 373. – **12.** N. Bosen, foged i Slagelse. *1397:* 334. *1398:* 559, 621, 622, 647. – **13.** N. Bosen, borgmester i København. *1398:* 666. – **14.** N. Brod, på Hald herredsting. *1398:* 513. – **15.** N. Brodersen af Lundager. *1397:* 288. – **16.** N. Brok, væbner. *1397:* 289. *1398:* 652. – **17.** N. Bugge, forhen ridder. *1396:* 24, 25. – **18.** N. Dore, foged på Ærø. *1398:* 587. – **19.** N. Edder, på Båg herredsting. *1396:* 175. – **20.** N. Esbernsen af Fraugde, på Åsum herredsting. *1397:* 293. – **21.** N. Esbernsen Bille, har gods i leje af Antvorskov kloster. *1397:* 458. – **22.** N. Fient af Torslunde, væbner. *1397:* 420. – **23.** N. Finsen, dronning Margretes sendebud. *1396:* 63. – **24.** N. Friis, væbner. *1396:* 54, 242. – **25.** N. Grubbe, væbner. *1396:* 34. – **26.** N. Grubbe, forhen broder til Gertrud, dattersøn af Oluf Fleming. *1398:* 621. – **27.** N. Gudmundsen, borger i Ystad. *1397:* 296, 302. – **28.** N. Hak af Hyby, forhen ridder, ~ Marina Jensdatter. *1396:* 165. – **29.** N. Hak, på Lunds landsting. *1397:* 376. – **30.** N. Hansen af Sigerslev, afhænder gods til Klement i Slagelse. *1396:* 235. – **31.** N. Heggedal, betænkes i Ove Åstredsens testamente. *1396:* 9. – **32.** N. Hermansen, rådmand i Visby på Ærø. *1398:* 587. – **33.** N. Hjort, på kongens retterting. *1396:* 98. – **34.** N. Ivarsen (Rosen-

krantz) af Hevringholm, ridder, ~ Kristine, søn af Ivar Nielsen. *1396:* 23, 149. *1397:* 297, 344, 370, 376, 378, 379, 380, 395, 411, 415, 419, 420. *1398:* 624, 637, 650, 664. – **35.** N. Jakobsen, betænkes i Ove Åstredsens testamente. *1396:* 9. – **36.** N. Jakobsen af Hjærup. *1397:* 288. – **37.** N. Jakobsen af Fraugdegård, på Åsum herredsting. *1397:* 293. – **38.** N. Jakobsen, får tildømt gods i Skuderløse. *1397:* 300. – **39.** N. Jakobsen, fæster i Brøns sogn. *1398:* 493. – **40.** N. Jakobsen, fæster i Vester-Vedsted. *1398:* 493. – **41.** N. Jensen, ridder (= nr. 53?). *1396:* 182. – **42.** N. Jensen, bevidner brev af Mikkel Nielsen. *1396:* 81. – **43.** N. Jensen, på kongens retterting. *1396:* 98. – **44.** N. Jensen, på Båg herredsting. *1396:* 175. – **45.** N. Jensen af Alsbjerg. *1397:* 312. – **46.** N. Jensen af Blangstrup. *1396:* 175. – **47.** N. Jensen af Clausholm. *1396:* 82. – **48.** N. Jensen af Hjorte. *1396:* 175. – **49.** N. Jensen, får tildømt gods i Kalhave og Vestlang. *1396:* 151. – **50.** N. Jensen, fæster i Järrestads sogn. *1398:* 617. – **51.** N. Jensen, fæster i Buddinge. *1396:* 128. – **52.** N. Jensen Brun, væbner. *1397:* 293. – **53.** N. (i seglet: Jensen) Svarteskåning, ridder (= nr. 41?). *1396:* 81, 145. *1397:* 261, 266, 275, 280, 282, 344, 375. *1398:* 511, 579, 637, 652. – **54.** N. Kare, i Næstved. *1397:* 464. – **55.** N. Knudsen, væbner. *1396:* 34. – **56.** N. Knudsen af Fuglebjerg. *1397:* 424. – **57.** N. Krabbe, ridder. *1396* og *1440:* 149. – **58.** N. Krag af Galmindrup, ridder. *1397:* 420. *1398:* 654. – **59.** N. Kristiansen af Öja, forhen væbner, fader til Jens og Kristian Most, frænke til Kristine. *1398:* 579. – **60.** N. Kristiansen, bonde på Ærø. *1398:* 587. – **61.** N. Kvant af Tyvelse. *1398:* 687. – **62.** N. Lang, væbner. *1397:* 400. – **63.** N. Larsen, i Roskilde. *1397:* 429. – **64.** N. Løg af Kappendrup, på Åsum herredsting. *1397:* 293. – **65.** N. Madsen af Davinde, på Åsum herredsting. *1397:* 293. – **66.** N. Madsen, borger i Nyborg. *1398:* 653. – **67.** N. Maltesen (Juul), væbner. *1396:* 174. – **68.** N. Mogensen, på kongens retterting. *1396:* 98. – **69.** N. Mørk, betænkes i Ove Åstredsens testamente. *1396:* 9. – **70.** N. Nielsen, ridder, ~ Tove. *1396:* 11. – **71.** N. Nielsen af Fraugde-Kærby, ridder. *1397:* 293. – **72.** N. Nielsen af Torup. *1396:* 215. – **73.** N. Nordby, på Båg herredsting. *1396:* 175. – **74.** N. Oggesen, fæster i Brøns sogn. *1398:* 493. – **75.** N. Olufsen, skøder gods til Jens Tilesen. *1396:* 221. – **76.** N. Olufsen, væbner. *1396:* 230. – **77.** N. Olufsen Lunge, væbner, broder til Anders, Jens og Oluf. *1396:* 128. *1397-1408:* (477). – **78.** N. Pedersen, borgmester i Lund. *1396:* 165. – **79.** N. Pedersen, erhverver gods af Niels Torbensen. *1397:* 451. – **80.** N. Pedersen, kaldet Daniel, fæster i Brøns sogn. *1398:* 493. – **81.** N. Pedersen af Halkevad. *1397:* 424. – **82.** N. Pedersen af Nørregård. *1396:* 175. – **83.** N. Pedersen Gris, broder til Anders. *1397:* 267. – **84.** N. (i seglet: Pedersen) Gris, på Slet herredsting. *1397:* 312, 326. – **85.** N. Pedersen Trygge, bonde. *1396:* 58. – **86.** N. Powering, bonde i Slæbol. *1398:* 587. – **87.** N. Reberg, har gods i pant af Markus, Peder og Walter Fæt. *1396:* 233, 237. – **88.** N. Remsnider, har gård i Slagelse. *1396:* 235. – **89.** N. Ryning, ridder. *1397:* 293. – **90.** N. Rød, gør krav gældende på gods i Mejlby og Farup. *1398:* 581. – **91.** N. Sigersen, forhen fæster i Bildsø. *1398:* 647. – **92.** N. Sigvardsen af Årsmarke, ridder. *1397:* 420. *1398:* 654. – **93.** N. Simonsen, fæster under Holbækgård. *1396:* 60. – **94.** N. Smed, forhen borger i Ribe. *1398:* 678. – **95.** N. Sten, væbner, broder til Sten Nielsen. *1397:* 470. – **96.** N. Svendsen af Ellinge, væbner, søn af Svend Jonsen. *1396:* 171. *1398:* 534. – **97.** N. Svendsen af Gammelbo. *1397:* 288. – **98.** N. Svendsen Krag, væbner. *1397:* 474. – **99.** N. Svendsen (Sparre), væbner, ~ Petronilla Pedersdatter. *1397:* 342. – **100.** N. Tagesen Degn af Sodorp, velbyrdig mand. *1396:* 188. – **101.** N. Tennik, væbner. *1396:* 58. – **102.** N. Torbensen, skøder gods til Niels Pedersen. *1397:* 451. – **103.** N. Tostesen, broder til Troels. *1396:* 9. – **104.** N. Vinter, borger i Lund. *1397:* 304. – **105.** N., fæster under Holbækgård. *1396:* 60. – **106.** N., i strid med Edoms og Beltring herreder. *1398:* 540.

Nienborg se Peder.

Nienkerke se Ludvig.

Nils: **1.** N., biskop af Västerås. *1396:* 145. *1397:* 333, 344. *1398:* 626, 637. – **2.** N. Arvidsson,

svensk væbner. *1396:* 145. – **3.** N. Beiare, på Västbo ting. *1396:* 41. – **4.** N. Boson, svensk ridder. *1396:* 145. *1398:* 637. – **5.** N. Dyning, svensk væbner. *1396:* 145. – **6.** N. Eriksson, svensk væbner. *1396:* 145. – **7.** N. Eringislsson, svensk ridder. *1396:* 145. *1397:* 344. – **8.** N. Gädda, svensk ridder. *1396:* 145. *1398:* 637. – **9.** N. Götstavsson, svensk væbner. *1396:* 145. – **10.** N. Jönsson, svensk væbner. *1396:* 145. – **11.** N. Knutsson, pantsætter gods til Arvid Stensen. *1396:* 19, 41. – **12.** N. Magnusson, svensk ridder. *1396:* 145. *1398:* 637, 652. – **13.** N. Olofsson, svensk ridder. *1396:* 145.

Nordby se Niels.

Northem se Johan og Stacius.

Nyebur se Johan.

Næse se Jens.

O

Obirhausen se Henrik.

Odeslo se Jens.

Ogmund Bolt, norsk ridder. *1397:* 344, 345. *1398:* 628, 637. (Se også Amund og Anund).

Olav (se også Olof og Oluf): **1.** O., biskop af Stavanger. *1398:* 628, 637, 640. – **2.** O. Pederssøn, norsk væbner. *1398:* 628, 637.

Oldenburg se Johan.

Olef, Oleff se Oluf.

Olof: **1.** O. Haraldsson, svensk væbner. *1396:* 145. – **2.** O. Svensson Tompte, afhænder gods til Abraham Brodersen. *1396:* 88.

Oluf: I. Gejstlige: **1.** O., forhen provst i Børglum. *1396:* 143. – **2.** O. Pant, dekan i Roskilde. *1396:* 48, 55, 56, (64), (65). *1397:* (322), (323), 344, 390, (391). *1398:* 551, 552. – **3.** O. Regnersen, kannik i Roskilde. *1398:* 679. – **4.** O. Troelsen, præst i Stehag. *1397:* 305.

II. Verdslige: **1.** O., forhen konge af Danmark, søn af dronning Margrete. *1396:* 36, 244 (note). *1397:* 285, 345, 377, 419, 424, 442. – **2.** O. Bjørnsen, forhen ridder, fader til Johan Olufsen. *1398:* 684. – **3.** O. Bonde af Opager, væbner. *1397:* 420. – **4.** O. Borg, borger i Lund. *1397:* 304. – **5.** O. Degn, har haft gods i Næstved. *1397:* 464. – **6.** O. Fleming, forhen ridder, bedstefader til Gertrud og Niels Grubbe. *1398:* 621. – **7.** O. Friis af Ørslev. *1396:* 139. – **8.** O. Hoved, fæster i Stigby. *1398:* 617. – **9.** O. Kåd, på Slet herredsting. *1397:* 312. – **10.** O. Knudsen, herredsfoged i Vemmenhög. *1398:* 642. – **11.** O. Krog, fæster i Allindemagle. *1396:* 156. – **12.** O. Lunge af Skjoldenæs, afdød fader til Jakob og Peder Olufsen Lunge, broder til Folmer. *1396:* 128. – **13.** O. Lunge, bevidner brev af Peder Larsen. *1396:* 87. – **14.** O. Lunge, væbner. *1397:* 350. – **15.** O. Olufsen, har gods i Hvidbjerg. *1396:* 218. – **16.** O. Olufsen Lunge, væbner, broder til Anders, Jens og Niels. *1396:* 128. *1397-1408:* (477). – **17.** O. Troelsen, borger i Roskilde. *1396:* 142. *1397:* 373. *1398:* 571, 600. – **18.** O. Tygesen Lunge af Atterup, væbner. *1397:* 260. – **19.** O. Øndersen, rådmand i Malmø. *1397:* 348, 370. – **20.** O., fæster i Virke. *1396:* 61.

Om se Markvard.

Orde se Henrik.

Orgis Klenk, tysk ridder. *1398:* 588.

Oringen se Vilhelm.

Osenbrugge se Herman.

Osten se Bertold.

Ottenhusen se Henning.

Otto: **1.** O., ærkebiskop af Bremen. *1398:* (518), (549), (550). – **2.** O. Tinhuus, kantor. *1397:* 385, 386, 387. – **3.** O., greve af Schauenburg. *1398:* 566. – **4.** O. Beienfleth, ridder. *1396:* 14. – **5.** O. Grote, tysk væbner. *1398:* 588. – **6.** O. Horst, væbner, broder til Nicolaus. *1396:* 40, 50, 184. – **7.** O. Hoveschen, har gældskrav på Johan Blome og Taleke. *1396:* 17. – **8.** O. Jensen (Markmand), ridder. *1397:* 260, 344. – **9.** O. Rømer, norsk væbner. *1398:* 628, 637. – **10.** O. Sehested, væbner. *1398:* 509. – **11.** O. Skerf, bevidner brev af Anker Knudsen. *1397:* 287. – **12.** O. Skinkel, har indløst gods på Dalum klosters vegne. *1398:* 720, 721. – **13.** O. Snafs, væbner. *1397:* 385, 386, 387. – **14.** O. Strangesen, væbner. *1397:* 293. – **15.** O. Wusteni, afdød søn af Markvard Wusteni, broder til Anna, Elene og Katerine. *1396:* 15. – **16.** O. Zetzow, svensk væbner. *1398:* 652.

Ove: **1.** O., provst på Mors. *1396:* 59. – **2.** O. Åstredsen, væbner, ~ Margrete Jensdatter.

1396: 7, 8, 9, 10, 29, 30, 169. – **3.** O. Jakobsen Lunge, broder til Anders, Folmer og Niels. *1396:* 128. – **4.** O. Krabbe, væbner, ~ Cecilie. *1398:* 591. – **5.** O. Pedersen, væbner. *1396:* 9. – **6.** O. v. Siggem, holstensk ridder. *1397:* 362, 363, 364. – **7.** O. Steg af Ølsemagle, væbner. *1396:* 53, 74, 87. *1397:* 300. *1398:* 497, 545, 670. – **8.** O. Thomsen, væbner. *1396:* 9.

Owe se Hartvig.

P

Pagentze se Johan.

Palle: **1.** P. Jensen, forhen ridder og marsk, broder til Marina, Uffe Stigsens enke. *1396:* 34. – **2.** P. Jensen, væbner. *1396:* 43, 60. *1398:* 513. – **3.** P. Jensen, oplader arv fra fru Beke til biskop Peder. *1397:* 372. – **4.** P. Jensen, indbygger i Slagelse. *1398:* 559. – **5.** P. Nielsen, fæster i Malle. *1396:* 59. – **6.** P. Nielsen Brammel, skøder gods til provsten i Tvilum. *1398:* 606.

Pant se Oluf.

Papengud se Johan.

Papenhagen se Gerhard og Michael.

Parkentin se Lydeke.

Parow se Peder.

Pebling, Peblingh se Anders.

Peckatel se Albrecht.

Peder (se også Peter): I. Gejstlige: **1.** P. (Lodehat), biskop af Roskilde, forhen biskop af Århus. *1396:* 2, 11, 12, 13, 15, 16, 36, 52, 55, 56, (64), (65), (67), (112), 223, 224, 227. *1397:* 267, 289, 291, 297, 300, 309, (322), (323), 333, 340, 344, 345, (347), (349), 354, 360, 367, 371, 372, (377), 384, 390, 391, 402, 409, 414, 418, 419, 441, 454, 455, 456. *1398:* 510, (521), (522), (527), (535), 545, (546), 547, (548), 551, 552, 553, 559, (572), (577), (585), 594, 595, 598, (599), (602), 617, 624, 627, 637, 639, 641, 649, (657), 664, 679, 696, 705, 706, 707, 709, 711, (714). – **2.** P. Larsen, biskop af Børglum, forhen kannik og kantor i Århus. *1396:* 101, 102, 103, 104, 105, (119), 123, 137. *1397:* 333, 340, 344. *1398:* 535, 568, 569, 570, (700), 701, (703). – **3.** P. Gylling, ærkedegn i Århus. *1396:* 15, 16. – **4.** P. Lykke (Bille), ærkedegn i Roskilde, broder til Bent, Jens og Niels Bille. *1396:* 51. *1397:* 344, 390. *1398:* 500, (527), (535), 662, 663, (717). – **5.** P. Due, kannik i Lund. *1397:* 350. – **6.** P. Jensen, kannik i Ribe. *1396:* 9. – **7.** P. Nielsen, forhen kannik i Lund, broder til Åge Nielsen af Barsebäck. *1397:* 351. – **8.** P. Larsen, i helligåndshuset i Lund. *1397:* 472. – **9.** P. Jensen Husabot, forstander for helligåndshuset i Lund. *1398:* 534. – **10.** P. Sommer, franciskanernes provincial i Dacia. *1397:* 389. *1398:* 617. – **11.** P. Bosen, præst i Roskilde stift. *1396:* 64, 65. – **12.** P. Brun, sognepræst i Skanderup. *1397:* 279. – **13.** P. Isaksen, sognepræst i Önnestad. *1396:* 71, 72. – **14.** P. Jakobsen, præst i Slesvig stift. *1396:* 120. *1398:* 541. – **15.** P. Jensen, gejstlig, betænkes i Ove Åstredsens testamente. *1396:* 9. – **16.** P. Jensen Danmark, præst. *1397:* 311. – **17.** P. Jordansen, præst i Gerlev. *1398:* 648. – **18.** P. Klementsen, evig vikar i Roskilde. *1397:* 422. – **19.** P. Lind, præst i Roager. *1396:* 76. – **20.** P. Navnesen, præst i Kyndby. *1398:* 648. – **21.** P., præst i Fausing. *1398:* 513. – **22.** P., præst i Nustrup. *1398:* 493. – **23.** P., præst. *1397:* 321.

II. Verdslige: **1.** P. Ågesen (Båd), ridder. *1397:* 284, 376. – **2.** P. Åstredsen af Brönnestad, væbner. *1398:* 642. – **3.** P. Absalonsen af Vimarp, får gods i pant i Ystad. *1397:* 389. – **4.** P. Andersen, byfoged i København. *1398:* 666. – **5.** P. Andersen Munk, på Slet herredsting. *1396:* 21, 57. *1397:* 312, 326, 332. – **6.** P. Bagge, forhen i Roskilde. *1397:* 429. – **7.** P. Bang, fader til Abele, Troels Skyttes enke. *1398:* 654. – **8.** P. Basse, ridder. *1397:* 267, 273, 291, 300, 344, 418. – **9.** P. Bondesen, fæster i Roager. *1396:* 76. – **10.** P. Bosen, i Malmø. *1396:* 161, 348. – **11.** P. Bosen, får gods i pant i Øverup. *1396:* 237. – **12.** P. Bramsen, fæster i Sällshög. *1397:* 379. – **13.** P. Brand, borgmester i Kalundborg. *1396:* 48. *1397:* 278. – **14.** P. Brok, har haft gods i Boringholm. *1396:* 150. – **15.** P. Davidsen, dennes enke har haft gods i Fraugde. *1396-1439:* 251 (note). – **16.** P. Degn, Ide Pedersdatters skriver. *1398:* 617. – **17.** P. Degn, har Gudmund i tjeneste. *1398:* 617. – **18.** P. Dene af Haslev, væbner. *1397:* 537. *1398:* 709. – **19.** P. Dokke af Rostrup. *1396:*

232. – **20.** P. Dyppe, forhen i Roskilde. *1398:* 679. – **21.** P. Ebbesen, bonde. *1396:* 175. – **22.** P. Ebbesen af S.-Jellinge. *1397:* 424. – **23.** P. Eriksen af Solvig, væbner. *1397:* 366, 385, 386, 387. – **24.** P. Esbernsen, på kongens retterting. *1396:* 98. – **25.** P. Falk, væbner. *1396:* 160. *1397:* 354. – **26.** P. Fleming, ridder. *1396:* 48, 246. – **27.** P. Fæt, broder til Markus og Walter. *1396:* 233. – **28.** P. Gammelsen, bonde. *1396:* 58. – **29.** P. Grubbe af Stude, forhen ridder, fader til Gertrud. *1396:* 208. *1398:* 622. – **30.** P. Guldsmed, har gods i Lund. *1397:* 296, 302. – **31.** P. Gunnarsen af Voldtofte. *1397:* 288. – **32.** P. Henriksen, har haft gods i Bastrup. *1397:* 486. – **33.** P. Holk, væbner. *1396:* 43, 60. *1398:* 513. – **34.** P. Hvid, fader til Marina ~ Erik Hågensen. *1396:* 191. – **35.** P. Høg, har gods i Hvidbjerg. *1396:* 219. – **36.** P. Ingvarsen, har uretmæssigt besiddet gods i Emtekær. *1396:* 175. – **37.** P. Jakobsen, erhverver gods af Bernhard Møller. *1396:* 194. – **38.** P. Jakobsen af Nybølle, væbner. *1397:* 420. – **39.** P. (i seglet: Jakobsen) Finkenoge, ridder. *1397:* 267, 273, 291, 300, 309, 339, 418. *1398:* 617. – **40.** P. Jensen, fæster i Svinninge. *1396:* 33. – **41.** P. Jensen, bevidner brev af Bjørn Svendsen. *1396:* 61. – **42.** P. Jensen, ~ Kristine, får tildømt gods i Rårise og Sædder. *1397:* 418. – **43.** P. Jensen, borger i Nyborg. *1398:* 653. – **44.** P. Jensen af Sørup, væbner. *1398:* 537. – **45.** P. Jensen Degn, indbygger i Ystad. *1397:* 389. – **46.** P. Jensen Hofman, afdød broder til Jakob. *1396:* 112. – **47.** P. Jul, afdød fader til Ivar, Thomas Pedersen og Troels Jul. *1398:* 542. – **48.** P. Kare af Källstorp, forhen ~ Kristine. *1398:* 579. – **49.** P. Larsen, indbygger i Lund. *1397:* 295. – **50.** P. Larsen af Brynfeld. *1396:* 175. – **51.** P. Larsen Rårise, pantsætter gods til Jens Eskilsen Falk af Vallø. *1396:* 87. – **52.** P. Laxmand, ridder, broder til afdøde Elene ~ Niels Basse. *1397:* 295. *1398:* 545. – **53.** P. Lille, på Ærø. *1398:* 587. – **54.** P. Luth, bonde på Ærø. *1398:* 587. – **55.** P. Madsen af Egerup. *1396:* 175. *1397:* 288. – **56.** P. Maltesen, væbner. *1397:* 274, 276. – **57.** P. Mogensen, borger i Roskilde, stedfader til Jakob Jensen Hofman. *1396:* 112. *1398:* 591. – **58.** P. Mortensen (Sparre) af Viby, væbner. *1396:* 34. *1397:* 307. *1398:* 537. – **59.** P. Munk, ridder. *1396:* 124. – **60.** P. Nielsen, på kongens retterting. *1396:* 59. – **61.** P. Nielsen, borger i Lund. *1396:* 68. – **62.** P. Nielsen, på kongens retterting. *1396:* 98. – **63.** P. Nielsen, borger i Roskilde. *1397:* 373. *1398:* 600. – **64.** P. Nielsen af Herlufstrup. *1398:* 727. – **65.** P. Nielsen af Kälkestad. *1397:* 283. – **66.** P. Nielsen af Ørsted. *1397:* 486. – **67.** P. Nielsen (Galen) af Husøn, væbner, søn af Niels Ågesen af Karsholm. *1397:* 289, 290. – **68.** P. Nielsen (Gyldenstjerne) af Ågård, ridder. *1396:* 59, 243 (note). *1397:* 344, 345. *1398:* 624, 637. – **69.** P. Nielsen (Present) af Vollerup. *1397:* 291, 309, 418. *1398:* 510. – **70.** P. Nienborg, i Malmø. *1397:* 395. – **71.** P. Olufsen, forhen borger i Roskilde, ~ Katerine. *1398:* 571, 600. – **72.** P. Olufsen Lunge, søn af afdøde Oluf Lunge af Skjoldenæs. *1396:* 128. – **73.** P. Parow, rådmand i Slagelse. *1397:* 334. – **74.** P. Pedersen, broder til Jon, i Ribe. *1397:* 313. – **75.** P. Pilt, ~ Cecilie. *1397:* 434. – **76.** P. Porse, væbner. *1396:* 58. – **77.** (Lille) P. Porse, væbner. *1396:* 58. – **78.** P. Porse, broder til Stig. *1397:* 366. – **79.** P. Povlsen, bonde i Bregninge. *1398:* 587. – **80.** P. Prika i Halland, forhen ~ Ingeborg. *1396:* 117. – **81.** P. Ribbing, ~ Marina Knudsdatter, fader til Lindorm. *1398:* 511. – **82.** P. Rodsen, på kongens retterting. *1396:* 98. – **83.** P. Rød, væbner. *1398:* 493. – **84.** P. Sehested, forhen i Holbækgård. *1396:* 60. – **85.** P. Sigvidsen Ribbing, forhen ridder. *1397:* 285. – **86.** P. Skov, bonde. *1396:* 58. – **87.** P. Smed, har gods i pant af Hemming Tuesen. *1396:* 234. – **88.** P. Spaldener, ridder, på Lunds landsting. *1397:* 376. – **89.** P. Sten af Huseby, væbner. *1397:* 384, 394. – **90.** P. Sten, har gods i leje af Antvorskov kloster. *1397:* 466. *1398:* 724. – **91.** P. Stød af Sønderborg. *1397:* 385, 386, 387. – **92.** P. Svendsen, hans arvinger har gods i leje af Antvorskov kloster. *1398:* 718. – **93.** P. Tordsen, på kongens retterting. *1396:* 98. – **94.** P. Troelsen, foged i Roskilde. *1396:* 142. – **95.** P. Tuesen af Rougsø. *1396:* 98. – **96.** P. Uge, væbner. *1397:* 385, 386, 387. – **97.** P. Walkendorp, væbner, senere

ridder. *1396:* 36. *1398:* 624, 637. – **98.** P. Viur, på Båg herredsting. *1396:* 175. – **99.** P., fæster i Magleby. *1396:* 128. – **100.** P. af Stenkelstrup, afhænder gods til Klement i Slagelse. *1396:* 235. – **101.** P., i Neksø, svoger til Sofie ~ Ertmar Slichting. *1398:* 597.

Pep se Anders Mortensen.

Peter (se også Peder og Pieter): **1.** P., skriftefader i Vadstena. *1396:* 244 (note). – **2.** P. Bondesson, på Västbo ting. *1396:* 41. – **3.** P. Gudmundsson, på Västbo ting. *1396:* 41. – **4.** P. Honasen, Herman v. d. Halles sendebud. *1396:* 63. – **5.** P. Kellesson, borger i Jönköping. *1397:* 327. – **6.** P. Lang, på Västbo ting. *1396:* 41. – **7.** P. Olofsson, bevidner brev af Svend Sture. *1398:* 589. – **8.** P. Russe, rådmand i Thorn. *1398:* 561. – **9.** P. Stamer, død i Malmø. *1396:* 3. – **10.** P. Thomasson, på Åkerbo herredsting. *1397:* 284. – **11.** P. Ulfsson, svensk væbner. *1396:* 145. – **12.** P. af Mo, på Västbo ting. *1396:* 41.

Petronilla Pedersdatter, ~ Niels Svendsen (Sparre), arver gods efter Ingeborg Saksesdatter. *1397:* (342).

Petrus af Pisa, sagfører for pavens råd. *1396:* 108, 109.

Pieter Myle, fra Kampen. *1397:* 301.

Piik se Bent, Ebbe og Sven.

Piksten se Marina.

Pilt se Peder.

Pladeslager se Henrik.

Plate se Klaus.

Pleskow se Jordan.

Plessen se Helmold.

Plote se Bertold.

Podebusk se Borante, Hans, Henning, Predbjørn og Zyslawe.

Pogwisch se Hartvig og Wulf.

Poiseke se Hartvig.

Poleman se Arnold.

Porse se Håkon, Peder og Stig.

Powering se Esbern og Niels.

Povl: **1.** P. Mikkelsen, kannik og kantor i Århus. *1398:* 535, 536. – **2.** P. Åstredsen, besidder gods i Lund. *1397:* 304. – **3.** P. Bosen (Lange), på Slet herredsting. *1396:* 57. *1397:* 312. – **4.** P. Mogensen, forhen ridder, fader til Jens Povlsen. *1396:* 60. – **5.** P. Nielsen af Jersore. *1397:* 489. – **6.** P. Quentyn, borger i Frankfurt an der Oder. *1398:* 601. – **7.** P. Smed, bevidner brev af Niels Madsen. *1398:* 653. – **8.** P. Stigsen, søn af Stig Andersen. *1398:* 692. – **9.** P. Svendsen, forstander for de fattige i Lund. *1396:* 18, 172. – **10.** P. Tidemansen, borger i Ribe. *1398:* 678.

Predbjørn: **1.** P. v. d. Lancken, har afhændet gods til Henning Podebusk. *1396:* 180. – **2.** P. Podebusk, ridder, ~ Sofie, søn af afdøde Henning Podebusk og Gisla, broder til Borante, Hans og Tetze, frænke til Zyslawe. *1396:* 1, 40, 50, 67, 180. *1397:* 331, 344, 384, 419, 442, 443, 444, 445. *1397-1418:* 483. *1398:* 555, 624, 637, 679.

Preen se Henneke.

Pribitz se Gotfred.

Prika se Peder.

Prip se Henrik Pedersen.

Provst se Jakob.

Prusse se Nicolaus.

Prytz se Johan.

Puder se Ingeborg og Tyge.

Q

Qualen se Markvard.

Quentyn se Povl.

Quadeherte se Herman.

R

Rårise se Peder Larsen.

Radike: **1.** R. Rike, skipper. *1396-1404:* 2. – **2.** R. Warnow, broder til afdøde Nicolaus Warnow. *1396:* 199.

Radulf Spetman, præst. *1397:* 421.

Ragnhild, ~ Jon Godebonde, søster til afdøde Magnus Grød. *1397:* 324.

Ramne, sognepræst i Fryele. *1398:* 519.

Rane Jonsen, forhen i Holbækgård. *1396:* 60.

Rank se Jens.

Rantzau se Godskalk, Henneke, Markvard og Skakke.

Rasp se Henrik.

Ratelbant se Reineke.

Ratlowe se Wulf.
Ravn se Åge.
Raven Barnekow, i hertug Barnims tjeneste. *1396:* 184. *1398:* 598.
Reberg se Albrecht og Niels.
Regitse, datter af afdøde ridder Jakob Olufsen, søster til Sofie. *1396:* 128.
Regmod, abbedisse i Vårfruberga. *1398:* 610.
Regner: **1.** R. Barnekow, forhen væbner. *1397:* 415. – **2.** R. Grote, testamenteeksekutor for Albrecht Grote. *1396:* 127.
Rehorst se Johan.
Regnvald Gerlaksen, kannik i Viborg. *1396:* 89.
Reimar Sehested, væbner. *1397:* 385, 386, 387.
Reineke Ratelbant, i Lübeck. *1397:* 398.
Remelincrode se Godskalk.
Remsnider se Herman og Niels.
Rentelen se Henning.
Retteblok se Eggert.
Reventlow se Grove.
Ribbing se Lindorm, Peder og Peder Sigvidsen.
Ricardus Yong, udvalgt biskop af Trani, forhen kapellan ved det apostoliske sæde og apostolisk auditør. *1396:* 168.
Rigvald: **1.** R. Jensen, borger i Odense. *1396:* 188. – **2.** R. Wakholt, lægmand, vistnok på Rügen. *1396:* 67.
Rike se Radike.
Ringelberg se Henneke.
Ritter se Kristian.
Rivebrød se Klaus.
Rixtorp se Detlev.
Robertus, forhen kardinalpresbyter, se Clemens 7.
Rode se Bernhard.
Roden se Jan.
Rodher se Henrik.
Rose se Johan.
Rosenhaven se Lydeke.
Rostrup se Bent og Godskalk.
Rotepful se Didrik.
Rover se Arnold.
Ruberi se Heilmannus.
Rud se Jens og Mikkel.
Rudolf, biskop af Schwerin. *1396:* 26. *1398:* 507.
Ruredantz se Mikkel.
Russe se Albrecht, Hanke og Peter.
Rutze se Lave.
Ryning se Gerhard Andersen og Niels.
Rynlender se Henrik.
Rød se Herman, Niels og Peder.
Rømer se Otto.
Rønnow se Grade og Klaus Kerle.

S

Saker Pedersen, i Malmø. *1397:* 395.
Sakse Olufsen, skøder gods til Bernike Skinkel. *1397-1418:* 487.
Sakstorp se Jens og Svend.
Sanewitz, mecklenburgsk ridder. *1397:* 368.
Sassen se Ivan.
..... Sassersen, fæster i Skippinge. *1398:* 621.
Schilder se Jan.
Schindeloib se Herman.
Schoneke se Gobelinus.
Schonenberg se Johan.
Schulte se Johan.
Schutte se Henneke.
Screye se Albert og Markvard.
See se Henrik.
Segebod Krummedige, forhen ~ Cecilie, fader til Anna, Erik og Margrete. *1397:* (274).
Segefrid se Everhard.
Sehested se Blixe, Hartvig, Otto, Peder og Reimar.
Selgren Nielsen, broder til Mikkel. *1398:* 513.
Sellentin se Kristian.
Sentere se Sigvard Mogensen.
Sestrid Nielsdatter, ~ Mikkel Nielsen. *1396:* 81.
Seven se Johan.
Siger Grønneberg, har gods i leje af Antvorskov kloster. *1397:* 467, 468.
Sigfred: **1.** Dosenrode, holstensk ridder. *1397:* 362, 363. *1398:* 615, 616. – **2.** S. Limbæk, væbner. *1398:* 509.
Sigge Larsson, i dronning Margretes tjeneste. *1396:* 179.
Siggem se Henrik og Ove.
Sigismund, konge af Ungarn. *1396:* 32.
Sigurd (se også Sigfred): **1.** S. Bolt, norsk ridder. *1397:* 344. – **2.** S. Hummelow, norsk væbner. *1398:* 628, 637. – **3.** S. Unessøn, norsk væbner. *1398:* 628, 637.

Sigvard (se også Sigfred): **1.** S. Hermansen, væbner. *1398:* 509. – **2.** S. Krog, svoger til Thomas Pedersen Jul. *1398:* 542. – **3.** S. Mogensen Sentere, borger i Slagelse. *1397:* 334. – **4.** S. Sigvardsen, har overdraget gods til Jakob Absalonsen. *1396:* 53. – **5.** S., borger i Roskilde. *1397:* 373.
Siker se Fikke.
Simon: **1.** S. Pedersen, borgmester i Trelleborg. *1397:* 472. – **2.** S., forhen af Høm. *1396:* 243 (note).
Skål se Jakob.
Skakke Rantzau, ridder. *1397:* 336, 362, 363, 364.
Skap se Mathias.
Skarpenberg se Henning og Johan.
Skarskow se Nicolaus.
Skave se Jens.
Skeel se Ivar og Jens.
Skerf se Otto.
Skiller se Anders og Tideman.
Skinkel se Bernike, Borkvard, Folmer, Jakob, Otto og Volrad.
Skomager se Esbern.
Skov se Peder og Tue.
Skovby se Svend.
Skram se Jens.
Skriver se Johan.
Skrædder se Evert og Tord.
Skytte se Bjørn Pedersen, Hans, Jakob Henningsen, Jens, Johan, Lars, Mathias, Mogens og Troels.
Slaghel, har overfaldet borgere fra Kalmar. *1396:* 99.
Slarres se Gyde.
Slaweke se Fikke.
Slichting se Ertmar.
Smed se Jakob, Niels, Peder og Povl.
Smerbard se Albrecht.
Snabel se Konrad.
Snafs se Otto.
Snakenborg se Gerhard, Heine og Johan.
Sofie: **1.** S., hertuginde af Mecklenburg, ~ hertug Erik af Mecklenburg. *1397:* 427. *1398:* 506. – **2.** S. Knudsdatter, datter af Margrete Jensdatter. *1398:* 617. – **3.** S., ~ Ertmar Slichting, svigerinde til mester Peder. *1398:* 597. – **4.** S., datter af Gerhard Snakenborg. *1398:* 617. – **5.** S., datter af afdøde ridder Jakob Olufsen, søster til Regitse. *1396:* 128. – **6.** S., ~ Predbjørn Podebusk. *1396:* 67.
Soltis se Johan.
Sommer (i seglet: Arvidsson), svensk væbner. *1396:* 145. *1397:* 384. *1398:* 652.
Sommer se Jens og Peder.
Sosadel se Jens.
Spaldener se Peder.
Sparenberg se Arnold.
Spetman se Radulf.
Spliet se Eler.
Split Esgersen, væbner. *1397:* 385, 386, 387.
Spore se Henneke.
Spyel se Jens.
Stacius v. Northem, fører sag mod Kampen stad. *1398:* 566.
Stake se Henneke og Klaus.
Stamer se Peter.
Stampe se Klaus.
Starkowe se Katerine.
Steg se Ove.
Stefan Janssen, hertug Albrecht af Bayerns foged i Skåne. *1397:* 335.
Steffen Lippe, har livsbrev på gods af Antvorskov kloster. *1398:* 713.
Sten: **1.** S. Bengtsson, svensk ridder. *1396:* 63, 96, 141, 145. *1397:* 344, 345. *1398:* 626, 627, 637, 652. – **2.** S. Boson, svensk ridder. *1396:* 145. *1398:* 626, 637. – **3.** S. Lalesson, svensk væbner. *1396:* 145. *1398:* 652. – **4.** S. Nielsen, væbner, broder til Niels Sten. *1397:* 470.
Sten se Niels og Peder.
Stene se Meinhard.
Sternchen se Johannes.
Sterneberg se Nicolaus.
Stig: **1.** S. Ågesen (Thott), ridder, høvedsmand i Skanør og Falsterbo. *1397:* 289, 344, 351, 358, 419. *1398:* 624, 637, 652, – **2.** S. Andersen (Hvide) af Torup, væbner, ~ Elene, fader til Povl Stigsen. *1396:* 11, 15, 16. *1398:* 515, 692, 693, 694. – **3.** S. Pedersen (Krognos), ridder, fætter til Ingeborg. *1397:* 289. *1398:* 624, 637. – **4.** S. Porse, broder til Peder Porse. *1396:* 55. *1397:* 366.
Stolte se Jens.

Stor, Ove Åstredsens tjener. *1396:* 9.
Storm se Herman og Lyder.
Stove se Eler.
Straten se Ywain.
Stuke se Arnold.
Sture se Hartvig, Henrik, Magnus, Markvard, Svend Nielsen og Thomas.
Stygge se Anders.
Styke se Arnold.
Stæding se Egbert.
Stød se Peder.
Suder se Gerver.
Suhm, hertug Barnims foged. *1396:* 184.
Svab se Jens.
Svagestikke se Hans Pedersen.
Swantibor 3., hertug af Pommern. *1398:* (601).
Swarte se Timme.
Svarteskåning se Niels Jensen.
Sven: **1.** S., kannik i Linköping. *1396:* 155. – **2.** S. Djäken, i tjeneste hos Karl Ulfsson af Tofta. *1396:* 152. – **3.** S. Petersson, afhænder gods til Arvid Stensen. *1398:* 519. – **4.** S. Piik, svensk væbner. *1396:* 145. – **5.** S. af Bredaryd, på Västbo ting. *1396:* 41.
Svend: I. Gejstlige: **1.** S., biskop af Børglum. *1396:* 59, 101. *1398:* 702. – **2.** S., abbed i Ås kloster. *1396:* 117. *1398:* 523. – **3.** S., abbed i Løgum kloster. *1397:* 314, 385, 386, 387. – **4.** S. Sakstorp, dekan i Lund. *1396:* 95, 167. *1398:* (573). – **5.** S., kannik i Stavanger. *1398:* 636. – **6.** S. Ødensen, sognepræst i Lyngby, søn af Øden Bager. *1397:* 321.

II. Verdslige: **1.** S. Båd, væbner. *1398:* 652. – **2.** S. Brodersen, borger i Lund. *1396:* 68. – **3.** S. Glinder, betænkes i Ove Åstredsens testamente. *1396:* 9. – **4.** S. Jensen, væbner. *1398:* 493. – **5.** S. Jonsen, fader til Niels Svendsen. *1398:* 534. – **6.** S. Kul, vicefoged i Malmø. *1396:* 161. – **7.** S. Lille, fæster i Store-Torøje. *1397:* 260. – **8.** S. (i seglet: Nielsen) Sture, væbner. *1396:* 133, 134, 173, 183. *1397:* 384. *1398:* 589, 652. – **9.** S. Pedersen, rådmand i København. *1397:* 452. – **10.** S. Skovby, væbner. *1396:* 60. – **11.** S. Udsen, ridder, på kongens retterting. *1396:* 98, 154. *1398:* 515. – **12.** S., betænkes i Ove Åstredsens testamente. *1396:* 9.
Swinge se Everhard.
Svir se Bonde.
Swyneke se Markvard.
Sychekow, har overfaldet borgere fra Kalmar. *1386:* 99.
Søbo se Niels.
Sølve Nielsen, høvedsmand på Abrahamstrup. *1396:* 236. *1398:* 648.

T

Tabbendorp se Markvard.
Tage Nielsen, på kongens retterting. *1396:* 59.
Taleke: **1.** T., enke efter Borante Podebusk. *1397:* 443, 445. *1398:* 711. – **2.** T., datter af Detmar Tidemansen og Elene. *1396:* 9. – **3.** T., ~ Johan Blome. *1396:* 17.
Tegeler se Jens.
Tengell se Klaus.
Tennik se Niels.
Tetze (Podebusk), biskop af Odense, søn af Henning og Gisla, broder til Borante, Hans og Predbjørn. *1396:* (20), 129, 130. *1397:* 333, 340, 344, 382, 383, 402, 412, 426, (442), (443). *1398:* 516, (521), (522), 532, 533, (577), (578), (585), 624, 637.
Theodericus de Lapide, gejstlig i Mainz stift. *1396:* 168.
Thienen se Johan.
Thomas: I. Gejstlige: **1.** T. Buk, kannik i Haderslev. *1397:* 385, 386, 387. – **2.** T., kannik i Viterbo. *1397:* 396. – **3.** T. Jensen, sognepræst i Grumtoft. *1396:* 170. – **4.** T. Klausen, præst i Roskilde. *1396:* 142.

II. Verdslige: **1.** T. And, rådmand i Visby på Ærø. *1398:* 587. – **2.** T. Bruggenreder, stiller sikkerhed for Nicolaus Prusse og Mathias Lot. *1396:* 148. – **3.** T. Jakobsen, fæster i Magleby. *1396:* 128. – **4.** T. Jensen, fæster i Vester-Vedsted. *1398:* 493. – **5.** T. Morkerke, rådmand i Lübeck. *1398:* 561. – **6.** T. Pedersen, rådmand i Malmø. *1396:* 161. *1397:* 348, 370. – **7.** T. Pedersen Jul, søn af Peder Jul, broder til Ivar og Troels, svoger til Sigvard Krog. *1398:* 542. – **8.** T. Sture, væbner. *1397:* 385, 386, 387. – **9.** T. Willemssen, har lastet gods i Dragør. *1397:* 413. – **10.** T. v. Vitzen, svensk

ridder. *1396:* 145. – **11.** T. Wusteni, træffer aftale om gods med biskop Bo af Århus. *1396:* 198.

Thorald Sigurdssøn, norsk ridder. *1397:* 344.

Thorn se Johan.

Tideke: **1.** T. Bent, betænkes i Ide Pedersdatters testamente. *1398:* 617. – **2.** T., rådmand i Kalmar. *1396:* 155.

Tideman: **1.** T., abbed i Alvastra. *1397:* 275. – **2.** T. Erregang, skipper. *1396-1404:* 2. – **3.** T. Hogedorp, i Stralsund. *1397:* 416. – **4.** T. Huxer, rådmand i Danzig. *1398:* 496. – **5.** T. Skiller, kvitterer dronning Margrete og Hans Walraven. *1397:* 375.

Timme: **1.** T. Grelle, farbroder til Nicolaus Grelle. *1396:* 199. – **2.** T. Swarte, borger i Stralsund. *1397:* 416.

Tinhuus se Godskalk, Markvard og Otto.

Tommorp, fæster i Føllenslev. *1397:* 273.

Tompte se Olof Svensson.

Top se Håkon.

Torben: **1.** T. Nielsen, sognepræst i Slagelse. *1398:* 559, 621, 622, 647. – **2.** T. Brun, borger i Helsingborg, ~ Tyre. *1398:* 675. – **3.** T. Jensen af Ørslev, væbner. *1398:* 525, 526, 537. – **4.** T. Pallesen, afdød, har besiddet gods i Raffuertrup. *1396:* 34. – **5.** T. Pedersen, væbner. *1396:* 60. – **6.** T. Pedersen af Sørup, væbner. *1398:* 525, 526.

Tord: **1.** T., biskop af Strängnäs. *1396:* 145, 159. *1397:* 299, 333, 344. *1398:* 626, 637. – **2.** T. Absalonsen, væbner. *1397:* 472. – **3.** T. Bonde, svensk ridder. *1396:* 145. *1398:* 626, 637. – **4.** T. Jönsson, i Reftele. *1396:* 41, 88. – **5.** T. Petersson, svensk ridder. *1396:* 145. *1398:* 637. – **6.** T. Skrædder, borgmester i Ålborg. *1397:* 326. – **7.** T. Torkilsen, væbner. *1396:* 43, 60. *1398:* 513.

Torkil: **1.** T. Brahe, væbner. *1396-1426:* 249. *1398:* 652. – **2.** T. Finkenoge, bonde. *1396:* 58. – **3.** T. Haraldsson, svensk ridder. *1396:* 145. *1398:* 637. – **4.** T. Nielsen, forhen ~ Ide Pedersdatter. *1397:* 456. *1398:* 617.

..... Torkilsen, fæster under Holbækgård. *1396:* 60.

Torsten: **1.** T., biskop af Skara. *1396:* 145. *1397:* 266, 275, 282, 333, 344. *1398:* 637. – **2.** T. Kid, bonde. *1396:* 58.

Toste Ebbesen, borger i Helsingborg. *1398:* 675.

Tove, ~ Niels Nielsen, datter af Anders Uffesen af Bjørnholm. *1396:* 11.

Tralow se Hartvig.

Trendekop se Jens.

Troels: **1.** T. Jensen, provst i Himmersyssel. *1396:* 57. *1397:* 312, 332. – **2.** T. Nielsen, kantor i Ribe. *1397:* 279, 313. *1398:* 493. – **3.** T. Hennekesen, hertug Gerhards staller. *1398:* 540. – **4.** T. Jul, søn af Peder Jul, broder til Ivar og Thomas. *1398:* 542. – **5.** T. Kjeldsen, bonde, på Gram herredsting. *1398:* 493. – **6.** T. Pedersen, borgmester i Lund. *1396:* 165. – **7.** T. Salomonsen, fæster i Sällshög. *1397:* 379. – **8.** T. Skytte, forhen ~ Abele. *1398:* 654. – **9.** T. Tostesen, broder til Niels. *1396:* 9.

Trompener se Claisken.

Trotte Attesson, herredsfoged i Östbo. *1398:* 519.

Trued: **1.** T. Bjørnsen, forhen borger i Roskilde. *1397:* 307, 373. – **2.** T. Hase, væbner, svigersøn af Gese Olufsdatter. *1396:* 48, 171.

Trygge se Niels Pedersen.

Tue: **1.** T. Galen af Näsbyholm, ridder, fader til afdøde Ingefred. *1396:* 165, 166. *1397:* 289, 295, 376, 378, 379, 380. – **2.** T. Skov, ~ Margrete Nielsdatter. *1397:* 352.

Tule: **1.** T. Andersen, indbygger i Malmø. *1396:* 161. *1397:* 370. – **2.** T. Mørk, har gods i Anst herred. *1397:* 279. – **3.** T., i Malmø (= nr. 1?). *1397:* 395. – **4.** T., fæster i Järrestads sogn. *1398:* 617.

Tun se Fikke, Gerlav og Henrik.

Ture: **1.** T. Bengtsson, svensk ridder. *1396:* 145. *1397:* 344, 345. *1398:* 626, 637, 652. – **2.** T. Knudsen, ridder. *1396:* 58. *1397:* 402. – **3.** T. Tostesen af Ö. Vram, væbner. *1398:* 579, 651.

Tuve Bengtsson, svensk væbner. *1397:* 324, 359.

Tyge: **1.** T. Basse af Nielstrup, væbner, senere ridder. *1397:* 260, 420. *1398:* 650. – **2.** T. Jensen Vispe af Tessebølle, væbner, ~ Cecilie. *1397:* 350. – **3.** T. Puder, har erhvervet gods af Ebbe Piik. *1398:* 511. – **4.** T. Torbensen (Munk), på Slet herredsting. *1396:* 57. *1397:* 312.

Tyre, ~ Torben Brun. *1398:* 675.

Tyrgils Rödsson, bevidner brev af Katerine Val-

demarsdatter. *1397:* 361.
Tyrne se Jens.

U

Ubaldinus, ærkebiskop af Oristano. *1398:* (527).
Uffe: **1.** U., kannik i Lund. *1398:* 534. – **2.** U. Pedersen, afdød fader til Henrik Uffesen. *1398:* 510. – **3.** U. Stigsen, forhen ridder, ~ Marina. *1396:* 34. – **4.** U. Wimestorp, væbner. *1396:* 54. *1397:* 269, 293, 415.
Uge se Peder.
Ugod af Bratskov, forhen ridder. *1396:* 39.
Ulf: **1.** U. v. Ahlefeld, væbner, søn af Benedikt v. Ahlefeld den ældre, broder til Benedikt, Henrik, Karl og Klaus. *1398:* 664. – **2.** U. Bengtsson, svensk ridder. *1396:* 145.
Ulrik, abbed i Lüneburg. *1398:* 580.
Ulv se Jens Jensen.
Ummereise se Erik.
Una, forhen ~ Jakob Nielsen. *1398:* 642.
Underlund se Anders.
Unge se Bent.
Unger se Bent.
Unker, Jensen af Ørsted. *1396:* 175. *1397:* 288.
Unrowe se Konrad.
Urban 6., forhen pave. *1396:* 110, 130, 168. *1397:* 383.
Urne se Jakob, Lars og Lave.

V og W

Vagn Jakobsen, i Ålborg. *1397:* 326.
Wakholt se Rigvald.
Valborg Lasses, har skødet gods til kapitlet i Århus. *1396:* 164.
Valdemar: **1.** V. 4. Atterdag, forhen konge af Danmark, fader til dronning Margrete. *1396:* 12, 26, 45, 51, 56, 125, 126, 145, 147, 150, 154, 163. *1397:* 281, 307, (345), 373, 411, 414, 419, 444. *1398:* 611, 617, 625, 629, 648. – **2.** V. 3., forhen hertug af Jylland. *1398:* 615. – **3.** V. Bydelsbak, ridder. *1396:* 181, 182. *1397:* 266.
Walkendorp se Peder.
Walraven se Hans.
Walsrode se Henrik.
Walstorp se Detlev.
Walter: **1.** W. Fæt, broder til Markus og Peder. *1396:* 233. – **2.** W. Waltersen, borger i Ribe. *1398:* 678. – **3.** W., lægmand i Odense stift, søn af Markvard Om. *1397:* 286.
Wampen se Heine.
Wangelin se Bernhard.
Wardenberg se Bernhard og Henrik.
Warendorp se Bruno, Godskalk og Lydeke.
Warnow se Nicolaus og Radike.
Vartislav: **1.** V. 7., hertug af Stolp, fader til kong Erik 7. af Pommern. *1396:* (20), (141). – **2.** V. 8., hertug af Barth og Stettin, broder til Barnim 6. *1397:* 421, 427. *1398:* 504, 506.
Waxthorp se Johannes.
Wedege Buggenhagen, pommersk ridder, marsk for hertugerne Barnim og Vartislav. *1397:* 421.
Vendelbo se Jens og Kristian.
Vendelbo, har lovet at overdrage gods til Jens Turesen. *1396:* 9.
Wennemar v. Bruggenoy, landmester i Livland. *1396:* (38), (83). *1398:* (583), (652).
Wentland se Johan.
Wenceslav, romersk konge og konge af Böhmen. *1396:* 32.
Werder se Nicolaus.
Werner: **1.** W. Grote, testamenteeksekutor for Albrecht Grote. *1396:* 127. – **2.** W. Grote, Lüneburgs udsending (= nr. 1?). *1398:* 620. – **3.** W. Hoop, i Lübeck. *1397:* 316, 398.
Wesebaden se Henricus.
Westhof se Henrik.
Weygenberg se Goswin.
Weylant se Konrad.
Wigandus Andernfelde, sognepræst i Mainz. *1396:* 168.
Vigbert Bryggow, rådmand i København. *1398:* 666.
Wighard, i Kampen. *1397:* 301.
Vilhelm: **1.** V. Hemmingsen, kannik i Roskilde. *1398:* 571. – **2.** V., pfalzgreve ved Rhinen, hertug af Bayern, greve i Austerban, søn af hertug Albrecht. *1397:* 412. – **3.** V. v. Oringen, preussisk høvedsmand. *1396:* 135. – **4.** V. Vut, afdød broder til Martin Vut. *1398:* 648.
Willem v. Messem, i Brügge. *1396:* 106.
Wilsem se Klaas.

Wimestorp se Uffe.
Vinald, ærkebiskop af Nidaros. *1398:* 627, 628, 637, 638.
Vincent Wikbolds, rådmand i Greifswald. *1398:* 561.
Vind se Gregers.
Vinder se Lars.
Wineke v. Herke, rådmand i Ålborg. *1397:* 326.
Winkel se Herman.
Vinken se Konrad.
Winold Baggele, borgmester i Rostock. *1396:* 26.
Vinter se Niels.
Wisch se Wulf.
Vispe se Tyge Jensen.
Witold v. d. Bruke, i ufred med hansestæderne. *1398:* 611, 659.
Wittenbeke se Nicolaus.
Vitne se Jakob.
Vitzen se Fikke og Thomas.
Viur se Peder.
Voge se Nicolaus.
Vogt se Gerhard.
Volrad: **1.** V. v. Buchwald, fuldmægtig for krakowkøbmænd. *1398:* 499. – **2.** V. v. Kuren, holstensk væbner. *1397:* 362, 363. – **3.** V. Skinkel, har pantsat gods til Jakob Smed. *1398:* 722.
Vreden se Godskalk.
Wrostath se Henricus.
Wulf: **1.** W. Marschalk, kaldet Biter, holstensk ridder. *1397:* 336, 385, 386, 387, 411. – **2.** W. Pogwisch den ældre, ridder. *1396:* 23. *1398:* 582. – **3.** W. Pogwisch den yngre, ridder, søn af Hartvig Pogwisch. *1396:* 23. *1397:* 385, 386, 387. – **4.** W. Ratlowe, lauenburgsk væbner. *1397:* 364. – **5.** W. v. d. Wisch, holstensk væbner. *1397:* 364, 385, 386, 387. – **6.** W. Wulflam, rådmand, senere borgmester i Stralsund. *1396:* 132. *1397:* 368, 393, 427. *1398:* 506, 561, 567, 611, 619, 623, 630.
Wulf se Henrik, Markvard og Nicolaus.
Wulflam se Wulf.
Wusseke se Bertold.
Wusteni se Markvard, Otto og Thomas.
Vut se Martin og Vilhelm.
Værkmester se Johan.

Y

Ülsen se Johan.
Yong se Ricardus.
Ywain v. Straten, i Brügge. *1396:* 106.

Z

Zabel Kerkendorp, ridder. *1398:* 710.
Zetzow se Otto.
Zoleweden se Mathias.
Zweder v. Heenvliet, skatmester på Voorne. *1397:* 401.
Zyslawe Podebusk, frænke til Hans og Predbjørn. *1397:* 331.
Zøling se Henrik.

Ø

Øden Bager, fader til Svend Ødensen. *1397:* 321.
Ønder af Nennesmo, på Västbo ting. *1396:* 41.
Öra se Karl.
Øystein, biskop af Oslo. *1398:* 627, 628, 637, 638.

STEDNAVNEREGISTER

A og Å

Åbo (Finland): 145, 626, 637.
Ågård (V. Han h.): 59, 243 (note), 344, 345, 624, 637.
*Åges hus (hvor?): 685.
Åhus (Villands h., Skåne): 171. – Dominikanerne: 617.
Åkerbo herredsting (Östergötland, Sverige): 284.
Åkær (Hads h.): 591.
Ål (V. Horne h.): 118.
Ålborg: 326.
Ålholm (Musse h.): 650.
Ålstrup (Hads h.): 212.
Ångermanland (Sverige): 652.
Århus: 15, 164, 200. – Biskop: 6, 11, 65, 98, 198, 333, 340, 344, 409, 469, 531, 573, 591, 624, 637. – By og borgere: 164. – Domkirke, kapitel og kannikker: 15, 16, 101, 137, 164, 198, 407, 409, 469, 531, 535, 536. – Helligåndshuset: 531. – Kantor: 137, 535, 536. – Stift: 101, 333, 495. – Vor Frue kirke: 333. – Ærkedegn: 15, 16.
Årsmarke (Musse h.): 420.
Ås (Fakse h.): 156.
Ås (kloster, Viske h., Halland): 117, 197, 285, 523.
Ås (Västergötland, Sverige): 280.
Ås h. (Västergötland, Sverige): 280.
Åsenhöga (Småland, Sverige): 19.
Åsmose (Fyn): 719.
Åstrup (Djurs Nørre h.): 447, 448.
Åsum h.: 293, 654.
Åtte (Malt h.): 287.
Aachen (Tyskland): 416, 508 (note).
Abborrhult (Västergötland, Sverige): 324.
Abrahamstrup (Horns h.): 55, 205, 648.
Acqui (Italien): 70, 72, 119, 144.
Agerupgård (Musse h.): 420.
Agtrup (N.-Tyrstrup h.): 480.
Agtrup (Kær h., Sdrj.): 542.
Ahrensbök (kloster, Holsten): 315, 336, 357, 425, 512, 655.
Ajstrup (Gjerlev h.): 692.
Albo h. (Skåne): 617.
Allerup (Åsum h.): 293, 516.
Allerslev (Volborg h.): 479.
Allindemagle (Ringsted h.): 156.
Alling kloster (Hids h.): 450.
Almarstäk (befæstning, Uppland, Sverige): 652.
Alsbjerg (Ø. Han h.): 312.
Alslev (Fakse h.): 74.
Alsted (Alsted h.): 528.
Alsted h.: 528.
Alvastra (kloster, Östergötland, Sverige): 275.
*Ammarp (hvor?): 617.
Ampna (Västergötland, Sverige): 266.
Ampnaholm (Västergötland, Sverige): 266.
Andrarum (Albo h., Skåne): 61.
Annisse (Holbo h.): 289.
Annisse mølle (Holbo h.): 289.
Antvorskov kloster (Slagelse h.): 231, 424, 457, 458, 459, 460, 461, 464, 465, 466, 467, 468, 617, 712, 713, 714, 715, 718, 724, 725.
Aptrup (Houlbjerg h.): 124.
Arnum (Hviding h.): 476.
Ars h.: 204, 278, 545.
Askegård (navn på forsv. bebyggelse i Oreby, Høve s., V. Flakkebjerg h.): 716.
Askildrup (Galten h.): 688.
Askims h. (Västergötland, Sverige): 181.
Askov (muligvis Askov Huse, Snesere s., Bårse h.): 510.

Askovsfang (muligvis Askov huse, Snesere s., Bårse h.): 510.
Aspanäs (Västergötland, Sverige): 261, 281.
Assens: 23, 45, 288.
Atterup (Fakse h.): 260.
Aunsbjerg (Lysgård h.): 59, 154, 169, 344, 624, 637.
Avderød (Strø h.): 442.
Avedøre (Smørum h.): 246.
Avnserup (nu Helvigstruphus, Volborg h.): 454, 455.
Axevall (borg, Västergötland, Sverige): 280, 281.

B

Båg h.: 175, 288.
Bårse h.: 207, 298.
Bagpommern: 633.
Bara h. (Skåne): 167.
Barevadskvarn (Ingelstads h., Skåne): 456.
Barsebäck (Harjagers h., Skåne): 351.
Barvid syssel (Sdrj.): 168, 507.
Bastrup (Skam h.): 486.
Bavelse (Tybjerg h.): 497.
Beddinge (St. eller L. Beddinge, Vemmenhögs h., Skåne): 642.
Beddinge, St. (Vemmenhögs h., Skåne): 642.
Beekbergen (Gelderland, Holland): 667.
Beltring h. (forsv. h., Sdrj.): 540.
Benstorp (Harjagers h., Skåne): 61.
Bergen (Norge): 211, 566, 584, 592, 599, 611, 612, 628, 637, 640.
Bergen (Rügen): 184.
Berritsgård (Musse h.): 420.
Bildsø (Løve h., nu Slagelse h.): 647.
Birgerstorp (Västergötland, Sverige): 280.
Birkende (Bjerge h.): 463.
Birkum (Åsum h.): 654.
Bislev (Hornum h.): 332.
Bjergby (Sjælland): 258.
Bjert, Sdr.- (N.-Tyrstrup h.): 480.
Bjolderup (Rise h.): 366.
Bjælkerup (Stevns h.): 74.
Bjørnholm (Djurs S.-h.): 11, 34.
Blangstrup (Båg h.): 175.
Boarp (Årstads h., Halland): 210.
Bodin, L. (Västergötland, Sverige): 324.
Boeslunde (Slagelse h.): 710, 718.
Bogense: 498.
Bohøgh (navn på forsv. lokalitet, vistnok Skanderup s., Anst h.): 279.
Borgholm (borg, Öland, Sverige): 100, 116.
Boring (Nim h.): 150.
Boringholm (navn på forsv. bebyggelse, Hvirring s., Nim h.): 150.
Bornholm: 77, 83, 134, 135, 520, 561, 597, 599, 607, 612, 613, 632, 646.
Bornhøved (Holsten): 362, 363.
Borrby (Ingelstads h., Skåne): 617.
Borup (Støvring h.): 240
Borup (Hammer h.): 207.
Borup (Volborg h.): 454, 455.
Bosjø kloster (nu Bosjökloster, Frosta h., Skåne): 4, 85, 86, 111, 338, 400, 471, 617, 643, 644.
Bråddebo (Småland, Sverige): 41.
Bramstofte (Bramstoftegård, navn på forsv. bebyggelse, Tårs s., Musse h.): 420.
Bramstorp (Bara h., Skåne): 380.
Bratskov (Ø. Han h.): 39.
Braunsberg (nu Braniewo, Polen): 624, 626, 628.
Braunschweig (Tyskland): 325, 561.
Bredaryd (Småland, Sverige): 41, 88.
Brederød (Strø h.): 442.
Bredstorp (Västergötland, Sverige): 324.
Bregninge (Ærø h.): 587.
Bremen (Tyskland): 177, 268, 286, 518, 565, 578, 590, 624, 626, 628. – Stift: 518, 536, 549.
Breslau (nu Wroclaw, Polen): 323.
Briddæmølle (forsv. mølle ved åen Rå, Skåne): 675.
Brink (Södermanland, Sverige): 145.
Broby, Sdr.- (Sallinge h.): 426.
Brorup (nu Brorupgård, Slagelse h.): 51, 500.
Brudekulla (Ö. Göinge h., Skåne): 644.
Brunsbøl (Ny h.): 276.
Brusås (gård, uvis placering, Halland): 211.
Brusgård (Galten h.): 688.
Brusk h.: 9, 58.
Bruxelles (Belgien): 657.
Brydingsfjerding (muligvis Brøderup, Snesere s., Bårse h.): 510.
Brügge (Belgien): 106, 590, 602, 603, 605, 635.
Brynfeld (navn på forsv. bebyggelse, uvis placering, Båg h.): 175.

Brytiastadha (Småland, Sverige): 88.
Bränne (Småland, Sverige): 41.
Brøndby (Brøndbyvester eller Brøndbyøster, Smørum h.): 419.
Brøndstrup, Lådne- (Skovby h.): 485.
Brøndum (Slet h.): 243, 312, 326.
Brøndumfang (Slet h.): 312, 326.
Brøndumgård (Slet h.): 243 (note).
Brönnestad (Vemmenhögs h., Skåne): 642.
Brøns (Hviding h.): 121, 144, 493, 494.
Brösarp (Albo h., Skåne): 617.
Bua (Västergötland, Sverige): 523.
Buddinge (Sokkelund h.): 128.
Bursø (Fuglse h.): 420.
Bylderup (Slogs h.): 476.
Bækkeskov (kloster, Villands h., Skåne): 283, 617.
Böhmen (Tjekkiet): 32, 574, 575, 636.
Bønstrup (Jylland): 45.
Børglum (Børglum h.): 59, 101, 102, 103, 104, 105, 119, 123, 137, 143, 333, 340, 344, 535, 568, 569, 570, 700, 701, 702, 703.
Börringe kloster (Vemmenhögs h., Skåne): 617.
Bøstrup (V. Flakkebjerg h.): 712.

C

Castello (Italien): 538.
Christopolis (nu Kavalla, Grækenland): 140, 166, 397, 426, 516, 532, 533.
Clausholm (Galten h.): 82.
Concordia (Italien): 550, 573.

D

Dal (nu Dalsland, Sverige): 145.
Dalarna (Sverige): 145.
Dalby (Horns h.): 208.
Dalby (Torna h., Skåne): 166.
Dalbyover (Gjerlev h.): 515.
Dalshult (Ö. Göinge h., Skåne): 643.
Dalum kloster (Odense h.): 44, 543, 720, 721.
Danmark: 20, 32, 37, 38, 44, 45, 47, 62, 67, 77, 127, 130, 145, 147, 176, 255, 285, 310, 316, 329, 333, 341, 343, 344, 345, 353, 383, 384, 402, 419, 427, 473, 562, 574, 575, 598, 604, 610, 611, 612, 624, 630, 631, 635, 636, 637, 638, 641, 649, 652, 671, 677, 691. – Franciskanerprovins: 389, 617.
Danstrup (Houlbjerg h.): 672.
Danzig (nu Gdańsk, Polen): 49, 121, 125, 135, 148, 173, 259, 306, 337, 343, 367, 427, 506, 524, 584, 597, 603, 607, 608, 611, 613, 624, 626, 628, 632, 646, 649, 657, 658.
Davinde (Åsum h.): 293.
Deventer (Holland): 35, 177, 346, 369, 432, 558, 667, 669, 677.
Djurs N. h.: 447, 448.
Dollerup mark (Anst h.): 279.
Dornbusch (Hiddense, Rügen): 134.
Dorpat (Tartu, Estland): 561, 611, 624, 626, 628.
Dortmund (Tyskland): 134.
Dråby, Over- (Horns h.): 208, 267.
Dragør (Sokkelund h.): 35, 135, 367, 413, 437.
Dragørsund (farvand øst for Amager): 598.
Dreslette (Båg h.): 340.
Dronningholm (navn på forsv. bebyggelse, Kregme s., Strø h.): 371, 442, 443, 444.
Dunkær (Ærø): 587.
Durazzo (Durrës, Albanien): 578.
Dybäck (Vemmenhöghs h., Skåne): 376, 579.
Dævidsrød (Slagelse h.): 458.
Dønnevælde (Holbo h.): 500.

E

Earyd (Småland, Sverige): 519.
Ebdrup (Djurs Sdr. h): 531.
Eckernförde (Sdrj.): 20.
Edoms h. (forsv. h., nu del af Nordstrand, Sdrj.): 540.
Egebjerg (Ods h.): 53.
Egemarke (Skippinge h.): 706, 707.
Egerup (Båg h.): 175, 288.
Egerup (Slagelse h.): 718.
Eggeslevmagle (V. Flakkebjerg h.): 224.
Eg[.....] (Västergötland, Sverige): 181.
Eisenach (Tyskland): 425.
Ejeby (navn på forsv. på bebyggelse, Ringsebølle s., Fuglse h.): 420.
Ejstrup (Nørhald h.): 513.
Ekeslunda (Västergötland, Sverige): 261, 281.
Elbing (nu Elbląg, Polen): 62, 132, 306, 561, 596, 607, 611, 624, 626, 628, 630, 632, 657.

Ellede (Ars h.): 204.
Ellested (Vindinge h.): 532, 533.
Ellinge (Harjagers h., Skåne): 171, 534.
Elnd (Brusk h., nu Elbo h.): 9.
Emislöv (Ö. Göinge h., Skåne): 85, 111.
Emtekær (Båg h.): 175.
Endeslev (Bjæverskov h.): 617.
Engebølle (navn på forsv. på bebyggelse, Tågerup s., Fuglse h.): 420.
England: 306, 392, 590, 657, 659, 671.
Engeldrup (Skam h.): 190, 232.
Engestofte (Musse h.): 654.
Englerup (Ringsted h.): 51.
Enslev (Djurs Nørre h.): 9.
Erdrup (Slagelse h.): 709.
Erfurt (Tyskland): 168, 425, 507, 518.
Erikstorp (Västergötland, Sverige): 324, 361.
Erlev mark (Haderslev h.): 277.
Ermland (Østpreussen): 396 (note).
Ertholmene (øgruppe, Bornholm): 83.
Esbwndorp (nu Torpegård, Skuldelev s., Horns h.): 56, 394.
Esgrus (Ny h., Sdrj.): 170.
Esgrus Skovby, se Skovby, Esgrus.
Eskilstrup (nu Eskilstrup Overdrev, Slagelse h.): 713.
Eskilstuna (Södermanland, Sverige): 353, 610.
Esmendorp se Esbwndorp.
Esrum (kloster, Holbo h.): 500, 617.
Essenbæk kloster (Sønderhald h.): 5, 6, 9, 28, 43, 515.
Estrup, Gl. (Sønderhald h.): 248.
Everlöv (Torna h., Skåne): 617.
Everöd (Ingelstads h., Skåne): 380.
Evetofte (Strø h.): 289.

F

Fåborg: 242.
Fårdrup (V. Flakkebjerg h.): 713.
Fakse (Fakse h.): 572.
Fakse h.: 74, 572.
Falkendal (Sømme h.): 84, 142, 441.
Falster: 221, 452. – Landsting: 193.
Falsterbo (Skytts h., Skåne): 358, 430, 431, 438, 689. – Borgen: 165, 430.
Falsters N.-h.: 221, 473.
Farup, S. (Kalvslund h., nu Ribe h.): 581.
Fausing (Sønderhald h.): 513.
Faxaholm (Hälsingland, Sverige): 589, 652.
Femern (Tyskland): 362, 363, 364, 425, 512, 582.
Ferrara (Italien): 396.
Filborna (Luggude h., Skåne): 491, 492.
Finnveden (del af Småland, Sverige): 145.
Fjellerup (Vends h.): 255.
Fjenneslevmagle (Alsted h.): 528.
Flakkebjerg h. (nu V. og Ø. Flakkebjerg h.): 291, 339, 424, 709.
Flandern (Belgien): 561, 590, 602, 603, 605, 611, 659, 671.
Flemløse (Båg h.): 288, 415.
Flensborg (Sdrj.): 385, 386, 387, 485, 615, 616.
Fleskum h.: 149.
Flinterup (vistnok Borød-Flinterup, Alsted h.): 223.
Flødstrup (Åsum h., nu Vindinge h.): 293.
Flörkendorf (Holsten): 655.
Forlev (Slagelse h.): 291.
Forsinge (Ars h.): 708.
Fosie (Oxie h., Skåne): 348.
Fotvats mølle (forsv. mølle, Västergötland, Sverige): 261, 281.
Framlev h.: 200, 695.
Franc de Bruges (Belgien): 590.
Frankenfurt (nu under Stralsund, Tyskland): 416.
Frankerup (V. Flakkebjerg h.): 713.
Frankfurt am Main (Tyskland): 417.
Frankfurt an der Oder (Tyskland): 601.
Fraugde (Åsum h.): 251, 293, 556.
Fraugdegård (Åsum h.): 293.
Frisland (Sdrj., også Ostfriesland og Friesland): 385, 386, 387, 412 (note), 584, 599, 602, 634.
Frosta h. (Skåne): 470, 534.
Fryele (Småland, Sverige): 519.
Frörum (Albo h., Skåne): 617.
Fuglebjerg (Ø. Flakkebjerg h.): 424.
Fuglie (Oxie h., nu Skytts h., Skåne): 645.
Fuldbro mølle (Hjelmslev h.): 258.
Fyn: 44, 45, 188, 415, 426, 463, 490, 654, 719. – Landsting: 191.
Fässberg (Västergötland, Sverige): 181.
Føllenslev (Skippinge h.): 273, 706.
Føvling (Malt h.): 287.

G

Galmindrup (navn på forsv. bebyggelse, Errindlev s., Fuglse h.): 420.
Gammelbo (navn på forsv. bebyggelse, Gamtofte s,. Båg h.): 288.
Gammelby (Fakse h.): 74.
Gamtofte (Båg h.): 415.
Garz (Rügen): 184.
Geervliet (Holland): 406.
Gellen (Rügen): 561, 598.
Geltofte (Musse h.): 420.
Gent (Belgien): 590, 602.
Gerlev (Horns h.): 648.
Gerlev (Slagelse h.): 465.
Gestelev (Sallinge h.): 482.
Gimlinge (V. Flakkebjerg h.): 423, 424.
Gimming (Støvring h.): 5, 6.
Gingst (Rügen): 15, 180.
Gislum h.: 21.
Gisslarp (Västergötland, Sverige): 324.
Gjerlev h.: 693.
Gjern h.: 606.
Gjesing (Sønderhald h.): 513.
Gjorslev (Stevns h.): 297.
Gladsax (Järrestads h., Skåne): 160, 354, 557, 617.
Glemminge (Ingelstads h., Skåne): 617.
Glimåkra (Ö. Göinge h., Skåne): 643, 644.
Goldingen (Livland): 83.
Gollwitz (Mecklenburg): 134, 135, 368.
Gotland (ø, Sverige): 99, 100, 125, 126, 134, 135, 136, 141, 561, 601, 611.
Gottorp (Arns h., Sdrj.): 330, 529, 530, 615, 616.
Gram (Gram h.): 493.
Gram h.: 493.
Greifswald (Pommern): 132, 561, 564, 611, 624, 626, 628, 633.
Grenå: 447.
Grenå, Gl. (nu Gammelsogn, Djurs N. h.): 447, 448.
Greve (Tune h.): 289.
Grimstrup (Musse h.): 44, 45, 247.
Grisgård (Ny h., Sdrj): 276.
Grumtoft (Husby h., Sdrj.): 170.
Gryderup (Slagelse h.): 713.
Grävingsås (Västergötland, Sverige): 324.
Grønbæk (Lysgård h.): 539.
Gudhem kloster (Västergötland, Sverige): 275, 281, 475 (note).
Gudumholm (Fleskum h.): 149.
Gudumlund (Fleskum h.): 149.
Guldager (Skast h.): 174.
Gullbrandsbo (Västergötland, Sverige): 324.
Gullevskov (navn på forsv. bebyggelse, Gullev s., Houlbjerg h.): 131, 263.
Gunderslev (Ø. Flakkebjerg h.): 681.
Gundestrup (Ods h.): 260.
Gundslevmagle (Falsters N.-h): 233.
Gundstrup (Skam h.): 485.
Gunnarp s. (Faurås h., Halland): 19.
Gunnestrup (uvis placering, muligvis Fuglse h.): 44.
Gurre (Lynge-Kronborg h.): 384, 394, 442, 444.
Gylling (Hads. h.): 101, 698.
Gällstad (Västergötland, Sverige): 359, 361.
Gärds h. (Skåne): 85, 86, 111.
Gärsnäs (Ingelstads h., Skåne): 618.
Gödelöv (Torna h. Skåne): 617.
Göinge h. (nu V. og Ö. Göinge h., Skåne): 61, 85, 86, 111, 400.
Gørløse (Strø h.): 289.
Göteve (Västergötland, Sverige): 179.

H

Haag (Holland): 335, 346.
Håcksvick (Västergötland, Sverige): 183.
Hågendrup (navn på forsv. bebyggelse, Blovstrød s., Lynge-Kronborg h.): 227.
Hågendrup (Strø h.): 289.
Håkentorp (Småland, Sverige): 19.
Hårby (Båg h.): 426.
Hårslev (V. Flakkebjerg h.): 291.
Hårslev (Skovby h.): 397.
Håstrup (Sallinge h.): 54.
Haderslev: 277, 385, 386, 387.
Hads h.: 698.
Hagenskov (Båg h.): 45.
Hald h. (nu Nør- og Sønderhald h.): 43, 82, 513.
Halkevad (V. Flakkebjerg h.): 424.
Halland: 19, 117, 210, 285, 523, 545, 579, 652.
Hallelev (Slagelse h.): 458.
Halling (Hads h.): 213.
Halmstad (Halland): 519.

Halsnæs (Strø h.): 289.
Hamburg (Tyskland): 27, 132, 177, 325, 412, 436, 518, 536, 549, 550, 561, 590, 611, 624, 626, 628, 657, 659, 660, 665, 671, 691.
Hammer h.: 207, 683.
Hanerau (Holsten): 75.
Hannerup (nu under Fredericia): 7.
Hansestæderne: 133, 155, 186, 259, 337, 368, 504, 505, 506, 563, 564, 565, 566, 567, 590, 592, 594, 595, 605, 611, 612, 619, 623, 624, 625, 626, 628, 629, 630, 633, 634, 635, 637, 657, 659, 660, 667, 669.
Haraldsted (Ringsted h.): 139, 258.
Harderwijk (Holland): 508, 562.
Harjagers h. (Skåne): 61, 351.
Harlösatorp (nu under Hjularöd, Frosta h., Skåne): 4.
Harrie, L. (Harjagers h., Skåne): 61.
Harrie, St.- (Harjagers h., Skåne): 617.
Harrien (Estland): 22, 343.
Harritslev birk (Skovby h.): 498.
Hasager (nu Hasagergård, Musse h.): 420.
Hasle h.: 450.
Haslev (Ringsted h.): 537.
Hastrup (Nørhald h.): 238, 239.
Have (navn på forsv. bebyggelse, vistnok Skorup s., Gjern h.): 606.
Havegård (navn på forsv. bebyggelse, Føllenslev s., Skippinge h.): 706, 707.
Havervad (Hviding h.): 493.
Have, Stige (Lunde h.): 269.
Hegnede (Ramsø h.): 53.
Hejninge (Slagelse h.): 229.
Hejrede (Musse h.): 420.
Hela (Polen): 134.
Helgoland (ø i Vesterhavet, Tyskland): 392, 599.
Hellum h.: 34.
Helsingborg (Skåne): 63, 114, 244 (note), 285, 289, 619, 675. – Borg: 165. – Dominikanerne: 617. – Vor Frue kirke: 675.
Helsinge (Holbo h.): 545.
Helsingørr: 594 (note), 598 (note), 599.
Hemmershøj (Slagelse h.): 712.
Herfølge (Bjæverskov h.): 475.
Herlufstrup (forsv. gård, Vollerslev s., Bjæverskov h.): 727.
Herrenwyk (nu under Lübeck, Tyskland): 3.
Herrestad, St. (Herrestads h., Skåne): 617.
Herrestrup, Huse- (Slagelse h.): 712.
Herrevad kloster, (N. Åsbo h., Skåne): 617.
Herslev (Løve h.): 236.
Herstedvester (Smørum h.): 128.
's-Hertogenbosch (Holland): 401.
Hessel (Gislum h.): 21.
Hesselgård (Gislum h.): 21.
Hevringholm (Sønderhald h.): 370, 376, 378, 379, 380, 395.
Hildesheim (Tyskland): 425.
Himmersyssel: 57.
Hindsted h.: 256.
Hjorte (Båg h.): 175.
Hjortholm (Sokkelund h.): 611.
Hjärsås (Ö. Göinge h., Skåne): 86, 111.
Hjærup (Båg h.): 288.
Hjørring: 39.
Ho (V. Horne h.): 162.
Hoburgen (Gotland): 99, 100, 134.
Holbo h.: 500, 545.
Holbæk: 726. – Dominikanerne: 617.
Holbækgård (Rougsø h.): 60.
Holeby (Fuglse h.): 650.
Holland: 134, 346, 369, 413, 563, 584, 602, 611.
Holluf, Neder- (Åsum h.): 293.
Holløse (Ø. Flakkebjerg h.): 681.
Holm se Slesvig, St. Johannes' kloster.
Holmby (Frosta h., Skåne): 470.
Holmstrup (Slagelse h.): 457.
Holmsø å (Ø. Han h.): 39.
Holsten: 362, 363, 364.
Horns h.: 55, 56, 205, 208, 267, 309, 394.
Horsens: 149, 150, 151, 154, 214. – Borger: 303. – Enhver af byens kirker: 9. – Franciskanerne: 9. – St. Hans kloster: 9. – Kloster: 449.
Houlbjerg h.: 263.
Hulby (Slagelse h.): 713.
Hundslev (Bjerge h.): 463.
Hundslev Skovgård (Bjerge h.): 463.
Hurva (Frosta h., Skåne): 534.
Huseby (Holbo h.): 394.
Hussered (Västergötland, Sverige): 324.
Husøn (navn på forsv. bebyggelse, Österslövs s., Villands h., Skåne): 289, 290.
Hvalsø, N.- (Volborg h.): 289, 446.
Hvam mølle (forsv. mølle, Hvam s., Rinds h.):

451.
Hvidbjergmølle (Hassing h.): 218, 219.
Hviding h.: 476, 494.
Hyby (Bara h., Skåne): 165, 378.
Hyby fang (Bara h., Skåne): 378.
Hyllie (Oxie h., Skåne): 350.
Hyllinge (Ø. Flakkebjerg h.): 680.
Hyssna (Västergötland, Sverige): 523.
Häggenäs (V. Göinge h., nu Frosta h., Skåne): 400, 471.
Hälsingland (Sverige): 652.
Høbjerg (Holbo h.): 289.
Højby Mark (Framlev h.): 695.
Højet (navn på forsv. bebyggelse, Horslunde s., Lollands N.-h.): 440.
Højrup (Hviding h.): 476.
Højrup, N.- (Skam h.): 190, 191.
Højstrup (Stevns h.): 260, 473.
Hökerum (Västergötland, Sverige): 261, 281.
Høm (Ringsted h.): 243 (note).
Hørsholm (Lynge-Kronborg h.): 670.
Hössna (Västergötland, Sverige): 359.
Høver (Framlev h.): 695.

I

Iersekeroord (Holland): 406.
*Iersleuæ (hvor?): 397.
Ingelstad (Ingelstads h., Skåne): 617.
Ingelstads h. (Skåne): 81, 617, 618.
Intrup (Nørre h., Salling): 24, 25.
Italien: 32.
Itzehoe (Holsten): 75.
Iversnæs (Vends h.): 175.

J

Jabellitz (Rügen): 1.
Jellinge, Sdr.- (V. Flakkebjerg h.): 424.
Jenslev (Volborg h.): 128, 446.
Jersore (Skam h.): 489, 720, 721.
Jested mølle (Gørding h.): 462.
Jordberga (Vemmenhögs h., Skåne): 579, 642, 651.
Jungshoved (borg, Bårse h.): 36, 51.
Jylland: 11, 45, 303, 344, 370, 376, 380.
Järrestad (Järrestads h., Skåne): 617.
Järrestads h. (Skåne): 617.
Jönköping (Sverige): 145, 158, 327, 617.

K

Kålland (Västergötland, Sverige): 81.
Kabbarp (Bara h., Skåne): 167.
Kagstrup (Ringsted h.): 275.
Kalhave (Nim h.): 151.
Kalleby (Strukstrup h., Sdrj.): 396.
Kalmar (Sverige): 99, 100, 116, 125, 126, 136, 155, 186, 187, 259, 264, 265, 272, 291, 333, 337, 340, 344, 345, 368, 384, 611, 649, 657, 660.
Kalris (uvis placering, Hjelmslev h.): 94.
Kalundborg: 48, 278, 371, 394. – Borgmestre: 48. – Foged: 371. – Franciskanerne: 617. – Sognekirken: 551, 552.
Kalvsgård (navn på forsv. bebyggelse, S.-Bjert s., N.-Tyrstrup h.): 480, 481.
Kalvslund h..: 31, 581.
Kampen (Holland): 301, 375, 401, 413, 433, 562, 566, 631.
Kappendrup (Åsum h.): 293.
Karby (Morsø Sdr. h.): 257 (note).
Kare Holme (Rougsø h.): 98.
Karise (Fakse h.): 74, 84, 142.
Karlstorp (Småland, Sverige): 389.
Karrebæk (Ø. Flakkebjerg h.): 223.
Karsholm (Villands h., Skåne): 289.
Kassemose (Strø h.): 442.
Kastbjerg (Gjerlev h.): 515.
Kasted (Hasle h.): 450.
Kattrup (Løve h.): 403.
Kattunga (Västergötland, Sverige): 523.
Kelstrup (Ods h.): 48, 51, 402.
Kelstrup (Løve h., nu Slagelse h.): 128, 715.
Kielstrup (Hindsted h.): 256.
Kielstrup fang (Hindsted h.): 256.
Kind (Västergötland, Sverige): 19, 145, 183, 285, 324, 359, 361.
Kirkeby, N.- (Falsters N.-h.): 192.
Kisserup (Volborg h.): 342.
Klagstorp, Ö. (Vemmenhögs h., Skåne): 642.
Klinte (Skam h.): 720.
Klinteholm (Gotland, Sverige): 173.
Knardrup (kloster, Ølstykke h.): 617.

Kolberg (Pommern): 611, 624, 626, 628, 633.
Kolding: 163, 662, 663. – Borgen: 58.
Komstad (Järrestads h., Skåne): 617. – Mølle: 617.
Kondrup (Støvring h.): 240.
Kornarp (Faurås h., Skåne): 19.
Kornerup (Sømme h.): 571, 600.
Korsemarke (navn på forsv. bebyggelse, Toreby s., Musse h.): 420.
Korsholm (Finland): 652.
Kragerup (Løve h.): 298.
Krakow (Polen): 499.
Krampas (Rügen): 609.
Kratmølle (Lynge-Frederiksborg h.): 289.
Kristrup (Hald h., nu Sønderhald h.): 82.
Krønge (Fuglse h.): 47, 420, 654.
Ku[.....] (Västergötland, Sverige): 181.
Kulm (nu Chelmno, Polen): 624, 626, 628.
Kuserup (navn på forsv. bebyggelse, Buerup s., Løve h.): 403.
Kuttorp (muligvis Korterup, Lollands S.- h.): 44.
Kviinge (Ö. Göinge h., Skåne): 61, 645.
Kvärrestad (Ingelstads h., Skåne): 81, 617.
Kvärrestads s. (Ingelstads h., Skåne): 81.
Kyndby (Horns h.): 208, 418, 545, 648.
Kälkestad (Villands h., Skåne): 283.
Källstorp (Vemmenhögs h., Skåne): 579.
Kærby, Fraugde- (Åsum h.): 293.
Kærbygård (Hasle h.): 450.
Kärr (Västergötland, Sverige): 261, 281.
Kærsgård (Lysgård h.): 539.
Kærsgårde (Hads h.): 591.
København: 619, 624, 625, 626, 628, 629, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 640, 641. – Borgmestre, rådmænd, by og borgere: 35, 62, 77, 78, 113, 114, 115, 301, 321, 419, 452, 561, 567, 584, 592, 596, 603, 605, 607, 611, 623, 637, 657, 658, 659, 660, 666. – Byting: 666. – Foged: 666. – Franciskanerne: 617. – Helligåndshuset: 617. – Kirke (Vor Frue), (kollegiat) kapitel og kannikker: 321, 527, 617. – St. Nikolaj kirke og sogn: 617, 666. – Borgen: 419, 598. – De spedalske: 617.
Køge: 225, 291, 390, 418, 419, 726.
Köln (Tyskland): 433, 503, 508, 624, 626, 628.
Königsberg (Østpreussen): 624, 626, 628.
Köpinge, Stora (Ingelstads h., Skåne): 456, 617.

L

Låstrup (Rinds h.): 215.
Lackalänga (Torna h., Skåne): 645.
Lahall (Viske h., Skåne): 117.
Lales jord (Båg h.): 288.
Lancken (Rügen): 1, 67.
Landbotorp (Västergötland, Sverige): 183.
Landerslev (Horns h.): 208.
Langå (Gudme h.): 482.
Langeland: 440.
Lanna (Västergötland, Sverige): 280.
Laodicea (Syrien): 140.
Lauwers (flod, Holland): 412 (note).
Lawerwatsmølle (navn på forsv. mølle, Stora Köpings s., Ingelstads h., Skåne): 617.
Ledøje (Smørum h.): 227.
Lejre (Volborg h.): 478.
Leske (ved Marienburg, nu Polen): 649.
Lestrup (Ods h.): 51, 53.
Lidemark (Bjæverskov h.): 727.
Lieschow (Rügen): 349.
Lille h. (nu del af Smørum h.): 500.
Linderöd (Gärds h., Skåne): 651.
Lindholm (Volborg h.): 478.
Linköping (Sverige): 145, 155, 284, 333, 344, 345, 626.
Lipsitz (Rügen): 180.
Livland (Letland): 38, 63, 83, 561, 583, 584, 611, 624, 626, 628, 637, 652, 657, 671, 674.
Ljungby, Trolle- (Villands h., Skåne): 579, 651.
Llandaff (England): 168.
Lockö (Västergötland, Sverige): 523.
Lockö mølle (Västergötland, Sverige): 523.
Lodderup (navn på forsv. bebyggelse, Kisserup s., Volborg h.): 342.
Lolland: 44, 45, 46, 440, 650. – Landsting: 420.
Louvain (Belgien): 690.
Ludderhuvud (Östergötland, Sverige): 593.
Ludserød (Lynge-Kronborg h.): 227.
Luggude h. (Skåne): 491.
Lund (Skåne): 165, 167, 311, 351, 378, 534, 651. – Allehelgens kloster (Benediktinere): 617. – Borgmestre, rådmænd, by og borgere: 18, 68, 165, 172, 295, 304, 305, 428, 534. – St. Botulfs sogn: 304. – Bredegade: 68, 165, 428. – Byport: 68. – Dekan: 95, 167, 573. – Dominikanerne: 617. – Domkirke (St. Laurentius),

kapitel og kannikker: 61, 71, 72, 95, 112, 166, 167, 304, 307, 350, 351, 370, 376, 400, 428, 534, 535, 546, 547, 551, 579, 617, 642, 651, 675. – De fattiges forstander: 18, 172. – Foged: 18, 68, 296, 304, 305, 472, 534. – Franciskanerne: 617. – Helligåndshuset: 472, 534, 617. – St. Jørgens kirke: 140. – Kantor: 95, 165, 617. – Kirkeprovins: 122. – Klokker: 350, 351, 428. – Landsting: 376. – Lille Vor Frue sogn: 68, 296, 302. – Lundegård: 166, 296, 302. – Official: 95, 166, 472. – St. Olufs kirke: 428. – St. Peders kirke i Bredegade: 428. – (St. Peders) nonnekloster: 617. – Provst: 165, 166. – Rækken: 18, 172, 305. – De spedalske: 617. – Stift: 71, 72, 544, 557. – Søndergade: 68. – Trinitatis sogn: 95. – Ærkebiskop: 71, 72, 77, 93, 105, 140, 160, 166, 167, 171, 186, 289, 311, 317, 318, 333, 340, 344, 345, 384, 391, 402, 414, 419, 505, 506, 535, 546, 547, 551, 552, 557, 612, 624, 627, 632, 637. – Ærkedegn: 63, 165, 534.

Lundager (Båg h.): 288.

Lundby (Falsters N.-h.): 473.

Lundby mølle (Falsters N.-h.): 473.

Lunde (Lunde h.): 269.

Lunde h.: 269.

Lundtoft h.: 529, 530.

Lunnarp (Ingelstads h., Skåne): 617.

Lübeck (Tyskland): 62, 79, 83, 114, 115, 134, 155, 177, 186, 187, 265, 271, 272, 286, 292, 320, 337, 368, 369, 520, 561, 563, 564, 565, 566, 584, 594 (note), 633, 655, 691. – Biskop: 27, 310, 322, 323, 425, 507, 512, 518, 549, 550, 580, 586, 676. – Borgmestre, rådmænd, by og borgere: 3, 20, 49, 63, 78, 96, 126, 127, 132, 133, 134, 135, 264, 270, 310, 325, 368, 505, 506, 514, 561, 567, 583, 590, 592, 598, 599, 602, 603, 605, 611, 619, 624, 626, 628, 630, 634, 649, 657, 665, 668, 669, 671, 677. – Dekan: 27, 323, 522, 578. – Domkirke (Vor Frue), kapitel og kannikker: 27, 70, 73, 310, 323, 507, 518, 549, 550, 554, 576, 580. – St. Egidius' kirke: 554. – St. Georgsgilde: 580. – Kantor: 323. – Kirkerne i Lübeck: 580. – Klokker: 323. – Niederstadtbuch: 3, 17, 157, 303, 316, 355, 356, 398, 430, 431, 514, 604, 668. – Provst: 27, 286, 323, 676. – Skatmester: 323. – Skolemester: 323. – Stadsskriver: 561. – Stift: 27, 286.

Lykkesholm (Vindinge h.): 482.

Lüneburg (Tyskland): 325, 580, 588, 620, 665.

Lyngby, Kongens (Sokkelund h.): 321, 419.

Lystrup (Gjerlev h.): 693, 694.

*Læbruy (i Jylland, hvor?): 513.

Læsø (Horns h.): 700, 701, 702, 703.

Lödöse (Sverige): 179, 181, 341.

Løgismose (Båg h.): 415.

Løgum kloster (Lø h.): 119, 314, 385, 386, 387, 476.

Lönhult (Albo h., Skåne): 617.

Løserup (Tuse h.): 128.

Løve h.: 128, 236, 278, 647, 715.

M

Måløv (Smørum h.): 377, 399, 422, 670.

Mårdaklev (Västergötland, Sverige): 19.

Mårkær (Strukstrup h., Sdrj.): 538.

Mårup (Djurs S.-h.): 495.

Maastricht (Holland): 656.

Magdeburg (Tyskland): 262.

Magleby (Stevns h.): 128.

Magleby (Flakkebjerg h., nu V. Flakkebjerg h.): 339.

Maglehem (Gärds h., Skåne): 617.

Mainz (Tyskland): 168, 417, 507, 518.

Malle (Hillerslev h.): 59.

Malmbäck (Småland, Sverige): 327.

Malmø (nu Malmö, Skåne): 161, 165, 166, 197, 348, 375, 395, 413, 617. – Adelgade: 161, 348. – Borgmestre, rådmænd, by og borgere: 3, 18, 95, 161, 316, 348, 370, 375, 395. – Byting: 161, 348, 370. – Foged og vicefoged: 161, 348, 370, 375. – Langgade: 165. – Skagemands ladegård: 370, 376, 395, 650. – Sognekirken: 311.

Malt h.: 287.

Marienburg (ved Danzig, nu Polen): 22, 37, 38, 49, 62, 77, 78, 113, 114, 136, 185, 259, 271 (note), 292, 306, 504, 505, 506, 520, 584, 596, 608, 612, 619, 632, 674.

Marienehe (ved Rostock, Mecklenburg): 26.

Mark (Västergötland, Sverige): 145, 511.

Marsdiep (stræde, Holland): 401, 412 (note), 413 (note).
Marstrup, N.- (Haderslev h.): 277.
Mastunga (Västergötland, Sverige): 261, 281.
Mecklenburg (Tyskland): 20, 62, 427, 611, 630.
Medelpad (Sverige): 652.
Mejlby (Kalvslund h., nu Ribe h.): 581, 614.
Meltofte (Lollands N.-h.): 420.
Merløse, St.- (Merløse h.): 622.
Merløse h.: 684.
Mildsted, Myltzeth (S.-Gøs h., Sdrj.): 541.
Misthusum (Hviding h.): 493.
Mo (Västbo h., Finnveden, Sverige): 41.
Mo h. (Västergötland, Sverige): 145.
Monopoli (Italien): 676.
Mora sten (navn på forsv. sten, ved Uppsala, Sverige): 22 (note), 145.
Mors: 59.
Morud (Skovby h.): 190.
Morud, St.- og L.- (Skovby h.): 191.
Mossø (Hjelmslev h.): 258.
Mullskår, Ytre (Västergötland, Sverige): 523.
Musse (Musse h.): 420.
Musse, L.- (Musse h.): 178.
Mygind (Sønderhald h.): 43.
Møllegård (navn på forsv. bebyggelse, Hvidbjerg s., Hassing h.): 218, 219.
Mölndal (Västergötland, Sverige): 181.
Møn (Mønbo h.): 36, 134, 275, 419.

N

Naffentorp (Oxie h., Skåne): 85, 86, 111.
Nagbøl (Anst h.): 279.
Nakskov: 577, 578.
Nebbelunde (Fuglse h.): 44.
Neble (Slagelse h.): 710.
Neble Torp (Hammer h.): 683.
Nederkarls (Hindsted h.): 256.
Nedre mølle (forsv. mølle, Melby s., Strø h.): 442.
Neksø: 597.
Nennesmo (Småland, Sverige): 41.
Neutief (Rügischer Bodden, farvand ved Rügen): 598, 605.
Neva (flod, Rusland): 83.
Newcastle (England): 353, 610.
Nicosia (Cypern): 108, 568.
Nidaros (nu Trondheim, Norge): 627, 628, 637, 638.
Nielstrup (Musse h.): 420.
Nim h.: 678 (note).
Njudung (del af Småland, Sverige): 389.
Norbo h. (Vestmannaland, Sverige): 145.
Nordrup (Slagelse h.): 712, 714.
Norge: 32, 127, 145, 147, 176, 329, 333, 344, 345, 384, 389, 574, 575, 598, 610, 611, 612, 628, 629 (note), 630, 635, 636, 637, 638, 649, 652.
Norrbotten (landskab, Sverige): 652.
Nustrup (Gram h.): 493.
Nyborg: 653.
Nybølle (nu Nybøllegård, Fuglse h.): 420.
Ny h. (Sdrj.): 274, 276.
Nykøping (Falster): 421.
Nykøping (Mors): 59.
Nyköping (Sverige): 145, 152, 159.
Nyrup (Merløse h.): 684.
Nyrup (nu Nyrupgård, Volborg h.): 128.
Näs (Småland, Sverige): 41.
Næsborg (Slet h.): 57.
Næsby (Tybjerg h.): 206, 298, 342, 477, 624, 637.
Næsby ved Stranden (Løve h., nu Slagelse h.): 461, 715.
Näsbyholm (Vemmenhögs h., Skåne): 165, 166, 378, 379, 380.
Næstved: 194, 300, 418, 435, 464, 682. – Dominikanerne: 617. – Franciskanerne: 617. – Helligåndshuset: 617. – St. Mortens kirke: 617. – St. Peders kirke: 617, 680. – St. Peders kloster: 192, 193, 195, 196, 308, 434, 617, 681, 682, 683. – Porsegade: 682. – De spedalskes hus: 617.
Nørreby (Skam h.): 722.
Nørregård (navn på forsv. bebyggelse, Sall s. Houlbjerg h.): 124.
Nørregård (Båg h.): 175.
Nørrejylland: 98, 312, 326, 332.
Nørre kloster (Nørhald h.): 9.

O

Odense: Biskop: 20, 129, 130, 333, 340, 344, 382, 383, 402, 412, 426, 516, 521, 522, 532, 533,

577, 578, 585, 624, 637. – Borgere: 188. – Byfoged: 251 (note). – Dekan: 521, 522, 577, 585. – Dominikanerne: 188. – Domkirke, kapitel og kannikker: 521, 522, 549, 550, 577, 585, 586. – St. Hans kloster: 482. – St. Knuds kloster: 251. – Provst: 55, 414, 521, 522, 549, 550, 577, 585, 586. – Stift: 146, 286, 425, 512, 521, 522, 560, 577, 578.
Ods h.: 48, 53, 402.
Oksby (V. Horne h.): 162.
Oldenburg (Holsten): 364.
Oldesloe (Holsten): 315.
Olof, St. (Albo h., Skåne): 617.
Olstorp (Bara h., Skåne): 380.
Ommersyssel (Jylland): 9.
Opager (Lollands S.-h.): 420.
Opensten (borg, Västergötland, Sverige): 324.
Ophøj (navn på forsv. bebyggelse, Ove s., Hindsted h.): 256.
Ordrup (Volborg h.): 342, 525, 526.
Ore (Skovby h.): 190, 414.
Orebjerg (Horns h.): 208, 309.
Oreby (V. Flakkebjerg h.): 716.
Oreby mark (Skam h.): 232.
Oristano (Italien): 527.
Orkneyøerne (England): 333, 340, 344.
Ormatofta (Gärds h., Skåne): 86, 111.
Os mølle (Västergötland, Sverige): 261, 281.
Oslo (Norge): 133, 344, 345, 612, 627, 628, 637, 638.
Osterhof (Holsten): 328.
Ostfriesland se Frisland.
Ove (Hindsted h.): 256.
Oxie h. (Skåne): 85, 86, 111, 645.

P

Påbonäs (nu Påboda, Småland, Sverige): 145.
Paddeborg (nu Sparresholm, Hammer h.): 195, 705.
Paddæthorp (Västergötland, Sverige): 359.
Paris (Frankrig): 412.
Patzig (Rügen): 180.
Pernau (Letland): 624, 626, 628.
Perugia (Italien): 65, 568, 569, 574, 575, 576, 636.
Piémont (Italien): 32.
Pisa (Italien): 108, 109.
Plön (Holsten): 336, 364, 374, 582.
Polen: 575.
Povtrup (Slet h.): 57.
Preussen (se også den tyske orden): 20, 49, 62, 77, 83, 96, 114, 115, 126, 132, 134, 135, 141, 153, 185, 186, 187, 264, 270, 272, 292, 320, 337, 427, 496, 506, 520, 561, 563, 584, 592, 596, 598, 599 (note), 602, 603, 605, 607, 611, 612, 624, 626, 628, 630, 633, 637, 649, 652, 657, 658, 659, 660, 671, 674.
Putbus (Rügen): 1, 50, 67, 184, 331.
Putzig (Polen): 367.

Q

Quévy (Belgien): 412.

R

Råhave (Fuglse h.): 420.
Rårise (Bjæverskov h.): 87, 418.
Rå (å, Skåne): 675.
Rådved (Voer h.): 154.
Raffuertrup (mon fejl for Randrup, Hellum h.?): 34.
Rakkaby (Västergötland, Sverige): 81.
Ramsø h.: 207, 419.
Randers: 98. – Franciskanerne: 9. – Vor Frue kirke: 9.
Randlev, Over- (Hads h.): 213.
Randrup (Hellum h.): 216.
Raskarum (Albo h., Skåne): 617.
Raskarum mølle (Albo h., Skåne): 617.
Raskarums fang (Albo h., Skåne): 617.
Ratzeburg (Lauenburg): 299, 323, 550, 554, 580.
Raved (Rise h.): 366.
Ravlunda (Albo h., Skåne): 617.
Ravnsbjerg (Hammer h.): 195.
Ravnsholte (Ringsted h., nu Volborg h.): 454, 455.
Ravnstrup (Tybjerg h.): 206, 207.
Ravnstrup (Falsters N.-h.): 192, 193.
Reerslev (Løve h.): 278.
Reersø (Musse h.): 319.
Refshale (farvand ved København): 598, 599.
Reftele (Småland, Sverige): 41, 88.
Reimars kobler (ved Burg, Femern): 582.

Remkolde (Hammer h.): 228.
Remmarlöv (Harjagers h., Skåne): 351.
Rensefeld (nu under Bad Schwartau, Holsten): 27.
Resengård (Hindborg h.): 24.
Reslöv (Onsjö h., Skåne): 617.
Reval (nu Tallinn, Estland): 22, 83, 561, 583, 624, 626, 628.
Ribe: 313, 462, 581. – Bechagade (sydlige del af Sortebrødregade): 314. – Biskop: 9, 29, 30, 108, 109, 110, 120, 162, 169, 313, 333, 340, 365, 419, 536, 541, 581, 662, 663. – Bodemandegade: 253. – Borgmestre, rådmænd, by og borgere: 9, 29, 30, 31, 314, 352, 410, 614, 673, 678. – Byting: 365, 410, 678. – St. Clemens kirke: 9. – Dominikanerne: 9. – Domkirke (Marie eller Vor Frue), kapitel og kannikker: 7 (note), 9, 31, 108, 118, 144, 162, 169, 313, 352, 365, 385, 386, 387, 410, 480, 493, 494, 535, 581, 585, 586, 614. – Franciskanerne: 9. – St. Hans gade (nu Bispegade): 365. – Horstorv: 352. – Johanniterne: 9. – Kantor: 279, 313, 493. – Kapellan: 9. – St. Mikkels kirke eller kapel: 313, 535. – St. Nikolaj kirke: 9. – Nonnerne ved St. Nikolaj kirke: 9. – St. Peders gilde: 410. – St. Peders kirke: 253. – Saltgade: 678. – Skole, skolemester og peblinge: 9, 313. – Skolegade: 313. – Stift: 118, 119, 144, 581. – Sudergade: 314. – Ærkedegn: 313, 385, 386, 387, 410, 614. – Byens øvrige kirker: 9.
Riga (Letland): 22, 561, 624, 626, 628.
Ringebæksleje (navn på forsv. bebyggelse ved Brøndby Strand, Brøndbyvester s., Smørum h.): 419.
Ringsbjerg (Bjæverskov h.): 475.
Ringsted: 51, 56, 137, 424, 427, 525, 526, 545. – Kloster: 137, 617, 684. – Landsting (se også Sjælland): 684.
Ringsted h..: 139, 156, 300, 455, 479.
Roager (Hviding h.): 76.
Roggenhausen (Preussen): 155.
Rom (Italien): 27, 64, 65, 66, 70, 71, 72, 89, 90, 91, 92, 93, 101, 102, 103, 104, 105, 108, 109, 118, 119, 120, 129, 137, 144, 146, 147, 168, 170, 244 (note), 299, 317, 322, 323, 360, 382, 396, 404, 405, 407, 408, 409, 495, 507, 512, 518, 521, 522, 527, 535, 536, 538, 541, 544, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 560, 568, 569, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 580, 585, 586, 638, 676.
Romerske rige: 32.
Rommunås (Småland, Sverige): 327.
Rosborg (nu under Vejle): 476.
Roskilde: 2, 52, 112, 399, 419, 441. – St. Agnete kloster: 429, 617. – Algade: 307, 373, 679. – Biskop: 2, 11, 12, 13, 15, 16, 36, 52, 55, 56, 64, 65, 67, 112, 128, 223, 224, 227, 267, 289, 291, 297, 300, 309, 322, 323, 333, 340, 344, 345, 347, 349, 354, 360, 367, 371, 372, 384, 390, 391, 402, 409, 414, 418, 419, 441, 454, 455, 456, 510, 521, 522, 527, 535, 545, 546, 547, 548, 551, 552, 553, 559, 572, 577, 585, 594, 595, 598, 599, 602, 617, 624, 627, 637, 639, 641, 649, 657, 664, 679, 705, 706, 707, 709, 714. – Borgmestre, rådmænd, by og borgere: 84, 112, 142, 307, 373, 419, 571, 591, 600, 679, 685, 726. – Byting: 84, 142, 373, 600. – St. Clara kloster: 617, 638, 641. – Dekan: 48, 55, 56, 64, 65, 322, 323, 344, 390, 391, 521, 522, 551, 552, 577, 585, 645. – Dominikanerne: 617. – Domkirke (St. Lucius), kapitel og kannikker: 12, 13, 51, 52, 64, 65, 71, 112, 128, 192, 193, 225, 227, 322, 323, 377, 390, 391, 399, 408, 419, 422, 429, 441, 521, 522, 535, 547, 548, 551, 552, 553, 571, 572, 573, 577, 585, 670, 679, 686, 687, 726. – Foged: 142, 373, 600. – Franciskanerne: 617. – Vor Frue kloster: 48, 402, 617. – Helliggåndshuset: 617. – Hersegade: 571, 600. – Kantor: 322, 323, 390, 535. – Klokker: 322, 323. – St. Povls sogn: 307, 373. – St. Mikkels sogn: 571, 600. – Official: 72, 112, 347, 377, 399, 422, 711. – St. Olufs sogn: 84, 142. – Provst: 64, 65, 322, 323, 390, 521, 522, 535, 547, 577, 585. – Sakristan: 52, 128, 391. – Skatmester: 322, 323. – Skolemester: 322, 323. – Spedalskhedshospitalet: 617. – Stift: 64, 65, 66, 69, 112, 137, 180, 275, 322, 323, 349, 404, 405, 527, 546, 547, 548, 551, 552, 572. – Torvet: 84, 142. – Vindebode: 429. – Ærkedegn: 51, 344, 390, 500, 527, 535, 662, 663, 717.
Rostock (Mecklenburg): 26, 49, 106, 176, 262,

329, 368, 611, 619, 630.
Rostrup (Skam h.): 232.
Rougsø (Rougsø h.): 60, 98.
Rudbjerg (Lolland S.-h.): 420.
de Rüde (skov ved Flensborg, Sdrj:): 616.
Rue (Skovby h.): 483.
Rugård (Skovby h.): 498.
Rumlaborg (borg, nu del af Huskvarna, Småland, Sverige): 145.
Rusland: 63, 83 (note), 99, 100.
Ryd kloster (Husby h., Sdrj.): 170, 385, 386, 387.
Rügen (Tyskland): 1, 15, 347, 349, 419, 711.
Rynde (navn på forsv. bebyggelse, Skåne): 380.
Rödinge (Färs h., Skåne): 617.
Röinge (Göinge h., nu V. Göinge h., Skåne): 400.
Rønnebæk (Hammer h.): 207.
Rønninge (Åsum h.): 293, 294.
Rønninge Søgård (Åsum h.): 293, 294.
Rönö (gård, Östergötland, Sverige): 145.
Rørby (Ars h.): 204.

S

Saksebol (navn på forsv. lokalitet, Kisserup s., Volborg h.): 342.
Sakskøbing: 319.
Salby, L.- (Ramsø h.): 128.
Salby, St.- (Ramsø h.): 128.
Sall (Houlbjerg h.): 124.
Saltum, S. (Hvetbo h.): 217.
Saltø (Ø. Flakkebjerg h.): 12, 223, 453.
Sandager (Båg h.): 288.
Sandåkra (Vemmenhögs h., Skåne): 579, 642.
Sandby (Tybjerg h.): 525, 526.
Saritslöv (Vemmenhögs h., Skåne): 380.
Saritslövs fang (Vemmenhögs h., Skåne): 380.
Schlutup (nu under Lübeck, Tyskland): 3.
Schwaben (Tyskland): 32.
Schwerin (Mecklenburg): 26, 70, 299, 323, 349, 360, 382, 507, 576, 623.
Seem (Ribe h.): 9.
Segeberg (Holsten): 357.
Serridslev (Vor h.): 212, 222.
Sibberup, Rønnebæk- (Hammer h.): 207.
Sigerslev (muligvis Sigerslev, St.-Heddinge lands., Stevns h.): 235.
Sigersted (Ringsted h.): 528.
Siggermow (Rügen): 184.
Silenz (Rügen): 15, 16.
Simrishamn (Skåne): 134, 456, 617.
Sjælland: 275, 291, 402, 419, 442, 478, 545, 621 (note). – Landsting (se også Ringsted): 51, 196, 525, 526. – Landstingsdommer: 51, 156, 291, 300, 525, 526.
Sjælstofte (Fuglse h.): 420.
Skåne: 17, 42, 49, 77, 81, 114, 134, 160, 177, 209, 310, 335, 346, 354, 369, 378, 379, 380, 392, 401, 406, 431, 432, 433, 503, 508, 520, 545, 558, 579, 633, 656, 690. – Fogeder (på Skånemarkedet): 62, 78, 189, 564, 611. – Landssting (se også Lund): 295, 472, 642. – Landstingsdommer: 295, 376, 472.
Skåpanäs (Västergötland, Sverige): 19.
Skagen: 634.
Skam h.: 190, 232, 414, 485, 721.
Skamby (Skam h.): 486.
Skanderup (Anst h.): 279.
Skanør (Skanör, Skytts h., Skåne): 358. – Borgen: 165.
Skara (Sverige): 81, 145, 244 (note), 261, 266, 275, 282, 333, 344, 637.
Skarresholm (Skippinge h.): 156, 278, 647.
Skast h.: 174.
Skelby (Falsters S.-h.): 704.
Skemminge (nu Maribo): 604.
Skene (Västergötland, Sverige): 523.
Skensved, L.- (Ramsø h.): 128.
Skepparslöv (Gärds h., Skåne): 617.
Skibsted (Hellum h.): 216.
Skinnerup (navn på forsv. bebyggelse, Kølstrup s., Bjerge h.): 484.
Skippinge (Skippinge h., nu Ods h.): 621.
Skippinge h.: 273, 621.
Skjoldenæs (nu Skjoldnæsholm, Ringsted h.): 128, 139.
Skomakarebol (Västergötland, Sverige): 261, 281.
Skorup (Gjern h.): 606.
Skotland: 122.
Skovby, Esgrus (Ny h., Sdrj.): 276.
Skovby h.: 485, 498.
Skovhuse (Bårse h.): 207.
Skovkloster se Næstved St. Peders kloster.
Skrävlinge, V. (Oxie h., Skåne): 86, 111.

Skuderløse (Ringsted h.): 300.
Skuldelev (Horns h.): 56.
Skullerup (nu Skullerupholm, Volborg h.): 342.
Skydebjerg (Båg h.): 488.
Skytts h. (Skåne): 472.
Skällåkra (Viske h., Halland): 285.
Skælskør: 224, 388.
Skänninge (Östergötland, Sverige): 604 (note).
Skærbæk (Hviding h.): 493, 494.
Skørring mark (Framlev h.): 697.
Slagelse: Borgmestre, rådmænd, by og borgere: 235, 334, 460, 466 (note), 467, 559, 621, 622, 647, 716, 724 (note), 726. – Bredegade: 234, 334, 465. – Byting: 334. – Foged: 334, 559, 621, 622, 647. – Helligåndshuset: 236, 334. – Vor Frue kirke: 559, 621, 622, 647.
Slagelse h.: 291, 457, 709, 718.
Slangerup (Lynge-Frederiksborg h.): 309, 446, 617.
Slesvig: Biskop: 170, 412, 417, 541, 580, 676. – Domkirke, kapitel og kannikker: 27, 70, 118, 119, 120, 144, 157, 168, 170, 336, 355, 356, 385, 386, 387, 396, 507, 518, 527, 535, 541, 676. – Hertugdømmet (se også Sønderjylland): 362, 363, 364, 385, 386, 387. – St. Johannes' kloster: 396. – Kantor: 120, 168, 527, 541, 676. – Provst: 27, 70, 120, 168, 328, 330, 356, 499, 514, 541, 550. – Rådmænd og by: 262, 385, 386, 387, 396. – Skatmester: 541. – Stift: 120, 170, 286, 396, 538, 541. – Ærkedegn: 27, 70, 120, 268, 385, 386, 387, 541.
Slet h.: 57, 312.
Slogs h..: 476.
Sludstrup (Slagelse h.): 460, 712, 717.
Slæbol (nu Slippen, Ærø): 587.
Slöinge (Årstads h., Halland): 210.
Småris (gård, Himle h., Halland): 211.
Smedstorp (Ingelstads h., Skåne): 617.
Smerup (Stevns h.): 248, 250.
Smørum h.: 670.
Snåstrup (Framlev h.): 695.
Snoldelev (Tune h.): 52.
*Sobbarydæ (Västergötland, Sverige): 324.
*Sodorp (muligvis Såderup, Vindinge h.): 188.
Solbjerg (nu under Frederiksberg): 500.
Solvig (Slogs h.): 366.
Sonnerup (Volborg h.): 128.
Sorø: 33, 48, 55, 56, 66, 69, 197, 403, 528, 617, 621, 622, 647, 684.
Spangenberg (Tyskland): 518.
Stånum (Sønderhald h.): 82.
Stånum gård (Sønderhald h.): 82.
Stårby (Bårse h.): 207.
Stargard (Pommern): 611, 624, 626, 628.
Stavanger (Norge): 628, 636, 637, 640.
Stavern (Holland): 335.
Stegeborg (navn på forsv. borg ved Stege): 36.
Stehag (Onsjö h., Skåne): 305.
Stenkelstrup (Ramsø h.): 207, 235.
Stenstorp (Västergötland, Sverige): 81.
Stettin (Pommern): 132, 416, 561, 564, 611, 624, 626, 628, 633.
Stevns h.: 128, 260.
Stiby (Järrestads h., Skåne): 617.
Stockholm (Sverige): 20, 49, 62, 63, 77, 78, 79, 80, 96, 153, 299, 584, 607, 611, 619, 623, 627.
Stokkemarke (Lollands S.-h.): 146.
Stolp (Pommern): 564.
Stormarn (Tyskland): 362, 363, 364.
Storring (Framlev h.): 200, 695.
Stralsund (Tyskland): 1 (note.), 14, 40, 63, 96, 114, 126, 132, 138, 180, 186, 187, 199, 262, 331, 349, 368, 393, 416, 427, 439, 441, 506, 561, 562, 564, 566, 598, 611, 623, 624, 626, 628, 630, 633, 657, 658, 659, 671, 711.
Streu (Rügen): 67, 609.
Strängnäs (Sverige): 145, 159, 299, 333, 344, 353, 610, 626, 637.
Strærup (Båg h.): 288.
Sträte (Västergötland, Sverige): 81.
Strö (Västergötland, Sverige): 81.
Strø h..: 442.
Stubberup (Båg h.): 175.
Stuby (Hammer h.): 434.
Stude (Slagelse h.): 622.
Stuhm (Vestpreussen): 607, 608.
Styresholm (Ångermanland, Sverige): 652.
Suderballe (Lollands S.-h.): 420.
Sundby (Falsters N.-h.): 473.
Svanholm (Horns h.): 291, 300, 309, 454, 455, 545.
Svansbjerg (Bjæverskov h.): 475.
Svartsjö (Västergötland, Sverige): 324.

Svennerup (Fakse h.): 705.
Svenstorp (forsvundet navn på bebyggelse ved Trelleborg, Skytts h., Skåne): 472.
Svenstrup (Onsild h.): 9.
Svenstrup (Ars h.): 204.
Sverige: 20, 32, 83, 114, 122, 141, 145, 147, 152, 153, 159, 160, 166, 167, 171, 176, 244 (note), 299, 311, 329, 333, 344, 345, 353, 368, 384, 389, 501, 523, 545, 574, 575, 598, 604 (note), 610, 611, 612, 626, 627, 630, 632, 635, 636, 637, 638, 649, 652.
Svinballe (Hads h.): 591.
Swine (flod, Pommern): 561, 583, 633.
Svinninge (Tuse h.): 33.
Svinninge (Hammer h.): 716.
Säby (Västergötland, Sverige): 261, 281.
Sæby (Volborg h.): 545.
Sædder (Bjæverskov h.): 418.
Sällshög (Ingelstads h., Skåne): 379, 380.
Særslev (Skippinge h.): 273.
Søborg (Holbo h.): 443, 445.
Søby (navn på forsv. bebyggelse, Skydebjerg s., Båg h.): 488.
Söderköping (Sverige): 145, 593.
Södermanland (Sverige): 159.
Søgård (Lundtoft h.): 530.
Søholm (Stevns h.): 308, 342, 371, 402, 463, 525, 526, 654, 684, 706, 707.
Søllinge (Vindinge h.): 533.
Sølvesborg (Sölvesborg, Blekinge): 202, 203.
Sømme h.: 419.
Sønderborg: 385, 386, 387.
Sønderjylland (se også hertug Gerhard 6. og Slesvig hertugdømme): 274, 385, 386, 387.
Søndernæs (Hviding h.): 493.
Sønderup (Slagelse h.): 709.
Sønder Saltum se Saltum, S.
Sørbylille (Slagelse h.): 459.
Sørup (Hammer h.): 195, 196.
Sørup (Ringsted h.): 525, 526, 537.

T

Tågarp (Ingelstads h., Skåne): 617.
Tågarp (Faurås h., Halland): 285.
Tåning mark (Voer h.): 258.
Tåsinge h.: 678 (note).
Tåstrup (nu Kristianssæde, Fuglse h.): 420.
Tammesbøl (navn på forsv. bebyggelse, Skanderup s., Anst h.): 279.
Tanderup (Båg h.): 175.
Tarup (Åsum h.): 654.
Tavlov (Elbo h.): 58.
Tellerup (Vends h.): 487.
Terslev (Ringsted h.): 479.
Tessebølle (Bjæverskov h.): 350.
Texel (ø, Holland): 401.
Thorn (nu Toruń, Polen): 78, 79, 80, 132, 306, 561, 596, 607, 611, 624, 626, 628, 632, 649, 657.
Tofta (Rönnebergs h., Skåne): 491.
Tofta (Uppland, Sverige): 145, 152, 344, 345, 626, 637.
Toftnäs (Småland, Sverige): 19.
Toksværd (Bårse h., nu Hammer h.): 195, 298.
Tolgård (Ny h., Sdrj.): 276.
Tolslev (Ny h., Sdrj.): 276.
Tommerup (Tommarp St. Peders kloster, Järrestads h., Skåne): 354, 617, 618. – Spedalskhedshospitalet ved Tommerup: 617.
Tomta (Västergötland, Sverige): 261, 281.
Topphem, Stora (Albo h., Skåne): 617.
Torbenfeld (Tuse h.): 53, 680.
Torna h. (Skåne): 645.
Tornemark (Flakkebjerg h., nu Ø. Flakkebjerg h.): 709.
Torp (Morsø S. h.): 257 (note).
Torp (Småland, Sverige): 327.
Torpe (Slagelse h.): 709.
Torrlösa (Onsjö h., Skåne): 617.
Torslev dyb (Ø. Han h.): 39.
Torslunde (Fuglse h.): 420.
Torup (Bara h., Skåne): 579.
Torup (Albo h., Skåne): 617.
Torup (nu Frisenvold, Galten h.): 11, 515.
Torup (Torup, Simested s. eller St.-Torup, Ulbjerg s., Rinds h.): 215.
Torøje, Store- (Stevns h.): 248, 250, 260.
Toscana (Italien): 32.
Tottarps s. (Bara h., Skåne): 167.
Tranderup (Ærø): 587.
Tranegilde (Smørum h.): 500.
Trani (Italien): 168.
Trappensee (vistnok Østpreussen): 116.

Trelleborg (Skåne): 68, 199, 416, 439, 472. – Franciskanerne: 617.
Trent (Rügen): 184.
Tribberatz (Rügen): 40.
Tribkevitz (Rügen): 184.
Trudstolpe (Musse h.): 420.
Trustrup (navn på forsv. bebyggelse, Jordløse s., Skippinge h.): 537.
Trustrup (Galten h.): 688.
Truust (Gjern h.): 606.
Tryde (Ingelstads h., Skåne): 380.
Trydefang (Ingelstads h., Skåne): 380.
Tryde mølle (Ingelstads h., Skåne): 380.
Tuchel (Polen): 601.
Tunby (Ingelstads h., Skåne): 617.
Tune h.: 289, 419.
Tuse h.: 33.
Tuse Næs (Tuse h.): 128.
Tuy (Spanien): 27, 522, 536, 586.
Tvede, Nørre- (Hammer h.): 195, 207.
Tvedegård (Nørhald h.): 60.
Tvilum kloster (Gjern h.): 94, 131, 263, 517, 539, 606.
Tybjerg h.: 206.
Tygelsjö (Oxie h., Skåne): 687.
Tyskland: 32, 574, 575, 590, 636. – Den tyske orden: 2, 22, 37, 38, 83, 99, 116, 126, 136, 155, 259, 292, 427, 501, 502, 504, 505, 520, 563, 583, 601, 605, 608, 632, 637, 652, 657, 658, 674.
Tystofte (V. Flakkebjerg h.): 384.
Tørring (Gjern h.): 697.

U

Udby (Tuse h.): 545.
Uddarp (Västergötland, Sverige): 324.
Udlejre (nu under Ledreborg, Volborg h.): 446.
Udstolpe (Musse h.): 420.
Ugerløse (Merløse h.): 475.
Ulbjerg (Rinds h.): 699.
Ullerup (navn på forsv. bebyggelse, nu under Fredericia): 58.
Ulslev, Ø.- (Musse h.): 420.
Ungarn: 32.
Uppsala (Sverige): 96, 125, 126, 141, 145, 299, 333, 344, 345, 626, 637.
Urnehoved (landstingsted, Rise h.): 385, 386, 387.
Utrecht (Holland): 392.

V og W

Vårfruberga (kloster, Södermanland, Sverige): 610.
Vadsbo h. (Västergötland, Sverige): 266.
Vadstena (kloster, Östergötland, Sverige): 244, 245, 593, 617.
Valby (Holbo h.): 289.
Valby, L.- (Slagelse h.): 712.
Valinge (Himle h., Halland): 523.
Vallby (Vemmenhögs h., Skåne): 642.
Vallø (Bjæverskov h.): 53, 87, 275, 497.
Valsømagle (Ringsted h.): 139.
Vandling mark (Haderslev h.): 277.
Varberg (Halland): 183, 523.
Varde: 162, 169.
Waren (Mecklenburg): 360, 382.
Varnhem (kloster, Västergötland, Sverige): 266, 275.
Warnow (flod, Mecklenburg): 134.
Wartburg (borg, Tyskland): 518.
Vedsted, V.- (Ribe h.): 493, 494.
Vejlby (Elbo h.): 7, 9, 10, 169.
Vejleby (Horns h.): 208, 309.
Veksø (Ølstykke h.): 307, 373, 377, 399, 422, 475, 670.
Vellev (Houlbjerg h.): 517.
Vellinge (Skam h.): 485.
Vemmenhögs h. (Skåne): 642.
(de) Vendiske stæder (Tyskland): 562.
Vends h.: 487.
Venezia (Italien): 538.
Verden (Tyskland): 580.
Verne kloster (Norge): 686.
Vesterbæk (Hviding h.): 493.
Vesterhavet: 634, 659, 671.
Vestlang (navn på forsv. bebyggelse, muligvis Nim h., muligvis fejl for Virklund, Vrads h.): 151.
Vestrup (Støvring h.): 6, 28.
Viborg: 21, 25, 339. – Biskop: 21, 89, 90, 91, 92, 93, 122, 144, 333, 340, 637, 701. – Dom-

kirke, kapitel og kannikker: 89, 90, 93, 702, 703. – Landsting: 243 (note). – Stad: 91, 92. – Stift: 91, 92.
Viby (Ramsø h.): 307, 537.
Vier (Holsten): 362, 363.
Vigerslev (Skovby h.): 483.
Villstad (Småland, Sverige): 41.
Vilm (ø ved Rügen): 67, 347, 639.
Vilmnitz (Rügen): 40, 67, 180, 347, 555.
Vilska h. (Västergötland, Sverige): 179.
Vilslev (Gørding h.): 462.
Vimarp (Småland, Sverige): 389.
Vinderød (Strø h.): 442.
Ving (nu Södra Ving, Västergötland, Sverige): 261, 281.
Vinge, N.- (Sønderlyng h.): 238.
Vinstrup (Ø. Flakkebjerg h.): 424.
Vintrie (Oxie h., Skåne): 472.
Vippetorp (Ny h., Sdrj.): 276.
Virke (Harjagers h., Skåne): 61.
Wirland (landskab, Estland): 22, 343.
Visby (Gotland, Sverige): 100, 134, 135, 368, 611, 630.
Visby (nu Ærøskøbing, Ærø): 587.
Wismar (Mecklenburg): 20, 49, 106, 368, 611, 619, 630.
Vissenbjerg (Odense h.): 498.
Vissing (Galten h.): 241.
Vissmarlöv (Bara h., Skåne): 111.
Vistorp, L.- (Båg h.): 288.
Vitaby (Albo h., Skåne): 617.
Viterbo (Italien): 396.
Vitskøl (kloster, Års h.): 312.
Vliestrom (stræde, Holland): 412 (note).
Volborg h..: 128, 289, 390, 419, 446, 455, 478, 479, 545.
Voldtofte (Båg h.): 288.
Wolgast (Pommern): 184.
Vollerslev (Bjæverskov h.): 727.
Vollerup (V. Flakkebjerg h.): 291, 309, 418, 510.
Vollerup (Slogs h., nu Rise h.): 476.
Volsted (Fleskum h.): 252.
Voorne (ø, Holland): 401.
Vordingborg: 611, 612, 635, 657, 659, 660, 671, 677.
Vormark (Gudme h.): 482.
Vorsø (ø, Voer h.): 449.
Vosgårde (Tyrsting h.): 258.
Vram, Ö. (Gärds h., Skåne): 579, 651.
Vrůernorde (på Hela, nu Polen): 134.
Vädersholm (Västergötland, Sverige): 261, 281.
Vämmedal (Västergötland, Sverige): 181.
Värend (Småland, Sverige): 145.
Värmland (Sverige): 145.
Västbo (Småland, Sverige): 41, 88.
Västerås (Sverige): 141, 145, 333, 344, 626, 637.
Västergötland (Sverige): 81, 145, 266, 275.
Västerslöv (Göinge h., nu Ö. Göinge h., Skåne): 61.
Växjö (Sverige): 72, 145, 333, 344.

Y

Ylleröd (Gärds h., Skåne): 651.
Ypern (Belgien): 107, 590, 602.
Ysane (Blekinge): 618.
Ystad (Skåne): 148, 302, 389, 524. – Franciskanerne: 617. – Helligåndshuset: 617.

Z

Zarrentin (Mecklenburg): 286.
Zeitz (Tyskland): 69.
Zierikzee (Holland): 433, 503, 508.
Zirkow (Rügen): 1.
Zudar (Rügen): 67, 180.
Zuidersøen (Zuiderzee, Holland): 20.
Zutphen (Holland): 97, 437.
Zwijn (flod, Belgien): 306, 563, 611.

Æ

Æbelholt (kloster, Strø h.): 65, 617.
Ærø: 587.
Äspinge (Frosta h., Skåne): 534.

Ø

Öja (Herrestads h., Skåne): 579.
Öllsjö (Gärds h., Skåne): 85, 111.
Ølsemagle (Ramsø h.): 497.
Ølst (Galten h.): 688.
Ølstykke (Ølstykke h.): 289.
Øm kloster (Tyrsting h.): 258, 447, 697.

Önåsen (Västergötland, Sverige): 324.
Önnestad (V. Göinge h., Skåne): 71, 72.
Ønorpe (rimeligvis fejl for Øverup, Falsters N.-h.): 221.
Ørathorp (navn på forsv. bebyggelse, Örby s., Mark, Västergötland, Sverige): 511.
Örby (Västergötland, Sverige): 511.
Örebro (Sverige): 159.
Öresten (Västergötland, Sverige): 511.
Øresund: 134, 135, 265, 289, 561, 563, 565, 566, 583, 584, 598, 605, 611.
Ørslev (Vends h.): 487.
Ørslev (Ringsted h.): 139, 525, 526, 537.
Ørslev (V. Flakkebjerg h.): 683.
Ørslevvester (Alsted h.): 231.
Ørsted (Båg h.): 175, 288, 486.
Ørsted (Ramsø h.): 226.
Ørting (Hads h.): 212.
Østermark (Mønbo h.): 275.
Östbo h. (Småland, Sverige): 19, 519.
Østerby (Musse h.): 420.
Østergård (Hasle h.): 450.
Østergård (forsv. navn på bebyggelse, Asferg s., Nørhald h.): 513.
Östergötland (Sverige): 145, 284, .
Østersøen: 634, 659.
Öved kloster (Färs h., Skåne): 617.
Øverup (Ø. Flakkebjerg h.): 230
Øverup (Falsters N.-h.): 237, 723.
Övrabo (Västergötland, Sverige): 261, 281.
Øvre mølle (Strø h.): 442.

ORDFORKLARINGER

absolution: eftergivelse af syndeskyld, syndestraf og kirkestraf.

aflad: eftergivelse af straf for begåede synder.

akolyt: en gejstlig, der har modtaget den højeste af de fire lavere gejstlige grader (under præst, diakon og subdiakon, men over exorcist, lektor og ostiar).

allodialgods, -jord: jord, som besidderen ejer med fuld ejendomsret, i modsætning til den jord, over hvilken han kun har brugsret, navnlig som len.

annater (af annus): første års indtægt af et ledigt kirkeligt embede; denne indtægt tilfaldt for de mindre embeders vedkommende bispen, for de større paven.

antifon: egtl. vekselsang, korsang af menigheden delt i to afdelinger, eller med forsanger og kor; teksten var oprindelig Davids psalmer, senere originale kirkesange (cantica).

apostolisk: udgået fra (henhørende under) pavestolen, hvis myndighed nedledes fra apostlen Peter.

artes: de frie kunster, der ifølge Martianus Capella omfatter grammatik, dialektik, retorik, aritmetik, geometri, musik og astronomi, dyrkedes ved de middelalderlige universiteters laveste fakultet (artistfakultetet), hvoraf nutidens filosofiske og naturvidenskabelige fakulteter har udviklet sig; artistfakultetets højeste grad var magister artium (liberalium).

auditør: således kaldes ved kurien de personer, der beskikkes bl.a. til at optage eller fælde dom i en sag.

augustinere: munkeorden dannet med forbillede i et præstefællesskab, som den hellige Augustin (død 430) skabte. Ordensmedlemmerne kaldes kannikker.

autentisk: ægte, troværdig.

Ave Maria: liturgisk bøn til jomfru Maria.

baccalaureus: indehaver af den laveste akademiske grad.

band(lysning): udelukkelse fra kirken og dens nådemidler.

bede: en på fyrstens anmodning vedtagen skat eller ydelse.

benediktinere: munkeorden stiftet af Benedikt af Nursia 529.

beneficium: de til et kirkeligt embede som løn for tjenesten henlagte formuer og godser, dernæst også selve embedet.

birk: en fra herredsinddelingen undtaget jurisdiktion, der havde særlig ret og domsmyndighed.

bisidder (scabinus): oprindelig (siden Karl den stores tid) et medlem af et fast dommerkollegium inden for det tyske riges enkelte kommuner; i visse stæder udvides dettes myndighedsområde, idet det kom til at overtage byrådets rolle.

bol: en efter bolantallet vekslende kvotapart af en landsbys tilliggende, også et jordmål; fandt oprindelig anvendelse ved fordelingen af offentlige byrder.

bord, se fællesbord.

brevfører, -viser: ihændehaver af brev.

breviarium: den bog, der indeholder alle til tidegudstjenesten hørende stykker: bønnerne, lektionerne og sangene, sædvanligvis også Davids psalter.

bryde: forvalter, bestyrer af gård.

bulle: pavebrev, navnet stammer fra det blysegl (bulla plumbea), der hang under et sådant.

bygningsfond: fabrica, kirkens formue.

bymænd: indbyggere i en købstad.

cantate (sc. Domino canticum novum): begyndelsesordene til introitusbønnen 4. søndag efter påske, dernæst betegnelse for selve søndagen.

cathedraticum: en fast årlig afgift til bispen af hver kirke i stiftet.

circumdederunt (sc. me dolores mortis): begyndelsesordene til introitusbønnen 9. søndag før påske (septuagesima), dernæst betegnelse for selve denne søndag.

cisterciensere: munkeorden stiftet i 1098 af Robert i Cistercium.

cluniacensere: munkeorden stiftet i 910 af Berno i Cluny.

commune servitium se servispenge.

dagtingning: forhandlingsmøde på en i forvejen fastsat dag.

damsbånd: jorddæmning ind over marken ved en mølledam.

danefæ: jordfundne værdigenstande af guld og sølv, særlig hvad der fandtes i gravhøje fra den hedenske tid og oprindelig var medgivet de døde i graven som deres ejendom, men i kristen tid ansås for herreløst, hvorfor det tilfaldt kongen.

deger: 10 huder eller skind.

dedikation af kirke: kirkeindvielse.

dekan: indehaver af en af de højere værdigheder ved et domkapitel, i Roskilde kapitlets formand.

dekretaler: samlinger af pavebreve af retsstiftende karakter.

deus omnium (sc. exauditor): begyndelsesordene til introitusbønnen søndag efter Kristi legemsfests oktav, dernæst betegnelse for selve denne søndag.

devolutionsret: den ret, der tilkommer en højere kirkelig myndighed m.h.t. besættelse af kirkelige stillinger, som ikke inden for en bestemt tidsfrist er blevet besat af en lavere kirkelig myndighed.

diakon: gejstlig grad næst efter præst.

dignitet: fællesbetegnelse for de højeste gejstlige embeder inden for domkapitlet, f. eks. ærkedegn, provst og dekan.

diplom: et under iagttagelse af bestemte garantigivende former som segl og/eller underskrifter udstedt brev, gerne af retligt indhold.

distribution: fordeling af årtidepenge og lign. blandt de kannikker, der overværer den daglige gudstjeneste.

dominikanere: sortebrødre, tiggerorden stiftet af spanieren Domingo Guzman.

dotering: tildeling af større gaver (faste indkomster o. lign.) til kloster eller kirke.

drost: navn på den højeste rigsembedsmand i middelalderen.

drømt: nedertysk udtryk for trimodius d.v.s. 3 hedebyskæpper (a 6 skæpper).

ekskommunikation: udelukkelse af det kirkelige fællesskab.

eksempt, eksimeret: fritaget for de(n) nærmeste kirkelige overordnedes jurisdiktion; som regel om dem, der er fritagne for bispens jurisdiktion og stillede direkte under paven.

enemærke: ager eller skov uden for fællesskabet.

esto mihi (sc. in deum protectorum): begyndelsesordene til introitusbønnen 7. søndag før påske (quinquagesima), dernæst betegnelse for selve denne søndag.

executoria: eksekutionsbrev, der nærmere angiver, hvorledes en pavelig bestemmelse skal føres ud i livet.

ex(s)urge (sc. quare obdormis domine): begyndelsesordene til introitusbønnen 8. søndag før påske; dernæst betegnelse for selve denne søndag.

fang: en landsbys el. en herregårds hele område.

fed: de hanseatiske byers afmærkede (lavtliggende) områder på skånemarkederne, inden for hvilke særlige retsregler gjaldt.

fjerding: en fjerdedel af et bol, af en købstad eller af et herred.

flodemål: det område, der dækkes af vandet, når dette opstemmes i en mølledam.

floriner: opr. florentinsk guldmønt, præget år 1251 med en lilje (flos), byvåbnet; senere taget som mønster ved møntprægningen flere steder.

foged: oversættelse af aduocatus, den kongelige eller biskoppelige embedsmand (lensmand), der forvalter et eller flere herreder med underfogeder (officialer) som medhjælpere.

fogedi: en fogeds forvaltningsområde.

forlover: garant, kautionist.

forved: form for pantsætning, hvorved ejendomsretten over pantet går over til panthaveren, hvis pantet ikke indløses til en givet, kortfristet termin.

franciskanere: gråbrødre, tiggerorden, stiftet omkr. 1210 af Frans af Assisi.

fravinde (el. afvinde): erhverve ad rettens vej (ved proces).
frugt: romerretligt udtryk for udbytte, afkastning.
fællesbord (mensalgods): gods, hvis indtægter går til et gejstligt samfunds (kapitels el. lign.) underhold.
fælleshånden: lensretligt udtryk for, at flere på en gang havde del i forleningen.
fællig: løsøre, som tilhører jordens ejer og dyrker i fællesskab.
gaudete (sc. in domino semper): begyndelsesordene til introitusbønnen 3. søndag i advent, dernæst betegnelse for selve denne søndag.
genbrev: 1) en skriftlig forpligtelse svarende til den modparten har udstedt; 2) skriftligt vidnesbyrd, der automatisk standser låseforfølgningen, jf. låsebrev.
generalkapitel: 1) den forsamling, der har den øverste myndighed inden for visse munkeordener; også om denne forsamlings møde. 2) fuldstændigt kapitelmøde.
generalkoncil: almindeligt kirkemøde under pavens forsæde.
generalofficial: en bispeofficial, der har uindskrænket fuldmagt til at optræde på bispens vegne i verdslige anliggender, til tider også i gejstlige.
grammontenser: eremitorden stiftet i 11. årh. af Stefan d'Auvergne.
grot: (af lat. grossus, stor): betegner ofte en beregning efter vægten af et møntsteds store mønter; i Danmark om mønter fra Tours, groten, der havde en finvægt på 3,9 gr. sølv. Den bevarede i tiden 1330-1373 sin sølvværdi konstant og kom til at spille en grundlæggende rolle i dansk møntvæsen. 12 groter (værdi lig en guldflorin) kaldtes for en skilling grot, og 5 skilling grot regnedes = 15 skilling engelsk = 45 skilling lybsk = 1 lødig mark sølv (efter kølnsk vægt, 233,8 gr.). Efter 1373 forringedes møntemes sølvværdi væsentligt, den ovenanførte ligning gjaldt dog i flere århundreder, men grot-lødig mark er da kun en regningsenhed, ikke en værdienhed.
guardian: forstander for et franciskanerkloster.
gudsfred (treuga dei): den fred, der skulle råde i helgtiderne, og hvis brud straffedes af kirken.
gælker: den højeste kongelige embedsmand i Skåne.
gæst: fremmed købmand eller repræsentant for en sådan.
gæsteri: pligten til at forpleje en overordnet (gejstlig eller verdslig) og hans følge.
gårdsæde: fæster af et hus med en mindre jordlod, for brugen af hvilken han som vederlag præsterede arbejde for ejeren og en mindre afgift.
gårdsædetoft: den indhegnede plads, der hører til en gårdsædes beboelses- og avlsbygninger.
hageplov: middelalderlig regneenhed, der dannede grundlaget for beskatning i Venden og i Estland.
helgbrud: brud på de kirkelige helligdagsbestemmelser.
helligåndshus: helligåndsordenens hospitaler. Denne orden, efter sit symbol duen også kaldet duebrødrene, havde alene til formål at pleje de syge.
helligbrøde: bøderne for hellig brøde, hvorved forstodes vold udøvet i helgtiderne eller på helligdage; for sådan vold bødedes 3 mark til bispen, samtidig med at der som ved al anden vold bødedes til den forurettede og til kongen.
henlægge: annektere (kirker og kirkegods).
herlighed: indbegrebet af alle øvrighedsrettigheder (dominium) en fyrste eller jorddrot kunne have over sine undergivne.
hovedlod: en persons formue.
hovedstol: den oprindelige kapital uden påløbne renter.
humiliater: en gren af benediktinerordenen, oprettet i 12. årh.
højmester: leder af den tyske orden med sæde i Marienburg.
høvedsmand: øverste befalingsmand på et kongeligt slot.
immunitet: den et gods tillagte fritagelse for at være undergivet de kongelige embedsmænds myndighed med hensyn til indkrævning af skatter, sagefald o. lign.
indgangsbøn: introitusbønnen, hvormed messen indledes.
inhabilitet: uegnethed på grund af medfødte eller erhvervede egenskaber.
inkorporere: indlemme.
interdikt: forbud mod prædiken, forvaltning af

sakramenterne, særlig dåb og kirkelig jordfæstelse. Det pålagdes oftest lokalt, men kunne dog også have form af personligt interdikt.

interlokutorier: domsafsigelser af midlertidig gyldighed (modsat: slutdom).

investere: højtideligt indsætte i et gejstligt embede.

invocavit (sc. me et ego exaudiam): begyndelsesord til introitusbønnen 1. søndag i fasten (6. søndag før påske), dernæst betegnelse for selve denne søndag.

irregularitet: udelukkelse fra at kunne ordineres eller modtage en højere vielsesgrad.

itinerar: rejserute.

johanniter: kirkelig ridderorden, reorganiseret 1113 af pave Paschalis II. Foruden de almindelige munkeløfter aflagde johanniterne et løfte om kamp for troen.

jubilate (sc. Deo omnis terra): begyndelsesord til introitusbønnen 3. søndag efter påske, dernæst betegnelse for selve denne søndag.

judica (sc. me Deus): begyndelsesord til introitusbønnen 5. søndag i fasten, dernæst betegnelse for selve denne søndag.

justitiar: dommer på kongens retterting.

kamaldulensere: italiensk munkeorden, stiftet 1018 af Ramualdo med hovedvægt på eremittilværelsen.

kalatravensere: gejstlig ridderorden, stiftet 1158 af abbed Raimund til værn mod maurerne; Calatrava er en kastiliansk ridderborg.

kammermester: embedsmand, som især har finansvæsenet og bestyrelsen af skatkammeret under sig.

kannik: medlem af et domkapitel eller kollegiatkapitel.

kanon: 1) del af den katolske gudstjeneste (messen), 2) regel, bestemmelse.

kanonikat: kanniks embede.

kanonisk: i overensstemmelse med den kirkelige lovgivning (Corpus Iuris Canonici).

kansler: den rigsembedsmand, der stod i spidsen for kongens kancelli.

kantor: højere gejstlig indenfor domkapitlet, som ledede gudstjenesten i domkirken; visse steder med rang af prælat.

kapellan: præster, der i modsætning til sognepræster kun betjente enkelte personer eller grupper af personer med de kirkelige sakramenter.

kapitel: forsamling af ligeberettigede personer ved samme gejstlige institution, af munke ved samme kloster, af præster ved samme kirke (domkapitel eller kollegiatkapitel) eller af personer hørende til samme gejstlige orden (ordenskapitel, provinskapitel).

kardinal: medlem af kardinalkollegiet, der omfattede de højeste gejstlige i Roms stift. Oprindelig bestod det af præsterne ved Roms hovedkirker (kardinalpresbytere) og af diakonerne ved byens 7 regioner (kardinaldiakoner). Fra 8. årh. kom hertil en række bisper (kardinalbiskopper). Bisperne havde den højeste rang, dernæst fulgte præsterne og diakonerne, og som en fjerde klasse nævnes undertiden kardinalsubdiakoner.

kardinallegat (egtl. legatus de latere): kardinal, der udsendes fra pavestolen, oftest i diplomatisk ærinde.

karene el. quadragene: 1) en fasteperiode på 40 dage. 2) 40 dages offentlig kirkebod eller eftergivelse af syndestraffe, der kan forlades ved 40 dages kirkebod.

karteusere: munkeorden stiftet 1084 af Bruno af Köln.

kirkeprovins (den danske): de 8 danske bispedømmer samt bispedømmet Reval.

klausur: indelukke, det med hegn eller mur omgærdede område nærmest et kloster.

kogge: et bredt skib med rundet for- og bagstavn, anvendt især af hanseaterne.

kollats: 1) overdragelse af kirkeligt embede. 2) sammenkomst i et kloster, hvorunder der læstes højt af Cassians Collationes og indtoges et mindre måltid.

kollegiatkirke: kirke, der ikke er domkirke, men hvor gudstjenesten ligesom ved en sådan varetages af et samfund (kollegium) af gejstlige.

kollegie: gejstlig sammenslutning.

kollekt: 1) indsamling til kirkeligt formål; 2) del af messen (fællesbønnen: *Lader os alle bede*).

kollektor: opkræver af afgifter til paven.

kommendator (komtur): forstander for "huse" i johanniterordenen og i den tyske orden.

koncilium: kirkemøde.

konsekration: bispens indvielse af kirker eller

kirkelige brugsgenstande.

konservator: paveligt ombud, der overvåger kirkers og fromme stiftelsers interesser.

konvent: et klosters munkesamfund.

korporlig besiddelse: romerretligt udtryk, der betegner den virkelige besiddelse (af et embede el. jord), hvis forudsætning er visse ceremonier.

korporlig ed: ed svoren med hånden på biblen, en relikvie eller anden hellig ting.

Kristi legemsfest: kirkefest torsdagen efter trinitatis.

kustode: forstander for en underafdeling af en ordensprovins hos franciskanerne.

kværsæde: årlig afgift, der ydes i stedet for leding.

kyndelmisse: missa candelarum purificatio – jomfru Marias renselsesfest, den 2. februar.

kældermester: den biskoppelige embedsmand, sædvanligvis en kannik, der bestyrer de biskoppelige indtægter, der indgik i fadeburet på bispegården.

kølnsk vægt: vægtenhed, 233,8 g pr. mark.

landbo: fæster på åremål.

landbostavn: en fæstegård.

landstingshører: var i senere tid en til landstinget knyttet embedsmand, der fungerede som stedfortræder for landsdommeren og havde at underskrive og forsegle landstingsakterne. På dette tidspunkt var det måske blot et andet navn for landsdommeren.

leding: pligt til at gøre krigstjeneste eller til i stedet at betale skat.

legat: 1) pavelig udsending, der er kardinal og udøver overordnet kirkelig myndighed inden for sit område. 2) ærkebiskop, der af pavestolen har fået tillagt overordentlige beføjelser af forbigående eller stedsevarende karakter.

lektie, lektion: stykke af den hellige skrift, kirkefædrene, helgenlegenderne o.s.v., som oplæses ved gudstjenesten.

livgeding: overenskomst angående en fyrstelig persons (navnlig en enkes) underhold, dernæst selve det gods, der tjener til vedkommendes underhold.

lov, fæste: afgive løfte om at præstere bevis ved partsed med mededsmænd.

lovbyde: tilbyde slægtninge jord til køb inden et salg el. tilbyde betaling af en pantegæld på tinge.

læst: varierende rummål for korn (f.eks. 40 tønder rug og hvede, 48 tønder byg, 80 tønder havre), idet værdien toges i betragtning. Bruges også om tørre varer, der fragtes med skib.

lætare (sc. Jerusalem): begyndelsesordene til introitusbønnen 4. søndag i fasten, dernæst betegnelse for selve denne søndag.

låsebrev: kongebrev, der danner afslutning på den såkaldte låseforfølgning, hvortil hører 4 domsbreve, der fire gange efter hinanden tildømmer låseforfølgningens iværksætter det gods, som forfølges til lås; ved låsebrevet satte kongen 'sagen evindelig tielse på'.

magister: 1) indehaver af artistfakultetets højeste grad (magister artium); 2) leder af en orden eller ordensprovins.

mandsed (hominium, homagium): troskabsed, som aflægges af en lensmand til lensherren eller af en herremand til dennes herre (konge, hertug, greve eller biskop).

mark: 1 mark = 8 øre a 3 ørtug a 10 el. 12 penninge; 1 mark penge: en vis efter tid og sted skiftende del af 1 mark sølv. Samme inddeling bruges om korn, således at den til penning svarende mindste enhed er en skæppe; endelig bruges mark som jordemål om det til udsæd af en mark korn svarende areal.

marsk: den rigsembedsmand, som var rigets øverste hærfører.

matutina: den første morgengudstjeneste, der holdtes ved daggry, »ottesang«.

med(for)lover: garant.

mensalgods: gods, hvis indtægter går til gejstliges underhold.

messe: den katolske gudstjeneste, ved hvilken forvandlingen af brød og vin finder sted og alterets sakramente uddeles.

metropolitankirke: hovedkirke i en kirkeprovins.

midfastesøndag: fjerde søndag i fasten.

misericordias (sc. Domini cantabo): begyndelsesordene i introitusbønnen 2. søndag efter påske, dernæst betegnelse for selve denne søndag.

missale: messebog.

monstrans: metalgemme, hvori relikvier eller (især) hostien opbevares, og som på visse dage

fremstilles for menigheden.

morarente: den moderate rente (interesse), som det trods kirkerettens principielle forbud var tilladt at betinge sig.

nådsensår: det tidsrum, i hvilket en afgået gejstlig eller hans arvinger har del i embedets indtægter.

notar: person, der af paven eller kejseren er beskikket til at udfærdige eller bevidne dokumenter.

notarialinstrument, notarialvidne: dokument udstedt af en notar.

nuntius: pavelig udsending, der ikke er kardinal.

nøglemagten: den myndighed, der er overdraget paven »derved at himmeriges nøgler er overdraget ham i den hellige Petrus' person«.

oculi mei: begyndelsesordene til introitusbønnen på den 3. søndag i fasten, dernæst betegnelse for selve denne søndag.

official: befuldmægtiget stedfortræder for 1) biskop, 2) foged.

officium: embede ved en domkirke, der ikke medførte en særlig rang for indehaveren (f. eks. kældermesteren) i modsætning til indehaverne af dignitetерne (f. eks. domprovsten).

oplade: give afkald på (embeder), overdrage (gods).

orbodemål: forbrydelse, der ikke kan sones ved bod.

ordensmester: forstander for den tyske orden i Livland.

orfejde: edeligt løfte om en fejdes ophør.

ottendedag (oktav): ugedagen efter en kirkefest.

ottesang: gudstjeneste eller bedetime, som holdes ved daggry.

otting: ottendedel af et bol.

palliet: skulderbort af uld med sorte kors, som paven overrækker ærkebispen som tegn på hans værdighed.

passionssøndag: 5. søndag i fasten.

patron: den, der har opført og udstyret en kirke eller et kirkeligt embede, og sammes arvinger.

patronatsret: ret til at foreslå præst ved den kirke, hvis patron man er.

peremptorisk: uden mulighed for udsættelse.

personat: gejstligt embede, hvis indehaver repræsenterede embedet som juridisk person.

pertinensformel: underafdeling af diplomets hovedformel, dispositio. Pertinensformlen opregner f.eks. ejendomme, der ifølge dispositio sælges eller gives bort.

plica: (fold), den smalle, nederste kant på pergamentet, som ombøjes for at sikre befæstelsen af seglet.

pontifikat: paves regeringstid.

primas, Sveriges: ærkebispen i Lund som melleminstans mellem paven og ærkebispen af Uppsala.

priorat: ordensprovins inden for johanniterordenen, dominikanerordenen eller benediktinerordenen.

prokurator: 1) sagfører for gejstlige domstole, 2) forvalter af et kapitels fællesformue eller -indtægter.

protomartyr: den første martyr.

provinsialminister: leder af en franciskanerprovins.

provinsialprior: leder af en dominikanerprovins.

provision: besættelse af gejstligt embede af en højere el. højeste instans (pavestolen).

provst: gejstlig forstander for et kapitel (domprovst) eller for et distrikts gejstlighed (herredsprovst).

præbende: de indtægter og jordegods, der er tillagt et givet kannikkedømme.

præmonstratensere: en orden, der levede efter den skærpede Augustinerregel, stiftet af Norbert af Xanten.

præsentationsret: ret til at foreslå en kandidat til et gejstligt embede.

pund: 1) møntenhed = 20 skilling grot, sterling eller lybsk, 2) kornmål = 1/12 af en læst korn.

pønitentiar: pavelig embedsmand, der uddelte absolution i tilfælde, hvor svære forseelser var henvist til kurien.

quasi modo geniti (sc. infantes): begyndelsesordene til introitusbønnen 1. søndag efter påske, dernæst betegnelse for selve denne søndag.

quinquagesima: 7. søndag før påske, fastelavnssøndag.

redskud: befordring af kongen eller kongehusets personer, hvilket ydes som pligt.

reminiscere (sc. miserationum tuarum, Domine): begyndelsesordene til introitusbønnen 2. søndag i fasten, dernæst betegnelse for selve denne søn-

dag.

rentesynd: ulovlig rentefortjeneste (modsat den af kirken tilladte rente: se morarente).

replik: indsigelse mod indsigelse.

reservation: pavens ret til at forbeholde sig besættelse af ledige gejstlige embeder.

residere: være bosat i stiftsstaden (om kannikker, som derved fik ret til andel i de uvisse indtægter).

responsorier: korvekselsange.

retterting, kongens: kongens domstol, der på kongens vegne forestås af rettere (iustitiarii).

riddermændsmænd el. riddermæssige mænd: gengiver det latinske militares, mænd, der af byrd hører til ridderstanden, men ikke har ridderværdigheden.

rota: pavelig domstol.

sakristan: den, der i et kapitel eller kloster havde institutionens kostbarheder under sin bevogtning og omsorg.

salve regina: sekvens forfattet af biskop Petrus af Compostella til ære for jomfru Maria; synges efter completoriet, dagens sidste tidebøn.

sandemænd: nævninger, der skal sværge om drab, sår, voldtægt, hærværk og markskelstridigheder.

scabiner: et kollegium i hollandske byer med både dømmende og administrativ myndighed.

sekret: højtstående persons personlige segl (modsat "det store segl").

septuagesima: 9. søndag før påske.

servispenge (servitium commune): afgift til det pavelige kammer af bisper og højere gejstlige i anledning af deres udnævnelse.

sexagesima: 8. søndag før påske.

simoni: handel med gejstlige embeder eller verdslig indblanding i besættelsen heraf.

sitientes (sc. venite ad aquas): begyndelsen af introitusbønnen lørdagen efter Lætare (s.d.), dernæst betegnelse for selve denne lørdag.

sjælesorg (cura animarum): varetagelse af alt, hvad der kan føre til menneskenes frelse, i et sogn bl.a. sognepræstens modtagelse af skriftemål og uddeling af syndsforladelse.

skat(kammer)mester: kannik, der leder et kapitels økonomiske anliggender.

skilling: = solidus = 12 penning lybsk eller 12 groter eller 12 penning sterling.

skolar: pebling, studerende.

skyldjord: gengiver det latinske terra in censu, jord i skyld.

skæppe: rummål, hvoraf der gik 240 på en læst hvede, 288 på en læst byg og 480 på en læst havre.

sone: opr. nedertysk ord, der betyder 1) forlig, 2) traktaten om et sådant forlig.

spedalskhus: hospitaler for spedalske, sædvanligvis indviet til St. Jørgen og liggende uden for byerne.

stod: en hingst med en flok hopper (ifl. Jyske Lov ialt 12 eller flere heste).

stol, St. Peters: kirkefesten Petri ad Cathedram den 22. februar.

stud: navn på en fast årlig afgift (i naturalier) til kongen.

stuf: stykke jord, bl. a. en parcel af en gård, som ved salg eller gave er kommet på andre hænder end selve gården.

subdelegeret: bemyndiget af en iudex delegatus til at være dommer i hans sted.

subdiakon: den laveste af de 3 højere gejstlige grader (subdiakon, diakon = degn, præst).

svend: gengiver det latiske famulus, der både kan betyde (den adelige) væbner og (den borgerlige) svend.

sysselting: ting, der afholdes i de jyske sysler, og som ikke udøver lovgivende eller egtl. dømmende myndighed, men som dog i flere henseender benyttedes som de øvrige ting (f. eks. til skødning o. lign.).

sækulargejstlig: gejstlig, der ikke er underkastet nogen ordensregel (modsat: regelbunden).

tamperdag: benævnelse på 4 fastedage ved de enkelte kirkelige kvartalers begyndelse, nemlig onsdagen efter askeonsdag, efter pinse, efter korsets opløftelse (14. sept.) og efter St. Luciæ dag (13. dec.). Navnet af lat. quatuor tempora (de fire tider).

tingsvidne: skriftlig bevidnelse om, hvad der var foregået på tinge (almindeligt siden begyndelsen af 14. århundrede).

toft: den til hver gård hørende indhegnede plads med huse, have o.l. I byerne = grundstykke.

tonsur: kronragning som kendetegn for den gejstlige stand.

translation: højtidelig overførelse af en helgens relikvier.

transsumere (transsumpt): gentage (afskrive) et ældre brev.

Traveøl: øl fra Trave, d.v.s. lybsk øl.

underkantor (succentor): kantorens undergivne, der forestår klerkenes læsning og sang i koret under gudstjenesten.

ustunget: gengiver det i latinske vidisser almindelige ord: non abolitas; ved at gennemstikke et brev erklærer man det for ugyldigt.

verdensgejstlig: de gejstlige, der ikke tilhørte en munkeorden.

vesper: den gudstjeneste, der oprindelig fandt sted efter mørkets frembrud, efterhånden om eftermiddagsgudstjenesten.

vidisse: dokument, som indeholder afskrift af et andet dokument og dokumentsudstedernes erklæring om, at de har set (på latin: vidisse) det pågældende dokument, samt deres udtalelse om samme dokuments tilforladelighed.

vigilier: de gudstjenester, der fandt sted om natten før en festdag.

vikar: 1) stedfortræder i et gejstligt embede; 2) evig vikar: vikar, der beklædte et fast embede i en domkirke, alterpræst.

virning: værdien af det inventar eller den besætning, der er anbragt på en ejendom, og som skal tilsvares ved fratrædelsen.

visitatorer: munke, som udsendes fra de enkelte ordeners og ordensgrenes hovedklostre for at visitere klostrene i ordensprovinserne.

vrag(ret): (kongens) ret til det på kysten inddrevne vrag.

væbner: (armiger, a wapn) adelsmand, der ikke har opnået ridderværdigheden.

ærkedegn: indehaver af en af de højere gejstlige værdigheder i et domkapitel.

ærkepræst (archipresbyter): overordnet præst, der oprindelig på bispens vegne skulle føre tilsyn med sognepræsterne i stiftet.

årtid: årlig sjælemesse.

PRODUKTION: DESIGN SATS – ISBN 87-7876-096-8